

Regionfullmäktige

Datum: 2019-06-18-19

Tid: 09:00-16:00

Plats: Atriumsalen, Utvandrarnas hus, Vilhelm Mobergs gata 4, Växjö

Regionfullmäktiges sammanträde direktsänds:

- På Region Kronobergs hemsida www.kronoberg.se
- I Öppna Kanalen Växjö (kabel-tv)
- I Växjö Närradio (102,4 MHz)

Ledamöter

Britt-Louise Berndtsson (C), ordförande

Pernilla Sjöberg (M), vice ordförande

RosMarie Jönsson Neckö (S), 2:e vice ordförande

Mikael Johansson (M)

Thomas Ragnarsson (M)

Roland Gustbée (M)

Pernilla Tornéus (M)

Ida Eriksson (M)

Viktor Emilsson (M)

Bo Frank (M)

Göran Giselsson (M)

Oliver Rosengren (M)

Soili Lång Söderberg (M)

Ove Löfqvist (M)

Catharina Winberg (M)

Ingemar Swalander (M)

Sven Sunesson (C)

Carina Bengtsson (C)

Patrik Davidsson (C)

Golnoush Lundén Keshavarzi (C)

Thomas Haraldsson (C)

Andreas Håkansson (C)

Eva Johnsson (KD)

Bengt Germundsson (KD)

Anna Zelvin (KD)

Malin Stadig Lundgren (KD)

Patrik Åkesson (KD)

Yngve Filipsson (L)

Gunnar Nordmark (L)

Maria Grans (L)

Henrietta Serrate (S)

Robert Olesen (S)

Peter Freij (S)
Magnus Carlberg (S)
Helen Bengtsson (S)
Joakim Pohlman (S)
Lovisa Alm (S)
Ragnar Lindberg (S)
Martina Gustafsson (S)
Stefan Jönsson (S)
Sara Rosén Andersson (S)
Michael Sjöö (S)
Carl-Olof Bengtsson (S)
Frida Christensen (S)
Lars-Olof Petersson (S)
Tony Lundstedt (S)
Christina Bertilfelt (S)
Karl Paine (S)
Eva-Britt Svensson (V)
Kerstin Wiréhn (V)
Janna Tisjö (V)
Fredrik Jakobsson (V)
Matthias Sjöberg (V)
Melena Jönsson (SD)
Jeanette Schölin (SD)
Iréne Augustsson (SD)
Simon Bring (SD)
Yvonne Erlandsson (SD)
Heino Johannesson (SD)
Robert Fredriksson (SD)
Ted Strand (SD)

Ersättare

Olja Pekusic (S)
Matija Rafaj (S)
Emelie Öberg (S)
Anton Härder (S)
Ann-Charlotte Kakoulidou (S)
Tomas Thornell (S)
Monica Widnemark (S)
Conny Simonsson (S)
Julia Berg (S)
Mikael Jeansson (S)
Marianne Nordin (S)
Tobias Karlsson (S)

Eva Ballovare (S)
David Svensk (S)
Anne Karlsson (S)
Hugo Hermansson (S)
Ulla-Britt Storck (S)
Ingrid Johansson (S)
Robin Hansen (S)
Marcus Walldén (M)
Tilda Ragnarsson (M)
Irène Bladh (M)
René Jaramillo (M)
Lena Wibroe (M)
Margareta Schlee (M)
Marie Larsson (M)
Sigvard Jakobsson (M)
Håkan Belin (M)
Suzanne Frank (M)
Sonja Emilsson (M)
Matz Athley (M)
Ann-Charlotte Wiesel (M)
Björn Tisjö (M)
Kenth Lassen (SD)
Christoffer Persson (SD)
Robin Berg (SD)
Per Nilimaa (SD)
Jan Lorentzon (SD)
Erika Fernestam (SD)
Christer Svensson (SD)
Oskar Andersson (SD)
Stefan Willforss (C)
Vidar Lundbeck (C)
Angelica Karlsson (C)
Judit Svensson (C)
Cecilia Cato (C)
Marie-Louise Hilmersson (C)
Bengt-Göran Birgersson (C)
Susanna Tingbratt (KD)
Jon Malmqvist (KD)
Maria Svensson Lundin (KD)
Rut Björkström (KD)
Ricardo Chavez (KD)
Jerker Nilsson (V)
Christer Persson (V)

Britt Bergström (V)

Per Åberg (V)

Saga Sunniva Bergh (V)

Eva R Ericsson (L)

Ann-Margreth Willebrand (L)

Matti Welin (L)

Bo Bergsjö (L)

Rolf Andersson (L)

Lina Yosefi (L)

Övriga kallade

1 Godkännande av föredragningslista

Förslag till beslut

Regionfullmäktige godkänner föredragningslistan för dagens sammanträde.

2 Val av justerare och justeringsdatum

Förslag till beslut

Regionfullmäktige utser RosMarie Jönsson Neckö (S) och Ida Eriksson (M) att jämte ordföranden justera protokollet. Justering sker den 26 juni 2019 kl. 10.00.

3 Allmänhetens frågestund, klockan 9.05 (max 30 min)

Sammanfattning

Vid regionfullmäktiges ordinarie sammanträden har allmänheten möjlighet att ställa frågor inom Region Kronobergs kompetensområde. Frågestunden varar maximalt 30 minuter. Fråga som ställs ska vara på maximalt tre minuter och kunna besvaras med ett svar på en minut. Frågeställaren kan därefter ställa en följdfråga på maximalt en minut.

4 Ledamöternas frågestund

Sammanfattning

Vid regionfullmäktiges ordinarie sammanträden har ledamöterna möjlighet att ställa frågor för inhämtande av sakupplysningar inom Region Kronobergs kompetensområde. Fråga får ställas till ordförande och vice ordförande i en styrelse, nämnd, beredning eller i övrigt som fullmäktige bestämmer.

Frågan ska vara tydlig och kunna besvaras på högst en minut. Den som ställt frågan har möjlighet till en följdfråga på högst en minut som i sin tur ska kunna besvaras på högst en minut. Endast frågeställaren och den svarande deltar i överläggningen

5 Inkomna interpellationer

Förslag till beslut

Regionfullmäktige medger att interpellationerna får ställas.

Sammanfattning

Ledamöter i regionfullmäktige får ställa interpellationer inom regionfullmäktiges, regionstyrelsens eller en nämnds handläggning. Interpellation får inte ställas i ärende om myndighetsutövning mot enskild. Interpellationen ska ha ett bestämt innehåll och en motivering. Interpellation bör endast ställas i angelägenheter av större intresse för Region Kronoberg. En interpellation får ställas till ordföranden eller vice ordförande i en styrelse, nämnd, beredning eller ett utskott eller i övrigt som fullmäktige bestämmer.

Interpellationen ska vara skriftlig och ha inkommit till Region Kronobergs kansli senast nio arbetsdagar före sammanträdet. Svaret på interpellationen ska vara skriftligt och finnas tillgängligt dagen före sammanträdet. En interpellation bör besvaras under det sammanträde den ställts.

Inför mötet har följande interpellationer inkommit:

- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående nya vårdcentraler
- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående sjukvårdens ekonomi
- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående särskilda lönesatsningar som löper ut under 2019-2020
- Interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående Vårdval Primärvård
- Interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående fetmaoperationer

6 Inkomna enkla frågor

Förslag till beslut

Regionfullmäktige medger att frågan angående möjligheten att vänta på CLV inför förlossning får ställas. Övriga frågor avvisas med hänvisning till att de är mer av interpellationskaraktär.

Sammanfattning

Ledamöter kan vid regionfullmäktiges sammanträden ställa frågor för att inhämta sakupplysning inom Region Kronobergs kompetensområde. Fråga kan ställas till ordförande eller vice ordförande i styrelse, nämnd, beredning eller utskott, eller i övrigt som regionfullmäktige bestämmer.

En fråga ska vara skriftlig och ha inkommit till Region Kronobergs kansli senast fem arbetsdagar innan sammanträdet. Svaret behöver inte vara skriftligt.

Inför mötet har följande frågor inkommit:

- Fråga till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående ökade kostnader för väktare i Region Kronoberg
- Fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående möjligheten att vänta på CLV inför förlossning
- Fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående doulor i Kronobergs län

7 Fördelning av medborgarförslag angående busslinje 310/311 (19RGK922)

Förslag till beslut

Regionfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till trafiknämnden för beslut.

Sammanfattning

I medborgarförslaget föreslås att Region Kronoberg ser över vilka tider buss 310 från Växjö varit framme i Nottebäck och vilka tider anslutningsbussen 311 kört från Nottebäck till Norrhult/Klavreström då det upplevs som att anslutningsbussen många gånger inte ansluter.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag angående busslinje 310/311 _Maskad

8 Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården (19RGK50)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnader och reducera budgetunderskottet.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har mottagit en skrivelse från hälso- och sjukvårdsnämnden angående befarat underskott inom hälso- och sjukvården 2019.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 65/19 att åtgärder motsvarande 89 miljoner kronor ska vidtas för att sänka kostnaderna och reducera underskottet jämfört med budget.

Åtgärderna motsvarar inte nämndens beslut varför en ospecificerad post på 36 miljoner kronor tagits in i prognosen med uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma med åtgärdsredovisning.

Resultatet för april visar en ytterligare försämrad ekonomi och slutar ackumulerat på -80 miljoner kronor. Försämringen är främst orsakad av ett fåtal, men dyra vårdtillfällen inom den högspecialiserade vården, läkemedel och fortsatt beroende av hyrpersonal. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill därför uppmärksamma regionstyrelsen på att det prognostiserade underskottet på -100 miljoner kronor kan bli ännu sämre. Eventuellt tillkommande statsbidrag har inte inkluderats i prognosen.

Regionstyrelsen konstaterar, genom sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, att hälso- och sjukvårdsnämnden inte kommer att nå de av regionfullmäktige fastställda målen och resultaten för 2019.

Regionstyrelsen noterar vidare att hälso- och sjukvårdsnämnden vidtagit åtgärder i syfte att sänka kostnaderna och reducera underskottet men att dessa inte är tillräckliga. Regionstyrelsen föreslår därför regionfullmäktige uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnaderna och reducera budgetunderskottet.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på skrivelse angående befarat underskott i Hälso- och sjukvården 2019
- Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019
- §65 HSN Delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden
- §151 RSAU Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019
- §125 RS Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården

9 Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 (19RGK54)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrona för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Sammanfattning

Budget för Region Kronoberg är inte bara en ekonomisk plan, utan även en målsättning för den verksamhet som Region Kronoberg bedriver. Budgeten beskriver också en omvärldsanalys där de trender och händelser i vår omvärld lyfts fram som kan påverka Region Kronobergs verksamhet. Den här budgeten är en treårsplan som utgår från nuläget och ger en tydlig målsättning fram till 2022.

Region Kronobergs ledning och styrning ska kännetecknas av en tydlig inriktning om vad som ska göras och en beskrivning av hur inriktningen ska genomföras. Därigenom skapas en långsiktig strategi som kan mätas och följas upp under hela perioden.

Enligt § 11 MBL har arbetsgivaren förhandlingskyldighet gentemot de fackliga organisationerna angående den politiska ledningens budgetförslag. Denna samverkan ska ske innan beslut i frågan tas i regionstyrelsen. Samverkan kommer att ske vid central samverkansgruppens sammanträde den 28 maj.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Förslag till budget 2020 Region Kronoberg - Alliansen
- Socialdemokraternas förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Sverigedemokraternas förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Vänsterpartiets förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- §159 RSAU Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- §134 RS Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022

10 Budget för regionfullmäktiges revisorer 2020 (19RGK54)

Förslag till beslut

Regionfullmäktiges presidium föreslår regionfullmäktige fastställa revisorernas anslag 2020 till 4 161 000 kr, exklusive uppräknings för lön och arvoden 2020.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges presidium ska enligt KL kap 11 § 8 bereda förslag till budget för regionfullmäktiges revisorer.

Revisionen har inkommit med skrivelse ”Revisorernas behovsprioritering 2020” daterad 2019-02-11. Revisorerna begär ett anslag på 4 861 000 kr för 2020 exklusive indexuppräknig. Till beloppet tillkommer även kostnader för regiongemensamma system, baspaket och servicepaket.

Regionfullmäktiges presidium noterar att Region Kronoberg har ett mycket ansträngt ekonomiskt läge och konstaterar att Revisionen inom Region Kronoberg hållit sin budget väl både under 2018. Därav föreslås att Revisionens budget bibehålls till 4 161 000 kr, exklusive uppräknig för lön och arvode 2020.

Beslutsunderlag

- Förslag till budget för regionfullmäktiges revisorer 2020
- Revisorernas behovsprioritering 2020.
- Angående Revisorernas behovsprioritering

11 Aktualisering Gröna Kronoberg (18RGK1472)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer aktualiserad regional utvecklingsstrategi – Gröna Kronoberg 2025.

Sammanfattning

Enligt förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska Region Kronoberg minst en gång under varje mandatperiod se över den regionala utvecklingsstrategin.

Regionstyrelsen fattade 2018-03-23 beslut om att uppdra åt regionala utvecklingsnämnden att bereda förslag till regional utvecklingsstrategi enligt utredningsförslag 2 – mer omfattande förändring inom befintlig struktur, inför slutligt beslut i regionfullmäktige juni 2019.

Regionala utvecklingsförvaltningen har arbetat fram en aktualiserad strategi utifrån förslag 2 och haft regelbundna avstämningar med regionala utvecklingsnämnden under perioden. Förslag 2 innebar att behålla målbild, övergripande mål och indelningarna ”växa i” och ”växa av”. Det ingick även att förtydliga och utvidga vilka områden som ingår under prioriterade områden för att förenkla kommunikationen av dem. Gröna tråden skulle behållas men tydliggöras.

De största förändringarna från strategin 2015 är att de centrala utmaningarna har uppdaterats. Uppföljning har kompletterats med en nivå med påverkansfaktorer samt en hållbarhetsdimension. Antalet mål har minskats något för att skapa tydligare styrning och utifrån den nya nivån med påverkansfaktorer. Varje prioritering har istället för de tidigare samhandlingspunkterna fått en ny nivå som heter insatsområde, som förtydligar vad som ska göras, och prioriterade målgrupper. De är på en konkretionsnivå som en regional utvecklingsstrategi kan vara på utifrån att den är en paraplystrategi som i sin tur har understrategier. Den gröna tråden har även tydliggjorts i stor utsträckning.

Under aktualiseringen har en nulägesanalys tagits fram. Processen med externa aktörer har varit mindre omfattande än 2015 eftersom det endast är en aktualisering och målbilden har inte förändrats. Samtal har förts med kommunala chefsnätverk och andra viktiga nätverk och nyckelpersoner. Det har anordnats en hearing och förslagen diskuterats på Regiondagarna med högsta politiska ledning i kommuner och Region Kronoberg, bolag samt Länsstyrelsen och LNU.

Under perioden 16 februari till 16 april var strategin på remiss till de av regionala utvecklingsnämnden beslutade remissinstanserna. De var länets kommuner, grannregioner, utvalda myndigheter, länets tio större företag och aktörer från civilsamhället. Det fanns även möjlighet för övriga aktörer och invånare att inkomma med synpunkter via Gröna Kronobergs hemsida. Det inkom 26 remissvar. Många kloka synpunkter inkom, förändringar har framför gjorts inom prioritering 1, om hållbara resor och transporter.

Regionala utvecklingsnämnden beslutade § 53/19 att föreslå regionfullmäktige att fastställer aktualiserad regional utvecklingsstrategi – Gröna Kronoberg 2025.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Aktualisering Gröna Kronoberg rev RS
- Förslag till Regional utvecklingsstrategi
- Sammanställning hantering av synpunkter på remiss
- Nulägesanalys
- Barnrättsbaserat-beslutsunderlag- RUS
- §168 RSAU Aktualisering Gröna Kronoberg
- §53 RUN Aktualisering Gröna Kronoberg
- §143 RS Aktualisering Gröna Kronoberg

12 Taxor och avgifter 2020 - hälso- och sjukvården (19RGK56)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer taxor och avgifter inom hälso- och sjukvården för 2020, i enlighet med bilagor 1-4.

Sammanfattning

Hälso- och sjukvårdsnämnden bereder förslag till taxor och avgifter till regionfullmäktige.

Följande avgiftsförändringar inom hälso- och sjukvården föreslås:

Avgifter i öppen hälso- och sjukvård (bilaga 1):

Förslag till förändringar från 1 januari 2020

- Uteblivet besök Barn- och ungdomspsykiatri (BUP)

Att patienter som uteblir från bokad besök inom Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) debiteras uteblivandeavgift enligt vårdgivarens ordinarie avgift.

År	Uteblivandeavgift läkare (BUP)	Uteblivandeavgift annan vårdgivare (BUP)
2019	0 kr	0 kr
2020	300 kr	100 kr

Avgifter i slutenvården (bilaga 2):

Förslag till förändringar från 1 januari 2020

- Inga förslag till förändringar

Avgifter för intyg och åtgärder/undersökningar (bilaga 3):

Förslag till förändringar från 1 januari 2020

- Att priset för timtaxa revideras årligen efter regionala priser och ersättningar för södra sjukvårdsregionen.

Pris timtaxa för intyg och åtgärder 2019:

	Avgift utan moms 2019	Avgift med moms 2019
Timtaxa läkare 1 tim	1100 kr	1375 kr
Timtaxa övrig personal 1 tim	550 kr	688 kr

Förslag till förändring på pris timtaxa för intyg och åtgärder 2020:

	Avgift utan moms 2019	Avgift med moms 2020
Timtaxa läkare 1 tim	1641 kr	2051 kr
Timtaxa övrig personal 1 tim	669 kr	836 kr

Egenavgifter för tekniska hjälpmedel (bilaga 4):

Förslag till förändringar från 1 januari 2020

- Inga förslag till förändringar.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 76/19 att föreslå regionfullmäktige fastställa taxor och avgifter inom hälso- och sjukvården för 2020, i enlighet med bilagor 1-4.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Taxor och avgifter 2020 för hälso- och sjukvården
- §76 HSN Taxor och avgifter 2020 - hälso- och sjukvården
- Bilaga 1 - Avgifter i öppen hälso- och sjukvård
- Bilaga 2 - Avgifter i slutenvård
- Bilaga 3 - Avgifter för intyg och åtgärder eller undersökningar
- Bilaga 4 - Egenavgifter för tekniska hjälpmedel och bidrag

- §160 RSAU Taxor och avgifter 2020 för hälso- och sjukvården
- §135 RS Taxor och avgifter 2020 för hälso- och sjukvården

13 Administrativa taxor och avgifter 2020 (19RGK55)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

1. Regionfullmäktige fastställer administrativa taxor och avgifter inom Region Kronoberg 2020 i enlighet med bilaga 1.
2. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att bereda modell för årlig uppräknings av taxor och avgifter.

Sammanfattning

Regionfullmäktige ska enligt KL 5 kap 1 § fastställa taxor och avgifter för Region Kronoberg. Inga avgiftsförändringar föreslås i jämförelse med föregående år (2018).

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Administrativa taxor och avgifter inom Region Kronoberg
- Bilaga 1 Administrativa taxor inom Region Kronoberg 2020
- §161 RSAU Administrativa taxor och avgifter inom Region Kronoberg 2020
- §136 RS Administrativa taxor och avgifter inom Region Kronoberg 2020

14 Driftsramar 2019 (18RGK1002)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer förändringar i driftsramar för 2019 enligt redovisad sammanställning.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade om preliminära driftsramar per nämnd i samband med att budgeten antogs för 2019 med flerårsplan 2020-2021.

Till följd av genomförda organisationsförändringar samt verksamhetsanpassningar har behov av förändringar i driftsramar mellan nämnder uppkommit.

Förändringarna framgår av bifogad sammanställning.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Driftsramar 2019
- Sammanställning av föreslagna förändringar av driftbudgetramar 2019
- §162 RSAU Driftsramar 2019
- §137 RS Driftsramar 2019

15 Förslag till styrande planeringsprinciper, övergripande projektorganisation samt preliminär tidplan för nytt sjukhus i Växjö (19RGK220)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa följande styrande planeringsprinciper i enlighet med underlag daterat den 20 maj 2019:
 - patientsäkerhetsprincipen
 - flödesprincipen
 - orienterbarhetsprincipen
 - generaliserbarhetsprincipen
 - hållbarhetsprincipen
2. Fastställa projektorganisation i enlighet med underlag daterat den 20 maj 2019.
3. Godkänna övergripande och preliminär tidplan för projektet i enlighet med underlag daterat den 20 maj 2019.

Sammanfattning

Inför regionfullmäktiges extra sammanträde den 29 maj 2019 beslutade regionstyrelsen § 107/19 att lämna följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

1. Fastställa inriktningsbeslut innebärande att ett nytt sjukhus byggs i Växjö som ersätter nuvarande Centrallasarett i Växjö.
2. Uppdra åt regionstyrelsen att bereda styrande planeringsprinciper för byggnation av ett nytt sjukhus i Växjö för fastställande i regionfullmäktige den 18-19 juni 2019.
3. Den Nära vården, med mer sjukvård utanför sjukhusen på vårdcentraler och i hemmiljö, ska stärkas. Detta påverkar det nya sjukhusets innehåll samt lokalbehov och ska vägas in före beslut om sjukhusets lokalprogram.
4. Uppdra åt regionstyrelsen att bereda förslag till fastighetsutvecklingsplan för vårdcentralerna för att säkerställa lokaler anpassade till den Nära vårdens framtida behov.
5. Utse regionstyrelsens arbetsutskott till politisk styrgrupp för byggnation av nytt sjukhus i Växjö.
6. Uppdra åt regionstyrelsen att till regionfullmäktiges sammanträde den 18-19 juni 2019 återkomma med förslag till projektorganisation inklusive preliminär tidplan.
7. Regiondirektören får i uppdrag att med hänsyn till Region Kronobergs ekonomi ta fram en utredning om hur nuvarande lasaretsområde kan förvaltas eller avyttras.
8. Region Kronoberg skyndsamt ska ingå en avsiktsförklaring med Växjö kommun angående att säkra tillgång till mark i Råppe.
9. Region Kronoberg skyndsamt ska ingå en avsiktsförklaring med Växjö kommun och Trafikverket angående infrastruktursatsningar med anledning av nybyggnationen.
10. Transparens ska råda genom hela processen – offentlighetsprincipen ska vara styrande.
11. Ljungby lasarett ska vara kvar och utvecklas.
12. Avstämning gällande byggprocessen och ekonomi görs vid varje kommande regionfullmäktige.
13. Lokalplaneringen av nytt lasarett i Växjö görs i samverkan med verksamhetens medarbetare och invånare.

Regionstyrelsen har berett förslag till beslut avseende styrande planeringsprinciper, övergripande projektorganisation, samt preliminär tidplan för nytt sjukhus i Växjö för beslut i regionfullmäktige den 18-19 juni 2019.

Styrande planeringsprinciper

De styrande principerna ska följa genom hela projektet och underlätta för de många ställningstagande som måste göras i samband med framtagandet av ett nytt sjukhus i Växjö. De styrande principerna föreslås vara patientsäkerhetsprincipen, flödesprincipen, orienterbarhetsprincipen, generaliserbarhetsprincipen och hållbarhetsprincipen.

Övriga planeringsförutsättningar

I samband med planering inför byggnation av ett nytt sjukhus ska barnkonsekvensanalyser genomföras vid de beslut i processen som påverkar barn och unga. Vidare kommer medborgardialog genomföras i enlighet med regionstyrelsens fastställda riktlinje.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Nytt sjukhus i Växjö - planeringsprinciper
- Beslutsunderlag styrande planeringsprinciper, övergripande projektorganisation och preliminär tidplan för nytt sjukhus i Växjö
- §147 RSAU Fastighetsutvecklingsplan - Underlag till beslut om styrande planeringsprinciper, övergripande projektorganisation samt tidplan nytt sjukhus
- §145 RS Fastighetsutvecklingsplan - Underlag till beslut om styrande planeringsprinciper, övergripande projektorganisation samt tidplan för nytt sjukhus

16 Svar på revisionsrapport - Granskning av vårdrelaterade infektioner (19RGK407)

Förslag till beslut

Regionstyrelsens har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige noterar hälso- och sjukvårdsnämndens svar på revisionsrapporten till protokollet.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges förtroendevalda revisorer har överlämnat granskningsrapport Granskning av vårdrelaterade infektioner till hälso- och sjukvårdsnämnden. Utifrån granskningen rekommenderar revisorerna:

Rekommendation 1

Att hälso- och sjukvårdsnämnden mer aktivt följer upp målsättningen med att minska förekomsten av vårdrelaterade infektioner. Nämnden bör uppdras åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen att ta fram en handlingsplan för hur målsättningen att minska vårdrelaterade infektioner kan uppnås. Handlingsplanen bör utformas på ett sådant sätt att möjlighet till regelbunden uppföljning ges.

Rekommendation 2

Att hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställer att det sker en återkoppling på verksamhetsnivå vad gäller mätning av VRI (vårdrelaterade infektioner).

Rekommendation 3

Att hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställer att det finns analysresurser för utdata till chefer och processansvariga på olika nivåer.

Rekommendation 4

Hälso- och sjukvårdsnämnden bör säkerställa att uppföljning av vårdrelaterade infektioner är med i internkontrollplanen. Internkontrollplanen är ett utmärkt instrument för bevakning och uppföljning av konstaterade risker såsom bristande måluppfyllelse.

I svar på revisionsrapport redogör hälso- och sjukvårdsnämnden för synpunkter på revisionens rekommendationer. Hälso- och sjukvårdsnämnden delar revisionens synpunkter på att arbetet med vårdrelaterade infektioner behöver lyftas och prioriteras tydligare. Patientsäkerhetsorganisationen och möjligheterna för uppföljning, utdata och analys har förstärkts från och med 2019. Under året ska en handlingsplan tas fram där insatser för arbetet ska formuleras, prioriteras och tidsättas.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 75/19 att godkänna svaret på revisionsrapporten Granskning av vårdrelaterade infektioner samt att överlämna svaret till regionfullmäktige.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på revisionsrapport - Granskning av vårdrelaterade infektioner

- Missiv - Granskning av vårdrelaterade infektioner.
- Rapport - Granskning av vårdrelaterade infektioner.
- §75 HSN Svar på revisionsrapport – Granskning av vårdrelaterade infektioner
- §165 RSAU Svar på revisionsrapport – Granskning av vårdrelaterade infektioner
- §140 RS Svar på revisionsrapport – Granskning av vårdrelaterade infektioner

17 Svar på revisionsrapport - Granskning av sårbehandling (19RGK406)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige noterar hälso- och sjukvårdsnämndens svar på revisionsrapporten till protokollet.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges förtroendevalda revisorer har överlämnat granskningsrapport Granskning av sårbehandling till hälso- och sjukvårdsnämnden. Utifrån granskningen rekommenderar revisorerna följande:

Rekommendationer

Att en översyn genomförs gällande framtagande och analys av kvalitet och resultat runt sårbehandling, inklusive hur PrimärvårdsKvalitet och RiksSår kan nyttjas samt möjlighet till integration mellan kvalitetsregister och journalsystem.

- Att en kartläggning genomförs inom primärvården gällande hur stor del av personalens tid som används för sårvård.

- Att analysresurser säkerställs för utdata till chefer och processansvariga på olika nivåer.

- Att medicinska kommittén fastställer riktlinjer för sårbehandling.

- Att en analys görs av de patienter som kommer till sjukhus med trycksår inklusive i hur stor utsträckning dessa trycksår förekommer som ej är under behandling, varifrån patienterna kommer, samt en rutin som

säkerställer att återkoppling till berörd kommun inte endast sker på individnivå.

Sammanfattning av svaren

Ett fortsatt utvecklingsarbete runt sårbehandling ställer krav på att flera funktioner och enheter samverkar på ett tydligt sätt. Det handlar om Allmänmedicinskt Kunskapscentrum, Patientsäkerhetsrådet, Kliniskt Träningscentrum, Medicinska kommittén, Hälso- och sjukvårdens utvecklingsenhet och regionens sårsmordnare.

Automatiserad integration mellan kvalitetsregister och journalsystem minskar belastningen på vårdpersonalens administration och är därför en angelägen fråga. Det pågår en nationell utredning om kvalitetsregister där även integrering med journalsystem ingår. Region Kronoberg bör invänta resultatet av denna utredning och därefter föra en dialog om fortsatt hantering, internt och externt med övriga regioner som använder Cambio Cosmic.

Kvalitetsregistret Primärvårdskvalitet är integrerat med journalsystemet genom utdataverktyget Medrave. Ett utvecklingsarbete i samverkan med Medrave skulle kunna leda till en regional applikation där de tre nuvarande indikatorerna runt sårbehandling kompletteras med indikatorer från andra sökord i journalsystemet. En modul för aggregerade data via Medrave måste upphandlas. Chefer och processansvariga kan då själva genomföra analyser och jämföra data.

En arbetsgrupp bör få ett uppdrag att utarbeta riktlinjer. Dessa bör utgå från de nationella riktlinjerna. Det arbetsätt som kvalitetsregistret RiksSår beskriver bör utgöra en inspiration för riktlinjerna. Inför implementering av dessa kan en baseline-mätning göras gällande hur mycket tid som primärvårdens personal lägger på sårbehandling. Mätningen upprepas när riktlinjerna är implementerade.

De flesta trycksår är av allvarlig karaktär och bör innebära en avvikelserapportering. Alla trycksår måste journalföras på ett strukturerat sätt så att statistik går att få fram. Alla kommuner kan ta del av både avvikelser och journalanteckningar och kan göra sina egna sammanställda analyser. Region Kronoberg bör fokusera på att utreda händelser som är kopplade till den egna verksamheten.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 74/19 att godkänna svaret på revisionsrapport Granskning av sårbehandling samt överlämna svaret till regionfullmäktige.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på revisionsrapport - Granskning av sårbehandling
- Missiv - Granskning av sårbehandling
- Rapport - Granskning av sårbehandling

- §74 HSN Svar på revisionsrapport - Granskning av sårbehandling
- §166 RSAU Svar på revisionsrapport – Granskning av sårbehandling
- §141 RS Svar på revisionsrapport – Granskning av sårbehandling

18 Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2022 (17RK1047)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att

1. Fastställa Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2022.
2. Uppdra åt regionstyrelsen att fastställa årlig genomförandeplan i samband med beredning av Region Kronobergs budget med flerårsplan.

Sammanfattning

Folkhälsoberedningen har ett uppdrag att bereda Region Kronobergs Hållbarhetsprogram 2019-2022 utifrån direktiv fastställda av regionstyrelsen (§122/2017). Hållbarhetsprogrammet utgår från sociala, ekonomiska och ekologiska perspektiv och ska omfatta Region Kronobergs interna verksamhet.

Folkhälsoberedningen beslutade § 25/19 att föreslå regionfullmäktige fastställa Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2022.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg
- Förslag till Hållbarhetsprogram 2019-2023
- §25 FHB Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2023
- Yrkanden från Socialdemokraterna Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg
- §167 RSAU Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2022
- §142 RS Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2019-2022

19 Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård (19RGK1017)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård att gälla från och med 1 januari 2020.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslöt § 43/18 att besvara en inkommen motion om att införa vårdval för barn- och ungdomspsykiatri med att Region Kronoberg snarast skulle utreda vårdval för barn- och ungdomspsykiatri.

Regionfullmäktige fastställde §§ 133/18 budget för Region Kronoberg 2019-2021 och av budgeten framgår att Region Kronoberg ska införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri (vårdval BUP) under 2019.

I Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård redogörs för regelverk och ersättningsmodell för vårdvalet.

Från och med fastställande av regelbok för vårdval BUP 2019 kan ansökan om vårdval göras. Ekonomiska regleringar för 2020 fastställs vid regionfullmäktiges sammanträde i september 2019.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård
- Förslag till Vårdval Kronoberg Specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård - Regelbok 2019
- §169 RSAU Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård
- §144 RS Regelbok 2019 för Vårdval Kronoberg inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård

20 Svar på medborgarförslag – Slopa eller reducera biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta (19RGK273)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige avslår medborgarförslaget.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag angående slopad eller reducerad biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta har inkommit till Region Kronoberg. Föreslås att medborgarförslaget avslås med hänvisning till likabehandlingsprincipen i kommunallagen.

Trafiknämnden beslutade § 43/19 att föreslå regionfullmäktige avslå medborgarförslaget.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på medborgarförslag - Slopa eller reducera biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta
- §138 RSAU Svar på medborgarförslag – Slopa eller reducera biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta
- §108 RS Svar på medborgarförslag – Slopa eller reducera biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta
- §43 TN Svar på medborgarförslag – slopad biljettavgift på tåg Växjö-Alvesta
- Medborgarförslag - Slopa eller reducera biljettavgift på alla tåg mellan Växjö och Alvesta_Maskad

21 Svar på motion angående sjukresor med Linnéan (19RGK317)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Vänsterpartiet har i en motion föreslagit att uppdra åt Länstrafiken Kronoberg att utreda hur hållplatserna för Linnéan bättre kan utformas för att underlätta för Linnéans resenärer.

Serviceresor var redan uppmärksammade på utmaningen som uppstod på grund av förändrade restider och började arbeta med en lösning direkt. Från och med den 25 mars 2019 är aktuell hållplats ändrad/flyttad dit det finns både väntrum och toaletter.

Trafiknämnden beslutade § 42/19 att föreslå regionfullmäktige anse motionen vara besvarad.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på motion angående sjukresor med Linnéan
- §109 RS Svar på motion angående sjukresor med Linnéan
- §139 RSAU Svar på motion angående sjukresor med Linnéan
- §42 TN Svar på motion – Angående sjukresor med Linnéan
- Motion - Angående sjukresor med Linnéan

22 Svar på motion – Minska vårdköer i Kronobergs län (19RGK346)

Förslag till beslut

Regionfullmäktige har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

Ted Strand (SD) har i en motion föreslagit att Region Kronoberg bör utreda konsekvenserna av att anställa personliga sekreterare till all vårdpersonal som har dokumentationskrav på sig i sin yrkesroll, utvärdera effekterna av en förändring i arbetsmetod gällande vårdpersonal, som inkluderar personliga sekreterare. Om detta visar sig leda till att vårdpersonal ges mer tid för patientmöten så föreslår Sverigedemokraterna att Region Kronoberg anställer personliga sekreterare till den vårdpersonal som idag har dokumentationskrav på sig samt att Region Kronoberg efter utredning och utvärdering lyfter ärendet till SKL.

Samtlig personal som arbetar med patientarbete har ett dokumentationskrav inom ramen för sitt yrkesutövande. Allt arbete som

är kopplat till vårddokumentation och journalföring måste utföras av en person som är utbildad medicinsk sekreterare. Idag finns 278 (feb 2019) anställda medicinska sekreterare inom organisationen. I arbetet som medicinsk sekreterare ingår många olika arbetsuppgifter, där vårddokumentation är en viktig uppgift. Regionen driver ett brett och kontinuerligt utvecklingsarbete för att möta utmaningarna kopplat till kompetensförsörjning och vårddokumentation. Bland annat rullar DRIV – Dokumentera rätt i vården i syfte att öka den personcentrerade vården, patientsäkerhet och en effektiv journalföring.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 52/19 att föreslå regionfullmäktige avslå motionen.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på motion: Minska vårdköer i Kronobergs län
- §110 RS Svar på motion – Minska vårdköer i Kronobergs län
- §140 RSAU Svar på motion – Minska vårdköer i Kronobergs län
- §52 HSN Svar på motion – Minska vårdköer i Kronobergs län
- Motion - Minska vårdköer i Kronobergs län

23 Svar på motion- Grön rehabilitering i Kronoberg (18RGK1652)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Michael Öberg (MP) har i en motion föreslagit att undersöka möjligheterna att kunna upphandla eller på annat sätt erbjuda grön rehabilitering som komplettering av annan vård i Kronoberg. Motionen lyfter fram behovet av att regionen erbjuder olika former av rehabilitering. Med grön rehabilitering kan patienter få behandling genom att kombinera vistelse i naturen eller trädgårdar med medicinsk behandling. I ett pågående arbete avseende grön rehabilitering finns förslag på ett fortsatt arbete i den riktning som motionen föreslår.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 73/19 att föreslå regionfullmäktige anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på motion - Grön rehabilitering i Kronoberg
- Motion till regionfullmäktige- Grön rehabilitering i Kronoberg
- §73 HSN Svar på motion – Grön rehabilitering i Kronoberg
- §163 RSAU Svar på motion – Grön rehabilitering i Kronoberg
- §138 RS Svar på motion – Grön rehabilitering i Kronoberg

24 Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående nya vårdcentraler (19RGK798)

Sammanfattning

Carl-Olof Bengtsson (S) har ställt följande interpellation till regionstyrelsens ordförande:

"Budget 2019 uttalar att det skall vara enkelt att starta nya vårdcentraler. Utan att det direkt sägs är innebörden att vi bör ha fler vårdcentraler.

Då är mina frågor:

1. Vilka nya vårdcentraler bör ,enligt din uppfattning, etableras under 2019 och 2020?
2. Är det några geografiska områden i vårt län som har stort behov av nya vårdcentraler och där utökad utbud skulle förbättra tillgängligheten?"

Beslutsunderlag

- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående nya vårdcentraler.

25 Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående sjukvårdens ekonomi (19RGK799)

Sammanfattning

Carl-Olof Bengtsson (S) har ställt följande interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M):

"Den senaste prognosen för sjukvården är ett underskott på 150 miljoner under 2019. Beslutade besparingar har oklara och ofullständiga konsekvensanalyser. Fullmäktige har anvisat ett stort antal miljoner till regionstyrelsen som skall användas till sjukvården. Regionstyrelsen skall senare under året flytta anslag till HSN. Min fråga:

När kommer dessa anslag överflyttas till HSN?"

Beslutsunderlag

- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående sjukvårdens ekonomi.

26 Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående särskilda lönesatsningar som löper ut under 2019-2020 (19RGK1076)

Sammanfattning

Henrietta Serrate (S) har ställt följande interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M):

"Region Kronoberg har de senaste åren tagit beslut om flera särskilda lönesatsningar. Några av dessa är tidsbegränsade.

Ett exempel är lönesatsningen på allmänspecialister inom offentlig primärvård och ST-läkare i allmänmedicin¹ som är tidsbegränsad till 2019-12-31. Satsningen ska enligt beslutet utvärderas senast 2019-05-30.

1. När och i vilket forum presenteras utvärderingen av lönesatsningen på allmänspecialister inom offentlig primärvård och ST-läkare i allmänmedicin?

2. Vilket resultat och effekt har satsningen haft?

En annan lönesatsning som beslutats om är förhöjd OB-ersättning² som är tidsbegränsad till 2020-03-31. Utvärdering ska ske i januari 2020. I dokumentet 'Förslag för åtgärder för ekonomi i balans' som låg som beslutsunderlag när den moderatledda minoriteten och Sverigedemokraterna i hälso- och sjukvårdsnämnden i april i år beslutade om åtgärder för ekonomi i balans³ stod att en möjlig åtgärd för att komma tillrätta med ekonomin var att 'Avskaffa OB-tillägg med en kostnadsänkning på 44 mnkr.'

3. Är regionstyrelsens ordförande beredd att avskaffa det förhöjda OB-tillägget innan den beslutade tidsperioden gått ut och utan att satsningen utvärderats?

1 Beslut RSPU 2017-02-14(ärende 16RK2368)

2 Beslut RSPU 2018-04-24 (ärende 18RGK817)

3 Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avstod från beslut och är starkt kritiska till att avskaffa det förhöjda OB-tillägget."

Beslutsunderlag

- Interpellation till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående särskilda lönesatsningar som löper ut under 2019-2020

27 Interpellation angående Vårdval Primärvård till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) (19RGK1103)

Sammanfattning

Robert Olesen (S) har ställt följande interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M):

"1. Vilken effekt har Vårdval Primärvård i Kronoberg haft på:

- a) Antalet vårdcentraler
- b) Antalet nya aktörer som etablerat sig
- c) Antalet inskrivna per vårdcentral i snitt
- d) Antalet inskrivna per läkare
- e) Antalet anställda på vårdcentralerna

2. Hur har kostnadsutvecklingen för primärvården sett ut sedan Vårdval Primärvård infördes i Kronoberg?

- a) Totalt
- b) Per enhet
- c) Per patient

3. Utifrån svaren på fråga 1 och 2: vilka är dina reflektioner över utvecklingen?

4. Har någon uppföljning och utvärdering av Vårdval Primärvård gjorts sedan införandet?"

Beslutsunderlag

- Interpellation angående Vårdval Primärvård till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M)

28 Interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående fetmaoperationer (19RGK1116)

Sammanfattning

Frida Christensen (S) har ställt följande interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M);

"I den senaste delårsrapporten framgår att en uppföljning av Kronobergarnas levnadsvanor pågår. I samma delårsrapport står det också skrivet lite kort om fysisk aktivitet på recept, men det är sparsamt med information i rapporten kring hur förbyggande åtgärder kring folkhälsa ser ut i Region Kronoberg. Samtidigt kan vi läsa att andelen patienter med registrerad ohälsosam levnadsvana, fysisk aktivitet, ökat från 2018 till 2019.¹

Statistik visar på att fetma och övervikt ökar, och det är vanligare bland den äldre befolkningen än hos den yngre, även om det också ökar hos de yngre. Vi vet att övervikt och fetma är en riskfaktor för att drabbas av en rad andra sjukdomar, och det är en bidragande faktor till att vi ser en ökning av högt blodtryck, diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar.²

Vi Socialdemokrater tror på att ett förebyggande arbete måste ske för att ge alla Kronobergare bästa möjliga förutsättningar till hälsosamt liv och en hållbar framtid.

Med anledning av ovanstående har jag följande frågor:

1. Hur ser det förebyggande arbetet ut för personer som riskerar att drabbas av fetma?
2. Hur många fetmaoperationer utför Region Kronoberg per år, och vad kostar detta sammantaget för Region Kronoberg?
3. Före, under och efter en fetmaoperation vilket stöd erbjuds patienten av Region Kronoberg? Hur hjälper vi patienten att förbereda sig för ingreppet, och hur stödjer vi patienten efter operationen för att ge bästa möjliga förutsättningar för att kunna bibehålla sin vikt?
4. Har vi statistik som visar på hur patienternas övriga hälsotillstånd påverkats av en fetmaoperation?
5. Kan vi se om patienter som varit beroende av medicinering upphört att medicinera efter utförd operation?

1 Delårsrapporten för mars 2019, Hälsa - och sjukvårdsnämnden

2 Folkhälsomyndigheten, folkhälsorapportering och statistik"

Beslutsunderlag

- Interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående fetmaoperationer

29 Fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående möjligheten att vänta på CLV inför förlossning (19RGK1130)

Sammanfattning

Olja Pekusic (S) har ställt följande fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M):

"Med anledning av rapporterna om att en gravid kvinna från Ljungby som nekats två gånger samma dygn att få stanna kvar på förlossningen till slut födde på en gräsmatta på väg in till lasarettet:

- "Vilka möjligheter finns för den som har långt att köra till förlossningen att vänta kvar på Centrallasarettet i Växjö tills att förlossningen drar igång?"

Beslutsunderlag

- Fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående möjligheten att vänta på CLV inför förlossning

30 Sammanträdesplan 2020 (19RGK204)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer sammanträdesplan 2020 för Region Kronobergs politiska organisation.

Sammanfattning

Enligt "Arbetsordningar och reglemente för den politiska organisationen i Region Kronoberg" ska regionfullmäktige fastställa årsplan och sammanträdesdagar för regionfullmäktige, regionstyrelsen, nämnder, utskott och beredningar i Region Kronoberg.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Sammanträdesplan 2020
- Sammanträdesdagar Region Kronoberg 2020 rev RS
- §164 RSAU Sammanträdesplan 2020
- §139 RS Sammanträdesplan 2020

31 Reviderat attestreglemente med tillämpningsanvisningar (18RGK2015)

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer reviderat attestreglemente med tillämpningsanvisningar.

Sammanfattning

Grundprinciperna i nuvarande attestreglemente såsom omfattning, syfte och ansvar är oförändrade, men vissa förändringar har gjorts i dokumentets struktur i syfte att förenkla. Reglementets utformning har anpassats ytterligare till de förändringar i fakturaprocessen som ökad e-handel innebär.

I reglementet är det ytterligare förtydligat beslutsattestans ansvar för att transaktionen är korrekt och att ansvaret i enlighet med gällande ekonomistyrningsprinciper även omfattar att ”budgetmedel eller annan finansiering finns för ändamålet”.

Reglementet har även kompletterats med rekommendationer avseende beloppsgränser vid vidarefördelning av beslutsattestans ansvar i chefsledet eller till andra befattningshavare i verksamheten.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Attestreglemente med tillämpningsanvisning 2019
- §111 RS Reviderat attestreglemente med tillämpningsanvisningar
- §141 RSAU Reviderat attestreglemente med tillämpningsanvisningar
- Attestreglemente med tillämpningsanvisningar - revidering 2019

32 Begäran om entledigande från uppdrag som ersättare i regionfullmäktige (18RGK840)

Förslag till beslut

Regionfullmäktige entledigar Marie Larsson (M) och Jon Malmqvist (KD) från uppdrag som ersättare i regionfullmäktige samt överlämnar beslutet till länsstyrelsen för ny sammanräkning.

Beslutsunderlag

- Begäran om entledigande från uppdrag som ersättare i regionfullmäktige
- Avsägelse av plats som ersättare i regionfullmäktige_maskad

33 Val av revisor för granskning av räkenskaper och förvaltning avseende 2019-2022 för AB Transitio (18RGK840)

Förslag till beslut

Regionfullmäktige utser NN (X) till revisor för granskning av räkenskaper och förvaltning avseende 2019-2022 för AB Transitio.

Fråga till regionstyrelsens ordförande Mikael Johansson (M) angående ökade kostnader för väktare i Region Kronoberg

Kostnaden för ordningsvakter och väktare i Region Kronoberg har enligt uppgift ökat från 1,5 miljoner kr till 4 miljoner kr på några år.

1. *Vilka är orsakerna till den ökade kostnaden?*

Närvaron av ordningsvakter och väktare motiveras med att Region Kronoberg ska ha en trygg och säker miljö för besökarna.

2. *Hur mäts besökarnas upplevelse av Region Kronobergs verksamheter som trygga och säkra miljöer?*
3. *Hur har besökarnas upplevelse sett ut de senaste åren?*

Från och med 1 januari 2019 finns ett nytt avtal med ett vaktbolag.

4. *På vilka sätt har de krav som framförts i upphandlingen förts fram från och förankrats med Region Kronobergs verksamheter?*
5. *Hur påverkar det nya avtalet kostnaderna?*

Robert Olesen (S)

2:e vice ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden och gruppleddare för Socialdemokraterna i Region Kronoberg

Fråga till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Roland Gustbée (M) angående doulor i Kronoberg

Doula är det grekiska ordet för hjälpkvinna och att anlita en sådan vid förlossning har de senaste åren blivit vanligare i storstäderna. Det kan vara både till en avgift som den enskilda kvinnan betalar för tjänsten men det kan även vara ett helt ideellt uppdrag. Doulorna behöver inte vara personer som är vårdutbildade. I Södertälje inom Region Stockholm har man även en modell där doulorna även kan används som tolkar. Eftersom detta är ett fenomen som börjar bli allt mer vanligt och uppmärksammas i media har jag några frågor på temat:

- Hur många doulor är verksamma i Kronoberg?
- Hur påverkas och uppfattar Region Kronobergs verksamhet förekomsten av doulor?
- Har antalet hemfödslar ökat i Kronoberg de senaste åren och har förekomsten av doulor påverkat den utvecklingen?
- Vilka risker ser du med att förekomsten av doulor?

Henrietta Serrate (S)

2:e vice ordförande i regionstyrelsen

Fördelning av
medborgarförslag angående
busslinje 310/311

7

19RGK922

Från: region@kronoberg.se
Till: [Region Kronoberg Officiell brevlåda](#)
Ärende: Medborgarförslag från webben
Datum: den 2 maj 2019 08:21:49

namn: Helena Lagstrand
adress: [REDACTED]
Mailadress: [REDACTED]
telefon: [REDACTED]
forslag: Till Trafiknämnden i Region Kronoberg

Jag flyttade till Norrhult för snart ett år sedan och åker dagligen med kollektivtrafiken mellan Norrhult Äspevägen och Växjö Nygatan ToR. Det händer allt för ofta när jag ska åka hem att buss 311 inte väntar in buss 310 i Nottebäck om buss 310 är några minuter för sen. Buss 311 är en anslutningsbuss och ska invänta buss 310. Jag har ringt kundtjänst flera ggr som säger att de ska vidarebefordra informationen. Tyvärr har det inte blivit bättre. Jag har pratat med sju andra som också åker samma sträcka. Några ringer och meddelar kundtjänst, några har gjort det tidigare men gett upp eftersom det varit dåligt flera år. Vad kommer ni att göra för att vi som resenärer ska känna oss trygga med att resa kollektivt? På landet är det lång tid mellan bussarna kvällstid. Kolla gärna tidtabell 311 och fundera på om ni själv skulle vilja vänta en timme på nästa buss för att komma hem. Många av de nya busschaufförerna vet inte att de ska vänta in 310. Hoppas ni tar krafttag mot bussbolagen så att deras chaufförer vet vad som gäller i framtiden. Ni borde göra en undersökning av vilka tider 310 från Växjö varit framme i Nottebäck och vilka tider 311 kört från Nottebäck till Norrhult/Klavreström så ser ni hur ofta vi som åker sträckan har drabbats av att anslutningsbussen inte ansluter.

Mvh Helena Lagstrand

Skrivelse angående befarat
underskott i hälso- och
sjukvården

8

19RGK50

Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården

Ordförandes förslag till beslut

Regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnader och reducera budgetunderskottet.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har mottagit en skrivelse från hälso- och sjukvårdsnämnden angående befarat underskott inom hälso- och sjukvården 2019.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 65/19 att åtgärder motsvarande 89 miljoner kronor ska vidtas för att sänka kostnaderna och reducera underskottet jämfört med budget.

Åtgärderna motsvarar inte nämndens beslut varför en ospecificerad post på 36 miljoner kronor tagits in i prognosen med uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma med åtgärdsredovisning.

Resultatet för april visar en ytterligare försämrad ekonomi och slutar ackumulerat på -80 miljoner kronor. Försämringen är främst orsakad av ett fåtal, men dyra vårdtillfällen inom den högspecialiserade vården, läkemedel och fortsatt beroende av hyrpersonal. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill därför uppmärksamma regionstyrelsen på att det prognostiserade underskottet på -100 miljoner kronor kan bli ännu sämre. Eventuellt tillkommande statsbidrag har inte inkluderats i prognosen.

Regionstyrelsen konstaterar, genom sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, att hälso- och sjukvårdsnämnden inte kommer att nå de av regionfullmäktige fastställda målen och resultaten för 2019. Regionstyrelsen noterar vidare att hälso- och sjukvårdsnämnden vidtagit åtgärder i syfte att sänka kostnaderna och reducera underskottet men att dessa inte är tillräckliga. Regionstyrelsen föreslår därför regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnaderna och reducera budgetunderskottet.

Mikael Johansson (M)
Regionstyrelsens ordförande

Martin Myrskog
Regiondirektör

Missiv svar på skrivelse
Diarienum: 19RGK50
Handläggare: Ulrika Gustafsson,
Datum: 2019-05-22

Bilaga:

Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019

Till Regionstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultat uppgår efter mars 2019 till -47,5 mnkr. Nämnden har 2019-04-04 beslutat att åtgärder motsvarande 89 mnkr ska vidtas för att sänka kostnaderna och reducera underskottet jämfört med budget. Helårsprognos för 2019 har lämnats med -100 mnkr inklusive full effekt av beslutade åtgärder.

Verksamhetsområdenas redovisning av åtgärder motsvarar 54 mnkr. Exempel på åtgärder är ökad kvalitet i registrering inom primärvård vilket väntas förbättra intäktsidan, strikt budgetdisciplin avseende personal, förbrukningsinventarier och leasingbilar samt vakanshållande av tjänster inom rehabverksamheten. Sjukhusvården vidtar åtgärder för att sänka övertidskostnader och en förbättrad operationsprocess ska leda till minskade kostnader för köpt vård inom vårdgarantin. Byte av läkemedel till billigare alternativ och upphandling av textilmaterial kommer att ge prognostiserad effekt. Inom psykiatrin kommer hyrpersonal att fasas ut i snabbare takt med hjälp av förändrade arbetssätt. Åtgärderna motsvarar inte nämndens beslut varför en ospecificerad post på 36 mnkr tagits in i prognosen med uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma med åtgärdsredovisning.

Hälso- och sjukvårdens möjlighet att kortsiktigt under rådande omständigheter nå en ekonomi i balans måste betraktas som små utan att strukturella förändringar av utbudspunkter görs. Långsiktigt arbete med digitalisering, kompetensförsörjning, patientsäkerhet, hälsofrämjande och folkhälsoarbete samt kvalitetsförbättringar kommer dock att ge framgång. Till detta kommer arbetet med utveckling av den nya nära vården. Sett ur ett såväl ekonomiskt som verksamhets-, medarbetar- eller invånarperspektiv är personalsituationen den avgörande framgångsfaktorn.

Resultatet för april visar en ytterligare försämrad ekonomi och slutar ackumulerat på -80 mnkr. Försämringen är främst orsakad av ett fåtal, men dyra vårdtillfällen inom den högspecialiserade vården, läkemedel och fortsatt beroende av hyrpersonal. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill därför uppmärksamma regionstyrelsen på att det prognostiserade underskottet på -100 mnkr kan bli ännu sämre. Eventuellt tillkommande statsbidrag har inte inkluderats i prognosen.

Roland Gustbée
Hälso- och sjukvårdsnämndens
ordförande

Per-Henrik Nilsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

§ 65 Delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden (19RGK50)

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att godkänna delårsrapport mars 2019

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att tillskriva regionstyrelsen angående prognostiserat underskott

att uttala att budget ska hållas.

Sammanfattning

I nationella mätningarna avseende förtroende för sjukvården placerar sig regionen som sju i Sverige och har ett statistiskt säkerställt bättre resultat än riket generellt. Vårdgarantin med rätt till medicinsk bedömning inom tre dagar har införts i primärvården vid årsskiftet. Resultaten är så här långt goda och uppgår efter första kvartalet till 82 procent för läkarbesök till vårdcentral i offentlig och privat regi. Inom sjukhusvården har tillgängligheten till operation förbättrats men utmaningar kvarstår.

Ur ett medarbetarperspektiv präglas perioden av kraftigt ökat användande av hyrpersonal, bra anställningsflöde för sjuksköterskor men fortsatt svårt att rekrytera vissa läkarspecialiteter, allmänsjuksköterskor och specialistsjuksköterskor efter verksamhetens behov.

Hälso- och sjukvårdens ekonomiska resultat efter mars slutar på ett underskott om 47,5 miljoner kronor. Under 2019 års inledning ligger kostnadsnivåerna för hyrpersonal och den högspecialiserade vården fortsatt högt. Helårsprognos inklusive åtgärder motsvarande 89 miljoner kronor lämnas med ett underskott om 100 miljoner kronor. Åtgärderna inkluderar ej specificerad besparing med 36 miljoner kronor men är exklusive antagande om tillkommande statsbidrag.

Yrkanden

Roland Gustbée (M) yrkar i tillägg att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att tillskriva regionstyrelsen angående prognostiserat underskott

att uttala att budget ska hållas.

Beslutsgång

Ordförande frågar om hälso- och sjukvårdsnämnden bifaller arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Ordförande frågar om hälso- och sjukvårdsnämnden bifaller Gustbées tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Expedieras till

Hälso- och sjukvårdsdirektören

Beslutsunderlag

- §45 HSN AU Delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden
- Delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden
- Missiv delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden

§ 151 Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019 (19RGK50)

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår att regionstyrelsen ska lämna följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnader och reducera budgetunderskottet.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har mottagit en skrivelse från hälso- och sjukvårdsnämnden angående befarat underskott inom hälso- och sjukvården 2019.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 65/19 att åtgärder motsvarande 89 miljoner kronor ska vidtas för att sänka kostnaderna och reducera underskottet jämfört med budget.

Åtgärderna motsvarar inte nämndens beslut varför en ospecificerad post på 36 miljoner kronor tagits in i prognosen med uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma med åtgärdsredovisning.

Resultatet för april visar en ytterligare försämrad ekonomi och slutar ackumulerat på -80 miljoner kronor. Försämringen är främst orsakad av ett fåtal, men dyra vårdtillfällen inom den högspecialiserade vården, läkemedel och fortsatt beroende av hyrpersonal. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill därför uppmärksamma regionstyrelsen på att det prognostiserade underskottet på -100 miljoner kronor kan bli ännu sämre. Eventuellt tillkommande statsbidrag har inte inkluderats i prognosen.

Regionstyrelsen konstaterar, genom sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, att hälso- och sjukvårdsnämnden inte kommer att nå de av regionfullmäktige fastställda målen och resultaten för 2019. Regionstyrelsen noterar vidare att hälso- och sjukvårdsnämnden vidtagit åtgärder i syfte att sänka kostnaderna och reducera underskottet men att dessa inte är tillräckliga. Regionstyrelsen föreslår därför regionfullmäktige uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnaderna och reducera budgetunderskottet.

Regionstyrelsens arbetsutskott och hälso- och sjukvårdsnämndens presidium diskuterar hälso- och sjukvårdsnämndens budgetunderskott.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på skrivelse angående befarat underskott i Hälso- och sjukvården 2019
- Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019
- §65 HSN Delårsrapport mars 2019 för hälso- och sjukvårdsnämnden

Paragrafen är justerad

§ 125 Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården (19RGK50)

Beslut

Regionstyrelsen lämnar följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnader och reducera budgetunderskottet.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har mottagit en skrivelse från hälso- och sjukvårdsnämnden angående befarat underskott inom hälso- och sjukvården 2019.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade § 65/19 att åtgärder motsvarande 89 miljoner kronor ska vidtas för att sänka kostnaderna och reducera underskottet jämfört med budget.

Åtgärderna motsvarar inte nämndens beslut varför en ospecificerad post på 36 miljoner kronor tagits in i prognosen med uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att återkomma med åtgärdsredovisning.

Resultatet för april visar en ytterligare försämrad ekonomi och slutar ackumulerat på -80 miljoner kronor. Försämringen är främst orsakad av ett fåtal, men dyra vårdtillfällen inom den högspecialiserade vården, läkemedel och fortsatt beroende av hyrpersonal. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill därför uppmärksamma regionstyrelsen på att det prognostiserade underskottet på -100 miljoner kronor kan bli ännu sämre. Eventuellt tillkommande statsbidrag har inte inkluderats i prognosen.

Regionstyrelsen konstaterar, genom sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, att hälso- och sjukvårdsnämnden inte kommer att nå de av regionfullmäktige fastställda målen och resultaten för 2019. Regionstyrelsen noterar vidare att hälso- och sjukvårdsnämnden vidtagit åtgärder i syfte att sänka kostnaderna och reducera underskottet men att dessa inte är tillräckliga. Regionstyrelsen föreslår därför regionfullmäktige uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnaderna och reducera budgetunderskottet.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott har föreslagit att regionstyrelsen ska lämna följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att bereda förslag på åtgärdsplan för att sänka kostnader och reducera budgetunderskottet.

Yrkanden

Robert Olesen (S) och Eva Johnsson (KD) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på skrivelse angående befarat underskott i Hälso- och sjukvården 2019
- Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019
- §151 RSAU Skrivelse angående befarat underskott i hälso- och sjukvården 2019

Paragrafen är justerad

Budget 2020 med
flerårsplan 2021-2022

9

19RGK54

Regionfullmäktige

Förslag till Budget Region Kronoberg 2020 med planår 2021-2022

Ordförandes förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrona för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Sammanfattning

Budget för Region Kronoberg är inte bara en ekonomisk plan, utan även en målsättning för den verksamhet som Region Kronoberg bedriver. Budgeten beskriver också en omvärldsanalys där de trender och händelser i vår omvärld lyfts fram som kan påverka Region Kronobergs verksamhet. Den här budgeten är en treårsplan som utgår från nuläget och ger en tydlig målsättning fram till 2022.

Region Kronobergs ledning och styrning ska kännetecknas av en tydlig inriktning om vad som ska göras och en beskrivning av hur inriktningen ska genomföras. Därigenom skapas en långsiktig strategi som kan mätas och följas upp under hela perioden.

Enligt § 11 MBL har arbetsgivaren förhandlingskyldighet gentemot de fackliga organisationerna angående den politiska ledningens budgetförslag. Denna samverkan ska ske innan beslut i frågan tas i regionstyrelsen. Samverkan kommer att ske vid central samverkansgruppens sammanträde den 28 maj.

Missiv beslutsunderlag
Diarienummer: 19RGK54
Handläggare: Jonas Karlström,
Datum: 2019-05-22

Mikael Johansson
Regionstyrelsens ordförande

Bilaga: Förslag till Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 (Alliansen)

BUDGET 2020

MED FLERÅRSPLAN 2021-2022

Innehållsförteckning

Kronoberg - Småländsk klurighet, Nytänkande och Handlingskraft	2
Ett gott liv i ett livskraftigt län.....	4
Hälso- och sjukvård samt tandvård	6
Sveriges bästa vårdcentraler	6
Sveriges bästa sjukhus	6
Sveriges bästa tandvård	7
Uppdrag	7
Mål och mätetal	8
Digitalisering	11
Ökad effekt av digitaliseringens möjligheter	11
Uppdrag	11
Kollektivtrafik	12
Sveriges bästa kollektivtrafik	13
Uppdrag	13
Mål och mätetal	14
Regional utveckling och kultur.....	17
Sveriges bästa tillväxt	17
Uppdrag	18
Mål och mätetal	19
Medarbetare.....	21
Sveriges bästa arbetsplats	21
Uppdrag	22
Mål och mätetal	22
Ekonomi.....	24
En hållbar ekonomi	24
Uppdrag	24
Mål och mätetal	25
Driftsramar per nämnd	29
Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård	31
Investeringsram	32
BILAGOR	34
Omvärldsanalys	34
Hållbar utveckling i Region Kronoberg	36
FoUU - en samlad organisation för forskning, utveckling och utbildning	38

KRONOBERG - SMÅLÄNSK KLURIGHET, NYTÄNKANDE OCH HANDLINGSKRAFT

Vi vill vara med och skapa ett Kronoberg i framkant. Basen i vår regions utveckling och för vår välfärd är den småländska företagargandan. För oss är invånarnas upplevelse viktig. Vi vill med omtanke, helhet och kvalitet värna våra invånare och ge bästa möjliga service.

Med tanke på demografi och skatteprognoser måste vi minska ökningstakten av våra kostnader. Detta arbete måste ske dels på politisk nivå men vi behöver hjälp av våra medarbetare som arbetar i verksamheten. Varje enhet måste se över sin verksamhet för att se hur vi kan öka produktiviteten i hela regionen.

För att lyckas med detta måste vi överföra vård till den Nära vården och använda digitaliseringens möjligheter. Arbetet med att överföra resurser till den nära vården pågår, vi behöver nu bli mer konkreta i detta arbete. Digitalisering ska ske smart och prioriterat, det är viktigt att digitaliseringen ökar kvalitén och förenklar arbetet.

Region Kronoberg tog under hösten 2018 fram en fastighetsutvecklingsplan för Centrallasarettet i Växjö. Då aktualiserades alternativet att bygga ett nytt sjukhus på annan plats. Regionstyrelsens arbetsutskott beslutade i januari att ta fram ett underlag med två alternativ till beslut, dels att vara kvar på CLV och dels att bygga på ny plats.

Regionstyrelsen har enhälligt beslutat föreslå regionfullmäktige att besluta bygga ett nytt sjukhus i Räfte och samtidigt uttala att den Nära Vården ska stärkas samt att Ljungby lasarett ska vara kvar och utvecklas. Regionfullmäktigen förväntas ta beslut den 29 maj. När denna budget skrivs är inte beslutet om nytt sjukhus fattat. Investeringsbudgeten är därför inte reviderad utefter det beslutet.

Men allt ovanstående är beroende av en sak, nämligen våra medarbetare. Till dig som arbetar i Region Kronoberg – vi vill att du ska känna dig trygg varje dag. Vi vill att du ska kunna utvecklas och göra karriär hos oss. Vi vill att du ska känna att vi bryr oss om dig. För det gör vi, hela tiden.

Mikael Johansson (M)

Sven Sunesson (C)

Yngve Filipsson (L)

Eva Johnsson (KD)

ETT GOTT LIV I ETT LIVSKRAFTIGT LÄN

- Antal invånare: 199 886 (31 dec 2018)
- Skattesats: 12,00 kr
- Region Kronobergs verksamhet kostade 2018 i genomsnitt 21 miljoner kronor per dag
- Antal anställda: 5 787 (tillsvidareanställda 2018)

Region Kronoberg bildades 1 januari 2015 då landstinget och regionförbundet gick samman i en ny gemensam organisation. Den politiska viljan bakom beslutet är att skapa ett tydligt och starkt regionalt ledarskap, där hållbar regional utveckling och en god hälso- och sjukvård, ska möta människors behov. Region Kronoberg har ansvar för hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, kollektivtrafik och områden som handlar om regional utveckling och tillväxt.

Vision och värdegrund

Region Kronobergs vision är *Ett gott liv i ett livskraftigt län* och vår värdegrund är *Respekt för människan*. Det är det som är grunden i allt vi gör – hur vi är mot varandra och i mötet med kronobergarna, i de beslut vi fattar, när vi prioriterar våra resurser, när vi utvecklar och förändrar vår verksamhet, när vi sätter mål, formar strategier och planerar aktiviteter.

Budgeten är det övergripande styrdokumentet som omsätter vår vision och vår värdegrund till mål och uppdrag.

Övergripande målsättningar

Region Kronoberg har formulerat fyra övergripande långsiktiga mål:

- Nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet
- Attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas
- En effektiv verksamhet med hög kvalitet
- En hållbar ekonomi i balans

Region Kronobergs styrmodell

Visionen och övergripande strategier beslutade av regionfullmäktige operationaliseras med mål och måttetal i budget varje år inom fyra perspektiv: *Invånare, Medarbetare, Processutveckling och produktion samt Ekonomi*.

De fyra långsiktiga och övergripande målsättningarna har i budget brutits ner i inriktningsmål för budgetperioden. Inriktningsmålen har måttetal kopplade till sig, som mäter och ska indikera om vi rör oss i riktning mot målen. I verksamhetsplaner omsätts regionfullmäktiges och nämndernas inriktningsmål till konkreta och handlingsplaner och åtgärder.

Handlingsplaner och åtgärder följs löpande inom verksamheterna och status- och prognos bedöms varje månad för att möjliggöra resursoptimering.

**Hälso- och
sjukvård samt
tandvård**

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD SAMT TANDVÅRD

SVERIGES BÄSTA VÅRDCENTRALER

Sveriges bästa vårdcentraler ska finnas i Vårdval Kronoberg och den nära vården skall utvecklas ytterligare under de kommande åren. Vårdcentralerna utgör navet i den nära vården, som också omfattar hembesök, e-hälsa och den kommunala hemsjukvården m.fl. När kronobergaren behöver vården ska den vara nära, kompetent och tillgänglig.

Den nära vården måste utvecklas vidare med inspiration av den så kallade ”Borgholmsmodellen”. Modellen har bland annat utvecklat virtuella vårdavdelningar i hemmen, i samarbete med kommunens hemsjukvård. I Borgholm har man också ytterligare utvecklat samarbetet mellan slutenvården och primärvården med målet att minska återinläggningar och minska antalet sjukhusvårdplatsdagar. Detta är en modell som ska inspirera det fortsatta utvecklingsarbetet inom primärvården i Kronoberg.

På vårdcentralen tillgodoses huvuddelen av invånarnas vårdbehov av allmänspecialister, men andra läkarspecialiteter och psykologer finns också där. Det är på vårdcentralen man oftast möter sin fasta vårdkontakt. Vårdcentralerna ska även erbjuda kvalificerad vård vid psykisk ohälsa för vuxna. För barn och ungdomar ska Familjehälsan erbjuda snabb hjälp. Regionen ska vara drivande i samarbetet med kommunerna för att införa fler familjecentraler. Hembesök är en del av den nära vården som ska utvecklas ytterligare för att kunna möta människors behov av vård och behandling i hemmet.

Den bästa vården är den som inte behövs. Genom ett aktivt arbete med folkhälsa och förebyggande hälsovård, kan kronobergarna bli friskare. Ett exempel på förebyggande arbete är FAR (fysisk aktivitet på recept). Antalet utskrivna recept med fysisk aktivitet ska under året öka.

Patienterna söker kontakt och hjälp via nätet, telefonen eller vid ett fysiskt besök. Vårdcentralerna måste därför digitaliseras i takt med invånarnas och personalens behov. Samtidigt måste vården naturligtvis uppfylla kraven på säker och trygg vård.

SVERIGES BÄSTA SJUKHUS

Våra sjukhus ska vara Sveriges bästa. Detta når vi genom att arbeta med personcentrerad vård som ges i rätt tid. Vården ges med kvalitet utan onödiga väntetider, där satsningar på standardiserade vårdförlopp, palliativa platser och implementeringen av den nya regionala cancerplanen är viktiga delar. Våra sjukhus har olika fördelar och genom att samverka blir de ännu bättre.

För våra barn och ungdomar är det viktigt med fler aktörer som har mottagningar - för ökad valfrihet och kortare köer. Den specialiserade vården för barn och ungdomar ska samlas i ett ”Barnens hus”, för att underlätta barnens vård och kontakter. Digitalisering ska utnyttjas för att utveckla, förbättra och effektivisera vården.

De skador som uppstår när man som patient vistas på sjukhus måste minska. Vårdrelaterade infektioner, skador och trycksår ska under mandatperioden minska kraftigt.

Samarbete mellan psykiatrin och somatiken ska utvecklas ytterligare för att undvika att patienter inom den psykiatriska vården underbehandlas för somatiska åkommor. Ett fortsatt kompetensutbyte mellan specialisterna skapar goda förutsättningar för detta.

SVERIGES BÄSTA TANDVÅRD

Sveriges bästa tandvård skall erbjudas i Kronoberg. Tandvården har ett viktigt uppdrag och är också ett föredöme genom ett aktivt förebyggande folkhälsoarbetet. Det förebyggande arbetet inom barntandvården har en viktig uppgift som handlar om att informera föräldrar och förändra kostvanor bland en grupp barn där försämrad tandhälsa har noterats. Ett utvecklat samarbete mellan skolor, förskolor, BVC och föräldrar kan vara en viktig del i det arbetet.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Säkerställa fast vårdkontakt i den nära vården.	2020	Inom ram	RS+HSN
Öka antalet hembesök i hela länet med utgångspunkt i den nära vården.	2020	Inom ram	RS+HSN
Stimulera flexibla öppettider via uppdragsspecifikationen.	2020	Inom ram	RS
Öka den nära vården med Borgholmsmodellen som inspiration	2020	Inom ram	RS+HSN
Organisera akuten och jourläkarcentralen gemensamt så att invånarna får en väg in. När patienten söker vård hänvisas de till rätt vårdnivå.	2020	Inom ram	HSN
Implementera den regionala cancerplanen.	2020	Inom ram	HSN
Intensifiera arbetet med att minska vårdrelaterade infektioner och skador	2020	Inom ram	HSN
Produktions och kapacitetsplanering ska prioriteras och genomföras på de enheter där störst nytta erhålles	2020	Inom ram	HSN

Mål och mätetal

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Både invånare och andra som kommer i kontakt med verksamheten ska uppleva att kvaliteten på Region Kronobergs samhällstjänster är god. Region Kronoberg ska möta de legitima förväntningar och behov som invånarna har samt förvalta ett fortsatt högt förtroende för verksamheten genom att ständigt förbättra både tillgänglighet och kvalitet.

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Region Kronoberg ska fortsätta arbetet med att förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården genom fortsatta satsningar på bland annat e-hälsa och e-tjänster, ökad kvalitet och effektivt resursutnyttjande. Att den kompetens som finns hos vår personal används på rätt sätt är avgörande. Därför är det viktigt att vi fortsätter arbeta med RAK (Rätt Använd Kompetens).

För att Kronobergarna ska få god vård när de behöver den, ska hälso och sjukvården arbeta med produktions och kapacitetsplanering. Genom att öka produktiviteten i hela kedjan kan Region Kronoberg erbjuda invånarna en bättre hälso och sjukvård.

Det är viktigt för tillgängligheten att utformningen av fastigheter och lokaler optimeras. Invånarna ska erbjudas en högkvalitativ och framtidsanpassad hälso- och sjukvård i ändamålsenliga lokaler.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter som får en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom 3 dagar i primärvården -Primärvård	-	100 %	100 %
Andel väntande patienter till läkarbesök inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare -Sjukhusvård och psykiatri	66 %	70 %	80 %
Andel väntande patienter till behandling inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare -Sjukhusvård	51 %	60 %	80 %
Andel telefonsamtal som besvarades av vårdcentral inom samma dag -Primärvård	93 %	100 %	100 %
Årlig ökning av aktiviteter på 1177 (antal aktiviteter totalt) -Hela hälso och sjukvården	79 436 st	30 %	30 %
Andel av samtliga öppenvårdsbesök som är bokade via webbtidboken - Öppenvårdsenheter som har webbtidbok	1 %	5 %	10 %

Återbesök via videosamtal

-Hela hälso och sjukvården

0

10 %

30 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Region Kronobergs verksamhet ska alltid bedrivas med hög kvalitet, öppenhet och god tillgänglighet. Invånarna ska alltid känna en trygghet i att Region Kronoberg är en garant för god välfärd och finns där när de behöver den.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter över 75 år med minst 5 läkemedel som fått enkel läkemedelsgenomgångar per år -Läkemedelsenheten		50 %	75 %
Antibiotikaförskrivning, antal recept/1000 invånare -Hela hälso och sjukvården	316	250	250 ¹
Vårdrelaterade infektioner -Sjukhusvård	13,9 %	9,0 %	8,0 %
Andel trycksår som uppstår inom somatisk slutenvård -Sjukhusvård	5,1 %	4,5 %	4 %
Antal "Fysisk aktivitet på recept" -Hela hälso och sjukvården	1485	2000	2500

¹ Nationellt mål *Patientsäkerhetsatsningen*.

Digitalisering

DIGITALISERING

ÖKAD EFFEKT AV DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Digitalisering är en möjlighet för Region Kronoberg att möta flera av de utmaningar som organisationen står inför. Idéerna för att digitalisera Region Kronobergs verksamheter är långt fler än organisationens kapacitet att införa och använda nya verktyg så att önskad effekt uppnås. Region Kronoberg behöver därför omsorgsfullt välja rätt möjlighet. I processen där vi prioriterar bland dessa olika digitaliseringsprojekt, ska följande prioriteras:

- Minskad vårdadministration
- Möjliggöra för patienten att ta större ansvar i vårdprocessen men också en ökad delaktighet
- Stödja förflyttning mot den nya nära vården, till exempel genom ökad egenvård, öka antalet digitala kontakter med olika vårdnivåer samt öka möjlighet för vård utanför sjukhus.
- Minskad administrativ tid
- Avlasta läkarna genom integrerade beslutstöd, diagnos- och behandlingsrekommendationer (AI)
- Förenkla tillgång till verksamheternas egna data för uppföljning och förbättringsarbeten

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Införa digital triagering i primärvården	2020	Inom ram	HSN
Införa hemmonitorering i den nära vården	2020	Inom ram	HSN
Utöka arbetet med e-tjänster inom alla förvaltningar	2020	Inom ram	Alla nämnder

Kollektivtrafik

6713

KOLLEKTIVTRAFIK

SVERIGES BÄSTA KOLLEKTIVTRAFIK

Vi ska utifrån länets förutsättningar med mycket glesbygd ha Sveriges bästa kommunikationer. Kollektivtrafiken medverkar till att binda ihop Kronoberg med omvärlden. Tillgång till kollektivtrafik är viktigt vid lokalisering av företag och boende. Kollektivtrafiken över länsgränsen, speciellt mellan starka noder, ska stärkas. Kollektivtrafiken kommer aldrig att kunna lösa kronobergarnas hela transportbehov, därför är bilen, cykeln och gångstråk också viktiga för den regionala utvecklingen.

Närtrafiken är ett viktigt alternativ i de glesa länsdelarna. Sjukresor/serviceresor/färdtjänst och närtrafik ska i möjligaste mån samordnas.

Punktligheten är avgörande för att resenärerna ska välja att åka kollektivt. För att Krösatåg och Öresundståg ska få bra förutsättningar att hålla tiden krävs ett dubbelspår mellan Alvesta och Växjö. All kollektivtrafik, servicetrafik och internresor inom Region Kronoberg ska ske klimatneutralt, med fossilfria bränslen, senast 2023. Vid val av bränsle ska samhällsnyttan totalt för Kronobergs län vägas in. Arbetet med att införa fossilfritt flygbränsle vid vår flygplats ska prioriteras.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
I samarbete med grannlänen stärka kollektivtrafiken över länsgränsen i syfte att underlätta arbetspendling.	2020	Inom ram	TN
Aktivt arbeta för att fler medborgare ska välja kollektivtrafik eller andra klimatsmarta resalternativ.	2020	Inom ram	TN
Fortsatt utbyggnad av stadstrafiken i takt med orternas tillväxt	2020	Inom ram	TN
I samverkan med branschen ta initiativ till att stärka framtidens kompetensförsörjning till kollektivtrafiken	2020	Inom ram	TN

Mål och mätetal

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

För invånarna i Kronobergs län ska länstrafiken, oavsett om det gäller allmän eller särskild kollektivtrafik (det vill säga linjelagd trafik eller uppdragstrafik i form av sjukresor, färdtjänst och skolskjuts), erbjuda en trygg, tydlig och väl fungerande kollektivtrafik.

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

För att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och enkel att använda är det viktigt att fordonen är tillgänglighetsanpassade, ett relevant trafikutbud, att informationen är lättillgänglig och att det är lätt att betala för sin resa. Det ska vara enkelt att resa kollektivt!

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjdhet: Det är enkelt att åka med länstrafiken enligt Kollektivtrafikbarometern	78 %	79 %	80 %
Nöjdhet: Det är enkelt att köpa biljetter och kort enligt Kollektivtrafikbarometern	83 %	83 %	84 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

En kollektivtrafik med god kvalitet innebär ett bra utbud, hög kvalitet på utförandet och en professionell och hög servicenivå i samverkan med andra aktörer.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Punktlighet stadsbusstrafik RT +5 min	93 %	95 %	95 %
Punktlighet regionbusstrafik RT +5 min	89 %	95 %	95 %
Punktlighet Öresundståg RT +5 min	87 %	89 %	91 %
Nöjdhet: Senaste resan buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	84 %	85 %	86 %
Nöjdhet: Senaste resan (totalt beställning och resa) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	89 %	90 %	91 %

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Kronobergs län har, sett till folkmängd, en mycket hög inpendling. För alla resenärer i Kronoberg med omnejd är det därför av största vikt att driva utveckling av såväl befintlig som ny trafik på ett sätt som både underlättar och ökar det kollektiva resandet så att det blir det naturliga sättet att resa i ett hållbart samhälle.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal resor (miljoner resor) allmän kollektivtrafik	10,4	10,9	11,5

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Den omfattande verksamheten inom Region Kronoberg innebär på flera sätt en stor miljöpåverkan. För länstrafikens del handlar detta främst om utsläpp från fordonstrafik. Tågen, samt den linjelagda busstrafiken, körs redan på förnyelsebara bränslen. Skolskjuts och serviceresor drivs också förutom från 2019 med förnyelsebara drivmedel förutom några enstaka fordon.

**Regional
utveckling och
kultur**

REGIONAL UTVECKLING OCH KULTUR

SVERIGES BÄSTA TILLVÄXT

Dialogen mellan olika intressenter i regionen som kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och det civila samhället ska fortsätta att stärkas. Region Kronoberg ska ha ledartröjan i detta arbete.

Besöksnäringen och de gröna näringarna har en särskild roll i Region Kronobergs näringsliv. De ger sysselsättning i hela länet och småföretag utvecklas på landsbygden. Region Kronobergs roll för att utveckla besöksnäring och de gröna näringarna ska intensifieras.

Kompetensbristen i länet är kanske den mest begränsande faktorn för utveckling av såväl privat som offentlig verksamhet. Därför är det prioriterat att Region Kronoberg fortsätter att ta aktivt ansvar för utbildningar inom de kompetenser som arbetsmarknaden i Kronobergs län behöver. Det är viktigt att få till stånd yrkeshögskoleutbildningar och andra utbildningar anpassade för Kronobergs arbetsmarknad. Grimslövs folkhögskola ska utvecklas som arena för utbildning.

Bredband, järnväg och vägar som håller hög klass och når ut i hela länet är en förutsättning för att boende och företag ska kunna utvecklas i hela länet. Samarbetet med näringslivets aktörer och kommuner ska intensifieras, för att tillsammans skapa bättre möjligheter till större satsningar från staten i vår region när det gäller infrastruktur. För att kunna erbjuda digitala lösningar i hälso- och sjukvården, men framförallt för att möjliggöra boende och företagsutveckling i hela länet är bredband en förutsättning. Under mandatperioden ska statens bredbandsmål uppnås i Region Kronoberg.

Region Kronobergs arbete med att skapa större intresse för naturvetenskap och matematik hos skolungdom i projektet ”Mot nya höjder”, har varit mycket lyckat. Regionala utvecklingsnämnden ska under perioden implementera projektet i den ordinarie verksamheten. Att hitta utställningar och lokaler i vårt län som fortsättningsvis kan attrahera skolungdomarna i detta syfte är viktigt. En utveckling av science center ska ingå i uppdraget.

Gemensamt för växande regioner är ett kreativt och öppet klimat. En stark och utbredd kulturverksamhet är därför väsentligt. Att nå barn och unga i hela länet med kulturverksamhet är ett av de viktigaste målen. Det är idag inte självklart att alla i länet nås på likvärdigt sätt. Det är viktigt att på ett mer träffsäkert sätt nå ut till unga med kulturverksamhet.

Tillgängligheten i våra lokaler där kulturverksamhet erbjuds är en förutsättning för att kulturverksamheten ska kunna nås av alla.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Att fortsätta implementeringen av ”Mot nya höjder” i ordinarie verksamhet.	2020	Inom ram	RUN
Att i samarbete med Regionstyrelsen, på olika sätt arbeta för att det statliga 1:1 anslaget för regional utveckling ökar.	2020	Inom ram	RUN
Arbeta för att dubbelspår byggs mellan Alvesta och Växjö.	2020	Inom ram	RUN/RS
Att utreda hur vi på ett bättre sätt kan nå alla barn och unga i länet med kulturverksamhet	2020	Inom ram	KN
Att utreda hur våra lokaler, som används för kulturverksamhet, kan nås av alla	2020	Inom ram	KN

Mål och mätetal

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Regional utveckling ska fortsätta att arbeta för att länet är en välkomnande region som är attraktiv för boende, företag och besökare. För att nå detta arbetar Regional utveckling främst genom andra, exempelvis våra bolag och driftsorganisationer. Genom att följa upp antal nystartade företag och antal övernattnings i länet ges en indikation på Regional utvecklings arbete.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal nystartade företag i länet		1 130	1 230
Varav startade av kvinnor	1 031	33 %	35 %
Antal övernattnings i länet	1 009 635	1 085 000	1 160 000
Inrikes flyttnetto	-153	0	100

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Regional utveckling ska fortsätta att arbeta för att ge bästa stöd inom områden som folkhälsa, social utveckling, kompetens och lärande, samhällsplanering samt näringsliv. I den regionala kulturplanen för Kronobergs län fastställs att Region Kronoberg ska arbeta för ett kulturliv med bredd och spets. Ett av målen i kulturplanen är att Kronoberg ska ha en kulturell infrastruktur som är tillgänglig i hela länet. Det innebär att alla Kronobergare ska kunna ta del av och utöva kultur oavsett var de bor.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal elever som studerar vård- och omsorgsprogrammet åk 1 på gymnasiet	111	Ska öka	Ska öka
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	53 %	54 %	54 %

*Inkluderar underlag från företagsfabriken, konsulttimmen, affärsutvecklingscheckar och ALMI

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Att mäkla och matcha möten med en hög kvalitet är en grundförutsättning för att nå framgång i det regionala utvecklingsarbetet. Regional utveckling har ett antal verktyg som hjälp i genomförandet av Regionala utvecklingsstrategin och dess understrategier, exempelvis kulturplanen, vilka beskrivs i Gröna tråden.

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Grunden för Regional utveckling arbete med att vara en drivande utvecklingsaktör är den regionala utvecklingsstrategin - Gröna Kronoberg 2025. I utvecklingsstrategin prioriteras utmaningsdriven regional utveckling som ett sätt att skapa ökad regional utveckling. Det innebär att utmaningar sätts i centrum och att arbetet för att möta utmaningarna sker över sektorsgränser. Det kräver ett arbetssätt med god kunskap om nuläge och önskeläge samt noga val av insats för att nå utsatta mål.

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Regional utveckling arbetar med att minska klimatpåverkande utsläpp i länet via regionala utvecklingsstrategin - Gröna Kronoberg 2025. Ett mål i strategin anger att klimatpåverkande utsläpp ska minska och dess indikator är att; 2025 ska de klimatpåverkande utsläppen vara högst 1,5 ton/invånare och år. Regional utveckling initierar projekt och arbetar via andra aktörer för att bidra till att nå målet.

Medarbetare

MEDARBETARE

SVERIGES BÄSTA ARBETSPLATS

För att Region Kronoberg ska locka till sig medarbetare och därtill skapa vilja att stanna kvar i verksamheten gäller det att bygga den goda kulturen som ger de goda resultaten. Detta är grunden för att utveckla Region Kronoberg.

Medarbetarnas inflytande, trivsel och delaktighet i verksamheten är avgörande för en positiv utveckling.

Region Kronobergs ledningsmodell innehåller många hjälpmedel för att styra och kontrollera, men få för att vägleda och stimulera. Färre men tydligare uppföljningar bör därför kompletteras med mer vägledning och stimulans för att tillvarata personalens initiativkraft. Får man inflytande tar man också ansvar. Verksamhetsutveckling är en viktig del i alla medarbetarnas uppdrag.

En personalledd verksamhet är en självständig resultatenheter med utökat ansvar för verksamhet, ekonomi och personal inom den regionala förvaltningsorganisationen, så kallad intraprenad. Syftet med personalledda verksamheter är att utveckla nya styrformer och idéer för att på så sätt uppnå bättre kvalitet. Det ger möjlighet till ökat engagemang samt större inflytande och delaktighet för medarbetarna. Detta resulterar i ökad lust och förståelse, förbättrade resultat, en mer positiv arbetsmiljö, minskad personalomsättning och minskad sjukfrånvaro. Region Kronoberg ska uppmuntra personalledda verksamheter.

Ledarskapet innebär ansvar för verksamhetens kvalitet, ekonomi och arbetsmiljö.

För att klara framtida rekryteringsbehov är det angeläget med en nära samverkan med gymnasieskolor, högskolor och universitet. Det är också angeläget att ständigt utveckla former som lockar till specialistutbildning och forskarutbildning.

Brist på personal är en stor utmaning. Att utveckla nya modeller som bygger på att ta tillvara människors engagemang kan skapa möjligheter som marknaden inte kan lösa.

Antalet specialistutbildade sjuksköterskor och specialläkare ska öka i Region Kronoberg och den inhyrda personalen ska minska, detta ska ske i takt med att den nära vården utvecklas. Vår personal är vår viktigaste resurs. Hos oss ska man kunna utvecklas under hela sin karriär. Digitala utbildningar är en del i att möjliggöra utveckling och djupare kunskap i vår organisation.

Som en av länets största arbetsgivare tar Region Kronoberg sitt samhällsansvar och bidrar till de nationella målen genom att anställa fler personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden och att arbeta för att arbetsplatserna anpassas för personer med funktionsvariationer.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Uppmuntra och ge förutsättningar för att starta ett antal pilotprojekt med personalledda verksamheter	2020	Inom ram	RS
Säkerställ att alla chefer har aktuell och tillräcklig kunskap inom verksamhet, arbetsmiljö och ekonomi.	2020	Inom ram	RS
Utreda hur vi kan ta tillvara civilsamhällets resurser på ett bättre sätt	2020	Inom ram	RS

Mål och mätetal

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Sjukfrånvaron	5,4 %	5,0 %	5,0 %
Kostnader för hyrpersonal i förhållande till kostnad för egen personal inom hälso- och sjukvård (%)	5 %	4 %	2 %

Ekonomi

EKONOMI

EN HÅLLBAR EKONOMI

Region Kronoberg ska ha en stabil ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och hållbarhet. En långsiktigt stark ekonomi är en förutsättning för att trygga verksamheten och därmed ge regioninvånarna en god service i form av en säker och lättillgänglig hälso- och sjukvård, välfungerande kollektivtrafik och ett rikt kulturutbud.

Genom ett systematiskt förbättringsarbete ska Region Kronoberg utveckla verksamheten. Region Kronoberg arbetar processororienterat, följer upp och utvärderar. Cheferna har ett särskilt ansvar för att verksamheten håller sig inom de ekonomiska ramarna som tilldelats i budgeten. De ska löpande jobba med effektiviseringar för att säkerställa att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt samt för att öka kostnadsmedvetande hos sina medarbetare. Region Kronoberg vill skapa en förbättringskultur som genomsyrar hela verksamheten där varje medarbetare känner sig delaktig och bidrar till kvalitetsutvecklingen för att nå gemensamma mål. Region Kronoberg ska arbeta med enkla och effektiva verksamhetssystem som underlättar för chefer och medarbetare i vardagen.

Det har efter en mycket speciell regeringsbildning tagit väldigt lång tid för regeringen och SKL att förhandla fram de riktade statsbidragen. Vi vet ännu idag inte vilka dessa är eller hur de kommer att utformas för 2019 och därmed inte heller för 2020. Det är mycket viktigt att vi har en ordnad process för statsbidragen när de kommer. I denna budget lägger vi därför inte in några riktade statsbidrag. När statsbidragen beslutas kommer vi att utreda vad de innebär för just oss i Region Kronoberg.

För att uppnå god ekonomisk hushållning och skapa så mycket värde för varje skattekrona som möjligt, räcker det inte att ”bara hålla budget”. Att hålla sig inom de givna ekonomiska ramarna är en grundförutsättning. För att kunna mäta och bedöma resultatet, och om god ekonomisk hushållning uppnås, i verksamheterna måste tre dimensioner fångas upp:

- Ekonomi/resursanvändning
- Prestation/produktion
- Kvalitet

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Inom dessa tre dimensioner ska mått tas fram och mål/budget fastställas samt följas upp - <i>Ekonomi/resursanvändning</i> - <i>Prestation/produktion</i> - <i>Kvalitet</i>	2020	Inom ram	RS
Utreda förutsättningar och modell för att inventarieinvesteringar och lokalkostnader ska betalas av respektive verksamhet/avdelning	Mars 2020	Inom ram	RS

Mål och mätetal

En hållbar ekonomi i balans

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Resultat (%) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämnings och generella statsbidrag	1,8 %	1,0 %	1,0 %
Nettokostnadsutveckling totalt, (%)	5,8 %	2,5 %	3,0 %
Bruttokostnadsutveckling, totalt, (%) (exklusive kostnader för riktade statsbidrag)	6,6 %	2,5 %	3,5 %
Självfinansieringsgrad, investeringar (årets investeringar i förhållande till årets resultat + årets avskrivningar)	55 %	47 %	66 %
Primärvårdens andel av hälso- och sjukvård Budgeterad kostnad exkl läkemedel	19 %	20 %	21 %

Finansiering

Finansieringen i budget 2020 baseras på skatteunderlagsprognos från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Skandias pensionsprognos från april 2019. Delposterna inom finansieringsbudgeten för 2020 och plan 2021-2022 framgår av tabellen nedan och utgår ifrån aktuella förutsättningar i maj 2019.

Finansiering, mnkr

	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatter	4 818	4 985	5 004	5 160	5 317	5 521
Preliminärskatt	4 837	5 051	5 004	5 160	5 317	5 521
Avräkning skatteintäkter	-19	-66	0	0	0	0
Utjämningsystemet och generella statsbidrag	1 318	1 375	1 408	1 400	1 440	1 459
Inkomstutjämningsbidrag	975	1 006	1 015	1 019	1 062	1 104
Kostnadsutjämningsavgift	-203	-210	-207	-217	-222	-230
Strukturbidrag	45	46	46	46	47	47
Regleringsavgift	-60	-39	-32	-39	-42	-67
Bidrag läkemedel inom förmånen	516	542	555	575	595	605
Övriga statsbidrag	45	28	31	16	0	0
Summa skatter, utjämningsystemet samt generella statsbidrag	6 136	6 359	6 412	6 560	6 757	6 980
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-63	-75	-96	-105
<i>varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-62	-74	-95	-104
Summa	6 183	6 321	6 379	6 515	6 691	6 905

Finansiering 2020-2022, jämfört med utfall 2018 och prognos 2019

Skatteintäkter

Skatteintäkterna motsvarar ca två tredjedelar av Region Kronobergs totala intäkter. Skatteintäkterna är beroende av samhällsekonomins utveckling samt den skattesats som fastställs av Region Kronobergs förtroendevalda.

Skattesats 2020

Skattesatsen fastställs till 12,00 procent. Budget för preliminärskatt och avräkning utgår utifrån regeringens fastställda uppräkningsfaktorer och enligt SKLs prognos från april 2019. Region Kronoberg har en relativt hög skattesats, men med tanke på beslut om nytt sjukhus kommer vi att fokusera på att i första hand öka vinstmålet från de senaste årens 1 % till minst 2 %.

Kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag

Beloppen i Budget 2020 gällande utjämningsystemet baseras på preliminära uppgifter i april 2019. Det kommer att kompletteras med tillskott enligt regeringens budgetproposition. Det slutliga utfallet av utjämningen för 2020 fastställs i december 2019.

Läkemedelsförmånen

Regeringen avser att i nära samarbete med berörda aktörer fortsätta arbetet med samordnade och angelägna utvecklingsinsatser inom läkemedelsområdet. Dessutom avser regeringen att i samarbete med SKL åstadkomma en långsiktigt hållbar hantering av statens bidrag till regionerna/landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånen.

Bidrag för läkemedelsförmånen budgeteras för 2020 till 575 mnkr baserat på Socialstyrelsens höstprognos för läkemedelskostnader inom förmånen.

Finansiella intäkter och kostnader

Budgeten för finansiella kostnader åren 2020-2022 avser till största delen Skandias prognostiserade finansiella kostnad för intjänandedelen på pensionsskulden för respektive år. Den finansiella kostnaden för pensioner består av ränte- och basbeloppsuppräknningar.

Övriga finansiella kostnader och intäkter avser framförallt bankavgifter, ränteintäkter och avkastning i kapitalförvaltningen.

Resultatbudget 2020-2022

Region Kronobergs budget för år 2020 ger ett resultat på 64 mnkr, se resultatbudget för planperioden nedan.

Resultatbudget, mnkr

	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens nettokostnader	-5 852	-6 059	-6 183	-6 358	-6 534
Avskrivningar	-221	-236	-269	-288	-288
Summa Verksamhetens nettokostnad	-6 073	-6 295	-6 452	-6 646	-6 822
Skatteintäkter	4 818	5 004	5 160	5 317	5 521
Generella statsbidrag och utjämning	1 319	1 408	1 400	1 440	1 459
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-75	-96	-105
Varav finansiell del pensioner	-52	-67	-74	-95	-104
Summa Finansiering	6 184	6 379	6 515	6 691	6 905
Årets resultat	111	84	63	45	83
Resultat i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag			1,0 %	0,7 %	1,2 %

Resultatbudget 2020-2022 jämfört med 2018 och 2019

Region Kronobergs nettokostnader för verksamheten budgeteras bli 6 452 mnkr för 2020, vilket innebär en budgeterad ökning med 2,5 % jämfört med budget 2019, (2021 : 3,0%, 2022: 2,6%). Det budgeterade resultatmålet är 64 mnkr för 2020, vilket motsvarar 1,0 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Driftsramar per nämnd

Nedan redovisas preliminära driftsramar för nämnderna under perioden 2019-2021. Driftsramarna är preliminära då interna budgetposter kan komma att förändras. Regionfullmäktige fastställer definitiva driftsramar per nämnd i november.

Preliminära driftsramar

<i>Belopp i mnkr</i>	Budget 2019*	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Hälso-och sjukvårdsnämnd	4 195	4 218	4 218	4 218
Trafiknämnd	329	345	351	351
Regional utvecklingsnämnd	70	72	73	73
Kulturnämnd	63	65	65	65
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola	12	12	12	12
Vårdval (Primärvård & Hud)	1 117	1 145	1 145	1 145
Regionstyrelsen	501	588	778	951
Regionfullmäktige**	7,9	7,9	7,9	7,9
-varav Revisorer**	4,2	4,2	4,2	4,2
-varav Patientnämnden**	1,4	1,4	1,4	1,4
Summa	6 295	6 452	6 646	6 822
<i>Förändring jämfört med föregående år</i>		2,5%	3,0%	2,6%

*Budgetram avläst april 2019. ** OBS! beloppen är före uppräknig av arvoden för 2020

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

En specificering av förändringar jämfört med 2019 för respektive nämnd redovisas i Bilaga.

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

Belopp i mnkr	2020	2021	2022
Hälsa och sjukvårdsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	22,6	22,6	22,6
SUMMA	22,6	22,6	22,6
Trafiknämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resursförändring	15,7	22,0	22,0
SUMMA	16,1	22,4	22,4
Regional utvecklingsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resursförändring	1,2	2,2	2,2
SUMMA	1,6	2,6	2,6
Kulturnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,0	0,0	0,0
Resursförändring	1,5	1,5	1,5
SUMMA	1,5	1,5	1,5
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,1	0,1	0,1
Resursförändring	-0,3	-0,3	-0,3
SUMMA	-0,2	-0,2	-0,2
Vårdval och tandvårdsstöd			
Resursförändring	28,3	28,3	28,3
SUMMA	28,3	28,3	28,3
Regionstyrelsen			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	3,6	3,6	3,6
Resursförändring (avskrivningar, pensionskostnader mm)	14,3	42,3	52,3
Löneavtal 2020-2022*	69,0	168,0	274,0
Uppräkning ram (2021-2022)		60,0	120,0
SUMMA	86,9	273,9	449,9
SUMMA Förändringar jämfört med 2019	156,8	351,1	527,1

*Löneavtal (2020-2022) fördelas efter utfall till respektive nämnd och år

Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård

Vårdersättning Vårdval Kronoberg

Uppräkning för vårdersättning Vårdval Kronoberg görs med 2,5 procent för år 2020 enligt LPIK inklusive läkemedel (SKL:s prognos 27 april 2019).

Vårdersättningen 2020 uppgår därmed till följande uttryckt i kronor per listad och år.

Vårdersättning per listad och år

Belopp i kr	
Vårdersättning, 2019	4 017 kr
Uppräkning	71 kr
Vårdersättning, 2020	4 088 kr
Inklusive 2 % momsersättning	4 170 kr

Barntandvårdspeng

Uppräkning av barntandvårdspengen görs med 3,0 procent (LPIK exklusive läkemedel).

Barntandvårdspengen för år 2020 uppgår därmed till följande, uttryckt i kronor per barn och år:

Barntandvårdspeng, kronor per barn och år

	<i>á pris 2019</i>	<i>Uppräkning</i>	<i>á pris 2020</i>
Behandlingsområde 3-23 år	1 441 kr	43 kr	1 484 kr
Områdesansvar 0-2 år	291 kr	9 kr	300 kr
Områdesansvar 3-23 år	182 kr	5 kr	187 kr

Investeringsram

Investeringsram 2020-2022

	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat resultat	64	45	83
Avskrivningar	269	288	288
Summa utrymme för självfinansiering av investeringar	333	333	371
Fastigheter och utrustning i samband med fastighetsinvesteringar	442	457	345
<i>Varav:</i>			
<i>Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige</i>	151	155	152
<i>Planerade projekt för styrelsebeslut</i>	241	252	142
<i>Löpande årligen (fastighetsanslag)</i>	50	50	50
Investering MT och övrig utrustning	100	100	100
Investering informationsteknik	45	46	46
Inventarier intäktsfinansierad verksamhet	30	30	30
Bredbandsutbyggnad	40	0	0
Oförutsett	45	45	45
Summa	702	678	566
Självfinansieringsgrad	47 %	49 %	66 %

Investeringsram och självfinansieringsgrad 2020-2022

Nedan följer en kortfattad redovisning av de investeringsprojekt som planeras för perioden 2020-2022. Inom fastighetsinvesteringsprojekten för politiska beslut ingår även kostnader för utrustning och konst.

Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige

- Vuxenpsykiatriens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr 15RK1450). Lokalerna planeras vara inflyttningsklara december 2019.
- Habiliteringens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr16RK493). Färdigställt under april 2019.
- Investeringsbeslut för ombyggnad av fyra vårdavdelningar, LL i regionstyrelsen (Dnr 16RK2234). Ombyggnad pågår till slutet av 2021. Omfattande ombyggnation i provisorie har skett för att lösa vårdplatsbehovet under byggtiden.
- Hus 1M/1D ny- och tillbyggnation Ljungby (Dnr 17RK929). Planerad nybyggnation klar 2022, ombyggnation planerat stå klart 2025.

Planerade projekt för styrelsebeslut

I planerade projekt för beslut i regionstyrelsen finns bland annat:

- Fortsatt förstudie och utredning görs för ombyggnation av norra entrén. Underlag tas fram för investeringsbeslut till regionstyrelsen.
- Planering pågår för flytt till annan lokal för Hjälpmedelscentralen och Barnhabiliteringen. Ombyggnation för vårdavdelning Rättspsykiatri.

- Planering pågår för fläktrum LL.
- Fler objekt utreds för beslut löpande.

Löpande årligen (fastighetsanslag)

Avser dels tekniska reinvesteringar i fastigheter, dels mindre ombyggnationer samt verksamhetsinvesteringar. Årligt anslag som används inom fastighetschefens delegation. Flerårig underhållsplan som underlag.

Investering medicinteknik (MT) och övrig utrustning

Utrustningsstrukturen är gammal och i det fortsatta arbetet tillämpas en återinvesteringsplan utifrån databas för den medicintekniska utrustningen. Återanskaffning prioriteras före nyinvestering. Under perioden planeras ett antal investeringar vilka alla har gemensamt att stödja verksamhetsutvecklingen i Region Kronoberg.

IT-investeringar

Avser uppgraderingar samt ny- och återinvestering inom områdena:

- IT-infrastruktur
- IT-arbetsplats
- IT-system

Intäktsfinansierad verksamhet

Planerade investeringar i inventarier, utrustning och mindre verksamhetsanpassningar är 30 mnkr/år för de intäktsfinansierade verksamheterna. De intäktsfinansierade verksamheterna bedömer själva sitt investeringsbehov avseende inventarier och utrustning och finansierar själva sin avskrivningskostnad. Detta gäller för rättspsykiatriska regionkliniken, Vårdval Kronoberg (primärvård och hud), del av tandvårdscentrum, mikrobiologin inom medicinskt servicecentrum samt hjälpmedelscentralen inom primärvårds- och rehabcentrum.

Bredbandsutbyggnad

Bredbandsstrategin är antagen i Regionfullmäktige i juni 2016 och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg och företrädare för länets kommuner. I budget avsätts totalt 60 mnkr för perioden 2019-2020 som sedan får utvärderas och bedömas i varje ny budgetberedning.

Låneram

Region Kronobergs stora planerade investeringsbehov den kommande femårsperioden ställer krav på att likviditet finns.

För att säkerställa tillgången till likviditet ska regionfullmäktige i samband med beslut om budget även besluta om nyupplåning och refinansiering samt kredit. Medel från överlikviditetsförvaltningen kan tas i anspråk för att finansiera investeringarna, men ett upplåningsbehov kan eventuellt ändå uppstå under 2020. Med anledning av detta beviljar regionfullmäktige under 2020 låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade krediten kvarstår.

BILAGOR

Omvärldsanalys

Befolkningen fortsätter växa men i avtagande takt

Under 2018 ökade befolkningen i Kronobergs län med 2 367 personer vilket är en minskning från rekordåret 2016 då ökningen uppgick till 3 259 personer. Sett till sin storlek hade Kronobergs län den femte största befolkningsökningen 2018. Den sista december 2018 uppgick den totala befolkningen i länet till 199 886 personer vilket kan jämföras med år 2000 då befolkningen uppgick till 176 639 invånare – en sammanlagd ökning med 23 247 personer perioden 2000-2018.

Den främsta faktorn bakom befolkningsökningen under 2018 var att invandringen till länet var större än utvandringen. Invandringsöverskottet uppgick till 2 177 personer vilket var en minskning från 2016 års överskott på 3 413 personer. En annan faktor bakom befolkningsökningen var att födelsetalet översteg dödstalet med 328 personer. Under 2018 ägde 2 248 födselar och 1 920 dödsfall rum i länet. Samtidigt minskade befolkningen med 153 personer till följd av ett negativt flyttnetto till andra län.

Den största delen av befolkningsökningen under 2018 bestod av yngre eller äldre personer medan gruppen i arbetsför ålder ökade i lägre utsträckning. Försörjningskvoten (räknat som total befolkning delat på antal i gruppen 20-64 år) fortsatte därmed att öka under 2018 för att vid slutet av året uppgå till 1,82. Som jämförelse låg länets försörjningskvot på 1,80 år 2016 och 1,75 år 2000. I riket som helhet uppgick försörjningskvoten under 2018 till 1,76. Den senaste befolkningsprognosen för länet pekar på att försörjningskvoten kommer fortsätta öka för varje år och år 2032 förväntas kvoten uppgå till 1,85. Till största del förväntas ökningen bero på att gruppen över 80 år ökar från 11 600 till 17 100 personer mellan 2018 och 2032.

Jobbtillväxt och ökad sysselsättningsgrad

Den sysselsatta dagbefolkningen i länet ökade med 1 768 personer (1,9 procent) under 2017 vilket var den största procentuella ökningen i riket. Den största sysselsättningsökningen ägde rum inom tillverkningsindustrin och den privata tjänstesektorn medan antal sysselsatta inom vård och omsorg minskade med drygt 150 personer. Sedan 2014 har antal sysselsatta i länet i genomsnitt ökat med 1,7 procent per år.

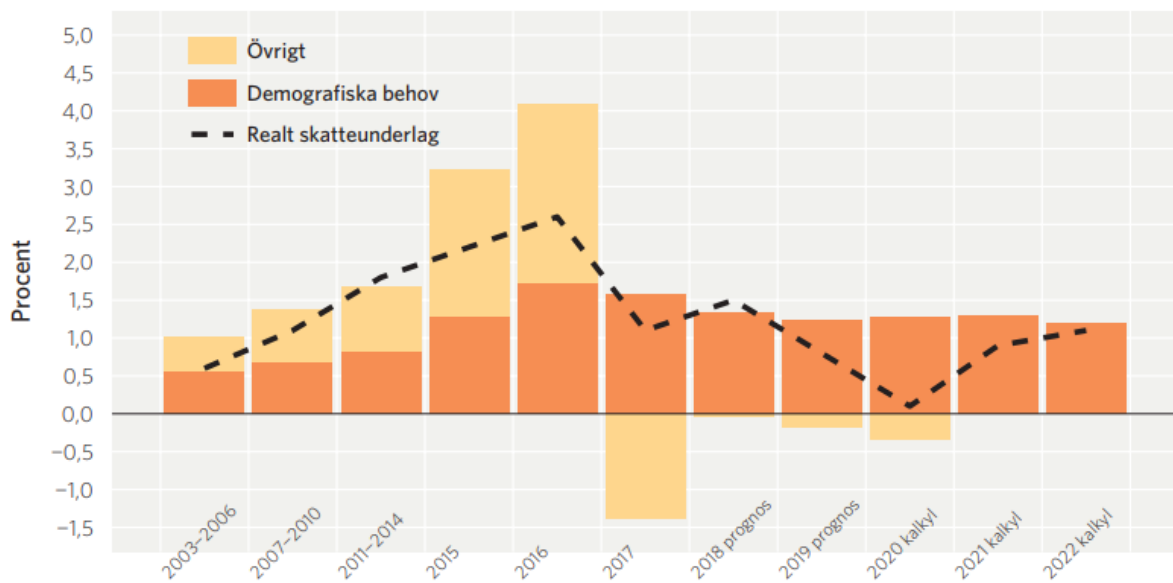
Kronobergs län har under lång tid haft en större inpendling än utpendling. Inpendlingen under 2017 uppgick till 12 466 arbetspendlare medan utpendlingen uppgick till 7 482 arbetspendlare. Detta resulterade i en positiv nettopendling på 4 984 personer vilket sin tur innebär att Kronobergs län bidrog netto med cirka 1 892 miljoner till skatteunderlaget i andra län.

Sysselsättningsgraden, mätt som andel av länets befolkning i arbetsför ålder med ett arbete, ökade med 0,5 procentenheter under 2017 och uppgick till 79,8 procent vid slutet av året. Kronobergs län hade den tionde högsta sysselsättningsgraden av alla län och placerade sig något över riksgenomsnittet på 79,1 procent. Under året uppgick sysselsättningsgraden för utrikes födda till 59 procent medan nivån för inrikes födda uppgick till 86,5 procent. Gapet i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda minskade dock från 29 till 27 procentenheter mellan 2016 och 2017.

Tillväxten bromsar in och kostnaderna för regionsektorn ökar²

Under det kommande decenniet i riket som helhet beräknas regionsektorns kostnader till följd av demografiska förändringar att öka samtidigt som skatteunderlaget inte beräknas öka i samma takt. Under 2020 beräknas ökningen av de demografiskt relaterade kostnaderna i riket att uppgå till 1,3 procent medan ökningen av skatteunderlaget förväntas utebli.

² SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Figur 1: Ökning av kostnader i fasta priser och reallt skatteunderlag. Källa: SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Orsaken till att ökningen av skatteunderlaget förväntas avstanna är ett allmänt vikande konjunkturläge och en ökad osäkerhet i omvärlden. Bland de globala riskfaktorerna kan nämnas en återupprepad skuldskris i eurozonen, Brexit och ett eskalerande handelskrig mellan USA och Kina. Oavsett om dessa risker realiserar eller inte så får de följdverkningar på investeringsviljan hos företag och finansärer vilket i sin tur har en negativ inverkan på svensk export.

Mycket pekar även på att vi går mot ett högre ränteläge inom en snar framtid. Sveriges Riksbank har under de senaste åren bedrivit en lågräntepolitik men många bedömare är eniga om att räntehöjningar är att vänta, inte minst då centralbankerna i både USA, Norge och Storbritannien genomfört höjningar av styrräntan under 2018. Ett högre ränteläge stärker den svenska kronan gentemot andra valutor och påverkar därmed svensk export i negativ riktning.

Det högre ränteläget sammanfaller med en lägre BNP-tillväxt de kommande åren, där tillväxten av BNP per capita förväntas bli noll under 2019. Utvecklingen beror främst på stagnerande bostadspriser och att de senaste årens byggboom är förbi.

Samtidigt som konjunkturen avmattas och så ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården i snabb takt. En viktig faktor till detta är att gruppen äldre i vårdintensiv ålder ökar både i länet och i riket som helhet. Kombinationen av ökande vårdkostnader och ett vikande skatteunderlag innebär en utmaning för regionsektorn.

Välfärdens utmaningar

Svensk ekonomi passerar nu toppen av högkonjunkturen och utmaningarna för välfärdssektorn är stora. Under 2019 dämpas skatteunderlagets tillväxt i takt med att konjunkturen planar ut. Samtidigt ökar antalet yngre och äldre i betydligt snabbare takt än den arbetsföra delen av befolkningen. Det gör att efterfrågan på välfärdstjänster ökar, men förvärrar också bristen på arbetskraft. De kommande åren förväntas demografins utveckling framför allt göra att behoven av välfärdstjänster ökar. Kostnaderna för välfärden kommer att öka i betydligt snabbare takt än kommunsektorns intäkter framöver. För att klara välfärden behövs olika åtgärder, som ökade resurser och nya arbetssätt

Kompetensförsörjningen med stor arbetskraftsbrist är välfärdens största utmaning framöver. Fler kommer att behöva rekryteras samtidigt som tillgången på arbetskraft inte ökar i samma takt. Det medför att traditionella arbetssätt behöver utmanas samtidigt som heltid blir norm och arbetslivet behöver förlängas.

Hållbar utveckling i Region Kronoberg

Region Kronoberg vill vara en ansvarsfull aktör med höga ambitioner inom hållbarhetsområdet. Ett förslag till hållbarhetsprogram 2019-2023 för regionens verksamhet är under framtagande och ska beslutas av regionfullmäktige i juni 2019. Hållbarhetsprogrammet utgår från FN:s globala mål - Agenda 2030 som syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen. Hållbarhetsprogrammet sammanfattar de områden Region Kronoberg behöver utveckla för att verksamheten ska ta ytterligare steg mot att bidra till en hållbar utveckling.

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Vårt arbete för en hållbar utveckling vilar på tre ben; social, ekologisk och ekonomiskutveckling. De tre perspektiven är lika viktiga och varandras förutsättningar. Människan är i centrum, ekologin sätter ramarna och en långsiktig ekonomisk hushållning är en förutsättning samt ett medel för hållbar utveckling.

Hållbarhetsprogrammets målsättningar är indelade i fyra fokusområden:

- God livsmiljö och hälsa
- Hållbar organisation och arbetssätt
- Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan
- Hållbar konsumtion och produktion

God livsmiljö och hälsa

Den psykiska ohälsan ökar i Sverige och hälsan är inte jämnt fördelad utan skiljer sig åt mellan olika grupper i befolkningen Region Kronoberg medverkar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länet. Sjukvården kan inte ensam lösa ojämlikheten, men kan bättre anpassas till olika gruppers och individers unika behov. Hälso- och sjukvården ska arbeta sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande samt vara lättillgänglig för kontakt, bedömning och besök.

För att bidra till en god livsmiljö och hälsa har vi under detta fokusområde även målsättningar om att våra inomhus- och utomhusmiljöer ska vara hälsofrämjande och hållbara. Detta gör vi genom att ta med perspektivet i vår fastighetsförvaltning t.ex. vid val av material och hur vi planerar våra lokaler och vår utomhusmiljö. Vi arbetar även med att minska den negativa påverkan på miljö och hälsa från vår användning av läkemedel och kemikalier.

För att förverkliga Barnkonventionens principer och krav arbetar vi utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige” inom alla verksamheter där barn är berörda.

Hållbar organisation och arbetssätt

Sverige är ett av världens mest jämlika och jämställda länder men det finns fortsatta utmaningar inom exempelvis ojämlik tillgång till utbildning och sysselsättning mellan grupper i samhället samt inkomst- och hälsoskillnader mellan kvinnor och män. Jämlika och jämställda samhällen där mänskliga rättigheter respekteras är förutsättningar för långsiktigt hållbara samhällen. Region Kronobergs policy och värdegrund utgår från respekt för människan och förståelsen för att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter såsom de beskrivs i FN:s *Allmänna förklaring om mänskliga rättigheter*. Alla som är verksamma inom Region Kronoberg ska respektera, skydda och främja mänskliga rättigheter. Vi arbetar för allas lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare med goda utvecklings- och karriärmöjligheter för alla. Vi har som mål att skapa attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser där medarbetare trivs, mår bra och utvecklas i sina yrkesroller. Vi ska sträva efter en nollvision beträffande arbetsrelaterad ohälsa. Alla medarbetare ska kunna förena förvärvsarbete med föräldraskap och socialt liv.

Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan

Klimatförändringarna är en av våra största globala utmaningar. I Parisavtalet fastslogs målet att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader med ambitionen att den ska stanna vid 1,5 grader. Sverige ligger relativt långt fram i klimatomställning men når inte de nationella mål som satts upp för klimat och miljö.

Vi behöver klimatanpassa vår verksamhet och minska vår klimatpåverkan. Vi har stor klimatpåverkan från till exempel vår förbrukning av livsmedel och förbrukningsvaror, arbetspendling, tjänsteresor, kollektivtrafik och energianvändning. Klimatanpassning innebär att vi behöver anpassa oss till ett förändrat klimat och säkra hälso- och sjukvården mot risker med till exempel värmeböljor, elbortfall, översvämningar och infektioner.

För att minska klimatpåverkan är det ett viktigt arbete att minska utsläppen av växthusgaser med fossilt ursprung. Därför har vi mål om att samtliga fordon i vår fordonsflotta ska kunna köras på förnybara bränslen och att fossila koldioxidutsläpp ska minska från våra tjänsteresor och godstransporter.

Region Kronoberg arbetar ständigt med energioptimering av våra fastigheter. I hållbarhetsprogrammet har vi även mål om att öka andelen egenproducerad förnybar energi.

Hållbar konsumtion och produktion

Hållbar konsumtion och produktion är det mål i Agenda 2030 där Sverige ligger sämst till. De svenska konsumtionsbaserade utsläppen, från både svenska och importerade produkter och tjänster, är ungefär 11 ton per person varje år. För att nå klimatomålet måste de sänkas till mellan ett till två ton.

Konsumtion och produktion av varor och tjänster medför utöver klimatpåverkan även stor miljöpåverkan, globalt och lokalt, till exempel användning av naturresurser, uppkomst av stora volymer avfall, påverkan på biologisk mångfald samt användning och spridning av kemikalier.

Ett viktigt verktyg för en hållbar konsumtion och produktion är upphandling och Region Kronoberg ställer därför miljö- och hållbarhetskrav på produkter och tjänster. Många av de produkter som köps in tillverkas i länder med utbredd fattigdom, där det förekommer brott mot mänskliga rättigheter. Samtliga regioner i Sverige ställer därför krav i upphandlingar enligt en gemensam uppförandekod för etiskt och socialt ansvarstagande. Det kan till exempel handla om lika rättigheter, barns rättigheter, bättre arbetsvillkor, arbetsmiljö, tillgänglighet eller mindre miljöpåverkan.

Livsmedel, mat och måltider påverkar alla tre hållbarhetsaspekterna och är viktiga redskap i regionens hållbarhetsarbete. I hållbarhetsprogrammet har vi bland annat målsättningar om hög andel ekologiska och svenska livsmedel, minskat matsvinn samt att vi ska utveckla ett systematiskt arbete med personcentrerade måltider.

Eftersom finanssektorn har stor indirekt påverkan på klimat är det viktigt att det redan påbörjade arbetet med att minska klimatpåverkan från våra aktiefonder och investeringar fortsätter.

FoUU - en samlad organisation för forskning, utveckling och utbildning

Stärka stödet för en effektiv verksamhet med hög kvalitet

Region Kronoberg uppmuntrar intresset för utveckling, vidareutbildning, forskning, innovation och omvärldsbevakning. Region Kronobergs målbild är en effektiv verksamhet med hög kvalitet, som kontinuerligt utvärderar och förbättrar sina metoder. Kvalitetsstyrningen utgår från invånarnas behov och att medarbetarna trivs och utvecklas. I kunskapsorganisationen Region Kronoberg ska all verksamhet så långt som möjligt bygga på aktuell och evidensbaserad kunskap, annars gäller vedertagen beprövad erfarenhet. För att stärka förmågan i dessa frågor har resurser samorganiserats inom FoUU. Syftet är att stödja ett långsiktigt, systematiskt och hållbart kunskapsarbete med kvalitetsförbättringar och förnyelse i hela regionen.

Stärka chefer och medarbetare

Att arbeta i en organisation där kunskap och kvalitet värderas högt är faktorer som attraherar välutbildad personal. Att få möjlighet att bidra till verksamhetens utveckling engagerar medarbetare och ger arbetsglädje. Välfärdens utmaningar ställer höga krav på ett ledarskap som står rustad för att hantera höga krav på förändringsförmåga, mod, prioriteringar och långsiktighet. Kompetensutveckling i förändringsledning, system- och omvärldskunskap kan ge chefer en bättre framförhållning att hantera organisationens utmaningar.

Stärka förhållningsättet - en lärande organisation

En lärande organisation lär av sina erfarenheter i syfte att lösa sina uppgifter på ett bättre sätt. Medarbetarna erbjuds möjlighet till anpassat lärande som behövs för att underlätta organisationens omställningsbehov. Att ta emot studenter och praktikanter på alla nivåer ingår och är ett viktigt uppdrag i en lärande organisation, men också en naturlig och långsiktig del av den strategiska rekryteringen. Många medarbetare gör varje dag stora insatser för att möjliggöra ett värdeskapande lärande med studenter och praktikanter.

I beslutad forskningsplan 2018-2027 framgår att det ska finnas goda möjligheter för medarbetare att kombinera arbete i hälso- och sjukvården med forskning. Målet med forskningen är främst att skapa förutsättningar för bästa möjliga vård för patienter i Kronoberg och att bidra till en god och jämlik hälsa i Kronobergs län. Forskningen ska också bidra till den samlade kunskapen inom hälso- och sjukvård både nationellt och internationellt. Den ska även främja samarbetet och lärandet mellan olika enheter inom hälso- och sjukvården liksom med universitet, högskolor och i annan samverkan.

Invånarna ska ses som viktiga resurser och förutsättningar ska finnas för aktiv medverkan av patienter och närstående i verksamhetsnära utveckling och forskning.

Prioriterade områden 2020

- Införa nya Kompetensportalens första moduler
- Utvecklingsprogram i förändringsledning för befintliga chefer
- Stimulera aktiv medverkan för patienter och närstående i utveckling och forskning
- Öka antalet doktorander och forskare
- Utifrån kunskapsstyrningen utveckla processen för implementering av ny kunskap
- Översyn av FoUU's delar i processen för ST- läkarprogrammet

Budget 2020

MED FLERÅRSPLAN 2021-2022

Socialdemokraterna

REGION
KRONOBERG

Innehållsförteckning

Ett Kronoberg för alla - politiskt förord.....	2
Hälso- och sjukvård samt tandvård	4
Uppdrag	4
Mål och mätetal	5
Perspektiv: Invånare	5
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	6
Kollektivtrafik	7
Uppdrag	8
Mål och mätetal	9
Perspektiv: Invånare	9
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	10
Regional utveckling och kultur	12
Uppdrag	12
Mål och mätetal	13
Perspektiv: Invånare	13
Perspektiv: Process och Produktion	14
Medarbetare	16
Uppdrag	16
Mål och mätetal	17
Ekonomi.....	20
Uppdrag	20
Mål och mätetal	20
Finansiering	21
Resultatbudget 2020-2022	23
Driftsramar per nämnd	24
Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård	26
Investeringsram	27
BILAGOR	29
Ett gott liv i ett livskraftigt län - Region Kronobergs vision, värdegrund, övergripande målsättningar och styrmodell	29
Omvärldsanalys	30
Styrdokument i Region Kronoberg	32

ETT KRONOBERG FÖR ALLA

- POLITISKT FÖRORD

Vi socialdemokrater vill skapa ett bättre Sverige för alla. För att lyckas med det behöver vi vara lyhörda för våra invånares behov och förväntningar samt arbeta på bred front för att se till att dessa tillgodoses och förverkligas. Vi behöver också ha visioner - komma med förslag på hur vi vill utveckla samhället.

När vi socialdemokrater fattar beslut gör vi alltid det med utgångspunkten ”*Av var och en efter förmåga, till var och en efter behov*”. I vårt budgetförslag för 2020 presenteras uppdrag och mål som vi, utifrån vår övertygelse om vikten av en aktiv fördelningspolitik, tror kommer skapa ett bättre Kronoberg för alla. Vi fokuserar på vår gemensamma välfärd och använder resurserna på ett sätt som kommer alla kronobergare till del.

Socialdemokraterna vill ha:

- **Ett jämlikt Kronoberg**
Att föra en politik för ökad jämlikhet är en förutsättning för att skapa ett Kronoberg för alla. Ökad jämlikhet ger trygga invånare som vågar tro på framtiden och vågar satsa och ett tryggt samhälle skapar förutsättningar för öppenhet och innovation. Vi socialdemokrater vill skapa ett Kronoberg som alla känner att de är en del av och har möjlighet att påverka. Alla kronobergare, oavsett kön, ekonomi, bostadsort eller bakgrund, ska ha samma möjlighet ett bra liv och en god hälsa.
- **Medarbetare som trivs och mår bra**
Det är våra medarbetare som bygger välfärden. Alla Region Kronobergs medarbetare ska känna att de orkar och hinner göra ett bra jobb. De har rätt till en hållbar och utvecklande arbetsmiljö och ska känna sig sedda, hörda och värdefulla varje dag. Vi måste fortsätta prioritera satsningar som ger våra medarbetare en bättre vardag och får fler att söka sig till yrken i våra verksamheter.
- **En levande landsbygd**
Kronoberg är ett landsbygdslän och hela regionen ska ha möjlighet att växa och utvecklas. Socialdemokraterna vill att mer resurser ska gå till att stärka samhällsservicen utanför tätorterna.

Din åsikt är viktig. Region Kronobergs verksamhet äger vi tillsammans. Hör av dig till mig eller någon av alla de socialdemokrater som finns runt om i länet om du har frågor eller idéer om hur Region Kronoberg kan utvecklas.

Henrietta Serrate
regionråd för Socialdemokraterna

**Hälso- och
sjukvård samt
tandvård**

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD SAMT TANDVÅRD

Nära och personlig vård

Vården i Kronoberg ska vara personlig och nära till hands. Vårt mål är att kronobergarna i större utsträckning än idag ska ha möjlighet att avgöra när och var de är i behov av vård, till exempel genom självinläggning eller hembesök.

Många vårdinsatser utförs redan idag i primärvården eller till och med hemma hos patienten. Detta uppskattas av patienterna och är också den riktning vi politiskt har fastslagit att vården i Kronoberg ska ta. Primärvården är basen i att flytta vården närmare kronobergaren och för att det ska bli verklighet krävs inte bara ökad tillgänglighet och ökad bemanning, utan också bättre lokaler och utrustning på vårdcentralerna runt om i länet. Socialdemokraterna vill att vi under 2020 tar fram en plan för och påbörjar arbetet med att flytta över resurser från slutenvården till primärvården.

Rätt från början

När du blir sjuk ska du få bästa möjliga vård. Men innan dess ska vi ge allt för att du aldrig blir sjuk. Det ska vi göra genom att förstärka det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet i regionen.

Om du sedan blir sjuk ska det vara **lätt** att komma i kontakt med vården. Vi vill öka tillgängligheten med fler digitala tjänster, ökade telefontider och öppettider på vårdcentralerna samt möjlighet att själv boka besök. Region Kronoberg måste bli mer flexibla!

Genom att satsa på att ge medarbetarna en bättre arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor får vi fler att arbeta hos oss och kan då se till att du får vård snabbt. Olika besvär kräver olika kompetens - långt ifrån alla kräver läkarbesök. Därför ska vi se till att du får träffa rätt vårdpersonal redan från början. Att det blir rätt från början är bra för både dig som patient och för Region Kronoberg som utförare.

Barn och ungas hälsa

Grunden till en god hälsa livet ut läggs i unga år. För att öka barn och ungas hälsa behöver vi ha mer samarbete och samordning – inte mindre. Vi socialdemokrater tycker att Region Kronoberg måste ta hänsyn till och ansvar för helheten. Vi tror därför inte att vårdval i barn- och ungdomspsykiatri är en bra idé för att stärka barn och ungas hälsa på sikt. Däremot är fler förebyggande insatser och bättre samordning mellan familjehälsa, familjecentral, barn- och ungdomshabilitering, barn- och ungdomspsykiatri och elevhälsa samt utökade ekonomiska resurser till familjehälsan och uppstart av fler familjecentraler i länet det.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Utred standardiserade vårdförlopp för fler diagnoser.	2020	Inom ram	HSN
Inled arbetet med att flytta resurser från sjukhusvård till primärvård och Nära vård. ¹	2020	Inom ram	RS
Inrätta fler familjecentraler i länet.	2020, 2021, 2022	Tillskott 1 miljon	HSN

¹ Samma uppdrag återfinns även under avsnittet Ekonomi då det berör både ekonomiska och övriga resurser.

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
För att öka den psykiska hälsan bland barn och unga i Kronoberg ska familjehälsa, familjecentral, barn- och ungdomshabilitering, barn- och ungdomspsykiatri samt elevhälsa samordna insatser.	2020, 2021, 2022	Tillskott 5 miljoner	HSN
Inför chattfunktion på 1177.se.	2020	Inom ram	RS
Utveckla och breddinför modellen för fast vårdkontakt.	2020	Inom ram	HSN
Öka möjligheten till olika former av rehabilitering, till exempel genom naturupplevelser, kulturaktiviteter och fysisk aktivitet.	2020	Inom ram	HSN
Vårdcentralernas telefontid ska vara öppen minst samma tider som vårdcentralerna.	2020	Inom ram	RS
Ansaret att se till att jourläkarcentralerna bemannas på helger och kvällar ska delas mellan offentliga och privata vårdcentraler.	2020	Inom ram	RS
Inga nya vårdval ska startas i Region Kronoberg.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Vårdval BUP ska avskaffas.	2020	Inom ram	RS
Vårdval Hud ska avskaffas.	2020	Inom ram	RS
Utveckla modellen för Äldrehälsa Kronoberg tillsammans med kommunerna.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Se över vilka sjukdomar och behandlingar som kan komma i fråga för tandvård till sjukvårdskostnadspriser. Särskilt ska tandvård för strålbehandlade beaktas.	2020	Inom ram	HSN

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Förtroende för hälso- och sjukvården enligt Hälso- och sjukvårdsbarometern	67 %	69 %	71 %

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter som får en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom 3 dagar i primärvården - Primärvård	Mättes ej	100 %	100 %
Andel väntande patienter till läkarbesök inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare - Sjukhusvård och psykiatri	66 %	80 %	100 %
Andel väntande patienter till behandling inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare - Sjukhusvård	51 %	80 %	100 %
Andel telefonsamtal som besvarades av vårdcentral inom samma dag	93 %	100 %	100 %

- Primärvård			
Andel personer över 65 år som har en fast vårdkontakt	Mättes ej	50 %	75 %
Andel av samtliga öppenvårdsbesök som är bokade via webbtidboken	Mättes ej	7 %	12 %
- Öppenvårdsenheter som har webbtidbok			
Återbesök via videosamtal	0	10 %	30 %
- Hela hälso- och sjukvården			

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter över 75 år med minst 5 läkemedel som fått en enkel läkemedelsgenomgång per år	Mättes ej	50 %	75 %
- Läkeemedelsenheten			
Antibiotikaförskrivning, antal recept per 1000 invånare	316	250	250 ²
- Hela hälso och sjukvården			
Vårdrelaterade infektioner	13,9 %	9,0 %	8,0 %
- Sjukhusvård			
Andel trycksår som uppstår inom somatisk slutenvård	5,1 %	4,5 %	4 %
- Sjukhusvård			

PERSPEKTIV: PROCESSUTVECKLING OCH PRODUKTION

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser	2,3	1,3	1,2
- Sjukhusvård och psykiatri			
Återinläggning inom 7 dagar med samma diagnos	2,7 %	2,5 %	2,3 %
- Sjukhusvård			
Antal "Fysisk aktivitet på recept"	1 485	2 000	2 500
- Hela hälso och sjukvården			
Medelvårdtid i slutna somatisk vård (dagar)	4,0	4,0	4,0
- Sjukhusvård			
Medelvårdtid i psykiatrisk vård (dagar)	9,3	9,3	9,3
- Psykiatri			

² Nationellt mål i Folkhälsomyndighetens Patientsäkerhetssatsningen.

Kollektivtrafik

6713

KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafiken medverkar till att binda ihop hela Kronoberg och kopplar samman oss med omvärlden. En tillgänglig och välfungerande kollektivtrafik är avgörande för arbetspendling och en aktiv fritid. Det spelar också stor roll när företag och invånare väljer var de ska lokalisera sig. Kollektivtrafiken är en viktig del i att skapa tillväxt utan att skada vår gemensamma miljö.

Kronoberg är verkligen på rätt väg. Här har resandet med kollektivtrafik fördubblats sedan år 2006. Samtidigt har drivmedelsanvändningen per person minskat med 23 procent. Om alla regioner var lika offensiva som Kronoberg skulle Sverige vara ett stort steg närmare transportsektorns klimatmål för år 2030.

För att fortsätta den här positiva trenden måste vi satsa på att öka kollektivresandet i regionen ytterligare. Det gör vi genom att nå nya resenärsgupper, ha trafiktäckning över hela Kronoberg, se över priser och tidtabeller samt stärka upplevelsen av kollektivtrafiken som bra och bekväm.

Vi måste våga tänka och testa nytt. Under 2020 vill vi inleda det arbetet genom en del större satsningar.

På en del områden behöver vi genomföra förbättringar:

- Äldre ska precis som barn, unga och studenter ha rabatterat pris.
- Det måste bli lättare att veta var man vänder sig om man har klagomål eller synpunkter på kollektivtrafik och färdtjänst.
- Resandet behöver öka såväl i stad och tätort som på landsbygden. Därför ska satsningar inte bara göras i stadstrafiken.
- Vi behöver bättre samarbete med länets arbetsplatser när vi sätter tidtabeller och planerar för nya stopp, så att så många som möjligt kan välja att åka kollektivt till jobbet.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Länstrafikens fokus ska ligga på att nå nya resenärer och riktade insatser ska göras i det syftet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	TN
Busstrafik i egen regi ska utredas.	2020, 2021	Inom ram	TN
Avgiftsfri kollektivtrafik ska testas på fredagar i hela länet under en period. Syftet är att få fler att testa att resa med kollektivtrafik samt att kunna mäta hur resevanor och ekonomi påverkas.	2020	Eget kapital (RS)	TN
Avvikelsesystemet för färdtjänst och kollektivtrafik ska utvecklas och bli mer tillgängligt.	2020, 2021	Inom ram	TN
Kontakt ska tas med länets arbetsplatser för att öka möjligheterna för fler kronobergare att åka kollektivt till arbetet.	2020	Inom ram	TN & RUN
Samma pris för periodkort och biljett som gäller för studenter, barn och unga ska gälla för den som fyllt 65 år, har intyg från Försäkringskassan "Intyg för förmånstagare" eller Pensionsmyndighetens "Pensionärsintyg".	2020	Inom ram	TN
Inför fritt eller reducerat sommarlovskort för barn och unga.	2020	Inom ram	TN

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik samordnar nationella kundnöjdhetsundersökningar för både allmän och särskild kollektivtrafik. För den allmänna kollektivtrafiken kallas den Kollektivtrafikbarometern och för den särskilda kollektivtrafiken Barometern för anropsstyrd trafik.

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjd kund index (NKI) buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	68 %	70 %	72 %
Nöjd kund index (NKI) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	80 %	82 %	84 %
Nöjd kund index NKI Färdtjänsthandläggning enligt Barometern för handläggning ³	89 %	91 %	93 %

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjdhet: Det är enkelt att åka med Länstrafiken enligt Kollektivtrafikbarometern	78 %	80 %	82 %
Nöjdhet: Det är enkelt att köpa biljetter och kort enligt Kollektivtrafikbarometern	83 %	85 %	87 %
Andel tillgänglighetsanpassade fordon i den linjelagda busstrafiken	100 %	100 %	100 %
Nöjdhet: Väntetid i telefon för Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	69 %	72 %	75 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Punktlighet stadsbusstrafik RT +5 min	93 %	95 %	95 %
Punktlighet regionbusstrafik RT +5 min	89 %	95 %	95 %
Punktlighet Öresundståg RT +5 min	87 %	89 %	91 %
Nöjdhet: Senaste resan buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	84 %	85 %	86 %

³ För färdtjänsthandläggningen infördes en ny mätmetod för om 1 januari 2019. Färdtjänsthandläggningen ingår nu i nationell kundenkät vilket innebär att vi även här kommer att kunna göra nationella jämförelser framöver.

Nöjdhet: Senaste resan (totalt beställning och resa) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik

89 %

90 %

91 %

PERSPEKTIV: PROCESSUTVECKLING OCH PRODUKTION

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

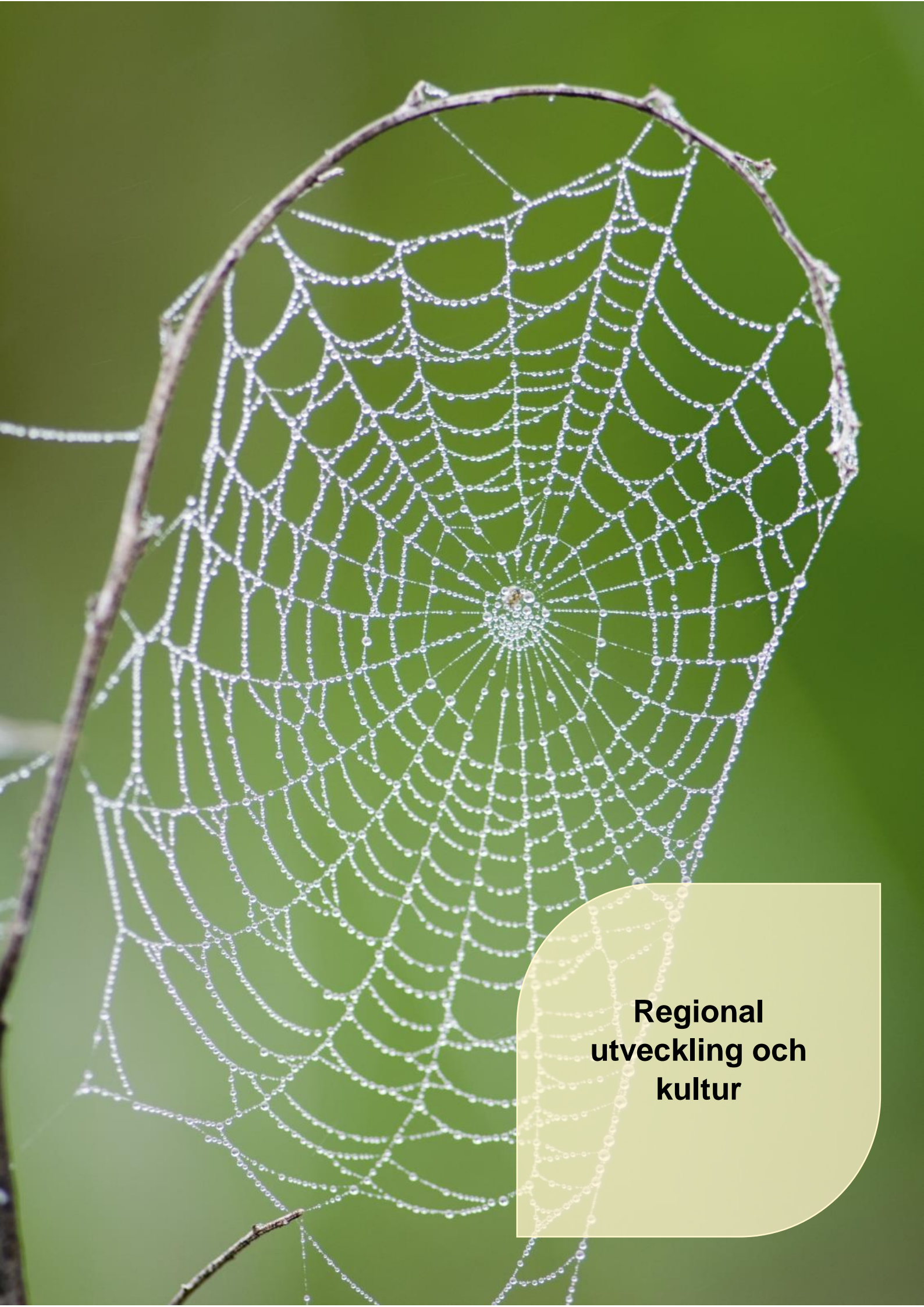
Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Marknadsandel ⁴	15,0 %	15,0 %	17,0 %
Antal resor (miljoner resor) allmän kollektivtrafik	10,4	<i>baseras på bokslut 2019, se nedan</i>	<i>baseras på bokslut 2022, se nedan</i>
Resandeutveckling i procent allmän kollektivtrafik	2,4 % ökning jämfört med 2017	3 % ökning jämfört med bokslut 2019	3 % ökning jämfört med bokslut 2021

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel förnyelsebara drivmedel inom länstrafikens samtliga fordon (buss, bil och minibuss). ⁵	91 %	98 %	98 %
Andel förnyelsebara drivmedel inom den allmänna kollektivtrafiken*	99,8 %	100 %	100 %

⁴ Länstrafikens marknadsandel beräknas enligt Svensk Kollektivtrafiks definition i Kollektivtrafikbarometern. Det innebär att den mäts mot övriga privata motoriserade resor men inte mot cykel, gång, skolskjuts, färdtjänst, flyg och bilfärja.

⁵ Exklusive tåg. Går ej att jämföra med siffran i 2017 års bokslut pga. 2018 års bokslut även inkluderar Serviceresor och skoltrafik.

**Regional
utveckling och
kultur**

REGIONAL UTVECKLING OCH KULTUR

Kronoberg ska vara en öppen och välkomnande region som är attraktiv för boende, företag och besökare. Vår mångfald är en tillgång.

Ett hållbart Kronoberg

För att lösa samhällsutmaningar krävs att olika delar av samhället arbetar tillsammans. Region Kronoberg spelar en viktig roll i den regionala utvecklingen och ska vara drivande i att ställa om till ett grönare Kronoberg, skapa goda förutsättningar för näringsliv och arbeta för en välfungerande infrastruktur i hela länet. Framförallt ska Region Kronoberg skapa arenor för samverkan mellan länets olika aktörer.

Vår egen verksamhet ska självklart bedrivas så att klimat- och miljöpåverkan minimeras och bidrar till att regionala och nationella miljömål uppnås. Region Kronoberg ska göra allt vi kan till exempel genom att välja fossilbränslefritt i bilpoolen, köpa ekologiska och närproducerade livsmedel samt öka andelen egenproducerad el och energi.

Region Kronoberg driver och samordnar många projekt, varav flera riktar sig mot regionens barn och unga. Teknikprojektet *Mot nya höjder*, *Vård- och omsorgscollege*, upplevelseverkstäderna i åk 8 och framförallt alla de insatser som görs för att stärka barn och ungas hälsa inom ramen för *Barnens bästa i Kronoberg* är oerhört viktiga för att regionens barn och unga ska klara skolan, våga testa nya vägar, utvecklas och drömma. Genom dessa insatser har vi stor möjlighet att stärka inte bara barn och unga utan också de framtida förutsättningarna för regionen.

Kultur i hela Kronoberg

Kulturen är en viktig drivkraft för den demokratiska utvecklingen eftersom att den utgör en viktig arena för samtal och debatt. En blomstrande kultur är alltså en förutsättning för ett levande och demokratiskt Kronoberg.

Vi socialdemokrater vet att en av de i särklass viktigaste orsakerna till en regions framgång är kreativitet och känslan av tillhörighet, något som kulturen bidrar starkt till. Kronobergs kulturliv ska ha både bredd och spets. Alla kronobergare ska oavsett var i länet de bor ska ha tillgång till kulturella aktiviteter.

Kronobergs kulturarv gör oss unika i vår omvärld och är en viktig resurs för att belysa länets attraktivitet och öka dess tillväxt. Historiska kulturminnen runt om i länet ska underhållas, märkas ut och tillgängliggöras för så väl kronobergare som för turister. Länets museum har ett viktigt uppdrag i att bidra till att skapa och sprida intresse och kunskap om lokala historiska förhållanden och ska verka och synas i hela Kronoberg.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Tillsammans med andra aktörer inrätta ett arbetsmarknadspolitiskt råd i Kronoberg.	2020	Inom ram	RS
Ta initiativ till regionalt ledarskapsprogram för att tillvarata och sprida engagemang och drivkraft inom föreningsliv för unga.	2020	Inom ram	RUN & KN

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Särskild satsning ska göras för att kulturverksamheter i regionen ska komma alla barn och unga till dels.	2020	Inom ram	KN
Större andel av 1:1-medlen ska gå mot insatser för att stärka samhällsservicen utanför tätorterna och på landsbygden.	2020	Inom ram	RUN
Den konst som ägs och förvaltas av Region Kronoberg ska komma alla regionens verksamheter runt om i länet till dels.	2020	Tillskott 0,5 miljoner	KN
Utveckla och bredda arbetsmodellen för konsulttimmen. Särskild hänsyn ska tas till kvinnors företagande.	2020	Tillskott 1,5 miljoner	RUN
Andelen egen producerad el och energi ska öka.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Ett digitaliseringsråd ska inrättas med syfte att användarna av tekniken ska vara med från början.	2020	Inom ram	RS
Se över och utveckla samverkansorganisationer med externa parter, ex. idrottsrörelse, intresseorganisationer och näringsliv, med syfte att fler ska känna sig inkluderade i regionens verksamhet.	2020	Inom ram	RS
Region Kronoberg ska vara en förebild för och driva på övriga aktörer i länet i hållbarhetsarbetet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Intensifiera arbetet med byggandet av dubbelspår på järnvägen mellan Alvesta och Växjö.	2020	Inom ram	RS

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal elever som studerar vård- och omsorgsprogrammet åk 1 på gymnasiet	111	Öka	Öka
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	53 %	54 %	54 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Mätetal	Läsår 2017/2018	Läsår 2019/2020	Läsår 2021/2022
Andel elever i åk 9 i Kronoberg som:			
- Uppnår kunskapskraven i alla ämnen	71,7 %	Öka	Öka
- Är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram	79,9 %	Öka	Öka
Andel gymnasieelever i Kronoberg med gymnasieexamen inom 4 år efter påbörjade studier ⁶	71,9 %	Öka	Öka

⁶ Hämtas i Kolada "Gymnasieelever med examen inom 4 år län, andel (%)".

PERSPEKTIV: PROCESS OCH PRODUKTION

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal nystartade företag i länet	1 031	1 130	1 230
Antal övernattningar i länet	1 009 635	1 085 000	1 160 000
Inrikes flyttnetto	-153	0	100

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel av resorna med fordon från bilpoolen som sker med förnyelsebart bränsle	48 %	75 %	95 % ⁷

⁷ I Region Kronobergs Hållbarhetsprogram framgår att 100 av bränslet i ägda och leasade fordon, exklusive kollektivtrafik och ambulans, ska vara förnybara år 2023.

Medarbetare

MEDARBETARE

Det är våra medarbetare som bygger välfärden. Alla medarbetare ska känna att de orkar och hinner göra ett bra jobb. De har rätt till en hållbar och utvecklande arbetsmiljö och ska känna sig sedda, hörda och värdefulla varje dag.

Att fler arbetar heltid är en viktig fråga för välfärden. Det är avgörande för att kunna möta framtidens rekryteringsbehov men leder framför allt till ett mer jämställt samhälle i stort. Idag jobbar bara 56,7 % av alla kvinnor anställda i Region Kronoberg heltid. **Det är alldeles för lite.** Samma siffra för män är 84,3 %. **Skillnaden mellan könen är alldeles för stor.** Alla Region Kronobergs medarbetare ska ha rätt att arbeta heltid och så många som möjligt ska göra det.

Vi är medvetna om att många idag inte orkar arbeta heltid eller faktiskt helt väljer bort vissa yrken på grund av arbetsvillkor och arbetsmiljö. Region Kronoberg har ett stort ansvar i att göra något åt det. Vi behöver skapa en hållbar och utvecklande arbetsmiljö och se till att alla medarbetare har bra villkor.

De senaste åren har flera satsningar gjorts för att stärka just arbetsmiljö och arbetsvillkor. Region Kronoberg har bland annat höjt OB-tillägget med 60 %, ökat återhämtningstiden för nattarbete och höjd grundbemanningen. Men det räcker inte. Vi måste fortsätta prioritera satsningar som ger våra medarbetare en bättre vardag och får fler att söka sig till yrken i våra verksamheter.

Om Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare måste det finnas goda utvecklings- och karriärmöjligheter för alla medarbetare. Vi socialdemokrater vill att Region Kronoberg tillsammans med fackförbund och medarbetare hittar ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap.

För att säkra att vi har medarbetare i framtiden måste vi också jobba långsiktigt med kompetensförsörjningen. Fler ungdomar ska få möjlighet att besöka och testa på vår verksamhet genom sommarjobb och upplevelseverkstäder, och fler sjuksköterskestudenter ska göra sin verksamhetsförlagda utbildning hos oss.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Region Kronobergs samtliga nämnder och förvaltningar ska arbeta tillsammans med kompetensförsörjningen av Region Kronobergs verksamhet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Införandet av användande av lönekriterier ska följas upp från start.	2020	Inom ram	RS
Rätt till heltid ska garanteras.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Modell för utbytesprogram för anställda inom olika verksamheter i regionen samt mellan regionen och kommunerna ska tas fram. Syftet är att öka kontakten och stärka samarbetet, genom att de anställda får mer kunskap och förståelse för varandras verksamheter.	2020	Inom ram	RS
Delade turer ska avskaffas.	2020	Inom ram	HSN
Breda den yrkesgrupp som åk 8 besöker inom ramen för arbetet med upplevelseverkstäder.	2020	Inom ram	HSN

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Utred om och hur handledarskap för VFU-studenter kan kompenseras med fast tillägg för perioden handledarskapet gäller.	2020	Inom ram	RS
Utred om och hur vidareutbildning och annan kompetensutveckling kan kompenseras med fast tillägg på grundlön.	2020	Inom ram	RS
Utred hur hälsokontroller för anställda kan utvecklas och breddas.	2020	Inom ram	RS
Informera om möjligheten till subventionerade månadskort i kollektivtrafiken för tillsvidareanställda samt utred om subventioneringen kan öka.	2020	Inom ram	RS
Utred möjligheten att införa klimattförmåner för anställda exempelvis cykel, elcykel och elbil.	2020	Inom ram	RS
Riktade insatser för att öka sysselsättningsgraden ska genomföras.	2020	Inom ram	RS
Fler gymnasieungdomar ska erbjudas sommarjobb i Region Kronoberg.	2020	Tillskott 0,5 miljoner	RS

Mål och mätetal

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Sjukfrånvaron	5,4 %	5,2 %	5,0 %
Kostnader för hyrpersonal i förhållande till kostnad för egen personal inom hälso- och sjukvård (%)	5,3 %	2 %	1 %
Överenskommen sysselsättningsgrad, dvs. genomsnittet för den överenskomna sysselsättningsgraden i de anställdas anställningsavtal	95,8 %	99 %	99 %
Den faktiska sysselsättningsgraden, dvs. den genomsnittliga sysselsättningsgraden personalen faktiskt arbetar			
- Alla anställda	83,5 %	87 %	90 %
- Kvinnor	81,3 %	85 %	90 %
- Män	90,8 %	90 %	90 %
- Anställda i hälso- och sjukvård	82,5 %	87 %	90 %
- Kvinnor	80,7 %	85 %	90 %
- Män	89,9 %	90 %	90 %
Andel heltidsarbetande, dvs. andel av personalen som arbetar heltid			
- Alla anställda	63,2 %	70 %	75 %
- Kvinnor	56,7 %	65 %	70 %
- Män	84,3 %	85 %	85 %
- Anställda i hälso- och sjukvård	60,1 %	70 %	75 %
- Kvinnor	54,0 %	65 %	70 %
- Män	82,7 %	85 %	85 %
Andel medarbetare som nyttjar friskvårdsbidraget	42,7 %	55 %	75 %
Antal sjuksköterskestuderande som genomför verksamhetsförlagd utbildning	532	Öka	Öka

(VFU) hos Region Kronoberg			
Antal sommarjobb för gymnasieungdomar i Region Kronobergs verksamheter	70	100	120
Personalomsättning	5,8 %	5,4 %	5 %

Ekonomi

EKONOMI

Region Kronoberg ska ha en stabil ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och hållbarhet.

Cheferna har ett särskilt ansvar för att verksamheterna håller sig inom de ekonomiska ramarna och för att utan att påverka kvalitén i verksamheten se till att den bedrivs på ett kostnadseffektivt och kostnadsmedvetet sätt. På politisk nivå behöver vi bli bättre på att följa upp och utvärdera resultatet av de beslut vi tar och de satsningar vi gör.

Vi socialdemokrater vill att kronobergarnas skattemedel ska gå till vår Region Kronobergs egen verksamhet och våra egna medarbetare – inte till hyrbolagen. Vi har därför fortsatt höga ambitioner om att minska regionens beroende av hyrpersonal. Vi tycker att arbetet går för långsamt. Ett minskat hyrberoende är bra både för patienter, medarbetare och regionens ekonomi.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Hälso- och sjukvårdsnämnden ska arbeta aktivt med att minska beroendet av hyrpersonal samt sätta mål, följa upp och redovisa ordinarie personal, vikarier och hyrpersonal jämfört med budgeterade tjänster per centrum.	2020, 2021, 2022	Inom ram	HSN
Alla ekonomiska satsningar på hälso- och sjukvården från 2010 och framåt ska följas upp med vilka resultat och effekter dessa fått.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Alla statsbidrag ska redovisas för och fattas beslut om av regionstyrelsen.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Inled arbetet med att flytta resurser från sjukhusvård till primärvård och Nära vård. ⁸	2020	Inom ram	RS
Följ upp och utvärdera de olika modeller för vårdvalsersättning i primärvården som Region Kronoberg har haft samt den just nu gällande. Utred samtidigt, med hänsyn till arbetet med omställning till nära vård, andra möjliga ersättningsmodeller. Samtliga primärvårdsenheter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och förslag.	2020	Inom ram	RS

Mål och mätetal

En hållbar ekonomi i balans

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Resultat (%) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag	1,8 %	1,0 %	1,0 %
Nettokostnadsutveckling totalt, (%)	5,8 %	4,5 %	3,5 %
Självfinansieringsgrad, investeringar (årets investeringar i förhållande till årets resultat + årets avskrivningar)	55 %	47 %	66 %

⁸ Samma uppdrag återfinns även under avsnittet Hälso- och sjukvård samt tandvård då det berör både ekonomiska och övriga resurser.

Finansiering

Finansieringen i Socialdemokraternas budgetförslag 2020 baseras på skatteunderlagsprognos från Regeringen Löfven II och Skandias pensionsprognos, båda från april 2019. Delposterna inom finansieringsbudgeten för 2020 och plan 2021-2022 framgår av tabellen nedan och utgår ifrån aktuella förutsättningar i april 2019.

Finansiering, mnkr

	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatter	4 818	4 985	5 004	5 184	5 363	5 575
Preliminärskatt	4 837	5 051	5 004	5 184	5 363	5 575
Avräkning skatteintäkter	-19	-66	0	0	0	0
Utjämningsystemet och generella statsbidrag	1 318	1 375	1 408	1 400	1 440	1 459
Inkomstutjämningsbidrag	975	1 006	1 015	1 019	1 062	1 104
Kostnadsutjämningsavgift	-203	-210	-207	-217	-222	-230
Strukturbidrag	45	46	46	46	47	47
Regleringsavgift	-60	-39	-32	-39	-42	-67
Bidrag läkemedel inom förmånen	516	542	555	575	595	605
Övriga statsbidrag	45	28	31	16	0	0
Summa skatter, utjämningsystemet samt generella statsbidrag	6 136	6 359	6 412	6 584	6 803	7 034
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-63	-75	-96	-105
<i>varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-62	-74	-95	-104
Summa	6 183	6 321	6 379	6 539	6 737	6 959

Finansiering 2020-2022, jämfört med utfall 2018 och prognos 2019

Skatteintäkter

Skatteintäkterna motsvarar ca två tredjedelar av Region Kronobergs totala intäkter. Skatteintäkterna är beroende av samhällsekonomins utveckling samt den skattesats som fastställs av Region Kronobergs förtroendevalda.

Skattesats 2020

Skattesatsen fastställs till 12,00 procent. Budget för preliminärskatt och avräkning utgår utifrån regeringens fastställda uppräkningsfaktorer från april 2019.

Kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag

Beloppen i Budget 2020 gällande utjämningsystemet baseras på preliminära uppgifter i april 2019. Det kommer att kompletteras med tillskott enligt regeringens budgetproposition. Det slutliga utfallet av utjämningsen för 2020 fastställs i december 2019.

Läkemedelsförmånen

Regeringen avser att i nära samarbete med berörda aktörer fortsätta arbetet med samordnade och angelägna utvecklingsinsatser inom läkemedelsområdet. Dessutom avser regeringen att i samarbete med SKL åstadkomma en långsiktigt hållbar hantering av statens bidrag till regionerna/landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånen.

Bidrag för läkemedelsförmånen budgeteras för 2020 till 575 mnkr baserat på Socialstyrelsens höstprognos för läkemedelskostnader inom förmånen.

Finansiella intäkter och kostnader

Budgeten för finansiella kostnader åren 2020-2022 avser till största delen Skandias prognostiserade finansiella kostnad för intjänandedelen på pensionskulden för respektive år. Den finansiella kostnaden för pensioner består av ränte- och basbeloppsuppräkningskostnader.

Övriga finansiella kostnader och intäkter avser framförallt bankavgifter, ränteintäkter och avkastning i kapitalförvaltningen.

Resultatbudget 2020-2022

Region Kronobergs budget för år 2020 ger ett resultat på 63 mnkr, se resultatbudget för planperioden nedan.

Resultatbudget, mnkr

	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens nettokostnader	-5 852	-6 059	-6 207	-6 384	-6 560
Avskrivningar	-221	-236	-269	-288	-288
Summa Verksamhetens nettokostnad	-6 073	-6 295	-6 476	-6 672	-6 848
Skatteintäkter	4 818	5 004	5 184	5 363	5 575
Generella statsbidrag och utjämning	1 319	1 408	1 400	1 440	1 459
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-75	-96	-105
<i>Varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-74	-95	-104
Summa Finansiering	6 184	6 379	6 539	6 737	6 959
Årets resultat	111	84	63	65	111
Resultat i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag			1,0%	1,0%	1,6%

Resultatbudget 2020-2022 jämfört med 2018 och 2019

Region Kronobergs nettokostnader för verksamheten budgeteras bli 6 476 mnkr för 2020, vilket innebär en budgeterad ökning med 2,9 % jämfört med budget 2019. Det budgeterade resultatmålet är 63 mnkr för 2020, vilket motsvarar 1,0 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Driftsramar per nämnd

Nedan redovisas preliminära driftsramar för nämnderna under perioden 2019-2021. Driftsramarna är preliminära då interna budgetposter kan komma att förändras. Regionfullmäktige fastställer definitiva driftsramar per nämnd i november.

Preliminära driftsramar

<i>Belopp i mnkr</i>	Budget 2019*	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Hälsa-och sjukvårdsnämnd	4 195	4 231	4 231	4 231
Trafiknämnd	329	346	352	352
Regional utvecklingsnämnd	70	73	74	74
Kulturnämnd	63	65	65	65
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola	12	12	12	12
Vårdval (Primärvård & Hud)	1 117	1 145	1 145	1 145
Regionstyrelsen	509	604	793	969
Summa	6 295	6 476	6 672	6 848
<i>Förändring jämfört med föregående år</i>		2,9 %	3,1 %	2,6 %

**Budgetram avläst april 2019*

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

<i>Belopp i mnkr</i>	2020	2021	2022
Hälsa och sjukvårdsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	22,6	22,6	22,6
Resurstillskott	13,2	13,2	13,2
SUMMA	35,8	35,8	35,8
Trafiknämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resurstillskott	16,3	22,6	22,6
SUMMA	16,7	23,0	23,0
Regional utvecklingsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resurstillskott	2,7	3,7	3,7
SUMMA	3,1	4,1	4,1
Kulturnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,0	0,0	0,0
Resurstillskott	2,2	2,2	2,2
SUMMA	2,2	2,2	2,2
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,1	0,1	0,1
Resurstillskott	-0,3	-0,3	-0,3
SUMMA	-0,2	-0,2	-0,2
Vårdval och tandvårdsstöd			
Resurstillskott	28,3	28,3	28,3
SUMMA	28,3	28,3	28,3
Regionstyrelsen			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	3,6	3,6	3,6
Resurstillskott	22,8	52,4	62,7
Löneavtal 2020-2022*	69,0	168,0	274,0
Uppräkning ram (2021-2022)		60,0	120,0
SUMMA	95,4	284,0	460,3
SUMMA Förändringar jämfört med 2019	181,3	377,2	553,5

*Löneavtal (2020-2022) fördelas efter utfall till respektive nämnd och år

Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård

Vårdersättning Vårdval Kronoberg

Uppräkning för vårdersättning Vårdval Kronoberg görs med 2,5 procent för år 2020 enligt LPIK inklusive läkemedel (SKL:s prognos 27 april 2019).

Vårdersättningen 2020 uppgår därmed till följande uttryckt i kronor per listad och år.

Vårdersättning per listad och år

<i>Belopp i kr</i>	
Vårdersättning, 2019	4 017
Uppräkning, LPIK inkl. läkemedel	101
Ej full kompensation befolkningsökning	-30
Vårdersättning, 2020	4 088
<i>Inklusive 2 % momsersättning</i>	4 170

Barntandvårdspeng

Uppräkning av barntandvårdspengen görs med 3,0 procent (LPIK exklusive läkemedel).

Barntandvårdspengen för år 2020 uppgår därmed till följande, uttryckt i kronor per barn och år:

Barntandvårdspeng, kronor per barn och år

	<i>å pris 2019</i>	<i>Uppräkning</i>	<i>å pris 2020</i>
Behandlingsområde 3-23 år	1 441 kr	43 kr	1 484 kr
Områdesansvar 0-2 år	291 kr	9 kr	300 kr
Områdesansvar 3-23 år	182 kr	5 kr	187 kr

Investeringsram

Investeringsram 2020-2022

	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat resultat	64	45	83
Avskrivningar	269	288	288
Summa utrymme för självfinansiering av investeringar	333	333	371
Fastigheter och utrustning i samband med fastighetsinvesteringar	442	457	345
Varav:			
<i>Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige</i>	151	155	152
<i>Planerade projekt för styrelsebeslut</i>	241	252	142
<i>Löpande årligen (fastighetsanslag)</i>	50	50	50
Investering MT och övrig utrustning	100	100	100
Investering informationsteknik	45	46	46
Inventarier intäktsfinansierad verksamhet	30	30	30
Bredbandsutbyggnad	40	0	0
Oförutsett	45	45	45
Summa	702	678	566
Självfinansieringsgrad	47 %	49 %	66 %

Investeringsram och självfinansieringsgrad 2020-2022

Nedan följer en kortfattad redovisning av de investeringsprojekt som planeras för perioden 2020-2022. Inom fastighetsinvesteringsprojekten för politiska beslut ingår även kostnader för utrustning och konst.

Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige

- Vuxenpsykiatrins nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr 15RK1450). Lokalerna planeras vara inflyttningsklara december 2019.
- Habiliteringens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr16RK493). Färdigställt under april 2019.
- Investeringsbeslut för ombyggnad av fyra vårdavdelningar, LL i regionstyrelsen (Dnr 16RK2234). Ombyggnad pågår till slutet av 2021. Omfattande ombyggnation i provisorie har skett för att lösa vårdplatsbehovet under byggtiden.
- Hus 1M/1D ny- och tillbyggnation Ljungby (Dnr 17RK929). Planerad nybyggnation klar 2022, ombyggnation planerat stå klart 2025.

Planerade projekt för styrelsebeslut

I planerade projekt för beslut i regionstyrelsen finns bland annat:

- Planering pågår för flytt till annan lokal för Barnhabiliteringen och Hjälpmedelscentralen.
- Ombyggnation för vårdavdelning Rättspsykiatri.
- Planering pågår för fläktrum LL.
- Fler objekt utreds för beslut löpande.

Löpande årligen (fastighetsanslag)

Avser dels tekniska reinvesteringar i fastigheter, dels mindre ombyggnationer samt verksamhetsinvesteringar. Årligt anslag som används inom fastighetschefens delegation. Flerårig underhållsplan som underlag.

Investering medicinteknik (MT) och övrig utrustning

Utrustningsstrukturen är gammal och i det fortsatta arbetet tillämpas en återinvesteringsplan utifrån databas för den medicintekniska utrustningen. Återanskaffning prioriteras före nyinvestering. Under perioden planeras ett antal investeringar vilka alla har gemensamt att stödja verksamhetsutvecklingen i Region Kronoberg.

IT-investeringar

Avser uppgraderingar samt ny- och återinvestering inom områdena:

- IT-infrastruktur
- IT-arbetsplats
- IT-system

Intäktsfinansierad verksamhet

Planerade investeringar i inventarier, utrustning och mindre verksamhetsanpassningar är 30 mnkr/år för de intäktsfinansierade verksamheterna. De intäktsfinansierade verksamheterna bedömer själva sitt investeringsbehov avseende inventarier och utrustning och finansierar själva sin avskrivningskostnad. Detta gäller för rättspsykiatriska regionkliniken, Vårdval Kronoberg (primärvård och hud), del av tandvårdscentrum, mikrobiologin inom medicinskt servicecentrum samt hjälpmedelscentralen inom primärvårds- och rehabcentrum.

Bredbandsutbyggnad

Bredbandsstrategin är antagen i Regionfullmäktige i juni 2016 och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg och företrädare för länets kommuner. I budget avsätts totalt 60 mnkr för perioden 2019-2020 som sedan får utvärderas och bedömas i varje ny budgetberedning.

Låneram

Region Kronobergs stora planerade investeringsbehov den kommande femårsperioden ställer krav på att likviditet finns.

För att säkerställa tillgången till likviditet ska regionfullmäktige i samband med beslut om budget även besluta om nyupplåning och refinansiering samt kredit. Medel från överlikviditetsförvaltningen kan tas i anspråk för att finansiera investeringarna, men ett upplåningsbehov kan eventuellt ändå uppstå under 2020. Med anledning av detta beviljar regionfullmäktige under 2020 låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade krediten kvarstår.

BILAGOR

Ett gott liv i ett livskraftigt län - Region Kronobergs vision, värdegrund, övergripande målsättningar och styrmodell

Region Kronoberg bildades 1 januari 2015 då landstinget och regionförbundet gick samman i en ny gemensam organisation. Den politiska viljan bakom beslutet är att skapa ett tydligt och starkt regionalt ledarskap, där hållbar regional utveckling och en god hälso- och sjukvård, ska möta människors behov. Region Kronoberg har ansvar för hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, kollektivtrafik och områden som handlar om regional utveckling och tillväxt.

Fakta om Region Kronoberg

- **Antal invånare:** 199 397 (1 nov 2018)
- **Antal anställda:** 5 787 (tillsvidareanställda 2018)
- **Skattesats:** 12,00 kr
- Region Kronobergs verksamhet kostnader 2018 i genomsnitt 21 miljoner kronor per dag

Vision och värdegrund

Region Kronobergs vision är *Ett gott liv i ett livskraftigt län* och vår värdegrund är *Respekt för människan*. Det är det som är grunden i allt vi gör – hur vi är mot varandra och i mötet med kronobergarna, i de beslut vi fattar, när vi prioriterar våra resurser, när vi utvecklar och förändrar vår verksamhet, när vi sätter mål, formar strategier och planerar aktiviteter.

Budgeten är det övergripande styrdokumentet som omsätter vår vision och vår värdegrund till mål och uppdrag.

Övergripande målsättningar

Region Kronoberg har formulerat fyra övergripande långsiktiga mål:

- Nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet
- Attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas
- En effektiv verksamhet med hög kvalitet
- En hållbar ekonomi i balans

Region Kronobergs styrmodell

Visionen och övergripande strategier beslutade av regionfullmäktige operationaliseras med mål och mätetal i budget varje år inom fyra perspektiv: *Invånare, Medarbetare, Processutveckling och produktion* samt *Ekonomi*.

De fyra långsiktiga och övergripande målsättningarna har i budget brutits ner i inriktningsmål för budgetperioden. Inriktningsmålen har mätetal kopplade till sig, som mäter och ska indikera om vi rör oss i riktning mot målen. I verksamhetsplaner omsätts regionfullmäktiges och nämndernas inriktningsmål till konkreta och handlingsplaner och åtgärder.

Handlingsplaner och åtgärder följs löpande inom verksamheterna och status- och prognos bedöms varje månad för att möjliggöra resursoptimering.

Omvärldsanalys

Framtagen av Region Kronobergs tjänstemän.

Befolkningen fortsätter växa men i avtagande takt

Under 2018 ökade befolkningen i Kronobergs län med 2 367 personer vilket är en minskning från rekordåret 2016 då ökningen uppgick till 3 259 personer. Sett till sin storlek hade Kronobergs län den femte största befolkningsökningen 2018. Den sista december 2018 uppgick den totala befolkningen i länet till 199 886 personer vilket kan jämföras med år 2000 då befolkningen uppgick till 176 639 invånare – en sammanlagd ökning med 23 247 personer perioden 2000-2018.

Den främsta faktorn bakom befolkningsökningen under 2018 var att invandringen till länet var större än utvandringen. Invandringsöverskottet uppgick till 2 177 personer vilket var en minskning från 2016 års överskott på 3 413 personer. En annan faktor bakom befolkningsökningen var att födelsetalet översteg dödstalet med 328 personer. Under 2018 ägde 2 248 födselar och 1 920 dödsfall rum i länet. Samtidigt minskade befolkningen med 153 personer till följd av ett negativt flyttnetto till andra län.

Den största delen av befolkningsökningen under 2018 bestod av yngre eller äldre personer medan gruppen i arbetsför ålder ökade i lägre utsträckning. Försörjningskvoten (räknat som total befolkning delat på antal i gruppen 20-64 år) fortsatte därmed att öka under 2018 för att vid slutet av året uppgå till 1,82. Som jämförelse låg länets försörjningskvot på 1,80 år 2016 och 1,75 år 2000. I riket som helhet uppgick försörjningskvoten under 2018 till 1,76. Den senaste befolkningsprognosen för länet pekar på att försörjningskvoten kommer fortsätta öka för varje år och år 2032 förväntas kvoten uppgå till 1,85. Till största del förväntas ökningen bero på att gruppen över 80 år ökar från 11 600 till 17 100 personer mellan 2018 och 2032.

Jobbtillväxt och ökad sysselsättningsgrad

Den sysselsatta dagbefolkningen i länet ökade med 1 768 personer (1,9 procent) under 2017 vilket var den största procentuella ökningen i riket. Den största sysselsättningsökningen ägde rum inom tillverkningsindustrin och den privata tjänstesektorn medan antal sysselsatta inom vård och omsorg minskade med drygt 150 personer. Sedan 2014 har antal sysselsatta i länet i genomsnitt ökat med 1,7 procent per år.

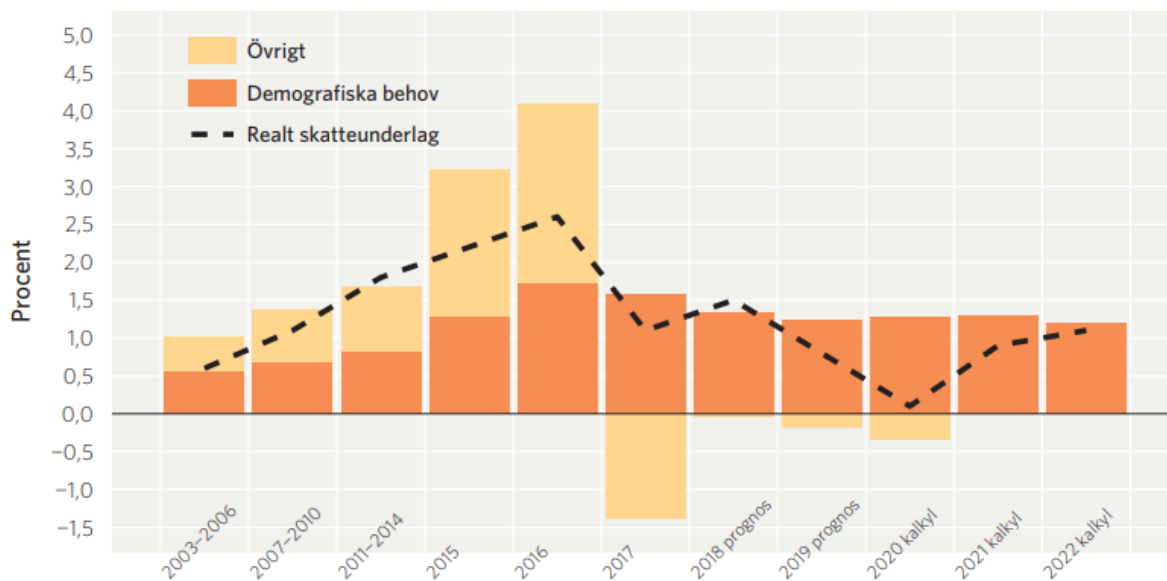
Kronobergs län har under lång tid haft en större inpendling än utpendling. Inpendlingen under 2017 uppgick till 12 466 arbetspendlare medan utpendlingen uppgick till 7 482 arbetspendlare. Detta resulterade i en positiv nettopendling på 4 984 personer vilket sin tur innebar att Kronobergs län bidrog netto med cirka 1 892 miljoner till skatteunderlaget i andra län.

Sysselsättningsgraden, mätt som andel av länets befolkning i arbetsför ålder med ett arbete, ökade med 0,5 procentenheter under 2017 och uppgick till 79,8 procent vid slutet av året. Kronobergs län hade den tionde högsta sysselsättningsgraden av alla län och placerade sig något över riksgenomsnittet på 79,1 procent. Under året uppgick sysselsättningsgraden för utrikes födda till 59 procent medan nivån för inrikes födda uppgick till 86,5 procent. Gapet i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda minskade dock från 29 till 27 procentenheter mellan 2016 och 2017.

Tillväxten bromsar in och kostnaderna för regionsektorn ökar⁹

Under det kommande decenniet i riket som helhet beräknas regionsektorns kostnader till följd av demografiska förändringar att öka samtidigt som skatteunderlaget inte beräknas öka i samma takt. Under 2020 beräknas ökningen av de demografiskt relaterade kostnaderna i riket att uppgå till 1,3 procent medan ökningen av skatteunderlaget förväntas utebli.

⁹ SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Figur 1: Ökning av kostnader i fasta priser och realt skatteunderlag. Källa: SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Orsaken till att ökningen av skatteunderlaget förväntas avstanna är ett allmänt vikande konjunkturläge och en ökad osäkerhet i omvärlden. Bland de globala riskfaktorerna kan nämnas en återupprepad skuldcris i eurozonen, Brexit och ett eskalerande handelskrig mellan USA och Kina. Oavsett om dessa risker realiserar eller inte så får de följdverkningar på investeringsviljan hos företag och finansiärer vilket i sin tur har en negativ inverkan på svensk export.

Mycket pekar även på att vi går mot ett högre ränteläge inom en snar framtid. Sveriges Riksbank har under de senaste åren bedrivit en lågräntepolitik men många bedömare är eniga om att räntehöjningar är att vänta, inte minst då centralbankerna i både USA, Norge och Storbritannien genomfört höjningar av styrräntan under 2018. Ett högre ränteläge stärker den svenska kronan gentemot andra valutor och påverkar därmed svensk export i negativ riktning.

Det högre ränteläget sammanfaller med en lägre BNP-tillväxt de kommande åren, där tillväxten av BNP per capita förväntas bli noll under 2019. Utvecklingen beror främst på stagnerande bostadspriser och att de senaste årens byggboom är förbi.

Samtidigt som konjunkturen avmattas och så ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården i snabb takt. En viktig faktor till detta är att gruppen äldre i vårdintensiv ålder ökar både i länet och i riket som helhet. Kombinationen av ökande vårdkostnader och ett vikande skatteunderlag innebär en utmaning för regionsektorn.

Välfärdens utmaningar

Svensk ekonomi passerar nu toppen av högkonjunkturen och utmaningarna för välfärdssektorn är stora. Under 2019 dämpas skatteunderlagets tillväxt i takt med att konjunkturen planar ut. Samtidigt ökar antalet yngre och äldre i betydligt snabbare takt än den arbetsföra delen av befolkningen. Det gör att efterfrågan på välfärdstjänster ökar, men förvärrar också bristen på arbetskraft. De kommande åren förväntas demografins utveckling framför allt göra att behoven av välfärdstjänster ökar. Kostnaderna för välfärden kommer att öka i betydligt snabbare takt än kommunsektorns intäkter framöver. För att klara välfärden behövs olika åtgärder, som ökade resurser och nya arbetssätt

Kompetensförsörjningen med stor arbetskraftsbrist är välfärdens största utmaning framöver. Fler kommer att behöva rekryteras samtidigt som tillgången på arbetskraft inte ökar i samma takt. Det medför att traditionella arbetssätt behöver utmanas samtidigt som heltid blir norm och arbetslivet behöver förlängas.

Styrdokument i Region Kronoberg

Den budget som regionfullmäktige fattar beslut om är det övergripande styrdokumentet för Region Kronobergs verksamhet det budgetåret. Utöver budgeten finns flera andra beslutade styrdokument, däribland:

- Hälso- och sjukvårdens utvecklingsstrategi 2017-2027 "*Närmare kronobergaren*"
- Regional utvecklingsstrategi "*Gröna Kronoberg 2025*"
- Hållbarhetsprogram
- Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020
- Trafikförsörjningsprogram 2016-2025
- Länstransportplan 2018-2029
- Kompetensförsörjningsstrategi 2016-2025

På [Region Kronobergs hemsida](#) kan du ta del av alla styrdokument

Sverigedemokraterna
Kronoberg

BUDGET 2020

MED FLERÅRSPLAN 2021-2022

Innehåll

Inledning:	4
Sammanfattning:	5
Ett gott liv i ett livskraftigt län	6
Omvärldsanalys	7
Befolkningen fortsätter växa men i avtagande takt	7
Jobbtillväxt och ökad sysselsättningsgrad	7
Tillväxten bromsar in och kostnaderna för regionsektorn ökar	7
Välfärdens utmaningar	8
Hållbar utveckling i Region Kronoberg	9
God livsmiljö och hälsa	9
Sverigedemokraternas tankar om mående	9
Hållbar organisation och arbetsätt	10
Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan	10
Sverigedemokraternas tankar om miljö	10
Hållbar konsumtion och produktion	10
Prioriterade områden 2020	11
Sverigedemokraternas syn på hållbarhet:	11
Ökad effekt av digitaliseringens möjligheter	12
Tydlig prioritering ger förutsättning att välja rätt möjlighet	12
Sverigedemokraternas syn på digitaliseringen	12
Process för ett ordnat införande säkerställer att önskad effekt uppnås	12
Utnyttja den IT vi redan har till sin fulla potential är smart digitalisering	13
Stärka vår förmåga att förvalta våra befintliga lösningar och att införa nya	13
FoUU - en samlad organisation för forskning, utveckling och utbildning	13
Stärka stödet för en effektiv verksamhet med hög kvalitet	13
Stärka chefer och medarbetare	13
Stärka förhållningsättet - en lärande organisation	13
Prioriterade områden 2020	14
Uppdrag	14
Hälso- och sjukvård SAMT tandvård	16
Närmare Kronobergaren	16
Sverigedemokraternas syn på det ökade vårdbehovet	17
Hälso och sjukvårdens samt tandvårdens uppdrag	18
Sverigedemokraterna vill se insatser mot psykisk ohälsa	18
Hälso- och sjukvårdens organisation	19
Prioriterade insatser för hälso och sjukvård samt tandvård	19
Sverigedemokraternas syn på sjukvården och tandvården	19

Uppdrag	20
Mål och mätetal	21
Perspektiv: Invånare	21
Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt	21
Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god	21
Kvaliteten i verksamheten ska vara god	22
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	22
Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten	22
Kollektivtrafik	23
Region Kronobergs trafikförsörjningsprogram	24
Uppdrag	26
Mål och mätetal	26
Perspektiv: Invånare	26
Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god	26
Kvaliteten i verksamheten ska vara god	27
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	27
Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör	27
Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska	27
Regional utveckling och kultur	29
Gröna Kronoberg	29
Kulturplan	29
Uppdrag för Regional utveckling	30
Sverigedemokraternas idé om ett lärlingsystem	30
Sverigedemokraternas tankar om turismen	30
Sverigedemokraterna och kultur	30
Uppdrag för kultur	31
Prioriterade insatser 2020	31
Uppdrag	32
Mål och mätetal	32
Perspektiv: Invånare	32
Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt	32
Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god	32
Kvaliteten i verksamheten ska vara god	32
Perspektiv: Process och Produktion	33
Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör	33
Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska	33
Medarbetare	35
Mål och mätetal	35
Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare	35

Ekonomi.....	38
Mål och måttetal	38
En hållbar ekonomi i balans	38
Finansiering	39
Skatteintäkter	39
Skattesats 2020	39
Kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag	39
Läkemedelsförmånen	40
Finansiella intäkter och kostnader	40
Specialdestinerade statsbidrag	40
Resultatbudget 2020-2022	40
Driftsramar per nämnd	41
Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019	42
Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård	43
Vårdersättning Vårdval Kronoberg	43
Barntandvårdspeng	43
Investeringsram	44
Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige	44
Planerade projekt för styrelsebeslut	44
Löpande årligen (fastighetsanslag)	45
Investering medicinteknik (MT) och övrig utrustning	45
IT-investeringar	45
Intäktsfinansierad verksamhet	45
Bredbandsutbyggnad	45
Låneram	45
Slutord från Sverigedemokraterna:	46

INLEDNING:

Kommunerna och regionerna är i början av en period med mycket stora krav på omställning. Det ökade trycket från demografin har varit uppenbart och känt under ett antal år.

Att anpassa verksamheterna till en ökande befolkning med resurser som ökar betydligt långsammare är en svår ekvation att lösa. Den generellt sett svaga utvecklingen i regionerna, där bara en av 20 klarade ett resultat som var över 2 procent som andel av skatter och statsbidrag, är bekymmersam.

Kommande år ser vi stora kostnadsökningar för välfärden. Detta kommer att skapa ett hårt tryck på kommunernas och regionernas ekonomi, med risk för stora besparingar och eventuella skattehöjningar. Det kan inte vara rimligt att region & kommunsektorerna – vars enda skattebas är inkomstskatt – ska behöva ta hela konsekvensen av detta.

Sverigedemokraterna tar miljöproblem och hållbarhet på stort allvar och förespråkar i alla sammanhang en genuin hållbarhet med åtgärder baserade på naturvetenskapens forskningsrön.

Sverigedemokraterna prioriterar följande områden 2020

- Ökat fokus på samarbeten mellan Region och företag i Kronoberg
- Verka för en öppen och fri samtalskultur på Regionens arbetsplatser
- Prioritera upp psykisk ohälsa som ett fokusområde
- Främja hållbar konsumtion och produktion i regionen
- Verka för säkra och trygga arbetsplatser i Regional regi

Sverigedemokraterna har fortsatt en enorm respekt för regionens personal som fått bära konsekvenserna av den ökade belastning som statistiken från 2013 och framåt klart visar i form av ökade köer, ökade kostnader men resurser som inte motsvarar dessa öknings.

Vår bedömning är att belastningen på vården är, och kommer fortsatt att vara, högre än vad befintliga resurser låter oss hantera på ett adekvat sätt. Sverigedemokraterna anser därför att Region Kronoberg behöver fortsätta de rekryteringsinsatser som är påbörjade, fortsätta med de utbildningsinsatser som redan pågår samt även fortsätta den inriktning som gjorts av föregående styre med att kunna behålla den personal som utbildas inom Regionen genom bland annat bonusar och andra förmåner, allt för att attrahera och särskilja Kronoberg från omkringliggande aktörer.

Sverigedemokraterna inser att personalen inte har haft eller har det enkelt. Vi vill fortsatt låta våra kloka verksamhetschefer hantera arbetet med att driva sina verksamheter och bygga dem starka mot de förståndiga mål som Regionpolitiker de senaste åren satt upp.

Sverigedemokraterna ser även ett allt större behov av att verksamheten i regionen prioriterar bättre. Framför allt innebär det att vårdbiträden, sekreterare, undersköterskor och annan personal som i sammanhanget har relativt korta utbildningstider bakom sig, får ta över alla arbetsuppgifter som går att omdirigera. Detta för att de befintliga personalkategorierna som kan klassificeras som bristkompetens i allt högre utsträckning skall kunna koncentrera sig på sina kärnuppgifter gentemot patienter, allt enligt RAK (Rätt använd kompetens i vården).

SAMMANFATTNING:

Här nedan sammanfattas i korthet våra förslag, vill man ha en närmare inblick i våra resonemang bläddrar ni fram till angiven sida för att där i korrekt kontext läsa våra förslag.

Sidan 7 - Under ”Omvärldsanalys”

Var fjärde kommun och var tredje region gjorde ett negativt resultat 2018 enligt SKL. Detta tillsammans med att nettokostnadsutvecklingen just nu ligger på höga 5,8% i regionen gör att det ställer stora krav på försiktighet vid investering framöver. Det är av yttersta vikt att en större del av regionens invånare bidrar till skattebetalningen för att regionen skall kunna fortsätta erbjuda samma service till medborgarna som i dagsläget.

Sidorna 9-11 – Under ”Hållbar utveckling i Region Kronoberg”

Genuint hållbar utveckling är en genomtänkt väg att gå för att vi i framtiden skall stå minst lika bra rustade som nu att säkert och effektivt kunna leverera de tjänster till våra medborgare som de demokratiskt kräver. Sverigedemokraterna vill i enlighet med de prioriteringar som Regionledningen beslutat, samt i enlighet med RAK (Rätt använd kompetens i vården), flytta arbetsuppgifter från vårdpersonal till annan personal.

Sidorna 19-20 – Under ”Hälso och sjukvården samt tandvården”

Sverigedemokraterna ser att de demografiska förändringar som skett gör att vi behöver prioritera inom välfärden. All svensk vård kan inte vara tillgänglig för alla i hela världen, det är en omöjlig uppgift. Tillgång till all svensk vård skall vara förbehållet svenska medborgare. Andra länders medborgare måste av nödvändighet bekosta sin egen vård och tandvård. Med ovanstående som grund tror vi att det går att korta värdköerna rejält, så att ingen skall behöva dö i väntan på vård.

Sidan 18 – Under ”Psykisk ohälsa”

Sverigedemokraterna ser med oro på den utveckling som sker i samhället och vill på detta vis belysa att vi vill prioritera insatser gällande psykisk ohälsa, gällande unga och andra i samhället. Hårdnande krav från samhället för att få ta del av välfärden samt bristande resurser inom psykiatri leder till hemska konsekvenser. Sverigedemokraterna förespråkar ökade satsningar på förebyggande arbete.

Sidan 25 – Under ”Kollektivtrafiken”

Det är sverigedemokraternas klart uttalade mål att hela Sverige skall leva, vilket innebär vi att kollektivtrafiken i Kronobergs skall vara lätt tillgängligt för både arbetspendlare och andra boende i länet, goda förbindelser till stadsmiljön och mellan olika tätorter.

Sidan 30 – Under ”Regional utveckling och kultur”

Sverigedemokraterna vill verka för att synliggöra och stödja ideella kulturkrafter så att Svensk kultur kan frodas och verka som ett sammanhållande kitt för den Svenska modellen.

Vi vill prioritera äldre, funktionsnedsatta och företagare och föreslår satsningar på utbildning, vård och bättre service, som en del av denna satsning vill Sverigedemokraterna återinföra ett lärlingssystem.

Sidan 46 – Slutord från Sverigedemokraterna i Kronoberg

ETT GOTT LIV I ETT LIVSKRAFTIGT LÄN

Region Kronoberg bildades 1 januari 2015 då landstinget och regionförbundet gick samman i en ny gemensam organisation. Den politiska viljan bakom beslutet är att skapa ett tydligt och starkt regionalt ledarskap, där hållbar regional utveckling och en god hälso- och sjukvård, ska möta människors behov. Region Kronoberg har ansvar för hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, kollektivtrafik och områden som handlar om regional utveckling och tillväxt.

Fakta om Region Kronoberg

- Antal invånare: 199 886 (31 dec 2018)
- Skattesats: 12,00 kr
- Region Kronobergs verksamhet kostnader 2018 i genomsnitt 21 miljoner kronor per dag
- Antal anställda: 5 787 (tillsvidareanställda 2018)

Vision och värdegrund

Region Kronobergs vision är *Ett gott liv i ett livskraftigt län* och vår värdegrund är *Respekt för människan*. Det är det som är grunden i allt vi gör – hur vi är mot varandra och i mötet med kronobergarna, i de beslut vi fattar, när vi prioriterar våra resurser, när vi utvecklar och förändrar vår verksamhet, när vi sätter mål, formar strategier och planerar aktiviteter.

Budgeten är det övergripande styrdokumentet som omsätter vår vision och vår värdegrund till mål och uppdrag.

Övergripande målsättningar

Region Kronoberg har formulerat fyra övergripande långsiktiga mål:

- Nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet
- Attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas
- En effektiv verksamhet med hög kvalitet
- En hållbar ekonomi i balans

Region Kronobergs styrmodell

Visionen och övergripande strategier beslutade av regionfullmäktige operationaliseras med mål och mätetal i budget varje år inom fyra perspektiv: *Invånare, Medarbetare, Processutveckling och produktion* samt *Ekonomi*.

De fyra långsiktiga och övergripande målsättningarna har i budget brutits ner i inriktningsmål för budgetperioden. Inriktningsmålen har mätetal kopplade till sig, som mäter och ska indikera om vi rör oss i riktning mot målen. I verksamhetsplaner omsätts regionfullmäktiges och nämndernas inriktningsmål till konkreta och handlingsplaner och åtgärder.

Handlingsplaner och åtgärder följs löpande inom verksamheterna och status- och prognos bedöms varje månad för att möjliggöra resursoptimering.

Omvärldsanalys

Befolkningen fortsätter växa men i avtagande takt

Under 2018 ökade befolkningen i Kronobergs län med 2 367 personer vilket är en minskning från rekordåret 2016 då ökningen uppgick till 3 259 personer. Sett till sin storlek hade Kronobergs län den femte största befolkningsökningen 2018. Den sista december 2018 uppgick den totala befolkningen i länet till 199 886 personer vilket kan jämföras med år 2000 då befolkningen uppgick till 176 639 invånare – en sammanlagd ökning med 23 247 personer perioden 2000-2018.

Den främsta faktorn bakom befolkningsökningen under 2018 var att invandringen till länet var större än utvandringen. Invandringsöverskottet uppgick till 2 177 personer vilket var en minskning från 2016 års överskott på 3 413 personer. En annan faktor bakom befolkningsökningen var att födelsetalet översteg dödstalet med 328 personer. Under 2018 ägde 2 248 födselar och 1 920 dödsfall rum i länet. Samtidigt minskade befolkningen med 153 personer till följd av ett negativt flyttnetto till andra län.

Den största delen av befolkningsökningen under 2018 bestod av yngre eller äldre personer medan gruppen i arbetsför ålder ökade i lägre utsträckning. Försörjningskvoten (räknat som total befolkning delat på antal i gruppen 20-64 år) fortsatte därmed att öka under 2018 för att vid slutet av året uppgå till 1,82. Som jämförelse låg länets försörjningskvot på 1,80 år 2016 och 1,75 år 2000. I riket som helhet uppgick försörjningskvoten under 2018 till 1,76. Den senaste befolkningsprognosen för länet pekar på att försörjningskvoten kommer fortsätta öka för varje år och år 2032 förväntas kvoten uppgå till 1,85. Till största del förväntas ökningen bero på att gruppen över 80 år ökar från 11 600 till 17 100 personer mellan 2018 och 2032.

Jobbtillväxt och ökad sysselsättningsgrad

Den sysselsatta dagbefolkningen i länet ökade med 1 768 personer (1,9 procent) under 2017 vilket var den största procentuella ökningen i riket. Den största sysselsättningsökningen ägde rum inom tillverkningsindustrin och den privata tjänstesektorn medan antal sysselsatta inom vård och omsorg minskade med drygt 150 personer. Sedan 2014 har antal sysselsatta i länet i genomsnitt ökat med 1,7 procent per år.

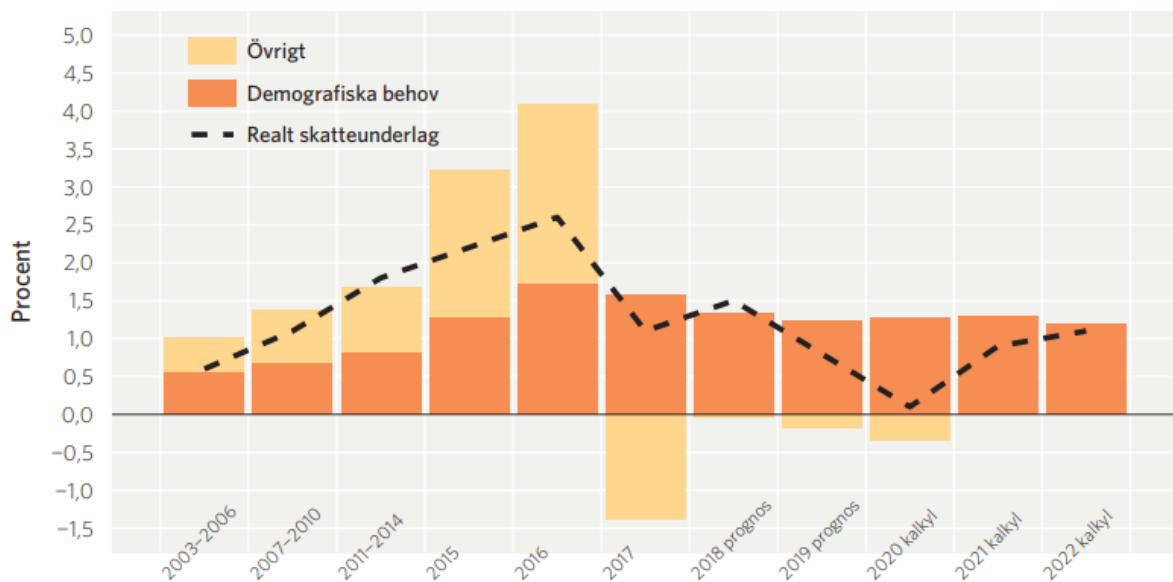
Kronobergs län har under lång tid haft en större inpendling än utpendling. Inpendlingen under 2017 uppgick till 12 466 arbetspendlare medan utpendlingen uppgick till 7 482 arbetspendlare. Detta resulterade i en positiv nettopendling på 4 984 personer vilket sin tur innebar att Kronobergs län bidrog netto med cirka 1 892 miljoner till skatteunderlaget i andra län.

Sysselsättningsgraden, mätt som andel av länets befolkning i arbetsför ålder med ett arbete, ökade med 0,5 procentenheter under 2017 och uppgick till 79,8 procent vid slutet av året. Kronobergs län hade den tionde högsta sysselsättningsgraden av alla län och placerade sig något över riksgenomsnittet på 79,1 procent. Under året uppgick sysselsättningsgraden för utrikes födda till 59 procent medan nivån för inrikes födda uppgick till 86,5 procent. Gapet i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda minskade dock från 29 till 27 procentenheter mellan 2016 och 2017.

Tillväxten bromsar in och kostnaderna för regionsektorn ökar¹

Under det kommande decenniet i riket som helhet beräknas regionsektorns kostnader till följd av demografiska förändringar att öka samtidigt som skatteunderlaget inte beräknas öka i samma takt. Under 2020 beräknas ökningen av de demografiskt relaterade kostnaderna i riket att uppgå till 1,3 procent medan ökningen av skatteunderlaget förväntas utebli.

¹ SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Figur 1: Ökning av kostnader i fasta priser och realt skatteunderlag. Källa: SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Orsaken till att ökningen av skatteunderlaget förväntas avstanna är ett allmänt vikande konjunkturläge och en ökad osäkerhet i omvärlden. Bland de globala riskfaktorerna kan nämnas en återupprepad skuldcrisis i eurozonen, Brexit och ett eskalerande handelskrig mellan USA och Kina. Oavsett om dessa risker realiserar eller inte så får de följdverkningar på investeringsviljan hos företag och finansärer vilket i sin tur har en negativ inverkan på svensk export.

Mycket pekar även på att vi går mot ett högre ränteläge inom en snar framtid. Sveriges Riksbank har under de senaste åren bedrivit en lågräntepolitik men många bedömare är eniga om att räntehöjningar är att vänta, inte minst då centralbankerna i både USA, Norge och Storbritannien genomfört höjningar av styrräntan under 2018. Ett högre ränteläge stärker den svenska kronan gentemot andra valutor och påverkar därmed svensk export i negativ riktning.

Det högre ränteläget sammanfaller med en lägre BNP-tillväxt de kommande åren, där tillväxten av BNP per capita förväntas bli noll under 2019. Utvecklingen beror främst på stagnerande bostadspriser och att de senaste årens byggboom är förbi.

Samtidigt som konjunkturen avmattas och så ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården i snabb takt. En viktig faktor till detta är att gruppen äldre i vårdintensiv ålder ökar både i länet och i riket som helhet. Kombinationen av ökande värdkostnader och ett vikande skatteunderlag innebär en utmaning för regionsektorn.

Välfärdens utmaningar

Svensk ekonomi passerar nu toppen av högkonjunkturen och utmaningarna för välfärdssektorn är stora. Under 2019 dämpas skatteunderlagets tillväxt i takt med att konjunkturen planar ut. Samtidigt ökar antalet yngre och äldre i betydligt snabbare takt än den arbetsföra delen av befolkningen. Det gör att efterfrågan på välfärdstjänster ökar, men förvärrar också bristen på arbetskraft. De kommande åren förväntas demografins utveckling framför allt göra att behoven av välfärdstjänster ökar. Kostnaderna för välfärden kommer att öka i betydligt snabbare takt än kommunsektorns intäkter framöver. För att klara välfärden behövs olika åtgärder, som ökade resurser och nya arbetssätt

Kompetensförsörjningen med stor arbetskraftsbrist är välfärdens största utmaning framöver. Fler kommer att behöva rekryteras samtidigt som tillgången på arbetskraft inte ökar i samma takt. Det medför att traditionella arbetssätt behöver utmanas samtidigt som heltid blir norm och arbetslivet behöver förlängas.

Hållbar utveckling i Region Kronoberg

Region Kronoberg vill vara en ansvarsfull aktör med höga ambitioner inom hållbarhetsområdet. Ett förslag till hållbarhetsprogram 2019-2023 för regionens verksamhet är under framtagande och ska beslutas av regionfullmäktige i juni 2019. Hållbarhetsprogrammet utgår från FN:s globala mål - Agenda 2030 som syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen. Hållbarhetsprogrammet sammanfattar de områden Region Kronoberg behöver utveckla för att verksamheten ska ta ytterligare steg mot att bidra till en hållbar utveckling.

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Vårt arbete för en hållbar utveckling vilar på tre ben; social, ekologisk och ekonomiskutveckling. De tre perspektiven är lika viktiga och varandras förutsättningar. Människan är i centrum, ekologin sätter ramarna och en långsiktig ekonomisk hushållning är en förutsättning samt ett medel för hållbar utveckling.

Hållbarhetsprogrammets målsättningar är indelade i fyra fokusområden:

- God livsmiljö och hälsa
- Hållbar organisation och arbetssätt
- Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan
- Hållbar konsumtion och produktion

God livsmiljö och hälsa

Den psykiska ohälsan ökar i Sverige och hälsan är inte jämnt fördelad utan skiljer sig åt mellan olika grupper i befolkningen Region Kronoberg medverkar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länet. Sjukvården kan inte ensam lösa ojämlikheten, men kan bättre anpassas till olika gruppers och individers unika behov. Hälso- och sjukvården ska arbeta sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande samt vara lättillgänglig för kontakt, bedömning och besök.

För att bidra till en god livsmiljö och hälsa har vi under detta fokusområde även målsättningar om att våra inomhus- och utomhusmiljöer ska vara hälsofrämjande och hållbara. Detta gör vi genom att ta med perspektivet i vår fastighetsförvaltning t.ex. vid val av material och hur vi planerar våra lokaler och vår utomhusmiljö. Vi arbetar även med att minska den negativa påverkan på miljö och hälsa från vår användning av läkemedel och kemikalier.

För att förverkliga Barnkonventionens principer och krav arbetar vi utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige” inom alla verksamheter där barn är berörda.

Sverigedemokraternas tankar om mående

Kvaliteten i Regionens tjänster kan mätas på många olika sätt men ett av dem är att studera hur medborgarna mår. Hälso- och sjukvård skall arbeta sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande samt vara lättillgänglig för kontakt, bedömning och besök. Vi kan vinna mycket på att hämta in data på flera olika plan för att ta reda på hur medborgarna mår.

Generellt så står Sverigedemokraterna för ett basalt förhållande till medborgarnas mående. Hur väl är våra medborgares mest basala behov uppfyllda? En människa har när det kommer till kritan inte så värst många behov som är kritiska för välmåendet. Det handlar om hälsa(mat av god kvalitet, rent vatten, möjlighet att hålla sig varm, att få vård vid sjukdom eller skada), trygghet(möjligheten att vara nära sin familj, möjligheten att skaffa en bostad, möjligheten att kunna försörja sig, att kunna skydda sig mot brottshandlingar)

Om dessa krav är uppfyllda så kan en människa må bra och även bidra till att skapa ett hållbart samhälle. Kvantifierandet av dessa behov kan ge oss värdefull information om hur vi på bästa sätt kan bidra till att medborgarna i Kronoberg mår bra.

Hållbar organisation och arbetssätt

Sverige är ett av världens mest jämlika och jämställda länder men det finns fortsatta utmaningar inom exempelvis ojämlik tillgång till utbildning och sysselsättning mellan grupper i samhället samt inkomst- och hälsoskillnader mellan kvinnor och män. Jämlika och jämställda samhällen där mänskliga rättigheter respekteras är förutsättningar för långsiktigt hållbara samhällen. Region Kronobergs policy och värdegrund utgår från respekt för människan och förståelsen för att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter såsom de beskrivs i FN:s *Allmänna förklaring om mänskliga rättigheter*. Alla som är verksamma inom Region Kronoberg ska respektera, skydda och främja mänskliga rättigheter. Vi arbetar för allas lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare med goda utvecklings- och karriärmöjligheter för alla. Vi har som mål att skapa attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser där medarbetare trivs, mår bra och utvecklas i sina yrkesroller. Vi ska sträva efter en nollvision beträffande arbetsrelaterad ohälsa. Alla medarbetare ska kunna förena förvärvsarbete med föräldraskap och socialt liv.

Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan

Klimatförändringarna är en av våra största globala utmaningar. I Parisavtalet fastslogs målet att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader med ambitionen att den ska stanna vid 1,5 grader. Sverige ligger relativt långt fram i klimatomställning men når inte de nationella mål som satts upp för klimat och miljö.

Region Kronoberg behöver klimatanpassa verksamheten och minska klimatpåverkan. Region Kronoberg har stor klimatpåverkan från till exempel vår förbrukning av livsmedel och förbrukningsvaror, arbetspendling, tjänsteresor, kollektivtrafik och energianvändning. Klimatanpassning innebär till att vi behöver anpassa oss till ett förändrat klimat och säkra hälso- och sjukvården mot risker med till exempel värmeböljor, elbortfall, översvämningar och infektioner.

För att minska klimatpåverkan är det ett viktigt arbete är att minska utsläppen av växthusgaser med fossilt ursprung. Därför har vi mål om att samtliga fordon i vår fordonsflotta ska kunna köras på förnybara bränslen och att fossila koldioxidutsläpp ska minska från våra tjänsteresor och godstransporter.

Region Kronoberg arbetar ständigt med energioptimering av våra fastigheter. I hållbarhetsprogrammet har vi även mål om att öka andelen egenproducerad förnybar energi.

Sverigedemokraternas tankar om miljö

Sverige är ett föregångsland när det kommer till miljöfrågor. Genom hela landet, från enskilda till stora företag, finns en hälsosam inställning till och djup respekt för vår natur som vi intimt samverkar med. Sverige uppfyller även alla krav som ställs på landet genom internationella konventioner och avtal.

Sverigedemokraterna står för ett sansat och evidensbaserat förhållningssätt till Regionens påverkan på natur och atmosfär.

Förnybara bränslen är en het debatt och vi ser situationer där vissa passar mycket bra och andra där det är mindre lämpligt. Vi vill verka för en sansad utveckling där vi så långt som möjligt bibehåller möjligheterna för Regionens företag att verka konkurrenskraftigt och erbjuder en infrastruktur som är hållbar och effektiv. Energibehovet i Regionen ser vi som kraftigt ökande och det ställer stora krav på hur vi underlättar utvecklingen.

Hållbar konsumtion och produktion

Hållbar konsumtion och produktion är det mål i Agenda 2030 där Sverige ligger sämst till. De svenska konsumtionsbaserade utsläppen, från både svenska och importerade produkter och tjänster, är ungefär 11 ton per person varje år. För att nå klimatmålet måste de sänkas till mellan ett till två ton.

Konsumtion och produktion av varor och tjänster medför utöver klimatpåverkan även stor miljöpåverkan, globalt och lokalt, till exempel användning av naturresurser, uppkomst av stora volymer avfall, påverkan på biologisk mångfald samt användning och spridning av kemikalier.

Ett viktigt verktyg för en hållbar konsumtion och produktion är upphandling och Region Kronoberg ställer därför miljö- och hållbarhetskrav på produkter och tjänster. Många av de produkter som köps in tillverkas i länder med utbredd fattigdom, där det förekommer brott mot mänskliga rättigheter. Samtliga regioner i Sverige ställer därför krav i upphandlingar enligt en gemensam uppförandekod för etiskt och socialt ansvarstagande. Det kan till exempel handla om lika rättigheter, barns rättigheter, bättre arbetsvillkor, arbetsmiljö, tillgänglighet eller mindre miljöpåverkan.

Livsmedel, mat och måltider påverkar alla tre hållbarhetsaspekterna och är viktiga redskap i regionens hållbarhetsarbete. I hållbarhetsprogrammet har vi bland annat målsättningar om hög andel ekologiska livsmedel, minskat matsvinn samt att vi ska utveckla ett systematiskt arbete med personcentrerade måltider.

Eftersom finanssektorn har stor indirekt påverkan på klimat är det viktigt att det redan påbörjade arbetet med att minska klimatpåverkan från våra aktiefonder och investeringar fortsätter.

Prioriterade områden 2020

- Minska kasserade läkemedel
- Grönstrukturplaner vid Sigfrid och Ljungby lasarett
- Framtagande av hållbarhetssäkringsverktyg för att hållbarhetssäkra processer
- Inköp av bilbokningssystem
- Utveckling av laddinfrastruktur vid våra fastigheter
- Installation av lustgasdestruktionsanläggning (kräver investering på 2-4 miljoner kr. Ev. finns statligt bidrag med 50 %)
- Arbete med personcentrerade måltider

Sverigedemokraternas syn på hållbarhet:

Hållbarhet är ett nyckelbegrepp för att samhället skall klara de utmaningar som ställs på dess funktioner, både nu och i framtiden. Så, vad innebär då hållbarhet?

SAOL2015 och SO2009 säger oss: Hållbar: ”som inte går sönder el. förstörs” ”tillräckligt stadig (i sin uppbyggnad) för att stå emot påfrestningar”. Hållbarhet i en vidare, samhällelig bemärkelse borde också kunna handla om ändamålsenlighet, självförsörjningsgrad och kvalitet över tid.

En hållbar utveckling inbegriper rimligen en förnuftig, genomtänkt väg att gå för att vi i framtiden skall stå minst lika bra rustade som nu att säkert och effektivt kunna leverera de tjänster till våra medborgare som de demokratiskt kräver. Detta kallar vi genuint hållbar utveckling.

Region Kronoberg bör vara en föregångare i ett nyktert och hållbart förhållningssätt till den samhälleliga utvecklingen. Hållbarhet är något som vi ser framför allt som en lokal angelägenhet. Genom att i regionens verksamheter främja en kultur som prioriterar närhet till de beslut som rör den lokala verksamheten så kan vi lyckas med att driva en hållbar utveckling.

Vår livsmiljö är ett gemensamt ansvar och vi kan alla påverka den snabba utveckling som sker genom att till exempel prioritera hållbara produkter med lång livslängd framför produkter med lågt pris, kort hållbarhet och i värsta fall stor negativ miljöpåverkan vid produktion.

Vi är mycket framgångsrika i Sverige på avfallshantering, Svenskt avfall är ytterst sällan ett miljöproblem och det skall vi vara stolta över! Det varje medborgare däremot bör reflektera över är vilka miljöeffekter deras konsumtion kan ha i andra länder. På grund av de stora miljöproblemen behäftade med billig produktion i vissa länder, framför allt när det gäller elektronik och batterier, är det mer hållbart att främja lokal produktion och tillhandahålla infrastruktur för att underlätta sådan. Små och medelstora företag är en nationellt känd ryggrad i Regionen och dessa näringsidkare bör främjas, speciellt de som har sin verksamhet inom områden som direkt eller indirekt verkar för hållbarhet

Ett område där politiken kan gå före i en sådan riktning är i de riktlinjer man beslutar för Regional upphandling. Region Kronoberg ställer miljö- och hållbarhetskrav på de produkter och tjänster som upphandlas i Regionen. Dessvärre så tillverkas många av de produkter som köps in i länder med utbredd fattigdom, där det förekommer brott mot mänskliga rättigheter.

Upphandling av råvaror och livsmedel är förmodligen den del av upphandlingen där det är enklast och mest förtjänstfullt att i än större utsträckning fokusera på lokala råvaror och produkter. Att regionen handlar lokalt stimulerar ekonomin och ger en hög skatteåterväxling.

Ökad effekt av digitaliseringens möjligheter

Digitalisering är en möjlighet för Region Kronoberg att möta flera av de utmaningar som organisationen står inför. För detta är det primära inte att öka takten på digitaliseringen utan snarare att öka effekten av digitaliseringen. Effekten ökas dels genom att ännu bättre utnyttja alla de system och lösningar som redan finns samtidigt som Region Kronoberg omdömesgillt väljer de nya möjligheter som kontinuerligt skapas. Grunden för digitaliseringen inom hälso och sjukvård kommer från delaktighet i kundgruppen för de regioner som använder vårdinformationssystemet Cambio Cosmic samt Region Kronobergs delägarskap i INERA som koordinerar och utvecklar digitala tjänster i samverkan med regioner och kommuner.

Tydlig prioritering ger förutsättning att välja rätt möjlighet

Möjligheterna att digitalisera Region Kronobergs verksamheter är långt fler än organisationens förmåga att införa och använda nya verktyg så att önskad effekt uppnås. Region Kronoberg behöver därför omsorgsfullt välja rätt möjlighet. Regionledningen har därför tagit fram en modell för att prioritera vilka digitaliseringsinitiativ som ska drivas. Utgångspunkten för denna modell är de utmaningar som Region Kronoberg står inför. Dels utmaningen med kompetensförsörjning dels förflyttningen mot nya nära vården. Modellen prioriterar därför i första hand initiativ som har effekten att frigöra tid för vårdpersonal. Vidare prioriterar modellen initiativ som skapar effekter inom primärvården. Förväntningen på de initiativ som prioriteras är att de leder till:

- Minskad vårdadministration
- Möjliggöra för patienten att ta större ansvar i vårdprocessen men också en ökad delaktighet
- Stödja förflyttning mot nya nära vården så som möjliggöra öka egenvård. Möjliggöra öka antalet digitala kontakter med alternativa vårdnivåer samt öka möjlighet för vård utanför sjukhus.
- Minskad administrativ tid
- Avlasta läkarna genom integrerade beslutstöd, diagnos- och behandlingsrekommendationer (AI)
- Proaktivitet genom riktade åtgärder för vissa behovsgrupper
- Förenkla tillgång till verksamheternas egna data för uppföljning och förbättringsarbeten

Sverigedemokraternas syn på digitaliseringen

De effekter som efterfrågas under exempelvis ”Ökad effekt av digitaliseringens möjligheter” bör sökas inom samtliga områden av Region Kronobergs verksamhet. Dessa effekter relaterar alla till kvalitet och att lossa tid från befintlig personalstyrka. Sverigedemokraterna föreslår att processen gällande införande av IT-stöd även skall användas i andra delar av verksamheten, allt för att renodla och förbättra olika arbetsprocesser.

I enlighet med de prioriteringar som Regionledningen beslutat, samt i enlighet med RAK, Rätt använd kompetens i vården, så vill Sverigedemokraterna föreslå att sådana uppgifter som kan flyttas, skall flyttas från vårdpersonal till annan personal, befintlig eller nya personalresurser, exempelvis skall sekreterare kunna ta över dokumenteringen, så att läkare och sjuksköterskor får loss arbetstid som istället skall kunna bli till patienttid.

Process för ett ordnat införande säkerställer att önskad effekt uppnås

Med en process för ordnat införande säkerställs att Region Kronoberg genomför rätt initiativ som ger de effekter som eftersträvas. Processen innebär att alla initiativ/behov/möjligheter inom digitaliseringen kvalificeras genom ett antal beslutspunkter. Det är regionens ledningsgrupp som tar beslutet i varje beslutspunkt. I ett första steg görs en snabb utvärdering där varje initiativ viktas och bedöms utifrån prioriteringsmodellen. De initiativ som bedöms ha störst potential väljs ut och en förstudie genomförs. De initiativ vars förstudie visar på potentiella effekter som eftersträvas går vidare för en pilot i mindre skala. Slutligen tas beslut utifrån erfarenheten från piloten huruvida ett breddinförande ska genomföras i större skala. En central del i denna process är effekthemtagning. Redan i förstudien bedöms effekten och beslut tas om hur de förväntade effekterna skall hanteras vid ett breddinförande.

Utnyttja den IT vi redan har till sin fulla potential är smart digitalisering

Många gånger tänker vi att skaffa ett nytt system eller ny lösning kommer lösa våra utmaningar. Så kan det vara. Men vi vet också att införa något nytt innebär stora utmaningar och driver resurser. Region Kronoberg har idag flera hundra olika systemlösningar. Utnyttjar vi alla dessa till sin fulla potential? Har vi satsat på att lära våra användare hur dessa på bästa sätt används? Antagligen inte. Vi ska bli bättre på att sprida de goda exemplen från en verksamhet till en annan. Vidare ska vi i större utsträckning investera att förbättra våra befintliga lösningar. Göra dem lättare att använda och mer anpassad för vår verksamhet. Det finns en stor potential att ännu mer nyttja det vi redan har. Det är en kostnadseffektiv digitalisering.

Stärka vår förmåga att förvalta våra befintliga lösningar och att införa nya

För att kunna nyttja våra befintliga system till sin fulla potential behöver vi säkerställa bemanningen av de olika roller som krävs för att kunna vidmakthålla och vidareutveckla våra system. Roller i verksamheterna som har kunskap om våra system och som kan både driva förbättringar och stötta våra användare. Utöver att stärka oss kring det vi redan har behöver vi också stärka förmågan att införa nya lösningar. Nya lösningar skall stödja ett behov, ett behov som många gånger är ett nytt sätt att arbeta, en förändrad process. I dessa förändringsarbeten behöver vi roller och kompetenser som både besitter kunskap om It och om verksamhet och har en förmåga att se nya möjligheter med de verktygsstöd som blir tillgängliga. Inom Hälso & Sjukvård kommer vi de närmsta åren se en ökning av nya verktygsstöd från Inera, Cosmic eller andra stora nationella aktörer för vilket vi behöver ha en plan och målbild. Vidare krävs också att vi stärker förmågan att kunna driva införandeprojekt. Både centralt inom Regionen men framförallt ute som mottagare i våra olika verksamheter.

FoUU - en samlad organisation för forskning, utveckling och utbildning

Stärka stödet för en effektiv verksamhet med hög kvalitet

Region Kronoberg uppmuntrar intresset för utveckling, vidareutbildning, forskning, innovation och omvärldsbevakning. Region Kronobergs målbild är en effektiv verksamhet med hög kvalitet, som kontinuerligt utvärderar och förbättrar sina metoder. Kvalitetsstyrningen utgår från invånarnas behov och att medarbetarna trivs och utvecklas. I kunskapsorganisationen Region Kronoberg ska all verksamhet så långt som möjligt bygga på aktuell och evidensbaserad kunskap, annars gäller vedertagen beprövad erfarenhet. För att stärka förmågan i dessa frågor har resurser samorganiserats inom FoUU. Syftet är att stödja ett långsiktigt, systematiskt och hållbart kunskapsarbete med kvalitetsförbättringar och förnyelse i hela regionen.

Stärka chefer och medarbetare

Att arbeta i en organisation där kunskap och kvalitet värderas högt är faktorer som attraherar välutbildad personal. Att få möjlighet att bidra till verksamhetens utveckling engagerar medarbetare och ger arbetsglädje. Välfärdens utmaningar ställer höga krav på ett ledarskap som står rustad för att hantera höga krav på förändringsförmåga, mod, prioriteringar och långsiktighet. Kompetensutveckling i förändringsledning, system- och omvärldskunskap kan ge chefer en bättre framförhållning att hantera organisationens utmaningar.

Stärka förhållningsättet - en lärande organisation

En lärande organisation lär av sina erfarenheter i syfte att lösa sina uppgifter på ett bättre sätt. Medarbetarna erbjuds möjlighet till anpassat lärande som behövs för att underlätta organisationens omställningsbehov. Att ta emot studenter och praktikanter på alla nivåer ingår och är ett viktigt uppdrag i en lärande organisation, men också en naturlig och långsiktig del av den strategiska rekryteringen. Många medarbetare gör varje dag stora insatser för att möjliggöra ett värdeskapande lärande med studenter och praktikanter.

I beslutad forskningsplan 2018-2027 framgår att det ska finnas goda möjligheter för medarbetare att kombinera arbete i hälso- och sjukvården med forskning. Målet med forskningen är främst att skapa förutsättningar för bästa möjliga vård för patienter i Kronoberg och att bidra till en god och jämlik hälsa i Kronobergs län. Forskningen ska också bidra till den samlade kunskapen inom hälso- och

sjukvård både nationellt och internationellt. Den ska även främja samarbetet och lärandet mellan olika enheter inom hälso- och sjukvården liksom med universitet, högskolor och i annan samverkan.

Invånarna ska ses som viktiga resurser och förutsättningar ska finnas för aktiv medverkan av patienter och närstående i verksamhetsnära utveckling och forskning.

Prioriterade områden 2020

- Införa nya Kompetensportalens första moduler
- Utvecklingsprogram i förändringsledning för befintliga chefer
- Stimulera aktiv medverkan för patienter och närstående i utveckling och forskning
- Öka antalet doktorander och forskare
- Utifrån kunskapsstyrningen utveckla processen för implementering av ny kunskap
- Översyn av FoUU's delar i processen för ST- läkarprogrammet

Uppdrag

<i>Uppdrag</i>	<i>Tidplan</i>	<i>Finansiering</i>	<i>Ansvarig</i>

**Hälso- och
sjukvård samt
tandvård**

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD SAMT TANDVÅRD

Närmare Kronobergaren

Hälso- och sjukvården har stora utmaningar. En snabb utvecklingstakt på samhällsnivå, inom teknik och behandlingsmöjligheter men också inom vårdprofessionerna, ställer höga krav på förändringsförmåga, mod, prioriteringar och långsiktiga satsningar. Men hälso- och sjukvården har också stora möjligheter att bidra till en god och jämlik hälsoutveckling i länet genom att vara en stor arena gentemot befolkningen. Som vägledning för detta komplexa uppdrag har regionfullmäktige tagit beslut om en utvecklingsstrategi för hälso- och sjukvården i Region Kronoberg, *Närmare Kronobergaren*. Strategin tar sikte mot 2027 och ska ligga till grund för kort- och långsiktiga mål samt viktiga prioriteringar och satsningar.

Utvecklingsstrategins målbild bryts ner i två delar som kompletterar varandra, **nära vård** och **nära individen**. Denna målbild och hela arbetet med utvecklingsstrategin hänger nära samman med den nationella utredningen om vårdens omställning, God och nära vård.

Den nära vården handlar om fysisk och geografisk närhet men också om närhet genom samordning och olika aspekter av tillgänglighet. Mobila lösningar, flexibla vårdformer och nya digitala verktyg bidrar till att skapa förutsättningar för en effektiv vård. Det ska finnas ett tydligt fokus på öppna vårdformer. Primärvården ska vara navet och vägen in i vården. Där finns förutsättningar att se patientens hela vårdbehov, att möta komplexa sjukdomstillstånd och vårdbehov samt att lotsa till rätt vårdnivå. Fler patienter kan färdigbehandlas utan att behöva vistas på sjukhus. Ett nära samarbete mellan primärvård, sjukhus och kommuner och vid behov ska en fast vårdkontakt erbjudas som kan skapa tydlighet för patienten och minska antalet vårdkontakter. Vården ska vara trygg för patienter, närstående och medarbetare, vilket sammantaget stärker patientsäkerheten.

Vården nära individen, den relationella närheten, syftar till att bidra till ett gott liv och möjlighet till en god livskvalitet utifrån sina förutsättningar. Närheten bygger på en dialog med patienten och närstående och en ökad delaktighet i vårdprocessen. Hälso- och sjukvården ska erbjuda systematiskt stöd för egenvård och prevention, vilket i många fall är den allra närmaste vården i patientens liv. Vi ska tillgodose kronobergarens behov av information och har väl utvecklade metoder för att dela information, överenskommelser och kunskap med patient och närstående. Patienters och närståendes erfarenheter och resurser är viktiga delar i beslutsfattande om såväl den egna vården som om vårdens utveckling.

Strategin bygger på fyra strategiska inriktningar vilka är nedbrutna i 13 löften till befolkningen.

- I Kronoberg ska vården vara till för alla.
- I Kronoberg ska vården vara nära och samordnad.
- I Kronoberg ska invånarna kunna vara aktiva medskapare i sin hälsa och vård.
- I Kronoberg ska patienternas behov mötas med kompetens och arbetsglädje.

Hälso- och sjukvårdens verksamheter erbjuder redan idag vård som i grunden förhåller sig till utvecklingsstrategins målbild. Detta möjliggör samsyn och dialog om behov av förbättringar, utveckling, vidareutbildning, omvärldsbevakning, innovation och forskning. En utmaning för styrnings- och ledningsnivån är att tydliggöra att utveckling är en metod för att lösa flera av vårdens stora utmaningar. Två resursgrupper har bildats med syfte att bidra till att utvecklingen av hälso- och sjukvården genomförs i linje med utvecklingsstrategin. Den ena består av patienter och närstående och den andra av representanter för verksamheterna.

Sverigedemokraternas syn på det ökade vårdbehovet

På grund av de demografiska förändringar som gradvis skett de senaste decennierna så skall fler dela på den kaka som generationerna före oss komponerade ihop på ett klokt och väl avvägt sätt. Sveriges vårdssystem bygger på att vi gemensamt finansierar den via skattsedeln. Detta innebär således att vården i första hand är dimensionerad för de människor som bor här.

Mer vård till fler invånare betyder ökade kostnader. Det är vår skyldighet som regionpolitiker att tillse att dessa medel finns under den övergångstid vi nu befinner oss i, övergångstiden som kommer att innebära antingen kraftigt ökad beskattning eller kraftigt försämrad kvalitet och trygghet för regionens medborgare eller en gradvis kombination av de båda.

Det enda rätta vi kan göra för alla hårt arbetande Kronobergare är att under denna tid låta våra kloka verksamhetschefer fortsätta sitt grundliga arbete med att bygga sina verksamheter starka mot de mål som förståndiga Regionpolitiker satt upp under de senaste åren. Det vore kontraproduktivt att till exempel beordra sjukvården att arbetet mot 100% fast anställd personal måste pausas eller att be dem prioritera bort effektiv medicin för att den är för dyr.

För oss Sverigedemokrater är det självklart att hälso och sjukvårdsfrågorna måste hanteras med ekonomisk trygghet och kontinuitet. Då detta bäst låter sig göras med ett återförstatligande av vården kommer vi Sverigedemokrater att i Region Kronoberg verka för detta, samtidigt som vi bistår våra kollegor i Riksdagen för att det skall kunna bli verklighet.

En viktig faktor inom sjukvården är kontinuitet för patienten. En situation där patienten träffar olika läkare vid varje nytt vårdtillfälle, där det saknas en huvudansvarig läkare att vända sig till, är helt oacceptabel. Sverigedemokraterna förespråkar ett system där varje patient har rätt till en patientansvarig läkare. Detta leder till en mer human och patientvänlig sjukvård, där läkare och patient lär känna varandra och patientens behov och sjukdomshistoria blir en integral del i vårdprocessen, vilket kommer främja vården och patientens förtroende för både läkare, vårdsystemet och annan vårdpersonal.

Det kommer vara avgörande att få till denna kontinuitet för det fortsatta arbetet med nära vård och IT-satsningar som syftar till tryggare patienter som själva kan hantera mer egenvård.

Att administrationen hos vårdpersonal och övrig regional personalstyrka utgör en så stor del av arbetstiden finner vi Sverigedemokrater oroande. Vi vill förslå att varje förändring inom Region Kronoberg skall ha som uttalat mål att halvera den mängd administrativt arbete som skall utföras av regionens personal. Om det av lagmässiga krav inte går att ta bort eller rationalisera en viss administrativ åtgärd, vill vi att sådana uppgifter som ligger på vårdpersonal skall flyttas till andra personalgrupper, nyanställda eller befintliga.

Vi Sverigedemokrater anser att det är hög tid att införa ett hospice i Region Kronoberg. Vi har som alla andra län en stor skara äldre som vi vet kommer behöva vård i livets slutskede.

Hälso och sjukvårdens samt tandvårdens uppdrag

Hälso- och sjukvården i Region Kronoberg har uppdraget att tillhandahålla en god och effektiv hälso- och sjukvård och tandvård av högsta möjliga kvalitet, nära Kronobergaren. Vård ska ges på lika villkor och bidra till en jämlik hälsa för hela befolkningen. Vi är en viktig samhällsaktör i arbetet med att främja en god hälsa, men framförallt möter vi varje individs unika behov av hälso- och sjukvård. Det är i mötet med patienter och närstående som värdet av vården avgörs. Det är också där, nära kronobergaren, som vår styrka finns. I nationella jämförelser får vi kvitto på att vi levererar en hälso- och sjukvård av hög kvalitet, och att vi gör det med service och stor respekt för människan.

Hälso- och sjukvården är en komplex och omfattande verksamhet vars grunduppdrag utgår ifrån hälso- och sjukvårdslagen och övriga lagar på området, de beslutade målen och uppdragen i budget, nationella styrdokument, vetenskap och beprövad erfarenhet samt tillgängliga resurser. En framgångsrik verksamhet bygger på att patienterna har förtroende för verksamheten där hänsyn till patienternas behov och önskemål tas. Det bygger på att olika nivåer inom regionen och utanför samverkar. Tillgänglighet, trygghet, kontinuitet, kvalitet och helhetssyn är viktiga fundament. I uppdraget ingår att planera och utveckla verksamheten utifrån ett helhetsperspektiv i enlighet med vårt grunduppdrag. Här är bland annat kunskapsstyrning, samverkan regionalt och nationellt, processutveckling t ex. standardiserade vårdförlopp för cancer och kronisk sjukdom och utveckling av den nya nära vården viktiga.

Sverigedemokraterna vill se insatser mot psykisk ohälsa

Sverigedemokraterna ser med oro på den utveckling som sker i samhället. Vi vill prioritera insatser gällande psykisk ohälsa, speciellt bland unga men även andra i samhället. Krisen inom Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) går ut över barn och unga vilket inte är acceptabelt. Vi vill se en snabb förbättring på detta område i Region Kronoberg och på sikt verka för att införa nationella flödesprogram och vårdpaket för barn och ungdomar som drabbats av psykisk ohälsa som till exempel självskadebeteende, ångest och depression.

Dessa nationella program ska beskriva hur och vilka insatser som målgruppen ska få tillgång till och inom vilken tid, samt koordineringen mellan olika sektorer som BUP, socialtjänsten, förskola/grundskola och elevhälsan så att insatserna fungerar som en helhet. De nationella programmen skall också tidigt fokusera på förebyggande insatser som förhindrar att barn och ungas sjukdomstillstånd förvärras. Anledningen till att införa nationella flödesprogram och vårdpaket för barn och ungdomar som drabbats av psykisk ohälsa är att erbjuda barn och unga snabbare och mer sammanhållande hjälp som innebär bästa möjliga utredning och behandling.

Många gånger kan självmord förhindras helt enkelt genom att tillfällena försvinner och impulsiva handlingar bromsas. Den psykiska ohälsan bland unga har ökat så kraftigt att den nu är ett av våra största folkhälsoproblem. Psykisk ohälsa ligger bakom 90 procent av alla självmord som begås i Sverige.

Vikten av en god och tillgänglig psykiatrisk vård, särskilt för barn och ungdomar, kan därför inte nog belysas och det krävs omfattande insatser för att stärka denna. Dessutom fordras förstärkningar inom skolpsykiatri och kuratorsverksamheten, inte minst då många unga drar sig för att söka extern psykiatrisk vård. All personal som arbetar med någon form av vård eller omsorg bör också gå en kortare utbildning för att lära sig känna igen signaler och tidigt upptäcka eventuell självmordsbenägenhet.

Det är nödvändigt att även ge stöd till de efterlevande när självmord trots allt sker. Att förlora en närstående är alltid ett trauma men då personen i fråga själv har valt att avsluta sitt liv är situationen än mer chockerande och väcker än fler känslor och frågor.

En utredning bör tillsättas för att se över vilka insatser som behövs för att kunna möta de efterlevandes behov, för att stödja och vägleda tillbaka till vardagen. Utredningen bör ta fram riktlinjer för såväl direkt som uppföljande kontakt med anhöriga.

Hälso- och sjukvårdens organisation

Målet för den genomförda omorganisationen av hälso- och sjukvården är att skapa förutsättningar för att rusta hälso- och sjukvården för den utveckling som väntar. Den nya organisationen skapar på ett bättre sätt förutsättningar för att en utveckling mot nära vård och sammanhållna sjukhusprocesser.

Prioriterade insatser för hälso och sjukvård samt tandvård

För hälso- och sjukvården finns tre **visionära mål** för perioden:

- Sveriges bästa vårdcentraler
- Sveriges bästa sjukhus
- Drivande aktör i en Hälsorevolution i Kronoberg

Under 2020 ska Hälso och sjukvården samt tandvården prioritera följande:

Fem områden med utgångspunkt i målbilden nära vård och nära individen är sedan 2019 särskilt prioriterade för samtliga verksamheter. Under 2020 ska dessa områden fortsatt vara prioriterade.

De fem prioriterade områdena är

- Tillgänglighet
- Kvalitet i vårdmötet
- Egenvård och prevention
- Digitalisering
- Kompetensförsörjning.

Genom att arbeta med dessa områden säkerställer vi en god hushållning med tillgängliga resurser och god kvalitet för kronobergarna.

Kontinuerliga uppföljningar ska ligga till grund för ställningstagande till åtgärder och prioriteringar. En förbättrad modell för datahantering ökar möjligheten till kunskapsstyrning av vården. Fakta och kunskap kan snabbare omsättas i verksamheterna vilket innebär förbättringar för patienterna och bidrar till minskade kostnader för vården.

Sverigedemokraternas syn på sjukvården och tandvården

Region Kronobergs Hälso- och Sjukvård samt tandvård skall i första hand finnas till för svenska medborgare bosatta i Kronoberg. Att ge alla människor i hela världen obegränsad tillgång till vår sjukvård är varken ekonomiskt möjligt eller rimligt. Det är därför viktigt med väl avvägda och anpassade regelverk avseende villkor för tillgång till vård.

I vårt Sverige ska ingen nekas akutvård på grund av bristande betalningsförmåga, patientsäkerheten skall aldrig hotas. Vuxna med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd skall ha fri tillgång till akutvård samt vård som inte kan anstå, asylsökande vuxna och barn bör erbjudas akutvård men övrig vård skall finansieras av vårdtagaren. Personer som vistas i landet illegalt ska endast få tillgång till akutvård och dessutom ha betalningsansvar för denna.

För obegränsad tillgång till vården skall det finnas ett kvalificeringssystem, alternativt kan man på egen hand finansiera vården genom till exempel en sjukvårdsförsäkring eller särskilda sjukvårdslån. Avseende vuxna med TUT/PUT gäller fri tillgång till akuttandvård samt tandvård som inte kan anstå. För att få tillgång till fullständig tandvård kan man kvalificera sig genom att ha arbetat motsvarande heltid under de senaste två åren, eller genom att teckna en försäkring eller betala själv via lån. För asylsökande vuxna och barn erbjuds akut tandvård, resterande tandvårdsinsatser ska finansieras på egen hand genom försäkring eller lån. Avseende illegala utlänningar gäller enbart tillgång till akut tandvård, dock med fullt betalningsansvar.

Med ett tydligt regelverk rörande icke-medborgares rätt till välfärd undviks orimlig belastning på sjukvården, vilket bidrar till högre tillgänglighet för dem som faktiskt har oinskränkt rätt till vård och omsorg. Det bidrar dessutom till att belysa medborgarskapets värde.

Vårdköerna måste kortas rejält – ingen ska behöva dö i väntan på vård. Så fort vi vet att vi inte kan erbjuda en patient vård inom vårdgarantins tidsgräns ska patienten informeras om detta och erbjudas vård hos annan vårdgivare. I dagsläget ges i många fall otillräcklig information och bristande stöd till patienter som inte får vård inom vårdgarantins gränser. I de fall vi inte kan erbjuda vård inom vårdgarantins tidsgränser, skall vi verka för inrättandet av ett nationellt vårdgarantikansli som har helhets- och samordningsansvaret för att patienterna ska få snabbare vård.

De vårdrelaterade infektionerna skapar överflödiga kostnader och onödigt lidande för patienterna och måste därför minskas radikalt. Därför vill vi i Sverigedemokraterna satsa rejält på att minska dessa omedelbart.

Patienter skall ha rätt att fritt välja vårdgivare inom både öppen- och slutenvård. De skall också ha rätt att undersökas inom vårdgarantins tidsfrist. Om vi inte klarar detta skall alternativ ordnas, i första hand genom hänvisning till en annan offentlig eller privat vårdgivare. Därutöver, om behandling inte kan erbjudas i Sverige skall vårdgivaren erbjuda patienten vård utomlands, utan extra kostnad. För att upprätthålla detta skall samverkansavtal upprättas mellan lika vårdgivare, offentliga och privata, svenska och utländska.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Kraftigt minska antalet vårdrelaterade infektioner	2020	Tillskott	HSN

Mål och mätetal

Perspektiv: Invånare

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Både invånare och andra som kommer i kontakt med verksamheten ska uppleva att kvaliteten på Region Kronobergs samhällstjänster är god. Region Kronoberg ska möta de legitima förväntningar och behov som invånarna har samt förvalta ett fortsatt högt förtroende för verksamheten genom att ständigt förbättra både tillgänglighet och kvalitet.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Förtroende för hälso- och sjukvården enligt Hälso- och sjukvårdsbarometern	67 %	69 %	71 %

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Region Kronoberg ska fortsätta arbetet med att förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården genom fortsatta satsningar på bland annat e-hälsa och e-tjänster, ökad kvalitet och effektivt resursutnyttjande. Det är viktigt för tillgängligheten att utformningen av fastigheter och lokaler optimeras. Invånarna ska erbjudas en högkvalitativ och framtidsanpassad hälso- och sjukvård i ändamålsenliga lokaler.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter som får en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom 3 dagar i primärvården -Primärvård	-	100 %	100 %
Andel väntande patienter till läkarbesök inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare -Sjukhusvård och psykiatri	66 %	80 %	100 %
Andel väntande patienter till behandling inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare -Sjukhusvård	51 %	80 %	100 %
Andel telefonsamtal som besvarades av vårdcentral inom samma dag -Primärvård	93 %	100 %	100 %
Andel av samtliga öppenvårdsbesök som är bokade via webbtidboken - Öppenvårdsheter	1 %	5 %	10 %
Återbesök via videosamtal -Hela hälso och sjukvården	0	10 %	30 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Region Kronobergs verksamhet ska alltid bedrivas med hög kvalitet, öppenhet och god tillgänglighet. Invånarna ska alltid känna en trygghet i att Region Kronoberg är en garant för god välfärd och finns där när de behöver den.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter över 75 år med minst 5 läkemedel som fått enkel läkemedelsgenomgångar per år -Läkemedelsenheten	-	25 %	75%
Antibiotikaföreskrivning, antal recept per 1 000 invånare -Hela hälso och sjukvården	316	250	250 ²
Vårdrelaterade infektioner -Sjukhusvård	13,9 %	7,5 %	6,0 %
Andel trycksår som uppstår inom somatisk slutenvård -Sjukhusvård	5,1 %	4,5 %	4 %

Perspektiv: Processutveckling och Produktion

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten

Region Kronobergs verksamhet ska vara effektiv och hålla en hög kvalitet. Patientprocessstyrning och med ökat fokus på kvalitetsdata blir en tydlig väg i detta arbete. Region Kronoberg har beslutat att långsiktigt delta i, stödja och finansiera en sammanhållen nationell struktur för kunskapsstyrning. På olika nivåer i vårt sjukvårdssystem skapas förutsättningar för en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. I det systematiska förbättringsarbetet följer hälso- och sjukvården upp, analyserar, utvecklar och säkrar kvaliteten för att stegvis bli bättre. Utvecklingen av system för verksamheternas uppföljning och analys är prioriterat. Genom processkartläggningar och produktions- och kapacitetsgenomlysning kan flaskhalsar i tillgängligheten identifieras och reduceras. Kunskap om produktionsvolym, resursåtgång och kostnader t ex genom KPP (kostnad per patient) är områden där en fortsatt utveckling är viktig. Patientsäkerhetsarbetet är en annan viktig pusselbit för god kvalitet. Arbetet bedrivs i enlighet med Patientsäkerhetslagen med ett systemperspektiv, är långsiktigt och har ett uttalat patientfokus där patienter och närstående är delaktiga.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser -Sjukhusvård och psykiatri	2,3	1,3	1,2
Återinläggning inom 7 dagar med samma diagnos -Sjukhusvård	2,7 %	2,5 %	2,3 %
Antal "Fysisk aktivitet på recept" -Hela hälso och sjukvården	1 485	2 000	2 500
Medelvårdtid i slutna somatisk vård (dagar) -Sjukhusvård	4,0	4,0	4,0
Medelvårdtid i psykiatrisk vård (dagar) -Psykiatri	9,3	9,3	9,3

² Nationellt mål Patientsäkerhetsstyrelsen.

Kollektivtrafik

6713

KOLLEKTIVTRAFIK

Region Kronobergs trafikförsörjningsprogram

Sedan den 1 januari 2012 gäller en ny kollektivtrafiklag i Sverige (SFS 2010:1065). Införandet av ny kollektivtrafiklag innebär att varje län ska ha en regional kollektivtrafikmyndighet (i Kronoberg är det regionstyrelsen), som ska upprätta ett trafikförsörjningsprogram.

Syftet med Trafikförsörjningsprogrammet för Kronobergs län (TFP) är att tillhandahålla långsiktiga mål och riktlinjer för hur kollektivtrafiken ska fungera i länet oaktat kön eller och för att stödja regionalt hållbar tillväxt. De sammanlagda insatserna ska bidra till den regionala utvecklingsstrategins målbild Gröna Kronoberg 2025.

Trafikförsörjningsprogrammet fungerar som en understrategi till den Regionala utvecklingsstrategin för Kronobergs län (RUS) och ska förhålla sig till andra styrdokument såsom Länstransportplanen, de regionala miljömålen för Kronobergs län, de kommunala översiktsplanerna samt de nationella transportpolitiska målen. TFP är styrande för Länstrafiken Kronoberg och vår uppgift är att verkställa de delar i trafikförsörjningsprogrammet som ska ske i offentlig regi dvs vi står för det operativa arbetet med kollektivtrafiken i Kronobergs län.

Länstrafiken Kronobergs strategidokument "Fler och nöjdare kunder 2020" har således sin utgångspunkt i de mål och strategier som finns i det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Trafikförsörjningsprogrammets målbild är *Hållbar kollektivtrafik åt alla*. Målbilden har fyra målområden: *Attraktivitet och användbarhet, Miljö och hälsa, Tillgänglighet för regional tillväxt, samt Ekonomi*. Sammantaget lyfter trafikförsörjningsprogrammet fram sju mål som regionen ska arbeta mot de kommande åren i syfte att utveckla kollektivtrafiken.

- Fler och nöjdare resenärer
- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och enkel att använda
- Kollektivtrafiksystemet ska vara robust och pålitligt
- Kollektivtrafiksystemet ska bli mer resurseffektivt och bidra till en minskad klimatpåverkan
- Kollektivtrafiksystemet ska bidra till ökad hälsa
- Kollektivtrafiken ska bidra till att utveckla en sammanhållen och gränslös region
- Kollektivtrafiken ska planeras och utföras för en ökad ekonomisk resurseffektivitet

Trafikförsörjningsprogrammet antogs av Regionfullmäktige den 25 november 2015.

Länstrafiken Kronobergs uppdrag

Länstrafiken Kronoberg har det övergripande ansvaret att utföra allmän och särskild kollektivtrafik samt sjukresor i länet. I uppgiften ingår att samordna, planera, utveckla och marknadsföra kollektivtrafik, sjukresor och anropsstyrd trafik. Länstrafiken Kronoberg är även kollektivtrafikmyndighetens expertstöd.

Länstrafiken Kronoberg ansvarar även för samordning av andra trafikuppdrag efter särskild överenskommelse med respektive kommun i länet.

Länstrafiken Kronobergs kostnadsomslutning under 2018 var 900 miljoner kronor. Under 2018 genomfördes 11,9 miljoner resor, varav 10,4 miljoner i linjetrafiken. Drygt hälften av linjetrafikens intäkter kommer från biljettintäkter och resten är skattemedel från Region Kronoberg. Dessutom utförde Serviceresor 246 000 resor under 2018 (färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor och kompletteringstrafik). Kostnaderna för denna del av verksamheten finansieras av anslutna kommuner samt av regionen.

Länstrafiken Kronobergs verksamhet omfattar:

- Linjelagd busstrafik

- Sjukresor i Kronobergs län
- Kompletteringstrafik/Närtrafik
- Öresundståg, Krösatåg och Pågatåg

samt efter särskild överenskommelse med respektive kommun även:

- Skolskjuts i Alvesta, Lessebo, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Uppvidinge och Växjö
- Färdtjänsthandläggning för Alvesta, Lessebo, Ljungby, Tingsryd, Uppvidinge och Växjö
- Färdtjänsttransporter i Alvesta, Lessebo, Ljungby, Tingsryd, Uppvidinge och Växjö

Länstrafiken Kronoberg kör inte själv några fordon, utan all trafik utförs av fristående entreprenörer som upphandlas i konkurrens. 2018 utförde sammanlagt 11 olika företag den linjelagda busstrafiken för Länstrafiken Kronoberg, 168 fordon är upphandlade och de två största entreprenörerna var Bergkvarabuss och Grimslövbuss. Kronoberg ingår i tre större tågtrafiksystem; Öresundståg som utförs av Transdev, Krösatåg som utförs av Tågkompaniet AB Transdev samt Pågatåg som utförs av Arriva. År 2018 påbörjades ett nytt avtal för skolskjuts och Serviceresor (som utför sjukresor, färdtjänstresor och kompletteringstrafik/närtrafik). Trafiken i detta avtal utförs av totalt 31 entreprenörer och 251 fordon.

Sverigedemokraternas syn på kollektivtrafiken

För kollektivtrafiken finns följande visionära mål för perioden:

- Sveriges bästa kommunikationer

Under år 2020 ska Länstrafikens verksamhet i huvudsak att fokusera på följande delar:

- Fortsatt implementering av Framtidens resesystem
- Utökning av Växjö stadstrafik
- Fortsatt arbete med upphandling av linjelagd busstrafik
- Övertagande av ny verkstadsdepå för underhåll av Öresundståg
- Trafikstart nytt avtal Öresundståg
- Uppstart av arbete med Framtidens fordonssystem
- Fortsatt arbete med trafikupphandling Krösatågssystemet
- Fortsatt arbete med Växjö stationsområde
- I samverkan med branschen säkerställa framtidens kompetensförsörjning inom allmän och särskild kollektivtrafik

Sverigedemokraterna vill att hela Kronoberg skall leva. Därför är det viktigt att det finns goda kommunikationer som underlättar för invånare och arbetspendlare. Vi vill se ett fortsatt fokus på kollektivtrafik på landsbygden så att resandet underlättas för de som väljer att bo utanför städerna.

Sverigedemokraterna vill ha en tillgänglig kollektivtrafik som så många som möjligt kan nyttja. Oavsett ålder, bostadsort eller funktionshinder ska kollektivtrafiken fungera tillfredsställande för kronobergaren.

Trygghet, punktlighet och komfort för passageraren är viktigt för att fler ska känna att kollektivtrafiken är ett attraktivt alternativ. Då det är uttalat att kollektivtrafiken ska bidra till minskad trängsel framförallt i Växjö tätort vill vi se ett påskyndat arbete med att koppla stadstrafiken till pendlarparkeringar för de Kronobergare som tar bilen en del av sin resa.

Tryggheten inom regionens olika verksamheter är viktig, därför vill vi se ett ökat fokus på tryggheten för de resande och personal inom kollektivtrafiken.

Fossilfritt drivmedel tillverkat av förnybara råmaterial är koldioxidneutralt och kostnadseffektivt, så det är Sverigedemokraternas uppfattning att denna resurs bör brukas i första hand och att man bör vara restriktiv mot en förhastad övergång till kostnadsdrivande eldrift.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Vi vill utreda förarnas uppfattning ang. trygghet och betalningsviljans utveckling de senaste fem åren.	2020	Trafiknämnden	Trafiknämnden

Mål och mätetal

Perspektiv: Invånare

Branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik samordnar nationella kundnöjdhetsundersökningar för både allmän och särskild kollektivtrafik. För den allmänna kollektivtrafiken kallas den Kollektivtrafikbarometern och för den särskilda kollektivtrafiken Barometern för anropsstyrd trafik. 2019 infördes även en kundnöjdhetsmätning för färdtjänsthandläggningen Barometern för handläggning. Varje år sammanställs omfattande årsrapporter på nationell nivå vilket ger möjlighet att jämföra resultaten för Länstrafiken Kronoberg med de nationella resultaten. I undersökningarna redovisas de kunder som ger betyg 4-5 som nöjda och de som ger betyg 1-2 som missnöjda. De som ger betyg 3 anses varken vara nöjda eller missnöjda och redovisas inte i resultatet.

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

För invånarna i Kronobergs län ska länstrafiken, oavsett om det gäller allmän eller särskild kollektivtrafik (dvs linjelagd trafik eller uppdragstrafik i form av sjukresor, färdtjänst och skolskjuts), erbjuda en trygg, tydlig och väl fungerande kollektivtrafik.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjd kund index (NKI) buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	68 %	70 %	70 %
Nöjd kund index (NKI) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	80 %	80 %	81 %
Nöjd kund index NKI Färdtjänsthandläggning enligt Barometern för handläggning*	89 %	87 %	89 %

**För färdtjänsthandläggningen infördes en ny mätmetod för m 1 januari 2019. Färdtjänsthandläggningen ingår nu i nationell kundenkät vilket innebär att vi även här kommer att kunna göra nationella jämförelser framöver.*

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

För att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och enkel att använda är det viktigt att fordonen är tillgänglighetsanpassade, ett relevant trafikutbud, att informationen är lättillgänglig och att det är lätt att betala för sin resa. Det ska vara enkelt att resa kollektivt!

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjdhet: Det är enkelt att åka med länstrafiken enligt Kollektivtrafikbarometern	78 %	79 %	80 %
Nöjdhet: Det är enkelt att köpa biljetter och kort enligt Kollektivtrafikbarometern	83 %	83 %	84 %
Andel tillgänglighetsanpassade fordon i den linjelagda busstrafiken	100 %	100 %	100 %
Nöjdhet: Väntetid i telefon för Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	69 %	70 %	71 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

En kollektivtrafik med god kvalitet innebär ett bra utbud, hög kvalitet på utförandet och en professionell och hög servicenivå i samverkan med andra aktörer.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Punktlighet stadsbusstrafik RT +5 min	93 %	94 %	95 %
Punktlighet regionbusstrafik RT +5 min	89 %	91 %	93 %
Punktlighet Öresundståg RT +5 min	87 %	89 %	91 %
Nöjdhet: Senaste resan buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	84 %	85 %	86 %
Nöjdhet: Senaste resan (totalt beställning och resa) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	89 %	90 %	91 %

Perspektiv: Processutveckling och Produktion

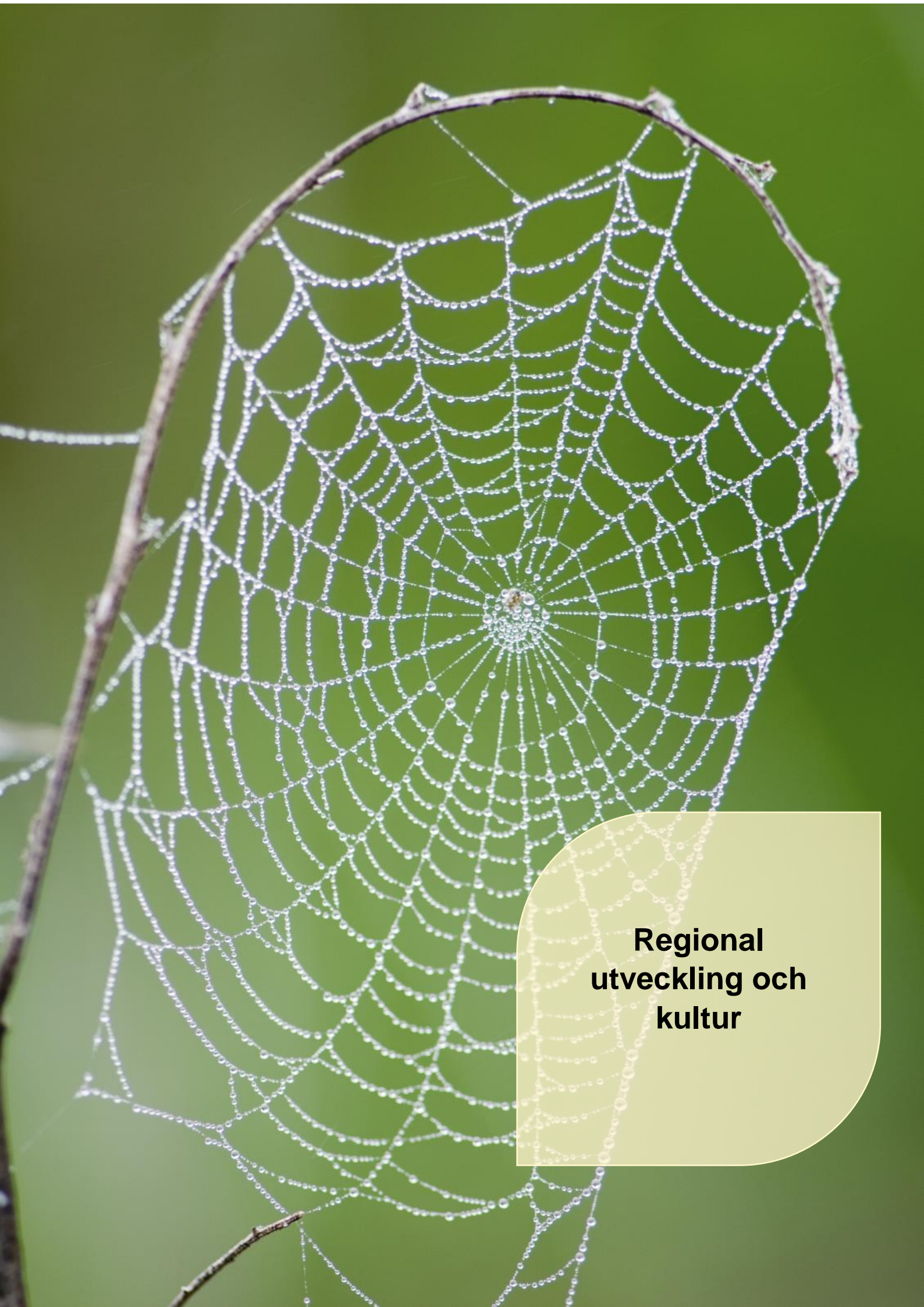
Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Kronobergs län har, sett till folkmängd, en mycket hög inpendling. För alla resenärer i Kronoberg med omnejd är det därför av största vikt att driva utveckling av såväl befintlig som ny trafik på ett sätt som både underlättar och ökar det kollektiva resandet så att det blir det naturliga sättet att resa i ett hållbart samhälle. Vi i Sverigedemokraterna vill även verka för att trafiken på Markarydsbanan mellan Halmstad och Markaryd kommer igång.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Marknadsandel	15,0 %	12,5 %	13,0 %
Antal resor (miljoner resor) allmän kollektivtrafik	10,4	10,6	11,2
Resandeutveckling i procent allmän kollektivtrafik	2,4 %	3 %	3 %

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Den omfattande verksamheten inom Region Kronoberg innebär på flera sätt en stor miljöpåverkan. För länstrafikens del handlar detta främst om utsläpp från fordonstrafik. Tågen, samt den linjelagda busstrafiken, körs redan på förnyelsebara bränslen. Skolskjuts och serviceresor drivs också förutom med förnyelsebara drivmedel förutom några enstaka fordon.

**Regional
utveckling och
kultur**

REGIONAL UTVECKLING OCH KULTUR

Gröna Kronoberg

Den regionala utvecklingsstrategin – Gröna Kronoberg 2025 – är en samlande strategi för regional utveckling i Kronobergs län med fokus på främst regional tillväxt. Förordningen (2017:583) anger att aktörer med regionalt utvecklingsansvar, det vill säga Region Kronoberg, ska utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi och samordna insatser för att genomföra strategin. Den ska i sin tur förhålla sig till den *nationella strategin för regional tillväxt*. Med en gemensam regional utvecklingsstrategi kan alla aktörer få information om utvecklingen i Kronobergs län och vad aktörerna behöver påverka och samhandla om för att gemensamt nå målen. Den är ett verktyg för att skapa bättre förutsättningar för en hållbar regional tillväxt vilket i sin tur kommer skapa ett starkt och expansivt län. Hållbarhet går som en grön tråd genom alla led i arbetet.

Gröna Kronoberg sätter upp en målbild – *Öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga* – och slår fast mål för var länet ska vara 2025. Strategin lyfter sju övergripande mål som länet behöver fokusera på för ökad regional utveckling*:

- Ökad attraktivitet – fler ska välja att bo i länet
- Klimatpåverkan ska minska
- Produktiviteten ska öka
- Balanserad tillväxt – fler arbetstillfällen
- Förbättrad matchning – fler i arbete
- Ett ökat humankapital
- På väg mot ett plusenergilän

Till regionala utvecklingsstrategin - Gröna Kronoberg 2025 – finns ett antal understrategier som i sin tur har handlingsplaner som ska bidra till dess måluppfyllelse. Understrategier är exempelvis kompetensförsörjningsstrategi, kulturplan, trafikförsörjningsplan med flera.

Kulturplan

Regional kulturplan för Kronobergs län är det regionala styrdokumentet för det kulturpolitiska området. Den inkluderar den regionala kulturverksamhet som får statsbidrag i enlighet med kultursamverkansmodellen. Arbetet med regionala kulturplaner styrs av Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. En flerårig regional kulturplan krävs för att en region ska få fördela statsbidrag till regional kulturverksamhet. Kulturplanen tas fram och genomförs tillsammans med kommuner, det professionella kulturlivet och det civila samhället. Den är styrande för vissa aktörer och stödjande för andra.

Region Kronobergs kulturpolitiska vision är att Kronoberg ska erbjuda ett kulturliv med bredd och spets. 2020 är tredje och sista året av genomförande av Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Utvecklingsarbete pågår inom de fem prioriterade utvecklingsområdena:

- Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige,
- Kultur i hela Kronoberg,
- En internationell arena för muntligt berättande,
- Det fria ordet i Kronoberg,
- En starkare infrastruktur för bild och form.

Parallellt med genomförandet sker revidering av kulturplanen under 2020.

Uppdrag för Regional utveckling

Eftersom Region Kronoberg har det regionala utvecklingsansvaret i länet (enligt förordning 2017:583) styr det inriktningen på förvaltningens arbete. Regionalt utvecklingsansvar innebär:

- att arbeta fram, fastställa och genomföra insatser i linje med regionens utvecklingsstrategi
- att besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas
- att följa upp, utvärdera och redovisa resultaten av tillväxtarbetet till regeringen
- att utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram
- att upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur
- ansvara för de verksamhetsnära forsknings- och utvecklingsfrågorna inom ansvarsområdet
- att utarbeta kompetensplattformar
- att representera Region Kronoberg som ägare/huvudman vid bolagsstämmor och ägarsamråd i hel- och delägda bolag samt stiftelser inom verksamhetsområdet.

En viss del av uppdragen för Regional utveckling bedrivs genom andra organisationer där Region Kronoberg är hel- eller delägare, till exempel AB Destination Småland, ALMI, Inkubatorn AB och Öresundståg. Uppdragen genomförs också av externa aktörer via statliga utvecklingsmedel som fördelas av Region Kronoberg. För att nå framgång med det regionala utvecklingsarbetet sker arbetet i stor utsträckning i samverkan med statliga myndigheter, kommuner, näringslivet och civila samhället. Våra externa nätverk som exempelvis kommunchefsnätverk, näringslivschefsnätverk, socialchefsnätverk och skolchefsnätverk är exempelvis viktiga aktörer för att nå regional utveckling.

Som regional utvecklingsansvarig ges även olika uppdrag eller erbjudanden direkt från staten exempelvis att arbeta med psykisk ohälsa, stödja digitalisering och bredbandsutveckling i samhället. Regional utveckling har även uppdrag direkt från kommunerna som har skatteväxlats i och med regionbildningen; AV-media och miljö- och byggsamverkan är sådana uppdrag.

Regional utveckling arbetar även strategiskt med folkhälsofrågor, hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete för att uppnå en god och jämlik hälsa för Kronobergarna.

Sverigedemokraternas idé om ett lärlingssystem

Sverigedemokraterna vill att Region Kronoberg undersöker möjligheterna att etablera ett lärlingssystem, där företag inte utsätts för affärsmässiga risker och de äldre får hjälpa till med sin kunskap och erfarenhet. Vi har stora grupper i vårt län som har behov av ett lärlingssystem och därigenom kunna komma i sysselsättning, samtidigt har vi inom Regionen företag som inte kan expandera eftersom de saknar arbetskraft.

Sverigedemokraternas tankar om turismen

Turism är en vital del av regionens verksamheter, där vi synliggör vår lokala kultur och verkar för att sprida Smålands goda till de som inte har lyckan att bo här. Kronoberg och Småland ligger i framkant när det gäller turistnäringen och här finns många genuina besöksmål och lokal kultur som är värd att uppleva. I länet finns bra skyltning till olika turistmål och service-ställen, däremot går det att göra mer gällande infrastrukturen som turistnäringen behöver. Samarbetet mellan lokala turistföretag och kommuner/regionen kan ökas, det finns en stor potential som väntar på att aktiveras.

Sverigedemokraterna vill verka för att utveckla verksamheten med att stödja besöksnäringen och har därför riktat 1,2 miljoner direkt för detta ändamål.

Sverigedemokraterna och kultur

Det ideella Sverige är ett osynligt kitt i fundamentet för den Svenska modellen. Genom hundratusentals Svenskars engagemang om vår gemensamma kultur så upprätthålls funktioner som annars inte hade existerat. Dessa funktioner stöder idrott, tävlingsverksamhet, musik, bygdeverksamhet, teater, studieverksamhet, entusiastområden och annan kultur. Sverigedemokraternas idé är att genom att synliggöra och stödja dessa organisationer kunna underlätta för Svensk kultur att frodas och verka som en sammanhållande kraft i den Svenska modellen. Vi kommer att verka för att underlätta för de som väljer att ideellt arbeta för den Svenska kulturens funktion. Vad gäller den subventionerade kulturen så har Sverigedemokraterna insett att Regionteaterns verksamhet växt mer än vad strukturen tillåter och föreslår därför att minska deras budget med 2,5 miljoner per år.

Uppdrag för kultur

Kulturstaben har ansvar att förvalta och utveckla de gemensamma resurserna på kulturområdet på regional nivå samt ansvara för de åtaganden som följer med den regionala kulturplanen. I ansvaret ingår dialog med stat, kommun, professionella kulturlivet och civilsamhället inom kulturområdet.

Regional utvecklings verksamhet på kulturområdet omfattar:

- framtagande, genomförande och uppföljning av Regional kulturplan för Kronobergs län,
- fördelning, styrning och uppföljning av driftsanslag till ett 40-tal organisationer,
- fördelning av statsbidrag i enlighet med kultursamverkansmodellen,
- utvecklingsarbete inom Regionsamverkan Sydsverige,
- inköp och hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg.

Prioriterade insatser 2020

Under 2020 ska regional utveckling utifrån målen i Gröna Kronoberg prioritera:

- Fler ska vilja bo och verka i Kronobergs län
- Ekonomisk konkurrenskraft och fler arbeten i länet
- Förbättrad matchning och fler i arbete
- Minskade utsläpp
- En jämlik och god folkhälsa
- Utveckla digitaliseringsgraden i samhället.
- Driva och utveckla Business Region Kronoberg.
- Inom ramen för samverkansavtalet med Linnéuniversitetet verka för ökade kontakter mellan Linnéuniversitetet och Kronobergs arbetsmarknad.
- Utredda vilka satsningar/uppdrag som Regional utveckling driver som bör fortsätta drivas av Regional utveckling eller bedrivs av annan aktör.
- Bredda arbetsmodellen för konsulttimmen.
- Fortsätta att utveckla Barnens bästa gäller! – i Kronoberg, med stöd av Regionstyrelsen.
- Utveckla former för Mot nya höjder – science center i ordinarie verksamhet
- Kinakontoret

Flera stora projekt/satsningar som Regional utveckling har ansvarat för som kommer avslutas 2019/2020. Av dessa kommer något projekt ska bli permanent verksamhet inom Regional utveckling, några ska drivas vidare av annan aktör och några ska avslutas helt för att ge utrymme till nya insatser. Några av dessa projekt är *Mot nya höjder – Kronoberg* som utvecklas från projekt till långsiktig science center modell. *Konsulttimmen*, behålla och utveckla konceptet inom ramen för framtida företagsstöd. *Kompetens i Kronoberg* avslutas men behovet av insatser för att höja kunskapen bland länets företag består. *Hållbar mobilitet* avslutas för att ge utrymme till nya klimatprojekt.

Under 2020 ska regional utvecklings verksamhet på kulturområdet prioritera:

- Genomföra samt revidera Regional kulturplan för Kronobergs län
- Att garantera en rättssäker hantering av Region Kronobergs konstnärliga gestaltning.
- Verka för utveckling av kultursamverkansmodellen tillsammans med övriga regioner i Sydsverige
- Utredda förutsättningarna för barn och unga att ta del av och utöva kultur i hela länet
- Garantera en rättssäker hantering av Region Kronobergs konstnärliga gestaltning i enlighet med styrdokument

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Att utreda införandet av ett Lärlingssystem för att underlätta för företagen i Region Kronoberg	2020	Inom ram	RUN
Anpassa verksamheten på Regionteatern till en något mindre kostym	2020	Besparing	KN

Mål och mätetal

Perspektiv: Invånare

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Regional utveckling ska fortsätta att arbeta för att länet är en välkomnande region som är attraktiv för boende, företag och besökare. För att nå detta arbetar Regional utveckling främst genom andra, exempelvis våra bolag och driftsorganisationer. Genom att följa upp antal nystartade företag och antal övernattningar i länet ges en indikation på Regional utvecklings arbete.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal nystartade företag i länet	1 031	1 130	1 230
Antal övernattningar i länet	1 009 635	1 085 000	1 160 000
Inrikes flyttnetto	-153	0	100

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Regional utveckling ska fortsätta att arbeta för att ge bästa stöd inom områden som folkhälsa, social utveckling, kompetens och lärande, samhällsplanering samt näringsliv. I den regionala kulturplanen för Kronobergs län fastställs att Region Kronoberg ska arbeta för ett kulturliv med bredd och spets. Ett av målen i kulturplanen är att Kronoberg ska ha en kulturell infrastruktur som är tillgänglig i hela länet. Det innebär att alla Kronobergare ska kunna ta del av och utöva kultur oavsett var de bor.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal företag som Region Kronoberg nått direkt eller indirekt via våra bolag eller driftsorganisationer *	713	750	770
Antal elever som studerar vård- och omsorgsprogrammet åk 1 på gymnasiet	111	Öka (xx%)	öka
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	53 %	54 %	54 %

*Inkluderar underlag från företagsfabriken, konsulttimmen, affärsutvecklingscheckar och ALMI

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Att mäkla och matcha möten med en hög kvalitet är en grundförutsättning för att nå framgång i det regionala utvecklingsarbetet. Regional utveckling har ett antal verktyg som hjälp i genomförandet av Regionala utvecklingsstrategin och dess understrategier, exempelvis kulturplanen, vilka beskrivs i Gröna tråden.

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Regionala utvecklings förmåga att mäkla och matcha möten*	4,1	4,3	4,5

*Snittbetyg (1-5) från nätverksundersökning med externa prioriterade nätverk.

Perspektiv: Process och Produktion

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

En enskild aktör löser inte samhällsutmaningarna utan det kräver en effektiv samverkan mellan olika intressenter i regionen som exempelvis kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och det civila samhället. Grunden för Regional utveckling arbete med att vara en drivande utvecklingsaktör är den regionala utvecklingsstrategin - Gröna Kronoberg 2025. I utvecklingsstrategin prioriteras utmaningsdriven regional utveckling som ett sätt att skapa ökad regional utveckling. Det innebär att utmaningar sätts i centrum och att arbetet för att möta utmaningarna sker över sektorsgränser. Det kräver ett arbetssätt med god kunskap om nuläge och önskeläge samt noga val av insats för att nå utsatta mål.

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Regional utveckling arbetar med att minska klimatpåverkande utsläpp i länet via regionala utvecklingsstrategin - Gröna Kronoberg 2025. Ett mål i strategin anger att *klimatpåverkande utsläpp ska minska* och dess indikator är att; *2025 ska de klimatpåverkande utsläppen vara högst 2,5 ton**. Regional utveckling initierar projekt och arbetar via andra aktörer för att bidra till att nå målet.

**indikator föreslagen i Regionala utvecklingsstrategin som är på remiss.*

Medarbetare

MEDARBETARE

Region Kronobergs målbild inom perspektivet medarbetare är att vara en attraktiv arbetsgivare. Det innebär att vi arbetar med allt ifrån arbetsgivarfrågor, ledarskap och medarbetarskap till arbetsmiljö och hälsa. Inom kompetensförsörjningsområdet arbetar vi utifrån medarbetarnas hela arbetsliv och utgår från modellen: Attrahera – Rekrytera – Introducera – Utveckla/behålla – Avsluta.

Region Kronoberg fortsätter arbeta målmedvetet för att kunna erbjuda en vård som är oberoende av hyrpersonal. Det är avgörande för att alla i Kronoberg ska få en god hälso- och sjukvård nu och i framtiden, samtidigt som det förbättrar arbetsmiljön för vårdpersonalen.

Kompetensutveckling ska erbjudas till chefer och medarbetare, främst utifrån organisationens och verksamhetens behov, men även utifrån den egna professionella utvecklingen. Våra medarbetare ska kunna arbeta på toppen av sin kompetens och rätt använd kompetens möjliggör en effektiv resursanvändning. Ny kunskap tillkommer löpande och det livslånga lärandet inom organisationen tillför värde för våra invånare och arbetsglädje för våra medarbetare.

För Region Kronoberg finns följande **visionära mål** för perioden:

- Sveriges sundaste arbetsgivare

Mål och mätetal

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Sjukfrånvaron	5,4 %	5,2 %	5,0 %
Kostnader för hyrpersonal i förhållande till kostnad för egen personal inom hälso- och sjukvård (%)	5,3 %	3,5 %	2,0 %

Medarbetarna är Region Kronobergs viktigaste resurs. Som en attraktiv arbetsgivare ska det finnas goda utvecklings- och karriärmöjligheter och en långsiktigt hållbar arbetsmiljö för medarbetarna. Goda arbetsvillkor är en förutsättning för att kunna rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens och kunna behålla, motivera och utveckla befintliga medarbetare. Att implementera och förverkliga ledaridén och medarbetaridén är fortsatt viktigt. Region Kronoberg har en nollvision beträffande arbetsrelaterad ohälsa.

Att fler medarbetare får möjlighet att arbeta mer och öka sin sysselsättningsgrad är en långsiktigt viktig fråga för såväl jämställdhet som kompetensförsörjning. Kompetensförsörjningen både på kort och på lång sikt är en högt prioriterad fråga för Region Kronoberg.

Forskning kan ses som en möjliggörare för medarbetare men också för team och verksamheter att utveckla nya kunskaper och arbetssätt. I beslutad forskningsplan 2018-2027 framgår att hälso- och sjukvård och folkhälsa i Region Kronoberg ligger under riksgenomsnittet gällande medarbetare med forskarkompetens samt resurser för forskning. Ambitionsnivån är att Region Kronoberg ska uppnå riksgenomsnittet för forskning inom hälso- och sjukvård och folkhälsa till år 2027.

God kompetensförsörjning handlar i lika hög grad om att locka nya personer till utbildningar som att befintlig personal ska välja att stanna kvar och att förmå personal som lämnat sitt yrke att återvända. Här **måste** Region Kronoberg ha modet att behålla kontinuitet i de satsningar som görs för personalen så att de skall lita på att det är långsiktigt oavsett statliga bidrag eller ekonomiska svackor. På så sätt blir vi en attraktiv arbetsgivare, både vad gäller löner och arbetsvillkor.

Det skall också vara tydliga krav på kvalifikationer och uppförande. All vårdpersonal måste kunna uttrycka sig på klar och tydlig svenska, vilket inte minst är viktigt i mötet med patienter som själva har svaga kunskaper i svenska. Avsteg från regler om hygien och klädsel av religiösa skäl är inte acceptabelt.

Sannolikt har personalen tankar om vad som kan göras för att förbättra just deras process, om dessa tankar kan prövas i förstudie/pilotprojekt som eventuellt kan leda till den typ av förbättringar som Region Kronoberg behöver. Detta bör Regionen försöka ta tillvara och belöna. Därför vill vi i Sverigedemokraterna avsätta medel som skall gå till de i personalen som kommer med sådana tankar som leder till förbättringar/effektiviseringar.

Enligt exempelvis tidskriften Arena så är delade turer för personalen inom hälso- och sjukvården något unikt för Sverige, exempelvis har vårt grannland Danmark drygt 2 av 100 i sin personalstyrka som arbetar med delade turer på sitt schema. Vi Sverigedemokrater ser inte att Sverige har något skäl att fortsätta vara unika på just detta område utan vill att Region Kronoberg skall utvärdera vad det är danskarna gör som Region Kronoberg inte gör, och sedan anpassa sin schemahantering till det som dansk sjukvård arbetar efter gällande schemaläggning.

Vi ser även behov av att rikta resurser mot vissa behovsgrupper, helt i enlighet med vad Regionledningen uttalat i sina riktlinjer. De grupper som Sverigedemokraterna främst vill prioritera är de äldre och funktionsnedsatta.

Dessa satsningar skall omfatta både utbildning, vård och bättre service, men också möjlighet för de äldre med yrkeserfarenhet att kunna agera som mentorer till de yngre, för att på så vis kunna överföra sina erfarenheter och kunskaper från en generation till en annan.

Ekonomi

EKONOMI

Region Kronoberg ska ha en stabil ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och hållbarhet. En långsiktigt stark ekonomi är en förutsättning för att trygga verksamheten och därmed ge regioninvånarna en god service i form av en säker och lättillgänglig hälso- och sjukvård, välfungerande kollektivtrafik och ett rikt kulturutbud.

Genom ett systematiskt förbättringsarbete ska Region Kronoberg utveckla verksamheten. Region Kronoberg arbetar processorienterat, följer upp och utvärderar. Cheferna har ett särskilt ansvar för att verksamheten håller sig inom de ekonomiska ramar som tilldelats i budgeten. De ska löpande jobba med effektiviseringar för att säkerställa att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt samt för att öka kostnadsmedvetenheten hos sina medarbetare. Region Kronoberg vill skapa en förbättringskultur som genomsyrar hela verksamheten där varje medarbetare känner sig delaktig och bidrar till kvalitetsutvecklingen för att nå gemensamma mål. Region Kronoberg ska arbeta med enkla och effektiva verksamhetssystem som underlättar för chefer och medarbetare i vardagen.

Landsting och regioner ansvarar för två av de mest expansiva verksamheterna i det offentliga Sverige, kollektivtrafik och hälso- och sjukvård. Resurserna i form av medarbetarnas kompetens, utrustning, med mera ska användas på ett sådant sätt att de ger största möjliga bidrag till att nå målen nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet.

Som ett led för att uppnå en hållbar ekonomi bör Region Kronoberg ha ett resultatmål över tid om en procent. Detta kan vi i Sverigedemokraterna inte anse oss klara av de närmaste två åren, varför vi tillfälligt sänker detta mål till en halv procent.

Mål och mätetal

En hållbar ekonomi i balans

Region Kronobergs ansvar är att ha en sund finansiell hushållning samt att försäkra aktsamt och produktivt användande av offentliga medel. Antaganden om den samhällsekonomiska utvecklingen ligger till grund för den ekonomiska planeringen. Ofta avviker dessa antaganden, både på kostnads- och intäktssidan, från det verkliga utfallet. Därför måste den finansiella planeringen innehålla en marginal för att finansiellt och resultatmässigt kunna stå emot de svängningar i konjunkturerna som alltid inträffar.

En hållbar ekonomi i balans

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Resultat (%) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämnings och generella statsbidrag	1,8 %	1,0 %	1,0 %
Nettokostnadsutveckling totalt, (%)	5,8 %	4 %	3 %
Bruttokostnadsutveckling (%)	6,6 %	4 %	3 %
Självfinansieringsgrad, investeringar (årets investeringar i förhållande till årets resultat + årets avskrivningar)	55 %	43 %	63 %

Finansiering

Finansieringen i budget 2020 baseras på skatteunderlagsprognos från Sveriges Kommuner och Landsting(SKL) och Skandias pensionsprognos från april 2019. Delposterna inom finansieringsbudgeten för 2020 och plan 2021-2022 framgår av tabellen nedan och utgår ifrån aktuella förutsättningar i maj 2019.

Finansiering, mnkr

	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatter	4 818	4 985	5 004	5 160	5 317	5 521
Preliminärskatt	4 837	5 051	5 004	5 160	5 317	5 521
Avräkning skatteintäkter	-19	-66	0	0	0	0
Utjämningsystemet och generella statsbidrag	1 318	1 375	1 408	1 400	1 440	1 459
Inkomstutjämningsbidrag	975	1 006	1 015	1 019	1 062	1 104
Kostnadsutjämningsavgift	-203	-210	-207	-217	-222	-230
Strukturbidrag	45	46	46	46	47	47
Regleringsavgift	-60	-39	-32	-39	-42	-67
Bidrag läkemedel inom förmånen	516	542	555	575	595	605
Övriga statsbidrag	45	28	31	16	0	0
Summa skatter, utjämningsystemet samt generella statsbidrag	6 136	6 359	6 412	6 560	6 757	6 980
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-63	-75	-96	-105
<i>varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-62	-74	-95	-104
Summa	6 183	6 321	6 379	6 515	6 691	6 905

Finansiering 2020-2022, jämfört med utfall 2018 och prognos 2019

Skatteintäkter

Skatteintäkterna motsvarar ca två tredjedelar av Region Kronobergs totala intäkter. Skatteintäkterna är beroende av samhällsekonomin utveckling samt den skattesats som fastställs av Region Kronobergs förtroendevalda.

Skattesats 2020

Skattesatsen fastställs till 12,00 procent. Budget för preliminärskatt och avräkning utgår utifrån regeringens fastställda uppräkningsfaktorer och enligt SKLs prognos från maj 2019.

Kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag

Beloppen i Budget 2020 gällande utjämningsystemet baseras på preliminära uppgifter i april 2019. Det kommer att kompletteras med tillskott enligt regeringens budgetproposition. Det slutliga utfallet av utjämningen för 2020 fastställs i december 2019.

Läkemedelsförmånen

Regeringen avser att i nära samarbete med berörda aktörer fortsätta arbetet med samordnade och angelägna utvecklingsinsatser inom läkemedelsområdet. Dessutom avser regeringen att i samarbete med SKL åstadkomma en långsiktigt hållbar hantering av statens bidrag till regionerna/landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånen.

Bidrag för läkemedelsförmånen budgeteras för 2020 till 575 mnkr baserat på Socialstyrelsens höstprognos för läkemedelskostnader inom förmånen.

Finansiella intäkter och kostnader

Budgeten för finansiella kostnader åren 2020-2022 avser till största delen Skandias prognostiserade finansiella kostnad för intjänandedelen på pensionskulden för respektive år. Den finansiella kostnaden för pensioner består av ränte- och basbeloppsuppräkningsar.

Övriga finansiella kostnader och intäkter avser framförallt bankavgifter, ränteintäkter och avkastning i kapitalförvaltningen.

Specialdestinerade statsbidrag

Specialdestinerade statsbidrag ska hanteras enligt framtagen modell och beslutande organ för att fördela eventuella nya statsbidrag till verksamheterna är regionstyrelsens arbetsutskott.

Resultatbudget 2020-2022

Region Kronobergs budget för år 2020 ger ett resultat på 33 mnkr, se resultatbudget för planperioden nedan.

Resultatbudget, mnkr

	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens nettokostnader	-5 852	-6 059	-6 213	-6 370	-6 546
Avskrivningar	-221	-236	-269	-288	-288
Summa Verksamhetens nettokostnad	-6 073	-6 295	-6 482	-6 658	-6 834
Skatteintäkter	4 818	5 004	5 160	5 317	5 521
Generella statsbidrag och utjämning	1 319	1 408	1 400	1 440	1 459
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-75	-96	-105
Varav finansiell del pensioner	-52	-67	-74	-95	-104
Summa Finansiering	6 184	6 379	6 515	6 691	6 905
Årets resultat	111	84	33	33	71
Resultat i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag			0,5%	0,5%	1,0%

Resultatbudget 2020-2022 jämfört med 2018 och 2019

Region Kronobergs nettokostnader för verksamheten budgeteras bli 6 482 mnkr för 2020, vilket innebär en budgeterad ökning med 3,0 % jämfört med budget 2019. Det budgeterade resultatmålet är 33 mnkr för 2020, vilket motsvarar 0,5 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Driftsramar per nämnd

Nedan redovisas preliminära driftsramar för nämnderna under perioden 2019-2021. Driftsramarna är preliminära då interna budgetposter kan komma att förändras. Regionfullmäktige fastställer definitiva driftsramar per nämnd i november.

Preliminära driftsramar

<i>Belopp i mnkr</i>	<i>Budget 2019*</i>	<i>Budget 2020</i>	<i>Plan 2021</i>	<i>Plan 2022</i>
Hälsa-och sjukvårdsnämnd	4 195	4 241	4 221	4 221
Trafiknämnd	329	343	352	352
Regional utvecklingsnämnd	70	72	71	71
Kulturnämnd	63	62	62	62
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola	12	12	12	12
Vårdval (Primärvård & Hud)	1 117	1 145	1 145	1 145
Regionstyrelsen	509	606	794	970
Summa	6 295	6 482	6 658	6 834
<i>Förändring jämfört med föregående år</i>		3,0%	2,7%	2,6%

**Budgetram avläst april 2019*

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

Belopp i mnkr	2020	2021	2022
Hälsa och sjukvårdsnämnd			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	22,6	22,6	22,6
Resursförändring	23,8	3,8	3,8
SUMMA	46,4	26,4	26,4
Trafiknämnd			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resursförändring	14,1	22,6	22,6
SUMMA	14,5	23,0	23,0
Regional utvecklingsnämnd			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resursförändring	1,4	0,2	0,2
SUMMA	1,8	0,6	0,6
Kulturnämnd			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	0,0	0,0	0,0
Resursförändring	-0,8	-0,8	-0,8
SUMMA	-0,8	-0,8	-0,8
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	0,1	0,1	0,1
Resursförändring	-0,3	-0,3	-0,3
SUMMA	-0,2	-0,2	-0,2
Vårdval och tandvårdsstöd			
Resursförändring	28,3	28,3	28,3
SUMMA	28,3	28,3	28,3
Regionstyrelsen			
Kompensation lönerevision (ej avtal 2020-2022)	3,6	3,6	3,6
Resursförändring	24,7	53,7	63,7
Löneavtal 2020-2022*	69,0	168,0	274,0
Uppräkning ram (2021-2022)		60,0	120,0
SUMMA	97,3	285,3	461,3
SUMMA Förändringar jämfört med 2019	187,3	362,6	538,6

*Löneavtal (2020-2022) fördelas efter utfall till respektive nämnd och år

Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård

Vårdersättning Vårdval Kronoberg

Uppräkning för vårdersättning Vårdval Kronoberg görs med 2,5 procent för år 2020 enligt LPIK inklusive läkemedel (SKL:s prognos 27 april 2019).

Vårdersättningen 2020 uppgår därmed till följande uttryckt i kronor per listad och år.

Vårdersättning per listad och år

Belopp i kr	
Vårdersättning, 2019	4 017
Uppräkning, LPIK inkl. läkemedel	101
Ej full kompensation befolkningsökning	-30
Vårdersättning, 2020	4 088
Inklusive 2 % momsersättning	4 170

Barntandvårdspeng

Uppräkning av barntandvårdspengen görs med 3,0 procent (LPIK exklusive läkemedel).

Barntandvårdspengen för år 2020 uppgår därmed till följande, uttryckt i kronor per barn och år:

Barntandvårdspeng, kronor per barn och år

	<i>å pris 2019</i>	<i>Uppräkning</i>	<i>å pris 2020</i>
Behandlingsområde 3-23 år	1 441 kr	43 kr	1 484 kr
Områdesansvar 0-2 år	291 kr	9 kr	300 kr
Områdesansvar 3-23 år	182 kr	5 kr	187 kr

Investeringsram

Investeringsram 2020-2022

	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat resultat	33	33	71
Avskrivningar	269	288	288
Summa utrymme för självfinansiering av investeringar	302	321	359
Fastigheter och utrustning i samband med fastighetsinvesteringar	442	457	345
<i>Varav:</i>			
<i>Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige</i>	151	155	152
<i>Planerade projekt för styrelsebeslut</i>	241	252	142
<i>Löpande årligen (fastighetsanslag)</i>	50	50	50
Investering MT och övrig utrustning	100	100	100
Investering informationsteknik	45	46	46
Inventarier intäktsfinansierad verksamhet	30	30	30
Bredbandsutbyggnad	40	0	0
Oförutsett	45	45	45
Summa	702	678	566
Självfinansieringsgrad	43 %	47 %	63 %

Investeringsram och självfinansieringsgrad 2020-2022

Nedan följer en kortfattad redovisning av de investeringsprojekt som planeras för perioden 2020-2022. Inom fastighetsinvesteringsprojekten för politiska beslut ingår även kostnader för utrustning och konst.

Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige

- Vuxenpsykiatriens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr 15RK1450). Lokalerna planeras vara inflyttningsklara december 2019.
- Habiliteringens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr16RK493). Färdigställt under april 2019.
- Investeringsbeslut för ombyggnad av fyra vårdavdelningar, LL i regionstyrelsen (Dnr 16RK2234). Ombyggnad pågår till slutet av 2021. Omfattande ombyggnation i provisorie har skett för att lösa vårdplatsbehovet under byggtiden.
- Hus 1M/1D ny- och tillbyggnation Ljungby (Dnr 17RK929). Planerad nybyggnation klar 2022, ombyggnation planerat stå klart 2025.

Planerade projekt för styrelsebeslut

I planerade projekt för beslut i regionstyrelsen finns bland annat:

- Fortsatt förstudie och utredning görs för ombyggnation av norra entrén. Underlag tas fram för investeringsbeslut till regionstyrelsen.
- Planering pågår för flytt till annan lokal för Hjälpmedelscentralen och Barnhabiliteringen. Ombyggnation för vårdavdelning Rättspsykiatri.
- Planering pågår för fläktrum LL.
- Fler objekt utreds för beslut löpande.

Löpande årligen (fastighetsanslag)

Avser dels tekniska reinvesteringar i fastigheter, dels mindre ombyggnationer samt verksamhetsinvesteringar. Årligt anslag som används inom fastighetschefens delegation. Flerårig underhållsplan som underlag.

Investering medicinteknik (MT) och övrig utrustning

Utrustningsstrukturen är gammal och i det fortsatta arbetet tillämpas en återinvesteringsplan utifrån databas för den medicintekniska utrustningen. Återanskaffning prioriteras före nyinvestering. Under perioden planeras ett antal investeringar vilka alla har gemensamt att stödja verksamhetsutvecklingen i Region Kronoberg.

IT-investeringar

Avser uppgraderingar samt ny- och återinvestering inom områdena:

- IT-infrastruktur
- IT-arbetsplats
- IT-system

Intäktsfinansierad verksamhet

Planerade investeringar i inventarier, utrustning och mindre verksamhetsanpassningar är 30 mnkr/år för de intäktsfinansierade verksamheterna. De intäktsfinansierade verksamheterna bedömer själva sitt investeringsbehov avseende inventarier och utrustning och finansierar själva sin avskrivningskostnad. Detta gäller för rättspsykiatriska regionkliniken, Vårdval Kronoberg (primärvård och hud), del av tandvårdscentrum, mikrobiologin inom medicinskt servicecentrum samt hjälpmedelscentralen inom primärvårds- och rehabcentrum.

Bredbandsutbyggnad

Bredbandsstrategin är antagen i Regionfullmäktige i juni 2016 och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg och företrädare för länets kommuner. I budget avsätts totalt 60 mnkr för perioden 2019-2020 som sedan får utvärderas och bedömas i varje ny budgetberedning.

Låneram

Region Kronobergs stora planerade investeringsbehov den kommande femårsperioden ställer krav på att likviditet finns.

För att säkerställa tillgången till likviditet ska regionfullmäktige i samband med beslut om budget även besluta om nyupplåning och refinansiering samt kredit. Medel från överlikviditetsförvaltningen kan tas i anspråk för att finansiera investeringarna, men ett upplåningsbehov kan eventuellt ändå uppstå under 2020. Med anledning av detta beviljar regionfullmäktige under 2020 låneram på 500 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade krediten kvarstår.

Vi Sverigedemokrater i Region Kronoberg vill i denna budget försöka erbjuda konstruktiva lösningar på de problem som Regionen står inför, förslag som nu, i den befintliga situationen, kan försöka minska en del av de negativa effekter vi nu ser överallt i samhället och inom välfärden. Därför anser vi att låneramen på 500 mnkr bör behållas.

SLUTORD FRÅN SVERIGEDEMOKRATERNA:

På grund av att kostnaderna i välfärdssektorn på ett nationellt plan ökar i takt med de demografiska kraven, det vill säga en oförändrad personaltäthet, uppstår ett gap mellan intäkter och kostnader motsvarande 43 miljarder kronor fram till 2022. Det baseras på ett sammantaget resultat på 1% som andel av skatter och statsbidrag, vilket ligger under målet för god ekonomisk hushållning.

Var fjärde kommun och var tredje region gjorde ett negativt resultat 2018 enligt SKL. Detta tillsammans med att nettokostnadsutvecklingen just nu ligger på höga 5,8% i regionen gör att det ställer stora krav på försiktighet vid investering framöver. Den viktigaste faktorn för kommunernas och landstingens skatteintäkter, utvecklingen av arbetade timmar, ser ut att vara svag kommande år. Det är av yttersta vikt att en större del av regionens invånare bidrar till skattebetalningen för att regionen skall kunna fortsätta erbjuda samma service till medborgarna som i dagsläget.

En sak att uppmärksamma i sammanhanget är att definitionen av ”sysselsatt” är mycket generös. Sysselsatt innebär i korthet personer som utför minst en timmes arbete under en referensvecka, eller är frånvarande på grund av sjukdom, semester, tjänstledighet, studier etc. Dessutom räknas även personer i offentligt skyddat arbete, Samhall, start av näringsverksamhet eller anställning med lönebidrag eller anställningsstöd.

Det kan tilläggas att definitionen som SCB använder på att vara ”sysselsatt” är: (definition hämtad ur SCB:s Grundtabeller AKU 2018)

Sysselsatta omfattar följande grupper:

- personer som under en viss vecka (referensveckan) utförde något arbete (minst en timme), antingen som avlönade arbetstagare, som egna företagare (inklusive fria yrkesutövare) eller oavlönade medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan medlem av samma hushåll (=sysselsatta, i arbete).
- personer som inte utförde något arbete enligt ovan, men som hade anställning, arbete som medhjälpare hushållsmedlem eller egen företagare (inklusive fria yrkesutövare) och var tillfälligt frånvarande under hela referensveckan.
- personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program räknas som sysselsatta, t ex offentligt skyddat arbete, Samhall, start av näringsverksamhet eller anställning med lönebidrag eller anställningsstöd.

Sverigedemokraterna i Region Kronoberg

Budget 2020

MED FLERÅRSPLAN 2021-2022

Innehållsförteckning

Ett Kronoberg för alla - politiskt förord.....	2
Hälso- och sjukvård samt tandvård	4
Uppdrag	5
Mål och mätetal	6
Perspektiv: Invånare	6
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	7
Kollektivtrafik	8
Uppdrag	10
Mål och mätetal	10
Perspektiv: Invånare	10
Perspektiv: Processutveckling och Produktion	12
Regional utveckling och kultur	14
Uppdrag	15
Mål och mätetal	16
Perspektiv: Invånare	16
Perspektiv: Process och Produktion	16
Medarbetare	18
Uppdrag	19
Mål och mätetal	20
Ekonomi.....	22
Uppdrag	22
Mål och mätetal	22
Finansiering	23
Resultatbudget 2020-2022	25
Driftsramar per nämnd	26
Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård	28
Investeringsram	29
BILAGOR	32
Ett gott liv i ett livskraftigt län - Region Kronobergs vision, värdegrund, övergripande målsättningar och styrmodell	32
Omvärldsanalys	33
Styrdokument i Region Kronoberg	35

ETT KRONOBERG FÖR ALLA – INTE BARA FÖR DE RIKASTE

- POLITISKT FÖRORD

Budget och flerårsplan har inriktningen att förverkliga visionen för allas trygghet i den generella välfärden. Visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och arbetsmarknadens behov av en fungerande infrastruktur och kompetensförsörjning. Befolkningsutvecklingen, med större antal barn och äldre, ställer krav på förnyade arbetssätt som kan underlättas av digitalisering, tekniska och medicinska framsteg och en aktiv fördelningspolitik. För att uppnå en hållbar utveckling ställs krav på bland annat kollektivtrafik men också på nya arbetssätt för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Den ekonomiska demokratin är eftersatt och klyftorna är tydligare än på mycket länge.

Genom en väl fungerande verksamhet, som samtidigt förbättras och förnyas med utgångspunkt från invånarnas behov, blir Region Kronoberg ett trygghetsnav för invånarna. Det tydliga målet är offentlig service och vård av absolut högsta klass; endast det bästa är gott nog åt invånarna. Samverkan med länets kommuner är av största vikt inom såväl hälso- och sjukvård som regional utveckling. En annan del i utvecklingen mot ett mer jämlikt och rättvist samhälle är att den nationella linjen utgörs av en expansiv välfärdspolitik där statsbidragen kan öka och där finanspolitiska ramverk och budgetregler är underordnade människors välfärdsbehov.

Region Kronobergs största utmaning under budgetperioden är hur den ekonomiska styrningen är utformad och hur väl regionen lyckas med att behålla medarbetarnas kompetens och att rekrytera medarbetare. Den ekonomiska styrningen bör under perioden vara en av de viktigaste diskussionerna inom de politiska partierna för att gemensamt besluta om en ekonomisk styrning som, i motsats till nuvarande New Public Management, utgår från medarbetarnas kompetens och delaktighet. Utmaningen på personalområdet är av högsta prioritet och är beroende av ökad delaktighet, bättre arbetsmiljö, färre delade turer. Vi vill inom hälso- och sjukvården göra försök med förkortad arbetstid för att minska beroendet av hyrpersonal och öka attraktiviteten för arbete inom Region Kronoberg.

Vänsterpartiet vill ta ansvar för Region Kronoberg. Vi söker samarbete för att förändra och förbättra. Grunden för en hållbar och likvärdig välfärd finns i vår solidaritet gentemot varandra.

Vänsterpartiets regiongrupp, juni 2019

genom

gruppledare Eva-Britt Svensson

**Hälso- och
sjukvård samt
tandvård**

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD SAMT TANDVÅRD

Bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. Hälsospekten har en central plats i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Det innebär att regionen har en skyldighet att arbeta förebyggande för att undanröja ohälsa och att prioritera de med störst behov när det gäller vård och behandling. Trots detta har flera grupper i vårt samhälle alltför höga ohälsotal. Ohälsa går i de allra flesta fall att förebygga genom att arbeta målmedvetet med folkhälsoarbete. Det största hotet mot en god folkhälsa har sin rot i samhällets klassklyftor.

Hälsans sociala bestämningsfaktorer måste förändras för att få bukt med hälsoklyftor. Med oro ser vi hur hälsoklyftorna i Sverige ökar i takt med den ekonomiska ojämlikheten. Vänsterpartiet vill ha en sjukvård som arbetar förebyggande och hälsofrämjande och utgår från en social helhetssyn. Vården ska aktivt arbeta tillsammans med andra samhällsaktörer för minskade klassklyftor även avseende hälsa. I resursfördelningen i vårdval Kronoberg tilläggs för närvarande vårdtyngden 90 % och de socioekonomiska faktorerna 10 %. För att minska klyftorna i samhället när det gäller hälsa, vård och omsorg måste relationen ändras till 70 % för vårdtyngd och 30 % för socioekonomiska faktorer.

Vårdcentralernas uppgift är att vara första instans när någon behöver vård, stöd eller undersökningar. Här ska finnas kompetens för såväl somatisk som psykiatrisk vård, liksom för pediatrik och geriatrik. Distriktsköterskeinsatserna kan med fördel förstärkas, så att sköterskan blir en naturlig första instans. På så sätt kan man tidigt fånga upp mindre problem som patienten anser för små för att kräva en läkare. Därmed kan senare större vårdinsatser undvikas. Bredare kompetens och mer resurser till vårdcentralernas arbete avlastar akutvården och ger en mer kostnadseffektiv vård.

Tänderna är en del av kroppen. I Region Kronoberg har barn upp till 6 år sämre tandhälsa än i övriga landet. Vänsterpartiet vill därför att metoder utvecklas för att främja bättre tandhälsa bland barn i regionen.

Vården ges med god tillgänglighet, ett gott bemötande och med rätt kompetens. Den är säker, jämlik och personcentrerad. Genom samskapande med patienter, närstående och invånare ges rätt behandling på rätt vårdnivå samtidigt som en ständig förbättring sker.

För att förverkliga barnkonventionens principer och krav arbetar vi utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige” inom alla verksamheter där barn är berörda. Kunskap om barns och ungas rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar i Region Kronoberg. Vi har ansvar för att skapa bra förutsättningar för våra barn och unga så att de får ett framtida bra liv, och vi har också ansvar för att lyssna på dem. Det övergripande målet för vårt barnrättsarbete är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska bemötas med respekt, ges möjligheter till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Förutsättningen är att kunskapen om barnets rättigheter hålls levande och utvecklas inom alla delar av vår verksamhet. Genom ett årligt barnbokslut ges alla verksamheter möjlighet att på ett övergripande sätt redovisa barnrättsarbetet inom den egna verksamheten. Syftet är att barnsäkra Region Kronoberg. Arbetet med barns och ungdomars psykiska hälsa måste utvecklas och förbättras liksom för alla barn och ungdomar med fysiska funktionsvariationer. Vänsterpartiet avvisar vårdval i barn- och ungdomspsykiatri. Däremot behövs fler

förebyggande insatser och bättre samordning mellan familjehälsa, familjecentral, barn- och ungdomshabilitering, barn- och ungdomspsykiatri och elevhälsa. Vidare krävs utökade ekonomiska resurser till familjehälsan och att fler familjecentraler i länet startas.

Det är viktigt att behålla skattemedlen i det allmännas tjänst. För att klara att erbjuda vård utan fördyrande hyrpersonal måste villkoren för regionens anställda vara sådana att personalen inte ser det som mer fördelaktigt att arbeta för ett bemanningsföretag. I stället för att skicka vinster till bemanningsföretagen ska vi använda pengarna till god utveckling av löner och ersättningar, bättre arbetsmiljö och bättre arbetstider för våra anställda.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Utred standardiserade vårdförlopp för fler diagnoser.	2020	Inom ram	HSN
Inled arbetet med att flytta resurser från sjukhusvård till primärvård och Nära vård.	2020	Inom ram	RS
Inrätta fler familjecentraler och ungdomsmottagningar i länet.	2020, 2021, 2022	1 miljon	HSN
För att öka den psykiska hälsan bland barn och unga i Kronoberg ska familjehälsa, familjecentral, barn- och ungdomshabilitering, barn- och ungdomspsykiatri samt elevhälsa samordna insatser.	2020, 2021, 2022	Inom ram	HSN
Inför chattfunktion på 1177.se.	2020	Inom ram	RS
Utveckla och breddinför modellen för fast vårdkontakt.	2020	Inom ram	HSN
Öka möjligheten till olika former av rehabilitering, till exempel genom naturupplevelser, kulturaktiviteter och fysisk aktivitet.	2020	Inom ram	HSN
Vårdcentralernas telefontid ska vara öppen minst samma tider som vårdcentralerna.	2020	Inom ram	RS
Ansvar att se till att jourläkarcentralerna bemannas på helger och kvällar ska delas mellan offentliga och privata vårdcentraler.	2020	Inom ram	RS
Inga nya vårdval ska startas i Region Kronoberg.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Vårdval BUP ska avskaffas.	2020	Inom ram	RS
Vårdval Hud ska avskaffas.	2020	Inom ram	RS
Utveckla modellen för Äldrehälsa Kronoberg tillsammans med kommunerna.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Se över vilka sjukdomar och behandlingar som kan komma i fråga för tandvård till sjukvårdskostnadspriser. Särskilt ska tandvård för strålbehandlade beaktas.	2020	Inom ram	HSN
Satsningar på förlossningsvården	2020	Inom ram	HSN
Satsningar på stöd till anhöriga	2020	Inom ram	HSN
Påbörja försök med förkortad arbetstid	2020	5 miljoner	HSN
Förbättra tandhälsan hos barn.	2020	Inom ram	HSN

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Förtroende för hälso- och sjukvården enligt Hälso- och sjukvårdsbarometern	67 %	69 %	71 %

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter som får en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom 3 dagar i primärvården - Primärvård	Mättes ej	100 %	100 %
Andel väntande patienter till läkarbesök inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare - Sjukhusvård och psykiatri	66 %	80 %	100 %
Andel väntande patienter till behandling inom planerad specialiserad vård som väntat 60 dagar eller kortare - Sjukhusvård	51 %	80 %	100 %
Andel telefonsamtal som besvarades av vårdcentral inom samma dag - Primärvård	93 %	100 %	100 %
Andel personer över 65 år som har en fast vårdkontakt	Mättes ej	50 %	75 %
Andel av samtliga öppenvårdsbesök som är bokade via webbtidboken - Öppenvårdsenheter som har webbtidbok	Mättes ej	7 %	12 %
Återbesök via videosamtal - Hela hälso- och sjukvården	0	10 %	30 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel patienter över 75 år med minst 5 läkemedel som fått en enkel läkemedelsgenomgång per år - Läkemedelsenheten	Mättes ej	25 %	75 %
Antibiotikaföreskrivning, antal recept per 1000 invånare - Hela hälso och sjukvården	316	250	250 ¹
Vårdrelaterade infektioner - Sjukhusvård	13,9 %	9,0 %	8,0 %
Andel trycksår som uppstår inom somatisk slutenvård - Sjukhusvård	5,1 %	4,5 %	4 %

PERSPEKTIV: PROCESSUTVECKLING OCH PRODUKTION

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser - Sjukhusvård och psykiatri	2,3	1,3	1,2
Återinläggning inom 7 dagar med samma diagnos - Sjukhusvård	2,7 %	2,5 %	2,3 %
Antal "Fysisk aktivitet på recept" - Hela hälso och sjukvården	1 485	2 000	2 500
Medelvårdtid i slutna somatisk vård (dagar) - Sjukhusvård	4,0	4,0	4,0
Medelvårdtid i psykiatrisk vård (dagar) - Psykiatri	9,3	9,3	9,3

¹ Nationellt mål i Folkhälsomyndighetens *Patientsäkerhetssatsningen*.

6713

KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafiken är en viktig faktor för att stärka länets attraktionskraft och skapa tillväxt utan att skada vår gemensamma miljö. Vi måste därför fortsätta arbetet för att öka kollektivresandet i regionen. Vi måste få nya resenärsgupper, ha trafiktäckning över hela vår region och hålla priserna på konkurrenskraftig nivå. Allt fler ska få uppleva att kollektivtrafik är prisvärd, bra och lätt att använda sig av.

Vänsterpartiet verkar för jämlika kommunikationer i hela regionen. En god kollektivtrafik är organiserad så att återkommande behov och sysslor - som att ta sig till och från jobb och skola, handla mat, umgås med vänner och släkt, hämta barn, motionera och delta i föreningsliv eller kulturaktiviteter - är lätta att hantera, för alla. Ungdomar är en stor resandegrupp och vänsterpartiet anser att det populära sommarlovskortet ska återinföras kommande år, finansierat av regionen i samarbete med kommunerna.

Regionen ska erbjuda seniorkort till sina äldre invånare, enligt Kalmarmodellen, vilket ger flera positiva effekter, både sociala och hälsomässiga. Kalmarmodellen innebär att ålders- och sjukpensionärer kan köpa ett kort för 100 kr/månad och resa under lågtrafik. En utveckling av närtrafiken i hela regionen stimulerar resandet på landsbygden och gör det enklare för fler att använda kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiken skall vara tillgänglig för alla och funktionsnedsattas behov skall tillgodoses.

Miljövänliga val bör belönas och Vänsterpartiet vill i förlängningen se en avgiftsfri kollektivtrafik. På kortare sikt motsätter vi oss alla prishöjningar.

Regionen skall som projekt införa avgiftsfri kollektivtrafik på utvalda sträckor där låg resandegrad råder. Detta stimulerar resandet samtidigt som det är förknippat med små kostnader då självtäckningsgraden på dessa sträckor i praktiken är lika med noll.

Bilismen medför trängsel och fossila utsläpp som förstör klimatet och även befäster klass- och könsskillnader. Höginkomsttagare och män kör mest bil, medan låginkomsttagare och kvinnor reser mer hållbart. Att öka resandet bidrar därför både till att minska klyftorna och ett bättre klimat.

Ambitionsnivån för miljövänliga, fossilmåla drivmedel skall vara fortsatt hög. Klimatfrågan är vår tids stora ödesfråga. Effekten av klimatförändringarna måste lösas globalt men det finns även mycket att göra här i Region Kronoberg.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Länstrafikens fokus ska ligga på att nå nya resenärer och riktade insatser ska göras i det syftet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	TN
Busstrafik i egen regi ska utredas.	2020, 2021	Inom ram	TN
Regionen skall som projekt införa avgiftsfri kollektivtrafik på utvalda sträckor där låg resandegrad råder. Detta stimulerar resandet samtidigt som det är förknippat med små kostnader då självtäckningsgraden på dessa sträckor i praktiken är lika med noll.	2020	Inom ram	TN
Avvikelsesystemet för färdtjänst och kollektivtrafik ska utvecklas och bli mer tillgängligt.	2020, 2021	Inom ram	TN
Kontakt ska tas med länets arbetsplatser för att öka möjligheterna för fler kronobergare att åka kollektivt till arbetet.	2020	Inom ram	TN & RUN
Inför den s k kalmarmodellen, dvs personer över 65 år samt sjukpensionärer åker för 100 kr/månad under lågtrafik; 09.00-15.00 samt 18.00-06.00	2020	Eget kapital	RS
Inför fritt eller reducerat sommarlovskort för barn och unga.	2020	Inom ram	TN

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik samordnar nationella kundnöjdhetsundersökningar för både allmän och särskild kollektivtrafik. För den allmänna kollektivtrafiken kallas den Kollektivtrafikbarometern och för den särskilda kollektivtrafiken Barometern för anropsstyrd trafik.

Förtroendet för verksamheten ska vara fortsatt högt

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjd kund index (NKI) buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	68 %	70 %	70 %
Nöjd kund index (NKI) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	80 %	80 %	81 %
Nöjd kund index NKI Färdtjänsthandläggning enligt Barometern för handläggning ²	89 %	87 %	89 %

² För färdtjänsthandläggningen infördes en ny mätmetod för om 1 januari 2019. Färdtjänsthandläggningen ingår nu i nationell kundenkät vilket innebär att vi även här kommer att kunna göra nationella jämförelser framöver.

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Nöjdhet: Det är enkelt att åka med länstrafiken enligt Kollektivtrafikbarometern	78 %	79 %	80 %
Nöjdhet: Det är enkelt att köpa biljetter och kort enligt Kollektivtrafikbarometern	83 %	83 %	84 %
Andel tillgänglighetsanpassade fordon i den linjelagda busstrafiken	100 %	100 %	100 %
Nöjdhet: Väntetid i telefon för Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	69 %	72 %	75 %

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Punktlighet stadsbusstrafik RT +5 min	93 %	94 %	95 %
Punktlighet regionbusstrafik RT +5 min	89 %	90 %	91 %
Punktlighet Öresundståg RT +5 min	87 %	89 %	91 %
Nöjdhet: Senaste resan buss/tåg enligt Kollektivtrafikbarometern	84 %	85 %	86 %
Nöjdhet: Senaste resan (totalt beställning och resa) Serviceresor enligt Barometern för anropsstyrd trafik	89 %	90 %	91 %

PERSPEKTIV: PROCESSUTVECKLING OCH PRODUKTION

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

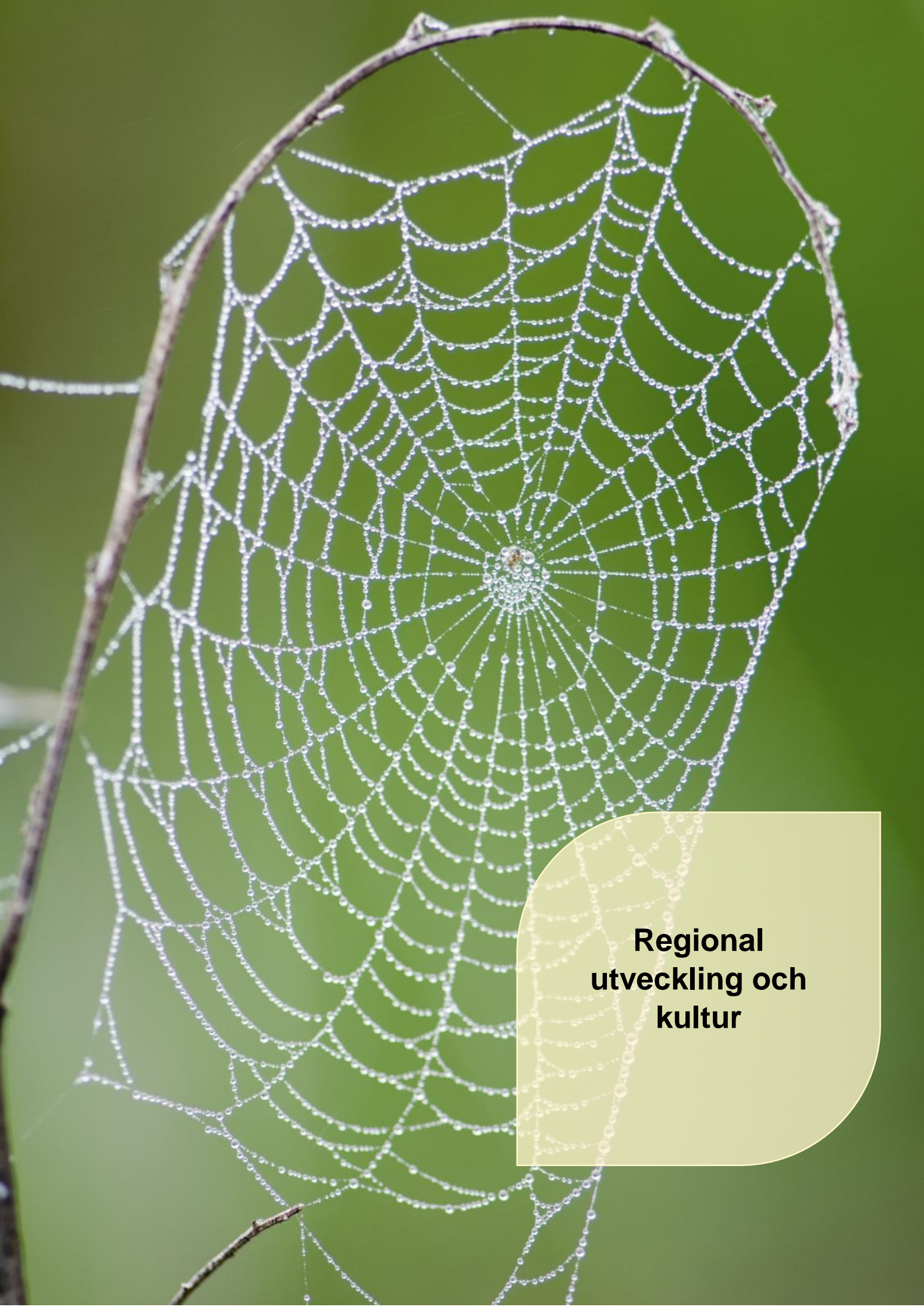
Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Marknadsandel ³	15,0 %	15,0 %	17,0 %
Antal resor (miljoner resor) allmän kollektivtrafik	10,4	<i>baseras på bokslut 2019, se nedan</i>	<i>baseras på bokslut 2022, se nedan</i>
Resandeutveckling i procent allmän kollektivtrafik	2,4 % ökning jämfört med 2017	3 % ökning jämfört med bokslut 2019	3 % ökning jämfört med bokslut 2021

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Andel förnyelsebara drivmedel inom länstrafikens samtliga fordon (buss, bil och minibuss). ⁴	91 %	98 %	98 %
Andel förnyelsebara drivmedel inom den allmänna kollektivtrafiken*	99,8 %	100 %	100 %

³ Länstrafikens marknadsandel beräknas enligt Svensk Kollektivtrafiks definition i Kollektivtrafikbarometern. Det innebär att den mäts mot övriga privata motoriserade resor men inte mot cykel, gång, skolskjuts, färdtjänst, flyg och bilfärja.

⁴ Exklusive tåg. Går ej att jämföra med siffran i 2017 års bokslut pga. 2018 års bokslut även inkluderar Serviceresor och skoltrafik.

**Regional
utveckling och
kultur**

REGIONAL UTVECKLING OCH KULTUR

Region Kronoberg arbetar aktivt för att bidra till utveckling och förstärkning av arbetsmarknaden i regionen. Hållbara investeringar i miljö, kollektivtrafik och infrastruktur är nödvändiga. Utbildningsnivån är en stor utmaning för länet och det är viktigt att vi tar den på största allvar, inte minst för att klara av framtidens kompetensförsörjning. Viktiga mål är att arbetsmarknaden har goda förutsättningar, att infrastrukturen är utbyggd och att kulturlivet är rikt och finns i hela länet. Region Kronoberg har ett stort ansvar för att skapa arenor för regionens olika aktörer. Samverkan mellan dessa olika aktörer är en utmärkt plattform för en positiv regional utveckling som också samverkar mellan stad och landsbygd.

Regional utveckling

Region Kronoberg ska underlätta för vårdpersonal och andra medarbetare att forska inom sina tjänster. Samverkan med Linnéuniversitetet bör vidareutvecklas.

Hållbar utveckling behövs i hela Region Kronoberg. Regionen består till stor del av landsbygd. För att även landsbygden ska få en positiv utveckling krävs följande förbättringar: Bredband/fiber, bra och tillgänglig kollektivtrafik samt bostäder. Allt detta är en förutsättning för både boende och företagande på landsbygden. 100% bredbandstäckning 2022 för fastboende är målet. Regionen ska fortsätta efterfråga och upphandla ekologiska och närodlade livsmedel. Självförsörjningsgraden i regionen ska öka.

Det privata näringslivet såväl som den sociala ekonomin och arbetsintegrerande företag (ASF) spelar stor roll för både stadens och landsbygdens utveckling och för arbete och sysselsättning i hela regionen. Goda relationer ska upprätthållas mellan de privata, offentliga och sociala sektorerna.

Kultur

Ett rikt kulturliv, innefattande ett brett utbud av teater, musik, litteratur och konst är en mycket viktig lokaliseringfaktor, både för näringsliv och invånare. Vänsterpartiet vill att kultur ska vara lättillgänglig och finnas i hela regionen.

De invånare som har kontakt med sjukvården och andra verksamheter inom regionen får också möjligheten att ta del av de konstverk regionen förfogar över. Vi tror att även andra invånare i regionen skulle ha glädje av att ta del av de konstverk som finns att tillgå. Därför vill vi att Region Kronoberg, genom Kulturnämnden, ska arbeta för att en till två gånger per år anordna en utställning av den konst som finns i regionens ägo. Detta bör ske på olika orter runt om i länet.

Samhället blir allt mer digitaliserat och människor kräver generellt att det mesta ska vara tillgängligt digitalt. Därför ser vi att möjligheterna för att ta del av kultur i regionen måste bli mer anpassat för samhället vi lever i. Vi vill att Region Kronoberg ska arbeta för att tillgängliggöra den konst regionen förfogar över även digitalt.

Detta skulle ge invånarna möjlighet att till exempel gå in på en hemsida och se vilka konstverk som finns i regionens ägo. Med detta sagt tror vi även att det är viktigt att värna om de invånarna i regionen som inte har tillgång till digitala verktyg, som till exempel datorer, vi tänker då främst på den äldsta delen av befolkningen. För att även dessa personer ska få möjlighet att ta del av det regionala kulturutbudet är det viktigt att se till att Region Kronoberg inte enbart förlitar sig på att kulturen ska vara tillgänglig digitalt.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Tillsammans med andra aktörer inrätta ett arbetsmarknadspolitiskt råd i Kronoberg.	2020	Inom ram	RS
Ta initiativ till regionalt ledarskapsprogram för att tillvarata och sprida engagemang och drivkraft inom föreningsliv för unga.	2020	Inom ram	RUN & KN
Större andel av 1:1-medlen ska gå mot insatser för att stärka samhällsservicen utanför tätorterna och på landsbygden.	2020	Inom ram	RUN
Den konst som ägs och förvaltas av Region Kronoberg ska komma alla regionens verksamheter runt om i länet till del.	2020	0,5 miljoner	KN
Utveckla och bredda arbetsmodellen för konsulttimmen.	2020	1,5 miljoner	RUN
Andelen egenproducerad el och energi ska öka.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Ett digitaliseringsråd ska inrättas med syfte att användarna av tekniken ska vara med från början.	2020	Inom ram	RS
Se över och utveckla samverkansorganisationer med externa parter, ex. idrottsrörelse, intresseorganisationer och näringsliv, med syfte att fler ska känna sig inkluderade i regionens verksamhet.	2020	Inom ram	RS
Region Kronoberg ska vara en förebild för och driva på övriga aktörer i länet i hållbarhetsarbetet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Möjliggöra för allmänheten att i större utsträckning ta del av regionens konst, t ex i form av utställningar på olika arenor och platser.	2020	Inom ram	KN
Arbeta för att genom digitalisering öka tillgängligheten till konsten.	2020	Inom ram	KN

Mål och mätetal

PERSPEKTIV: INVÅNARE

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal företag som Region Kronoberg nått direkt eller indirekt via våra bolag eller driftsorganisationer ⁵	713	750	770
Antal elever som studerar vård- och omsorgsprogrammet åk 1 på gymnasiet	111	Öka	Öka
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	53 %	54 %	54 %

PERSPEKTIV: PROCESS OCH PRODUKTION

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Antal nystartade företag i länet	1 031	1 130	1 230
Antal övernattnings i länet	1 009 635	1 085 000	1 160 000
Inrikes flyttnetto	-153	0	100

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Andel av resorna med fordon från bilpoolen som sker med förnyelsebart bränsle	48 %	75 %	95 %⁶
---	-------------	-------------	-------------------------

⁵ Inkluderar underlag från företagsfabriken, konsulttimmen, affärsutvecklingscheckar och ALMI

⁶ I Region Kronobergs Hållbarhetsprogram framgår att 100% av bränslet i ägda och leasade fordon, exklusive kollektivtrafik och ambulans, ska vara förnybara år 2023.

Medarbetare

MEDARBETARE

Region Kronoberg ska arbeta för att vara en av landets bästa arbetsgivare. Våra medarbetare har viktiga arbeten i välfärden, med meningsfulla och utvecklande arbetsuppgifter i en hälsofrämjande arbetsmiljö. Samverkan och engagemang i ständiga förbättringar, innovationer, utveckling och forskning är kännetecknen för våra medarbetare. Dessutom är det av största vikt att verksamhetsförändringar förankras hos de som arbetar på arbetsplatsen.

Region Kronoberg ansvarar för att alla medarbetare har ett hållbart arbetsliv med bra fysisk, psykisk och social arbetsmiljö. Detta ställer stora krav på att alla är delaktiga och att det finns en vilja och struktur till samverkan och att en levande dialog alltid är en självklarhet.

Medarbetarna är Region Kronobergs viktigaste resurs. Som en attraktiv arbetsgivare ska regionen erbjuda goda utvecklings- och karriärmöjligheter och en långsiktigt hållbar arbetsmiljö för medarbetarna. Goda arbetsvillkor är en förutsättning för att kunna rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens och kunna behålla, motivera och utveckla befintliga medarbetare. Att implementera och förverkliga ledaridén och medarbetaridén är fortsatt viktigt. Region Kronoberg har en nollvision beträffande arbetsrelaterad ohälsa. För att skapa en god arbetsmiljö är det viktigt att medarbetarnas engagemang, motivation och drivkraft uppmuntras och stimuleras. Det kan exempelvis göras genom att öka medarbetarnas möjlighet till ansvar och befogenheter i verksamheten. Vi ser positivt på medarbetares initiativ till intraprenad.

Att fler medarbetare får möjlighet att arbeta mer och öka sin sysselsättningsgrad är en långsiktigt viktig fråga för såväl jämställdhet som kompetensförsörjning.

Kompetensförsörjningen både på kort och på lång sikt är en högt prioriterad fråga för Region Kronoberg. Däremot anser vi inte att arbetslivet generellt bör förlängas. Många vill redan idag arbeta några år efter ordinarie pensionsålder, medan åtskilliga, inte minst inom vården, inte orkar utan måste sluta i förtid. Därför anser vi att det behövs en ökad flexibilitet åt båda hållen.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Region Kronobergs samtliga nämnder och förvaltningar ska arbeta tillsammans med kompetensförsörjningen av Region Kronobergs verksamhet.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Införandet av användande av lönekriterier ska följas upp från start.	2020	Inom ram	RS
Rätt till heltid ska garanteras.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Modell för utbytesprogram för anställda inom olika verksamheter i regionen samt mellan regionen och kommunerna ska tas fram. Syftet är att öka kontakten och stärka samarbetet, genom att de anställda får mer kunskap och förståelse för varandras verksamheter.	2020	Inom ram	RS
Delade turer ska avskaffas.	2020	Inom ram	HSN
Bredda den yrkesgrupp som åk 8 besöker inom ramen för arbetet med upplevelseverkstäder.	2020	Inom ram	HSN
Utred om och hur handledarskap för VFU-studenter kan kompenseras med fast tillägg för perioden handledarskapet gäller.	2020	Inom ram	RS
Utred om och hur vidareutbildning och annan kompetensutveckling kan kompenseras med fast tillägg på grundlön.	2020	Inom ram	RS
Utred hur hälsokontroller för anställda kan utvecklas och breddas.	2020	Inom ram	RS
Informera om möjligheten till subventionerade månadskort i kollektivtrafiken för tillsvidareanställda samt utred om subventioneringen kan öka.	2020	Inom ram	RS
Utred möjligheten att införa klimattförmåner för anställda exempelvis cykel, elcykel och elbil.	2020	Inom ram	RS
Riktade insatser för att öka sysselsättningsgraden ska genomföras.	2020	Inom ram	RS
Fler gymnasieungdomar ska erbjudas sommarjobb i Region Kronoberg.	2020	0,5 miljoner	RS
Region Kronoberg ska arbeta vidare med att utöka och förbättra för anställda att vidareutbilda sig på arbetstid.	2020	Inom ram	RS

Mål och mätetal

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Sjukfrånvaron	5,4 %	5,2 %	5,0 %
Kostnader för hyrpersonal i förhållande till kostnad för egen personal inom hälso- och sjukvård (%)	6,7 %	2 %	1 %
Överenskommen sysselsättningsgrad, dvs. genomsnittet för den överenskomna sysselsättningsgraden i de anställdas anställningsavtal	95,8 %	99 %	99 %
Andel medarbetare som nyttjar friskvårdsbidraget	42,7 %	55 %	75 %
Antal sjuksköterskestuderande som genomför verksamhetsförlagd utbildning (VFU) hos Region Kronoberg	532	Öka	Öka
Antal sommarjobb för gymnasieungdomar i Region Kronobergs verksamheter	70	100	120
Personalomsättning	5,8 %	5,4 %	5 %

Ekonomi

EKONOMI

Region Kronoberg ska ha en stabil ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och hållbarhet.

Cheferna har ett särskilt ansvar för att verksamheterna håller sig inom de ekonomiska ramarna och för att utan att påverka kvalitén i verksamheten se till att den bedrivs på ett kostnadseffektivt och kostnadsmedvetet sätt. På politisk nivå behöver vi bli bättre på att följa upp och utvärdera resultatet av de beslut vi tar och de satsningar vi gör.

Kronobergarnas skattemedel ska gå till Region Kronobergs egen verksamhet och våra egna medarbetare – inte till hyrbolagen. Vi har därför fortsatt höga ambitioner om att minska regionens beroende av hyrpersonal. Vi tycker att arbetet går för långsamt. Ett minskat hyrberoende är bra både för patienter, medarbetare och regionens ekonomi.

Uppdrag

Uppdrag	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Hälso- och sjukvårdsnämnden ska arbeta aktivt med att minska beroendet av hyrpersonal samt sätta mål, följa upp och redovisa ordinarie personal, vikarier och hyrpersonal jämfört med budgeterade tjänster per centrum.	2020, 2021, 2022	Inom ram	HSN
Alla ekonomiska satsningar på hälso- och sjukvården från 2010 och framåt ska följas upp med vilka resultat och effekter dessa fått.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS
Alla statsbidrag ska redovisas för och fattas beslut om av regionstyrelsen.	2020, 2021, 2022	Inom ram	RS

Mål och mätetal

En hållbar ekonomi i balans

Mätetal	Bokslut 2018	Målvärde 2020	Målvärde 2022
Resultat (%) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag	1,8 %	1,0 %	1 %
Nettokostnadsutveckling totalt, (%)	5,8 %	4,5 %	3,5 %
Självfinansieringsgrad, investeringar (årets investeringar i förhållande till årets resultat + årets avskrivningar)	55 %	47 %	66 %

Finansiering

Finansieringen i budgetförslaget 2020 baseras på skatteunderlagsprognos från regeringen och Skandias pensionsprognos, båda från april 2019. Delposterna inom finansieringsbudgeten för 2020 och plan 2021-2022 framgår av tabellen nedan och utgår ifrån aktuella förutsättningar i april 2019.

Finansiering, mnkr

	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatter	4 818	4 985	5 004	5 184	5 363	5 575
Preliminärskatt	4 837	5 051	5 004	5 363	5 575	5 004
Avräkning skatteintäkter	-19	-66	0	0	0	0
Utjämningsystemet och generella statsbidrag	1 318	1 375	1 408	1 400	1 440	1 459
Inkomstutjämningsbidrag	975	1 006	1 015	1 019	1 062	1 104
Kostnadsutjämningsavgift	-203	-210	-207	-217	-222	-230
Strukturbidrag	45	46	46	46	47	47
Regleringsavgift	-60	-39	-32	-39	-42	-67
Bidrag läkemedel inom förmånen	516	542	555	575	595	605
Övriga statsbidrag	45	28	31	16	0	0
Summa skatter, utjämningsystemet samt generella statsbidrag	6 136	6 359	6 412	6 584	6 803	7 034
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-63	-75	-96	-105
<i>varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-62	-74	-95	-104
Summa	6 183	6 321	6 379	6 539	6 737	6 959

Finansiering 2020-2022, jämfört med utfall 2018 och prognos 2019

Skatteintäkter

Skatteintäkterna motsvarar ca två tredjedelar av Region Kronobergs totala intäkter. Skatteintäkterna är beroende av samhällsekonomins utveckling samt den skattesats som fastställs av Region Kronobergs förtroendevalda.

Skattesats 2020

Skattesatsen fastställs till 12,00 procent. Budget för preliminärskatt och avräkning utgår utifrån regeringens fastställda uppräkningsfaktorer från april 2019.

Kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag

Beloppen i Budget 2020 gällande utjämningsystemet baseras på preliminära uppgifter i april 2019. Det kommer att kompletteras med tillskott enligt regeringens budgetproposition. Det slutliga utfallet av utjämningen för 2020 fastställs i december 2019.

Läkemedelsförmånen

Regeringen avser att i nära samarbete med berörda aktörer fortsätta arbetet med samordnade och angelägna utvecklingsinsatser inom läkemedelsområdet. Dessutom avser regeringen att i samarbete med SKL åstadkomma en långsiktigt hållbar hantering av statens bidrag till regionerna/landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånen.

Bidrag för läkemedelsförmånen budgeteras för 2020 till 575 mnkr baserat på Socialstyrelsens höstprognos för läkemedelskostnader inom förmånen.

Finansiella intäkter och kostnader

Budgeten för finansiella kostnader åren 2020-2022 avser till största delen Skandias prognostiserade finansiella kostnad för intjänandedelen på pensionsskulden för respektive år. Den finansiella kostnaden för pensioner består av ränte- och basbeloppsuppräkningsar.

Övriga finansiella kostnader och intäkter avser framförallt bankavgifter, ränteintäkter och avkastning i kapitalförvaltningen.

Resultatbudget 2020-2022

Region Kronobergs budget för år 2020 ger ett resultat på 66 mnkr, se resultatbudget för planperioden nedan.

Resultatbudget, mnkr

	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens nettokostnader	-5 852	-6 059	-6 204	-6 384	-6 560
Avskrivningar	-221	-236	-269	-288	-288
Summa Verksamhetens nettokostnad	-6 073	-6 295	-6 473	-6 672	-6 848
Skatteintäkter	4 818	5 004	5 184	5 363	5 575
Generella statsbidrag och utjämning	1 319	1 408	1 400	1 440	1 459
Finansiella intäkter	104	30	30	30	30
Finansiella kostnader	-57	-68	-75	-96	-105
<i>Varav finansiell del pensioner</i>	-52	-67	-74	-95	-104
Summa Finansiering	6 184	6 379	6 539	6 737	6 959
Årets resultat	111	84	66	65	111
Resultat i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag			1,0%	1,0%	1,6%

Resultatbudget 2020-2022 jämfört med 2018 och 2019

Region Kronobergs nettokostnader för verksamheten budgeteras bli 6 473 mnkr för 2020, vilket innebär en budgeterad ökning med 2,8 % jämfört med budget 2019. Det budgeterade resultatmålet är 66 mnkr för 2020, vilket motsvarar 1,0 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Driftsramar per nämnd

Nedan redovisas preliminära driftsramar för nämnderna under perioden 2019-2021. Driftsramarna är preliminära då interna budgetposter kan komma att förändras. Regionfullmäktige fastställer definitiva driftsramar per nämnd i november.

Preliminära driftsramar

<i>Belopp i mnkr</i>	<i>Budget 2019*</i>	<i>Budget 2020</i>	<i>Plan 2021</i>	<i>Plan 2022</i>
Hälso-och sjukvårdsnämnd	4 195	4 231	4 231	4 231
Trafiknämnd	329	341	352	352
Regional utvecklingsnämnd	70	73	74	74
Kulturnämnd	63	65	65	65
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola	12	12	12	12
Vårdval (Primärvård & Hud)	1 117	1 145	1 145	1 145
Regionstyrelsen	509	606	793	969
Summa	6 295	6 473	6 672	6 848
<i>Förändring jämfört med föregående år</i>		2,8%	3,1%	2,6%

**Budgetram avläst april 2019*

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

En specificering av förändringar jämfört med 2019 för respektive nämnd redovisas i Bilagor.

Förändringar 2020-2022 jämfört med 2019

<i>Belopp i mnkr</i>	2020	2021	2022
Hälsa och sjukvårdsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	22,6	22,6	22,6
Resurstillskott	13,2	13,2	13,2
SUMMA	35,8	35,8	35,8
Trafiknämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resurstillskott	11,6	22,6	22,6
SUMMA	12,0	23,0	23,0
Regional utvecklingsnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,4	0,4	0,4
Resurstillskott	2,7	3,7	3,7
SUMMA	3,1	4,1	4,1
Kulturnämnd			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,0	0,0	0,0
Resurstillskott	2,2	2,2	2,2
SUMMA	2,2	2,2	2,2
Styrelsen för Grimslövs folkhögskola			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	0,1	0,1	0,1
Resurstillskott	-0,3	-0,3	-0,3
SUMMA	-0,2	-0,2	-0,2
Vårdval och tandvårdsstöd			
Resurstillskott	28,3	28,3	28,3
SUMMA	28,3	28,3	28,3
Regionstyrelsen			
Kompensation lönerrevision (ej avtal 2020-2022)	3,6	3,6	3,6
Resurstillskott	24,2	52,4	62,7
Löneavtal 2020-2022*	69,0	168,0	274,0
Uppräkning ram (2021-2022)		60,0	120,0
SUMMA	96,8	284,0	460,3
SUMMA Förändringar jämfört med 2019	178,0	377,2	553,5

*Löneavtal (2020-2022) fördelas efter utfall till respektive nämnd och år

Kapiteringsersättning till vårdval och barntandvård

Vårdersättning Vårdval Kronoberg

Uppräkning för vårdersättning Vårdval Kronoberg görs med 2,5 procent för år 2020 enligt LPIK inklusive läkemedel (SKL:s prognos 27 april 2019).

Vårdersättningen 2020 uppgår därmed till följande uttryckt i kronor per listad och år.

Vårdersättning per listad och år

<i>Belopp i kr</i>	
Vårdersättning, 2019	4 017
Uppräkning, LPIK inkl. läkemedel	101
Ej full kompensation befolkningsökning	-30
Vårdersättning, 2020	4 088
<i>Inklusive 2 % momsersättning</i>	<i>4 170</i>

Barntandvårdspeng

Uppräkning av barntandvårdspengen görs med 3,0 procent (LPIK exklusive läkemedel).

Barntandvårdspengen för år 2020 uppgår därmed till följande, uttryckt i kronor per barn och år:

Barntandvårdspeng, kronor per barn och år

	<i>á pris 2019</i>	<i>Uppräkning</i>	<i>á pris 2020</i>
Behandlingsområde 3-23 år	1 441 kr	43 kr	1 484 kr
Områdesansvar 0-2 år	291 kr	9 kr	300 kr
Områdesansvar 3-23 år	182 kr	5 kr	187 kr

Investeringsram

Investeringsram 2020-2022

	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat resultat	64	45	83
Avskrivningar	269	288	288
Summa utrymme för självfinansiering av investeringar	333	333	371
Fastigheter och utrustning i samband med fastighetsinvesteringar	442	457	345
Varav:			
<i>Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige</i>	151	155	152
<i>Planerade projekt för styrelsebeslut</i>	241	252	142
<i>Löpande årligen (fastighetsanslag)</i>	50	50	50
Investering MT och övrig utrustning	100	100	100
Investering informationsteknik	45	46	46
Inventarier intäktsfinansierad verksamhet	30	30	30
Bredbandsutbyggnad	40	0	0
Oförutsett	45	45	45
Summa	702	678	566
Självfinansieringsgrad	47 %	49 %	66 %

Investeringsram och självfinansieringsgrad 2020-2022

Nedan följer en kortfattad redovisning av de investeringsprojekt som planeras för perioden 2020-2022. Inom fastighetsinvesteringsprojekten för politiska beslut ingår även kostnader för utrustning och konst.

Beslutade projekt i styrelse/fullmäktige

- Vuxenpsykiatriens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr 15RK1450). Lokalerna planeras vara inflyttningsklara december 2019.
- Habiliteringens nya lokaler beslutades i regionfullmäktige juni 2016 (Dnr16RK493). Färdigställt under april 2019.
- Investeringsbeslut för ombyggnad av fyra vårdavdelningar, LL i regionstyrelsen (Dnr 16RK2234). Ombyggnad pågår till slutet av 2021. Omfattande ombyggnation i provisorie har skett för att lösa vårdplatsbehovet under byggtiden.
- Hus 1M/1D ny- och tillbyggnation Ljungby (Dnr 17RK929). Planerad nybyggnation klar 2022, ombyggnation planerat stå klart 2025.

Planerade projekt för styrelsebeslut

I planerade projekt för beslut i regionstyrelsen finns bland annat:

- Fortsatt förstudie och utredning görs för ombyggnation av norra entrén. Underlag tas fram för investeringsbeslut till regionstyrelsen.
- Planering pågår för flytt till annan lokal för Hjälpmedelscentralen och Barnhabiliteringen. Ombyggnation för vårdavdelning Rättspsykiatri.
- Planering pågår för fläktrum LL.
- Fler objekt utreds för beslut löpande.

Löpande årligen (fastighetsanslag)

Avser dels tekniska reinvesteringar i fastigheter, dels mindre ombyggnationer samt verksamhetsinvesteringar. Årligt anslag som används inom fastighetschefens delegation. Flerårig underhållsplan som underlag.

Investering medicinteknik (MT) och övrig utrustning

Utrustningsstrukturen är gammal och i det fortsatta arbetet tillämpas en återinvesteringsplan utifrån databas för den medicintekniska utrustningen. Återanskaffning prioriteras före nyinvestering. Under perioden planeras ett antal investeringar vilka alla har gemensamt att stödja verksamhetsutvecklingen i Region Kronoberg.

IT-investeringar

Avser uppgraderingar samt ny- och återinvestering inom områdena:

- IT-infrastruktur
- IT-arbetsplats
- IT-system

Intäktsfinansierad verksamhet

Planerade investeringar i inventarier, utrustning och mindre verksamhetsanpassningar är 30 mnkr/år för de intäktsfinansierade verksamheterna. De intäktsfinansierade verksamheterna bedömer själva sitt investeringsbehov avseende inventarier och utrustning och finansierar själva sin avskrivningskostnad. Detta gäller för rättspsykiatriska regionkliniken, Vårdval Kronoberg (primärvård och hud), del av tandvårdscentrum, mikrobiologin inom medicinskt servicecentrum samt hjälpmedelscentralen inom primärvårds- och rehabcentrum.

Bredbandsutbyggnad

Bredbandsstrategin är antagen i Regionfullmäktige i juni 2016 och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg och företrädare för länets kommuner. I budget avsätts totalt 60 mnkr för perioden 2019-2020 som sedan får utvärderas och bedömas i varje ny budgetberedning.

Låneram

Region Kronobergs stora planerade investeringsbehov den kommande femårsperioden ställer krav på att likviditet finns.

För att säkerställa tillgången till likviditet ska regionfullmäktige i samband med beslut om budget även besluta om nyupplåning och refinansiering samt kredit. Medel från överlikviditetsförvaltningen kan tas i anspråk för att finansiera investeringarna, men ett upplåningsbehov kan eventuellt ändå uppstå under 2020. Med anledning av detta beviljar regionfullmäktige under 2020 låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade krediten kvarstår.

BILAGOR

Ett gott liv i ett livskraftigt län - Region Kronobergs vision, värdegrund, övergripande målsättningar och styrmodell

Region Kronoberg bildades 1 januari 2015 då landstinget och regionförbundet gick samman i en ny gemensam organisation. Den politiska viljan bakom beslutet är att skapa ett tydligt och starkt regionalt ledarskap, där hållbar regional utveckling och en god hälso- och sjukvård, ska möta människors behov. Region Kronoberg har ansvar för hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, kollektivtrafik och områden som handlar om regional utveckling och tillväxt.

Fakta om Region Kronoberg

- **Antal invånare:** 199 397 (1 nov 2018)
- **Antal anställda:** 5 787 (tillsvidareanställda 2018)
- **Skattesats:** 12,00 kr
- Region Kronobergs verksamhet kostnader 2018 i genomsnitt 21 miljoner kronor per dag

Vision och värdegrund

Region Kronobergs vision är *Ett gott liv i ett livskraftigt län* och vår värdegrund är *Respekt för människan*. Det är det som är grunden i allt vi gör – hur vi är mot varandra och i mötet med kronobergarna, i de beslut vi fattar, när vi prioriterar våra resurser, när vi utvecklar och förändrar vår verksamhet, när vi sätter mål, formar strategier och planerar aktiviteter.

Budgeten är det övergripande styrdokumentet som omsätter vår vision och vår värdegrund till mål och uppdrag.

Övergripande målsättningar

Region Kronoberg har formulerat fyra övergripande långsiktiga mål:

- Nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet
- Attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas
- En effektiv verksamhet med hög kvalitet
- En hållbar ekonomi i balans

Region Kronobergs styrmodell

Visionen och övergripande strategier beslutade av regionfullmäktige operationaliseras med mål och mätetal i budget varje år inom fyra perspektiv: *Invånare, Medarbetare, Processutveckling och produktion* samt *Ekonomi*.

De fyra långsiktiga och övergripande målsättningarna har i budget brutits ner i inriktningsmål för budgetperioden. Inriktningsmålen har mätetal kopplade till sig, som mäter och ska indikera om vi rör oss i riktning mot målen. I verksamhetsplaner omsätts regionfullmäktiges och nämndernas inriktningsmål till konkreta och handlingsplaner och åtgärder.

Handlingsplaner och åtgärder följs löpande inom verksamheterna och status- och prognos bedöms varje månad för att möjliggöra resursoptimering.

Omvärldsanalys

Framtagen av Region Kronobergs tjänstemän.

Befolkningen fortsätter växa men i avtagande takt

Under 2018 ökade befolkningen i Kronobergs län med 2 367 personer vilket är en minskning från rekordåret 2016 då ökningen uppgick till 3 259 personer. Sett till sin storlek hade Kronobergs län den femte största befolkningsökningen 2018. Den sista december 2018 uppgick den totala befolkningen i länet till 199 886 personer vilket kan jämföras med år 2000 då befolkningen uppgick till 176 639 invånare – en sammanlagd ökning med 23 247 personer perioden 2000-2018.

Den främsta faktorn bakom befolkningsökningen under 2018 var att invandringen till länet var större än utvandringen. Invandringsöverskottet uppgick till 2 177 personer vilket var en minskning från 2016 års överskott på 3 413 personer. En annan faktor bakom befolkningsökningen var att födelsetalet översteg dödstalet med 328 personer. Under 2018 ägde 2 248 födselar och 1 920 dödsfall rum i länet. Samtidigt minskade befolkningen med 153 personer till följd av ett negativt flyttnetto till andra län.

Den största delen av befolkningsökningen under 2018 bestod av yngre eller äldre personer medan gruppen i arbetsför ålder ökade i lägre utsträckning. Försörjningskvoten (räknat som total befolkning delat på antal i gruppen 20-64 år) fortsatte därmed att öka under 2018 för att vid slutet av året uppgå till 1,82. Som jämförelse låg länets försörjningskvot på 1,80 år 2016 och 1,75 år 2000. I riket som helhet uppgick försörjningskvoten under 2018 till 1,76. Den senaste befolkningsprognosen för länet pekar på att försörjningskvoten kommer fortsätta öka för varje år och år 2032 förväntas kvoten uppgå till 1,85. Till största del förväntas ökningen bero på att gruppen över 80 år ökar från 11 600 till 17 100 personer mellan 2018 och 2032.

Jobbtillväxt och ökad sysselsättningsgrad

Den sysselsatta dagbefolkningen i länet ökade med 1 768 personer (1,9 procent) under 2017 vilket var den största procentuella ökningen i riket. Den största sysselsättningsökningen ägde rum inom tillverkningsindustrin och den privata tjänstesektorn medan antal sysselsatta inom vård och omsorg minskade med drygt 150 personer. Sedan 2014 har antal sysselsatta i länet i genomsnitt ökat med 1,7 procent per år.

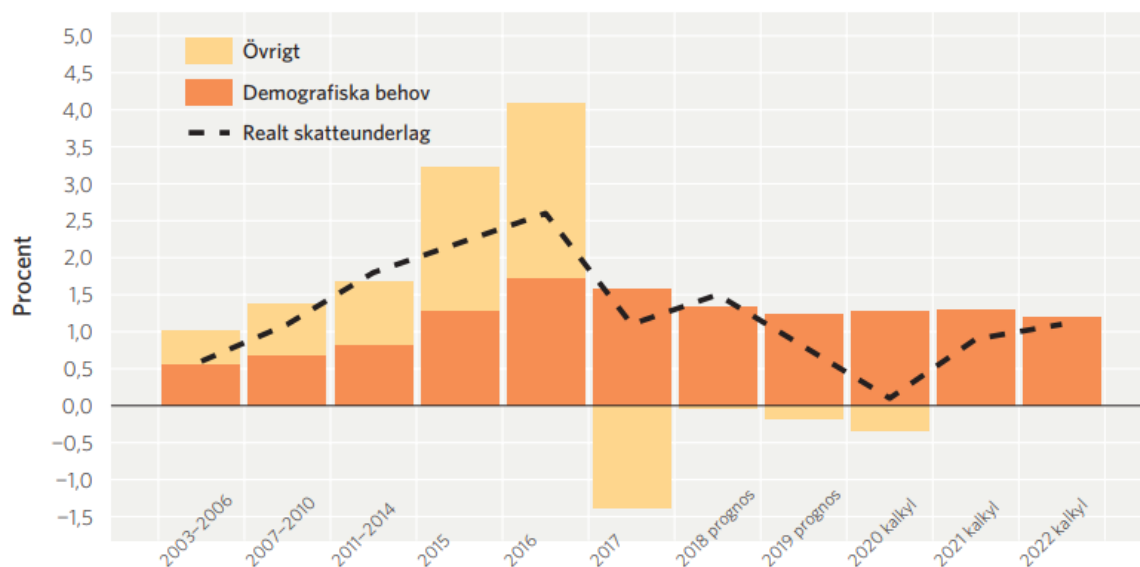
Kronobergs län har under lång tid haft en större inpendling än utpendling. Inpendlingen under 2017 uppgick till 12 466 arbetspendlare medan utpendlingen uppgick till 7 482 arbetspendlare. Detta resulterade i en positiv nettopendling på 4 984 personer vilket sin tur innebar att Kronobergs län bidrog netto med cirka 1 892 miljoner till skatteunderlaget i andra län.

Sysselsättningsgraden, mätt som andel av länets befolkning i arbetsför ålder med ett arbete, ökade med 0,5 procentenheter under 2017 och uppgick till 79,8 procent vid slutet av året. Kronobergs län hade den tionde högsta sysselsättningsgraden av alla län och placerade sig något över riksgenomsnittet på 79,1 procent. Under året uppgick sysselsättningsgraden för utrikes födda till 59 procent medan nivån för inrikes födda uppgick till 86,5 procent. Gapet i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda minskade dock från 29 till 27 procentenheter mellan 2016 och 2017.

Tillväxten bromsar in och kostnaderna för regionsektorn ökar⁷

Under det kommande decenniet i riket som helhet beräknas regionsektorns kostnader till följd av demografiska förändringar att öka samtidigt som skatteunderlaget inte beräknas öka i samma takt. Under 2020 beräknas ökningen av de demografiskt relaterade kostnaderna i riket att uppgå till 1,3 procent medan ökningen av skatteunderlaget förväntas utebli.

⁷ SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Figur 1: Ökning av kostnader i fasta priser och reallt skatteunderlag. Källa: SKL, Ekonomirapporten, december 2018

Orsaken till att ökningen av skatteunderlaget förväntas avstanna är ett allmänt vikande konjunkturläge och en ökad osäkerhet i omvärlden. Bland de globala riskfaktorerna kan nämnas en återupprepad skuldkris i eurozonen, Brexit och ett eskalerande handelskrig mellan USA och Kina. Oavsett om dessa risker realiseras eller inte så får de följdverkningar på investeringsviljan hos företag och finansärer vilket i sin tur har en negativ inverkan på svensk export.

Mycket pekar även på att vi går mot ett högre ränteläge inom en snar framtid. Sveriges Riksbank har under de senaste åren bedrivit en lågräntepolitik men många bedömare är eniga om att räntehöjningar är att vänta, inte minst då centralbankerna i både USA, Norge och Storbritannien genomfört höjningar av styrräntan under 2018. Ett högre ränteläge stärker den svenska kronan gentemot andra valutor och påverkar därmed svensk export i negativ riktning.

Det högre ränteläget sammanfaller med en lägre BNP-tillväxt de kommande åren, där tillväxten av BNP per capita förväntas bli noll under 2019. Utvecklingen beror främst på stagnerande bostadspriser och att de senaste årens byggboom är förbi.

Samtidigt som konjunkturen avmattas och så ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården i snabb takt. En viktig faktor till detta är att gruppen äldre i vårdintensiv ålder ökar både i länet och i riket som helhet. Kombinationen av ökande vårdkostnader och ett vikande skatteunderlag innebär en utmaning för regionsektorn.

Välfärdens utmaningar

Svensk ekonomi passerar nu toppen av högkonjunkturen och utmaningarna för välfärdssektorn är stora. Under 2019 dämpas skatteunderlagets tillväxt i takt med att konjunkturen planar ut. Samtidigt ökar antalet yngre och äldre i betydligt snabbare takt än den arbetsföra delen av befolkningen. Det gör att efterfrågan på välfärdstjänster ökar, men förvärrar också bristen på arbetskraft. De kommande åren förväntas demografins utveckling framför allt göra att behoven av välfärdstjänster ökar. Kostnaderna för välfärden kommer att öka i betydligt snabbare takt än kommunsektorns intäkter framöver. För att klara välfärden behövs olika åtgärder, som ökade resurser och nya arbetssätt

Kompetensförsörjningen med stor arbetskraftsbrist är välfärdens största utmaning framöver. Fler kommer att behöva rekryteras samtidigt som tillgången på arbetskraft inte ökar i samma takt. Det medför att traditionella arbetssätt behöver utmanas samtidigt som heltid blir norm.

Styrdokument i Region Kronoberg

Den budget som regionfullmäktige fattar beslut om är det övergripande styrdokumentet för Region Kronobergs verksamhet det budgetåret. Utöver budgeten finns flera andra beslutade styrdokument, däribland:

- Hälsa- och sjukvårdens utvecklingsstrategi 2017-2027 "*Närmare kronobergaren*"
- Regional utvecklingsstrategi "*Gröna Kronoberg 2025*"
- Hållbarhetsprogram
- Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020
- Trafikförsörjningsprogram 2016-2025
- Länstransportplan 2018-2029
- Kompetensförsörjningsstrategi 2016-2025

På [Region Kronobergs hemsida](#) kan du ta del av alla styrdokument

§ 159 Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 (19RGK54)

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår att regionstyrelsen lämnar följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrone för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Henrietta Serrate (S), Magnus Carlberg (S), Robert Olesen (S) och Melena Jönsson (SD) deltar ej i beslutet.

Sammanfattning

Budget för Region Kronoberg är inte bara en ekonomisk plan, utan även en målsättning för den verksamhet som Region Kronoberg bedriver. Budgeten beskriver också en omvärldsanalys där de trender och händelser i vår omvärld lyfts fram som kan påverka Region Kronobergs verksamhet. Den här budgeten är en treårsplan som utgår från nuläget och ger en tydlig målsättning fram till 2022.

Region Kronobergs ledning och styrning ska kännetecknas av en tydlig inriktning om vad som ska göras och en beskrivning av hur inriktningen ska genomföras. Därigenom skapas en långsiktig strategi som kan mätas och följas upp under hela perioden.

Enligt § 11 MBL har arbetsgivaren förhandlingsskyldighet gentemot de fackliga organisationerna angående den politiska ledningens budgetförslag. Denna samverkan ska ske innan beslut i frågan tas i regionstyrelsen. Samverkan kommer att ske vid central samverkansgruppens sammanträde den 28 maj.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår att regionstyrelsen lämnar följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrona för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Yrkanden

Sven Sunesson (C) och Eva Johnsson (KD) föreslår att regionstyrelsens arbetsutskott ska bifalla ordförandens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Förslag till budget 2020 Region Kronoberg - Alliansen

Paragrafen är justerad

§ 134 Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 (19RGK54)

Beslut

Regionstyrelsen lämnar följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrona för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Reservationer

Mot beslutet reserverar sig Henrietta Serrate (S), Robert Olesen (S), Helen Bengtsson (S), Magnus Carlberg (S), Eva-Britt Svensson (V), Robert Fredriksson (SD) samt Melena Jönsson (SD) till förmån för bifall till egna förslag.

Sammanfattning

Budget för Region Kronoberg är inte bara en ekonomisk plan, utan även en målsättning för den verksamhet som Region Kronoberg bedriver. Budgeten beskriver också en omvärldsanalys där de trender och händelser i vår omvärld lyfts fram som kan påverka Region Kronobergs verksamhet. Den här budgeten är en treårsplan som utgår från nuläget och ger en tydlig målsättning fram till 2022.

Region Kronobergs ledning och styrning ska kännetecknas av en tydlig inriktning om vad som ska göras och en beskrivning av hur inriktningen ska genomföras. Därigenom skapas en långsiktig strategi som kan mätas och följas upp under hela perioden.

Enligt § 11 MBL har arbetsgivaren förhandlingskyldighet gentemot de fackliga organisationerna angående den politiska ledningens budgetförslag. Denna samverkan ska ske innan beslut i frågan tas i regionstyrelsen. Samverkan kommer att ske vid central samverkansgruppens sammanträde den 28 maj.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott har föreslagit att regionstyrelsen ska lämna följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt bifogat förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022,
2. Fastställa skattesats till 12,00 % per skattekrona för 2020,
3. Under 2020 bevilja en låneram på 300 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår
4. Placera medel i pensionsförvaltningen motsvarande ökningen av avsättningen till pensioner för 2019 på 200 mnkr och för 2020 på 230 mnkr.
5. Ge regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att upprätta verksamhetsplaner samt fördela och fastställa driftbudgetram för underliggande nivå i enlighet med regionfullmäktiges beslutade budget.

Yrkanden

- Eva Johnsson (KD), Sven Sunesson (C), Yngve Filipsson (L), Ida Eriksson (M), Golnoush Lundén (C) och Thomas Ragnarsson (M) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.
- Henrietta Serrate (S), Robert Olesen (S), Magnus Carlberg (S), Helen Bengtsson (S) och Ragnar Lindberg (S) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla följande ändringsförslag avseende punkt 1:

"Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt Socialdemokraternas förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022".

- Henrietta Serrate (S), Robert Olesen (S), Magnus Carlberg (S), Helen Bengtsson (S), Ragnar Lindberg (S) och Eva-Britt Svensson (V) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla regionstyrelsens förslag till beslut avseende punkt 2-5.

- Robert Fredriksson (SD) och Melena Jönsson (SD) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla följande ändringsförslag avseende punkt 1:

"Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt Sverigedemokraternas förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022".

- Robert Fredriksson (SD) och Melena Jönsson (SD) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla regionstyrelsens förslag till beslut avseende punkt 2,4 och 5.

- Robert Fredriksson (SD) och Melena Jönsson (SD) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla följande ändringsförslag avseende punkt 3:

"Under 2020 bevilja en låneram på 500 mnkr samt att den av regionfullmäktige beslutade checkkrediten kvarstår".

- Eva-Britt Svensson (V) föreslår att regionstyrelsen ska bifalla följande ändringsförslag avseende punkt 1:

"Fastställa drift- och investeringsramar, vårdersättning primärvård och barntandvårdspeng samt mål och uppdrag för Region Kronoberg enligt Vänsterpartiets förslag till Budget 2020 och flerårsplan 2021-2022".

Beslutsgång

Ordföranden föreslår att regionstyrelsen tar ställning till de fem olika beslutspunkterna var för sig. Regionstyrelsen godkänner föreslagen beslutsgång.

- Ordföranden frågar om regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts, Socialdemokraternas, Sverigedemokraternas eller Vänsterpartiets förslag till beslut avseende punkt 1. Han finner att regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut. Omröstning begärs.

Regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut kommer att utgöra huvudförslaget vid omröstningen. För att få fram ett motförslag kommer ordföranden först att ställa Vänsterpartiets förslag mot Sverigedemokraternas förslag. Det vinnande förslaget kommer sedan att ställas mot Socialdemokraternas förslag.

Ordföranden frågar om Vänsterpartiets eller Sverigedemokraternas förslag ska utgöra motförslag till Socialdemokraternas förslag till beslut. Han finner att Sverigedemokraternas förslag ska utgöra motförslag.

Därefter frågar ordföranden om Sverigedemokraternas eller Socialdemokraternas förslag ska utgöra motförslag till regionstyrelsens arbetsutskotts förslag. Han finner att Socialdemokraternas förslag ska utgöra motförslag.

Den som vill bifalla regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut röstar ja, den som vill bifalla Socialdemokraternas förslag röstar nej. 7 röstar ja, 6 röstar nej och 2 avstår. Det innebär att regionstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag till beslut avseende punkt 1

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Sven Sunesson (C)	X		
Ida Eriksson (M)	X		
Thomas Ragnarsson (M)	X		
Golnoush Lundén (C)	X		
Yngve Filipsson (L)	X		
Eva Johnsson (KD)	X		

Melena Jönsson (SD)			X
Robert Fredriksson (SD)			X
Eva-Britt Svensson (V)		X	
Ragnar Lindberg (S)		X	
Magnus Carlberg (S)		X	
Helen Bengtsson (S)		X	
Robert Olesen (S)		X	
Henrietta Serrate (S)		X	
Mikael Johansson (M) ordf	X		
Totalt	7	6	2

- Ordföranden frågar om regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut avseende punkt 2. Han finner att regionstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

- Ordföranden frågar om regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut avseende punkt 3 eller Robert Fredrikssons (SD) och Melena Jönssons (SD) ändringsförslag. Han finner att regionstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

- Ordföranden frågar om regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut avseende punkt 4. Han finner att regionstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

- Ordföranden frågar om regionstyrelsen bifaller regionstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut avseende punkt 5. Han finner att regionstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Förslag till budget 2020 Region Kronoberg - Alliansen
- §159 RSAU Budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Socialdemokraternas förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Sverigedemokraternas förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022
- Vänsterpartiets förslag till budget 2020 med flerårsplan 2021-2022

Paragrafen är justerad

Budget för
regionfullmäktiges revisorer
2020

10

19RGK54

Regionfullmäktige

Budget för regionfullmäktiges revisorer 2020

Ordförandes förslag till beslut

Regionfullmäktiges presidium föreslår regionfullmäktige fastställa revisorernas anslag 2020 till 4 161 000 kr, exklusive uppräkningskostnader för lön och arvoden 2020.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges presidium ska enligt KL kap 11 § 8 bereda förslag till budget för regionfullmäktiges revisorer.

Revisionen har inkommit med skrivelse ”Revisorernas behovsprioritering 2020” daterad 2019-02-11. Revisorerna begär ett anslag på 4 861 000 kr för 2020 exklusive indexuppräkningskostnader. Till beloppet tillkommer även kostnader för regiongemensamma system, baspaket och servicepaket.

Regionfullmäktiges presidium noterar att Region Kronoberg har ett mycket ansträngt ekonomiskt läge och konstaterar att Revisionen inom Region Kronoberg hållit sin budget väl både under 2018. Därav föreslås att Revisionens budget bibehålls till 4 161 000 kr, exklusive uppräkningskostnader för lön och arvode 2020.

Britt-Louise Berndtsson
Regionfullmäktiges ordförande

Ulrika J Gustafsson
Kanslidirektör

Bilaga: Skrivelse Revisorernas behovsprioritering 2020 daterad 2019-02-11
Svar på skrivelse angående revisorernas behovsprioritering daterad 2019-05-21

Revisorernas behovsprioritering 2020

Begärda anslag

Utifrån revisorernas behovsprioritering 2020 begär revisorerna ett anslag på **4 861 000 kr för 2020 exklusive indexuppräknning**. Till beloppet tillkommer även kostnader för regiongemensamma system, baspaket och servicepaket.

Utgångspunkt/specifikation

Revisorerna har i behovsprioriteringen utgått från 2019 års budget och utfallet från 2018.

Under 2019 har revisionen svårt att nå upp till samma antal fördjupade granskningar som 2018 utifrån att kompensation ej getts för dubbla arvode, vilket kan få följden att antalet fördjupade granskningar minskar under 2019.

Budget år	Belopp i tkr	Kommentar
2018	4 134	500 00 kr utnyttjades inte av revisionen. Fem fördjupade granskningar utfördes.
2019	4 161	Indexuppräknning av 2018 års budget. Hänsyn ej taget till dubbla revisioner under jan-april 2019 samt förstärkning på kontoret.

Fastslagen budget 2019

Post	Belopp 2019	Kommentar
Förtroendevalda revisorer	1 806	Fast arvode, sammanträdesersättning avser även grundläggande granskning. För 2019 utgår dubbla fasta arvoden och dubbla sammanträdesarvode för perioden januari - april 2019. Detta finns inte fördelat tillräckligt 2019 p.g.a att de nya arvodena inte var kända vid budgetfördelningen. Detta gör att posten borde motsvara 2020 års nivå av uppräknade arvoden.
Revisionstjänster	1 220	Motsvarar ca 4 fördjupade granskningar, samt granskning av redovisningsrevision
Revisionskontor/ förvaltningsstöd	823	
Kurser, biljetter, logi	230	Revisionschefens kurser m.m. ingår här.
Övrigt inkl. bilersättning	82	
Fastslagen budget 2019	4 161	

I granskningsinsatser ingår riskanalys, grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning. Fördjupade granskningar och delvis granskning av delårsrapport och årsredovisning köps in av externa bolag.

En stor del av den grundläggande granskningen utförs av de förtroendevalda revisorerna när det gäller granskning av måluppfyllelse och granskning av intern styrning och kontroll. Kostnaden för denna granskning ligger till största delen i posten för förtroendevalda revisorer men även i posten för förvaltningsstöd.

Större fokus på grundläggande granskning

I SKL:s skrift "Grundläggande granskning" från 2018-12-13 framgår följande:

Revisorerna ska fastställa projektplan/-er för grundläggande granskning¹. Alla granskningsaktiviteter ska dokumenteras. Revisionsbevis ska inhämtas och sparas. Dokumentationen ger underlag dels för ansvarsprövningen, dels till riskanalysen inför nästkommande års granskning. Revisorerna bestämmer hur resultatet av den grundläggande granskningen ska rapporteras. Rapporteringen kan vara samlad i ett eller flera dokument. Hur rapportering ska ske ska framgå i projektplan. Dokumentationen och spårbarheten av granskningen ska vara i fokus. Granskad styrelse/nämnd ska få ta del av resultatet i granskningen och väsentliga fel eller brister som framkommit kommuniceras direkt till berörd styrelse/nämnd.²

Projektplaner, revisionsbevis, standardisering av kontroller samt dokumentation och kommunikation till berörd styrelse behöver utvecklas.

Tillkommande poster 2020

Under 2020 ser revisionen följande poster som påverkar budgeten:

- Anställning av ny personal revisionskontor 1 200 000 kr (850 000 kr +350 000 kr) inkl. socialavgifter och pension avseende ytterligare en granskande revisor samt administratör på 50 procent.

Detta för att avlasta revisionschefen med administrativa arbetsuppgifter och för att kunna utveckla granskningsarbetet ytterligare.

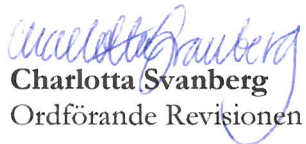
- Den grundläggande granskningen behöver formaliseras, dokumenteras och utvecklas i enlighet med SKL. Detta gäller framförallt arbete med projektplaner, revisionsbevis, standardisering av kontroller - framtagande av granskningsprogram samt förbättrad dokumentation och kommunikation till berörd styrelse.
- Kontroller avseende måluppfyllnaden av delårs- och årsredovisning upphandlas inte och behöver utvecklas.

¹ SKL:s skrift "Grundläggande granskning" sidan 11.

² SKL:s skrift "Grundläggande granskning" sidan 14.

- Möjlighet att kunna göra egna fördjupade granskningar.

För att kunna göra anställning av extra personal begär revisionen ett extra anslag på 700 000 kr (1 200 000 -500 000 överskott 2018).

Charlotta Svanberg
Ordförande Revisionen

Peter Löfström
Vice ordförande Revisionen

Angående Revisorernas behovsprioritering

Omvärldsanalys

Regionfullmäktiges presidium har tagit fram två typer av enkel omvärldsanalys när det gäller revisionens funktion i närliggande jämförbara regioner. Det framkommer att

Region Blekinge har 7 revisorer samt tilldelad nämndsekreterare.

Region Halland har 6 revisorer, 0 revisionschef samt eventuellt administrativt stöd.

Region Kalmar län har 7 revisorer och 1 revisionschef.

Region Jönköping har 9 revisorer (en per parti), 1 revisionschef, 1 samordnare.

Ekonomiskt fördelar sig budgetarna enligt följande

Region	Kr/invånare (2019)	Enligt revisionens äskande 2020
Region Blekinge	13,80 kr	
Region Halland	16,70 kr	
Region Kalmar län	18 kr	
Region Kronoberg	21,80 kr	25,20 kr
Region Jönköpings län	22,50 kr	

Regionfullmäktiges presidium har noterat att det ekonomiska läget i Kommun- och Regionsverige de närmaste åren har synnerligen litet reformutrymme. Vi konstaterar också att Revisionen inom Region Kronoberg hållit sin budget väl under 2018.

Med visst mått av löpande effektivisering är vi övertygade om att Revisionen även under 2020 kommer att kunna genomföra kvalitetsgranskningar och ett gott arbete med bibehållen budget från 2019, dvs 4 161 000 kr plus indexuppräknings.

Regionfullmäktiges presidium ser fram emot ett fortsatt gott samarbete.

Britt-Louise Berndtsson

Britt-Louise Berndtsson

Regionfullmäktiges ordförande

Aktualisering Gröna
Kronoberg

11

18RGK1472

Regionfullmäktige

Aktualisering Gröna Kronoberg

Ordförandes förslag till beslut

Regionfullmäktige fastställer aktualiserad regional utvecklingsstrategi – Gröna Kronoberg 2025.

Sammanfattning

Enligt förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska Region Kronoberg minst en gång under varje mandatperiod se över den regionala utvecklingsstrategin.

Regionstyrelsen fattade den 23 mars 2018 beslut om att uppdra åt regionala utvecklingsnämnden att bereda förslag till regional utvecklingsstrategi enligt utredningsförslag 2 – mer omfattande förändring inom befintlig struktur, inför slutligt beslut i regionfullmäktige juni 2019.

Regionala utvecklingsförvaltningen har arbetat fram en aktualiserad strategi utifrån förslag 2 och haft regelbundna avstämningar med regionala utvecklingsnämnden under perioden. Förslag 2 innebar att behålla målbild, övergripande mål och indelningarna ”växa i” och ”växa av”. Det ingick även att förtydliga och utvidga vilka områden som ingår under prioriterade områden för att förenkla kommunikationen av dem. Gröna tråden skulle behållas men tydliggöras.

De största förändringarna från strategin 2015 är att de centrala utmaningarna har uppdaterats. Uppföljning har kompletterats med en nivå med påverkansfaktorer samt en hållbarhetsdimension. Antalet mål har minskats något för att skapa tydligare styrning och utifrån den nya nivån med påverkansfaktorer. Varje prioritering har istället för de tidigare samhandlingspunkterna fått en ny nivå som heter insatsområde, som förtydligar vad som ska göras, och prioriterade målgrupper. De är på en konkretionsnivå som en regional utvecklingsstrategi kan vara på utifrån att den är en paraplystrategi som i sin tur har understrategier. Den gröna tråden har även tydliggjorts i stor utsträckning.

Under aktualiseringen har en nulägesanalys tagits fram. Processen med externa aktörer har varit mindre omfattande än 2015 eftersom det endast är en aktualisering och målbilden inte har förändrats. Samtal har förts med kommunala chefsnätverk och andra viktiga nätverk och nyckelpersoner. Det har anordnats en hearing och förslagen diskuterats på Regiondagarna med högsta politiska ledning i kommuner och Region Kronoberg, bolag samt Länsstyrelsen och LNU.

Under perioden 16 februari till 16 april 2019 var strategin på remiss till de av regionala utvecklingsnämnden beslutade remissinstanser bestående av länets kommuner, grannregioner, utvalda myndigheter, länets tio större företag och aktörer från civilsamhället. Det fanns även möjlighet för övriga aktörer och invånare att inkomma med synpunkter via Gröna Kronobergs hemsida. Det inkom 26 remissvar. Många kloka synpunkter inkom, förändringar har framför gjorts inom prioritering 1, om hållbara resor och transporter.

Regionala utvecklingsnämnden beslutade § 53/19 att föreslå regionfullmäktige att fastställer aktualiserad regional utvecklingsstrategi – Gröna Kronoberg 2025. Regionstyrelsens arbetsutskott har § 168/19 tillstyrkt regionala utvecklingsnämndens förslag, med en redaktionell ändring innebärande att ordet samhandling konsekvent byts ut till ordet samverkan i hela dokumentet.

Inför utskick till regionstyrelsens sammanträde har beslutsunderlaget inte hunnit reviderats. Inför utskick till regionfullmäktiges sammanträde i juni kommer dessa revideringar vara verkställda.

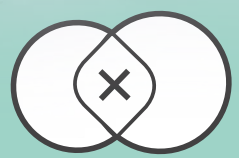
Mikael Johansson (M)
Regionstyrelsens ordförande

Martin Myrskog
Regiondirektör

Bilaga: Förslag till aktualiserad regional utvecklingsstrategi
Sammanställning hantering av remissvar
Barnrättsbaserat beslutsunderlag
Nulägesanalys till regionala utvecklingsstrategin
RUN § 53/19

FÖRSLAG TILL BESLUT

GRÖNA
KRONOBERG
2025

AKTUALISERAD

GRÖNA KRONOBERG

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FÖR KRONOBERGS LÄN

2019–2025

FÖRORD

Gröna Kronoberg 2025 är Kronobergs läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) och beskriver hur det ska vara att leva i Kronoberg 2025. En omfattande dialog med cirka 1000 aktörer bidrog 2015 till att vi landade ner i Kronobergs målbild – *Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga*.

I din hand håller du en aktualiserad version av strategin. Den har skapats utifrån en nulägesbild av vår omvärld och länet.

Kronobergs utveckling påverkas både av vad som händer i omvärlden men också av hur aktörer i länet agerar. Med en gemensamma regional utvecklingsstrategi kan vi, alla aktörer, få information om utvecklingen i Kronobergs län och vad vi behöver påverka och samverka om. Strategin är ett verktyg för att skapa bättre förutsättningar för en hållbar regional tillväxt och ökad samverkan. Den är antagen av regionfullmäktige och är därefter styrande för Region Kronobergs arbete med hållbar regional utveckling och stödjande för andra aktörer i länet.

Strategin har fyra prioriteringar: *utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet, en plats att vilja leva och bo på, utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv samt utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa*. Hållbarhet och den gröna profilen är genomgående i strategin.

Tillsammans gör vi skillnad för Kronoberg 2025!

Thomas Ragnarsson
Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

INNEHÅLL

INTRODUKTION	6
MÅLBILD	10
STRATEGISKT OMRÅDE: Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer	12
PRIORITERING 1: Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet	14
PRIORITERING 2: En plats att vilja leva och bo på	18
STRATEGISKT OMRÅDE: Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital	22
PRIORITERING 3: Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv	24
PRIORITERING 4: Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	28
GRÖNA TRÅDEN: Kronobergs metod för hållbart regionalt utvecklingsarbete	32
GENOMFÖRANDE, ROLLER OCH SAMVERKANSFORMER	35
LÄRANDE OCH UPPFÖLJNING	36
BILAGA 1: Förordningen om regionalt tillväxtarbete	38
BILAGA 2: Vad innebär hållbarhet i Kronoberg	39
BILAGA 3: Beskrivning och motivering av mål	40
BILAGA 4: Sammanfattning insatslogik	42

INTRODUKTION

GRÖNA KRONOBERG 2025

Den regionala utvecklingsstrategins syfte är att definiera de övergripande målen och prioriteringarna för regionen fram till 2025. Sammantaget ger strategin en övergripande inriktning över vad som ska uppnås och vilka åtgärder som behöver genomföras för att nå målbilden. Det är baserat på utgångsläget och en bedömning av framtiden.

Region Kronoberg har valt att, utöver det som förordningen om regionalt tillväxtarbete föreskriver, göra den regionala utvecklingsstrategin till en samlande strategi för utvecklingen av Kronobergs län – vad ska vi arbeta med och hur. Det är dock tillväxt som är i fokus och som styr från vilket perspektiv mål och insatsområden finns med. Strategin har getts namnet Gröna Kronoberg 2025 för att hållbarhetsaspekterna är genomgående i strategin.

FN:s mål för hållbar utveckling – *Agenda 2030*, tematiska mål för den nya sammanhållningspolitiken i EU och *Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020* är vägledande för Gröna Kronoberg. Målen i Gröna Kronoberg som handlar om klimat och energi ligger i linje med de regionala miljömålen som Länsstyrelsen ansvarar för. I aktualiseringen har även hänsyn tagits till uppdaterade rekommendationer till länet från OECD och de globala megatrender som påverkar Kronoberg nu och på lång sikt. Megatrenderna är framför allt digitalisering, urbanisering, demografiska förändringar med en åldrande befolkning, skifte i ekonomisk makt till framför allt Asien samt miljö- och klimatförändringar.

Alla regioner har en regional utvecklingsstrategi. Det är ett uppdrag från riksdagen som styrs av den statliga förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete (se bilaga 1). Region Kronoberg har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet. Arbetet innebär bland annat att utarbeta en regional utvecklingsstrategi och samordna genomförandet av denna. Det innebär också att löpande följa utvecklingen i länet och de funktionella analysregionerna i länet i förhållande till regionala och nationella mål. Att årligen följa upp, att låta utvärdera och att till regeringen redovisa resultatet av det regionala tillväxtarbetet.

En regional utvecklingsstrategi ska aktualitetsprövas en gång per mandatperiod. Gröna Kronoberg togs fram 2015 och har aktualitetsprövats 2019.

AVGRÄNSNING OCH KOPPLING MELLAN STRATEGIER

För att avgränsa strategin inriktas den på utmaningsdriven utveckling och på prioriteringar som kräver samverkan. Det innebär att den inte kan sammanfatta allt regionalt utvecklingsarbete. Istället prioriteras utmaningar och möjligheter som kräver samverkan över gränser, mellan olika områden och aktörer.

Då den regionala utvecklingsstrategin är långsiktig och övergripande kopplas understrategier och handlingsplaner till den. De konkretiserar

vilka mål och insatser som ska genomföras i det kortare perspektivet. Det är i understrategier och handlingsplaner som aktörer inom olika områden får möjlighet att samverka runt hur målen i regionala utvecklingsstrategin ska uppnås. Exempel på understrategier är kompetensförsörjningsstrategin, trafikförsörjningsprogrammet och kulturplanen. Handlingsplaner beskriver i sin tur än mer konkret vad som ska genomföras för att uppnå målen i understrategin.

Samordning mellan Gröna Kronoberg och kommunernas översiktsplanering eftersträvas särskilt.

Bild 1, visar kopplingen mellan EU, nationell nivå, Gröna Kronoberg, understrategier och dess handlingsplaner.

STRUKTUR

Strategin är uppdelad i två strategiska områden:

- *Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer*
- *Vi växer av en cirkulär ekonomi med ett ökat humankapital*

De strategiska områdena utgör ramen för målen och prioriteringarna och de har centrala utmaningar kopplade till sig. Det är dessa utmaningar strategin syftar till att bemöta genom mål, prioriteringar och insatsområden. Målen som är långsiktiga kopplar an till uppdraget, regional tillväxt. För att tydliggöra vad som på kortare sikt kan påverkas för att nå målen finns ett antal

påverkansfaktorer knutna till respektive mål. Uppföljning kommer även att göras utifrån en hållbarhetsdimension, se tabell 1 och tabell 2.

Strategin innehåller fyra prioriteringar. Prioriteringarna är övergripande och visar vilken riktning vi behöver arbeta mot för att möta

utmaningarna och nå målen. Prioriteringarna påverkar, och är i stor utsträckning beroende av varandra. Varje prioritering har insatsområden som syftar till att beskriva vad länets aktörer behöver samverka kring för att förverkliga prioriteringarna.

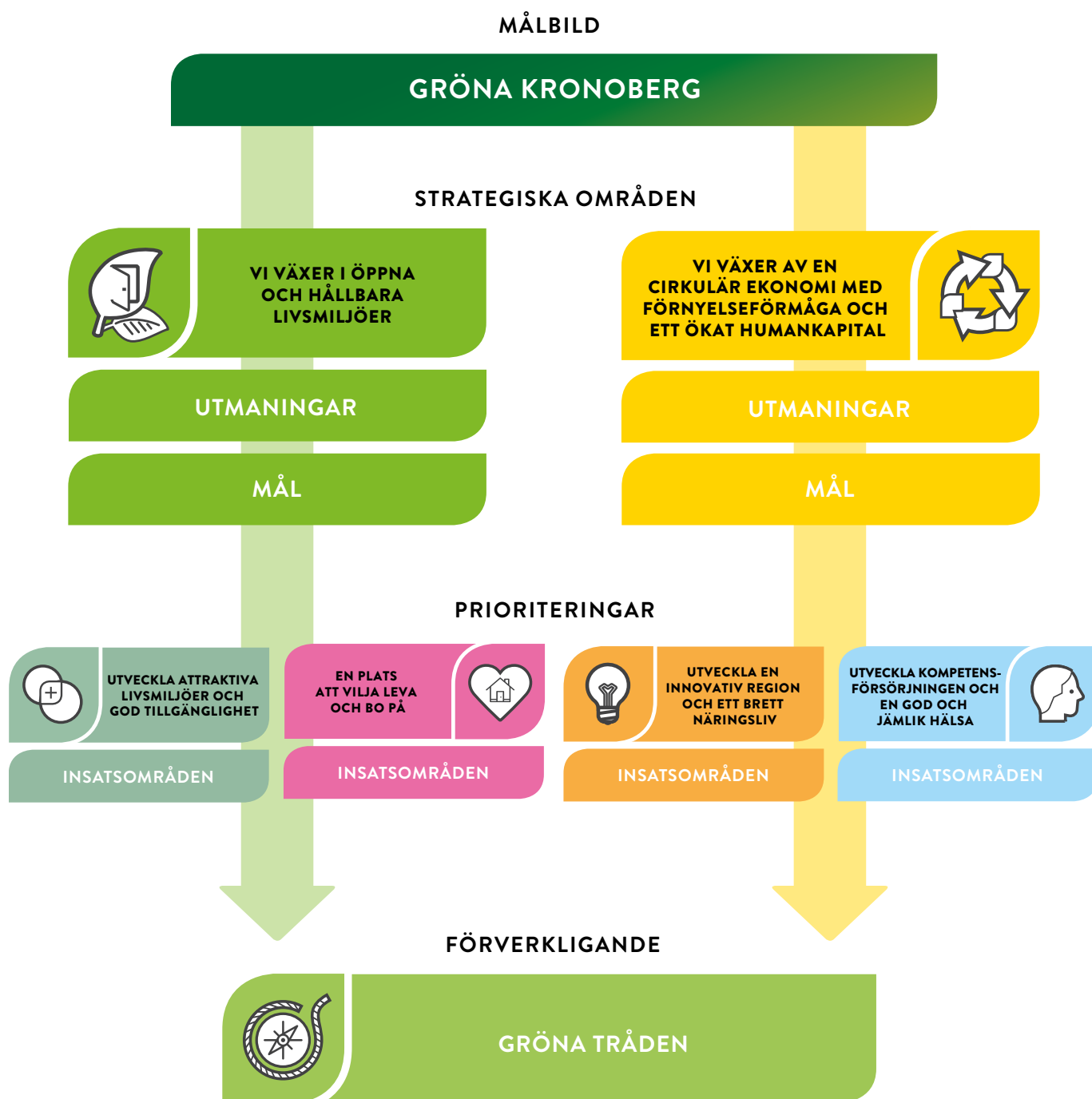

Bild 2, visar strategins struktur.

MÅLBILD

MÅLBILDEN FÖR KRONOBERGS LÄN KALLAS GRÖNA KRONOBERG 2025 OCH HANDLAR OM ATT "KRONOBERG VÄXER I ÖPPNA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER MED FÖRNYELSEFÖRMÅGA". NEDAN FÖLJER EN BESKRIVNING AV GRÖNA KRONOBERG 2025.

GRÖNA KRONOBERG – VI VÄXER I ÖPPNA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER MED FÖRNYELSEFÖRMÅGA.

Det är flickor och pojkar, kvinnor och män i olika åldrar som skapar utveckling och förnyelse inom alla sektorer - offentlig, privat och ideell. De påverkas av och påverkar utvecklingen. De är Gröna Kronobergs intressenter och målgruppen för det regionala utvecklingsarbetet. Alla behövs för att skapa öppna och hållbara livsmiljöer som är attraktiva att bo, arbeta och vistas i. Tillsammans ser vi möjligheter i globala och lokala utmaningar. Samverkan kring social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet gör Gröna Kronoberg framgångsrik. Samverkan genom öppna och transparenta processer och kompetent ledarskap är den gröna tråden fram till målen i Gröna Kronoberg.

Gröna Kronoberg är en växande landsbygdsregion mitt i södra Sverige mellan storstadsregionerna. Regionen är både liten och stor – en liten befolkning på en relativt stor yta. Många små orter växer i och kring en stark stråkstruktur där vägarna möts i en stark regional kärna. Orterna och landsbygderna drar nytta av strukturen och kompletterar varandra så att livsmiljöerna är öppna och hållbara. Landskapets skogar, marker och sjöar är nära och närvarande i människors vardag genom att producera ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Gröna Kronoberg utvecklar det ömsesidiga beroendet

mellan stad och land genom att stärka funktionella samband och genom att förvalta och utveckla landskapets natur- och kulturvärden som en grund för utvecklingen. En välutvecklad högskolestruktur och närheten till Linnéuniversitetet skapar grund för framgångsrika, innovativa samarbeten.

Gröna Kronoberg har en stark förnyelseförmåga och växer av en cirkulär ekonomi. Näringslivet breddas från sin bas i tillverkningsindustri till fler tjänste- och serviceföretag och många kunskapsintensiva små och medelstora företag verkar här. Det innebär att det finns en stor samlad erfarenhet av entreprenöriellt arbete. En stark ideell sektor skapar arenor som tar vara på människors engagemang och idéer och som bidrar till en kulturell infrastruktur i hela regionen. Vilja och förmåga finns i privat, ideell och offentlig sektor att möta efterfrågan av hållbara lösningar på utmaningar som klimat, energi, miljö, demografi, social trygghet, hälsa och utbildning. En välutvecklad högskolestruktur i regionen skapar grund för framgångsrika samarbeten som kombinerar olika kunskaper och skapar innovation.

Gröna Kronoberg satsar på att bli en ledande hållbar region. Vi möter efterfrågan på hållbara lösningar av lokala och globala

utmaningar. Det ger tillväxt och jobb att leva av och bra miljöer för människor att växa i. Genom att påskynda utvecklingen i riktning mot en cirkulär ekonomi så återuppbygger vi resurser oavsett om det är socialt, ekologiskt eller ekonomiskt. Gröna Kronoberg 2025 har för avsikt att påverka omgivningen positivt, att lämna positiva ekologiska fotavtryck. Det handlar om att skapa en helhetssyn för kloka beslut avseende systemoptimering. Det innebär att se avfall som näring för nästa tillverkningsprocess, att använda förnybar energi, att främja mångfald för

styrka och motståndskraft och skapa fungerande marknader. Gröna Kronoberg satsar på att bli ett plusenergilän¹ som producerar mer energi än det förbrukar. Den gröna profilen bygger på ett ansvar både för en helhetssyn och för enskilda satsningar. I det ingår våra förtroendevaldas mål och prioriteringar kombinerat med individers och grupper systempåverkande initiativ. Dessa kan komma från alla delar av samhället, både från offentlig, privat och ideell sektor. På så vis leder Kronoberg 2025 en hållbar utveckling i framkant - som Europas grönaste region.

¹ Plusenergilän innebär att produktionen av förnybar energi och biobränsle överstiger den totala energianvändningen i länet, dvs. blir självförsörjande och kan exportera förnybar energi

STRATEGISKT OMRÅDE:

VI VÄXER I ÖPPNA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER

Här är en beskrivning av det första strategiska området som handlar om vad vi ska växa i.

Det handlar om platsen Kronoberg. Kronobergs attraktivitet är central för att kvinnor och män oavsett ålder och bakgrund ska välja att bosätta sig här, stanna kvar eller återvända.

För att få människor att välja Kronoberg behöver vi arbeta med att utveckla livsmiljöer där alla kan hitta sin plats och känna sig delaktiga i samhället. Det kräver att vi aktivt arbetar med samhällsbyggnad- och planering för att utveckla våra livsmiljöer. Det handlar även om möjligheter till en aktiv fritid.

Fysisk planering – hur vi använder våra mark- och vattenområden – behöver knytas tätare till åtgärder för tillväxt. All regional utveckling sker inom en avgränsad geografisk yta med förutsättningar som både kan stimulera och begränsa. Med god och gränsöverskridande planering skapar vi förutsättningar för att tillvarata de möjligheter som finns på olika platser.

Attraktivitet är ett både mångbottnat och subjektivt begrepp som inbegriper många olika områden varav vissa får folk att vilja flytta till en plats och vissa gör att de som redan bor där trivs. Det finns frågor som anses som grundläggande för att människor överhuvudtaget ska överväga att leva på en plats och andra som lockar. Arbetet med att öka vår attraktionskraft kräver därför ett brett anslag som kan rikta sig till människor i

olika livsskederna och med olika bakgrund. På ett övergripande plan har vi valt att dela in attraktivitet i två dimensioner, en ”fysisk” och en ”social” varav prioriteringen *utveckla attraktiva miljöer och tillgänglighet* främst berör den ”fysiska” dimensionen och prioriteringen *en plats att vilja leva och bo på* mer berör den ”sociala” dimensionen. Det är viktigt att påpeka att det inte finns några vattentäta skott mellan dimensionerna. Fysiska miljöer kan till exempelvis påverka sociala förhållanden.

CENTRALA UTMANINGAR

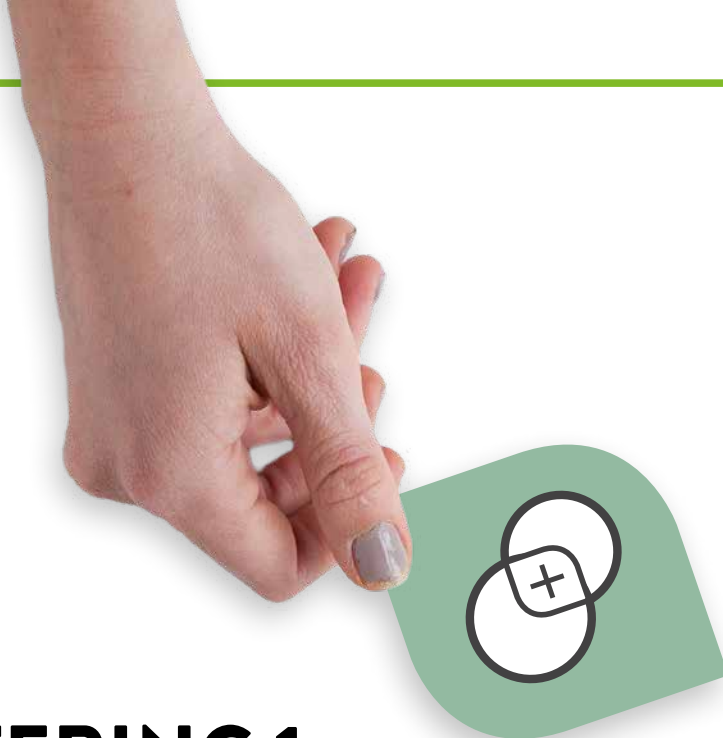
- En gles struktur med svag uppkoppling mellan tillväxtkärnorna i södra Sverige.
- Höga utsläpp från transportsektorn och långa körsträckor.
- Svag boendattraktivitet, bostadsbrist och oklara planeringsförutsättningar.
- Skillnader i makt och delaktighet mellan olika grupper i samhället och minskad tillit till vuxenvärlden bland barn och ungdomar.
- Olika förutsättningar att kunna ta del av och utöva kultur.

MÅL OCH PÅVERKANSAKTORER

PÅVERKANSAKTORER

	INDIKATORER	MÅL 2025	HÅLLBARHETSDIMENSION
PÅVERKANSAKTORER	BOSTÄDER	Nybyggda lägenheter Trångboddhet och bostadsbrist Flyttkedjor	<p>Målen och de påverkande faktorerna följs upp utifrån ett hållbarhetsperspektiv där vi bland annat beaktar Agenda 2030.</p> <p>Tillväxtmålen kommer att sättas i relation till mått som mäter dess påverkan på ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.</p> <p>Målen och påverkansfaktorerna kommer även att följas upp utifrån kön, utbildningsnivåer, inkomstgrupper samt härkomst.</p> <p>I hållbarhetsuppföljningen inkluderas även ett geografiskt perspektiv som särskilt ska belysa skillnader i utvecklingen mellan olika geografiska delar i länet, exempelvis befolkningsglesa och befolkningstäta miljöer.</p>
	TRYGGHET OCH SÄKERHET	Utsatt för brott Upplevd trygghet i närområdet	
	KULTUR OCH NÖJE	Nöjesutbud Kulturarbetare	
	SOCIALT KAPITAL	Deltagande i föreningar Tillit till andra människor Valdeltagande	
	SERVICE OCH TILLGÅNGLIGHET	Tillgänglighet till livsmedelsbutik Tillgång till höghastighetsbredband och mobiltäckning Vårdtillgänglighet Tillgänglighet till kollektivtrafik	
	TRAFIK	Kollektivtrafikresande och kollektivtrafikens kvalitet Förnyelsebara fordonsbränslen Tillgång till förnybara godsbränslen	

Tabell 1. Påverkansfaktorers indikatorer, mål och hållbarhetsdimensioner.

PRIORITERING 1:

UTVECKLA ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER MED GOD TILLGÄNGLIGHET

Att utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet handlar om att skapa goda förutsättningar för tillväxt och ett bra och fungerande vardagsliv för alla invånare i regionen. Det behöver också finnas och utvecklas boende- och livsmiljöer där människor mår bra och känner sig trygga.

För att få till stånd hållbara lösningar för kommunikation, infrastruktur och service, som kan stärka tillväxt och tillgänglighet i hela länet behöver samhället planeras utifrån ett helhetsperspektiv. Platser, orter, städer och regioner bör arbeta mer strategiskt för att hålla ihop, komplettera och dra nytta av varandras kvaliteter. Samordning av fysisk planering och hållbar tillväxt på regionala, kommunala, mellankommunala och mellanregionala nivåer är då viktig. Det är även viktigt att se vårt län ur en global kontext.

INSATSOMRÅDE: HÅLLBARA RESOR OCH TRANSPORTER

Här presenteras punkter som ska bidra till ett sammanhållet och hållbart transportsystem som i sin tur bidrar till ökad tillväxt och ett fungerande och rikt vardagsliv för alla.

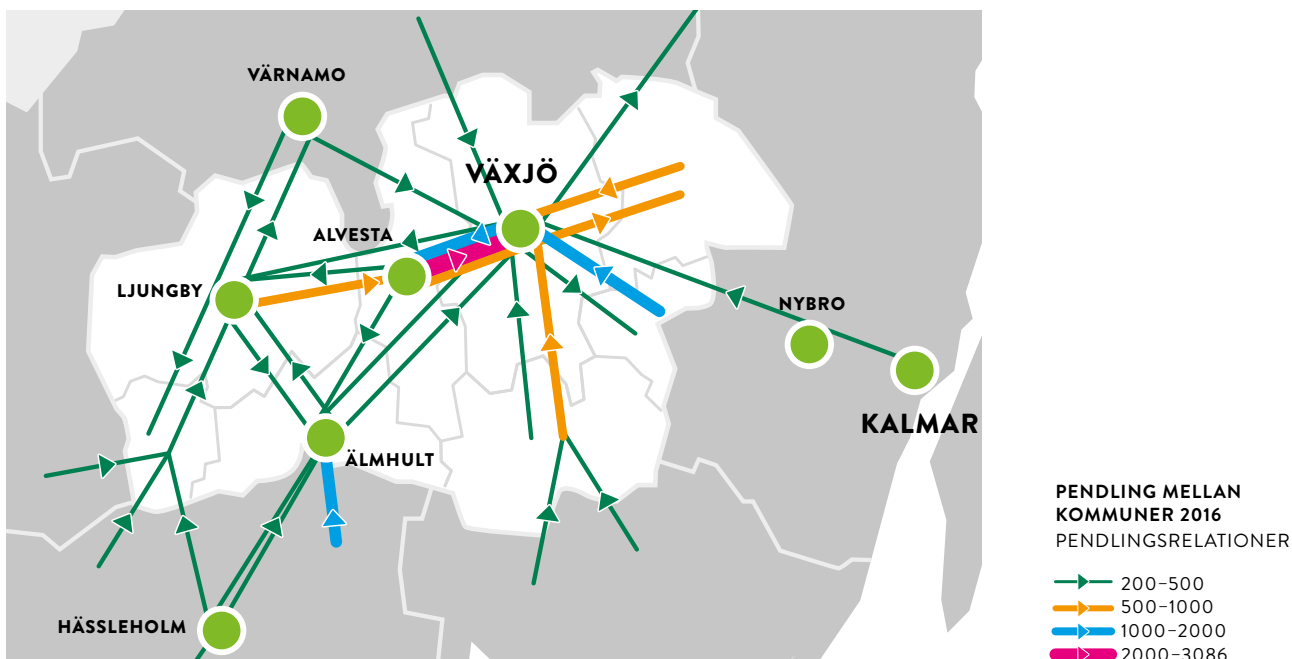
- **Klimatsmart transportsystem** För att nå Kronobergs utsläppsmål behöver länet få ned transportsektorns klimatpåverkande utsläpp. Detta kräver nya och mer kraftfulla åtgärder. Fordon behöver bli mer energieffektiva och hållbara bränslealternativ öka, exempelvis eldrift. Till detta behöver det finnas en sammanhängande laddinfrastruktur och en elförsörjning i länet som stödjer denna omställning.

Det handlar om att satsa på att öka klimatsmarta alternativ. Fler resor behöver

KOPPLING TILL AGENDA 2030 MÅL

Av agenda 2030 målen bidrar prioriteringen framför allt till mål 3: god hälsa och välbefinnande, mål 5: jämställdhet, mål 7: hållbar energi för alla, mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 10: minskad ojämlikhet, mål 11: hållbara städer och samhällen samt mål 13: bekämpa klimatförändringen, mål 15: ekosystem och biologisk mångfald. Observera att de globala målen och Agenda 2030 är integrerade och odelbara. Fler mål än de som nämns ovan kan vara relevanta för prioriteringen, direkt eller indirekt.

ske kollektivt och det behöver vara enkelt att välja gång och cykel där det är möjligt. För att minska antalet personkilometer är det intressant att utforska innovativa lösningar. Detta för att öka möjligheten till distansarbete och erbjuda tillgång till tillfälliga arbetsplatser nära arbetsgivaren, eller resfria möten.

Ett hållbart transportsystem kräver också att nya logistiklösningar utvecklas. Från att stärka den digitala infrastrukturen till att förbättra omlastning av gods från väg till järnväg (sjöfart) i Kronoberg.

- **Ökad transportkapacitet för effektiva och klimatsmarta transporter för näringslivet.**

I Kronoberg har näringslivet behov av ett hållbart och robust väg- och järnvägsnät för att tillgodose transport av varor för att nå och nås av marknader utanför länet. Särskilt viktigt är förbindelserna till grannregionernas hamnar. De globala handelsmönstren förändras och handeln växer särskilt snabbt i relation mot

centrala och östra Europa och mot Asien. Det ställer ökade krav på kapacitet och effektivitet i dessa transportrelationer. Idag saknas viktiga länkar mellan Kronoberg och de prioriterade TEN-T-korridorerna i Polen och de baltiska länderna. Detta berör hamnarna i Småland, Blekinge och Skåne, men också väg- och järnvägsnätet som kopplar till dessa knutpunkter. En stor del av näringslivet, framförallt skogs-näringsen, i länet är beroende av det finmaskiga vägnätet för att nå omlastningsterminaler och export. Detta vägnät måste även i framtiden hålla acceptabel standard.

- **Stärkt tillgänglighet i Kronoberg, och i Sydsverige i stort.**

Den flerkärniga strukturen i Sydsverige är en tillgång som ska tas tillvara genom bra tillgänglighet och korta restider mellan tillväxtmotorer och regionala kärnor. Givet storstädernas ökade betydelse behöver Kronoberg stärka relationen åt Malmö och Köpenhamnsområdet. Bättre kommunikationer

inom Sydsverige ökar individens valfrihet, stärker arbetsmarknaden och förbättrar tillgången till utbildning, besöksmål, kultur och nöjen. En god tillgänglighet mellan städerna i Sydsverige, och ett starkt samspel mellan dem och deras omland, kräver ett finmaskigt och robust nät av infrastruktur. Ett väl fungerande järnvägsnät och ett nationellt och regionalt vägnät präglad av hög tillgänglighet är en förutsättning.

En stark uppkoppling mellan Växjö och övriga länet är också central för att minska sårbarheten i regionen då en stor del av arbetstillfällena och arbetskraftsutbudet är koncentrerat dit. Beroendet är ömsesidigt – Växjö är i behov av omlandets arbetskraft och boendemarknad samtidigt som omlandet är i behov av de effekter en växande regional motor skapar. Samtliga kommuner i länet gränsar samtidigt till en annan region och utbytet med utomregionala orter är av mycket stor betydelse. Inte minst gäller detta för flera av de mindre kommunerna i länet som är beroende av arbetskraftsinpendling från grannregionerna. En bärande princip i den regionala planeringen bör därför vara att prioritera funktionella samband snarare än administrativa gränsdragningar. Insatser som skapar den högsta sammanlagda konkurrenskraften och den lägsta sårbarheten i länet bör premieras, oavsett om de stärker den inom- eller utomregionala tillgängligheten.

- **Utveckla flexibla kollektivtrafik- och trafiklösningar i länets glesa miljöer och landsbygder.** För att förbättra tillgängligheten och öka det hållbara resandet i länets glesare miljöer och landsbygder är det viktigt att utforska och utveckla mer flexibla kollektivtrafik- och trafiklösningar. Det kan till exempel handla om kombinationslösningar av kollektivtrafik och samåkning och samordnad transportlogistik. Flexibla trafiklösningar till och från platser utanför de vältrafikerade

stråken är viktigt inte bara för människors vardag utan även för att stärka tillgängligheten till besöksmål och evenemang.

INSATSOMRÅDE: HÅLLBART SAMHÄLLSBYGGANDE

Här presenteras punkter som ska bidra till hållbart samhällsbyggande och stärkt samband mellan stad och land. Det handlar om att skapa förutsättningar för attraktiva livsmiljöer i hela länet.

- **Fortsätta stödja utvecklingen av bredband och digitala servicelösningar.** Målet är att 98 procent av befolkningen bör ha tillgång till snabbt bredband 2025. I ett glest län och i en global värld där mycket av utvecklingen sker på nätet är det centralt. Det är även viktigt att stödja digitala lösningar för att öka tillgängligheten till service i hela länet och därigenom också möjligheten att bo och verka i hela länet. Det gäller inte minst offentlig sektor som behöver skapa flexibla lösningar. Att få vårdhjälp digitalt eller att skapa nya lösningar för att kunna låna böcker utan att personal är på plats är två exempel. I ett samhälle där fler tjänster blir digitala behöver detta gå hand i hand med att höja den digitala mognaden i befolkningen. Det är viktigt att motverka ett digitalt utanförskap som framför allt är vanlig bland äldre kvinnor och män.
- **Definiera en fungerande servicestruktur.** För att ta tillvara på hela länets potential är det viktigt att upprätthålla en robust servicestruktur. Det handlar om både kommersiell och offentlig service som exempelvis dagligvaruhandel, drivmedel, post och paket, skolor, vårdcentraler och tandvård. Service är en förutsättning för att människor ska vilja bo och leva på en plats och för att privat och offentlig verksamhet ska vara trygga i att etablera sig där. För orter som saknar ett fullskaligt serviceutbud är det viktigt med goda kom-

unikationslösningar till platser med ett bredare utbud. Arbetet med att identifiera och definiera en fungerande servicestruktur behöver integreras i en bredare samhällskontext och utgå ifrån orten och platsens unika kvaliteter och förutsättningar.

- **Fler bostäder - utveckla boendemiljöer och öka mervärdet av infrastruktursatsningar.**

För att alla invånare ska komma in på bostadsmarknaden behövs fler bostäder och en större variation av olika typer av boende- och upplåtelseformer. Det innebär bland annat att fler bostäder behöver byggas i länet. Den fysiska planeringen bör i större utsträckning

integrera infrastruktur, näringsliv, kommersiell och offentlig service och attraktiva livsmiljöer för att skapa större social nytta i länet. Det är särskilt viktigt med investeringar där tillgängligheten till större arbetsmarknader är god, exempelvis i länets stationssamhällen².

Utgångspunkten för de miljöer och byggnader som planeras, byggs och/eller renoveras ska vara hållbarhet. Fokus är människors behov av livskvalitet, och god hälsa samt miljövänligt byggande och hushållning med resurser. Det handlar om att skapa ett säkert, tryggt, klimatsmart och inkluderande samhälle där människor har tillgång till natur i vardagen.

UNDERSTRATEGIER

- **TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **LÄNSTRANSPORTPLAN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **REGIONALT SERVICEPROGRAM**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **REGIONAL BREDBANDSSTRATEGI**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN
- **KOMMUNALA ÖVERSIKTSPLANER**
SAMORDNINGSANSVAR: RESPEKTIVE KOMMUN

² Stationsområden definieras som noder i kollektivtransportssystemet, med eller utan spårbunden trafik. Stationsläget kan ligga mitt i orten, i utkanten, eller utanför.

PRIORITERING 2: EN PLATS ATT VILJA LEVA OCH BO PÅ

Prioriteringen handlar om göra länet mer attraktivt genom att utveckla former för ökad delaktighet och en aktiv fritid för alla, oavsett kön, ålder, bakgrund med mera. Dels handlar det om människor som bor här och det som får dem att trivas, och dels handlar det om att attrahera kompetenser, besökare och inflyttare. För att nå dit behöver alla vara med i förändringsarbetet. Det innebär att arbeta mer strategiskt med inkludering och möjlighet till en aktiv fritid.

INSATSOMRÅDE: SKAPA ETT MER LEVANDE OFFENTLIGT RUM SOM ARENA FÖR KULTUR, AKTIVITET OCH EVENEMANG

Här presenteras åtgärds punkter som ska bidra till stärkt kulturutbud och ökad tillgång till kultur i

hela länet. Ett levande kulturliv ökar attraktiviteten, lockar besökare och förbättrar förutsättningarna för att människor ska vilja bosätta sig i länet.

- **Stärkta villkor för professionella kulturskapare och konstnärer.** Att använda avtalsrekommendationer, erbjuda nätverk och engagera professionella kulturskapare i större utsträckning skapar bättre förutsättningar för att attrahera och behålla professionella kulturskapare. Mindre än en procent av Sveriges professionella kulturskapare bor i Kronobergs län. Ett livskraftigt och utforskande kulturliv bygger på att professionella kulturskapare kan utveckla sina konstnärskap och verka under rimliga arbetsvillkor och att det finns en bredd på kulturskapare utifrån kön, ålder, bakgrund etc.

KOPPLING TILL AGENDA 2030 MÅL

Av agenda 2030 målen bidrar prioriteringen framför allt till mål 3: hälsa och välbefinnande, mål 5: jämställdhet, mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 10: minskad ojämlikhet, mål 11: hållbara städer och samhällen samt mål 16: fredliga och inkluderande samhällen. Observera att de globala målen och Agenda 2030 är integrerade och odelbara. Fler mål än de som nämns ovan kan vara relevanta för prioriteringen, direkt eller indirekt.

- **Skapa förutsättningar för kultur och evenemang på mindre orter.** För att säkerställa invånarnas tillgång till kultur i hela länet behöver kulturutbudet anpassas efter länets förutsättningar. Mindre produktioner som kan turnera på mindre orter är en förutsättning för att garantera kultur i hela länet liksom ett utvecklat arrangörskap. Det egna utövandet i regi av lokala kulturföreningar är också av hög vikt. Det skapar högre tillgång till kultur för alla invånare i länet även de som inte bor på orten där arrangemanget äger rum.
- **Stärk kultur- och evenemangsutbudet i länets större arbetsmarknadsregioner.** För att säkerställa god tillgång till kultur för länets invånare behöver utbudet stärkas i områden där människor naturligt rör sig. Det innebär i huvudsak inom länets större arbetsmarknadsregioner där människor studerar eller arbetar. Det skapar högre tillgång till kultur för alla invånare i länet även om de inte bor på orten där arrangemanget äger rum.
- **Stärk Kronobergs varumärke.** Det är angeläget att strategiskt identifiera och lyfta det som är unikt för länet och platsen. Det behövs för

att få fler inflyttare exempelvis de som pendlar till länet idag, behålla studenter i länet som riskerar att flytta, få kronobergare att flytta tillbaka och för att stärka besöksnäringens utveckling. Det innebär att fortsätta att stärka länet som exempelvis ”berättarregion”, ”glasregion”, ”natur- och kulturregion”, samt ”matregion” med fokus på hållbar, närodlat mat. Fler platser i länet, både unika platser och vardagsmiljöer, behöver synliggöras och göras tillgängliga för alla genom exempelvis kulturturism. Våra natur- och vattenvärden för exempelvis fiske och rekreation har en stor outnyttjad potential som kan utvecklas och tas tillvara i större utsträckning. Det är viktigt för att utveckla kvaliteter i vår livsmiljö men även för att stärka länets identitet.

INSATSOMRÅDE: SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR STÄRKT DELAKTIGHET OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING

Här presenteras punkter för att stärka känslan av social sammanhållning genom att möjliggöra för invånare att vara delaktiga och kunna påverka samhällsutvecklingen.

- **Möjliggöra en ökad involvering och aktivt medskapande i samhällsutvecklingen.** Det innebär att i större utsträckning involvera och inkludera invånarna att vara medskapande i samhällsutvecklingen. För att nå framgång behöver olika medskapande metoder användas till olika målgrupper. En förutsättning för ökad involvering kan vara att skapa ökad tillgång till digital infrastruktur och digital kompetens hos alla invånare. För att generellt öka delaktighet i samhället är människor boende i socioekonomiskt utsatta områden, personer med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar särskilt prioriterad målgrupper. Barn- och ungdomar är underrepresenterade i beslutande församlingar och ges begränsade möjligheter till inflytande lokalt och regionalt. Det är även en målgrupp som vi i större utsträckning vill ska stanna kvar i länet eller vilja flytta tillbaka efter studier. Mer specifikt behöver exempelvis patienter få vara med och påverka sin vård eller elever vara med och påverka sin skola i större utsträckning. Här ska betonas ett bemötande som ger likvärdig tillgång till offentliga institutioner oavsett kön, ålder, bakgrund med mera.
- **Stödja föreningslivet för att skapa fler sociala mötesplatser och nyttjande av kultur och friluftsliv.** Ge föreningslivet och civilsamhället i stort bättre förutsättningar att delta i planering och genomförande av lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Det civila samhället bidrar till att involvera människor i den lokala samhällsutvecklingen och möjliggör lokala mötesplatser. I Kronoberg finns ett stort utbud av föreningsliv och stora möjligheter till friluftsliv i skog och mark som skulle kunna nyttjas i större utsträckning. Det är viktigt att det ges redskap till alla målgrupper att delta i föreningslivet men nyanlända, barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre personer är särskilt prioriterade målgrupper. Fler mötesplatser i samhället där olika målgrupper kan mötas exempelvis över generationsgränserna är även en viktig del.

UNDERSTRATEGIER

- **REGIONAL KULTURPLAN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **REGIONAL KULTURMILJÖPLAN**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN
- **STRATEGI FÖR BESÖKSNÄRINGEN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG

STRATEGISKT OMRÅDE:

VI VÄXER AV EN CIRKULÄR EKONOMI MED FÖRNYELSEFÖRMÅGA OCH ETT ÖKAT HUMANKAPITAL

Här är en beskrivning av det andra strategiska området som handlar om vad vi ska leva och växa av.

Regional tillväxt handlar om en balans mellan tillväxt i produktivitet, sysselsättning och befolkning. Att vi är effektiva och produktiva är en förutsättning i dagens globaliserade värld, där konkurrensen är hård. Men det är ingen självklarhet att effektivitet alltid leder till fler arbeten. Det är ibland, vid större omställningar, tvärtom. Om befolkningen samtidigt ökar finns risk att arbetslöshet och sociala klyftor uppstår. Det är därför av grundläggande betydelse att ständigt hitta nya vägar för att nya arbeten ska växa fram i regionen.

Förändringstakten blir allt högre. För att nå en hållbar tillväxt behöver länet en hög förnyelseförmåga inom både privat och offentlig sektor. God samordning mellan akademi, näringsliv, ideell och offentlig sektor är en förutsättning för att skapa ett gott utvecklingsklimat. Det kan på sikt skapa tillväxt i regionen och främja framväxten av nya företag, branscher och nya grupper av företagande som kan bidra till regionens utveckling. Det är även viktigt att främja att alla grupper i samhället har samma möjlighet att bli företagare och att göra den könssegregerade arbetsmarknaden mer jämställd.

Förnyelse och tillväxt sker inte i ett vakuum. Det är flickor och pojkar, kvinnor och män som skapar den. Den snabba teknikförändringen på arbetsmarknaden har inneburit att människans kunskaper blir allt viktigare. Vi behöver vara kreativa, flexibla och påhittiga för att klara de framtida utmaningarna på arbetsmarknaden. Både för samhället och individen är det därför av stor betydelse att vi kan erbjuda ett livslångt och flexibelt lärande, där individer får chans att utvecklas och bidra till sin egen och regionens utveckling. Lärande kan även bidra till ökad hälsa i befolkningen. En god hälsa är grundläggande för

ett gott liv. Genom att uppmärksamma och arbeta sektorsövergripande med folkhälsoutmaningarna och motverka den ojämlika hälsan i länet stärks länets humankapital.

Ekonomi handlar om att hushålla med resurser. Gröna Kronoberg 2025 satsar på möjligheterna med en cirkulär ekonomi. Det är ett industriellt produktions- och konsumtionssystem som innebär ett självförnyande samspel mellan ekonomi, samhälle och ekosystem för att ge positiva fotavtryck. Det står i kontrast till linjär ekonomi som har fokus på att optimera endast det ekonomiska systemet. Genom att applicera cirkulära processer på vårt samhälle så möjliggör vi en ekonomisk tillväxt som skapar social nytta.

CENTRALA UTMANINGAR

- Stora skillnader i hälsa mellan kvinnor och män och mellan olika socioekonomiska grupper i samhället.
- Valfärdsbehoven kommer att öka vilket ställer höga krav på omställning inom offentlig sektor.
- Det råder en omfattande matchningsproblematik mellan efterfrågan från arbetsgivare och den arbetskraft som finns tillgänglig.
- Stort sysselsättningsgap mellan inrikes och utrikes födda.
- För ett län med en hög specialisering inom industrisektorn behöver nya arbeten växa fram inom nya näringar.
- Arbetsmarknaden och utbildningssektorn är könssegregerad.

MÅL OCH PÅVERKANSAKTORER

		INDIKATORER	MÅL 2025	HÅLLBARHETSDIMENSION
PÅVERKANSAKTORER	INNOVATIONSGRAD I NÄRINGSLIVET	Högutbildade inom näringslivet Teknikerindex FOU/BRP i näringslivet	Produktiviteten ska öka. Mellan 2014–2025 ska BRP/ Sysselsatt i Kronobergs län öka mer än i riket.	Målen och de påverkande faktorerna följs upp utifrån ett hållbarhetsperspektiv där vi bland annat beaktar Agenda 2030. Tillväxtmålen kommer att sättas i relation till mått som mäter dess påverkan på ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Målen och påverkansfaktorerna kommer även att följas upp utifrån kön, utbildningsnivåer, inkomstgrupper samt härkomst. I hållbarhets-uppföljningen inkluderas även ett geografiskt perspektiv som särskilt ska belysa skillnader i utvecklingen mellan olika geografiska delar i länet, exempelvis befolkningsglesa och befolkningstäta miljöer.
	FÖRNYELSEFÖRMÅGA, VÄXTKRAFT OCH INTERNATIONALISERING	Nyföretagande Näringslivsklimat Tillväxtvilja Snabbväxande företag Exportintensitet	Balanserad tillväxt – fler arbetstillfällen. Mellan 2014–2025 ska den sysselsatta dagbefolkningen i länet öka mer än riksgenomsnittet (exklusive storstadsregionerna).	
	UTBILDNING OCH MATCHNING	Beveridgekurvan (arbetslöshet kontra vakanser) Arbetsgivares syn på matchning Könsfördelning inom utbildningar och på arbetsmarknaden Arbetskraftens storlek Arbetsmarknadsregionernas storlek Tillgång till gymnasial- och eftergymnasial kompetens	Förbättrad matchning – fler i arbete. År 2025 ska sysselsättningsgraden för kvinnor och män i länet uppgå till minst 80 %.	
	HÄLSA OCH LEVNADSVANOR	Behörighet till gymnasiet alt. gymnasieexamen Barn i ekonomiskt utsatta hushåll Någon att dela känslor och anförtro sig åt (sociala relationer) Nedsatt psykiskt välbefinnande Matvanor Stillasittande Fysisk aktivitet	Ett ökat humankapital. Den självs kattade hälsa för kvinnor och män, flickor och pojkar ska förbättras och könsskillnaderna minska.	
	ENERGI	BRP/Energikonsumtion Produktionen av förnybar energi	På väg mot ett plusenergilän. Minst 80 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2025 från förnybara källor.	

PRIORITERING 3: UTVECKLA EN INNOVATIV REGION OCH ETT BRETT NÄRINGS- LIV

Prioriteringen handlar dels om att bredda länets näringsliv för att minska konjunkturkänsligheten, dels om att utveckla länets innovationsförmåga. Förnyelse, både i form av innovationer i befintliga företag, offentlig sektor, akademi och det civila samhället och i form av nya företag och branscher är ett av de främsta verktygen för att stärka länets tillväxt och sysselsättning. Innovation är dessutom principer som genomsyrar en cirkulär ekonomi, där resurser används mer effektivt genom att hela kretsloppet tas i beaktande för produkter och tjänster. Prioriteringen syftar till att öka länets konkurrenskraft och hållbarhet.

INSATSOMRÅDE: FRÄMJA ENTREPRENÖRSKAP OCH TILLVÄXTVILJAN

Här presenteras punkter kopplat till nyföretagande och förnyat näringsliv.

- **Stärka det regionala och lokala näringslivsklimatet.** Företagsklimatet på lokal och regional nivå har stor betydelse för uppkomsten av företag och för befintliga företags möjlighet att växa. Det handlar om att främja ett näringslivsklimat som är inkluderande för alla företagare oavsett kön, ålder, bakgrund med mera och som understödjer ett innovativt klimat. De offentliga aktörerna har god

KOPPLING TILL AGENDA 2030 MÅL

Av agenda 2030 målen bidrar prioriteringen framför allt till mål 5: jämställdhet, mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 10: minskad ojämlikhet, mål 12: hållbar konsumtion och produktion samt mål 15: ekosystem och biologisk mångfald. Observera att de globala målen och Agenda 2030 är integrerade och odelbara. Fler mål än de som nämns ovan kan vara relevanta för prioriteringen, direkt eller indirekt.

möjlighet att påverka näringslivsklimatet i regionen. Det kan exempelvis ske genom att stärka kontaktytorna mellan det offentliga och näringslivet med exempelvis handläggnings-tider och företagsbesök. Det handlar även om vilka värderingar och kulturer som förmedlas i olika nätverk och organisationer. Det är särskilt viktigt för att främja framväxten av nya företag bland unga, utlandsfödda och kvinnor generellt och för att få befintliga företag att vilja växa i större utsträckning.

- **Stöd entreprenörskap och nyföretagande för ett breddat näringsliv genom fler service- och tjänsteföretag.** Regionen är i behov av ett mer diversifierat näringsliv för att stärka omställningsförmågan, särskilt i regionens mindre kommuner. Fler platsbundna företag inom exempelvis besöksnäring och de gröna näringarna skulle bidra till att minska länets sårbarhet och bidra till en mer attraktiv region. De gröna näringarna är knutna till marken de brukar och besöksnäringen till platsen. I det fall företag inom besöksnäringen finns på mindre platser kan de, samtidigt som de attraherar turister, också bidra till sysselsättning på landsbygden. Fler kunskapsintensiva fåmansföretag som omfattar exempelvis management-konsulter, kulturella och kreativa näringar, IT-konsulter, tekniska konsulter samt jurister, skulle även kunna bidra till ett mer kunskapsdrivet näringsliv även i regionens glesare delar. Många etablerade företag står även inför en generationsväxling. Nya entreprenörer som kan ta över behövs. Studenter är en målgrupp som bör fångas upp i bättre utsträckning som potentiella entreprenörer. Förutsättningarna för företagande bland utlandsfödda, ungdomar och kvinnor generellt behöver förbättras. Det sker exempelvis genom att säkerställa att det företagsfrämjande systemet fungerar likvärdigt för alla och genom särskilt stöd till dessa underrepresenterade grupper.

INSATSOMRÅDE: STÄRK INNOVATIONSGRADEN I NÄRINGSLIV OCH OFFENTLIG SEKTOR

Här presenteras punkter för att stärka befintligt näringsliv och offentlig sektor.

- **Stärk företagens uppkoppling till de globala värdekedjorna.** Den ökade specialiseringen vid produktion av varor och tjänster innebär att en mängd aktörer är delaktiga i framtagningsprocessen innan produkten når slutmarknaden. För att bevara framtidens konkurrenskraft behöver länets företag ingå i dessa globala värdekedjor. En viktig del av konkurrenskraften är att få tillgång till nödvändig kunskap oavsett storlek på företaget. Detta kan dels ske genom det lokala universitetet, dels genom de kunskapsnätverk av universitet som finns på den internationella och nationella arenan vilka digitaliseringen underlättar. Företagen i mindre regioner, likt Kronoberg, kan kompensera det begränsade kunskapsunderlaget regionalt genom starka kontakter med dessa kunskapsnätverk. Åtgärden är särskilt viktig för industritäta områden i länet då de påverkas i störst utsträckning.
- **Stärk företagens och offentlig sektors digitaliseringsgrad.** Länet har en stark specialisering inom IT och tillverkning. Detta innebär goda förutsättningar för en lyckad digitalisering av näringslivet och den offentliga sektorn. Dels kan IT-produkter och tjänster utvecklade i Kronobergs län exporteras, dels kan tekniksektorns digitalisering bidra till en högre automationstakt och därmed ökade chanser att behålla produktionen inom länet. I en industriregion likt Kronobergs län är det viktigt att företagen anpassar sig och nyttjar ny teknik som ett verktyg för att utveckla sin verksamhet. Det handlar både om digitalisering, robotisering och automatisering. Digitalisering och smarta produkter är även viktiga för service- och tjänsteföretag. Med hjälp av digitala lösningar blir de inte lika

platsberoende vilket skapar nya förutsättningar i länet om tillgängligheten till driftsäkert bredband är hög. Inom offentlig sektor krävs stora satsningar på att ställa om verksamheten med hjälp av digitalisering för att ge invånarna den service de efterfrågar.

- **Stärk företagets och offentlig sektors gröna omställning.** Miljöteknikutvecklingen bör stärkas ytterligare med att producera mer smarta, klimatvänliga produkter och tjänster vilka ökar möjligheterna för ett effektivt resursutnyttjande. Länet har exempelvis en stor potential i att bidra till grön omställning genom att använda skogen som resurs i större utsträckning för exempelvis bioenergi och miljövänligt flygbränsle. Universitet och högskolor kan bidra till att omställningen påskyndas. Produktionen i länet bör även sträva efter att i större utsträckning införliva en cirkulär ekonomi. I en cirkulär ekonomi minskar miljöbelastningen genom att produkter designas för att kunna återanvändas eller brytas ned och komposteras. Resurserna används mer effektivt när återanvändning, reparation och återvinning blir normen. Förändringen gäller inte enbart teknik utan även organisation, samhälle och finansierings- och affärsmodeller. För att bli ett fossilfritt län kan restvärme som i dagsläget går till spillo inom exempelvis industrin, nyttjas betydligt mer vilket skulle ge företagen bättre ekonomiska förutsättningar och samtidigt vara bra för miljön. Nya sätt att använda restvärmen behöver utvecklas. Att vara på väg mot ett plusenergilän³ handlar även om att stödja omställningen med att näringslivet ska använda mer förnybar energi. Tillverkningen av förnyelsebar el behöver även öka inom samhället i stort i takt med att energibehovet ökar.
- **Utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet.** Att specialisera sig är en förutsättning för att hävda sig i den globala ekonomin. Samarbete mellan företag

inom styrkeområden skapar platsspecifika konkurrensfördelar. Länet har en tradition av hög konkurrenskraft inom exempelvis maskinindustri, IT samt skog-, trä- och möbelindustrin. För att kunna konkurrera på en global marknad behöver länet fortsatt utveckla specialiseringen inom dessa näringar och även samverka mellan dem. Nya innovationer uppstår ofta i gränslandet mellan olika specialiseringar. Det handlar även om att öka förädlingsvärdet av produkter som finns i länet exempelvis skog vilket hänger samman med en grön omställning. Vilka styrkeområden som kan utvecklas hänger även samman med infrastruktursatsningar och kompetensförsörjning. IT-sektorn är primärt koncentrerad till Växjö. Industrisektorn är mer utspridd och skapar möjligheter till mer lokala specialiseringar. Det är viktigt att kunskapsnivån i dessa branscher ökar och därigenom konkurrenskraften. Detta ska ske i kombination med att näringslivet breddas.

- **Stärk sociala innovationer.** Den sociala innovationskraften och samhällsnyttan som sociala företag/entreprenörer kan bidra med bör tillvaratas i större utsträckning i länet. Det handlar inte bara om att skapa sysselsättning för utsatta grupper utan också att stödja aktörer och företag i deras möjligheter till alternativa ägandeformer och nya sätt att driva företag. Det leder ofta till nya sätt att lösa dagens- och framtidens samhällsutmaningar. En sådan utmaning kan exempelvis vara att öka länets självförsörjningsgrad av livsmedel. Näringslivet och offentlig sektor bör generellt öka sin kunskap om socialt ansvarstagande. Kunder och samhället värderar idag ofta företag och organisationer utifrån deras arbete för ett mer hållbart samhälle.
- **Skapa nya och flexibla lösningar på välfärdstjänster.** För att klara dagens och framtidens utmaningar inom offentlig sektor krävs snabbt nya lösningar för välfärdstjänster.

³ Plusenergilän innebär att produktionen av förnybar energi och biobränsle överstiger den totala energianvändningen i länet, dvs. blir självförsörjande och kan exportera förnybar energi

Att tänka och göra nytt för att möta invånarnas behov – användardriven innovation - blir avgörande och kan omöjligt göras utan aktivt samskapande bland samhällsaktörer. Kronobergs län har goda förutsättningar genom en redan välfungerande samverkan. Ytterligare steg behöver dock tas för att utmana rådande system för Kronobergarens förutsättningar

att leva ett bra liv, hela livet. Offentlig sektor är idag en stor arbetsmarknad för kvinnor vilket ger potential till att stödja innovationer framför allt bland just kvinnor. De är ofta underrepresenterade i innovationssatsningar. Nya aktörer behöver involveras, exempelvis är civilsamhällets medverkan i innovationsutvecklingen central och nödvändig.

UNDERSTRATEGIER

- **STRATEGI FÖR BESÖKSNÄRINGEN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **KOMPETENSFÖRSÖRJNINGSTRATEGI**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **REGIONAL KULTURPLAN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **NÄRMARE KRONOBERGAREN – UTVECKLINGSTRATEGI INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **TRÄSTRATEGI SMÅLAND**
SAMORDNINGSANSVAR: SMÅLANDS TRE REGIONORGANISATIONER OCH LÄNSSTYRELSENA I DE TRE LÄNEN
- **REGIONAL SKOGSSTRATEGI FÖR SMÅLAND**
SAMORDNINGSANSVAR: SMÅLANDS TRE REGIONORGANISATIONER OCH LÄNSSTYRELSENA I DE TRE LÄNEN
- **LANDSBYGDSPROGRAMMET**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN
- **KRONOBERGS LIVSMEDELSSTRATEGI**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN
- **STRATEGI FÖR JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN
- **REGIONALT ÅTGÄRDSPROGRAM FÖR MILJÖMÅLEN**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN

PRIORITERING 4: UTVECKLA KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN OCH EN GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

Prioriteringen handlar om människor som regionens främsta resurser. Det handlar om att ta tillvara och öka flickor och pojkars, kvinnor och mäns kunskaper och färdigheter genom hela livet. Det handlar också om att skapa möjlighet för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta

de påverkbara hälsoklyftorna. Invånarna utgör regionens humankapital och är en förutsättning för att skapa förnyelse. Prioriteringen syftar till att utveckla humankapitalet som en viktig framgångsfaktor för regional utveckling.

KOPPLING TILL AGENDA 2030 MÅL

Av agenda 2030 målen bidrar prioriteringen framför allt till mål 5: jämställdhet, mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 10: minskad ojämlikhet, samt mål 12: hållbar konsumtion och produktion. Observera att de globala målen och Agenda 2030 är integrerade och odelbara. Fler mål än de som nämns ovan kan vara relevanta för prioriteringen, direkt eller indirekt.

INSATSOMRÅDE: SKAPA BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

Här presenteras punkter för att nå en god och mer jämlik hälsa i länet. För att lyckas krävs ett strategiskt och medvetet folkhälsoarbete och samverkan mellan många olika aktörer.

- **Främja goda uppväxtvillkor hos barn och unga och motverka studieavhopp.** Det handlar om att satsa på alla barn från födseln och ge varje barn möjlighet att utvecklas optimalt efter sina egna förutsättningar. Att höja skolresultaten och att motverka studieavhopp är en central del i att stärka barns och ungas förutsättningar. Pojkarna i länet är överrepresenterade bland elever som hoppar av studierna, de presterar sämre än flickorna och har en lägre utbildningsnivå varför de är en prioriterad målgrupp. Stöd till föräldraskapet är centralt och det behövs en bred samverkan

bland aktörer i länet för att bland annat stärka tilliten till vuxna.

- **Främja psykisk hälsa.** Insatser inom förskola, skola, arbetsliv och hälso- och sjukvården behövs för att stärka den psykiska hälsan i befolkningen. Brister i skolans funktion och förändringar på arbetsmarknaden har lyfts fram som två tänkbara orsaker till psykisk ohälsa, och därför är dessa två viktiga arenor i arbetet. Psykisk ohälsa är en anledning till att många flickor och pojkar inte går ut gymnasiet vilket försvagar deras framtida möjlighet på arbetsmarknaden, varvid unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) är en prioriterad målgrupp. Andra prioriterade grupper är nyanlända och ensamkommande, personer som står utanför arbetsmarknaden, HBTQ-personer och äldre (över 65 år), där ensamhet lyfts fram som en orsakande faktor.

- **Främja goda levnadsvanor med särskilt fokus på mat och fysisk aktivitet.** Hälsosamma levnadsvanor ökar förutsättningarna för en god hälsa och minskad sjuklighet. Det hänger i sin tur samman med exempelvis möjligheter att orka arbeta eller vara i annan sysselsättning. Med levnadsvanor menas exempelvis fysisk aktivitet, matvanor, tobak- och alkoholbruk. Det behövs insatser inom alla levnadsvanor och till alla grupper i befolkningen. Fysisk aktivitet och goda matvanor behöver dock prioriteras upp. För att främja fysisk aktivitet är det viktigt att det finns grönområden och möjligheter till spontanidrott. Inom mat behöver bland annat kunskapen om livsmedelstillverkning och vad som är goda matvanor öka.

INSATSOMRÅDE: SKAPA BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR MATCHNINGEN PÅ ARBETSMARKNADEN

Här presenteras punkter för att främja matchning mellan arbetsgivare och individer på arbetsmarknaden samt bygga den kompetens som efterfrågas i länet.

- **Stärk individens omställningsförmåga.** Arbetsmarknaden förändras allt snabbare. En stor del av de nya arbetena kräver högre och ibland helt ny kompetens. Länet behöver stärka omställningsförmågan i hela länet i takt med att kunskapsinnehållet på arbetsmarknaden ökar. Det ställer höga krav på såväl individ, arbetsgivare och samhället i stort.

Minst en gymnasial utbildning krävs men även fortsatta chanser till lärande under hela arbetslivet via exempelvis Komvux, universitet eller andra bildningsformer och lösningar. Det innebär att arbetsgivare, såväl privata som offentliga behöver arbeta aktivt och strategiskt med sin kompetensförsörjning. Utbildningsaktörer behöver i sin tur, genom regional samverkan med arbetsgivarna, snabbare svara på branschernas behov utifrån omvärldens krav. För att öka kunskapsnivån och få ett mer innovativt klimat är det viktigt att minska underrepresentationen av män och kvinnor, olika bakgrund osv. i olika branscher. En ökad mångfald och öppenhet ska leda till att locka fler talanger och stärka länets- och arbetsgivar- nas varumärke.

- **Stärk utlandsföddas ställning på arbetsmarknaden och i samhället.** Utlandsfödda kvinnor men även män utanför arbetsmarknaden eller med outnyttjad potential behöver snabbare få möjlighet till utbildning. De behöver även få möjlighet till en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens.. Etableringsaktörer ska samordna och effektivisera processen med kartläggning och bedömning för individen. Det är viktigt att insatser är samordnat och kompletterande mellan kommunerna. Aktörerna ska även kunna bidra till att målgruppen bygger upp bättre kontakter med arbetslivet och samhället i stort. Målet är att öka kunskapen

om arbetslivet och att få individen att känna sig mer hemma i länet. Språkinlärning ska prioriteras och kunna kombineras med studier eller arbete som stärker de utlandsfödda samsättningsgrad. Insatser är särskilt viktigt i de kommuner som har haft ett högt mottagande.

- **Främja tillgången till talanger och högutbildade.** Länet behöver ta tillvara på högkvalificerad kompetens för att skapa en mer kunskapsdriven, konkurrenskraftig och hållbar region. Dels handlar det om att ta tillvara och behålla de studenter och forskare som utbildar sig och verkar i länets högskolor, dels om att attrahera inflyttare med rätt kompetenser. Arbetslivet och universitet/högskolor ska samverka för att främja nätverkande och öka förekomsten av aktiviteter som ökar förståelsen för arbetslivet och närvaron av akademien. Arbetsgivare i alla länets kommuner ska tillsammans med universitetet arbeta för att aktivt behålla och attrahera kompetens

som det råder hög konkurrens om. Det är särskilt viktigt att bygga upp relationen mellan akademien och företag som idag saknar erfarenhet av att arbeta tillsammans med akademien.

- **Främja informerade studie- och yrkesval för ett livslångt lärande.** Det finns ett för lågt intresse om branscher med stora kompetensbehov bland ungdomar och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden. Vård- och omsorg samt teknikområdet är två av flera områden. Det kan motverkas genom att öka kunskapen om koppling mellan utbildning och arbetsliv. En central del är att luckra upp de traditionella genuskontrakten⁴ för att främja att de individuella förmågorna styr valet av studier och yrke. En välfungerande och jämställd studie- och yrkesvägledning ska börja redan i grundskolans tidiga år. Den ska även finnas tillgängligt för vuxna som söker stöd och rådgivning för det livslånga lärandet och ändrade yrkesval.

UNDERSTRATEGIER

- **KOMPETENSFÖRSÖRJNINGSTRATEGI**
SAMORDNINGSANSVAR: REGION KRONOBERG
- **STRATEGI FÖR JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING**
SAMORDNINGSANSVAR: LÄNSSTYRELSEN

⁴ Genuskontrakt innebär att fler kvinnor väljer traditionellt kvinnliga yrke och tvärt om.

GRÖNA TRÅDEN:

KRONOBERGS METOD FÖR HÅLLBART REGIONALT UTVECKLINGSARBETE

Kronobergs län står liksom andra regioner inför ett antal globala och lokala samhällsutmaningar för att nå en hållbar samhällsutveckling. Utmärkande för dessa utmaningar är att de skär genom sektoriella gränser.

För att insatser kopplade till Gröna Kronoberg 2025 ska bemöta dess utmaningar och driva en utveckling som skapar positiv förändring behövs ett ledningssystem som ger verktyg för att metodiskt och hållbart gå från mål till handling, *gröna tråden*⁵. Arbetsmetoden, *Gröna tråden* innehåller ett antal komponenter och verktyg som lägger grunden för detta.

Gröna tråden utgår ifrån att *samhällsutmaningarna* sätts i centrum och att det finns ett sektorsövergripande perspektiv. För att uppnå denna så kallade utmaningsdrivna utveckling krävs ett *kompetent ledarskap* som blir ett medel för att skapa kreativitet, förnyelse och innovation. En ledare måste skapa förutsättningar för en ökad medvetenhet och förståelse för en hållbar utveckling. I det ingår att bidra till att organisationens processer är *framsynta*. Det innebär att skapa beredskap för hur samhället kan se ut på längre sikt och hur det kan påverka verksamheten. Det kan exempelvis handla om framtidens digitalisering.

Regionalt utvecklingsarbete ska sätta människan i centrum och komma alla människor i samhället till del, oavsett kön, ålder, bakgrund med mera⁶. *Mångfald- och jämställdhetsintegrering*

ska användas i alla led i arbetsmetoden *gröna tråden* – från planering till genomförande och uppföljning. I det regionala utvecklingsarbetet ska även barn och ungdomar ges inflytande och få komma till tals i frågor som berör dem. Vid åtgärder och beslut som berör barnet ska barnets bästa komma i första hand.

Gröna tråden innehåller utöver de övergripande komponenterna *utmaningsdriven utveckling, kompetent ledarskap, mångfald- och jämställdhetsintegrering* och *framsyn* ett antal verktyg; *samverkanstrappan, planeringsverktyg, intressentanalys, förändringslogik* och *lärandecykel*. Vilket verktyg som ska användas och i vilken ordning det ska ske beror på den enskilda processens behov.

SAMHANDLINGSTRAPPAN

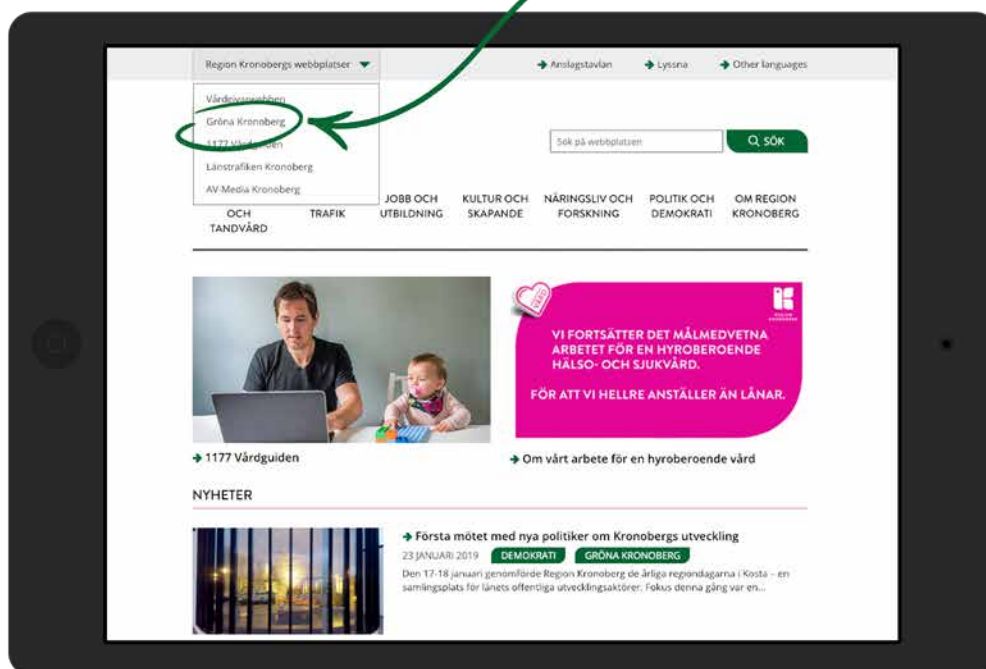
Samhällsutmaningar som inte kan lösas av en enskild aktör kräver olika former av samverkan. Samhandlingstrappan är ett verktyg som synliggör stegen i en utvecklingsprocess så att aktörerna kan agera effektivt tillsammans. Det finns tre huvudsakliga skäl till samverkan. Det första är att det leder till högre kostnadseffektivitet. Det i sin tur leder till bättre och effektivare verksamheter

⁵ Har sin grund från *Ledningssystem för hållbar utveckling i kommuner, landsting och regioner; Svensk standard SS 854000: 2014*

⁶ Det är förbjudet enligt lag att diskriminera någon på grund av: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Observera att även andra kategorier såsom stad och land, utbildningsbakgrund eller inkomst kan vara grund för diskriminering.

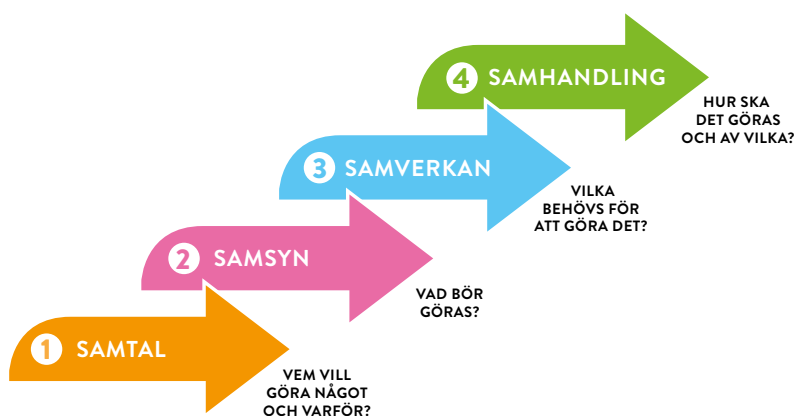

HÄR KAN DU HITTA GRÖNA KRONOBERG UNDER REGIONKRONOBERG.SE

som minskar samhällets totala kostnader. Det andra skälet är att samhället genom en samverkan mellan myndigheter och/eller aktörer kan bemöta utsatta grupperns behov. Det tredje skälet är att inflytandet hos medborgare och andra aktörer ökar, vilket gynnar de aktörer som samverkar.

I samband med att Samhandlingstrappan används bör aktörerna gemensamt undersöka om det finns eventuella gap och hinder för ett effektivt samspel. Det kan vara exempelvis informationsgap, kapacitetsgap eller finansiella gap.

Samhandlingstrappan illustrerar olika steg och djup i samverkan.

Källa: samhandling för innovationsledd tillväxt, Vinnova 2005:07

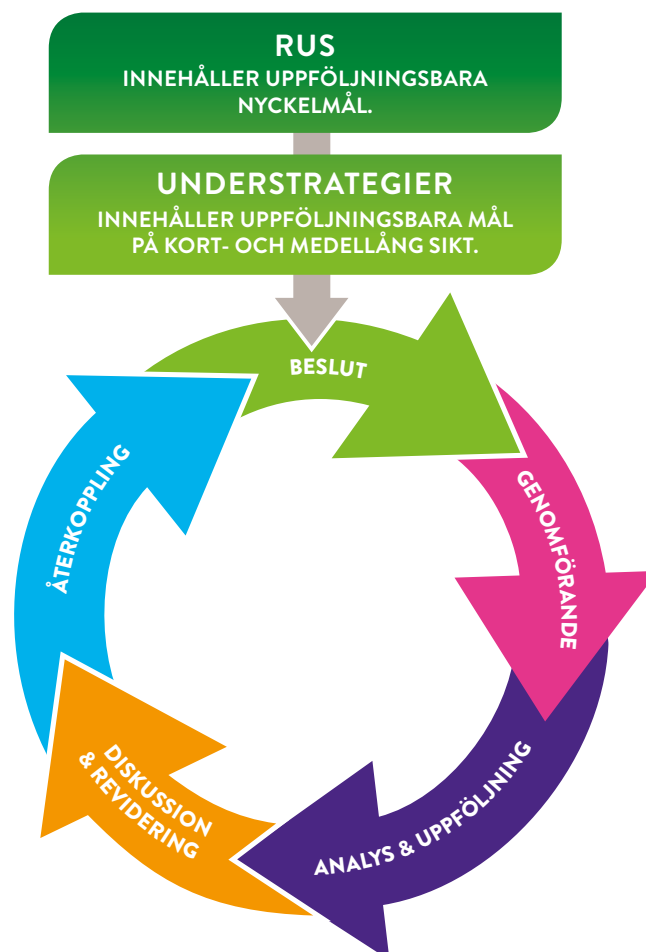
PLANERINGSVERKTYG

Designmetodik och designverktyg används för att utveckla innovativa lösningar. De utgår från användarens behov och upplevelser men lyfter också fram medarbetarnas och utförarnas perspektiv på utmaningarna. Det handlar om att ta fram de lösningar som skapar värde för de som ska använda dem, få insikter om invånarnas verkliga behov, arbeta i en kreativ och engagerande process samt att tillsammans ta fram idéer och testa om de fungerar. Det skapar inga misslyckanden då verktygen går ut på att arbeta agilt, det vill säga testa, ändra och testa igen. Processen gör det lättare att fokusera på att lösa "rätt" problem och sluta göra det som inte skapar värde. Den skapar även goda förutsättningar för att idéer ska bli verklighet och spridas.

Det regionala utvecklingsarbetet syftar till att skapa förändring. Det finns olika planeringsverktyg som sätter förändringen, eller det önskade resultatet, i fokus. Vad dessa planeringsverktyg har gemensamt är att de förflyttar perspektivet i planeringen från aktiviteter till de resultat och mål som vill uppnås. Planeringen tar sin utgångspunkt i de samhällsproblem som behöver lösas, vilket lägger grunden för de resultat och mål som formuleras. Detta resultatnriktade arbetssätt kännetecknas också av ett reflekterande förhållningssätt där lärdomar dras av framgångar och motgångar, för att kontinuerligt förbättra verksamheten och skapa större nytta för de som lever och verkar i Kronobergs län.

INTRESSENTANALYS

En mångfald av intressenter ska bidra till regional utveckling. Intressenterna ska kunna ta olika roller och ansvar i utvecklingsarbetet över tid och kliva in i och kliva av utvecklingsprocesser, beroende på vad utmaningen är och vilka lösningar som behövs. Intressentanalys är ett verktyg som synliggör vilka som påverkas av, och kan påverka utvecklingsarbetet. I arbetet med intressentanalys är det viktigt att vara medveten om, och hantera att olika intressenter har olika förutsättningar att få inflytande och att vara delaktiga.

Lärandecykeln olika steg

FÖRÄNDRINGSLOGIK

Förändringslogik är ett verktyg som ger en överblick av vad som ska förändras, hur det ska gå till och vilka resurser som finns tillgängliga för arbetet. Förändringslogik synliggör den logiska kedja som säkerställer att utvecklingsarbetet leder mot uppsatta mål. Utvecklingsprocessen blir tydlig, styrkor och svagheter synliggörs och förutsättningarna att följa upp arbetet förbättras. Det ska finnas en ”grön tråd” hela vägen.

LÄRANDECYKEL

Lärandecykel är ett verktyg som används för att förvalta kunskap så att lärande sker systematiskt. Det behövs en plan för hur vi förvaltar kunskap för att vara säkra på att vi lär oss av det vi gör. Om vi inte sprider kunskaper finns det inget värde i att följa upp olika insatser. Syftet med lärandecykeln är att ta ansvar och vara öppna och transparenta. Lärandecykeln steg kan användas i mindre eller större processer som bidrar till att nå Gröna Kronoberg 2025. Uppföljning av hållbarhetsdimensionerna är viktigt i alla steg.

GENOMFÖRANDE, ROLLER OCH SAMVERKANFORMER

Regionalt utvecklingsarbete är komplext och kräver många aktörers delaktighet. Olika sakområden har sina särskilda förutsättningar och verktygen i gröna tråden behöver anpassas efter behov. Här beskrivs några olika roller som aktörer i länet har i arbetet för att nå regional utveckling.

På regional nivå har Region Kronoberg tillväxtansvaret vilket bland annat innebär att arbeta fram, fastställa och genomföra insatser i linje med regionens utvecklingsstrategi. Det sker delvis genom understrategierna som beskrivs i Gröna Kronoberg. De förverkligas i sin tur genom bland annat samordning av kommunala chefsnätverk. I årscykel ingår att årligen i Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplanering prioritera bland insatsområdena i Gröna Kronoberg och besluta om en verksamhetsplan med handlingsplaner. Den utgår från den årliga insatsrapport som tas fram kopplat till strategin.

Länsstyrelsen har rollen att bevaka statens intressen och bidra till regional utveckling utifrån

sina sakområden. Bägge organisationerna leder olika former av samverkan kring regional utveckling. På lokal nivå har kommunerna ansvaret för förvaltningen av kommunala resurser och för utvecklingen lokalt. Kommunerna är också intressenter i regional samverkan.

Kommunerna, Region Kronoberg och staten har i sin tur viktiga plattformar för samverkan mellan många olika samhällsaktörer som var och en bidrar till Gröna Kronoberg. Det handlar om att skapa förutsättningar och beredskap både för *hur* aktörer arbetar (process) och *vad* de arbetar med.

För att nå regional utveckling behövs även ofta samverkan nationellt och mellanregionalt. Regionsamverkan Sydsverige är en viktig samverkansplattform inom infrastruktur och transportplanering, kultur, hälso- och sjukvård samt arbetsmarknadsfrågor. Region Kronoberg är med tillsammans med övriga sydlänen som är Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar och Skåne.

Målsättningen att skapa en grund för ökad tillväxt i Sydsverige i ekonomiskt, ekologiskt, kulturellt och socialt hänseende.

För en gles region som Kronoberg – liten befolkning på en relativt stor yta - spelar det roll när, var och hur aktörerna möts för att skapa ett hållbart upplägg. Befintliga nätverk och möten nyttjas för att skapa samsyn och ett strategiskt arbete runt en viss utvecklingsfråga. Exempel på samverkansformer är: Kommunalt forum (för förtroendevalda), nätverk och projekt. De används för att skapa möten mellan olika intressenter inom offentlig, privat och civil sektor i syfte att nå samverkan och rikta olika resurser till gemensamma mål. Under året arrangeras återkommande större mötesplatser och möten där länets utvecklingsaktörer kan delta och påverka utvecklingen oavsett vilket område de representerar, exempelvis vår- och höstforum.

LÄRANDE OCH UPPFÖLJNING

Gröna Kronoberg har en lärande- och uppföljningscykel som syftar till att skapa ett systematiskt lärande. Ett systematiskt lärande är viktigt för att kunna bedriva ett resurseffektivt och ändamålsenligt arbete. Uppföljnings- och lärandecykeln beskrivs mer ingående i Gröna Kronobergs *uppföljnings- och lärandeplan*.

Flera analys- och uppföljningsinsatser sker löpande under verksamhetsåret. Varje år tar Region Kronoberg fram en rapport där utveck-

lingsstrategins mål och indikatorer följs upp. Rapporten innehåller även en kartläggning av de insatser som genomförts under året och som kopplar till strategins prioriteringar och mål. Årligen tar Region Kronoberg även fram ett flertal analyser som syftar till att följa utvecklingen i regionen och beskriva de utvecklingsförutsättningar som finns i Kronobergs län. Varje år genomförs även ett flertal utvärderingar och uppföljningar av projekt och verksamheter som får finansiering från Region Kronoberg.

Vart fjärde år genomförs en aktualitetsprövning av utvecklingsstrategin. Syftet med aktualitetsprövningen är att säkerställa strategins fortsatta relevans.

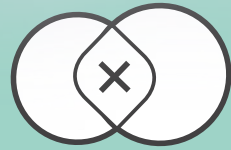
All uppföljning och rapportering av mål, indikatorer och påverkansfaktorer i regionala utvecklingsstrategin kommer i möjligaste mån att beskrivas uppdelat på kön, härkomst, åldersgrupper och utbildningsnivå. Uppföljningen av utvecklingsstrategin kommer även att ta hänsyn till de tre hållbarhetsdimensionerna (se: sidan x). Detta kommer att ske genom att vi sätter tillväxtmålen i relation till mätsystemet BRP+⁷, som är framtaget av Tillväxtverket och regionerna.

En viktig del av analys- och uppföljningsarbetet är att sprida den kunskap som tas fram. Region Kronoberg kommer därför att arbeta aktivt med att sprida lärande inom redan etablerade nätverk och forum.

⁷BRP säger inget om värdet av produktionen har lett till ökad livskvalitet för medborgarna. BRP säger heller inget om produktionen är hållbar eller inte. Därför har BRP+ tagits fram. BRP+ omfattar totalt 16 mätområden, så kallade teman, varav 12 teman är kopplade till livskvalitet och fyra är så kallade "framtidsteman" som indikerar hållbarhet över tid. Vårt och ett av dessa teman är breda områden inom vilka kopplingen till livskvalitet kan beskrivas på olika sätt. BRP+ har lånat sitt konceptuella ramverk från OECD:s Better Life Initiative. Better Life, liksom BRP+, består av två delar. En del som visar utfallet för livskvalitet här och nu baserat på ett antal temaoområden. En annan del visar på förutsättningar för hållbar livskvalitet över tid utifrån fyra typer av framtidsteman (kapitalstockar).

UTKAST

GRÖNA
KRONOBERG
2025
BILAGOR

BILAGA 1:

FÖRORDNINGEN OM REGIONALT TILLVÄXTARBETE

I Förordningen (2017:583) om *regionalt tillväxtarbete* tydliggörs ansvaret för aktörer med regionalt utvecklingsansvar och statliga myndigheter i det regionala tillväxtarbetet. Region Kronoberg har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i Kronobergs län. I förordningen finns bland annat bestämmelser om att:

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för att genomföra strategin.
2. besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.
3. följa upp, låta utvärdera och årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet till regeringen.

Enligt förordningen är en regional utvecklingsstrategi en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län. Strategin ska innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet och ligga till grund för regionala strukturfondsprogram, territoriella program, regionala tillväxtprogram samt andra relevanta regionala program och insatser. Vidare ska strategin:

- Upprättas utifrån en analys av de särskilda utvecklingsförutsättningarna i länet.
- Utarbetas i samråd med berörda kommuner och landsting samt länsstyrelser och andra berörda statliga myndigheter. Strategin ska förankras väl lokalt och regionalt. Även näringslivet och det civila samhällets organisationer i länet ska erbjudas möjligheter till samverkan.
- När ett regionalt utvecklingsprogram har fastställts eller uppdaterats, lämnas till regeringen och utvalda myndigheter och aktörer.

En regional utvecklingsstrategi kan begränsas till att enbart vara en utgångspunkt vid urvalet av insatser när Region Kronoberg och Länsstyrelsen fattar beslut om statliga medel för regionala tillväxtåtgärder (tillväxtprojekt, företagsstöd och kommersiell service). Men strategin kan också göras bredare och då även belysa andra områden såsom regional kulturverksamhet, kompetensförsörjning, klimatfrågor och folkhälsa. Finansieringskällor för uppfyllande av strategins insatser kan då vara andra statliga medel, EU-medel, olika myndigheters nationella utlysningar samt egna regionala medel.

BILAGA 2:

VAD INNEBÄR HÅLLBARHET I KRONOBERG

Hållbarhet ska genomsyra alla led i det regionala utvecklingsarbetet. En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Hållbarhetsperspektivet vilar på tre ben; social, ekologisk och ekonomisk utveckling. De tre perspektiven är lika viktiga och varandras förutsättningar. Människan är i centrum, ekologin sätter ramarna och en god ekonomisk hushållning är en förutsättning och ett medel för hållbar utveckling.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Vi ska verka för att flickor och pojkar, kvinnor

och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala utvecklingsarbetet. Arbetet ska präglas av respekt för de mänskliga rättigheterna.

Ett ekologisk hållbart samhälle innebär att skydda planeten från att förstöras genom att långsiktigt förvalta naturresurser, konsumera och producera hållbart samt vidta åtgärder mot klimatförändringar. I vårt arbete ska vi hushålla med resurser, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt verka för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett ekonomiskt hållbart samhälle innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi verkar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

BILAGA 3:

BESKRIVNING OCH MOTIVERING AV MÅL

ATTRAKTIVITET - FLER SKA VÄLJA ATT BO I LÄNET. ETT FÖRBÄTTRAT INRIKES FLYTTNETTO (INRIKES FLYTTNETTO I RELATION TILL BEFOLKNINGEN 2014-2025)

Inrikes flyttnetto är det främsta måttet för att mäta boendeattraktivitet i en region. Måttet mäter skillnaden mellan hur många människor som flyttar till och från Kronobergs län i relation till övriga län i Sverige. Ett positivt inrikes flyttnetto är ett mer rättvisande mått för att studera boendeattraktivitet än den totala befolkningsutvecklingen. De senaste åren har länets befolkningstillväxt till stora delar drivits av invandringen till länet. Historiskt sett har dock sekundäromflyttningen av de som invandrat till länet varit hög och ökningen riskerar att bli temporär. Det är därför inte säkert att länets befolkningstillväxt de senaste åren kan sägas bero på en ökad boendeattraktivitet. Snarare är det mer intressant, ur ett attraktivitetsperspektiv, att följa hur många av de som invandrat till regionen som väljer att bo kvar här på sikt, vilket inrikes flyttnetto fångar upp. De senaste åren har länet haft ett av de svagaste inrikes flyttnettona i Sverige, vilket indikerar att länet har en svag boendeattraktivitet.

KLIMATPÅVERKAN SKA MINSKA. 2025 SKA UTSLÄPP AV KOLDIOXID I KRONOBERGS LÄN FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN SKA TILL ÅR 2020 HA MINSKAT TILL 1,5 TON PER ÅR OCH LÄNSINVÅNARE.

En hållbar utveckling förutsätter att vi inte förbrukar jordens resurser i den takt som vi gör idag. I Kronobergs län är det främst transportutsläppen som är den stora utmaningen. Sedan 1990 har utsläppen från denna sektor varit i

princip oförändrade samtidigt som de totala klimatpåverkande utsläppen minskat med mer än 30 procent. Idag står transportsektorn för ungefär 50 procent av de klimatpåverkande utsläppen i länet. Detta beror dels på att stora mängder gods- och persontrafik passerar länet, dels på att länet har en relativt gles struktur som genererar många och långa personresor inom länet. Idag har vi tyvärr inte tillgång till någon konsumtionsbaserad utsläppstatistik på regional nivå.

PRODUKTIVITETEN SKA ÖKA. MELLAN 2014-2025 SKA BRP/ SYSSELSATT I KRONOBERGS LÄN ÖKA MER ÄN I RIKET

Bruttoregionprodukt (BRP) per sysselsatt är ett mått på produktiviteten i en region. BRP är ett aktivitetsrelaterat mått som visar hur stor produktionen är inom en region. Genom att sätta det i relation till antal sysselsatta inom en region ges ett mått på hur stort värde en sysselsatt producerar i genomsnitt. Ju högre värde, desto högre produktivitet. En hög produktivitet innebär i regel en god konkurrenskraft. I Kronobergs län behöver vi en hög produktivitet för att bevara konkurrenskraften, särskilt inom industrisektorn. De senaste åren har produktiviteten i länet utvecklats starkt, främst som en följd av att färre arbetar inom industrisektorn, samtidigt som den producerar samma värde. BRP är inte ett mått på regional välfärd eller regionala inkomster. Ett problem med BRP är att de inte tar hänsyn till externa effekter såsom socialt välbefinnande och effekter på miljön. Att komplettera mått på ekonomisk utveckling med mått från den sociala dimensionen och miljödimensionen är därför väl motiverat. Målet ska sättas i relation till jobbtillväxten i länet.

BALANSERAD TILLVÄXT – FLER ARBETEN. MELLAN 2014–2025 SKA DEN SYSSELSATTA DAGBEFOLKNINGEN I LÄNET ÖKA MER ÄN RIKSGENOMSNI TTET (EXKLUSIVE STORSTADSREGIONERNA)

Denna indikator mäter, till skillnad från BRP per sysselsatt, om produktivitet utvecklingen även genererar arbeten. Det kan vara så att automatiseringar, särskilt i industriberoende län, leder till att antalet arbeten minskar trots att produktiviteten ökar. Men för att utvecklingen ska vara hållbar är det viktigt att även antalet yrken som helhet ökar, annars finns risk för ökade sociala klyftor och minskad boendattraktivitet. Att antalet sysselsatta i länet som helhet ökar indikerar att näringslivet diversifieras, då jobbtillväxten idag främst återfinns inom service- och tjänstesektorn. Över tid har länet haft en god jobbtillväxt och återhämtat de arbeten som försvann i samband med nittiotalskrisen – något flera län i landet inte har lyckats med. Detta tyder på att länet över tid har haft en god omställningsförmåga. Sedan finanskrisen har jobbtillväxten i länet dock inte varit lika stark och relativt långt under riksgenomsnittet samtidigt som produktivitet utvecklingen varit god. Detta indikerar att länet är i behov av en kraftigare jobbtillväxt inom tjänste- och servicesektorn.

FÖRBÄTTRAD MATCHNING – FLER I ARBETE. ÅR 2025 SKA SYSSELSÄTTNINGSGRADEN FÖR KVINNOR OCH MÄN I LÄNET UPPGÅ TILL MINST 80 PROCENT

Måttet mäter hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder, och som bor i Kronobergs län, som har ett arbete. Då måttet påverkas av befolkningsutvecklingen kompletterar det målen som handlar om jobb- och produktivitetstillväxt. För det kan vara så att både arbeten och produktiviteten ökar men andelen sysselsatta minskar – detta om befolkningstillväxten inte är i balans

med de övriga målen. Måttet ger även en bild av det allmänna matchningsläget på den regionala arbetsmarknaden, det vill säga om befolkningen synes kunna få de arbeten som finns på den regionala arbetsmarknaden. Sedan finanskrisen har sysselsättningsgraden i länet utvecklats mycket svagt som en följd av att befolkningstillväxten varit högre än jobbtillväxten. Nivån på sysselsättningsgraden inverkar även på den socioekonomiska utvecklingen i en region. En hög sysselsättningsgrad innebär i regel att antalet personer i utsatt ekonomisk ställning minskar.

ETT ÖKAT HUMANKAPITAL. DEN SJÄLVSKATTADE HÄLSAN FÖR KVINNOR OCH MÄN SKA ÖKA OCH KÖNSSKILLNADERNA MINSKA

Ett gott liv handlar inte endast om tillgång till arbete utan även om att må bra. De senaste åren har sjukskrivningar med anledning av psykisk ohälsa ökat och det finns stora hälsoskillnader mellan kvinnor och män och mellan invånare med olika utbildningsnivåer. En förbättrad folkhälsa, som till stora delar handlar om prevention, är även ett viktigt led i att klara den framtida välfärden.

PÅ VÄG MOT ETT PLUSENERGILÄN. MINST 80 % AV DEN TOTALA ENERGIANVÄNDNINGEN I KRONOBERGS LÄN KOMMER ÅR 2025 FRÅN FÖRNYBARA KÄLLOR

Enligt de regionala miljömålen ska Kronobergs län vara ett plusenergilän 2050. Att vara ett plusenergilän innebär att produktionen av förnybar energi och biobränsle överstiger den totala energianvändningen i länet, dvs. blir självförsörjande och kan exportera förnybar energi. Målet är ambitiöst och positionerande; Kronobergs län ska vara en av de grönaste regionerna i Sverige.

BILAGA 4:

SAMMANFATTNING INSATSLOGIK

STRATEGISKT OMRÅDE	MÅL	PRIORITERING	INSATSOMRÅDE	INSATSOMRÅDEN
Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer	<p>Ökad attraktivitet - fler ska välja att bo i länet. Inrikes flyttnetto ska förbättras 2015-2025.</p> <p>Klimatpåverkan ska minska. Utsläpp av koldioxid i Kronobergs län från fossila bränslen ska till år 2025 ha minskat till 1,5 ton per år och länsinvånare.</p>	Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet	Hållbara resor och transporter	Klimatsmart transportsystem
				Ökad transportkapacitet för effektiva och klimatsmarta transporter för näringslivet
				Stärkt tillgänglighet i Kronoberg, och i Sydsverige i stort
				Utveckla flexibla kollektivtrafik- och trafiklösningar i länets glea miljöer och landsbygder
			Hållbart samhällsbyggande	Fortsätta stödja utvecklingen av bredband och digitala servicelösningar
		Definiera en fungerande servicestruktur		
		Fler bostäder - utveckla boendemiljöer och öka mervärdet av infrastruktursatsningar		
		En plats att vilja leva och bo på	Skapa ett mer levande offentligt rum som arena för kultur, aktivitet och evenemang	Stärkta villkor för professionella kulturskapare och konstnärer
				Skapa förutsättningar för kultur och evenemang på mindre orter
				Stärk kultur- och evenemangsutbudet i länets större arbetsmarknadsregioner
Stärk Kronobergs varumärke				
Skapa förutsättningar för stärkt delaktighet och social sammanhållning	Möjliggöra en ökad involvering och aktivt medskapande i samhällsutvecklingen			
Stödja föreningslivet för att skapa fler sociala mötesplatser och nyttjande av friluftsliv				
Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital	<p>Produktiviteten ska öka. Mellan 2014-2025 ska BRP/ sysselsatt öka mer än i riket</p> <p>Balanserad tillväxt - fler arbetstillfällen. Mellan 2014-2025 ska den sysselsatta dagbefolkningen i länet öka mer än riksgenomsnittet (exklusive storstadsregionerna)</p> <p>Förbättrad matchning - fler i arbete. År 2025 ska sysselsättningsgraden för kvinnor och män i länet uppgå till minst 80 %</p> <p>Ett ökat humankapital. Den självs kattade hälsan för kvinnor och män ska öka och könsskillnaderna minska.</p> <p>På väg mot ett plusenergilän. Minst 80 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2025 från förnybara källor.</p>	Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv	Främja entreprenörskap och tillväxtviljan	Stärka det regionala och lokala näringslivsklimatet
				Stöd entreprenörskap och nyföretagande för ett breddat näringsliv genom fler service- och tjänsteföretag
				Stärk företagens uppkoppling till de globala värdekedjorna
			Stärk innovationsgraden i näringsliv och offentlig sektor	Stärk företagens och offentlig sektors digitaliseringsgrad
				Stärk företagens och offentlig sektors gröna omställning
				Utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet
		Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	Skapa bättre förutsättningar för en god och jämlik hälsa	Stärk sociala innovationer
				Skapa nya och flexibla lösningar på välfärdstjänster
			Skapa bättre förutsättningar för matchningen på arbetsmarknaden	Främja goda uppväxtvillkor hos barn och unga och motverka studieavhopp
				Främja psykisk hälsa
			Främja goda levnadsvanor med särskilt fokus på mat och fysisk aktivitet	
			Stärk individens omställningsförmåga	
			Stärk utlandsföddas ställning på arbetsmarknaden och i samhället	
	Främja tillgången på talanger och högutbildade			
	Främja informerade studie- och yrkesval för ett livslångt lärande			

Hantering av synpunkter från remissinstanser

Uppdraget från Regionstyrelsen var att i aktualiseringen uppdatera nulägesanalysen och utmaningarna, behålla målbild, övergripande mål och indelningarna i växa i och växa av. Det ingick även att förtydliga och utvidga vilka områden som ingår under prioriterade områden för att förenkla kommunikationen av dem. Gröna tråden skulle behållas men tydliggöras.

Remissvar

Region Kronoberg skickade ut en remissversion av *Gröna Kronoberg 2025* till länets kommuner, grannlän, utvalda myndigheter, näringsliv och civilsamhället. Det inkom 26 remissvar under remissperioden 16 februari till 16 april 2019. Sex kommuner, fyra grannregioner, tio myndigheter samt sex andra organisationer inkom med svar på remissen. Fyra instanser, myndigheter, svarade att de inte har några synpunkter. I följebrev till remissversionen beskrevs att Region Kronoberg främst efterfrågade synpunkter på påverkansfaktorer och indikatorer samt insatsområden då det är där förändringen har varit störst. De gavs även möjlighet att inkomma med övriga tillägg.

Principer vid hantering av remisserna

- På områden där fler än en remissinstans har inkommit med samma synpunkt ska den beaktas
- Det är en aktualisering
- Utgå från målbilden
- Insatsområden är främst *vad* som behövs inte *hur*
- Detaljer som hanteras i understrategier ska inte lyftas in i strategin
- Perspektiv som är sektorövergripande har inget eget område

Synpunkter

I stort var det flera aktörer som påtalade att de anser att strategin har blivit tydligare och lättare att ta till sig än tidigare version och att den anses vara mer genomarbetad. Det är även några aktörer som påtalar att den hade kunnat vara skarpare. Flera aktörer påtalar att det är bra att kopplingen till agenda 2030 lyfts samtidigt som det finns synpunkter om att den inte belyser tillräckligt med aspekter av klimatproblematiken. Det sociala perspektivet, folkhälsan och kulturen lyfts tydligare i den aktualiserade strategin vilket uppskattas.

Det har inkommit flera kloka synpunkter på indikatorer som inte bör vara med eller som bör vara med. En synpunkt har även inkommit om att anpassningen till regionala miljömålen är för svag.

Flera kommuner lyfter behovet av att Region Kronoberg bör ta på sig att samordna och tydliggöra arbetet framåt.

Det har lyfts i några sammanhang att strategin bör ta större hänsyn till landsbygdsperspektivet och genom att använda mer könsneutrala skrivningar skulle fler känna sig berörda.

Regional utveckling är medveten om att det finns fler aspekter än de som lyfts i strategin som påverkar hållbar regional tillväxt, agenda 2030 och klimatet. Det är bara en aktualisering och prioriteringarna ligger kvar från 2015 samtidigt om strategin förhåller sig till nationella strategin för nationell tillväxt och EU:s sammanhållningspolitik. Det är även en strategi och i en strategi måste prioriteringar ske vilket innebär att allt inte kan vara med.

Region Kronoberg har anpassat dokumentet till flera av de synpunkter som inkommit om att ta bort eller lägga till indikatorer där det har varit möjligt. Det ska dock påtalas att vi har valt att hålla indikatorerna allmänt skrivna. Anledningen är att vara fria att, beroende på vad som sker under perioden till nästa strategi, kunna anpassa indikatorer. En annan anledning är att dokumentet inte ska bli för tekniskt. Där det står tillit så menas att indikatorn kommer presenteras både som ”tillit till andra vuxna” och ”tillit till vuxna bland barn och unga”, även om det inte skrivs ut i strategin.

Vad gäller målen så har en anpassning skett till Länsstyrelsens regionala miljömål efter remissversionen. Detta med anledning av att dessa mål sedan tidigare har förankrats med olika aktörer och följs upp regelbundet.

I remissutgåvan fanns målet *2025 ska de klimatpåverkande utsläppen vara höst 2,5 ton per invånare med*. Målet skulle mätas genom att inkludera samtliga klimatpåverkande utsläpp, oavsett utsläppskälla. Målet har nu ändrats till att överensstämma med länsstyrelsens miljömål som endast mäter utsläppen från fossila bränslen. Detta innebär en något smalare definition och att målvärdet behöver förändras. I de regionala miljömålen är målsättningen att *utsläpp av koldioxid från fossila bränslen ska år 2020 vara högst 2 ton per invånare*. Vårt förslag är att ha målsättningen *utsläpp av koldioxid från fossila bränslen ska år 2025 vara högst 1,5 ton per invånare*. Att observera är att det tyvärr inte finns konsumtionsbaserad utsläppsstatistik på regional nivå.

Mätetalet till *På väg mot ett plusenergilän* har ändrats från *produktionen av förnybar energi ska öka och användningen av ej förnybar energi minska* till *”80 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2025 från förnybara källor”*. Det ursprungliga förslaget togs fram för att även fånga upp produktionsaspekten och inte endast konsumtionssidan. Vi har dock valt att återgå till det mätetal som används i nuvarande RUS. Dock har vi valt att inkludera produktionssidan som en påverkansfaktor för att även fånga upp produktionssidan när vi följer upp målet.

Beskrivningen av roller och samhandlingsformer som tidigare låg i en bilaga har lyfts in i själva strategin för att tydliggöra hur arbetet genomförs. Till Gröna Kronoberg finns en uppföljningsplan som under hösten 2019 kommer revideras och bli en lärande- och uppföljningsplan som tydligare beskriver processen för hur vi lär av pågående arbete och för det vidare.

I stället för att lyfta landsbygdsperspektivet under respektive punkt har perspektivet beaktats under samtliga punkter. Genom att byta ut där det står kvinnor, män, pojkar och flickor skulle en könsblindhet skapas. Jämställdhet är utpekad av regeringen som en särskilt viktig jämlikhetsfråga, och i jämställdhetsarbetet är en viktig del just att synliggöra kön. Detta för att markera att kvinnor och män har olika förutsättningar och behov i samhället. Alla även HBTQ personer har ett juridiskt kön. Alternativet hade varit att skriva ut samtliga diskrimineringsgrunder under samtliga punkter.

Prioritering 1, utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet

Flera remissinstanser påtalas att de tycker att det är viktigt att inte se Kronoberg som ett isolerat län. De anser att det inte har lyft tillräckligt att det är flera arbetsmarknadsregioner runt Kronobergs län. Det anses även att strategin fokuserar för mycket på tillgänglighet och kommunikationer inom regionen. Det är även flera remissinstanser som påtalas att tillgången till spårbunden trafik, betydelsen av järnväg och väg inte har lyfts tillräckligt och att hela Sydsverige är viktigt.

Flera remissinstanser lyfter även att konkurrensförmåga och hållbara godstransporter är gemensamma frågor som hela Sydsverige behöver prioritera. De anser att det märks mycket lite av det i förslaget.

Det handlar bland annat om förstärka regionens roll i behovet av kopplingen till hamnar och Baltic-Link stråket.

Flera synpunkter har även inkommit kring byggande att det även bör inkludera ombyggnationer och flera kommentarer kring detaljer av vad som bör tas hänsyn till vid byggande.

Regional utveckling har lyssnat in synpunkterna och har gjort omfattade förändringar under insatsområde *Hållbara resor och transporter*. Klimatsmart transportsystem har breddats och innefattar även gods och fler klimatsmarta alternativ som tidigare var utsprikt på fler punkter.

De punkter som tidigare hette *”stärk tillgängligheten inom Sydsverige med fokus mot Öresundsregionen”* och *”Stärk kopplingen mellan och inom arbetsmarknadsregionerna”* har slagits samman. Det konstaterades att det inte stärkte dokumentet att ha dem som två olika punkter. Genom att slå samman dem till *”Stärkt tillgänglighet i Sydsverige och Kronoberg”* anser vi att kopplingen mellan att stärka relationen i Sydsverige och samtidigt stärka arbetsmarknadsregionerna oavsett om de är inom länet eller inte framgår tydligare.

En helt ny punkt har lagt till som heter *”Ökad transportkapacitet för effektiva och klimatsmarta transporter för näringslivet”*. Den tar upp det som flera har påtalat som handlar om gods och logistik framför allt kopplat till hamnar. Skrivningarna bygger på det Sydsvenska positionspaperet för transportplanering.

Vad gäller byggande under *”fler bostäder – utveckla boendemiljöer och öka mervärdet av infrastruktursatsningar”* så har det lagts till om att det gäller både byggande eller renovering. Skrivningen som stod gick in i många detaljer som anses inte behöver vara med i en övergripande strategi. Skrivningen har gjort om till att vara lite mer allmän men som täcker in hållbarhetsdimensionerna.

Prioritering 2, en plats att vilja leva och bo på

Det inkom synpunkter kring *”stärk Kronobergs varumärke”*, att tydliggöra målgruppen lite tydligare och besöksnäring.

Regional utveckling har tydliggjort att pendlare och studenter är viktiga målgrupper som redan befinner sig i länet men som antingen kan flytta till länet eller bli kvar. Besöksnäringen och våra natur- och vattenvärden har även lyfts.

Prioritering 3, utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv

Flera remissinstanser har påtalat att skogsstrategin inte var med bland understrategierna under prioritering 3. Flera remissvar lyfter behovet av att den gröna näringen behöver lyftas mer och att den även är viktig för den biologiska mångfalden.

Regional utveckling hade av misstag inte lagt in skogsstrategin som nu har lagts in i strategin. Vad gäller gröna näringar anser Region Kronoberg, liksom aktörer som påtalat dess betydelse, att den är viktig för länet. Det finns tre understrategier för området; skogsstrategi, livsmedelsstrategi och trästrategi som går in mer i detaljer. Gröna Kronoberg är en övergripande strategi och det anses att gröna näringar får utrymme genom att den lyfts både under *”stöd entreprenörskap och nyföretagande för ett breddat näringsliv genom fler service- och tjänsteföretag”*, *”Stärk företagens och offentlig sektors gröna omställning”* samt *”utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet”*. Vissa skrivningar har även tydliggjorts efter remissversionen. Skogen som resurs för biologisk mångfald är

viktig men utifrån upplägget på strategin och dess prioriteringar har det inte lyfts in specifikt i strategin. Skogsstrategin lyfter dessa perspektiv.

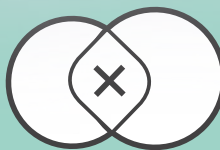
Prioritering 4, utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa

Det är flera remissinstanser som lyfter att det är bra att stärka utlandsföddas ställning på arbetsmarknaden men att en utmaning är den grupp som inte har genomgått någon utbildning alls. Utbildning ska även samordnas bättre och motsvara behoven hos arbetsgivare.

Regional utveckling anser att betydelsen av att ta vara på utlandsfödda och att hjälpa dem in på arbetsmarknaden framgår av skrivningen i strategin. Det finns även en understrategi, regional kompetensförsörjningsstrategi, dess handlingsplan samt SÖK (strategisk överenskommelse för Kronobergs län avseende mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv) som hanterar dessa frågor mer i detalj. I handlingsplansarbetet till kompetensförsörjningsstrategin pågår bred samverkan mellan aktörer redan idag.

I strategin har skrivningar tydliggjorts på några ställen exempelvis lyfts alla delar i en valideringsprocess in tydligare.

NULÄGESANALYS
GRÖNA
KRONOBERG
2025

REGION
KRONOBERG

INNEHÅLL

Diagramförteckning	2
Inledning och bakgrund.....	5
Sammanfattning.....	6
Tillgänglighet, attraktivitet och miljö	6
Näringsliv, innovation, entreprenörskap och regional ekonomi.....	10
Arbetsmarknad och kompetensförsörjning	14
Folkhälsa och socioekonomi	16
Tillgänglighet, attraktivitet och miljö	19
Markanvändning, infrastruktur och ortsstrukturer.....	19
Tillgång till offentlig och kommersiell service	25
Boendestruktur, bostadsmarknad och hushåll.....	29
Arbetsmarknadsregioner och pendlingsmönster	37
Körsträckor, resande och miljö.....	49
Demografisk utveckling	52
Kultur.....	77
Källor för kapitlet	85
Näringsliv, innovation, entreprenörskap och regional ekonomi	88
Om regional tillväxt.....	88
Näringslivsstruktur och innovation	89
Tillväxt och produktivitet utveckling	110
Innovation, entreprenörskap och internationalisering.....	120
Källor för kapitlet	131
Arbetsmarknad och kompetensförsörjning	133
Om matchning på arbetsmarknaden	133
Finns en matchningsproblematik i Kronobergs län?	134
Befolkningens utbildningsnivå	136
Dagens kompetensförsörjning och arbetsmarknad.....	143
Utveckling och framtidens arbetsmarknad	154
Källor för kapitlet	160
Folkhälsa och socioekonomi	162
Medellivslängd	163
Självskattad hälsa	164
Psykisk ohälsa	165
Levnadsvanor.....	167
Tillit.....	169
Ohälsotal och inkomster.....	171
Källor för kapitlet	177

DIAGRAMFÖRTECKNING

- Diagram 1: Andel av befolkningen utifrån tillgänglighetsklass (2017). Källa: Tillväxtverket, SCB/MONA och egna bearbetningar av Regioner Kronoberg
- Diagram 2: Andel av hushållen med tillgång till höghastighetsbredband (2017). Källa: PTS och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 3: Bostadsbeståndet i Kronobergs län fördelat efter byggår (-2017). Källa: SCB/MONA och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 4: Byggnation av bostäder i relation till befolkningstillväxt (2013-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 5: Bostadsbeståndet i Kronobergs län fördelat efter byggår och kommun (- 2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 6: Antal personer per hushåll (2017). Källa: SCB och bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 7: In- och utpendling från Kronobergs län (2004–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 8: Andel av den sysselsatta nattbefolkningen som pendlar över kommungräns för att arbeta (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 9: Antal arbetsmarknadsregioner i Kronobergs län, efter utbildningsnivå (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 10: Klimatpåverkande utsläpp fördelat efter sektorer, Kronobergs län (2016). Källa: Naturvårdsverket och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 11: Genomsnittlig körsträcka per personbil (2017). Källa: Trafikanalys och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 12: Antalet in- och utrikes passagerare till och från Småland Airport (2010–2017). Källa: Trafikanalys och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 13: Befolkningsutvecklingen i Sverige efter olika kommunkategorier. Årlig genomsnittlig procentuell utveckling (1990-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 14: Befolkningsutvecklingens komponenter i olika kommungrupper (2000–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 15: Andel av Sveriges befolkning som bor på landsbygd enligt olika definitioner (2016). Källa: Hela Sverige ska leva
- Diagram 16: Demografisk försörjningskvot för olika kommungrupper i Sverige (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 17: Befolkningsutveckling i Kronobergs län och kommunerna (1990–2017). Index = 100 (1990). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 18: Befolkningsutvecklingens komponenter för Kronobergs län och dess kommuner (2008–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 19: Befolkningsutvecklingen i länets kommuner jämfört med deras kommungrupper (2008-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 20: Inrikes flyttnetto för Kronobergs län, efter femårsklasser, årligt genomsnitt (2013–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 21: Inrikes flyttnetto för länets kommuner, efter femårsklasser, årligt genomsnitt (2013-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 22: In- och utflyttningar till och från Kronobergs län, riktade flyttningssrelationer. Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 23: Befolkningsprognos för Kronobergs län (prognosperiod 2018–2032). Källa: Region Kronoberg
- Diagram 24: Kulturvanor i Kronobergs län, andel av befolkningen som tagit del av kultur, efter aktivitet (2016). Källa: Region Kronoberg
- Diagram 25: Kulturvanor i Kronobergs län jämfört med riket (2016). Index = 100, riksgenomsnitt. Källa: Region Kronoberg
- Diagram 26: Barn och ungas kulturvanor i Sverige
- Diagram 27: Kulturvanor över tid, i riket (1989-2017). Källa: Kulturvaneundersökningen
- Diagram 28: Branschstruktur, sysselsatt dagbefolkning, 20-64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 29: Andel kvinnor inom olika branscher, Kronobergs län och Riket, dagbefolkning 20–64 år (2014). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg
- Diagram 30: Antal företag per 1000 sysselsatta (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 31: Sysselsatta fördelat efter arbetsställets storlek (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 32: Sysselsatta i Kronobergs län efter företagets storlek och bransch (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 33: Största offentliga- och privata arbetsgivare i Kronobergs län (2016). Källa: Svenskt Näringsliv

Diagram 34: Exportvärde per invånare (2017). Källa: UD och SCB, egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 35: Andel av de sysselsatta inom näringslivet som är verksamma inom ett utlandsägt företag (2016). Källa: Tillväxtanalys

Diagram 36: Andel företag med innovationsverksamhet (2010-2014). Källa: SCB

Diagram 37: Andel företag som samarbetat i sitt innovationsarbete (2010-2014). Källa: SCB

Diagram 38: Näringslivets FoU-medel/BRP inom näringslivet (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 39: Arbetsmarknadens kunskapsintensitet baserat på andelen anställda inom olika branscher (2016). Källa: SCB, Eurostat och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 40: Utveckling av antalet anställda, dagbefolkning 20-64 år (1993-2017). Index = 100 (1993). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 41: Bruttoregionprodukt per invånare, i tkr (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av region Kronoberg

Diagram 42: Bruttoregionprodukt per sysselsatt (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 43: Utveckling av BRP/sysselsatt och utveckling av BRP totalt (2007–2016, i fasta priser). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 44: Utveckling av BRP i Kronobergs län jämfört med BNP-tillväxten i riket (2000–2016), i fasta priser. Index = 100 (2000). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 45: Bruttoregionprodukten i Kronobergs län fördelat på varu- och tjänsteproduktion, fasta priser i mkr (2000–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 46: Andel av den sysselsatta dagbefolkningen som är företagare (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 47: Förändring av antalet arbetsställen (0-anställda) per 1000 sysselsatta (2011-2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 48: Förändring av antalet arbetsställen (1-anställda) per 1000 sysselsatta (2011–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 49: Etableringsfrekvens, antal nystartade företag per 1000 invånare (2011-2017). Källa: Tillväxtanalys och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 50: Andel turistföretag av små- och medelstora företag (2016). Källa: Tillväxtverket och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 51: Andel anställda inom turistsektorn och jobbtillväxt inom turistsektorn (2007–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 52: Utveckling av antal gästnätter (2008–2017) och antal gästnätter per invånare (2017). Källa: Tillväxtverket och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 53: Beveridgekurva för Kronobergs län (2007–2017). Källa: Arbetsförmedlingen och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 54: Antal personer inskrivna på arbetsförmedlingen fördelat på utsatta grupper och övriga inskrivna (2004- april 2018). Källa: Arbetsförmedlingen och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 55: Befolkningens utbildningsnivå, 25-64 år (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 56: Befolkningens utbildningsnivå i Kronobergs, efter kön (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 57: Andelen av befolkningen mellan 30-34 år med en minst treårig eftergymnasial utbildning (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 58: Befolkningens utbildningsnivå i Kronobergs län, efter kön och födelseregion (25-64 år). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 59: Befolkningens utbildningsnivå i Kronobergs län, 25-29 år, efter kön och födelseregion (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 60: Sysselsatt dagbefolkning (20-64 år) i Kronobergs län efter yrke (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 61: Antal personer i arbetsför ålder per arbetstillfälle i regionen (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 62: De mest pendlingsberoende utbildningsgrupperna i Kronobergs län (andel av den sysselsatta dagbefolkning som är inpendlare) (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 63: Sysselsättningsgrad, nattbefolkningen 20–64 år, efter födelseregion (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 64: Sysselsättningsgrad, utlandsfödd nattbefolkning 20-64 år, efter utbildningsnivå (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 65: Sysselsättningsgrad, nattbefolkning 20–64 år, utlandsfödda och vistelsetid (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 66: Lönesumma per anställd, sysselsatt dagbefolkning 20–64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 67: Antal personer i arbetsför ålder, antal personer i sysselsättning och sysselsättningsgrad, nattbefolkning 20–64 år (2000–2016), Kronobergs län. Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 68: Förändring antal i arbetsför ålder och sysselsatta i Kronobergs län, nattbefolkning 20–64 år efter födelseregion (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 69: Förändring av antalet sysselsatta och förändring av personer i arbetför ålder, nattbefolkning 20-64 år (2007-2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 70: Förändring av sysselsättningsgrad, i procentenheter, nattbefolkning 20–64 år (2007-2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 71: Andel personer sysselsatta inom näringslivet i Kronobergs län med en eftergymnasial utbildning på minst tre år, dagbefolkning 30–34 å och, 60–64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 72: Förväntad medellivslängd vid födseln, män och kvinnor i Kronobergs län. Källa: SCB:s befolkningsdata

Diagram 73: Självskattat allmänt hälsotillstånd, utifrån kön och åldersgrupper. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län.

Diagram 74: GHQ-12, cut off 3, utifrån kön och åldersgrupper. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län

Diagram 75: GHQ-12, cut off 3, utifrån kön och åldersgrupper. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län

Diagram 76: Stress inför skolarbetet, utifrån kön och åldersgrupper. Källa: Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs läns 2015

Diagram 77: Ohälsosamma levnadsvanor, utifrån kön och åldersgrupper. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län

Diagram 78: Andel med övervikt eller fetma, utifrån kön och årskurs. Källa: Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs läns 2015

Diagram 79: Tillit till andra, utveckling över tid, åldersgrupper. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län

Diagram 80: Tillit till andra, utifrån kön och utbildningsnivå, åldersgrupp 30-64 år. Källa: Hälsa på lika villkor 2014, Kronobergs län

Diagram 81: Tillit till vuxna, utifrån kön och årskurs. Källa: Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs läns 2015

Diagram 82: Ohälsotalet, 20–64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 83: Ohälsotalet i Kronobergs län, efter kön (2012–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 84: Ohälsotalet i Kronobergs län, efter utbildningsnivå (2012-2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 85: Medianinkomst, 20-64 år, efter kön (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagram 86: Utveckling av medianinkomst, i procent, 20-64 år (2007-2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

INLEDNING OCH BAKGRUND

Följande rapport har tagits fram som ett underlag till revideringen av den regionala utvecklingsstrategin *Gröna Kronoberg 2025*. Syftet med rapporten är att ge en nulägesbild av länets utvecklingsförutsättningar och att sätta dem i ett teoretiskt sammanhang.

I rapporten använder vi den senaste statistiken som är nedbrytbar på bland annat geografi, utbildning och bransch. I vissa fall innebär detta att vi inte använder oss av de senaste totalsiffrorna, exempelvis när det gäller sysselsättningsstatistiken. Rapporten kommer dock att uppdateras kontinuerligt när statistiktillgången medger. Uppdateringar och korrigeringar kommer framöver att rapporteras i ett särskilt kapitel. Den senaste versionen av rapporten kommer att finnas tillgänglig på Region Kronobergs hemsida.

För frågor om rapportens innehåll kontakta robin.rikardsson@kronoberg.se.

SAMMANFATTNING

TILLGÄNGLIGHET, ATTRAKTIVITET OCH MILJÖ

- Kronobergs län har ett centralt läge i södra Sverige och har länsgrannar i samtliga väderstreck – alla kommuner i regionen angränsar till ett annat län. För att ligga i södra delarna av Sverige har regionen en låg befolkningstäthet, endast något över riksgenomsnittet. Drygt 80 procent av länsytan är skogsbetäckt, vilket gör länet till ett av de främsta skogslänen i Sverige.
- Växjö är regionens största stad och den största staden i sydöstra Sverige. Länet har en monocentrisk struktur och nästan hälften av befolkningen bor i Växjö kommun. Förutom Växjö är det endast tätorterna Älmhult och Ljungby som har ett invånarantal som överstiger 10 000 personer.
- Regionen genomkorsas av två större järnvägsdragningar; södra stambanan och kust-till-kust-banan. Den förra förbinder länet med Stockholms- och Öresundsregionen och den senare förbinder länet med Kalmar i öst och Göteborg i väst. Öresundsregionen är den storstadsregion som länet har lägst restid till.
- Flera av riksvägarna som går genom länet möts i Växjö. I de västra delarna av länet är E4:an ett viktigt transportstråk, framförallt för Markaryd och Ljungby. De mest trafikerade sträckorna i länet är E4:an mellan Markaryd-Ljungby och väg 25 mellan Alvesta-Växjö.
- Den generella tillgängligheten inom länet är förhållandevis god. Drygt 70 procent av länets invånare har max 10 minuter i restid, med bil, till en tätort med minst 2 000 invånare. Inom 20 minuter når 93 procent av länets befolkning en tätort med minst 2 000 invånare.
- Nästan 65 procent av länets hushåll har tillgång till höghastighetsbroadband. Det finns dock relativt stora inomregionala variationer. I länets tre största kommuner är bredbandstillgången högre än i länets mindre kommuner.
- Ett småhus i Kronobergs län har ett medelpris på 1,85 miljoner kronor, vilket är långt under riksgenomsnittet som ligger på 2,97 miljoner kronor. Under 2000-talet har dock bostadspriserna i länet, liksom i övriga delar av Sverige, ökat avsevärt. Inom länet är huspriserna i Växjö kommun betydligt högre än i de övriga kommunerna. I Växjö kommun kostar ett småhus nio medianårsinkomster och i Uppvidinge kommun endast två medianårsinkomster.
- De senaste årens kraftiga befolkningstillväxt har resulterat i att länets kommuner generellt sett bedömer att det råder en bostadsbrist i länet. I relation till befolkningsprognosen för länet behöver bostadsbyggandet uppgå till 760 bostäder om året under perioden 2018–2032. Detta är, historiskt sett, en hög nivå och mellan 2013–2017 låg nyproduktionen på 630 bostäder per år.
- Kronobergs län är beroende av inpendling för att klara kompetensförsörjningen. Inpendlingen till länet har under de senaste tio åren ökat markant och är betydligt högre än utpendlingen från länet. I relation till befolkningen har länet den högsta inpendlingen jämfört med övriga regioner i Sverige. Regionen har starkast pendlingsförbindelser med Skåne län.
- Det är främst kommunerna Växjö, Älmhult och Markaryd som genererar länets höga pendlingsnetto. I faktiska tal har Växjö den högsta nettopendlingen, i relativa tal är det Älmhults kommun. För Älmhults- och Markaryds kommun är inpendlingen från andra län högre än inpendlingen från kommuner inom länet.

- Länet har tre statistiska arbetsmarknadsregioner; Växjö, Älmhult-Osby och Ljungby-Markaryd. Växjö arbetsmarknadsregion är den största och består av fem kommuner. Alvesta- och Lessebo kommun är de mest utpräglade pendlingskommunerna i länet och nästan hälften av den sysselsatta befolkningen i de båda kommunerna pendlar till en annan kommun för att arbeta.
- Den inomregionala pendlingen har ett radiellt mönster och 80 procent av arbetspendlingen innanför länets gränser sker i relation till Växjö kommun. Samtliga av länets kommuner, förutom Markaryd, har Växjö kommun som största utpendlingsdestination.
- I Kronobergs län uppgår de klimatpåverkande utsläppen till 5 ton per invånare, vilket är något under riksgenomsnittet. Mellan 1990–2016 minskade utsläppen i länet med 34 procent, vilket var en kraftigare minskning än i riket (-20 procent). Främst är det omställningen inom energisektorn som förklarar de minskande utsläppen i länet.
- Transportsektorn står för nästan hälften av utsläppen i länet. Länets relativt glesta struktur bidrar till långa körsträckor. Tillsammans med de övriga Smålandslänen har Kronobergs län de längsta genomsnittliga körsträckorna i södra Sverige. Personbilstrafiken står för mer än hälften av transportsektorns utsläpp i länet.
- Kollektivtrafikens marknadsandel i länet uppgår till ungefär 10 procent, vilket är under riksgenomsnittet som ligger på 17 procent. De senaste åren har antalet resenärer med kollektivtrafiken i länet ökat med 33 procent – vilket är en av de största ökningarna i landet – och antalet påstigningar per år uppgår till drygt 10 miljoner. Resandeökningen har skett inom stads- och tågtrafiken, samtidigt som antalet resenärer med regionaltrafiken minskat något.
- Mellan 1990–2017 har antalet invånare i länet ökat med nästan 20 000 invånare. Drygt 90 procent av tillväxten har skett i Växjö kommun. De övriga procenten fördelas mellan, i rangordning, kommunerna Älmhult, Ljungby samt Alvesta. Vid utgången av 2017 hade länet 197 519 invånare.
- Mellan 1990–2017 har kommunerna Markaryd, Uppvidinge och Tingsryd, som tillsammans med Lessebo kommun tillhör länets mindre kommuner, minskat sin befolkning med ungefär 10 procent. I Lessebo kommun har invånarantalet endast minskat marginellt under denna period.
- Befolkningstillväxten i länet mellan 1990–2017 har först tillkommit under de senaste tio åren. Främst beror länets befolkningstillväxt på att det invandrar fler till länet än vad som utvandrar. Under den senaste tioårsperioden har 88 procent av befolkningstillväxten i länet bestått av ett positivt utrikes flyttnetto, resterande delar förklaras med ett positivt födelsenetto.
- Sedan lång tid tillbaka har länet ett negativt inrikes flyttnetto. I relation till befolkningen har länet en av landets lägsta nivåer i detta avseende. Givet länets höga inpendling, som indikerar att det finns många arbeten i förhållande till befolkningen i länet, indikerar detta att regionen har en svag boendeattraktivitet. Främst är det yngre vuxna mellan 20-34 år, som bidrar till länets negativa flyttningsnetto.
- De senaste åren har Sverige haft en rekordhög befolkningstillväxt som en följd av en hög invandring till landet. Som ett av de största mottagarlänen har detta resulterat i en historiskt sett hög befolkningstillväxt för Kronobergs län och dess kommuner. Det finns dock en risk att en stor del av ökningen, särskilt i de mindre kommunerna, endast blir temporär. Tidigare har sekundäromflyttningen från länet bland utlandsfödda varit mycket hög. Mellan 2013-2017 stod utlandsfödda för 32 procent av utflyttningarna från länet, trots att endast 19 procent av länets befolkning är född i ett annat land än Sverige.

- Endast 49,2 procent av länets invånare är kvinnor, vilket är den tredje lägsta nivån i riket. I riket är 49,8 procent av befolkningen kvinnor. Att kvinnor är underrepresenterade i länet har flera olika förklaringar. En är att det är fler män än kvinnor som invandrar och givet att Kronobergs län har haft en, relativt sett, hög invandring de senaste åren har detta bidragit till att andelen män ökat. En annan faktor är att länet har ett ”traditionellt genuskontrakt” jämfört med exempelvis storstadsregionerna. Att länet har ett traditionellt genuskontrakt innebär att näringslivet i regionen är dominerat av branscher där män är överrepresenterade, att kvinnor föder barn tidigare än i riket och att välutbildade kvinnor flyttar i högre utsträckning än män. Mansöverskottet är som högst i länets mindre kommuner och särskilt när det gäller gruppen unga vuxna. I exempelvis Uppvidinge kommun går det 133 män på 100 kvinnor sett till åldersgruppen 25-34 år.
- I Kronobergs län är 19,4 procent av befolkningen född i ett annat land än Sverige. Detta är över riksgenomsnittet där andelen uppgår till 18,5 procent. Över relativt kort tid har andelen utlandsfödda boende i länet ökat kraftigt. I början av 00-talet låg den på ungefär nio procent. Jämfört med övriga län har Kronobergs län den femte högsta andelen utlandsfödda bland befolkningen. Av länets kommuner har fem av dem en högre andel utlandsfödda bland befolkningen än riksgenomsnittet. Som högst är andelen i Älmhults-, Markaryds- samt Lessebo kommun, där den ligger på mellan 23-26 procent. Som lägst är andelen i Tingsryds kommun där den ligger på 15,9 procent. I Växjö kommun ligger andelen på 18,1 procent och i Ljungby kommun på 18,3 procent.
- Sedan 2000 har utlandsfödda stått för hela arbetskraftstillväxten i länet och totalt har antalet i arbetsför ålder ökat med drygt 8 000 personer. Utan invandringen hade länet istället haft en minskning på 7000 personer i arbetsför ålder. Nästan var femte person i arbetsför ålder i länet är född i ett land utanför Sverige, vilket är något över riksgenomsnittet (23,5 procent).
- Medelåldern i Kronobergs län är 41,5 år, vilket är 0,3 år mer än riksgenomsnittet. Försörjningskvoten i länet är 81,2 vilket även det är över riksgenomsnittet som ligger på 75,3. År 2000 låg kvoten i Kronobergs län på 75,1. En anledning till att den har ökat är att den stora kullen fyrtiootalister nu inträtt i pensionsålder, men även att antalet barn och ungdomar blivit fler.
- I Kronobergs län har kommunerna Uppvidinge, Markaryd, Lessebo, Tingsryd samt Alvesta en försörjningskvot på 89 eller mer. Som högst är den i Lessebo där den ligger på 96. I kommunerna Älmhult, Växjö samt Ljungby är försörjningskvoten betydligt lägre. I Älmhult är den 82,9, i Ljungby 82,6 och i Växjö 74,1. Av kommunerna i Kronobergs län är det således endast Växjö kommun som har en kvot som ligger under riksgenomsnittet. Medelåldern i Växjö, som har länets lägsta medelålder, ligger på 39,8 år, vilket är 6,2 år mindre än i Tingsryds kommun som har länets högsta medelålder.
- Den kommande femårsperioden (2018-2022) förväntas befolkningstillväxten i att uppgå till 5 procent – i faktiska tal innebär det en ökning med ungefär 10 000 invånare fram till 2022. Om vi ser ännu längre fram, till 2032, förväntas antalet invånare i länet att öka med drygt 25 000 invånare jämfört med idag vilket skulle innebära att länet har 223 000 invånare 2032.
- Den kommande femårsperioden förväntas antalet födselar att uppgå till 2350 om året, vilket är ungefär 150 fler födselar om året än under perioden 2013-2017.
- Befolkningsprognosen för länet visar att försörjningskvoten kommer att öka som en följd av att fler förväntas vara i ej arbetsför ålder samtidigt som antalet i arbetsför ålder inte förväntas att öka i samma takt. 2032 förväntas försörjningskvoten att uppgå till 85,4, vilket är en ökning med 5,2

procent jämfört med 2017. Både unga och äldre förväntas att bidra till ökningen av försörjningskvoten. När det gäller den äldre åldersgruppen är det främst den grupp som är över 80 år som förväntas att öka, och det dramatiskt. Ökningen mellan 2017-2032 prognosticeras till nästan 50 procent. Att gruppen unga och äldre förväntas att öka relativt kraftigt under prognosperioden innebär med stor sannolikhet att välfärdsbehoven kommer att öka och därmed även kostnaderna. Ur en kostnadssynpunkt är det främst ökningen av antalet äldre, över 80 år, som kommer att påverka kostnadsutvecklingen för den offentliga sektorn.

NÄRINGSLIV, INNOVATION, ENTREPRENÖRSKAP OCH REGIONAL EKONOMI

- Det arbetar 90 200¹ personer i Kronobergs län, varav 65,3 procent är verksamma inom den privata sektorn, vilket är den femte högsta andelen i riket jämfört med övriga län. Den enskilt största branschen i länet, inom den privata sektorn, är tillverkningssektorn. Totalt finns 18,5 procent av arbetena i länet inom branschen. I riket arbetar endast 11,3 procent inom tillverkningssektorn.
- Inom regionen finns det, sett till branschstrukturen, väsentliga skillnader mellan kommunerna. I samtliga kommuner förutom Växjö är en högre andel av jobben inom industrin jämfört med riket. I Uppvidinge- och Markaryds kommun är nästan hälften av alla jobb inom industrin och i Alvesta, Ljungby samt Tingsryd nästan var fjärde. Växjö- och Älmhults kommun skiljer sig från de andra kommunerna i länet genom att ha en mer service- och tjänstebetonad branschstruktur. En skillnad mellan Växjö- och Älmhults kommun är dock att en betydande andel av jobben i Växjö finns inom den offentliga sektorn.
- Av samtliga jobb i regionen finns nästan hälften i Växjö kommun. Tillsammans med kommunerna Älmhult och Ljungby står Växjö för nästan tre fjärdedelar av jobbtillfällena i länet. Men fördelningen av jobben varierar stort beroende på vilken bransch vi studerar. Exempelvis återfinns endast var fjärde industrijobb i Växjö – trots att kommunen står för hälften av alla jobb i regionen. Tittar vi istället på den privata tjänstesektorn finns 57 procent av de jobben i Växjö kommun. Tillsammans med Älmhults kommun står Växjö för 80 procent av länets arbetstillfällen inom den privata tjänstesektorn.
- Att ha en hög koncentration av arbeten inom tillverkningssektorn är positivt i den meningen att branschen attraherar externt kapital vid exportförsäljning. Dock innebär koncentrationen även en hög sårbarhet för konjunkturella nedgångar i viktiga exportländer. Branscher som är mer beroende av inhemsk konsumtion tenderar att vara mer motståndskraftiga och inte lika konjunktur känsliga. För länet kan detta, och särskilt för de geografierna med en hög koncentrationsgrad inom industrin, resultera i betydande nedgångar under lågkonjunkturer.
- Jämfört med andra regioner hamnar Kronobergs län och övriga Smålandslän långt ner på skalan sett till hur kunskapsintensivt näringslivet är. Framst är andelen som arbetar inom kunskapsintensiva tjänstenärings (KIS) lägre än i flera andra regioner. Istället har Kronobergs län en hög andel anställda, jämför med riket, inom medelhög- till lågteknologisk tillverkning.
- Kronobergs län har en tydlig näringslivsspecialisering inom bland annat trä- och möbelindustrin, maskin- och verkstadsindustrin, handel och logistik samt IT och programutveckling.
- Det finns en tydlig könsuppdelning på arbetsmarknaden. Kvinnor arbetar i långt lägre utsträckning än män inom den privata sektorn; 2014 var en tredjedel av arbetskraften, mellan 20–64 år, inom den privata sektorn i Kronobergs län kvinnor. Jämfört med 2009 var detta en ökning med 0,7 procentenheter. Könsgapet har med andra ord minskat, men i en långsam takt. I riket var, under 2014, 37 % av de anställda inom den privata sektorn kvinnor.
- Under 2014 var, enligt 60/40 definitionen, fem branscher i Kronobergs län jämställda, i riket var det en mer. Av de 15 branscherna hade riket en högre grad av jämställdhet än Kronobergs län i 11 av dem. Endast inom branscherna transport, kulturella- och personliga tjänster, information- och

¹ Sysselsättningsstatistiken är från 2016. Den senast tillgängliga statistiken är dock från 2017 men kan ännu inte brytas ner på ålder och bransch. När statistiken från 2017 är fullt tillgänglig kommer rapporten att uppdateras med dessa siffror.

kommunikation samt finans- och försäkringsverksamhet hade Kronobergs län en högre grad av jämställdhet än riket, här definierat som avståndet från en 50/50 fördelning.

- Totalt har länet, om man räknar med arbetsställen med 0 anställda, 27 800 arbetsställen. Utan arbetsställen med 0 anställda minskar siffran till knappt 7 000 arbetsställen. Av företagen med 0 anställda i regionen, totalt 20 800, är nästan hälften registrerade inom jord- och skogsbruk. Jämfört med riket har länet både en lägre andel anställda inom större- (250+ anställda) och mindre (1–9 anställda) arbetsställen. Orsaken till detta är att länet har en hög andel anställda inom medelstora företag, här förstått som företag med 10–249 anställda.
- I Kronobergs län är andelen företagare av de sysselsatta 7,7 procent, vilket är något under riksgenomsnittet som ligger på 8 procent. Jämfört med övriga län i Sverige ligger Kronoberg på en nionde plats. Ser vi till företagsamheten bland länets kommuner är den som högst i Tingsryd, Uppvidinge samt Markaryd. Det är inte endast sett till kön som det finns skillnader i graden av företagande, utan det finns även skillnader sett till födelseregion. Bland den inrikes födda befolkningen i länet är 7,8 procent företagare, för utrikes födda ligger nivån på 7,1 procent.
- I genomsnitt startade drygt 1052 företag per år i länet under perioden 2015-2017, vilket var något under snittet för perioden 2012-2014, då snittet låg på 1123 företag om året. Av de företag som startades 2017 hade 32 procent en kvinna som företagsledare. Jämfört med andra län hade Kronobergs län, under 2017, den sjätte lägsta etableringsfrekvensen i riket. Ser man till hela företagsstocken, och sätter den i relation till antalet invånare, har Kronobergs län haft en svagare företagstillväxt än riket under de senaste åren.
- Det råder stora könsskillnader sett till hur stor andel av de sysselsatta som är företagare. I länet är 10,5 procent av männen företagare men endast 4,6 procent av kvinnorna. Differensen återfinns i samtliga kommuner i länet.
- Totalt exporterar Kronobergs län varor till ett värde av 35 miljarder kronor om året. I relation till befolkningen har länet den högsta exportintensiteten i riket, totalt uppgår exporten från länet till utlandet till nästan 180 tkr per invånare. Länet har således, mätt i exportvärde, en mycket hög internationaliseringsgrad. Av de som är verksamma inom näringslivet i Kronobergs län arbetar 24 procent inom ett företag som är utlandsägt. Detta är den tredje högsta nivån i riket jämfört med övriga län.
- I Tillväxtverkets enkätundersökning *Företagens villkor och verklighet 2017* framkommer att 22 procent av företagen i Kronobergs län har utvecklat och sålt nya produkter. Detta är en högre andel än i riket, där nivån låg på 17 procent.
- Totalt investerade näringslivet i regionen 2012 miljoner kronor i forskning och utveckling under 2015. Detta var, i relation till näringslivets BRP, den fjärde högsta nivån i riket. De privata FoU-investeringarna i länet till 3,7 procent av BRP-nivån inom den privata sektorn. I riket låg nivån på 3,3 procent.
- I Tillväxtverkets enkätundersökning framkommer att 66,4 procent av företagen i länet vill växa, vilket är drygt två procentenheter under riksgenomsnittet och endast den trettonde högsta nivån av 21 län. Bryter man ner statistiken blir dock bilden mycket intressant. För ett företag kan vilja växa på två olika sätt; antingen genom både omsättning och antal anställda eller endast genom att öka omsättningen. Av företagen i länet uppger 29,9 procent att de vill växa både genom att anställa och öka omsättningen. Detta är den näst lägsta nivån i riket och en betydligt lägre andel än i riket där nivån ligger på 37,6 procent. Men däremot ligger Kronobergs län väldigt högt när

det gäller andelen företag som endast vill växa genom ökad omsättning. På denna fråga svarar 36,5 procent av länets företag ja, vilket är den näst högsta nivån i riket och betydligt högre än riksgenomsnittet som ligger på 30,9 procent.

- Kronobergs län har, jämfört med övriga län, en låg andel anställda inom turistsektorn. Totalt finns 3,3 procent av arbetstillfällena i länet inom sektorn, att jämföra med riket där andelen uppgår till 4,8 procent. Dock har sektorn i länet en mycket god tillväxt. Jämfört med riket hade länet en högre jobbtillväxt inom sektorn mellan 2007–2016 och den fjärde högsta tillväxten jämfört med övriga regioner. Antalet gästnätter i länet ökade med 40 procent mellan 2008-2017, vilket var den näst högsta ökningen i riket.
- Över tid har Kronobergs län haft en god konkurrenskraft sett till hur många jobb som har skapats i regionen. Efter nittiotalskrisen, som nådde sin botten 1993, hade länet en mycket god återhämtning. Mellan 1993–2007 ökade antalet jobb i regionen med 17,8 procent. Detta var något över riksgenomsnittet, som under samma period låg på 16,6 procent. I relation till andra län hade Kronoberg den sjunde högsta tillväxten i riket. Endast storstadslänen, Hallands- och Jönköpings län hade en högre tillväxt under denna period.
- Totalt stod Kronobergs län för 2,2 procent av jobbtillväxten i riket mellan 1993–2007. Inom Kronobergs län stod Växjö kommun för 54,4 procent av jobbtillväxten under samma period, Älmhult för 16,2 procent och Ljungby för 9,5 procent. Övriga kommuner stod således för 20 procent av jobbtillväxten, vilket är ett starkt resultat i relation till jämförbara kommuner. Endast Lessebo kommun hade negativ utveckling under denna period, till stor del som en följd av färre anställda inom glasindustrin och neddragningar på pappersbruket. På nationell nivå stod storstadslänen för 68,9 procent av jobbtillväxten under denna period.
- Totalt har jobbtillväxten i länet mellan 2007–2016 varit 1,7 procent, vilket är den trettande högsta tillväxten i riket, i riket låg tillväxten under denna tidsperiod på 7,3 procent. Även om vi ser till perioden 2009–2016, som endast inkluderar själva återhämtningsperioden sedan finanskrisen, hamnar länet på trettande plats. Först 2016 var länet tillbaka på lika många anställda som under 2007.
- Mellan 2007–2016 stod storstadslänen för 82 procent av jobbtillväxten i Sverige och Kronobergs län för endast 0,5 procent. Vid utgången av 2016 var det fortfarande sex län som inte hade lika många jobb som under 2007.
- Mellan 2007–2016 är det endast Älmhults- och Växjö kommun som har haft en jobbtillväxt. I övriga kommuner var antalet jobb 2016 färre än 2007. Totalt sett stod Växjö för 78 procent av jobbtillväxten i länet under denna period och Älmhults kommun för resterande 22 procent. I kommunerna Alvesta, Ljungby, Tingsryd, Uppvidinge samt Lessebo minskade antalet arbetstillfällen med fem procent eller mer mellan 2007–2016. Under samma tid uppgick tillväxten i Älmhults kommun till 9,2 procent och i Växjö kommun till 7,3 procent – i riket låg tillväxten under denna period på 7,3 procent.
- Mellan 2007–2016 minskade antalet anställda inom tillverkningssektorn i Kronobergs län med drygt 5 200 personer, en nedgång på 24 procent. I riket var nedgången 22 procent. Detta innebär att tillverkningssektorn stått för mer än 80 procent av jobbminskningen i länet under perioden. Övriga branscher som har utvecklats negativt, sett till antal anställda, är jord- och skogsbruk samt finans- och försäkring. Att länet trots allt haft en jobbtillväxt under perioden beror på tillväxten, i rangordning, inom företagstjänster, vård- och omsorg, utbildning, handel, information och

kommunikation, hotell och restaurang, byggverksamhet, fastighetstjänster samt personliga tjänster.

- Ser vi till arbetsmarknadsregionerna i Kronobergs län har Växjö- och Älmhults arbetsmarknadsregioner haft en jobbtillväxt mellan 2007-2016 medan Ljungby arbetsmarknadsregion har haft en jobbminskning.
- Kronobergs län har det femte högsta BRP/invånare i Sverige jämfört med övriga län. Totalt ligger länets bruttoregionprodukt på 413 tkr per invånare. Mellan 2007-2016 hade Kronobergs län den fjärde högsta ekonomiska tillväxten jämfört med andra län. Under samma tid ökade även produktiviteten kraftigt i länet, delvis som en följd av att jobbtillväxten i länet inte höll samma takt som den ekonomiska tillväxten. Detta antyder att länet genomgått en rationaliseringsprocess, framförallt inom industrisektorn. Under 2016 producerade sektorn samma värde som före finanskrisen, fastän antalet anställda inom den minskat med drygt 5 000 personer under perioden.

ARBETSMARKNAD OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

- Det finns en matchningsproblematik i länet. Sedan finanskrisen har arbetsgivarnas efterfrågan ökat starkt. Samtidigt har arbetskraftsutbudet ökat men fortfarande ligger arbetslösheten på förhållandevis höga nivåer. Hälften av de privata arbetsgivarna i länet och 70 procent av de offentliga uppger att de har svårt att hitta rätt kompetens och tillsätta utlysta tjänster.
- I Kronobergs län har 22,5 procent av befolkningen en eftergymnasial utbildning på minst tre år, vilket är under riksgenomsnittet som ligger på 27 procent. Jämfört med övriga regioner i Sverige har Kronobergs län den åttonde högsta utbildningsnivån.
- Inom Kronobergs län är utbildningsnivån i de olika kommunerna ytterst olikartad. I Växjö kommun har 30 procent av befolkningen en eftergymnasial utbildning som är längre än tre år. Detta är en dubbelt så hög andel som i länets mindre kommuner och långt över nivån i Ljungby kommun där andelen uppgår till 16,5 procent. I Älmhults kommun har 22,1 procent av befolkningen en eftergymnasial utbildningsnivå längre än tre år.
- En gymnasial utbildning är en viktig förutsättning för att kunna inträda på den regionala arbetsmarknaden. Av länets elever, exklusive introduktionsprogrammen, som påbörjar en gymnasial utbildning avklarar 79 procent av dem utbildningen inom tre år, vilket är något över riksgenomsnittet. Om vi även inkluderar elever som påbörjar ett introduktionsprogram är genomströmningsfrekvensen endast 67 procent.
- Andelen elever som efter gymnasial examen väljer att studera på högskola är lägre i Kronobergs län än i riket. Under 2017 uppgick andelen i länet till 36 procent och i riket till 40 procent. I kommunerna var skillnaderna betydande. I Älmhults kommun var övergångsfrekvensen som högst och låg på 46 procent, att jämföra med Markaryds kommun där den var som lägst och låg på 24 procent.
- Totalt saknar 17,4 procent av ungdomarna i länet mellan 25–29 år en treårig gymnasial utbildning, i faktiska tal innebär detta 2400 personer. Hälften av denna grupp är födda i Sverige och hälften i utlandet. Andelen män som saknar en treårig gymnasial utbildning är högre än andelen kvinnor.
- I Kronobergs län har 28,4 procent av kvinnorna eftergymnasial utbildning på tre år eller mer. För männen uppgår andelen endast till 17,2 procent. Över tid har könsskillnaderna ökat. I början av nittiotalet var det faktiskt fler män än kvinnor som hade minst en treårig eftergymnasial utbildning. Differensen i utbildningsnivå mellan kvinnor och män är inte unikt för Kronobergs län utan förhållandet är likadant i riket. Dock är skillnaden något större i Kronobergs län.
- Även när vi ser till yngre åldersgrupper är andelen högutbildade kvinnor mycket högre än andelen högutbildade män. Av kvinnorna i länet mellan 30–34 år har 35 procent en minst treårig gymnasial utbildning, för männen ligger andelen på 20 procent. Differensen är som högst i Tingsryds kommun där den ligger på 21 procentenheter.
- På gymnasial nivå är skillnaderna i utbildningsval tämligen omfattande. Av de som studerar vård- och omsorgsutbildning i länet är 85 procent kvinnor. Balansen är något jämnare när vi ser till barn- och fritidsprogrammet där andelen kvinnor uppgår till 64 procent. När det gäller de högskoleinriktade programmen är könsrepresentation i princip helt jämn. Men när det gäller teknik-, fordons-, bygg- och elprogrammet är andelen män bland eleverna 80 procent eller fler. På högskolenivå följer fördelningen samma mönster. Ungefär 80 procent av befolkningen i länet

med en eftergymnasial utbildning inom vård- och omsorg är kvinnor. Det motsatta förhållandet gäller när vi tittar på fördelningen inom tekniska utbildningar.

- Totalt har 22 procent av de utlandsfödda i länet en eftergymnasial utbildning på tre år eller mer, vilket är samma nivå som för inrikes födda. Andelen högtbildade bland utlandsfödda kvinnor är dock något lägre jämfört med inrikes födda kvinnor. När det gäller männen är situationen omvänd.
- Totalt saknar 20 procent av de utlandsfödda i länet en minst tvåårig gymnasial utbildning, varav 12 procent har en utbildning som är kortare än nio år. Bland inrikes födda saknar 11 procent en gymnasial utbildning, varav endast en procent har en utbildning som är kortare än nio år.
- Endast 4,8 procent av jobben i länet är så kallade ”enkla jobb” utan krav på formell utbildning. Detta är något under riksgenomsnittet där andelen ligger på 5,3 procent. Ungefär en tredjedel av jobben i länet kräver en eftergymnasial utbildning. Det innebär att majoriteten av jobben har gymnasiala utbildningskrav.
- Kronobergs län har en hög självförsörjningsgrad sett till hur många arbeten det finns i förhållande till antalet invånare i arbetsför ålder. Jämfört med övriga län är det endast i Stockholms län där det går färre antal invånare per arbetstillfälle. Detta är både positivt och negativt. Å ena sidan innebär detta goda arbetsmöjligheter för invånarna i länet, å andra sidan innebär det att befolkningen skulle kunna vara större och att arbetsgivarna kan ha svårt att hitta kompetens.
- I riket ligger sysselsättningsgraden på 78,6 procent, vilket är något under nivån i Kronobergs län där den uppgår till 79,4 procent. I fyra av länets kommuner är sysselsättningsgraden över 80 procent, vilket relativt sett är en mycket hög nivå. Totalt har fem av länets kommuner en högre sysselsättningsgrad än riket. Även Växjö kommun har detta om man tar hänsyn till att en relativt stor andel av befolkningen är studenter. Främst är det Markaryds- och Lessebo kommun som avviker, i negativ bemärkelse, från riksgenomsnittet.
- I riket som helhet har inrikes födda en sysselsättningsgrad på 83,9 procent och för utrikes födda är den 60,6 procent, en differens på 23,3 procentenheter. Ur ett europeiskt perspektiv är detta ett stort gap. I Kronobergs län är gapet än större och uppgår till 29,1 procentenheter, vilket är den tionde högsta differensen jämfört med andra län. Personer boendes i Kronobergs län och som är födda i Sverige har en sysselsättningsgrad på 86,1 procent, den tredje högsta nivån i riket. För utlandsfödda boendes i länet är sysselsättningsgraden 57 procent, vilket är den tionde högsta nivån i riket. Man kan därför med fog säga att arbetsmarknaden i Kronobergs län till viss del är tudelad.
- Utbildningsnivån har stor betydelse för sysselsättningsgraden. I Kronobergs län uppgår sysselsättningsgraden för personer med endast en förgymnasial utbildning till 59,4 procent. För personer med en gymnasial utbildning ligger nivån på 84,8 procent och för eftergymnasialt utbildade på 82,4 procent. Att ha en gymnasial utbildning är således av mycket stor betydelse för att kunna komma in på länets arbetsmarknad.
- I riket uppgår sysselsättningsgraden för kvinnor till 77,7 procent, vilket är något lägre än i Kronobergs län där den ligger på 78,1 procent. Jämfört med andra län är detta den elfte högsta nivån i riket. I riket ligger är sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män 1,8 procentenheter. I Kronobergs län är det mer omfattande och ligger på 2,4 procentenheter. Av männen i länet är 80,5 procent i sysselsättning, vilket är den åttonde högsta nivån i riket. I länet är könsgapet, jämfört med inrikes födda, större för utlandsfödda. För utlandsfödda uppgår könsgapet till 4,4

procentenheter och för inrikes födda till 1,6 procentenheter. Sysselsättningsgapet är även större mellan inrikes- och utrikes kvinnor (30,6 procentenheter) än vad det är för männen (27,8 procentenheter).

- Finanskrisen drabbade Kronobergs län hårt och samtidigt har länet haft en relativt stor befolkningsökning. Detta har fått som konsekvens att länets sysselsättningsgrad minskat jämfört med 2007. Innan finanskrisen låg sysselsättningsgraden i länet på 81,9 procent. Sedan föll den drastiskt, när finanskrisens effekter slog igenom och föll till 77,6 procent. Återhämtningen var sedan långsam. Vid tiden för den senaste mätningen låg sysselsättningsgraden i länet på 79,3 procent. Jämfört med tiden före krisen är detta en nedgång på 2,6 procentenheter, vilket är en av de största minskningarna i Sverige. Fortsatt har länet en högre sysselsättningsgrad än riket.
- Om vi bryter ner utvecklingen på inrikes- och utrikes födda framkommer att andelen inrikes födda i sysselsättning faktiskt ökade mellan 2007–2016, från 85,8 procent till 86,1 procent. För utlandsfödda har sysselsättningsgraden under samma period dock minskat från 60,5 procent till 57 procent.
- Mellan 2007–2016 stod utlandsfödda för hela arbetskraftstillväxten i länet. Samtidigt minskade antalet inrikes födda personer i arbetsför ålder. Att sysselsättningsgraden för inrikes födda ökat under perioden beror på att antalet personer i gruppen totalt minskat mer än antalet sysselsatta. Anledningen till att sysselsättningsgraden för utlandsfödda minskade under perioden beror på att antalet personer i arbetsför ålder i denna grupp ökade mer än antalet sysselsatta. Men i faktiska tal ökade antalet sysselsatta födda i utlandet. Med andra ord har utlandsfödda stått för både jobb- och befolkningstillväxten i länet under de senaste åren.
- Anledningen till att sysselsättningsgraden i länet minskat mellan 2007–2016 är att antalet personer i arbetsför ålder ökat mer än antalet personer i sysselsättning. I faktiska tal är antalet personer boende i länet med ett jobb fler än 2007. Men i relation till hur många som bor i länet och som är i arbetsför ålder är andelen lägre. Konsekvensen av en sådan utveckling är att befolkningstillväxten riskerar att bli temporär. Om de som flyttar till länet inte får ett arbete är det troligt att incitamenten att flytta till en annan region ökar. Detta skulle kunna leda till att sysselsättningsgraden i länet ökar, men grunden till ökningen skulle vara en minskande befolkning i arbetsför ålder.
- Kunskapsintensiteten på länets arbetsmarknad ökar i hög takt. Drygt 35 procent av de som är mellan 30-34 år och som arbetar i näringslivet har en eftergymnasial utbildning på mer än tre år. Jämfört med personer mellan 60-64 år är detta en 70 procent högre andel. Kunskapsökningen ligger på samma nivå även inom tillverkningssektorn, där nyanställningar tenderar att ha högre utbildning än de som går i pension.

FOLKHÄLSA OCH SOCIOEKONOMI

- Medellivslängden i Kronobergs län är högre än i riket både sett till kvinnor och män. För männen i Kronoberg uppgår den till 81,4 år och för kvinnorna till 84,8 år. Jämfört med andra län har männen i Kronobergs län den näst högsta medellivslängden och kvinnorna den högsta.
- I Kronobergs län var det vid den senaste undersökningen (2014) 74 procent i den vuxna befolkningen (16–84 år) som hade en god eller mycket god hälsa. Den självskattade hälsan är något högre bland män än kvinnor i samtliga åldersgrupper. Den är även högre, både bland kvinnor och män, i de yngre åldersgrupperna jämfört med de äldre åldersgrupperna.

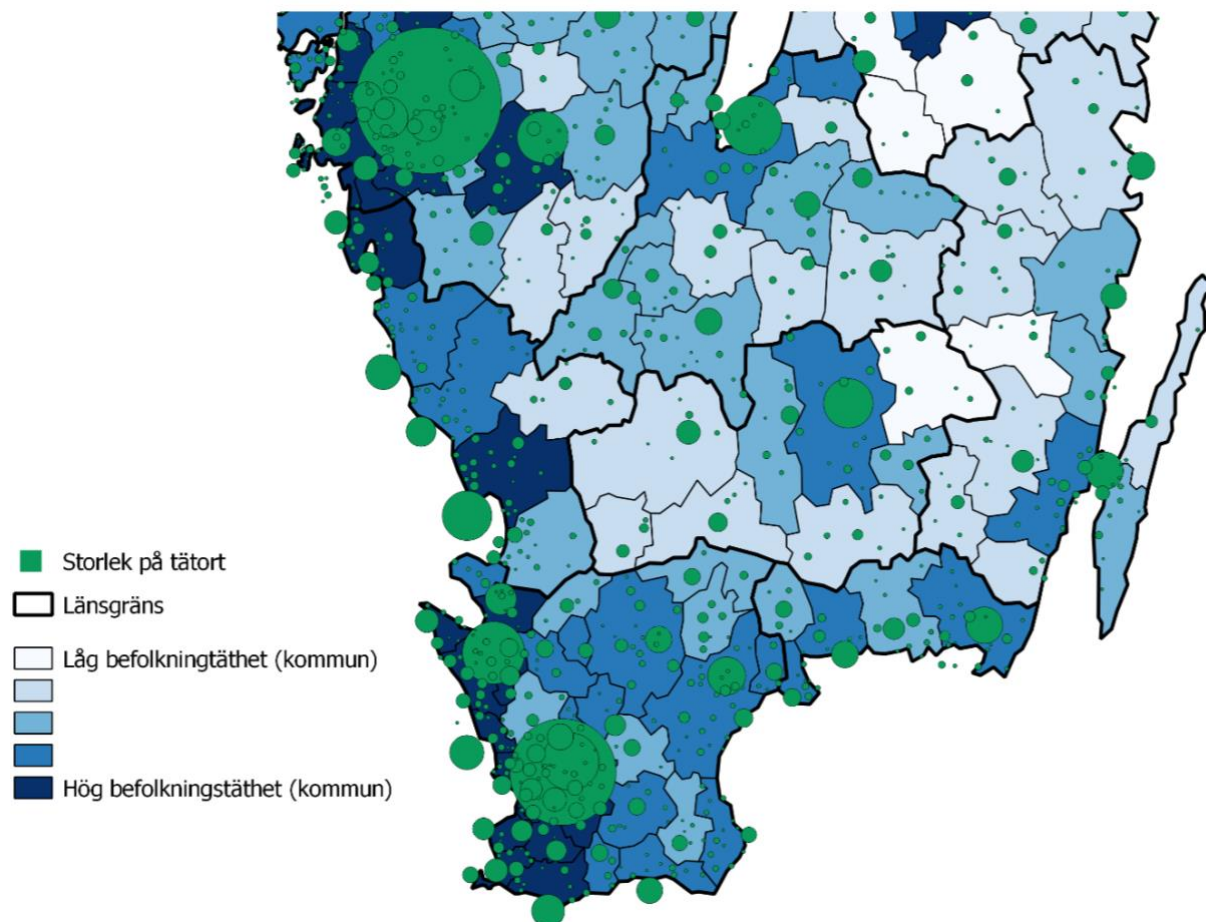
- I länet finns det även socioekonomiska och geografiska skillnader i självskattad hälsa. Bland personer med eftergymnasial utbildning uppgav 83 procent att deras allmänna hälsotillstånd var bra eller mycket bra, jämfört med 75 procent bland personer med gymnasial utbildning. I gruppen med förgymnasial utbildning var andelen lägst, 64 procent.
- Inom Kronobergs län skiljer sig den självskattade hälsan åt mellan kommunerna, omkring tio procentenheter mellan kommunerna med högst respektive lägst andel som har en bra eller mycket bra hälsa, både bland kvinnor (Växjö 74,7 % resp. Lessebo 65,4 %) och män (Växjö 80,1 % resp. Lessebo 69,4 %).
- För den vuxna befolkningen (16–84 år) i Kronoberg upplever kvinnor på flera sätt en sämre psykisk hälsa än män. Detta är särskilt framträdande för psykosomatiska besvär som ångslan, oro eller ångest, sömnsvårigheter och stress. Kvinnorna i länet upplever även mer av dessa besvär jämfört med riket som helhet.
- Sett över tid har ett nedsatt psykiskt välbefinnande minskat bland Kronobergarna generellt sett. Från 15,7 till 11 procent bland männen och 20 till 17 procent bland kvinnorna. Jämfört med riket är det för både män och kvinnor i Kronobergs län en något lägre andel med nedsatt psykiskt välbefinnande
- Kvinnor upplever i högre grad ett nedsatt psykiskt välbefinnande än män i samtliga åldersgrupper, även om könsskillnaderna minskar i de äldre åldersgrupperna. Mest utmärkande är unga kvinnor i åldern 16–29 år, där det är en tredjedel som har ett nedsatt psykiskt välbefinnande, jämfört med 14 procent av männen i samma åldersgrupp.
- För den vuxna befolkningen (16–84 år) i Kronoberg har graden av tillit till andra varit stabil mellan åren 2004–2014. Jämfört med riket så är det färre i Kronoberg som anger att de har svårt att lita på andra, 23 procent jämfört med 28 procent i riket som helhet. Det finns däremot tydliga skillnader i länet utifrån faktorer som ålder, geografi och utbildningsnivå. Sett över tid så har tilliten systematiskt varit lägre bland unga vuxna (16–29 år) jämfört med äldre åldersgrupper, omkring 60 procent jämfört med 80 procent.
- Ohälsotalet i Kronobergs län ligger på, för kvinnor och män, 29,1 dagar per år och invånare i arbetsför ålder. Detta är något över riksgenomsnittet som ligger på 28,1 dagar. Jämfört med övriga regioner har länet det sjätte lägsta ohälsotalet i riket.
- I riket är ohälsotalet för män 22,2 och för kvinnor 34,2, en skillnad på tio dagar om året. I Kronobergs län uppgår könsdifferensen till 14,1 dagar per år, vilket är den elfte högsta differensen i riket.
- I Tingsryds kommun, som har det högsta ohälsotalet bland regionens kommuner, uppgår talet till 36,4 dagar, vilket är 11,7 fler dagar om året jämfört med Älmhults kommun som har den lägsta nivån i regionen. Av kommunerna i länet är det endast Älmhults- och Växjö kommun som ligger under riksgenomsnittet. Könsdifferensen, sett till ohälsotalet, är högre än i riket i samtliga av länets kommuner förutom i Alvesta och Växjö.
- Under den senaste femårsperioden ökade antalet ohälsodagar i länet med 2,6 dagar, vilket är en dubbelt så stor ökning jämfört med riket där den under samma tid låg på 1,1 dagar. Under 2012 och 2013 hade länet ett lägre ohälsotal än riksgenomsnittet. Men sedan 2014 är det något högre än i riket. Framförallt beror det på att antalet ohälsodagar för kvinnor har ökat mer i Kronobergs län än i riket.

- I Kronobergs län är medianinkomsten, för kvinnor och män, 300 tkr om året. Detta är 5,5 tkr under riksgenomsnittet. I relation till övriga län har Kronoberg den elfte högsta inkomstnivån i Sverige. Bland länets kommuner har invånarna i Älmhults kommun den högsta medianinkomsten på drygt 320 tkr, vilket är i nivå med Stockholms län. Mellan Älmhults kommun och Lessebo kommun, som har den lägsta medianinkomsten i länet, skiljer det hela 48,7 tkr om året.
- Det råder stora skillnader mellan hur mycket kvinnor och män tjänar. I riket har männen en medianinkomst på 337 tkr, vilket är 59,2 tkr mer än kvinnornas medianinkomst. I procent tjänar kvinnorna således 82,4 procent av vad männen gör. I Kronobergs län är könsskillnaderna större än i riket. Medianinkomsten för kvinnor är 267 tkr, vilket är 66,7 tkr lägre än männens som ligger på 333,7 tkr om året. Jämfört med övriga län i riket har Kronoberg den tredje största inkomstskillnaden mellan kvinnor och män. Totalt tjänar kvinnorna i länet 80 procent av vad männen gör.

TILLGÄNGLIGHET, ATTRAKTIVITET OCH MILJÖ

MARKANVÄNDNING, INFRASTRUKTUR OCH ORTSSTRUKTURER

Kronobergs län ligger centralt beläget i södra Sverige. Det bor 197 519² invånare i länet och befolkningstätheten uppgår till 23,4 invånare per kvadratkilometer. Jämfört med andra län i de södra delarna av Sverige har länet en låg befolkningstäthet, endast Kalmar län har en lägre. Endast 4,3 av länets landyta är täckt av bebyggelse. Skogen tar desto mer plats och täcker mer än 80 procent av landytan i länet. Detta gör länet till ett av de mest skogsbetäckta i Sverige och skogen har en stor betydelse för länet som rekreationsyta och råvara. Andelen betes- och åkermark av länsytan (8,3 procent) är dock låg i jämförelse med andra län i de södra delarna av Sverige.

Karta 1: Folkmängd i tätorter (2017) och invånare per kvadratkilometer i kommuner (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

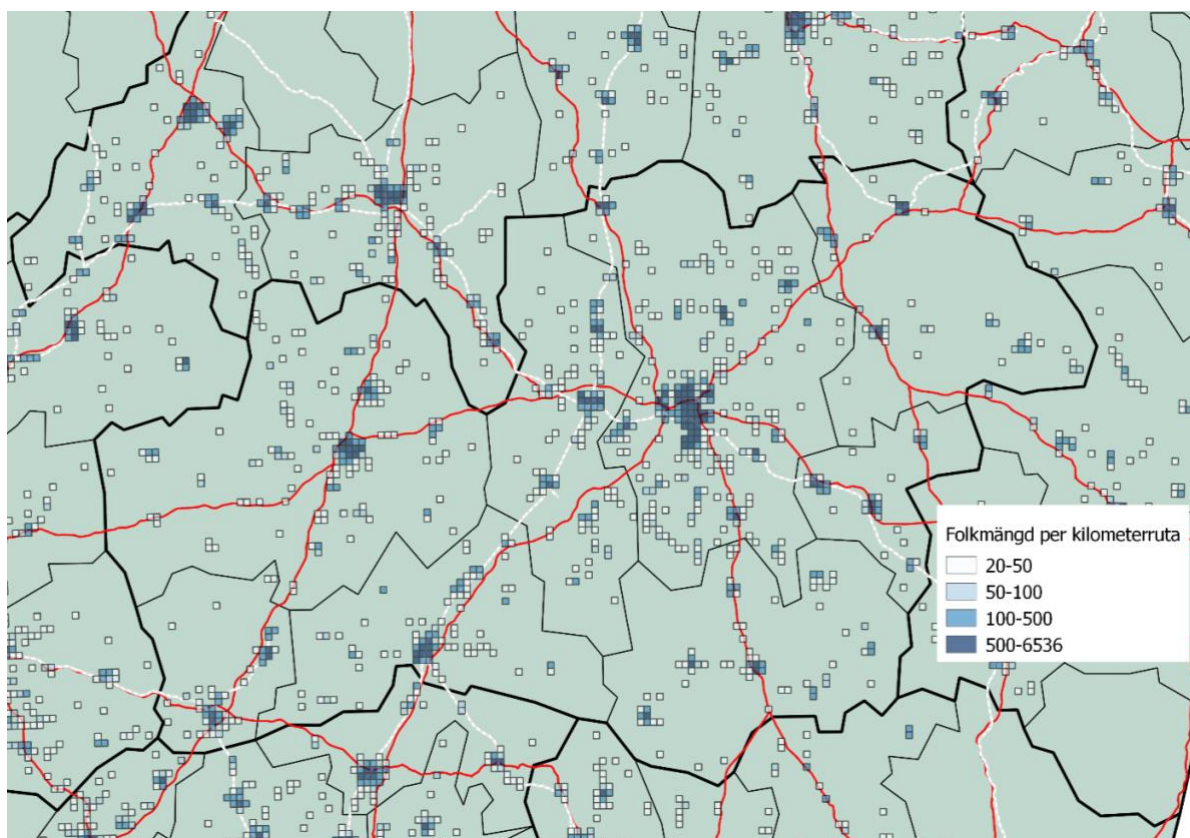
Länet har grannar i alla väderstreck och samtliga åtta kommuner inom länet gränsar till ett annat län, vilket resulterar i det finns flera funktionella områden som är länsövergripande. I de norra delarna av länet finns det starka relationer med Jönköpings län. I de södra delarna av länet finns en dragning mot Skåne- och Blekinge län. Markaryds kommun, som gränsar mot både Hallands- och Skåne län, har starka kopplingar både söder- och västerut. Exempelvis har befolkningen i Markaryd närmare till Halmstad än till Växjö. Det finns förstås ett flertal andra interregionala samband som vi studerar närmre under avsnittet som handlar om pendling och arbetsmarknadsregioner. Men vi vill redan här poängtera att den funktionella geografin är någonting annat än den administrativa och att olika delar av länet ingår i olika sådana samband. Kronobergs län är med andra ord i högsta grad beroende av sina grannar.

² Befolkningsstatistiken som vi använder i rapporten är från 2017-12-31 om inget annat anges.

Kartan ovanför visar att de sydöstra delarna av Sverige är relativt glesa, åtminstone sett till att regionen ligger i de södra delarna av Sverige. Regionstäderna Växjö, Kalmar samt Karlskrona sticker ut genom att ha en relativt sett hög befolkningstäthet. I övrigt är befolkningstätheten låg, särskilt jämfört med väst- och sydkusten. De närmaste större städerna, eller tillväxtmotorerna, till länet är Kalmar, Karlskrona, Jönköping, Halmstad, Lund samt Malmö. Restiden till dessa städer, med utgångspunkt från Växjö, är i samtliga fall över en timme. Som längst är restiden till Halmstad och som lägst till Kalmar. Inom länet, med utgångspunkt från centralorterna, är det endast Markaryd som har en annan större stad än Växjö som närmaste större stad.

Växjö är länets största stad och den största staden i sydöstra Sverige. I Växjö kommun bor 46 procent av länets invånare vilket innebär att länet har en monocentrisk struktur jämfört med exempelvis Skåne- och Kalmar län. En anledning till den höga koncentrationen till Växjö är att länet har flera mindre tätorter och relativt få medelstora samhällen. Förutom Växjö tätort är det endast tätorterna Ljungby- och Älmhult som har ett invånarantal som överstiger 10 000 invånare.

Ett sätt att beskriva tätortsstrukturen i en region är att använda den så kallade Rank-Size regeln. Rank-Size regeln säger att den näst största staden inom en geografisk yta har ungefär hälften av invånarantalet av den största staden, medan den tredje största har ungefär en tredjedel av invånarantalet av den största staden o.s.v. Ser vi på Sverige som helhet stämmer denna tumregel relativt väl, exempelvis sett till de tre största städerna. I Kronobergs län följer inte ortstrukturen denna logik. Den näst största staden Ljungby (16 000 invånare) har endast 24 procent av Växjös invånarantal (67 000) och i Älmhult som är länets tredje största stad (10 000 invånare) uppgår andelen endast till 15 procent. Den monocentriska strukturen i Kronobergs län är med andra ord relativt stark.

Karta 2: Folkmängd per kilometerruta (2017), Kronobergs län. Källa: SCB/MONA och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Kronobergs län genomkorsas av två större järnvägsdragningar. Den södra stambanan har järnvägsstopp i Alvesta och Älmhult och förbinder länet med Köpenhamn och Stockholm. Kust-till-kust-banan – som går mellan Kalmar i öst och Göteborg i väst – går genom Växjö och förbinder staden, via Alvesta, med södra stambanan. Alvesta är med andra ord en viktig knutpunkt för länet. I den sydvästra delen av länet är Markaryd anslutet till stambanan genom Markarydsbanan, som idag har persontrafik mellan Markaryd och

Hässleholm. I övrigt trafikeras sträckan främst av godstrafik. Södra stambanan är den mest trafikerade tågsträckan i länet, både sett till antalet avgångar och antalet resenärer.

De senaste åren har fler orter i länet blivit uppkopplade till tågnätet genom det så kallade Krösatåget, som kompletterar Öresundstågen. Öresundstågen stannar i Lessebo, Hovmantorp, Växjö, Alvesta samt Älmhult. Krösatågen stannar i Växjö, Gemla, Alvesta, Diö, Vislanda, Älmhult, Moheda samt Lamnhult. Utbyggnaden av tågtrafiken i länet har ökat potentialen för ett ökat kollektivtrafikresande och för en utvidgning av de lokala arbetsmarknadsregionerna. De nya tågorterna har genom den ökade tillgängligheten dels fått ökade möjligheter att utveckla boendattraktiviteten, dels att tillgodose den lokala kompetensförsörjningen.

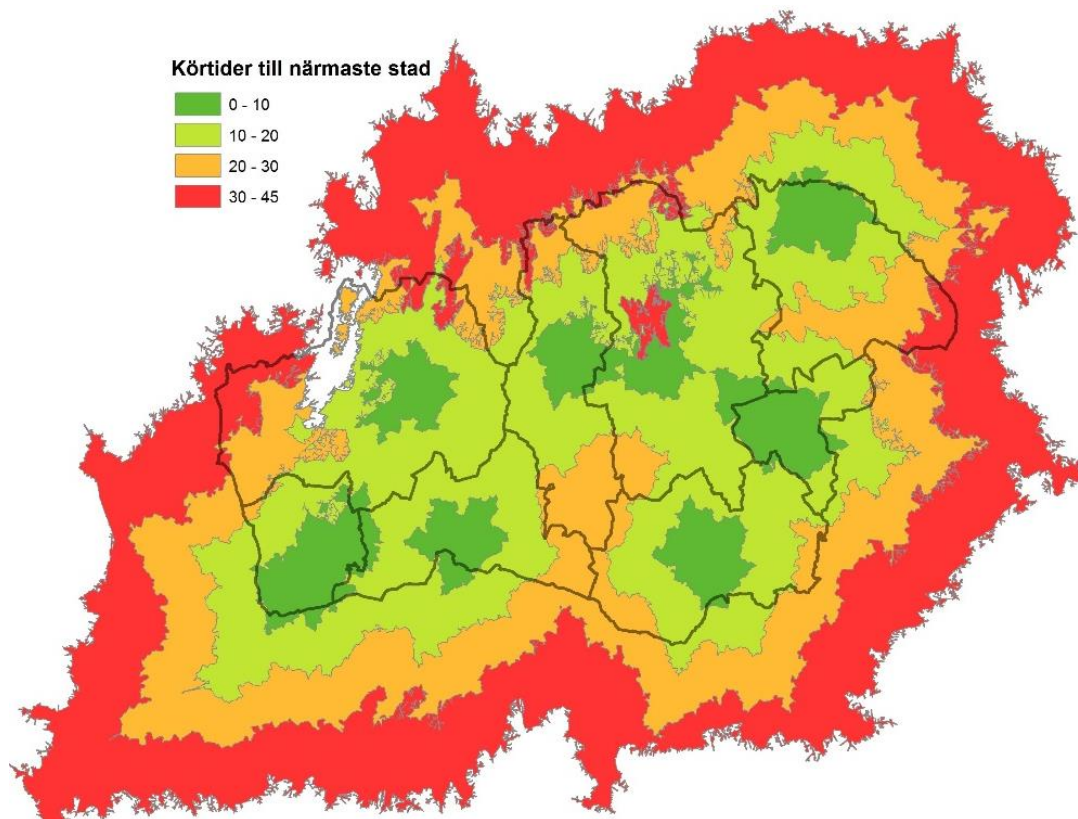
Det går flertalet riksvägar genom länet och de flesta av dem möts i Växjö, vilket gör att språkstrukturen i länet får ett radiellt mönster. Länet har endast en europaväg, E4:an, som går genom de västra delarna av länet och som binder samman Markaryd och Ljungby med Skåne- och Jönköpings län. E4:an mellan Markaryd-Ljungby och 25:an mellan Alvesta-Växjö är de mest trafikerade sträckorna i Kronobergs län. E4:an genom länet är dock den vägsträcka som har de högsta volymerna av tung trafik. Övriga vägsträckor med ett högt trafikflöde i länet är väg 23 mellan Älmhult och Växjö, väg 27 mellan Tingsryd och Växjö, väg 37 mellan Växjö och Braås samt väg 25 mellan Växjö och Lessebo.

Till stora delar är länets befolkning koncentrerad runt de större stråken. Under 2015 bodde nästan tre fjärdedelar av länets befolkning inom 2,5 kilometer från någon av de större vägarna. I sig är detta ingenting konstigt då samtliga större tätorter i länet är lokaliserade i anslutning till någon av de större vägarna och det är främst här befolkningskoncentrationerna finns. Det mest välbefolkade stråket är väg 25 mellan Ljungby-Växjö, vilket beror på att sträckan inkluderar tre större tätorter (Ljungby, Alvesta och Växjö). Genom att studera kartan här ovanför ser vi att det finns en befolkningskoncentration av länets invånare till Växjö och Alvesta med omnejd. Inom en radie på två mil runt Växjö centralort bor nästan hälften av länets invånare.

Det näst mest välbefolkade stråket är väg 23 mellan Älmhult och Växjö. Sedan följer, sett till folkmängd, stråken väg 27 mellan Tingsryd-Växjö samt väg 25 mellan Lessebo-Växjö. Folkmängden utmed väg 37 är lägre som en följd av att Rottne hamnar en bit utanför den stråkdefinition vi använder i denna rapport. Även sträckan mellan Markaryd-Ljungby, som går längs med E4:an, är förhållandevis välbefolkad som en följd av att den går genom flertalet tätorter.

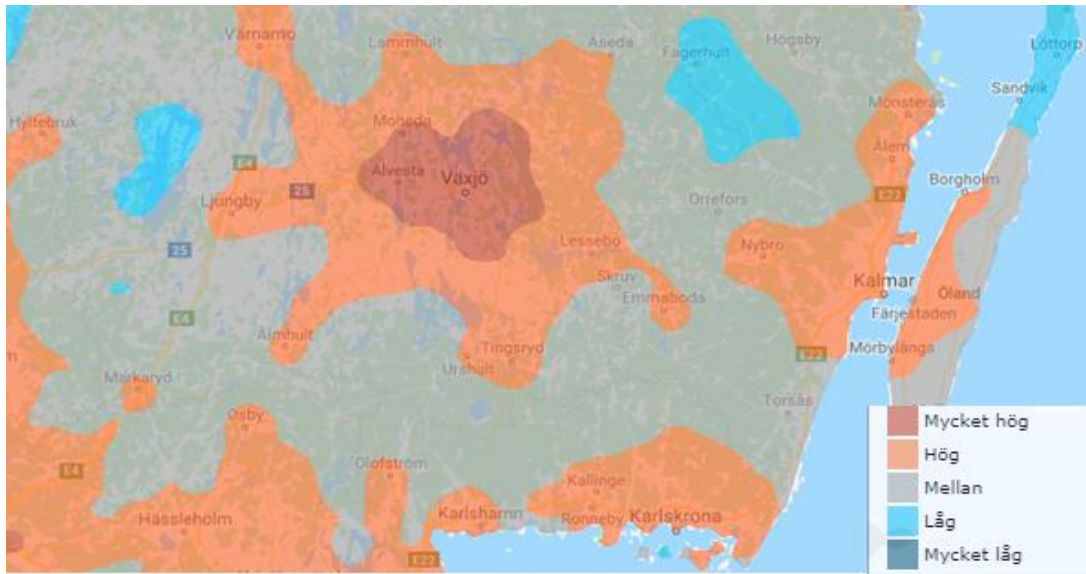
Ett annat sätt att beskriva befolkningsstrukturen i länet är att se till hur stor andel av befolkningen som bor i en tätort. Den vanliga definitionen av tätort, och som SCB använder, är ett samhälle med sammanhängande bebyggelse och med minst 200 invånare. Givet denna definition bor 78,6 procent av invånarna i länet i en tätort och 21,4 procent bor utanför tätort. Mellan 1970–2017 har andelen av länets befolkning som bor i en tätort ökat med 9,5 procentenheter. Att studera boende i- och utanför tätort, enligt SCB:s breda tätortsdefinition, ger oss endast en väldigt generaliserad bild av länets boendestruktur. Nedanför följer därför en mer förfinad beskrivning över befolkningsfördelningen mellan stad och land i länet.

För att få en finare indelning av olika slags landsbygder har vi delat in länet i olika områden beroende på hur lång körtid de har till närmaste stad. I sammanhanget använder vi en generös definition av vad en stad är; den ska ha minst 2 000 invånare. Definitionen är dock betydligt mer avgränsad än SCB:s tätortsdefinition. Anledningen till att vi har valt denna definition är att vi bedömer att en tätort med minst 2 000 invånare kan erbjuda omlandet ett förhållandevis brett serviceutbud och en någorlunda stor arbetsmarknad. Vi menar även att ju större staden är, desto högre är den generella tillgängligheten för omlandet sett till service- och arbetsutbud. Landsbygd som ligger i direkt anslutning till en stad, om än en liten sådan, antas här ha andra förutsättningar än landsbygd som har längre till en stad. Landsbygdsområden med långt avstånd till närmaste stad är troligen mer beroende av en egen arbetsmarknad och ett eget serviceutbud och därför mer sårbara.

Karta 3: Körtider till närmaste tätort (2017), Kronobergs län. Källa: Trafikverket, SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

När vi använder vår indelning framkommer att 71 procent av länets befolkning har max 10 minuter till en stad med minst 2 000 invånare. Med andra ord bor drygt sju av tio personer i Kronobergs län i en stad eller inom dess närmaste influensområde. 22 procent av befolkningen har 10–20 minuter till den närmaste staden. Även detta avstånd är i viss mån stadsnära landsbygd utifrån den definition vi använder här. Totalt bor således 93 procent av länets befolkning i en stad eller i ett område med mindre än 20 minuters körtid till närmaste stad. De mest glesa områdena i länet återfinns i länets östligaste och västligaste punkter, i kommunerna Uppvidinge och Ljungby. Här finns ett antal mindre områden där invånarna har mer än 30 minuter till närmaste stad. Totalt har endast en procent av länets befolkning mer än 30 minuter till närmaste stad. Sex procent av befolkningen har 20–30 minuter till närmaste stad. Av kommunerna är det, med inbördes rangordning, Uppvidinge, Ljungby, Tingsryd samt Alvesta som har den högsta andelen invånare (8–18 procent) med 20 minuter eller mer till en stad.

Karta 4: Tillgänglighetsindex. Källa: Tillväxtverket

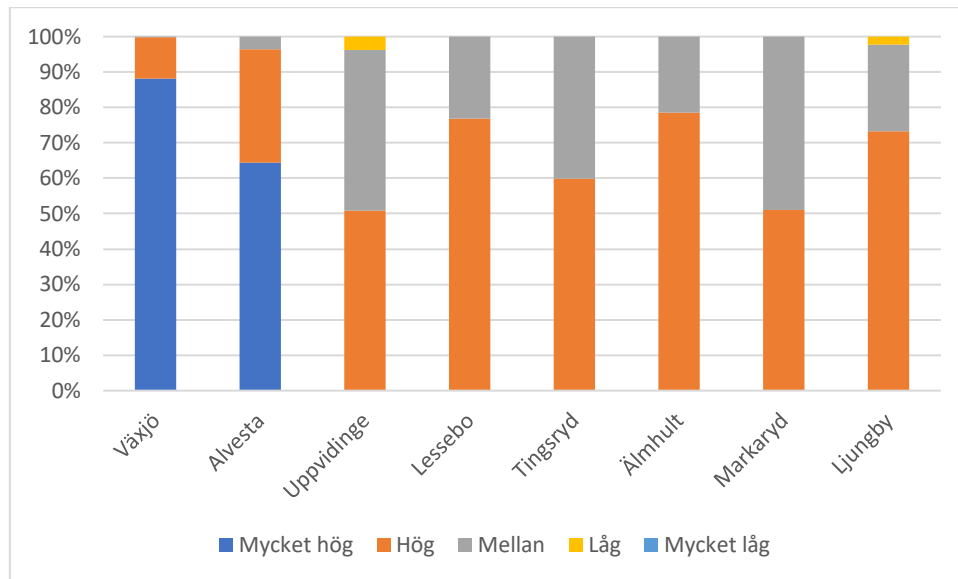

Diagram 1: Andel av befolkningen utifrån tillgänglighetsklass (2017). Källa: Tillväxtverket, SCB/MONA och egna bearbetningar av Regioner Kronoberg

Tillväxtverket har tagit fram en modell för att mäta tillgängligheten i olika delar av Sverige. Fördelen med modellen är att den har skapats utifrån 250-metersrutor och ger en högupplöst bild över tillgängligheten i olika delar av Sverige. Till skillnad från den metod vi använde tidigare i detta avsnitt tar modellen hänsyn till hur stor staden är som det aktuella området har tillgänglighet till. Avståndet till varje tätortsstorlek beräknas och indexerar utifrån avståndet till tätorten. Ju närmare ett område ligger en stad med en större befolkningsstorlek desto högre indexvärde. De tätortsstorlekar som används i modellen är tätorter med minst 200, minst 1 000, minst 3 000, minst 30 000 samt minst 60 000 invånare. Med tillgänglighet avses körtid med bil på farbara vägar. Fördelen med denna metod är att den ger en än mer nyanserad bild av tillgängligheten givet att den värderar tätortsstorlekarna olika. Grundantagandet för modellen är att ju större stad ett område har tillgång till, desto större är tillgången på olika sorters arbeten och serviceinrättningar.

Kartan ovanför visar att det endast är i Kronobergs län i sydöstra Sverige som det finns områden med en mycket hög tillgänglighet. Detta som en följd av att Växjö är den enda stad i regionen med över 60 000 invånare. Området som bedöms att ha en mycket hög tillgänglighet sträcker sig till Rottne och Moheda i norr, till Hjortsberga i väster, till Ingelstad i söder samt till Furuby i öster. Totalt omfattar området 47

procent av länets befolkning. Totalt bor 38 procent av länets befolkning i ett område med hög tillgänglighet, som är den näst högsta tillgänglighetsklassen enligt Tillväxtverkets modell. Bland annat har invånarna i Ljungby, Älmhult, Tingsryd, Lammhult, Markaryd samt Lessebo en hög tillgänglighet. Detta innebär att 85 procent av befolkningen i länet bor i ett område med hög- eller mycket hög tillgänglighet.

Ungefär 14 procent av länets befolkning bor i områden med en ”mellan”-tillgänglighet. I kommunerna Uppvidinge, Markaryd samt Tingsryd bor mellan 40–49 procent i ett sådant område. I Ljungby-, Älmhult- samt Lessebo kommun uppgår nivån till mellan 22–24 procent. Endast en procent av invånarna i länet har en låg tillgänglighet enligt denna modell och de bor i länets västligaste- respektive östligaste delar.

I detta avsnitt har vi tidigare diskuterat fysisk tillgänglighet. En annan slags tillgänglighet är den digitala, vars betydelse successivt ökat över tid. Digital tillgänglighet, i form av en snabb och stabil internetanslutning, är viktig för att kunna ta del av offentliga e-tjänster och i allmänhet kunna sköta vardagliga sysslor i ett allt mer digitaliserat samhälle. Med en stabil uppkoppling ökar även möjligheterna till att arbeta på distans och att bedriva näringsverksamhet även i glesare delar av länet – en god digital infrastruktur kan överbrygga fysiska avstånd och frigöra potential i områden som annars hade haft svårt att hävda sig på en global marknad.

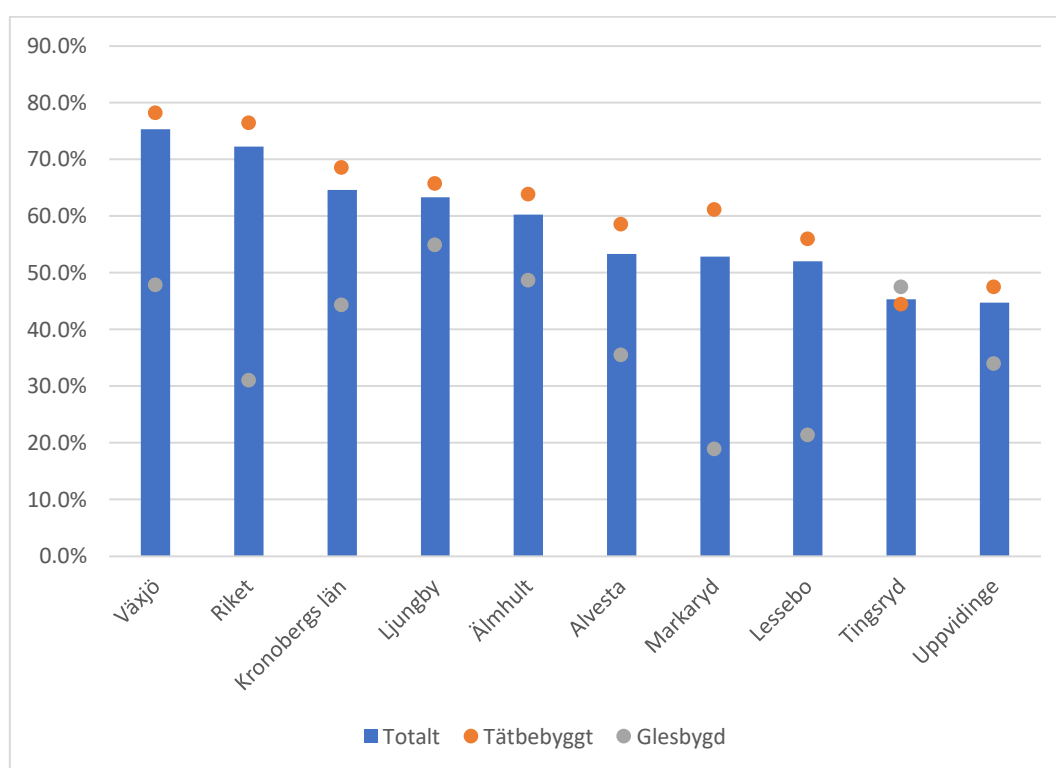

Diagram 2: Andel av hushållen med tillgång till högastigbetsbroadband (2017). Källa: PTS och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Nästan två tredjedelar av länets hushåll har tillgång³ till en fiberanslutning. Detta är något under riksgenomsnittet som ligger på 72 procent och plats 15 av 21 i relation till övriga län. Länet har dock en god digital tillgänglighet för områden utanför en tätort. Totalt har 44 procent av hushållen utanför en tätort tillgång till fiberanslutning, vilket är den fjärde högsta nivån i landet. I riket ligger nivån på 31 procent. I länets tätorter uppgår nivån till 69 procent av hushållen, vilket är under riksgenomsnittet som ligger på 83 procent.

Av kommunerna i länet är bredbandstillgången som högst i Växjö kommun där drygt tre fjärdedelar av hushållen har tillgång till en fiberanslutning. Detta är den enda kommunen i länet som ligger över riksgenomsnittet. I kommunerna Älmhult och Ljungby har runt 60 procent av hushållen tillgång till fiber. I

³Andelen som på kort tid och utan särskilda kostnader kan beställa ett Internetabonnemang över accesstekniken ifråga. Innan 2010 avsåg fiber- och kabel-tv-täckningen andelen som bodde i, eller inom 354 meter, från en fastighet ansluten till fiber- eller kabel-tv-nät.

länets fyra mindre kommuner, sett till folkmängd, inklusive Alvesta, ligger nivån på mellan 45–53 procent. I sex av länets åtta kommuner är andelen hushåll utanför tätort med fiberanslutning över riksgenomsnittet, endast i Lessebo- och Markaryds kommun är andelen lägre.

TILLGÅNG TILL OFFENTLIG OCH KOMMERSIELL SERVICE

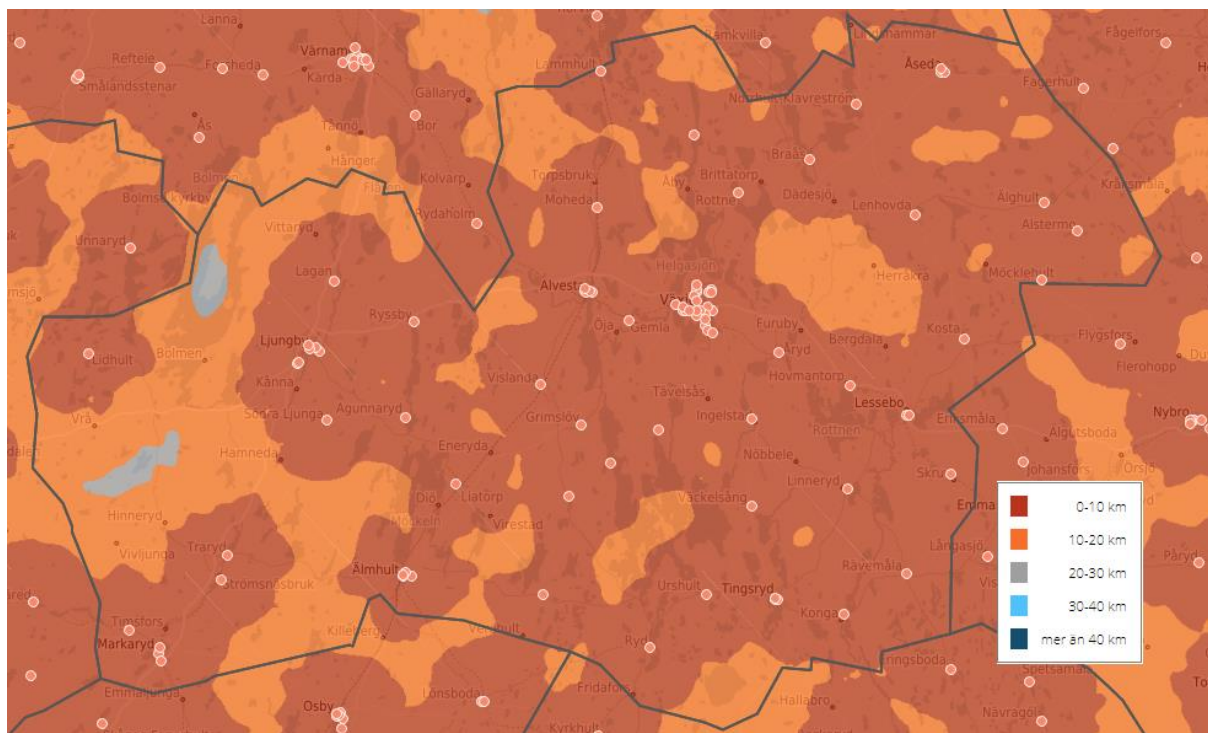
Service är ett brett begrepp och inkluderar allt från specialisttjänster till vardagliga tjänster som tillgång till en livsmedelsbutik. I denna rapport har vi ingen ambition att göra någon fördjupning i själva begreppet service eller vad som är tillräckligt god service. I viss mån är vad som är tillräckligt god service en subjektiv fråga. Region Kronoberg har idag heller inga fasta kriterier för vad som räknas som ”god” alternativt ”mindre god” servicetillgång. Kartorna som redovisas i detta avsnitt visar tillgången till förhållandevis grundläggande servicetjänster, exempelvis livsmedelsbutiker och vårdcentraler.

Service dyker ofta upp som en faktor när man diskuterar attraktivitet. Utan servicetillgång blir attraktiviteten svag och det blir svårt att locka nya invånare. Med minskad service riskerar en negativ spiral att uppkomma – utan ett stabilt befolkningsunderlag försämras chanserna för olika serviceinrättningarna att kunna operera på platsen.

Det finns flera studier som diskuterar vad som gör en plats attraktiv och vilken betydelse service har för attraktiviteten. Tillväxtanalys menar att vardaglig service, som förskolor och livsmedelsbutiker, i regel behöver ligga förhållandevis nära boendeplatsen. Med andra ord är vissa tjänster i behov av att vara ”platsbundna”. Andra tjänster behöver däremot med nödvändighet inte finnas på den specifika platsen man flyttar till. Exempelvis kan det räcka med tillgång till nöjen, eller andra sällanköp, inom en viss restid från hemmet.

Till ovan ska tilläggas att även om en del grundläggande eller ”vardaglig” service bör finnas på en specifik plats för att stärka attraktiviteten där, är det inte självklart att marknadsförutsättningarna på den aktuella platsen är tillräckligt goda för att skapa ett långsiktigt hållbart serviceutbud. Därför är det viktigt att se servicetillgången i ett större geografiskt sammanhang och inte endast till enskilda orter. I vissa geografiska områden är underlaget för att ha samma servicetjänster i samtliga orter helt enkelt för begränsat. I dessa fall behöver man istället arbeta strategiskt med att befolkningen i dessa områden ska ha en god tillgänglighet till de platser eller till den plats som servicen finns.

Över tid har antalet livsmedelsbutiker i Sverige minskat. Många mindre butiker har lagt ner och istället har det blivit vanligare med större – men färre – butiker som ofta är belägna en bit utanför stadens centrum. Förändringen beror dels på den demografiska utvecklingen, att antalet boende i mindre orter har minskat, dels på ett förändrat konsumtionsmönster.

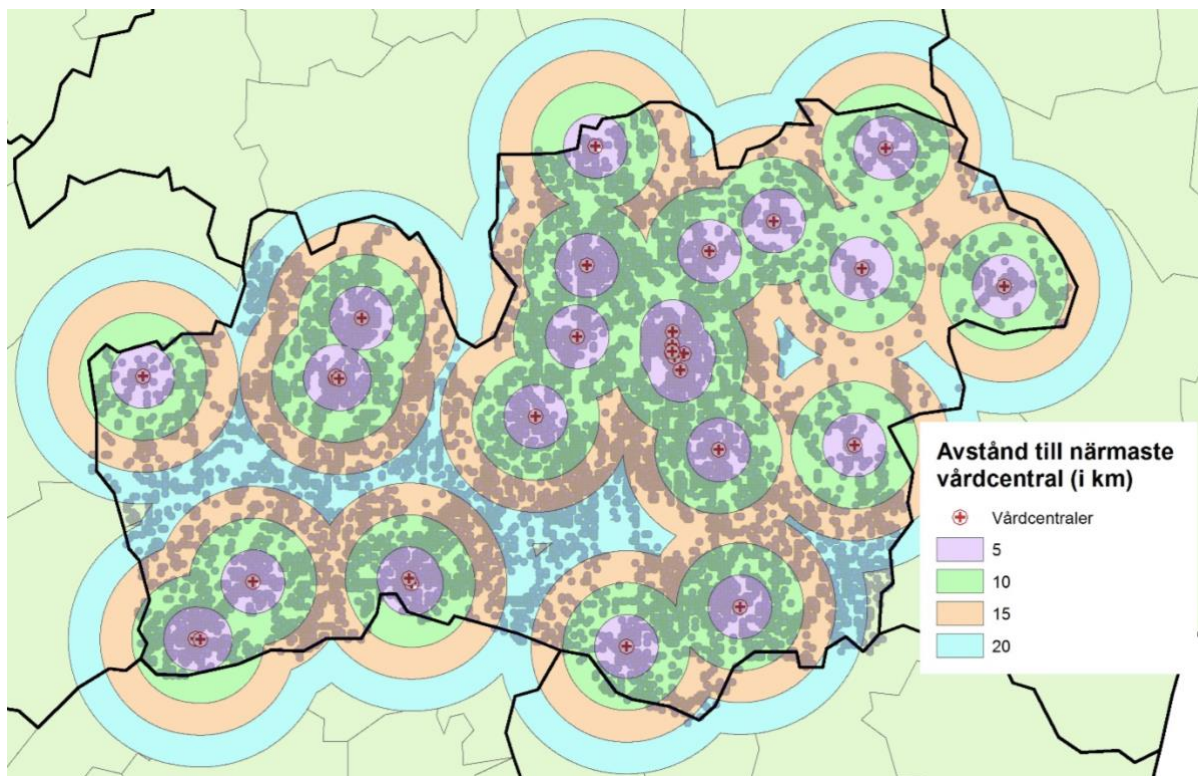
Karta 5: Tillgänglighet till livsmedelsbutiker 2017. Källa: Tillväxtverket:

I Kronobergs län är servicetillgången, sett till livsmedelsbutiker, överlag god. Nästan 96 procent av befolkningen i länet har mindre än 10 km till närmaste livsmedelsbutik och 99,9 procent har mindre än 20 km. Totalt är det 264 personer som har mellan 20–30 km till en butik. Dessa personer bor i de västra delarna av länet, norr om Markaryd och nordväst om Ljungby. Det är även i de västra delarna av länet som det finns störst områden där avståndet till en livsmedelsbutik uppgår till 10–20 km. Trots att tillgången till en livsmedelsbutik överlag är god i länet finns det en viss sårbarhet i butiks nät. I västra Kronoberg fyller butiken i Lidhult en viktig funktion för omlandet, som utan den har det relativt långt till den näst närmsta butiken. Förutom Lidhult skulle Häradsbäck, Linneryd, Ryssby, Liatorp samt Norrhult få 14,5 km eller mer till den näst närmaste butiken vid en eventuell nedläggning. I regel är det inte endast tillgången till livsmedel som försvinner från orten när en butik lägger ner, utan även uthämtning av exempelvis apoteksvaror, postservice och andra servicefunktioner.

Stora delar av befolkningen i länet har relativt god tillgång till drivmedelsstationer. Totalt har 96,1 procent av invånarna mindre än 10 km, här mätt utifrån vägnätet, till närmaste drivmedelsstation och 3,9 procent av befolkningen har 10–20 km. Detta innebär att endast 0,1 procent av befolkningen har 20 km eller mer, vilket i faktiska tal är 181 personer, samtliga boendes i Ljungby kommun.

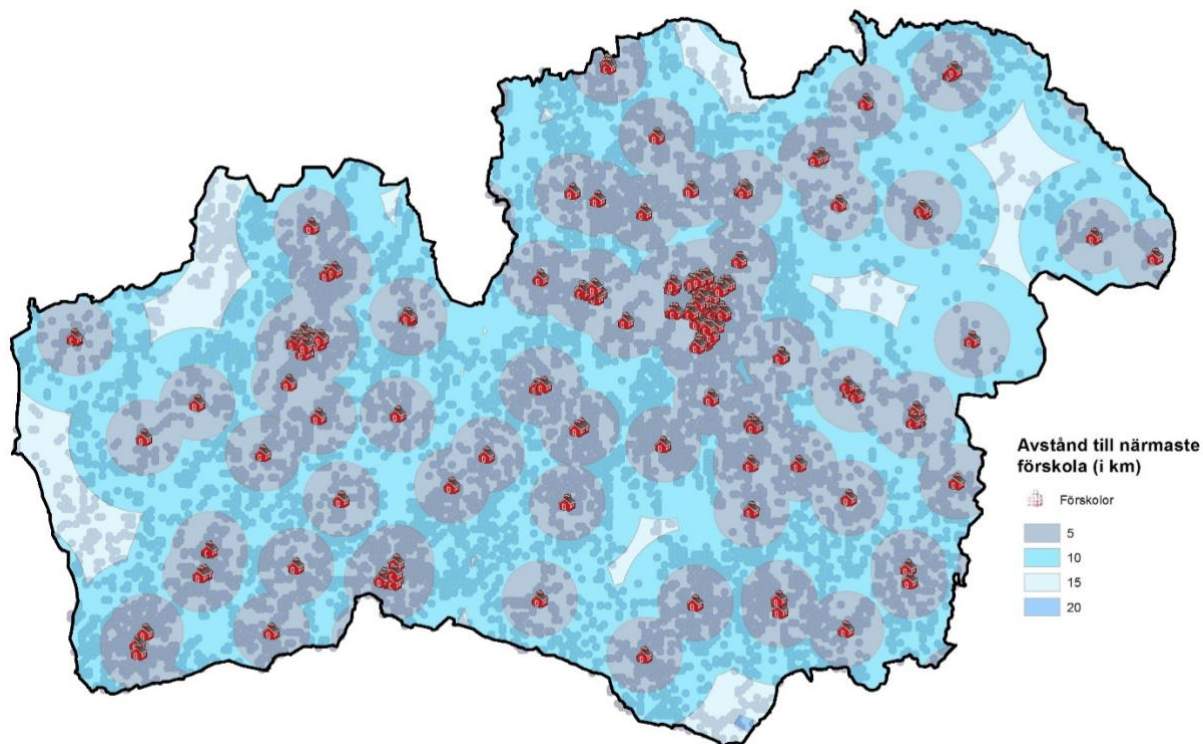
Sammantaget är tillgången till service i länet, när det gäller butiker och drivmedelstationer, överlag god för de som har möjlighet att transportera sig med egen bil. Däremot kan den faktiska tillgängligheten vara sämre för de personer som bor utanför kollektivtrafiknätet utan att ha egen bil. Detta gäller särskilt i de områden där det är över en mil till närmaste serviceinrättning. Vissa områden har även en sårbar struktur vid en eventuell nedläggning, exempelvis i de västligaste delarna av länet.

Det finns flera olika offentliga serviceinrättningar som det är viktigt att befolkningen har tillgång till. I denna rapport har vi, förutom butiker och drivmedelsstationer, valt att titta på tre offentliga servicetjänster; förskolor, busshållplatser och vårdcentraler. Förskolor är intressanta att studera för att kommuner inte är skyldiga att erbjuda skolskjuts till dem, vilket innebär att personer som har god tillgänglighet till dessa i regel vinner tid och bekvämlighet. När det gäller vårdcentraler är en god geografisk tillgänglighet ofta något som anses vara av stor betydelse för patienten. Tillgång till busshållplatser inom ett rimligt avstånd ökar den allmänna tillgängligheten för området när det gäller anslutningar till andra delar av länet.

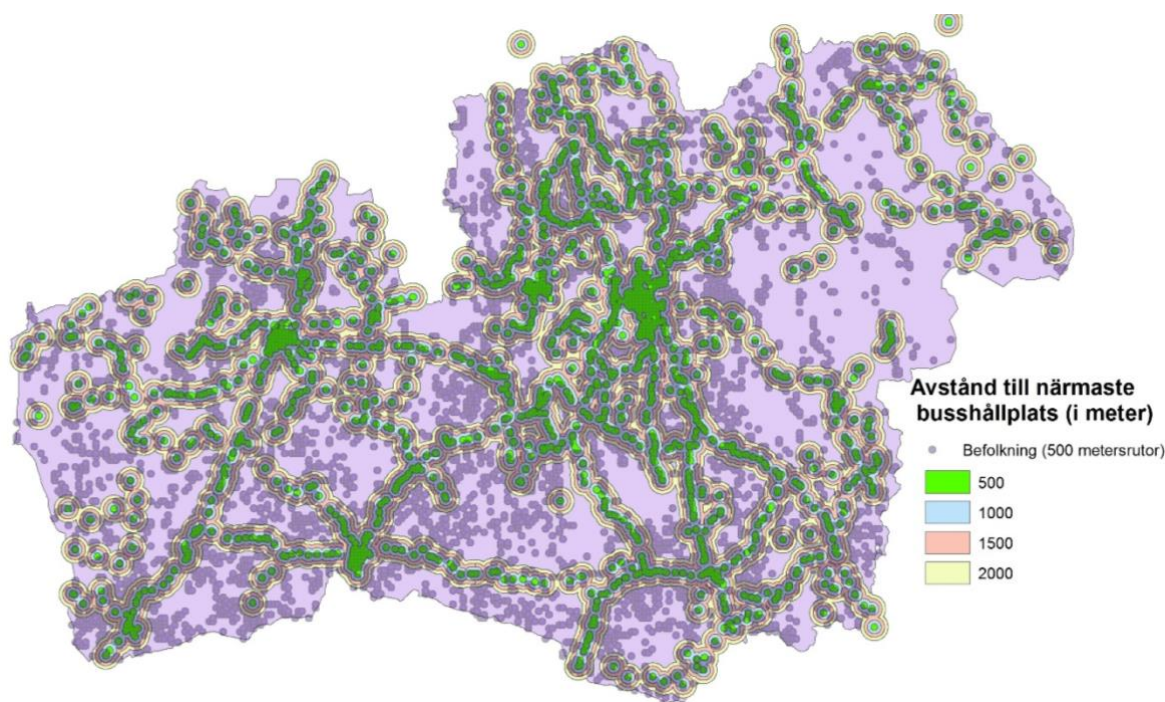
Karta 6: Tillgång till vårdcentraler. Källa: Region Kronoberg

Tre fjärdedelar av befolkningen i länet har mindre än fem kilometer till närmaste vårdcentral. Främst är detta en följd av att det finns en vårdcentral i de flesta större tätorter i länet. Utvidgar vi radien till 10 kilometer täcks 88,5 procent av befolkningen in och vid 15 km 97,7 procent. Totalt har 2,3 procent av befolkningen 15 kilometer eller mer till en vårdcentral. Ett sammanhängande område med relativt låg tillgänglighet (här definierat som minst 15 km till närmaste vårdcentral) löper från söder om Lidhult till området kring Ryd och Tingsryd. Ett relativt stort område med lägre tillgänglighet återfinns även i de sydöstra delarna mellan Tingsryd och Lessebo. Att observera är att denna karta inte tar hänsyn till vårdcentraler utanför länsgränserna, vilket gör att personer som bor i gränsbygderna mycket väl kan ha en bättre tillgänglighetsklass än vad kartan visar.

Karta 7: Tillgång till förskolor (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Tillgängligheten till förskolor är överlag hög – 92 procent av länets invånare har mindre än fem kilometer till närmaste förskola. Utvidgar vi området till 10 kilometer täcks 99 procent av befolkningen in. Det finns några enstaka områden i länet, varav det största återfinns i de västra delarna av Ljungby, som har mellan 10–15 kilometer till en förskola. Sådana områden återfinns även i de syd- och nordöstra delarna av länet. När vi ser till förskolor är inte strukturen lika sårbar som när det gäller livsmedelsbutiker. På flera platser ligger den näst närmaste förskolan inom en tio kilometers radie. Några undantag finns dock, främst i länets utkanter. I denna karta har vi även tagit hänsyn till förskolor utanför länsgränserna, även om dessa inte visas på kartan.

Karta 8: Tillgång till busshållplatser (2016). Källa: Region Kronoberg

Ovan karta visar vilka delar av länet som har tillgång till en busshållplats inom 2000 meter. Totalt bor tre fjärdedelar av länets befolkning inom en 500 meters radie från en busshållplats. En förklaring till denna relativt höga siffra är att, som vi tidigare diskuterat i detta kapitel, en hög andel av länets befolkning bor längs med de större riksvägarna. Om vi utökar radien till en kilometer har 90 procent av befolkningen tillgång till en hållplats och inom 2000 meter nås 96 procent av befolkningen. Som kartan visar är det till ytan stora områden där det är längre än två kilometer till en hållplats. Men andelen av befolkningen som bor i dessa områden är låg. I faktiska tal rör det sig om nästan 8 000 personer.

BOENDESTRUKTUR, BOSTADSMARKNAD OCH HUSHÅLL

I takt med den höga befolkningsökningen i Sverige under de senaste åren har diskussionen om bostadsmarknadens utformning tilltagit. Flera kommuner som tidigare hade ett överskott på lägenheter uppger nu att det råder bostadsbrist. Inne i växande städer har priserna ökat drastiskt och utbudet matchar inte alltid den efterfrågan som finns, vilket genererat långa bostadsköer. Bostadsmarknaden är komplex och påverkas av den allmänna konjunkturen, demografiska trender och regleringar. I denna rapport ämnar vi inte gå djupare in på hur bostadsmarknaden fungerar och varför. Snarare är syftet att redovisa hur bostadsmarknaden i Kronobergs län ser ut och hur den har utvecklats över tid.

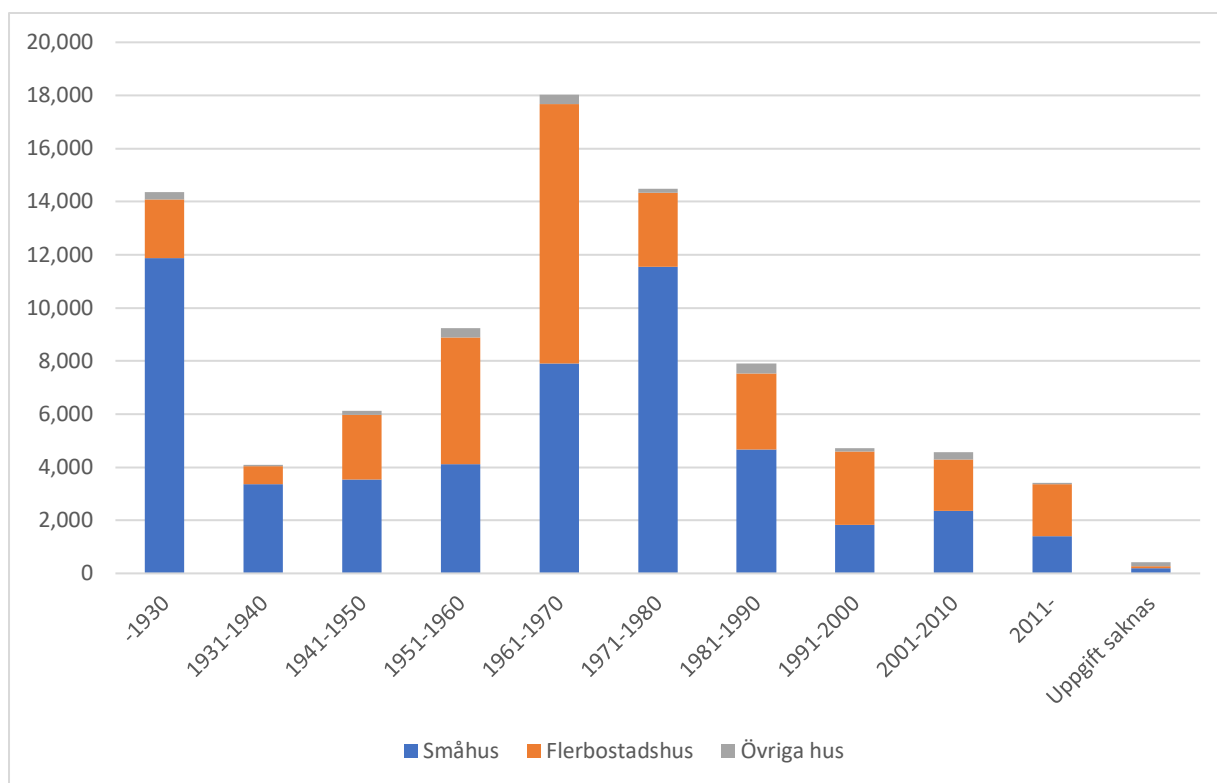

Diagram 3: Bostadsbeståndet i Kronobergs län fördelat efter byggår (-2017). Källa: SCB/MONA och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Bostadsbeståndet i Kronobergs län, räknat som antalet lägenheter, består till 61 procent av småhus och till 37 procent av flerbostadshus. Genom att titta på när dagens bostadsbestånd byggdes får vi en bild av hur byggintensiteten har skiftat under olika årtionden. Under 60- och 70-talet byggdes väldigt många hus och lägenheter i länet. Under 70-talet stod småhusbyggnationen för en stor del av den totala produktionen. När nittiotalskrisen inträffade bromsades byggtakten in rejält och tillsammans med demografiska förändringar resulterade detta i en minskad produktion. Under andra hälften av nittioåret hade länet en negativ befolkningsutveckling vilket bidrog till att efterfrågan på nybyggnationer avtog. Särskilt minskade efterfrågan i de mindre kommunerna som hade omfattande befolkningsminskningar under denna period. Några år in på 2000-talet tilltog dock befolkningstillväxten både i riket och länet och så även efterfrågan på bostadsmarknaden, särskilt inne i städerna. Trots en allmänt svag befolkningstillväxt i riket hade städerna en befolkningsökning som en följd av omflyttningar mellan kommuner.

Trots en tilltagande befolkningstillväxt under 2000-talet har bostadsbyggandet i länet varit relativt lågt jämfört med tidigare decennier. En bidragande orsak till detta var finanskrisen som fick stor påverkan på byggindustrin. Först under de senaste åren har byggnationerna tagit fart. Under 2016 och 2017 påbörjades ungefär 1 500 lägenheter om året. Detta kan jämföras med en genomsnittlig takt på ungefär 550 lägenheter per år mellan 2000–2015. Det första kvartalet 2018 sjönk dock antalet påbörjade lägenheter till 228 stycken, vilket var mer än en halvering jämfört med motsvarande kvartal under 2016 och 2017.

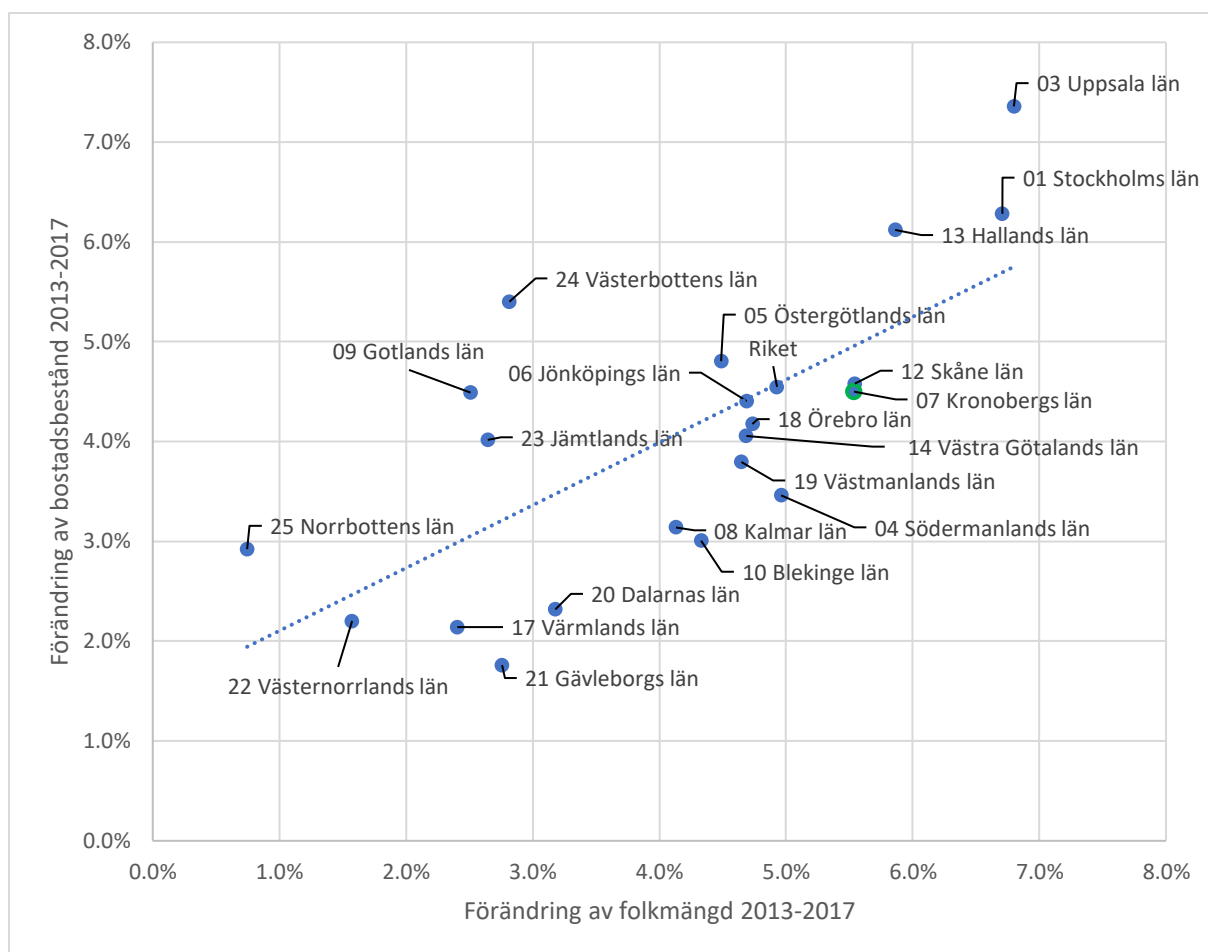

Diagram 4: Byggnation av bostäder i relation till befolkningstillväxt (2013-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Vid en jämförelse med andra län och riket har Kronobergs län haft en relativt förväntad byggtakt i relation till befolkningsutvecklingen de senaste åren. Att sambandet mellan byggtakten och befolkningsförändringen inte är helt linjärt beror på en mängd faktorer. En förklarande faktor är att län med befolkningstillväxt under de senaste åren kan ha haft flera tomma lägenheter som en följd av tidigare befolkningsminskningar. Därför har man inte behövt bygga nya bostäder för att klara befolkningstillväxten de senaste åren. Grafen tyder på ett sådant samband när vi ser till exempelvis Kalmar- och Blekinge län. I Kronobergs län uppgick befolkningsökningen mellan 2013–2017 till 5,5 procent och bostadsbeståndet ökade med 4,5 procent. Bostadsbyggandet var under denna period i nivå med riksgenomsnittet, trots att befolkningstillväxten var något högre. Över en längre period har dock Kronobergs län haft en svagare befolkningstillväxt än riket vilket kan vara förklaringsfaktor till differensen.

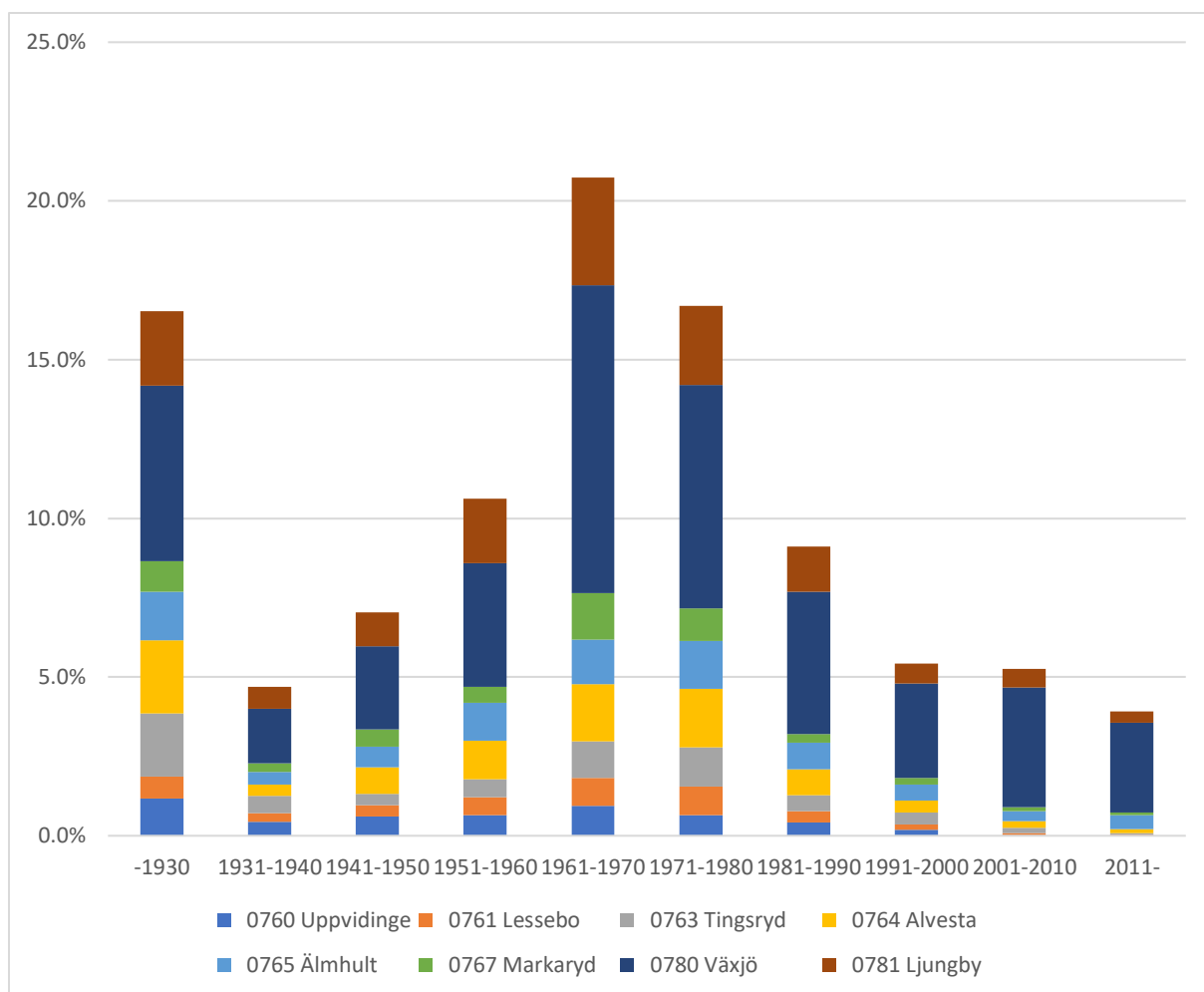
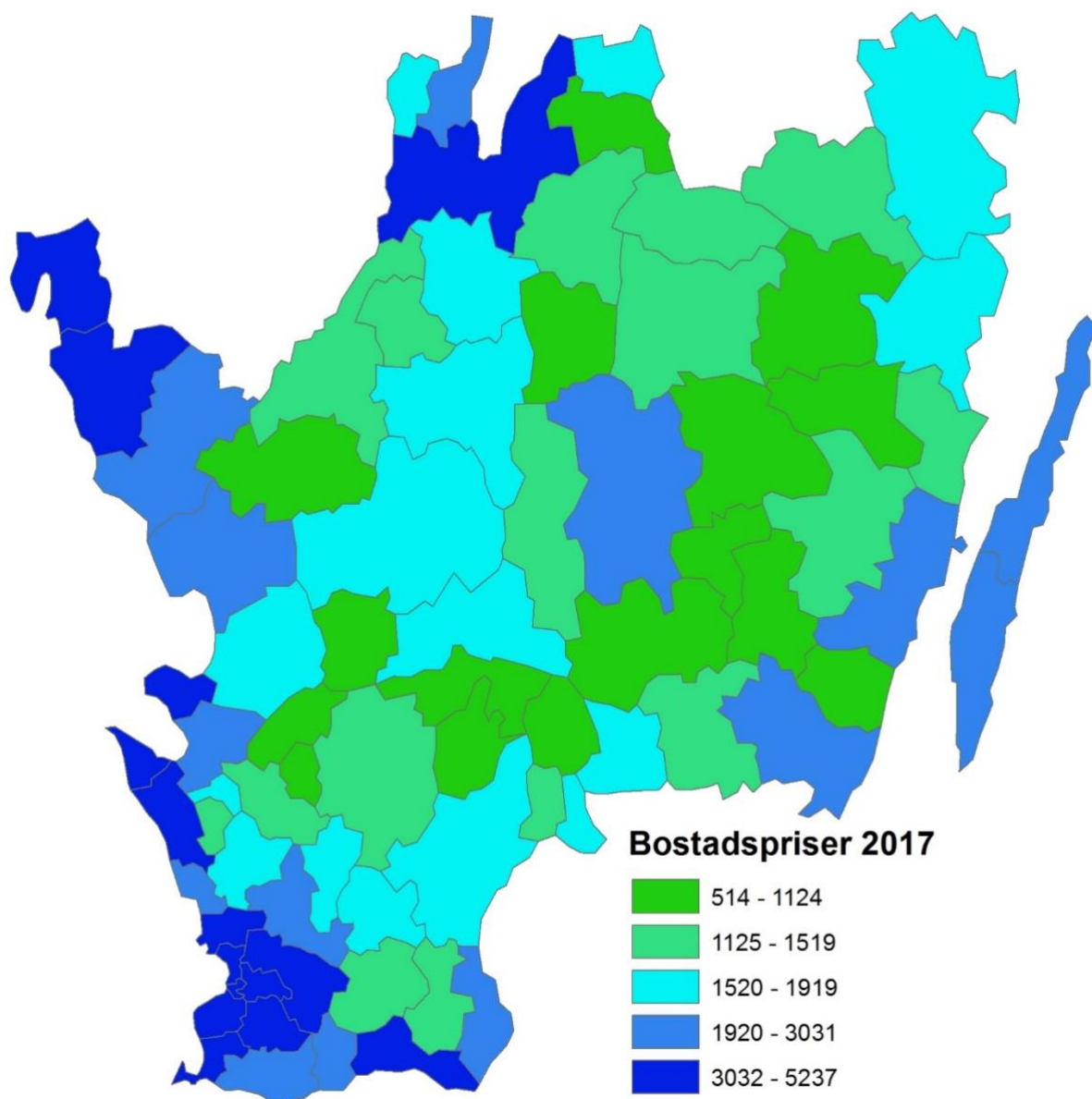

Diagram 5: Bostadsbeståndet i Kronobergs län fördelat efter byggnadsår och kommun (- 2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagrammet ovanför visar hur länets bostadsbestånd fördelas mellan kommunerna. Om man adderar samtliga staplar blir värdet 100 procent, det vill säga länets totala bostadsbestånd. Diagrammet visar att bostadsbyggandet i länet har präglats av olika geografiska trender under de senaste decennierna. Det äldre bostadsbeståndet i länet, som restes innan 1930, är till en tredjedel förlagt till Växjö kommun. Sedan dess har stadens andel av byggnationerna successivt ökat för varje decennium. Mellan 1961–1980, när det skedde en kraftig utökning av länets bostadsbestånd, byggdes 45 procent av husen i Växjö kommun. Men i samband med nittiotalskrisen och en tilltagande urbanisering kom en allt större andel av bostäderna att resas i staden. De andra kommunernas andel av nybyggnationerna minskade vid denna tid relativt kraftigt. Mellan 2001–2017 har 72 procent bostadsbyggnationen i länet tagit plats i Växjö kommun, trots att knappt hälften av länets invånare bor i den. I ett senare kapitel som handlar om flyttningar studerar vi närmare hur denna utveckling kan förklaras. Dock kan vi redan här konstatera att Växjös relativa styrka gentemot de övriga kommunerna i länet har ökat under de senaste årtiondena. Faktorer som har bidragit till detta är urbanisering, en tilltagande koncentrerings av ekonomin och en pågående strukturomvandling.

Kommunerna i länet har olika bostadsstrukturer sett till hur många som bor i flerbostads- respektive småhus. I kommunerna Tingsryd, Uppvidinge samt Lessebo är mer än tre fjärdedelar av bostadsbeståndet småhus. I Alvesta-, Markaryds- samt Älmhults kommun ligger nivån på 70–73 procent. I Ljungby är drygt var tredje bostad en lägenhet i ett flerbostadshus. Störst andel lägenheter i flerbostadshus finns i Växjö, där andelen uppgår till 49,2 procent. Totalt är 38 procent av lägenheterna i länet inrymda i flerbostadshus.

Karta 9: Genomsnittligt försäljningsvärde av bostäder (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Som vi tidigare har sett finns det stora variationer i hur mycket som byggs i de olika kommunerna i länet. Även när det gäller priserna på bostäder finns stora skillnader när vi tittar på Kronobergs län och grannlänen. Exempelvis kan en person som säljer ett hus i Lomma kommun få tillräcklig med köpkraft för att köpa tio hus i Högsby kommun. Den tämligen extrema prisdifferensen är en avspeglning av ekonomiskgeografiska förändringar som har pågått under flera decennier. Geografier som har haft en svag jobbutveckling och ligger långt från en större stad har i regel betydligt lägre bostadspriser än städer och deras omland. Kartan ovan visar att i Sydsverige är bostadspriserna som högst i de större städerna. I befolkningsrika områden, som Skåne och Halland, ser vi även att det finns en spridningseffekt kring de största städerna. I takt med att priserna stiger inne städerna ökar attraktiviteten i omlandet med anledning av att bostadspriserna där är lägre. En förutsättning för att omlandet ska vara attraktivt är dock att det finns goda kommunikationer till städernas arbetsmarknader.

I sammanhanget är det viktigt att poängtera att ”attraktivitet” som begrepp kan vara vanskligt; det är ett kontextberoende begrepp. När vi säger att en kommun är attraktiv för att bostadspriserna är höga gör vi detta för att priserna indikerar en stark efterfrågan på att bo i den aktuella kommunen. Självfallet är inte höga priser i sig attraktivt, däremot indikerar de att något i den aktuella geografien gör människor beredda att betala en högre summa för att få bor där. Om endast pris var den faktor som avgjorde människors

boendeval skulle således kommuner med höga bostadspriser inte vara attraktiva. En kommun som har låga bostadspriser är med nödvändighet inte oattraktiv, däremot finns det faktorer som har gjort att människor inte är beredda att flytta dit trots att priserna är tio gånger lägre än i andra kommuner. I regel handlar dessa faktorer om tillgänglighet till arbeten, underhållning samt utbildning.

I kommuner där bostadspriserna är låga, oftast befolkningsglesa sådana, är det ofta svårt att få lån till att bygga hus. I områden där byggnadskostnaderna överstiger marknadsvärdet är det svårt för invånare och entreprenörer att få lån till att bygga bostäder. Bankerna är i regel skeptiska till att låna ut pengar till områden med en svag tillväxt. De bedömer ofta att efterfrågan är för svag för att garantera ett tillräckligt högt marknadsvärde vid en eventuell försäljning. Detta resulterar i att unga människor som vill bygga bostad på landsbygden ofta får det svårt att finansiera byggnationen. Alternativet blir att flytta till ett befintligt hus. Dock är det inte säkert att det utbud som finns motsvarar efterfrågan vad gäller utförande och lokalisering. Ett andra alternativ blir att flytta till en plats där bankerna bedömer att efterfrågan är tillräckligt stark för att låna ut till en nybyggnation. På sikt kan en sådan struktur bidra till att mer glesa områden får det svårt att föryngra demografin och vitalisera platsen.

I Kronobergs län kostar ett hus i genomsnitt 1,85 miljoner kronor, vilket är den trettonde högsta nivån jämfört med övriga län och under riksgenomsnittet som ligger på 2,97 miljoner kronor. Generellt sett har bostadspriserna i Sverige ökat under 2000-talet. I samtliga län har priserna minst dubblats mellan 2000–2017 (i fasta priser). Inom Kronobergs län är prisskillnaderna för ett hus stora. I Uppvidinge kommun uppgår det genomsnittliga försäljningsvärdet till 0,73 miljoner kronor, i Växjö kommun till 2,97 miljoner kronor. Med andra ord kan en person som säljer sitt hus i Växjö köpa drygt fyra hus i Uppvidinge kommun. I kranskommunerna kring Växjö, med undantag för Alvesta kommun, ligger det genomsnittliga försäljningsvärdet på under en miljon kronor. I kommunerna Älmhult-, Ljungby samt Alvesta ligger priset på mellan 1,5–1,7 miljoner kronor. Mellan 2000–2017 har huspriserna ökat mest i Älmhults-, Alvesta samt Växjö kommun. I Älmhult och Växjö har de ökat med drygt 170 procent och i Alvesta med 148 procent. I Ljungby, som är länets näst största kommun, har ökningen inte varit lika hög utan uppgår till 93 procent. I övriga kommuner ligger ökningen på 70–78 procent.

För att sätta prisökningarna i relation till något har vi här valt att studera hur många medianårsinkomster ett hus kostade år 2000 och 2016 i de olika kommunerna i länet. Inkomstnivån är justerad efter respektive kommun. Som förväntat är skillnaderna mellan kommunerna stora. I Uppvidinge kostar ett hus två medianårsinkomster och i Växjö nio. Mellan 2000–2016 har antalet medianårsinkomster som krävs för att köpa ett hus i Växjö ökat med 4,3 stycken. Detta indikerar en het bostadsmarknad där prisstegringarna på hus drivs av en stark efterfrågan. Bostadsvärdets beständighet blir då viktigt i och med att inkomsterna inte ökat i samma takt. För närvarande är räntan mycket låg vilket ökar hushållens disponibla köpkraft. Det är vid en ränteökning och dess följd effekter problem kan uppstå på en överhettad bostadsmarknad. Höjda månadskostnader kan leda till att man behöver minska konsumtionen och sälja bostaden, då till en marknad där utbudet ökar och priserna minskar som en följd av att fler behöver göra samma sak. Detta är förstås ett förenklat resonemang. Syftet med att lyfta fram resonemanget här är att visa på att bostadsmarknaden står inför stora utmaningar både när det gäller stad- och landsbygd.

	Uppvidinge	Lessebo	Tingsryd	Alvesta	Älmhult	Markaryd	Växjö	Ljungby
Hela kommunen 2018								
Hela kommunen 2021								
För studenter 2018								
För ungdomar 2018								
För äldre 2018								
Nyanlända 2018								

Tabell 1: Bostadsförsörjningssituationen i kommunerna i Kronobergs län (2018). Källa: Länsstyrelsen, Boverket och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Tabellen ovanför visar att samtliga kommuner i länet förutom Markaryd uppger att det råder bostadsbrist i kommunen. Några år tillbaka i tiden var förhållandet det omvända i flera av kommunerna – lägenheter stod tomma och det pågick diskussioner om att påbörja rivningar. I flera kommuner kom man att förverkliga planerna och relativt omfattande rivningsprojekt genomfördes. För kommuner som tidigare har haft ett överskott på bostäder är det nuvarande läget komplicerat. Det är inte självklart att man vågar bygga och utöka beståndet – vad händer om de nya invånarna inte stannar kvar? Till stora delar beror den uppkomna bostadsbristen, särskilt i de mindre kommunerna, på att länet har haft ett högt positivt utrikes flyttnetto de senaste åren. Tidigare erfarenheter visar att denna grupp ofta flyttar vidare från en mindre kommun till en större kommun, så kallad sekundäromflyttning. Risken för de mindre kommunerna är att man utökar sitt boendebestånd för att lösa en temporär efterfrågan för att i slutändan ha ett för stort boendebestånd om de nya invånarna flyttar därifrån. Det är en svår balansgång, särskilt eftersom flera av de mindre kommunerna på sikt är i behov av nya invånare för att få en förbättrad demografisk balans. Utan bostäder är det förstas svårt att öka folkmängden.

Även om bostadsbyggnationen har ökat under senare år är nivåerna långt under de som rådde under byggboomen på sextio- och sjuttioalet. Vår prognos, som baseras på befolkningsprognosen för länet, visar att man behöver bygga i snitt 760 bostäder om året mellan 2018–2032. Detta är en hög nivå om vi jämför med de senaste åren. Under perioden 2013–2017 byggdes i snitt 630 lägenheter om året i länet, varav 893 under 2017. Produktionen i länet har med andra ord ökat under de senaste åren, men för att klara den framtida efterfrågan⁴, krävs en fortsatt hög takt under en längre tid. Alternativen är annars att storleken på hushållen ökar eller att det sker en omflyttning till platser där det finns tillgängliga bostäder. Vi vill poängtera att detta är en beräkning som ska tolkas med försiktighet. För närvarande innehåller befolkningsprognoser osäkerheter som en följd av svårigheterna med att förutse hur stor invandringen till Sverige kommer att vara. Dock pekar vår beräkning i samma riktning som Boverkets. I Boverkets prognos till 2025 menar de att antalet bostäder Sverige behöver öka med 71 000 per år under perioden 2016–2025; under 2016–2017 låg den faktiska byggnivån på 45 000 bostäder om året.

Den stora utmaningen är att det främst är ungdomar, nyanlända och låginkomsttagare som har svårt att hitta en bostad, vilket beror på att dessa grupper generellt sett har en relativt låg köpkraft – även om undantag förstås finns. Samtliga kommuner i länet uppger att det idag råder brist på bostäder till ungdomar. De främsta anledningarna till detta är, enligt kommunerna, att det finns för få små lediga hyreslägenheter och en generell brist på lägenheter. Några av kommunerna uppger att ett ytterligare problem är att de lägenheter som finns tillgängliga är för dyra. I regel har yngre personer och personer med svag koppling till arbetsmarknaden svårare att få ihop till det sparkapital som krävs för att kunna investera i ett hus eller en bostadsrätt. Kvar blir hyresmarknaden som alternativ, där kötiderna på flera platser är långa. På sikt kan detta påverka människors möjligheter till att flytta till en ort för att arbeta eller studera, vilket i förlängningen kan påverka människors möjligheter till att få ett arbete.

De senaste åren har vi fått bättre statistik tillgång när det gäller hur de olika hushållen i Sverige ser ut. Utvecklingen av statistiken skedde i samband med att ett lägenhetsregister skapades. Därför kan vi nu få exakt information om hur många hushåll som finns i länet och hur stora de är. Hushåll är intressant att

⁴ Beräkningen om den framtida bostadsproduktionen bygger på att bostadsbeståndet idag är utnyttjat till max och att antalet personer i ett hushåll fortsatt kommer att vara 2,21.

studera tillsammans med bostadsmarknaden för att få en bild av hur vi väljer att bo och vilken typ av boenden vi efterfrågar. Hushållsstrukturen ser dessutom väldigt olika ut beroende på vilka platser vi studerar. Om exempelvis flera hushåll i ett område har en hög medelålder kan vi förvänta oss att en flyttkedja snart kommer att sättas igång.

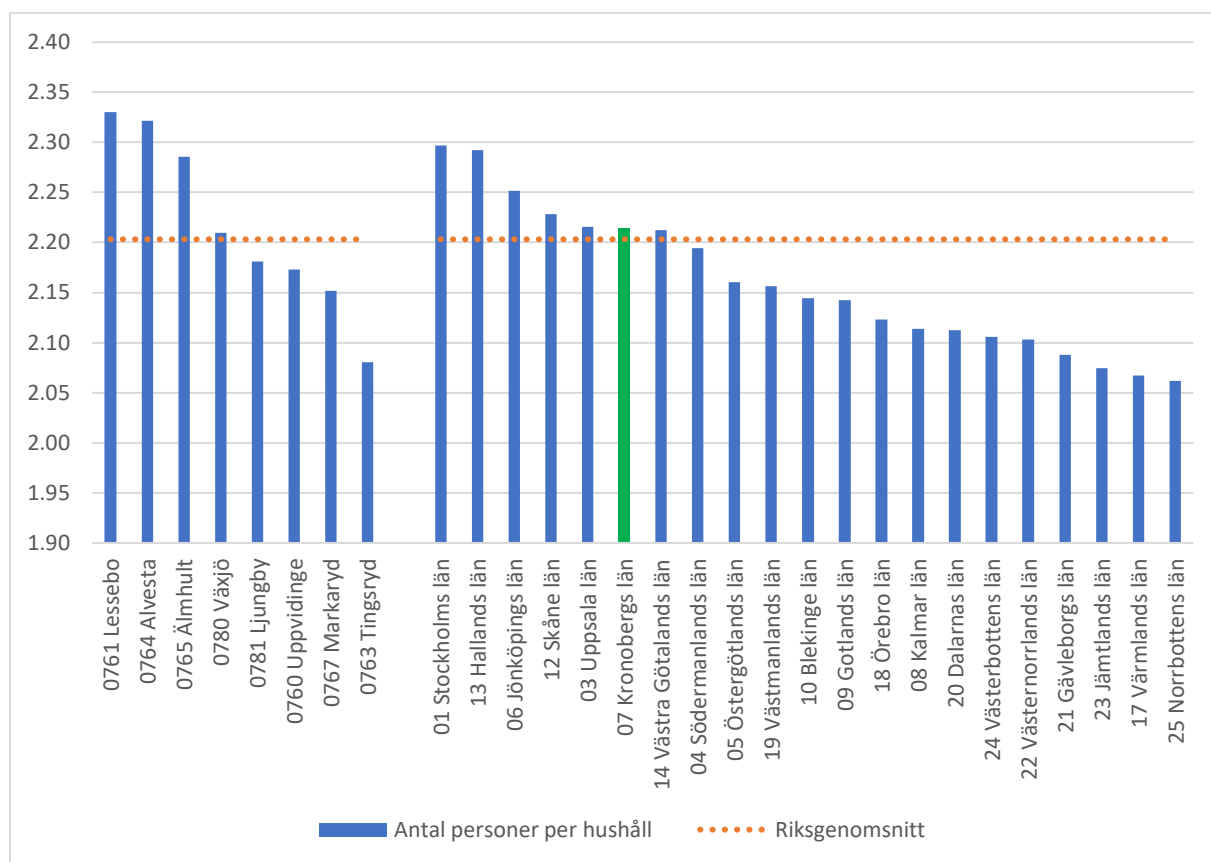

Diagram 6: Antal personer per hushåll (2017). Källa: SCB och bearbetningar av Region Kronoberg

Det finns totalt 91 215 hushåll i Kronobergs län. I genomsnitt består ett hushåll i länet av 2,21 personer, vilket är en relativt hög nivå jämfört med övriga län och strax över riksgenomsnittet. Anledningen till att hushållen i Kronobergs län är större är att det finns relativt sett få ensamhushåll i länet. Totalt är 38 procent av hushållen i länet ensamhushåll, vilket är den tredje lägsta nivån i riket – andelen är endast lägre i Jönköpings- och Hallands län. I övrigt är hushållen som störst i storstadsregionerna. En annan bidragande faktor till att hushållstorleken i Kronobergs län är relativt stor är att andelen personer som bor i en familj med två barn eller fler, mellan 0–24 år, är bland den högsta i Sverige. Denna nivå är även hög i Jönköpings- och Hallands län. Vidare är andelen av befolkningen som är gifta eller lever i registrerat partnerskap som högst i Jönköpings-, Kronobergs- samt Hallands län. I storstadsläna är det vanligare med hushåll där ungdomar som är 25+ år bor kvar hos sina föräldrar vilket bidrar till att öka genomsnittsstorleken på hushållen i dessa regioner.

Inom länet är det genomsnittliga hushållet som störst i kommunerna Lessebo, Alvesta samt Älmhult. I dessa kommuner bor en tredjedel av invånarna i ett hushåll med tre eller fler personer. I Tingsryds kommun, som har den lägsta andelen invånare som bor i ett hushåll med tre personer eller fler, uppgår denna andel till 25 procent. I Tingsryds- och Markaryds kommun är genomsnittsstorleken för ett hushåll låg för att andelen ensamhushåll är högre än i övriga kommuner, totalt bor ungefär 40 procent av invånarna i de båda kommunerna i ett ensamhushåll. Nivån är nästan densamma i Växjö kommun. Anledningen till att det genomsnittliga hushållet i Växjö trots det är större och något över riksgenomsnittet beror på att 30 procent av invånarna bor i ett hushåll med tre personer eller fler.

ARBETSMARKNADSREGIONER OCH PENDLINGSMÖNSTER

Det har inte alltid varit en självklarhet att man ska överväga att pendla någon längre sträcka mellan sitt hem och arbete. Om vi går tillbaka endast några decennier var pendling något som indikerade att en plats antingen hade svårigheter med att klara den egna arbetskraftsförsörjningen eller inte kunde frambringa tillräckligt med jobb för sina invånare. Man skulle bo och arbeta på samma plats, eller åtminstone inom samma kommun. Detta var en bärande tanke när den senaste kommunreformen implementerades. De gränser som då drogs upp skulle till stora delar vara funktionella; invånarna skulle kunna bo och arbeta inom dem. Några decennier senare är det uppenbart att både synen på pendling och rörligheten på arbetsmarknaden förändrats förhållandevis drastiskt. En konsekvens av förändringen är att arbetsmarknaden inte längre kan studeras utifrån de administrativa gränserna, utan istället behöver vi se till hur den faktiska rörligheten ser ut och vilken geografi som växer fram ur den.

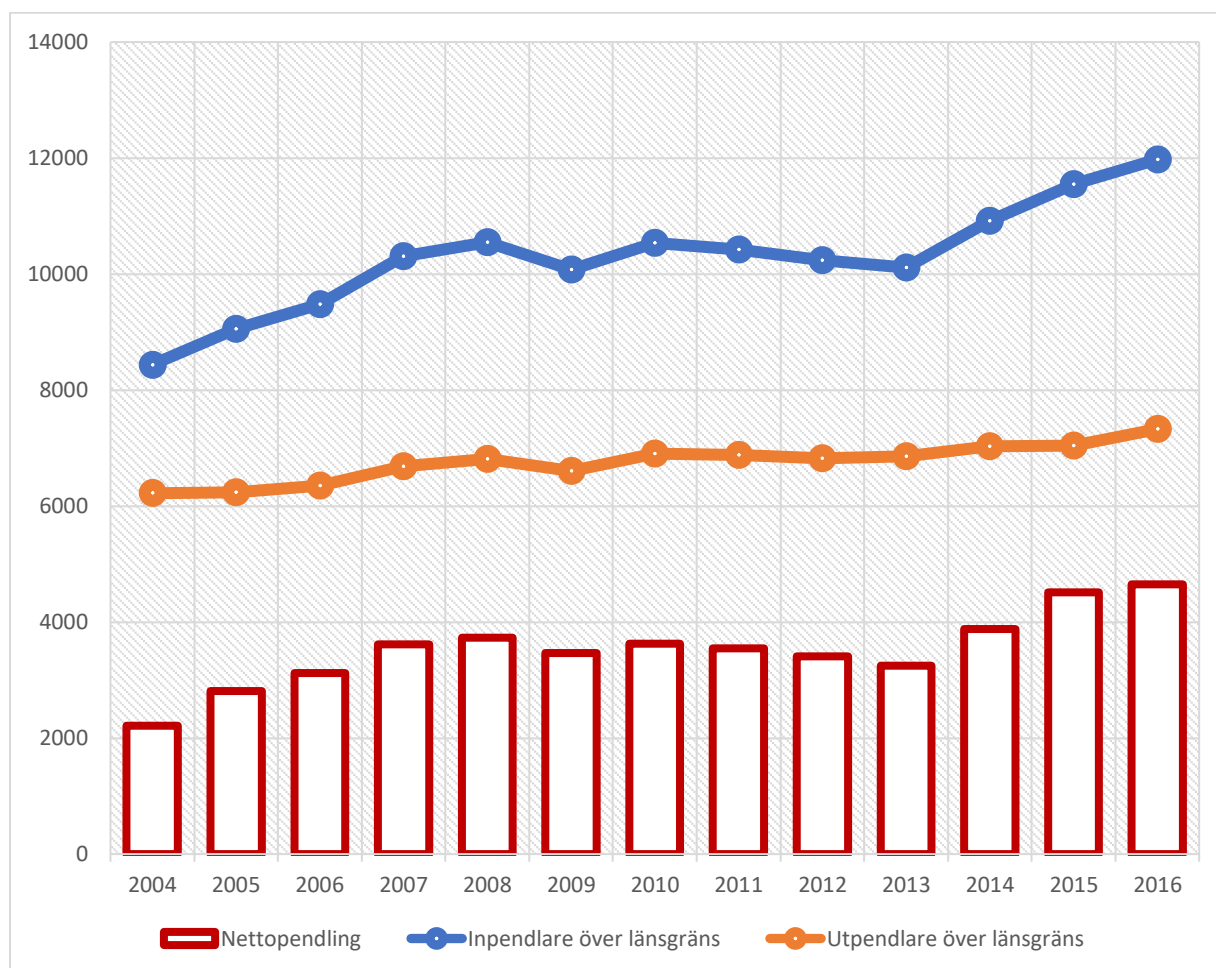
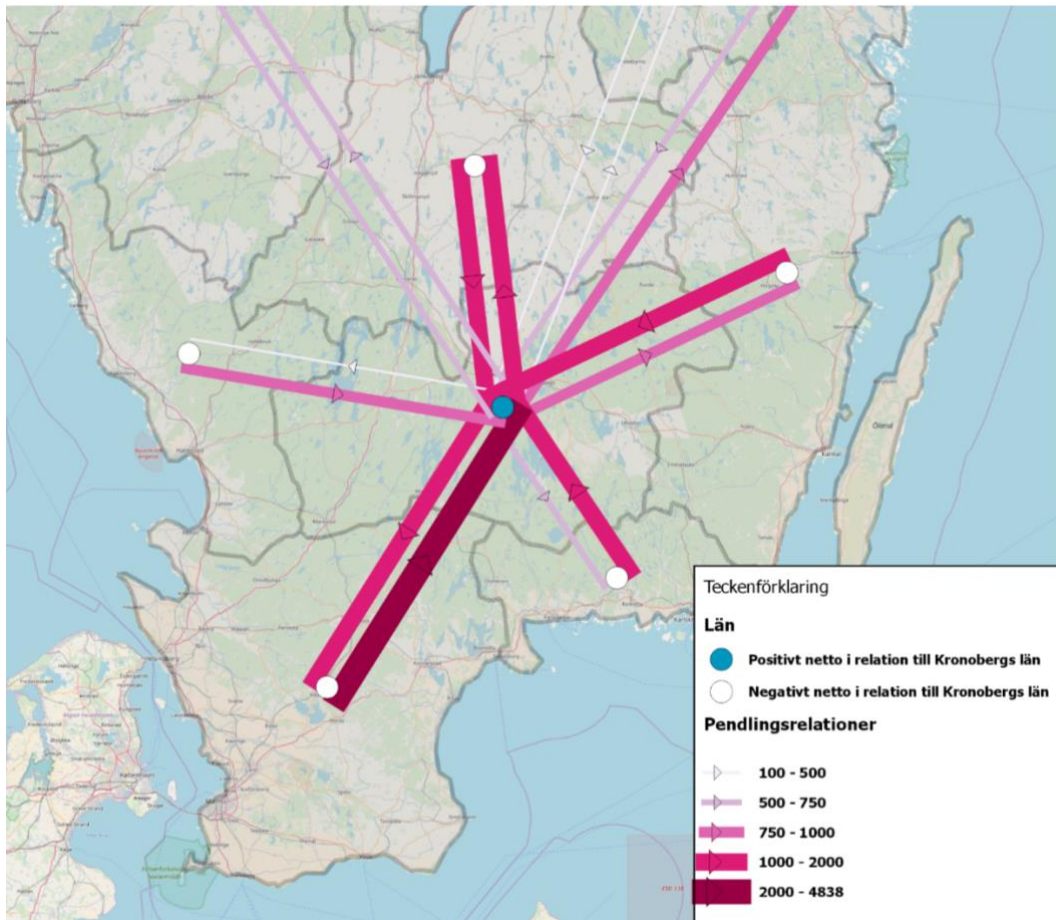
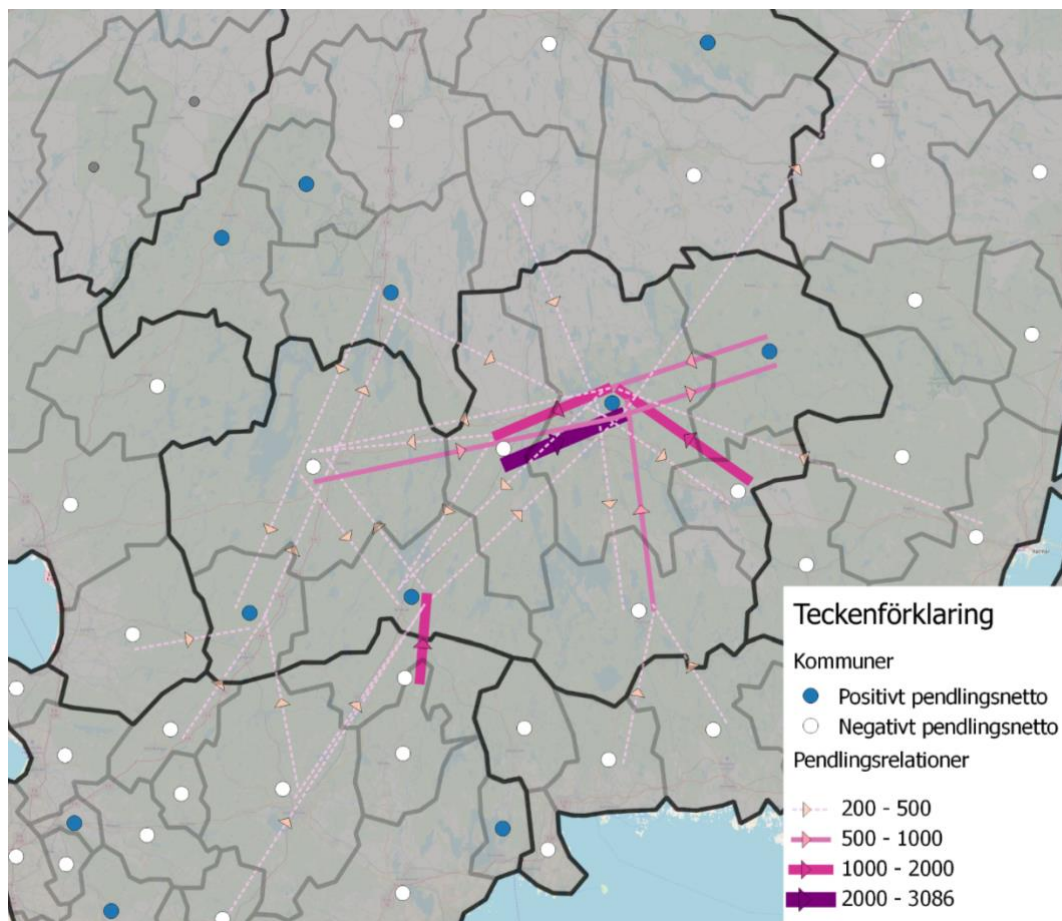

Diagram 7: In- och utpendling från Kronobergs län (2004–2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

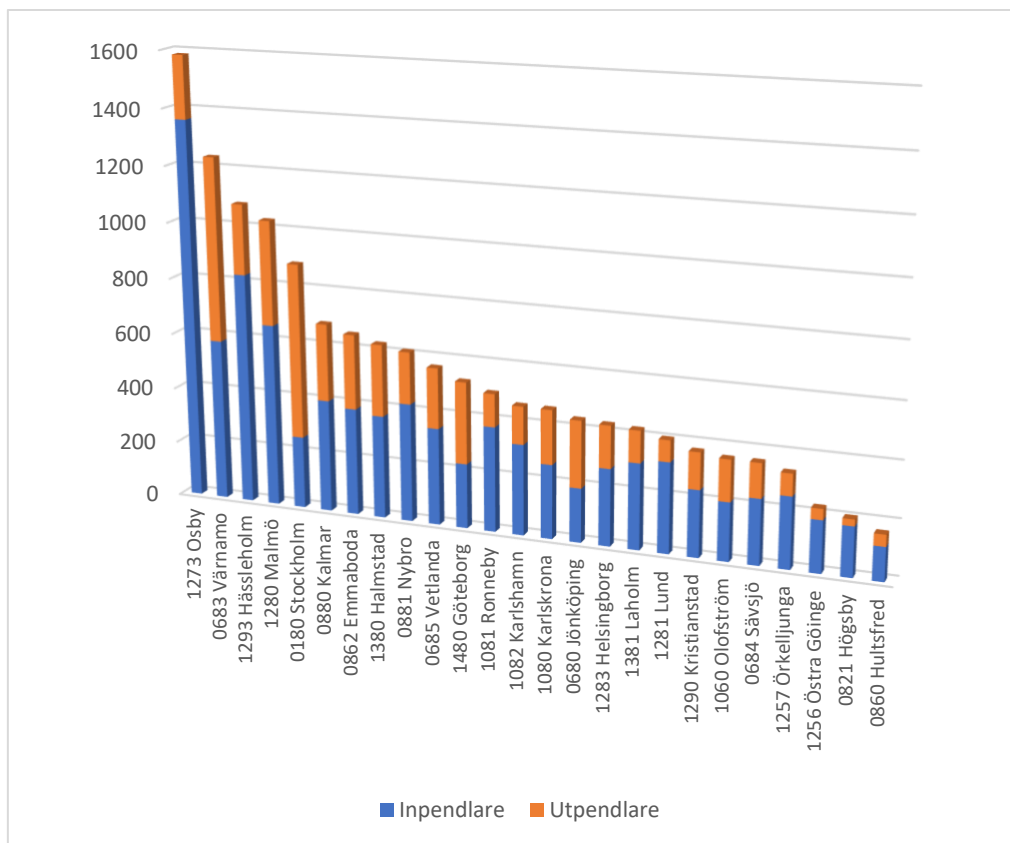
Kronobergs län har ett positivt pendlingsnetto, vilket innebär att det är fler som pendlar in till länet för att arbeta än vad som pendlar ut från länet för att arbeta i andra län. Över tid har både in- och utpendlingen till och från länet ökat. Inpendlingen har dock ökat mer än utpendlingen vilket har resulterat i att länets pendlingsnetto mer än fördubblats sedan 2004. Efter Stockholms län har Kronobergs län, jämfört med övriga län, det högsta pendlingsnettot i relation till befolkningen. Detta innebär att länet är ytterst beroende av arbetskraftsinpendling för att klara kompetensförsörjningen. Om vi endast hade haft tillgång till befolkningen som bor i länet, och som är i arbetsför ålder, skulle fem procent av arbetstillfällena i länet vara obemannade. En positiv tolkning av detta förhållande är att länet har en stark och attraktiv arbetsmarknad. Den negativa tolkningen är att trots att vi har grundläggande förutsättningar, i form av försörjningstillfällen, väljer en relativt stor andel att hellre pendla till länet än att flytta till det.

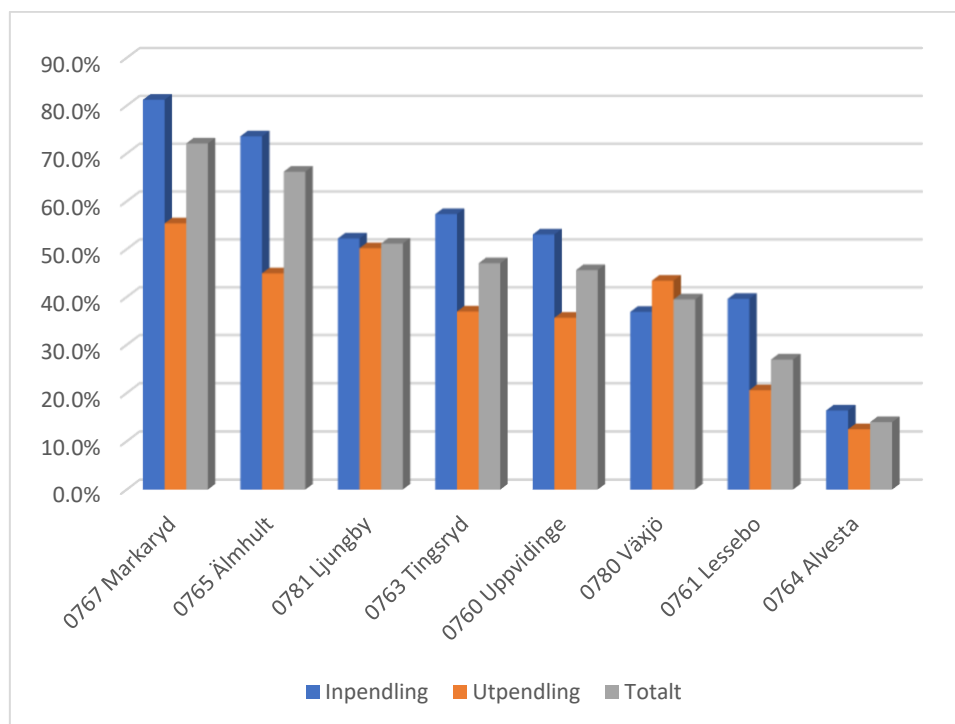
Karta 10: In- och utpendling till och från Kronobergs län, regional nivå (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar

Karta 11: In- och utpendlingar till och från kommunerna i Kronobergs län (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 12: De största utomregionala pendlingsrelationerna, kommunal nivå (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 13: Andel av pendlingsrörelserna som sker i relation till en kommun utanför länet (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

De största pendlingsrörelserna i länet sker i relation till Skåne. Totalt står in- och utpendlingen till och från Skåne län för drygt en tredjedel av de länsöverskridande pendlingsrörelserna. Mellan 2004–2016 har antalet pendlingar mellan länen ökat med mer än 50 procent – 85 procent av ökningen beror på en ökad utpendling från Skåne- till Kronobergs län. Tre fjärdedelar av inpendlingen från Skåne län går till Älmhults- och Markaryds kommun. Inpendlingen från Skåne län är som störst från kommunerna Osby, Malmö samt Hässleholm; samtliga av dessa kommuner ligger utmed den södra stambanan som binder samman länet med Skåne.

Länet har även starka pendlingsrelationer med, i rangordning, Jönköpings-, Kalmar-, Blekinge-, Stockholms-, Hallands- samt Västra Götalands län. Totalt står dessa län för 60 procent av de totala pendlingsrörelserna till- och från Kronobergs län. Relationen till Jönköpings län är balanserad i den meningen att antalet in- och utpendlare är nästan lika många. När det gäller länen Kalmar, Blekinge samt Halland är inpendlingen betydligt större än utpendlingen. Motsatt förhållande gäller när vi ser till storstads länen Stockholm och Västra Götaland. Detta är de enda län som Kronobergs län har ett negativt pendlingsnetto till.

Kommunerna i länet är, sett till arbetspendling, i varierande grad beroende av kommuner utanför länets gränser. I länets västra delar är det relativa beroendet av kommuner utanför länsgränserna större än i de östra delarna. I Markaryds- och Älmhults kommun sker mer än två tredjedelar av samtliga in- och utpendlingar i relation till en kommun utanför Kronobergs län. Framförallt är det andelen inpendlare till kommunerna som kommer från ett annat län. I Markaryds kommun kommer åtta av tio inpendlare från en kommun utanför länsgränsen och i Älmhults kommun ligger nivån på 72 procent. I Ljungby kommun sker något mer än hälften av alla in- och utpendlingar till och från kommunen i relation till en kommun utanför länet. I detta fall är andelen utomregionala in- och utpendlingar lika stora. De starkaste pendlingsrelationerna i de västra delarna av länet är till Osby, Värnamo, Hässleholm, Malmö samt Halmstad. Älmhults kommun har en tydlig dragning mot Skåne län och i synnerhet till Osby kommun. Markaryds kommun har starka pendlingsrelationer både till kommuner i Skåne- och Hallands län. Ljungby kommun drar mer mot de södra delarna av Jönköpings län och i synnerhet mot Värnamo.

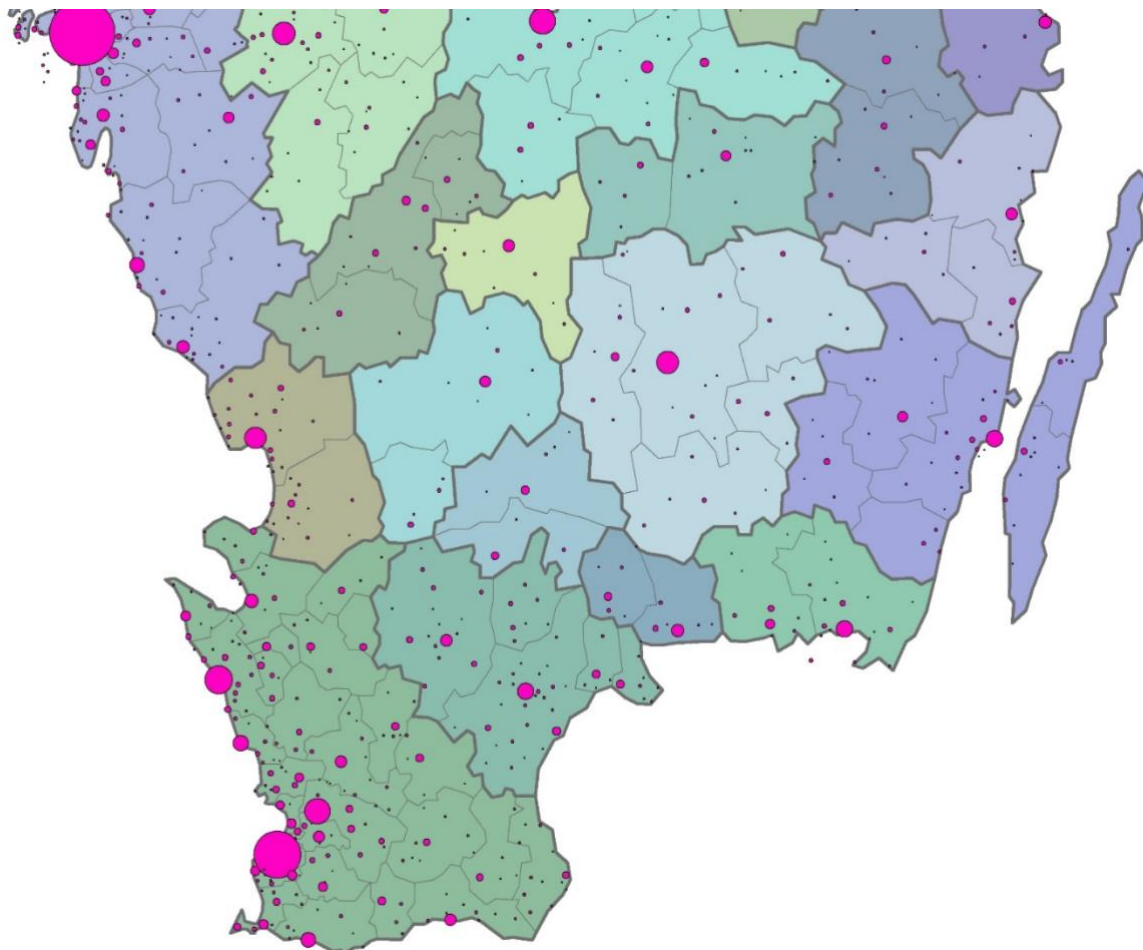
I de östra delarna av länet är pendlingsrörelserna mer koncentrerade till kommuner inom Kronobergs län. Särskilt Lessebo- och Alvesta kommun har en tydlig koncentration till det egna länet och framförallt till Växjö kommun. Uppvidinge-, Tingsryds- samt Växjö kommun har starkare relationer, mätt i totala antalet pendlingsrörelser, till kommuner utanför länet. Ser man endast till utpendlingar har dock samtliga kommuner i de östra delarna av länet fler personer som pendlar till en kommun inom länet än till en kommun utanför.

De starkaste utomregionala relationerna i länets östra delar är i relation till kommunerna Kalmar, Emmaboda, Nybro, Vetlanda, Ronneby, Karlshamn samt Karlskrona. Pendlingsrelationen mellan Stockholm-Växjö är även en av de större relationerna i de östra delarna av Kronobergs län, även om denna sträcka inte ligger i det östra närområdet.

Av kommunerna i de östra delarna av länet finns lite olika dragningar sett till vilka utomregionala kommuner som pendlingsströmmarna primärt går till. I Uppvidinge kommun sker en stor del av de utomregionala pendlingsrörelserna till kommunerna Vetlanda, Högsby samt Nybro. Lessebo kommun har ett mer begränsat utomregionalt pendlingsutbyte och det enda större utbytet sker i relation till Emmaboda kommun. Tingsryds kommun har en tydlig dragning mot kommuner i Blekinge län, särskilt i relation till kommunerna Ronneby, Karlskrona samt Olofström. Alvesta har, liksom Lessebo kommun, begränsade utomregionala pendlingsrelationer, den starkaste är i relation till Värnamo kommun. Växjö kommun har ett flertal utomregionala pendlingsrelationer som i sammanhanget kan betraktas som starka. Exempelvis gäller detta för kommunerna Värnamo, Sävsjö, Kalmar, Malmö samt Stockholm.

Att notera är att arbetskrafts pendlingen mellan de större kommunerna i sydöstra Sverige är relativt begränsad. De totala pendlingsrörelserna, det vill säga både in- och utpendling, mellan Växjö och Kalmar uppgår till 472 personer och mellan Växjö och Karlskrona till 264 personer. För att sätta dessa volymer i perspektiv uppgår de totala pendlingsrörelserna mellan Alvesta och Växjö till nästan 4 900 personer och

mellan Växjö och Ljungby till 830 personer. En anledning till den relativt svaga kopplingen mellan de tre regionstäderna beror förstås på att residerna överstiger den kritiska gränsen på en timme. En annan förklaring till de relativt små flödena är att studenter inte räknas in i arbetspendlingen, vi har heller inte möjlighet att kontrollera för hur många studenter som pendlar mellan Växjö och Kalmar. Dock visar statistiken för arbetspendlingen att städerna inte är särskilt integrerade om vi ser till personer som är i arbetslivet.

Karta 14: Arbetsmarknadsregioner i södra Sverige och tätorternas storlek (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

	Inpendling	Utpendling	Nettopendling	Andel av befolkningen som pendlar
0761 Lessebo	861	1721	-860	47,8%
0764 Alvesta	2539	4124	-1585	44,2%
0763 Tingsryd	1596	1629	-33	28,6%
0760 Uppvidinge	1477	1111	366	24,6%
0767 Markaryd	1897	1039	858	23,4%
0765 Älmhult	4126	1438	2688	17,7%
0781 Ljungby	2077	2276	-199	16,2%
0780 Växjö	10461	7046	3415	16,1%

Tabell 2: Pendlingsstatistik för kommunerna i Kronobergs län (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Den inomregionala pendlingen har ett radiellt mönster och sker i hög utsträckning i relation till Växjö kommun. Detta är en konsekvens av den monocentriska struktur som präglar länet. Samtliga av de tio starkaste inomregionala pendlingsrelationerna i länet sker i relation till Växjö kommun. Den inomregionala pendlingen mellan övriga kommuner är mer begränsad. Större pendlingsrelationer i länet, exklusive Växjö, är mellan Ljungby-Markaryd, Älmhult-Ljungby samt Alvesta-Ljungby. Alla kommuner i länet förutom

Markaryd har Växjö som den största utpendlingskommunen. Detta innebär att Växjö fyller en viktig funktion för övriga kommuner i länet när det gäller arbetstillfällen. Omvänt är Växjö beroende av bostadsmarknaden i- och arbetskraften från de övriga kommunerna i länet. Totalt sker 80 procent av den inomregionala pendlingen, om man räknar både in- och utpendlingen, i relation till Växjö kommun. Drygt 15 procent av de som arbetar i Växjö kommun bor i en annan kommun i länet, totalt 6 600 personer.

En arbetsmarknadsregion är ett geografiskt område som invånarna både kan bo och arbeta inom. Arbetsmarknadsregionerna följer inte de administrativa gränserna men kommunerna är de minsta byggstenarna. När utpendlingen i en kommun överstiger 20 procent av den sysselsatta nattbefolkningen eller när andelen utpendlare till en enskild kommun uppgår till mer än 7,5 procent upphör kommunen att vara en självständig arbetsmarknadsregion och kopplas istället samman med den kommun som den största delen av utpendlingen går till. Centrum för en arbetsmarknadsregion blir den kommun som inte har en pendling som överstiger dessa nivåer.

Alvesta- och Lessebo kommun är två utpräglade utpendlingskommuner som är starkt integrerade med Växjös arbetsmarknad. I Lessebo kommun arbetar 42 procent av de sysselsatta invånarna i Växjö kommun och i Alvesta kommun ligger nivån på 40 procent. Med andra ord är Växjös arbetsmarknad nästan lika viktig som de båda kommunernas egna arbetsmarknader. Därför tillhör de även, rent statistiskt, Växjö arbetsmarknadsregion. Förutom kommunerna Alvesta och Lessebo ingår även Tingsryds- och Uppvidinge kommun i Växjö arbetsmarknadsregion. De är dock inte lika utpräglade pendlingskommuner som Alvesta- och Lessebo, delvis beroende på att avstånden till Växjö är något längre. De har dessutom ett betydligt högre pendlingsnetto än Lessebo och Alvesta. Trots detta är de inte självständiga arbetsmarknadsregioner utan en del av Växjö arbetsmarknadsregion. Mer än hälften av utpendlarna från Tingsryds- och Uppvidinge kommun pendlar till Växjö. Uppvidinge- och Tingsryds kommun har en högre självförsörjningsgrad än Alvesta- och Lessebo. Med självförsörjningsgrad menar vi hur många arbeten det går på antalet invånare i arbetsför ålder. I Uppvidinge finns det 0,88 jobb per invånare, i Tingsryd 0,78, i Alvesta 0,66 och i Lessebo endast 0,55.

Att en kommun har en relativt hög utpendling och samtidigt en relativt hög inpendling indikerar att kommunen har en näringslivsstruktur som inte alltid motsvarar de kompetenser som finns hos medborgarna. Detta kan generera pendlingskedjor, där kommuninvånare pendlar till en annan kommun för att arbeta samtidigt som det pendlar in invånare från andra kommuner för att tillsätta de arbeten som finns i kommunen.

Älmhults arbetsmarknadsregion består endast av två kommuner; Älmhult och Osby. Det är relativt ovanligt att en arbetsmarknadsregion innehåller kommuner från två olika län. I Osby kommun pendlar 46 procent av den sysselsatta befolkningen till en annan kommun för att arbeta, varav 40 procent av utpendlarna jobbar i Älmhults kommun. Älmhult har den högsta självförsörjningskvoten i länet och bland de högsta i Sverige. Om alla personer i arbetsför ålder i kommunen hade stått till arbetsmarknadens förfogande hade de inte räckt till för att tillsätta alla tjänster i kommunen. Totalt finns det 1,1 jobb per invånare i arbetsför ålder i kommunen.

Ljungby arbetsmarknadsregion består av Ljungby- och Markaryds kommun. Drygt 23 procent av invånarna i Markaryds kommun pendlar till en annan kommun för att arbeta och 27 procent av utpendlarna arbetar i Ljungby kommun. Sambandet mellan Markaryds- och Ljungby kommun är relativt svagt jämfört med hur starka relationerna är mellan kommunerna i de andra arbetsmarknadsregionerna i länet. I faktiska tal är utpendlingen från Ljungby till Älmhult större än pendlingen mellan Ljungby och Markaryd. Trots att Ljungby kommun är en egen arbetsmarknadsregion har kommunen ett, om än marginellt, negativt pendlingsnetto. Det negativa nettot uppstår främst i relation till Växjö- och Värnamo kommun. Med 0,92 arbeten per invånare i arbetsför ålder har Markaryds kommun, likt Älmhult, en hög självförsörjningsgrad. I Ljungby kommun uppgår självförsörjningsgraden till 0,81.

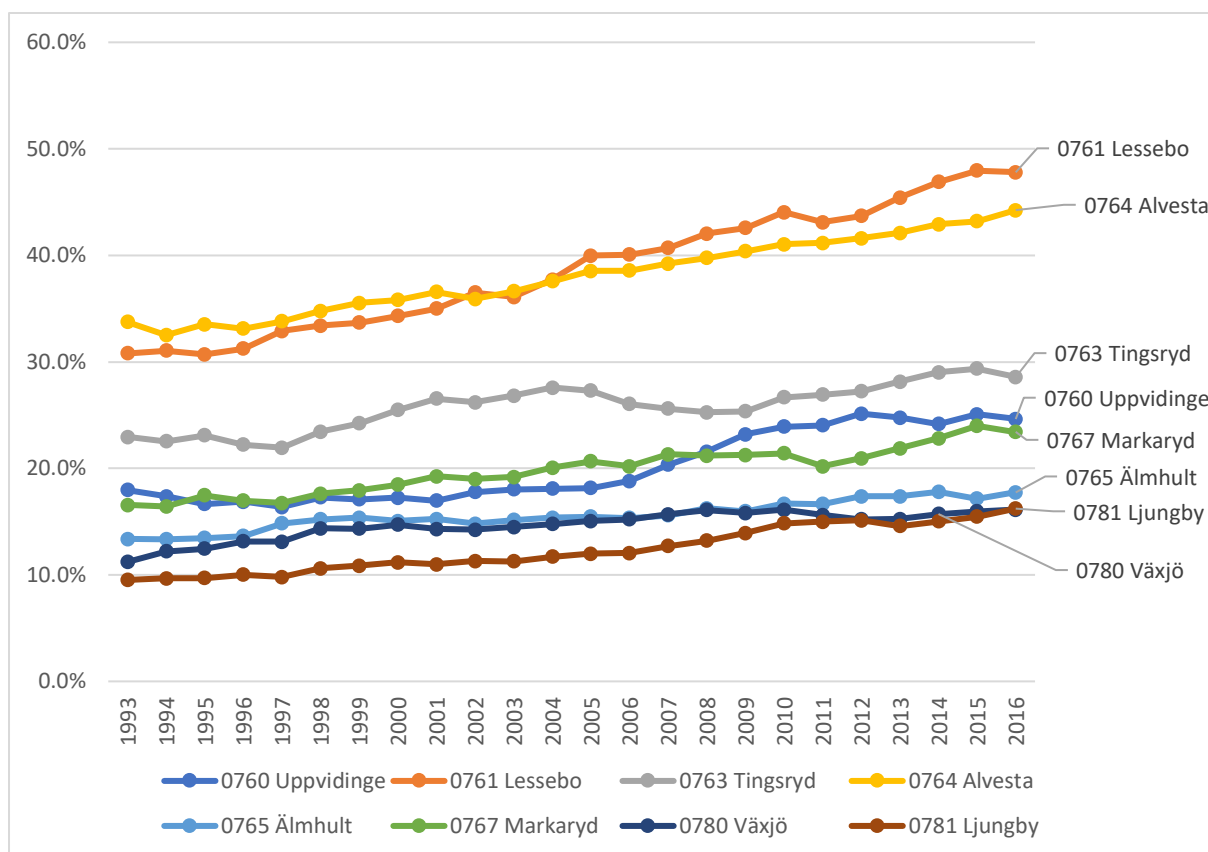

Diagram 8: Andel av den sysselsatta nattbefolkningen som pendlar över kommungräns för att arbeta (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Över tid har pendlingen i Kronobergs län ökat. Under första hälften av nittiotalet pendlade 16 procent av den sysselsatta befolkningen i Kronobergs län över en kommungräns för att arbeta och nu är andelen 22 procent. I faktiska tal har antalet pendlare i länet ökat med nästan 8 000 personer mellan 1993–2016. Ökningen kan förklaras med förbättrad infrastruktur och en förändrad arbetsmarknad. Strukturomvandlingen har inneburit att allt fler arbetar inom tjänstesektorn, som primärt är belägen i befolkningstäta geografier, samtidigt som industrisektorn haft en negativ jobbutveckling. Växjö kommun har haft en god jobbtillväxt samtidigt som grannkommunerna har haft en svagare tillväxt. En annan bidragande faktor till den ökande pendlingen i länet är att de relativt sett höga bostadspriserna i Växjö genererat en inflyttning till grannkommunerna där bostadspriserna är lägre.

Den starka ökningen av antalet utpendlare i Lessebo- och Alvesta kommun är typisk för mindre kommuner som ligger nära en större stad. De kan dra nytta av tillväxten i Växjö samtidigt som bostadspriserna är lägre och boendemiljöerna annorlunda vilket är en konkurrensfaktor gentemot den större staden. Fördelen med att ingå i en arbetsmarknadsregion som innehåller en större stad är helt enkelt att man som grannkommun kan dra nytta av tillväxten i staden och dess stora utbud.

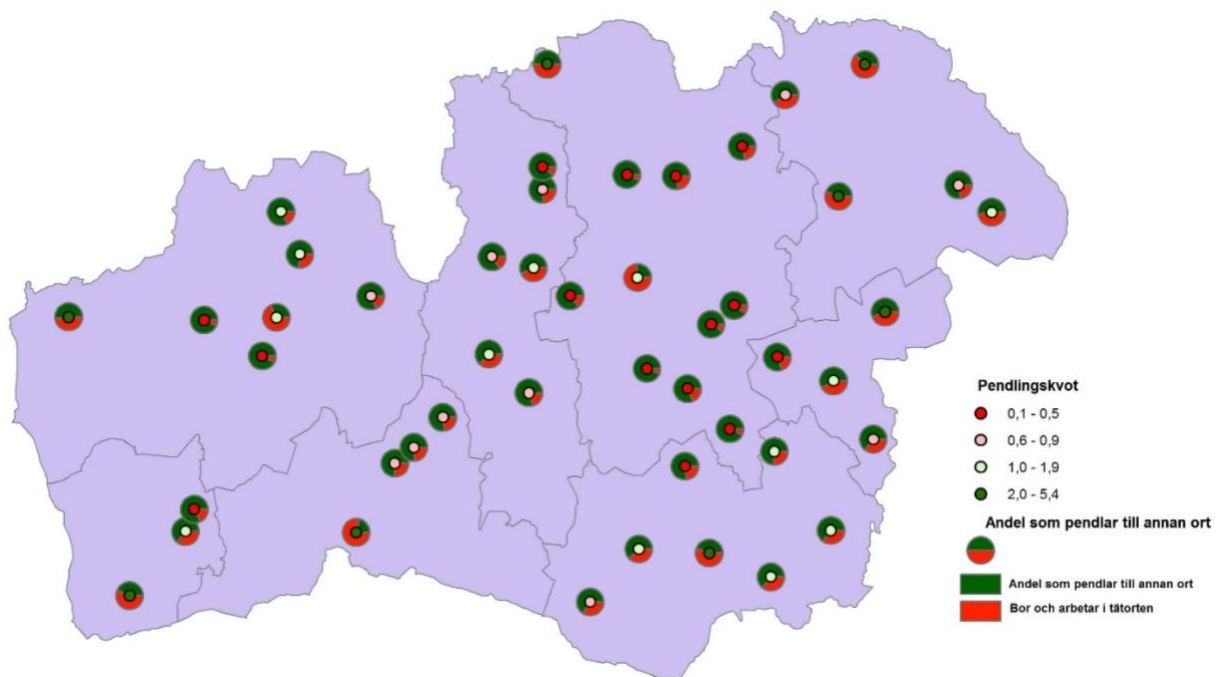
I Lessebo kommun har strukturomvandlingen inneburit att antalet jobb minskat kraftigt de senaste decennierna. Men tack vare närheten till en växande arbetsmarknad, i detta fall Växjö, har man kunnat ställa om till att bli en pendlingskommun och därmed behålla skatteintäkter och fokusera på att utveckla attraktiva boendemiljöer. Alternativet hade annars varit att invånare hade fått flytta som en följd av försämrade försörjningsmöjligheter. Tillgängligheten till en större arbetsmarknad, som är mer robust som en följd av en större branschbredd, är en konkurrensfördel – särskilt eftersom branscher som främst är belägna i städer står för stora delar av tillväxten i landet som helhet – som ger förutsättningar att växa.

En kommun eller ort som har längre avstånd till en större arbetsmarknad är betydligt mer sårbar för branschspecifika nedgångar. Kan inte invånarna finna nytt arbete inom rimligt pendlingsavstånd finns en

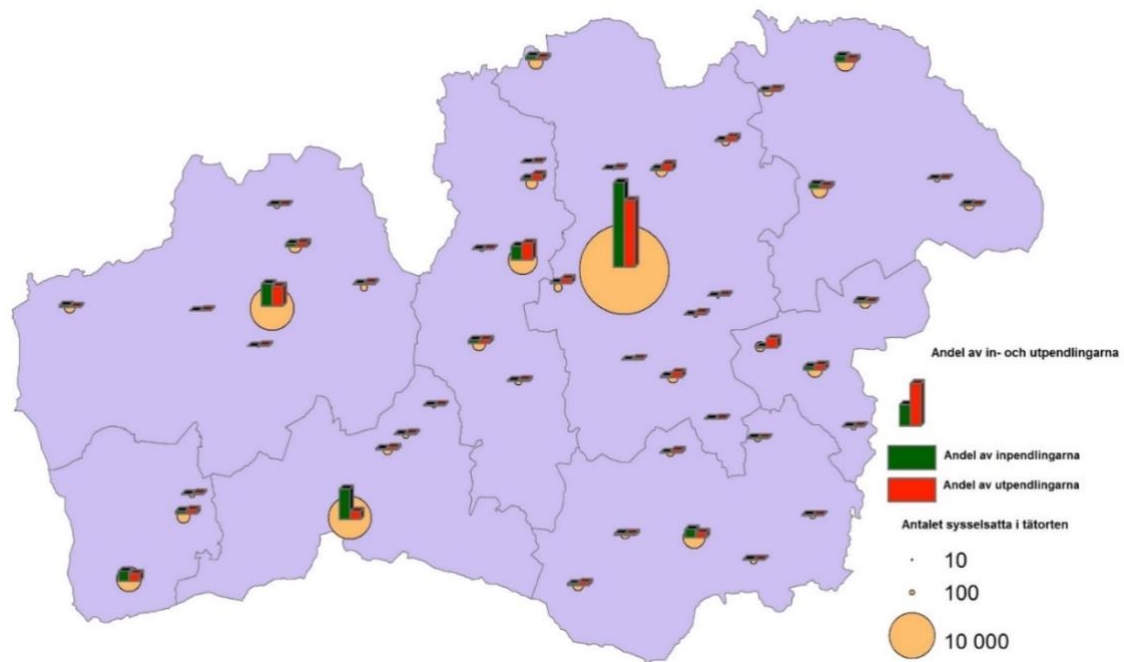
stor risk att folkmängden på sikt minskar. Ett sådant exempel är Fridafors, beläget i de södra delarna av Tingsryds kommun, som tidigare hade flertalet arbetstillfällen inom bruket som lade ner. Sedan dess har invånarantalet successivt minskat och 2015 upphörde orten att vara en tätort som en följd av att invånarantalet var mindre än 200 invånare.

Ovan innebär att ur ett regionalt perspektiv är det viktigaste att balansen mellan arbete och bostadsmöjligheter finns inom en funktionell arbetsmarknadsregion och inte inom en kommun. Kommunerna är administrativa enheter, en arbetsmarknadsregion en återspeglning av hur människor faktiskt bor och arbetar. För invånaren är det väsentliga att denne kan hitta ett arbete som går att ta sig till och från inom rimlig tid från sin bostad. Med starka arbetsmarknadsregioner ökar möjligheterna för att invånarna att bo kvar inom regionen och omställningsförmågan förstärks.

Därför är det önskvärt att arbetsmarknadsregionerna blir så stora som möjligt. Ju större arbetsmarknadsregioner, desto fler blir valmöjligheterna både för arbetstagare och arbetsgivare. Dock innebär inte detta att pendling och regionförstoring kommer att vara verktyget för alla delar av landet som befinner sig under någon slags omställning. Alla områden i landet har inte, bland annat med anledning av för stora fysiska avstånd, förutsättningarna att bli en del av en större arbetsmarknad. För dessa områden återstår alternativet att hitta vägar till att skapa en lokal arbetsmarknad som klarar den globala konkurrensen. Om detta inte lyckas väntar i regel en negativ befolkningsutveckling.

Karta 15: Andel av den sysselsatta nattbefolkningen i tätorterna som pendlar till en annan tätort för att arbeta (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 16: Andel av in- och utpendlingarna i länet som går till/från respektive tätort (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Det är inte endast större städer som har en stor betydelse för sitt omland. Skillnaden mellan en stor- och liten stad är dock att den större stadens influensområde som regel är betydligt större. I kartorna här ovan ser vi att orter som ligger i närheten av centralorterna oftast har en hög utpendling, upp mot 80 procent. Det finns alltså mindre arbetsmarknadsregioner inom kommunerna där centralorterna spelar en betydande roll. I den ena kartan här ovanför ser vi hur stor andel av den totala in- och utpendlingen till och från orterna i Kronobergs län, inklusive pendlingar i relation till orter utanför länet, som de olika orterna i länet står för. Det som är framträdande, och föga oväntat, är att pendlingsrörelserna i mycket hög utsträckning är koncentrerade till de större arbetsmarknaderna i länet och att dessa centralorter har ett positivt pendlingsnetto.

Självfallet finns det även mindre orter i länet som har ett positivt pendlingsnetto, exempelvis i Tingsryds- och Uppvidinge kommun. Detta är små orter som relativt sett har en stark lokal arbetsmarknad, ofta som en följd av något eller några större företag finns belägna där. Ett sådant exempel är Alstermo där antalet tillgängliga arbeten är fler än den arbetsföra befolkningen i orten. Det är viktigt att poängtera att även mindre orter fyller en viktig funktion för den regionala geografin – utan mindre orter i mer perifera lägen som har en stark, om än liten, arbetsmarknad skulle dessa delarna av länet med hög sannolikhet bli svårare att bo i. Detta gäller särskilt i de områden där tillgängligheten till större orter och städer är låg, exempelvis i länets östligaste- och västligaste delar.

	Ofrivillig pendlare	Frivillig pendlare
Jobbmotiv	Har tvingats till att börja pendla för att arbetet i hemorten försvunnit.	Har valt att börja pendla för att få ett bättre jobb än vad som finns på hemorten.
Boendemotiv	Arbetar i en ort där denne egentligen vill bo men inte har råd att flytta till.	Väljer att pendla för att få bo i en boendemiljö där denne (av olika anledningar) trivs men där det aktuella arbetet inte finns.

Modell 1: Modell över olika pendlartyper. Källa: SKL

Det finns negativa aspekter med regionförstoring. Att vi ägnar mycket tid åt att transportera oss mellan hem och arbete innebär att vår fria tid minskar. En annan negativ effekt är att infrastrukturen belastas i en allt högre utsträckning vilket genererar högre underhållskostnader och ibland längre restider. Fler pendlare kan även innebära ökad biltrafik om resorna inte företas med kollektivtrafik. Detta leder i sin tur till ökad belastning på klimatet.

Om pendlingen är positiv eller negativ för individen och samhället beror dock på vad drivkrafterna bakom pendlingen är. I tidigare studier har man identifierat olika pendlare beroende på om de pendlar frivillighet eller av nödvändighet. Beroende på vilka det är som börjar pendla kan en ökad rörlighet vara mer eller mindre positiv, eller mer eller mindre varaktig. I modellen ovanför redovisas de olika pendlartyperna.

En frivillig pendlare kan pendla med anledning av att resan stärker möjligheterna till att göra karriär. Genom att resa når denna pendlare en arbetsmarknad som erbjuder ett arbete med hög lön och uppgifter som ligger i linje med personens utbildning och yrkeskunskaper. I dessa fall finns ofta inte arbetet denne pendlar till representerat i hemkommunen, åtminstone inte med samma villkor eller med samma anställningsmöjligheter. I detta fall motiveras pendlingen ur ett karriärsperspektiv.

En annan typ av frivillig är den som pendlare väljer att pendla för att kunna äga en viss typ av boende denne värdesätter högt. Denna pendlartyp kan även välja att pendla för att denne vill bo kvar där den sociala kretsen finns. Det kan även handla om andra fördelar som motiverar pendlingen i dessa fall. Exempelvis kanske skolan eller naturmiljöerna är bättre där personen bor än där den arbetar. Denna pendlartyp omfattar även personer som frivilligt väljer att bo utanför städer för att där finns billigare bostäder.

Det finns två pendlartyper som är ”ofrivilliga”. Den första ofrivilliga pendlaren är en person som har blivit av med sitt arbete i hemkommunen och som inte hittar något nytt där utan tvingas att pendla till en annan kommun. Egentligen vill personen bo i den kommun som denne pendlar till, eller hitta ett jobb i sin boendekommun. Ett antagande är att denna pendlartyp över tid inte kommer att fortsätta att pendla, utan förmodligen flytta om denne inte hittar ett nytt arbete i hemkommunen. Den andra ofrivilliga pendlartypen har ett arbete i en kommun som denne inte har råd att flytta till, trots att personen vill göra det. Men bostadspriserna i arbetskommunen är för höga och en försäljning av nuvarande bostad skulle ge för lite pengar för att kunna köpa ett boende i arbetskommunen. Personen är med andra ord ofrivilligt inlåst på bostadsmarknaden.

För att en regionförstoring på sikt ska vara hållbar är det önskvärda att de som pendlar gör det av frivillighet, oavsett om motivet till pendlingen är arbets- eller boenderelaterat. Om en stor del av pendlarna är ofrivilliga finns en risk att en eventuell regionförstoring endast är temporär. Pendlingen blir ett nödvändigt ont under

en omställningsperiod och med tiden kommer flödena att minska som en följd av omflyttningar. Resultatet blir då att delar av regionen förlorar i utvecklingskraft och regionförstoringens fördelar uteblir.

Vilka är det då som pendlar i Kronobergs län? Och hur långt pendlar man? Den genomsnittliga pendlingsresan, enkel väg, är idag 1,9 mil. Avståndet mellan hem och arbete ökar ju högre utbildning en person har. Detta beror på att en eftergymnasial utbildning leder till en högre specialiseringsgrad och oftast högre lön, vilket ger individen incitament att pendla längre sträckor än en person med en förgymnasial utbildning. I Kronobergs län pendlar en person med en förgymnasial utbildning i genomsnitt 1,6 mil enkel riktning. För personer med en eftergymnasial utbildning uppgår sträckan till 2,2 mil. De relativt stora skillnaderna mellan grupperna belyser att personer med en eftergymnasial utbildning har en större arbetsmarknad att välja på än personer med en lägre utbildningsnivå. På yrkesnivå är det yrken med krav på högskolekompetens inom ekonomi och IT som har de längsta pendlingsresorna (2,8–3,4 mil). De kortaste sträckorna har de som arbetar med omsorgsyrken och städyrken (1,1 mil).

Den stora skillnaden mellan de redovisade yrkesgrupperna beror på att omsorgsyrken är mer geografiskt spridda än yrken inom näringslivet. Exempelvis finns det ålderdomshem och skolor i samtliga delar av länet. Mer specialiserade yrken inom näringslivet är i högre utsträckning koncentrerade till ett fåtal platser, primärt i de större orterna i länet och i synnerhet till Växjö. Då kvinnor är överrepresenterade inom vård- och omsorgssektorn innebär detta att de oftare arbetar närmare hemmet än vad männen gör. Den genomsnittliga pendlingsresan för en kvinna i länet ligger på 1,2 mil, för en man på 1,7 mil. Det är fler män än kvinnor som arbetspendlar och gapet har funnits sedan lång tid tillbaka. I Kronobergs län arbetspendlade 23,1 % av männen under 2015 och 19,3 % av kvinnorna. Gapet har under senare år minskat något som en följd av att andelen kvinnor som pendlar ökar snabbare än andelen män som pendlar.

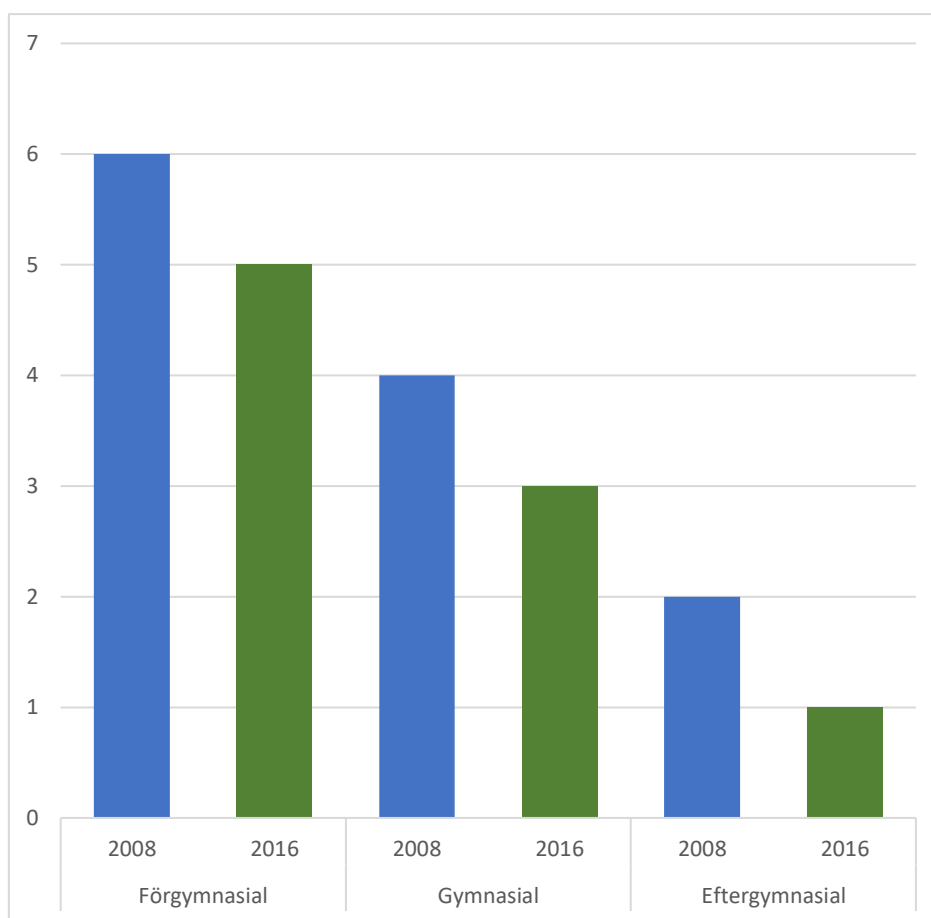

Diagram 9: Antal arbetsmarknadsregioner i Kronobergs län, efter utbildningsnivå (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

När vi studerar arbetsmarknadsregioner i länet utifrån ett utbildningsperspektiv är det tydligt att högre utbildning innebär högre rörlighet och större arbetsmarknader. Mellan 2008–2016 minskade antalet arbetsmarknadsregioner för eftergymnasialt utbildade i Kronobergs län till endast en, där Växjö kommun utgör centrum. Mellan 2008–2016 upphörde Ljungby att vara en egen arbetsmarknadsregion, sett till eftergymnasialt utbildade, och ingår nu istället i Växjös arbetsmarknadsregion. Utvecklingen har sett likadan ut för gymnasialt- och förgymnasialt utbildade, fastän antalet arbetsmarknadsregioner är fler för dessa grupper. Antalet arbetsmarknadsregioner i länet för gymnasialt utbildade är tre stycken och består av Växjö, Älmhult samt Ljungby. Mellan 2008–2016 upphörde Markaryds kommun att vara en självständig arbetsmarknadsregion, sett till gymnasialt utbildade, och kom istället att ingå i Ljungbys arbetsmarknadsregion. I länet finns fem självständiga arbetsmarknadsregioner om vi ser till förgymnasialt utbildade. Mellan 2008–2016 upphörde Tingsryd att vara en egen arbetsmarknadsregion för gruppen och kom istället att ingå i Växjö arbetsmarknadsregion.

Slutsatser som kan dras av att arbetsmarknadsregionerna är större för eftergymnasialt utbildade är att denna grupp, alla annat lika, har enklare att hitta ett relevant arbete i regionen med en lön som motiverar pendlingen. I takt med att allt fler genomgår en högskoleutbildning är ett troligt scenario att pendlingen kommer att öka i framtiden. Troligen är det pendlingsströmmarna till platser med en relativt hög andel eftergymnasiala yrken som kommer att öka, exempelvis Växjö och Älmhult. Att personer med eftergymnasial utbildning i högre utsträckning än andra grupper är beredda att resa längre sträckor innebär dock att de med nödvändighet inte kommer att flytta till de ställen där arbeten finns. Attraktiva boendeorter kring de större arbetsmarknaderna i länet kommer med hög sannolikhet att ha en god utveckling i framtiden. De gymnasiala yrkena är mer utspridda i länet och troligen kommer de gymnasiala arbetsmarknadsregionerna inte att bli lika stora som de eftergymnasiala. De medelstora orterna, här förstått som exempelvis Tingsryd och Markaryd, fyller en viktig funktion inom de gymnasiala arbetsmarknadsregionerna, där de utgör centrum för omlandet.

KÖRSTRÄCKOR, RESANDE OCH MILJÖ

Kronobergs län är ett glest län med förhållandevis långa avstånd mellan större befolkningsskoncentrationer. Varje år passerar även mängder av godstrafik genom länet som en följd av att länet genomkorsas av flertalet riksvägar och en europaväg. Allt detta bidrar till att länet har en utmaning när det gäller att minska utsläppen som kommer från transportsektorn. Ett sätt att bemöta utmaningen är att öka andelen som åker kollektivtrafik, ett annat att verka för att fler fordon övergår till koldioxidneutralt bränsle.

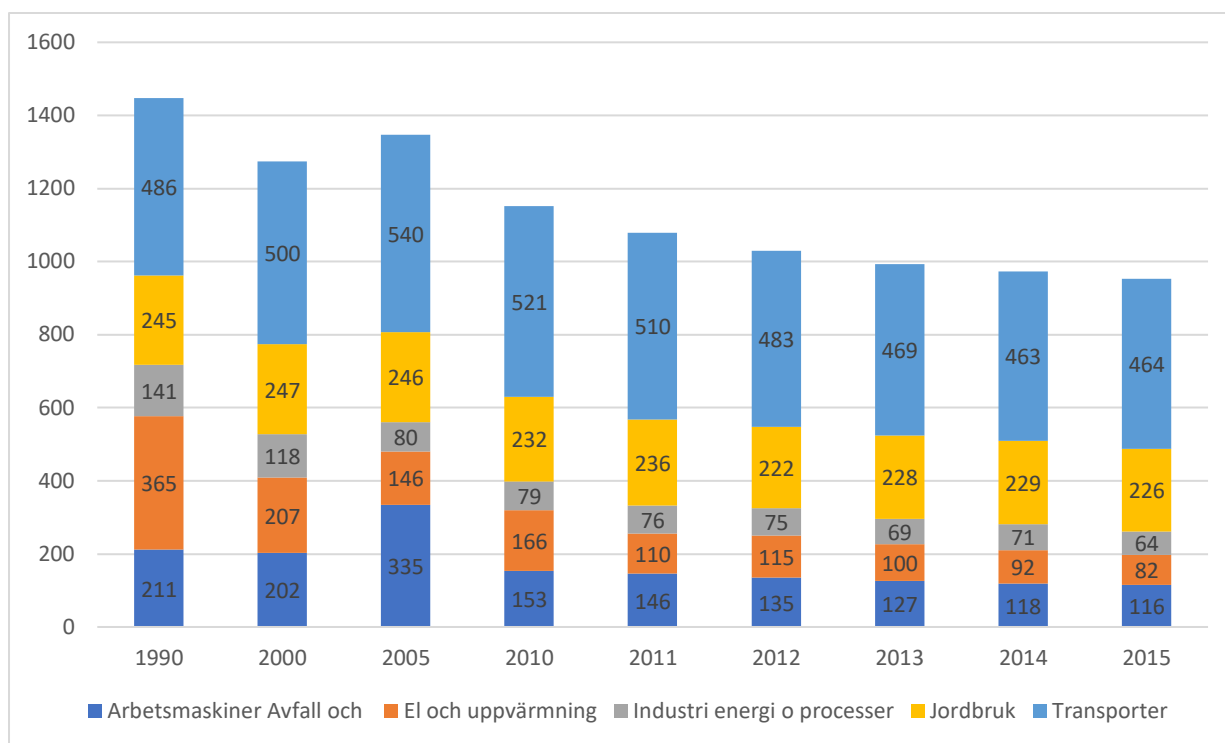

Diagram 10: Klimatpåverkande utsläpp fördelat efter sektorer, Kronobergs län (2016). Källa: Naturvårdsverket och egna bearbetningar av Region Kronoberg

De senaste decennierna har de klimatpåverkande utsläppen i Kronobergs län minskat med 34 procent. Minskningen är betydligt mer omfattande än den som har skett på risknivå (-20 procent) under samma tidsperiod. Jämfört med övriga län i Sverige har Kronobergs län haft den sjunde största minskningen i landet under denna period. I Västernorrlands län, som har haft den största minskningen i landet, har utsläppen minskat med mer än 50 procent. Per invånare har Kronobergs län den åttonde lägsta utsläppsnivån i riket, totalt 5 ton per år. Att notera är att statistiken inte tar hänsyn till utsläpp som uppkommer som en följd av konsumtion, exempelvis flygresor utomlands.

Minskningen av de klimatpåverkande utsläppen i länet under de senaste decennierna beror till stora delar på en mer klimatvänlig uppvärmning. Exempelvis har en allt högre användning av fjärrvärme med energi från olika biobränslen bidragit till sektorns omställning. Totalt har el- och uppvärmning stått för 57 procent av utsläppsminskningarna i länet sedan 1990. Övriga branscher som i betydande grad sänkt sina utsläpp och bidragit till sänkningen i länet är arbetsmaskiner och avfall samt industri. Jordbruks- och transportsektorn har haft en mer begränsad minskning över tid och endast bidragit med ett fåtal procent till länets totala minskning.

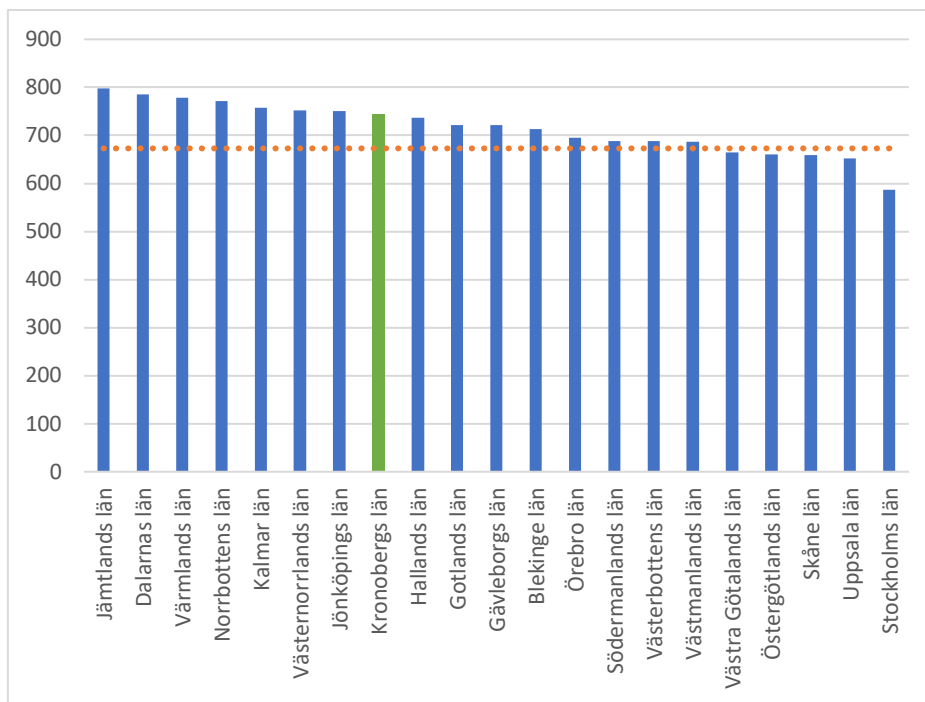

Diagram 11: Genomsnittlig körsträcka per personbil (2017). Källa: Trafikanalys och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Idag står transportsektorn för nästan hälften av länets klimatpåverkande utsläpp. Av utsläppen inom sektorn står personbilstrafiken för 56 procent och godstrafiken för 36 procent. Över tid har utsläppen från personbilar dock minskat samtidigt som godstrafikens utsläpp ökat. Att personbilarna står för en hög andel av länets utsläpp hänger förstås samman med hur ofta vi använder bilen och hur långt vi kör. I Kronobergs län kör en invånare i genomsnitt 745 mil per året. Detta är den tredje högsta nivån i de södra delarna av Sverige. Endast i de övriga Smålandslänen är nivån högre. Som lägst är körsträckorna i Stockholms-, Uppsala- samt Skåne län. Alla tre län har en tätbefolkad struktur med relativt korta avstånd mellan befolkningskoncentrationer.

I länets kommuner är den genomsnittliga körsträckan som längst i Tingsryds kommun där den ligger på 800 mil om året. Som lägst är den i Växjö kommun, där den är 587 mil om året. För invånarna som bor utanför en tätort i länet är den genomsnittliga körsträckan 928 mil om året. Tätortsbefolkningen i länet har en långt lägre körsträcka (588 mil).

KOLLEKTIVTRAFIK I KRONOBERGS LÄN

I Kronobergs län står kollektivtrafiken för ungefär 10 procent av de resor som företas med ett motoriserat fordon, vilket är under riksgenomsnittet som ligger på 18 procent. Det är framförallt storstadslänen som drar upp riksgenomsnittet. I relation till övriga län ligger Kronobergs län på en femtonde plats, av tjugoen län, sett till kollektivtrafikens marknadsandel. Lägst marknadsandel har Norrlandslänen och Kalmar län. Marknadsandelen påverkas i hög utsträckning av hur stor andel av befolkningen som bor i en tätort och befolkningstätheten i länet. Om tätheten är låg är det svårare att få en hög marknadsandel. Dock är det inte endast täthetsgraden som påverkar människors benägenhet att åka med kollektivtrafiken. Utan även attityder, prissättningar, linjeläggningar samt tillgänglighet är faktorer som påverkar.

I Kronobergs län sker drygt 10 miljoner påstigningar på buss och tåg per år. Nästan 70 procent av resorna sker med buss och resterande med tåg. Mellan 2012–2017 har antalet resor med kollektivtrafiken i länet ökat med 33 procent, vilket är en av de största ökningarna i landet. Ökningen har främst skett inom stads- och tågtrafiken, samtidigt som antalet resande med regiontrafiken har minskat. Totalt reser den genomsnittlige invånaren i länet 51,3 gånger per år med länstrafiken, 2015 låg nivån på 48 resor per invånare. Den senaste mätningen av kundnöjdheten, från 2017, visade att 68 procent av Länstrafiken Kronobergs kunder var nöjda med bolaget. Detta var den fjärde högsta nivån i hela landet.

FLYGTRAFIK I KRONOBERGS LÄN

Kronobergs har en flygplats, Småland Airport, Växjö, med reguljär- och chartertrafik. Inrikes går det regelbundna avgångar till Stockholm. De senaste åren har det internationella destinationsutbudet utökats och inkluderar idag bland annat Amsterdam, Alicante samt Gdansk.

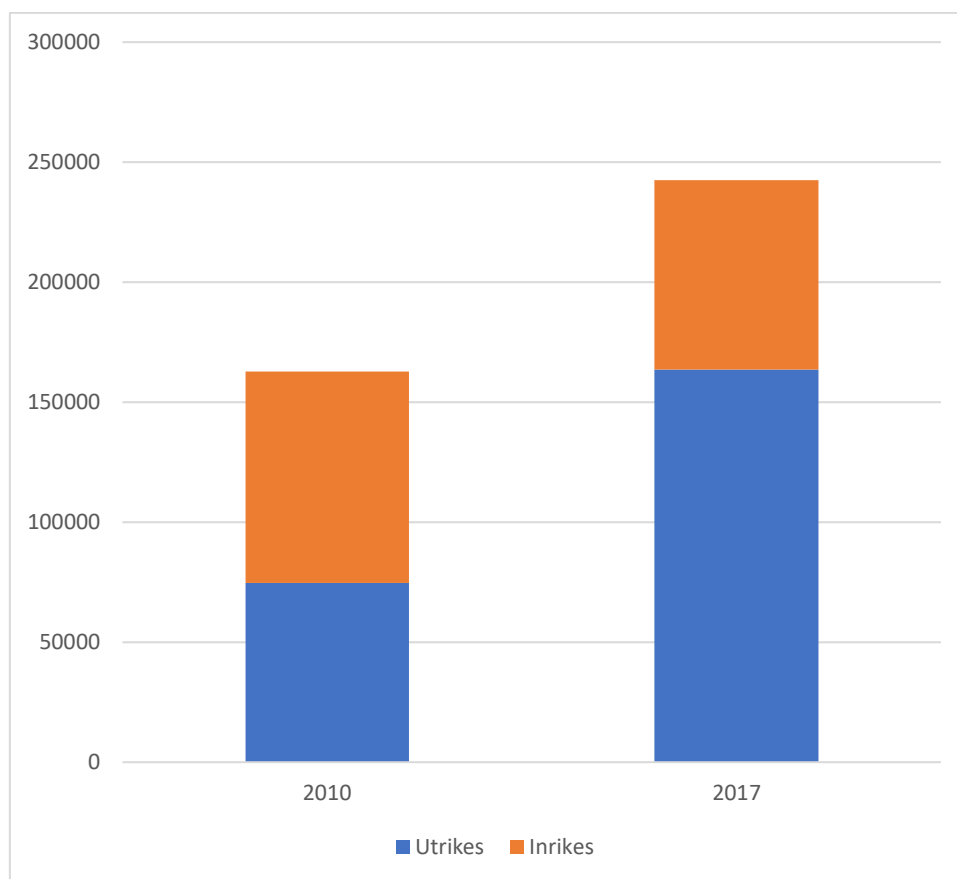

Diagram 12: Antalet in- och utrikes passagerare till och från Småland Airport (2010–2017). Källa: Trafikanalys och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Det senaste året hade Småland Airport drygt 242 000 passagerare, varav 67 procent var utlandsresenärer. Under endast några år har resandestrukturen förändrats; 2010 reste en majoritet av passagerarna inrikes. Men antalet passagerare som reser inrikes med flyg från Småland Airport har minskat med mer än 10 procent mellan 2010–2017. Under samma period har antalet passagerare som reser utrikes mer än fördubblats. Detta har resulterat i att totalt antal passagerare till och från flygplatsen ökat med nästan 50 procent under den aktuella perioden.

Den ökade utlandstrafiken beror både på ett alltmer internationellt arbetsliv men även ett tilltagande nöjesresande utomlands. Destinationer som Alicante lockar främst till nöjesresor, medan Amsterdam är en viktig destination för flygplatsen då den fungerar som en hubb till destinationer i övriga världen.

DEMOGRAFISK UTVECKLING

EN NATIONELL UTBLICK

Alla regioner och kommuner vill växa. En ökande befolkning ger mer skatteunderlag och frigör medel för investeringar. Men i realiteten är det relativt få kommuner som växer. De senaste decennierna har befolkningstillväxten varit koncentrerad till storstäder, regionala centrumstäder och förortskommuner. Den historiskt sett höga invandringen under de senaste åren har bidragit till att fler kommuner än vanligt har haft en befolkningstillväxt. Frågan är dock om effekten endast är temporär; sedan tidigare vet vi att sekundäromflyttningen bland utlandsfödda är hög. Att en del kommuner har haft en kraftig befolkningstillväxt, samtidigt som flera andra har haft motsatt utveckling de senaste decennierna, innebär

att de demografiska förutsättningarna i landet ser väldigt olika ut. Exempelvis är förutsättningarna diametralt olika när det gäller skattekraftens utveckling, kompetensförsörjning och det framtida vårdtrycket.

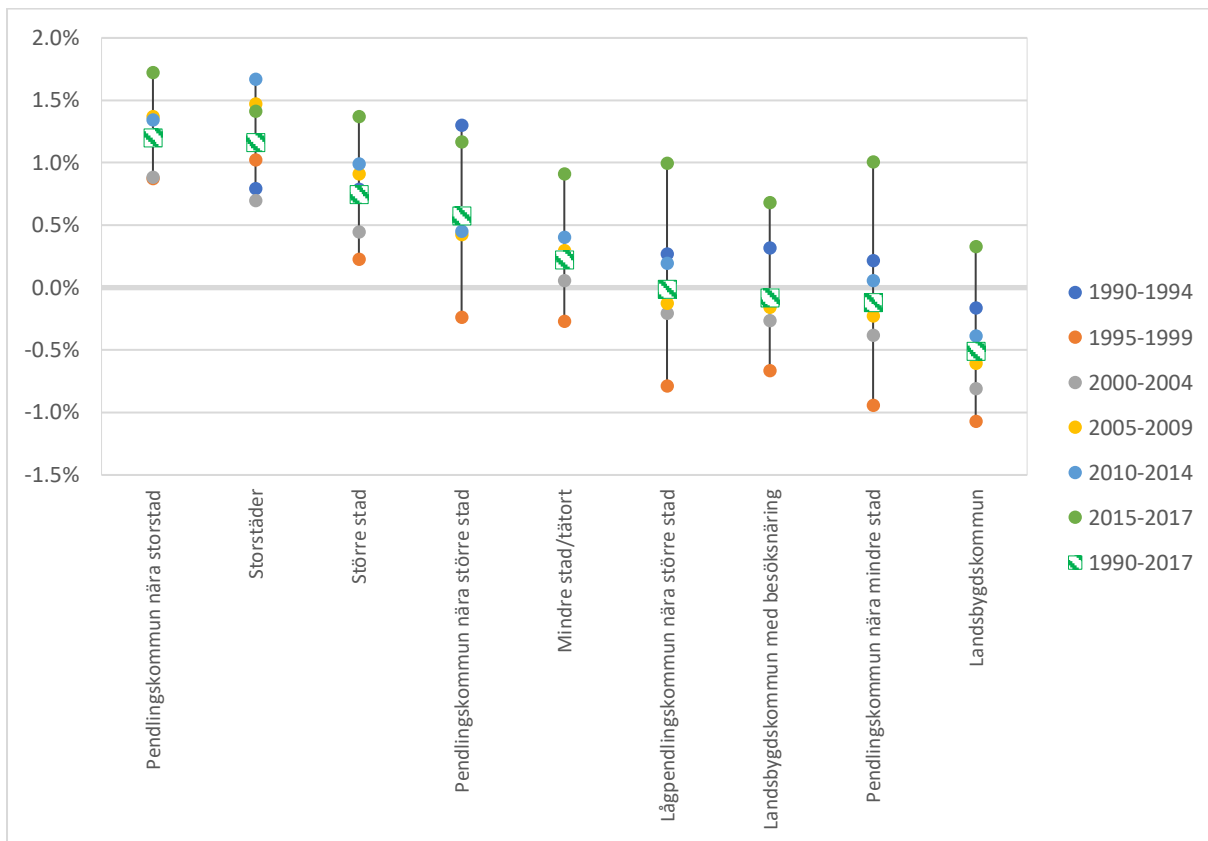

Diagram 13: Befolkningsutvecklingen i Sverige efter olika kommun-kategorier. Årlig genomsnittlig procentuell utveckling (1990-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

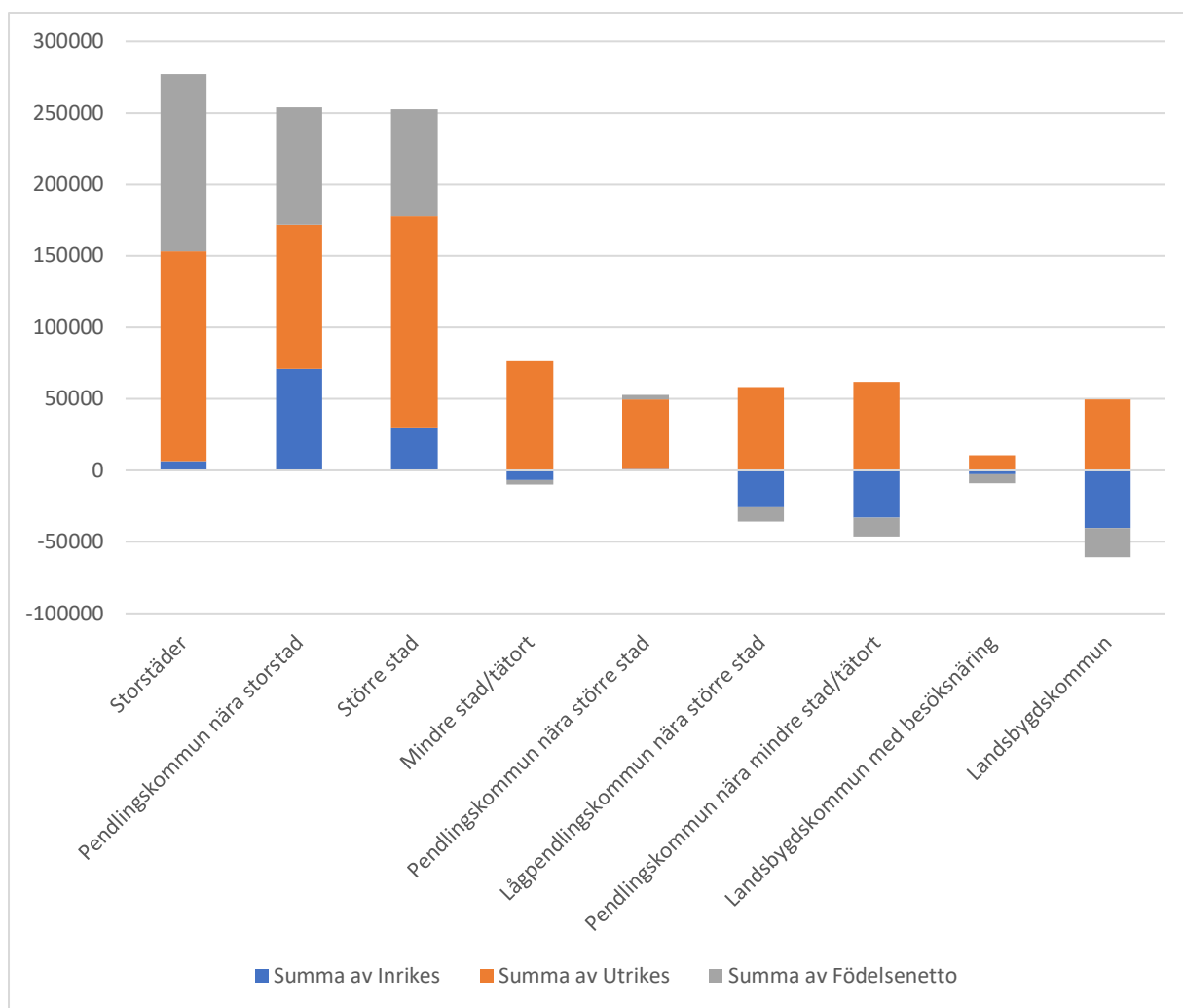

Diagram 14: Befolkningsutvecklingens komponenter i olika kommungrupper (2000–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Enligt SKL:s kommungruppsindelning har 94 procent av befolkningstillväxten i Sverige mellan 1990–2017 skett i ett storstadsområde eller i en större stad. Totalt har befolkningen i landet ökat med nästan 1,6 miljoner invånare under denna tid, men mer än hälften av länets kommuner har haft en negativ befolkningsutveckling under perioden. Minskningstakten i de mindre kommunerna har under den senaste tioårsperioden avtagit jämfört med andra hälften av nittioalet och början av 00-talet. Flera av kommungrupperna har haft en rekordartad ökning under de senaste åren som en följd av den höga befolkningstillväxten i riket. Även kommungrupper som över tid har haft en negativ befolkningsutveckling har under de senaste åren växt, exempelvis landsbygdskommuner.

Urbanisering är en av världens stora megatrender. Det är onekligen så att en allt större andel av världens befolkning bor i en stad. På samma sätt bor en allt större del av Sveriges befolkning i en stad, vi är således inte undantagna denna trend. Däremot är det viktigt att man definierar vad som avses med urbanisering. I sin grundläggande betydelse innebär urbanisering en omfattande omflyttning från land till stad. Städerna växer som en följd av inflyttning från mindre geografier. Sådana skeenden har vi sett i Sverige, exempelvis i samband med större strukturomvandlingar, som när jord- och skogsbruket blev allt mer rationaliserat.

Att städerna i Sverige växer beror till viss del på en omflyttning från land till stad, men det är inte den främsta faktorn. Under 2000-talet kan endast fjorton procent av tillväxten i stadsområdena förklaras med ett positivt inrikes flyttnetto. Flyttströmmarna har i dessa fall kommit från kommungrupper med en svag koppling till en storstad eller större stad. Den stora delen av tillväxten i städerna i Sverige beror på invandring och ett positivt födelsenetto. Drygt 50 procent av städernas tillväxt under 2000-talet kan förklaras med ett positivt invandringsnetto och 36 procent av ett positivt födelsenetto. För de mindre kommungrupperna är det dock

så att det negativa inrikes flyttnettot är den komponent som inverkar mest negativt på deras befolkningsutveckling.

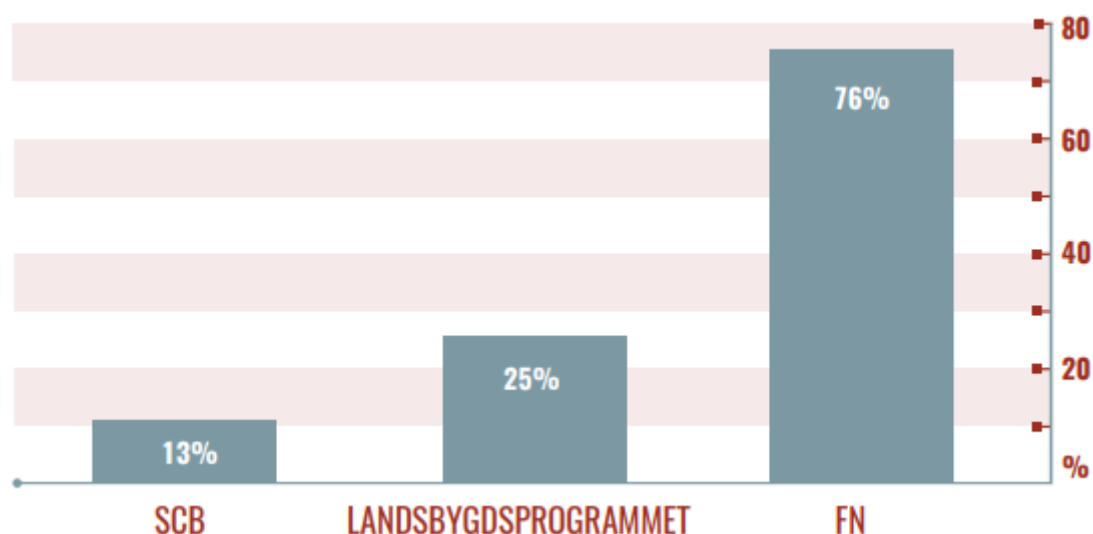

Diagram 15: Andel av Sveriges befolkning som bor på landsbygd enligt olika definitioner (2016). Källa: Hela Sverige ska leva

En annan fråga som är aktuell när man diskuterar städernas tillväxt är själva definitionen av stad och land. Beroende på hur vi definierar landsbygd får vi olika bilder. Om vi använder SCB:s definition, där alla som bor utanför en tätort med 200 invånare räknas som landsbygdsbor, framkommer att endast en liten del av Sveriges befolkning bor utanför städer. Om vi istället använder oss av landsbygdsprogrammets definition, där alla som bor utanför tätorter med 3 000 invånare räknas som landsbygdsbor, framkommer att var fjärde invånare i Sverige bor på landsbygden. FN har en än vidare definition av landsbygd. Enligt den är alla som bor utanför Stockholm landsbygdsbor. Med andra ord är det inte oproblematiskt att endast prata om "landsbygd"; vi behöver förtydliga vilken slags landsbygd vi avser. Förutsättningarna för ett landsbygdsområde med lång restid till en större stad är väsentligt annorlunda än för den landsbygd som ligger intill en storstad.

Generellt sett visar befolkningsutvecklingen under de senaste decennierna att landsbygdsområden med svag koppling till en storstad eller regional centrumstad har haft en relativt svag utveckling och står inför stora framtidsutmaningar som är demografiskt betingade. Det finns en risk när befolkningen krymper att marknadsunderlaget försvagas och av det följer en negativ spiral för handel, investeringar och bostadsbyggande. I förlängningen kan även servicen och det allmänna kultur- och nöjesutbudet drabbas och den sammantagna attraktiviteten för platsen blir allt svagare. För en kommun eller geografiskt område som hamnar i denna negativa spiral finns inga enkla lösningar. På sikt minskar även barnafödandet som en följd av att det främst är personer i barnafödande ålder som flyttar för att exempelvis studera. Eventuella lösningar, om utgångspunkten är befolkningstillväxt, är att skapa lokal tillväxt eller att stärka kopplingarna till någon stad. Dessa strategier är mer eller mindre gångbara beroende på bland annat geografiska förutsättningar. I vissa fall är det nog så, givet vad vi vet idag, att flera områden i Sverige inte kommer att växa de närmaste decennierna. Detta handlar inte om att de specifika platserna som drabbas av befolkningsminskning har gjort något fel, utan i grunden beror utvecklingen på globala strukturer som förändrar den ekonomiska geografin.

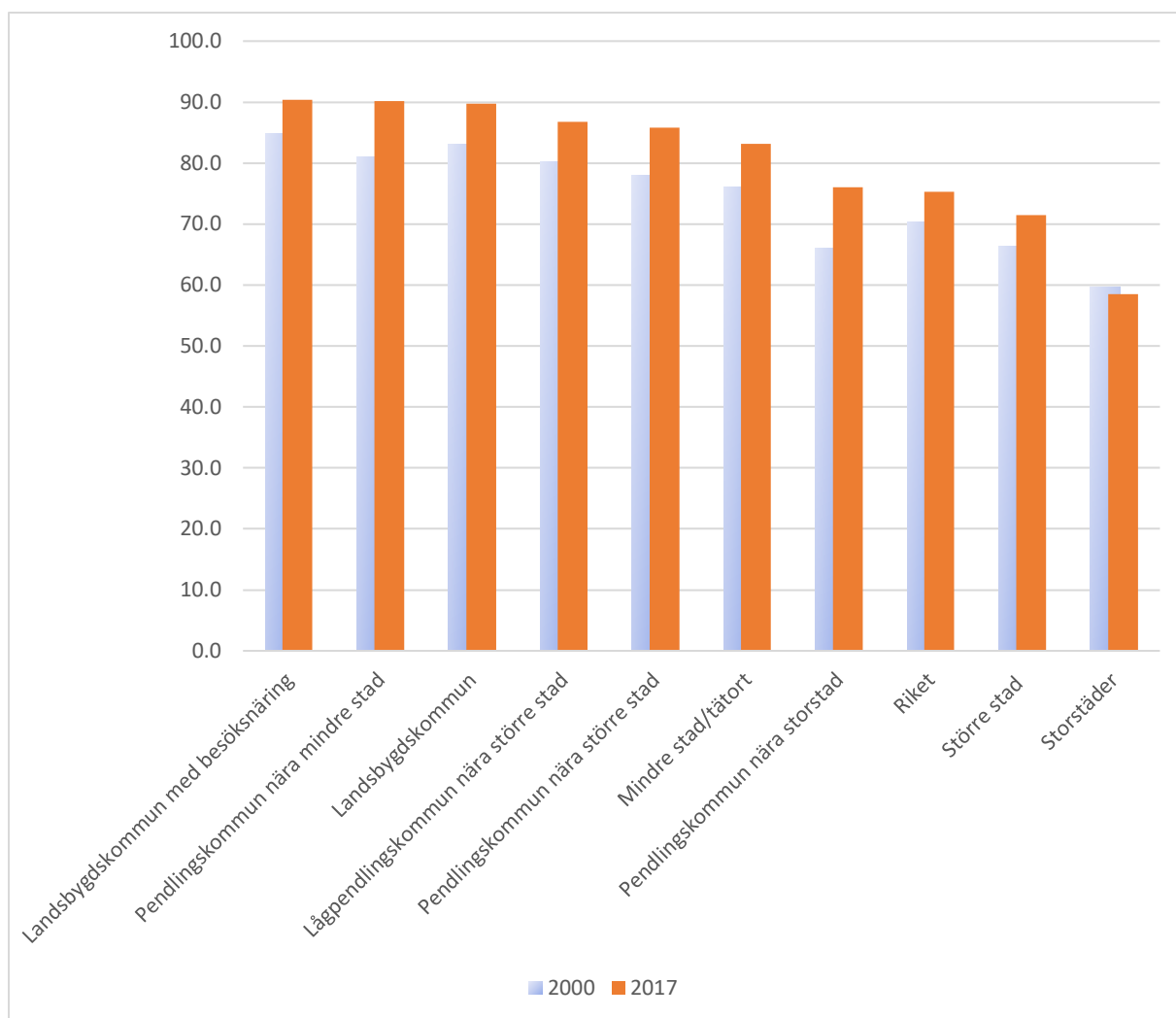

Diagram 16: Demografisk försörjningskvot för olika kommungrupper i Sverige (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Konsekvenserna av att en del geografier växer samtidigt som andra krymper blir att utvecklingsförutsättningarna varierar påtagligt. I de kommungrupper som har haft en god befolkningstillväxt är beredskapen för en åldrande befolkning betydligt bättre än i de kommuner som har haft en krympande befolkning. Detta förhållande syns tydligt när vi studerar den demografiska försörjningskvoten för de olika kommungrupperna. Med demografisk försörjningskvot avses hur många invånare i ej arbetsför ålder som det går på antalet invånare i arbetsför ålder. Ju högre kvot, desto fler ska försörjas av invånarna som är i arbetsför ålder. För en kommun är det således eftersträvarsvårt att ha en så låg kvot som möjligt.

Ser vi till SKL:s kommungrupper har de mindre kommunerna en relativt besvärande försörjningskvot jämfört med större geografier. För de mindre kommungrupperna ligger kvoten på runt 0,9, vilket innebär att en person i arbetsför ålder ska försörja sig själv inklusive 0,9 personer i ej arbetsför ålder. För storstäderna ligger nivån endast på 0,59 och för större städer på 0,71. Differensen understryker de olika utmaningar som grupperna står inför de närmaste decennierna och kapaciteten att hantera dem. Ett problem för kommungrupperna med en hög försörjningskvot är dels att vårdbehoven förväntas öka, dels att tillgången på kompetens kommer att vara lägre än i övriga kommungrupper. Omfördelningssystemet i Sverige balanserar de finansiella skillnaderna, däremot kan det inte lösa tillgången till kompetens. På sikt riskerar detta att leda till att en del kommuner får svårt att genomföra den välfärdsservice som de är ålagda.

Men även kommuner som växer snabbt och har en relativt låg försörjningskvot står inför flera utmaningar. En snabb befolkningsökning innebär att efterfrågan på bostäder ökar och att byggandet måste ske i en relativt hög takt. Med fler människor följer även en ökad belastning på infrastrukturen och det kan uppstå

flaskhalsar i trafiksystemet som orsakar ineffektiva transporter och försämrad luftkvalitet. Omfattande investeringar kan krävas för att kunna hantera de ökade trafikvolymerna och säkerställandet av en effektiv kollektivtrafik. Fler invånare, ofta i barnafödande ålder, innebär även större barnkullar vilket ställer krav på utbyggnad av skolor och ökad efterfrågan på olika tjänster inom den offentliga sektorn, exempelvis lärare. I städerna finns även en segregationsproblematik som ofta är mer påtaglig än i mindre kommuner, exempelvis så kallade ”utsatta områden” där den socioekonomiska nivån i regel är betydligt lägre än i övriga stadsdelar. I grunden innebär fler invånare bättre utvecklingsförutsättningar, men för att växa på ett hållbart sätt krävs stora investeringar och en god planering.

Befolkningsprognosen för Sverige visar att vi kan förvänta oss en fortsatt befolkningstillväxt för lång tid framöver. För den demografiska balansen är det mest iögonfallande att personer i antal vårdintensiv ålder förväntas att öka påtagligt. Idag är drygt en halv miljon av landets befolkning 80 år eller äldre. Fram till 2050 förväntas antalet personer i denna åldersgrupp att fördubblas. Förvisso pekar prognosen på att även antalet i arbetsför ålder kommer att öka under denna tid, men inte i samma takt som antalet i vårdintensiv ålder. Idag går det 89 personer i vårdintensiv ålder på 1 000 personer i arbetsför ålder. År 2050 förväntas nivån att uppgå till 162. Detta innebär att, utifrån vad vi vet idag, det sammantagna vårdtrycket kommer att öka väsentligt.

KRONOBERGS LÄN

Kronobergs län är ett av de minsta i Sverige sett till folkmängden. Som vi tidigare har diskuterat har länet en monocentrisk befolkningsstruktur vilket innebär att en hög andel av befolkningen bor i Växjö kommun. Precis som i riket har befolkningstillväxten i länet under de senaste decennierna varit koncentrerad till ett fåtal kommuner. De mindre kommunerna i länet har haft en relativt svag befolkningsutveckling och de mellanstora en relativt stabil samtidigt som Växjö har haft en mycket hög tillväxt. Till de mindre kommunerna räknar vi Lessebo, Uppvidinge, Tingsryd samt Markaryd (8 800 – 12 500 invånare). Med de mellanstora kommunerna avser vi Alvesta, Ljungby samt Älmhult (17 400 – 28 300 invånare). I Växjö kommun bor det 91 000 invånare.

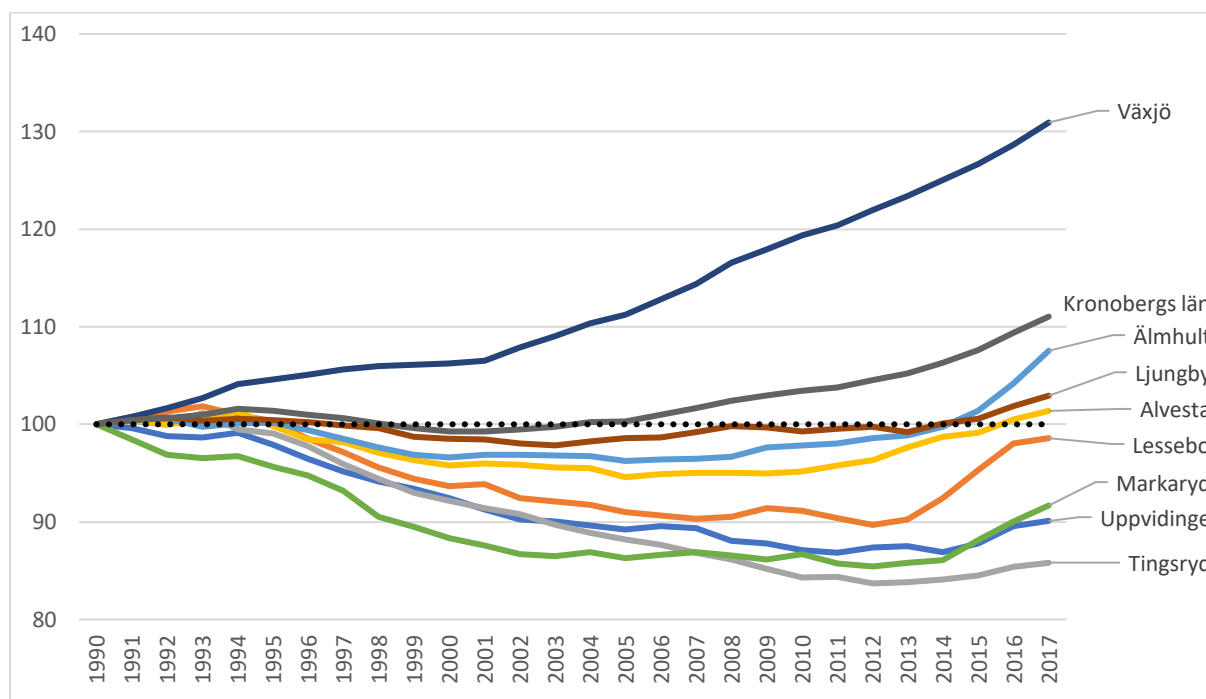

Diagram 17: Befolkningsutveckling i Kronobergs län och kommunerna (1990–2017). Index = 100 (1990). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

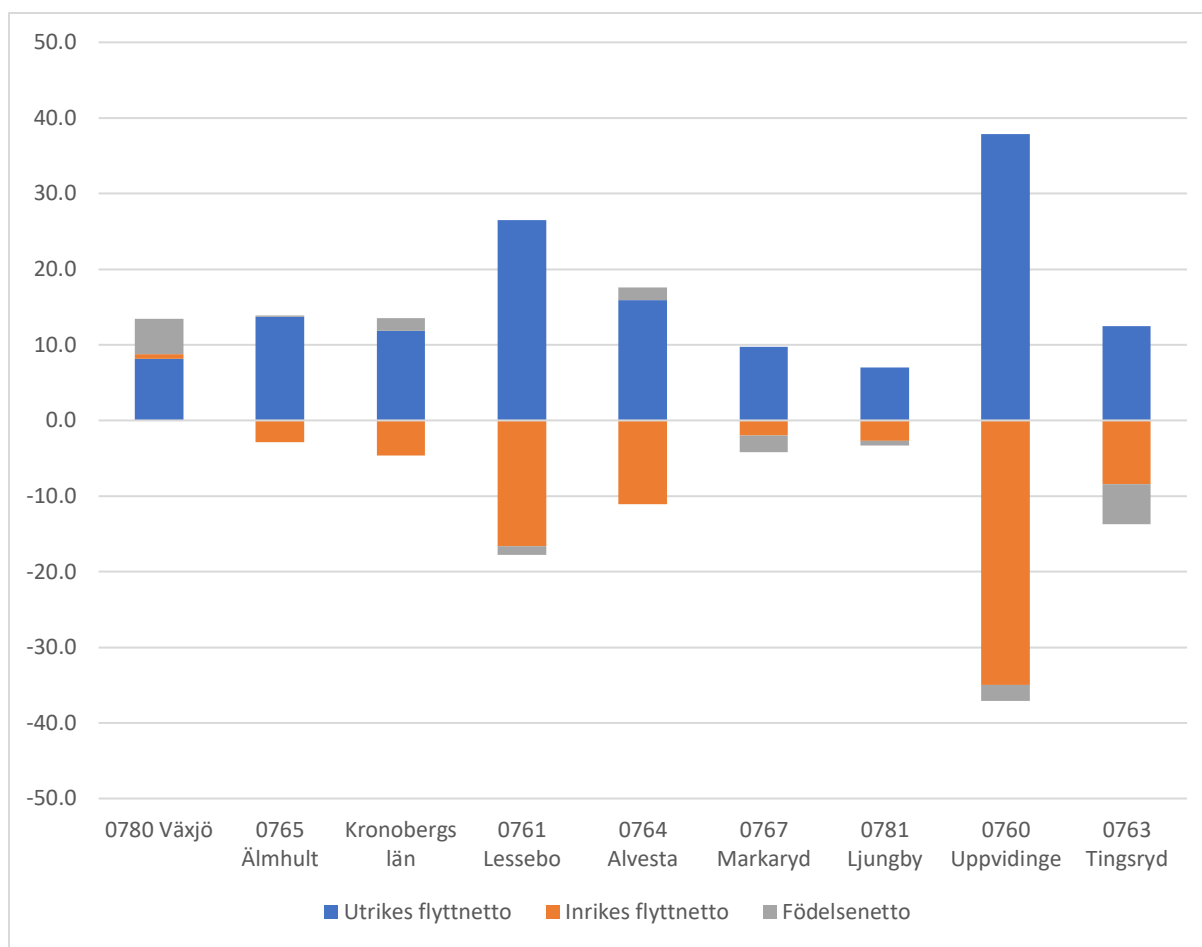

Diagram 18: Befolkningsutvecklingens komponenter för Kronobergs län och dess kommuner (2008–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Mellan 1990–2017 har antalet invånare i Kronobergs län ökat med nästan 20 000 personer. Drygt 90 procent av tillväxten har skett i Växjö kommun, fem procent i Älmhults kommun och resterande delar i Ljungby- och Alvesta kommun. Övriga kommuner i länet har under denna tid haft en negativ befolkningsutveckling. I kommunerna Markaryd, Uppvidinge samt Tingsryd har en nedgång på omkring tio procent eller mer registrerats. Sedan mitten av 00-talet har dock utvecklingen bromsats in något och de senaste åren har samtliga kommuner i länet haft en befolkningstillväxt. Främst är det i Lessebo- och Älmhults kommun som tillväxten tagit fart de senaste åren.

Länets starka befolkningstillväxt sedan andra hälften av 00-talet beror på ett positivt utrikes- och födelsenetto. Det är främst invandringen som bidragit. Totalt har den stått för 88 procent av länets tillväxt under den senaste tioårsperioden. Resterande del har födelsenettet stått för. I relation till befolkningen har länet, jämfört med övriga län, haft ett högt utrikes flyttnetto under nämnda period. Däremot har länet ett mycket lågt inrikes flyttnetto jämfört med övriga län. Om vi ser till perioden 2013–2017 hade Kronobergs län bland de lägsta nivåerna i Sverige, endast Norrlandslänen hade en lägre nivå. Givet att inrikes flyttnetto ofta används för att mäta en regions attraktivitet är detta en utmaning för länet. En förklaring till den låga nivån skulle kunna vara att länets relativt sett höga invandring resulterar i en hög sekundäromflyttning av utlandsfödda. Men även om vi endast studerar inrikes födda förlorar länet invånare till andra län. Mellan 2013–2017 låg det årliga genomsnittet för det inrikes flyttnettot, sett till inrikes födda, på – 337 personer och för utrikes födda på – 585 personer.

De senaste två åren har antalet födselar i länet uppgått till ungefär 2 300 per år, vilket är i nivå med babyboomen under nittio-talet och en rejäl ökning sedan början av 00-talet då antalet födselar var nere på drygt runt 1 600 om året. Medelåldern för en förstföderska i länet är 28,2 år, vilket är den åttonde lägsta

medelåldern jämfört med övriga län och drygt ett år yngre än riksgenomsnittet. År 2000 var medelåldern för en förstföderska i länet 27,7 år. Den summerade fruktsamheten i länet ligger på 1,91, vilket är den femte högsta nivån bland länen och långt över riksgenomsnittet som ligger på 1,78.

Under den första halvan av 00-talet låg invandringen till länet på 1 100 personer om året. Efterföljande femårsperiod fördubblades nivån till 2 200 personer om året och befolkningstillväxten i länet tog rejäl fart jämfört med en svag utveckling under andra hälften av nittioalet och första hälften av 00-talet. Under den första halvan av 10-talet ökade invandringen till 2 600 personer om året. De senaste tre åren, mellan 2015–2017, har nivån legat på 3 800 invandringar per år. Av de som invandrat till länet de senaste tre åren är 55 procent män och medelåldern är låg jämfört med inrikes födda som bor i länet. Totalt var 61 procent av de som invandrade under 2015–2017 i arbetsför ålder och 37 procent mellan 0–19 år. Bland inrikes födda i länet är 52 procent i arbetsför ålder och 25 procent mellan 0–19 år.

Att kommunerna har haft en förhållandevis god befolkningsutveckling under de senaste tio åren beror i nästan samtliga fall på den historiskt sett höga invandringen till länet. I kommunerna Lessebo, Markaryd, Ljungby samt Uppvidinge är det endast den positiva nettoinvandringen som bidragit till befolkningstillväxten de senaste tio åren (2008–2017). I kommunerna Älmhult och Alvesta har även ett positivt födelsenetto bidragit. Det är endast i Växjö kommun där även den inrikes flyttningen bidragit positivt till befolkningsutvecklingen. En utmaning för både Växjö och länet är dock att Växjö har ett negativt inrikes flyttnetto gentemot kommuner utanför länets gränser. Det innebär att kommunens positiva inrikes flyttnetto under de senaste tio åren genererats som en följd av inflyttning från andra kommuner inom länet. Den enkla slutsatsen är att Växjö kommun ”kannibaliserar” på grannkommunerna. Riktigt så enkelt är det dock inte. Om flyttningarna inte hade gått till Växjö är inte det mest sannolika att de inte hade skett alls. Mer troligt är att de hade gått till en större stad utanför länet. Med detta sagt – det klart mest önskvärda ur et regionalt perspektiv är förstås att regionens största stad har ett positivt flyttnetto även i relation till kommuner utanför länet. De senaste åren har även Markaryds- och Älmhults kommun haft ett positivt inrikes flyttnetto. Det är dock för tidigt för att bedöma om detta är stadigvarande eller ej. Gemensamt för både Älmhults- och Markaryds kommun är att de har ett högt pendlingsnetto vilket indikerar att det finns tillgång till försörjningsmöjligheter i kommunerna, vilket är en förutsättning för inflyttning.

En viktig fråga för regionens framtida demografiska profil är hur stor sekundäromflyttningen av de som invandrat kommer att bli. Om en stor andel kommer att flytta vidare innebär det att den befolkningsökning som skett i de mindre kommunerna under de senaste åren endast kommer att vara temporär. På sikt är detta förstås negativt sett till försörjningsbörda och kompetensförsörjningsmöjligheter. Det är svårt att avgöra hur stor sekundäromflyttningen kommer att bli. På nationellt nivå visar tidigare studier att sekundäromflyttningen bland de som invandrat till Sverige är omfattande. I en rapport av Riksrevisionen konstateras att en tredjedel av de som invandrat till en kommun utanför en större stad hade flyttat inom fem år. Flyttbenägenheten var betydligt lägre bland de som invandrat till en större stad.

Ett sätt att studera sekundäromflyttning är att se hur många som bor i kommunen med ett visst invandringsår och hur många som invandrade till kommunen det aktuella året. Sett till perioden 2005–2010 invandrade det drygt 13 000 personer till Kronobergs län. Under 2017 bodde det drygt 8 000 personer i länet som invandrat till Sverige mellan 2005–2010. Detta innebär att en relativt betydande sekundäromflyttning har skett. Variationerna mellan kommunerna är stora. I Uppvidinge kommun bodde endast 25 procent av de som invandrat mellan 2005–2010 kvar i kommunen 2017. I Lessebo-, Tingsryds- och Alvesta kommun ligger nivån på ungefär 50 procent. I länets två största kommuner uppgår andelen till nästan 80 procent. Sammantaget innebär detta att Kronobergs län som helhet drabbats negativt av sekundäromflyttningen – vilket även det negativa inrikes flyttnettot indikerar – och vissa kommuner i synnerhet. Slutsatsen är således, allt annat lika, att risken för en omfattande sekundäromflyttning från länets mindre kommuner är hög de närmaste åren.

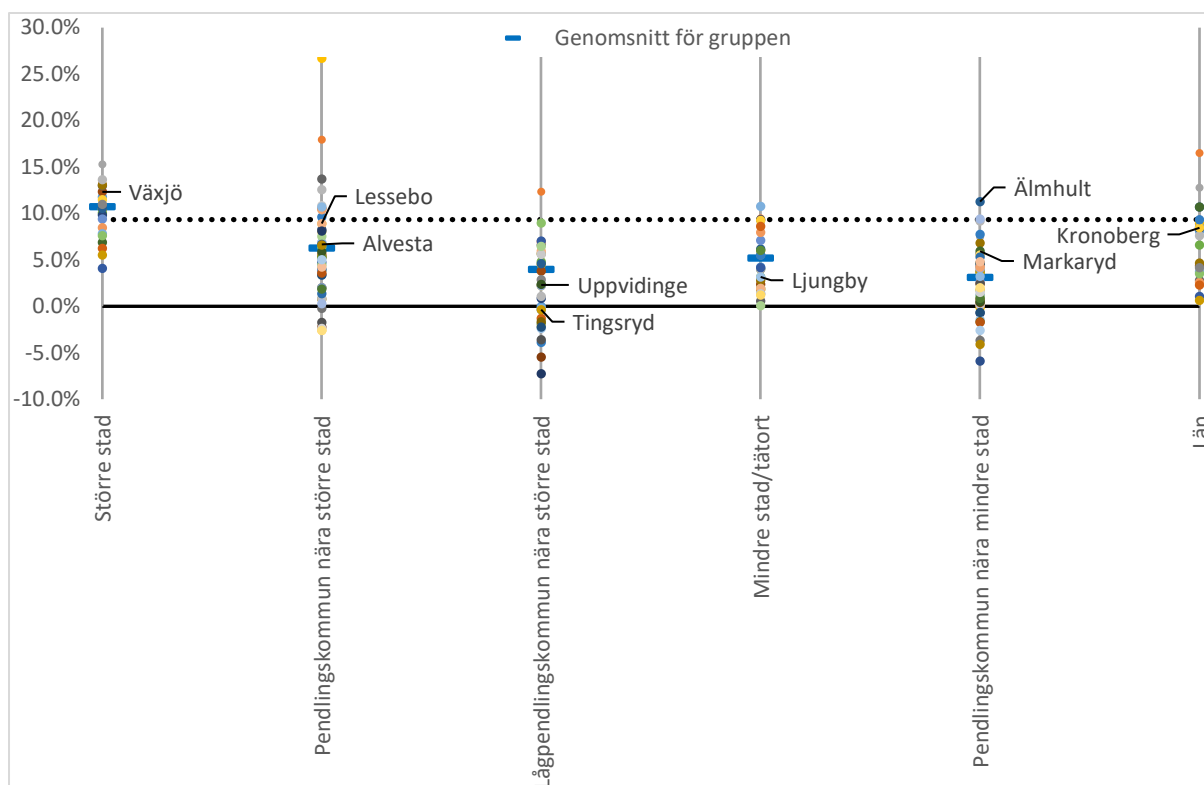

Diagram 19: Befolkningsutvecklingen i länets kommuner jämfört med deras kommungrupper (2008-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

När man jämför utvecklingen i en kommun med andra kommuner är det viktigt att ha rätt jämförelsegrupper. Att mäta utvecklingen i en glesbygdskommun i relation till en storstadskommun kan vara intressant för att påvisa skillnader. Däremot går det, utifrån en sådan jämförelse, inte dra några slutsatser om hur väl kommunen har presterat givet förutsättningarna. Att en storstadskommun växt mycket mer än en glesbygdskommun säger föga om glesbygdskommunens förmåga att dra nytta av de möjligheter som står till buds. Därför har vi i detta avsnitt – och även i övriga delar av denna rapport – jämfört länet och dess kommuner med relevanta grupper när vi studerat utvecklingstendenser och tillväxtmått. Som grund för jämförelserna har vi använt SKL:s kommungruppsindelning som har skapats just för att kunna göra relevanta jämförelser mellan kommunerna. För länen finns inga liknande grupper, utan vi har jämfört Kronobergs län med samtliga övriga län och kommenterar istället länets position i förhållande till de övriga länen.

I diagrammet ovan mäter vi befolkningsutvecklingen de senaste tio åren (2008–2017). Kronobergs län har under denna tid haft en tillväxt på 8,4 procent (15 295 personer), vilket är något under riksgenomsnittet (9,3 procent). Trots att länets tillväxt under denna tid legat under riksgenomsnittet får tillväxtnivån bedömas, givet förutsättningarna, som god. De län som har haft en högre tillväxt än Kronoberg är storstadslänen och till dem näraliggande län. Om vi jämför med exempelvis tillväxttakten i Jönköpings län under denna period (6,6 procent) har Kronobergs län haft en mycket god tillväxttakt. Att notera är att vi här inte tar hänsyn till komponenterna bakom tillväxten. Som vi tidigare konstaterat har Kronobergs län samtidigt fortsatt problem med att attrahera invånare från andra län.

Växjö kommun är den enda kommunen i länet som tillhör kommungruppen ”Större städer”. I gruppen ingår kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. Mellan 2008–2017 uppgick den genomsnittliga tillväxttakten för denna grupp till 10,7 procent. I Växjö låg tillväxttakten under perioden på 12,3 procent. Totalt finns det 21 kommuner i gruppen, och med 12,3 procent i tillväxttakt placerar sig Växjö kommun på en sjätte plats. Endast kommunerna Uppsala, Örebro, Södertälje, Helsingborg samt Lund hade en högre tillväxttakt.

Både Alvesta- och Lessebo kommun ingår i kommungruppen ”Pendlingskommuner nära större stad”, som mellan 2008–2017 hade en genomsnittlig befolkningstillväxt på 6,3 procent. Både Lessebo- och Alvesta kommun hade under denna tid en högre tillväxttakt, 8,9- respektive 6,7 procent. Totalt består gruppen av 52 kommuner. Lessebo placerade sig på tionde plats och Alvesta på nittonde plats. Kommunerna Knivsta, Nykvarn samt Trosa var de som hade högst tillväxttakt i gruppen under den studerade perioden.

Tingsryds- och Uppvidinge kommun tillhör gruppen ”Lågpendlingskommuner till större städer”. I regel har kommunerna i denna grupp något längre avstånd till en större stad jämfört med kommunerna i gruppen ”Pendlingskommuner nära större stad”. De har även, som namnet antyder, en lägre pendlingsintensitet och ofta en mer lokalt centrerad arbetsmarknad. Mellan 2008–2017 ökade invånarantalet i denna grupp med 4 procent, vilket var högre än i både Uppvidinge (2,3 procent) och Tingsryd (0,4 procent). Gruppen innehåller totalt 35 kommuner. Uppvidinge placerade sig på plats 17 och Tingsryd på plats 25. Tillväxttakten inom gruppen var som högst i kommunerna Enköping, Uddevalla samt Ulricehamn.

Ljungby kommun är den enda i länet som tillhör gruppen ”Mindre städer”. Kommunerna i denna grupp har en relativt låg pendling och är i hög utsträckning beroende av den egna arbetsmarknaden. Kommunerna som ingår i denna grupp har relativt långa avstånd till större städer och mellan 15 000 – 40 000 invånare. Mellan 2008–2017 uppgick den genomsnittliga befolkningstillväxten i gruppen till 5,2 procent, vilket var en högre takt än i Ljungby kommun där den under samma tid låg på 3,2 procent. Totalt finns det 29 kommuner i gruppen och med 3,2 procent placerade sig Ljungby på plats 18. Varberg-, Norrtälje- samt Kalmar kommun var de kommuner i gruppen som hade högst befolkningstillväxt under den aktuella perioden. Att tillägga är att Ljungby kommun har ett relativt lågt invånarantal (28 300 invånare) jämfört med snittkommunen (44 650) i gruppen.

Markaryds- och Älmhults kommun ingår i kommungruppen ”Pendlingskommun nära mindre stad”. SKL:s definition av denna grupp är *kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/ eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun*. I både Älmhults- och Markaryds fall är de en pendlingskommun för att mer än 30 procent av de som arbetar i kommunerna kommer från en annan kommun. De är med andra ord, som vi tidigare varit inne på i denna rapport, utpräglade inpendlingskommuner. Mellan 2008–2016 hade gruppen en genomsnittlig befolkningstillväxt på 3,1 procent, vilket var en lägre tillväxt än i både Markaryd (5,9 procent) och Älmhult (11,3 procent). Älmhults kommun hade den högsta tillväxten av samtliga kommuner i gruppen, totalt 52 stycken, och Markaryds kommun hade den sjunde högsta.

Ovan genomgång visar att fem av åtta kommuner i länet har haft en högre befolkningstillväxt än deras jämförelsegrupp under tidsperioden 2008–2017. Det är viktigt att notera att genomgången inte säger något om *varför* kommunerna presterat bättre eller sämre än snittet för gruppen. Vi vet inte med säkerhet om en god prestation beror på ökad attraktivitet eller en temporär ökning som följd av ett högt utrikes flyttnetto de senaste åren. Först om några år kan vi göra den bedömningen. Således har den studerade tidsperioden flertalet osäkerhetsfaktorer som gör att ett positivt resultat med säkerhet inte kan kopplas till ökad attraktivitet.

Trots ovan nämnda osäkerhetsfaktorer går det att dra vissa slutsatser. Växjö kommun har en hög tillväxt inom en grupp som totalt sett har en mycket hög befolkningstillväxt. För länet är detta viktigt då det får stort genomslag i den totala länsstatistiken. Även i länets pendlingskommuner har tillväxten varit god. Tidigare har tillväxten i Lessebo- och Alvesta, mätt i invånarantal, varit relativt blygsam. Den tilltagande tillväxten i de båda kommunerna kan indikera att Växjös tillväxt har fått positiva spridningseffekter även utanför kommunen.

Tingsryds- och Uppvidinge kommun, som inte är lika utpräglade pendlingskommuner, och som har längre restidsavstånd till Växjö, har haft en lägre befolkningstillväxt än snittet för jämförelsegruppen. En anledning till detta kan vara att finanskrisen, som drabbade industrikommuner hårt, minskade antalet försörjningsmöjligheter i kommunerna samtidigt som utpendlingen inte kunnat kompensera för detta. Trots

detta hade Uppvidinge kommun en positiv befolkningsutveckling under perioden, om än under jämförelsegruppens snitt.

Även Ljungby kommun har haft en lägre befolkningstillväxt än jämförelsegruppen. Som vi nämnde tidigare inverkar storleksfaktorn i detta fall, exempelvis återfinns Kalmar och Kristianstad i samma grupp. Dock har även Ljungby kommun en stor industrisektor och en begränsad utpendling till en större arbetsmarknad, vilket kan ha påverkat utvecklingen, särskilt med anledning av finanskrisen.

Älmhults- och Markaryds kommun har haft en högre befolkningstillväxt än jämförelsegruppen. Detta kan indikera att kommunerna i högre utsträckning än förut börjat dra nytta av det faktum att de har många arbetstillfällen i relation till den egna befolkningen. Att de har ett högt positivt pendlingsnetto innebär att det finns potential att attrahera inflyttare som idag väljer att pendla till kommunerna.

INRIKES FLYTTNINGAR TILL OCH FRÅN KRONOBERGS LÄN

I detta avsnitt ska vi fördjupa oss i varför Kronobergs län har ett negativt inrikes flyttnetto. Ett negativt inrikes flyttnetto indikerar att länet har en låg attraktionskraft för boende. Samtidigt har länet ett mycket högt inpendlingsnetto, vilket indikerar att regionen har en attraktiv arbetsmarknad.

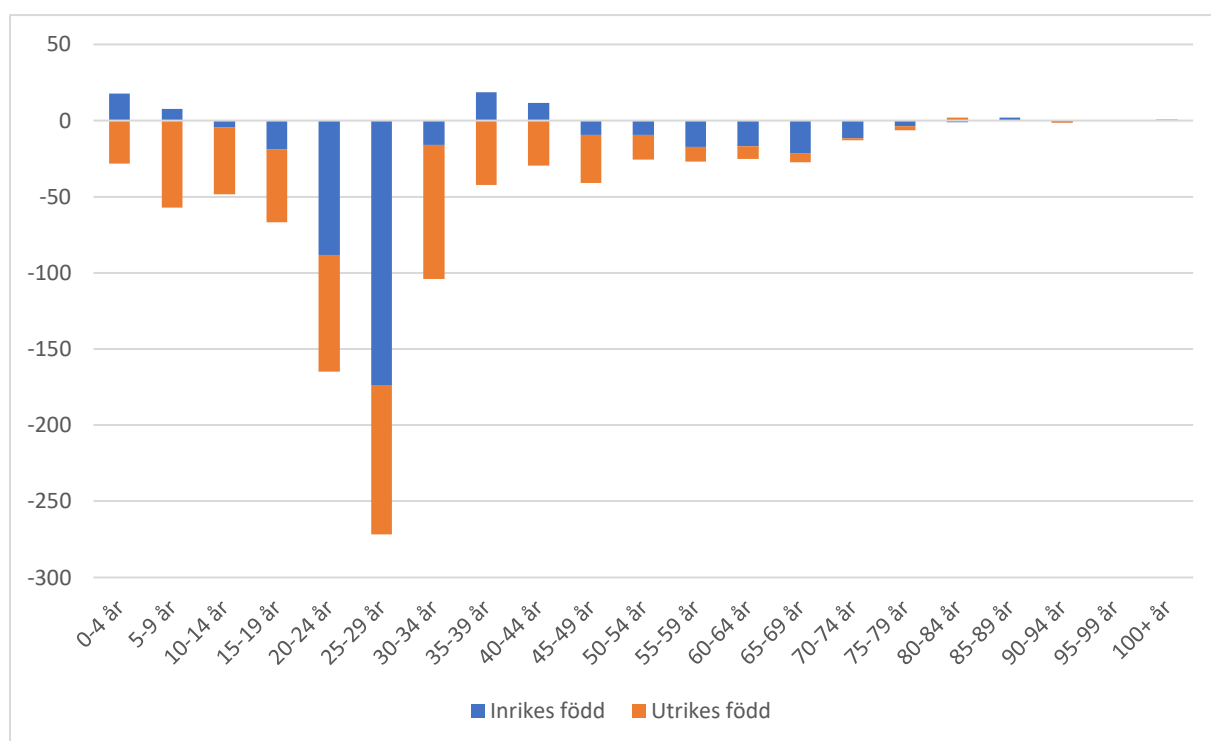

Diagram 20: Inrikes flyttnetto för Kronobergs län, efter femårsklasser, årligt genomsnitt (2013–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Att länet har ett negativt inrikes flyttnetto beror främst på en negativ nettoflyttning av ungdomar mellan 20–34 år. Antalet flyttrörelser minskar sedan relativt drastiskt när vi går högre upp i åldrarna, delvis beroende på att många bildar familj och stadgar sig. Det negativa nettot för ungdomar mellan 20–29 år har flera förklaringar. Många ungdomar väljer att flytta för att studera när de går ut gymnasiet, ofta utanför hemregionen. Å andra sidan gäller detta även för andra regioner. De senaste fem åren har antalet inflyttningar av ungdomar till länet i denna ålder inte balanserat antalet utflyttningar. Detta gäller både för inrikes- och utrikes födda ungdomar. I åldersgruppen 25–29 år återfinns även de personer som har studerat klart en utbildning på universitet. Att länet har ett negativt netto för ungdomar i denna ålder indikerar att många av de som tar en högskoleexamen i länet flyttar vidare efter studierna.

Från och med 30-årsåldern förändras sammansättningen av flyttnettot till och från länet. Från och med denna ålder står utlandsfödda för en majoritet av länets negativa flyttnetto. Tittar vi exempelvis på åldersgruppen 35–44 år har länet ett positivt flyttningsnetto om vi endast ser till inrikes födda. Nettot är

även positivt för inrikes födda i åldrarna 0–9 år, vilket hänger samman med att det i regel är barnfamiljer som flyttar till länet där anhörigpersonerna är mellan 35–44 år. Till viss del är denna grupp så kallade återvändare som sedan tidigare har en relation till länet. Det är dock viktigt att notera att återvändargruppen och inflyttningen av barnfamiljer är långt mindre än gruppen unga som flyttar ut från länet. Av länets invånare är 56 procent födda i Kronobergs län.

Mellan 2013–2017 flyttade det i årligt genomsnitt ut 6 733 personer från länet till ett annat län och 5 812 flyttade in till länet från ett annat län. Det genomsnittliga inrikes flyttnettot var under denna period -921 personer om året. Utlandsfödda stod för 32 procent av utflyttningarna, trots att gruppen endast utgör 19 procent av länets befolkning totalt. Totalt var nettot för utlandsfödda under denna period -585 personer om året. För inrikes födda var det -336 personer om året. En förklaring till att utlandsfödda bidrar mer till länets negativa netto är att länet under den studerade perioden haft en relativt sett hög inflyttning från utlandet. Den högre flyttintensiteten bland utlandsfödda beror bland annat på att en hög andel bland gruppen söker sig till större städer efter att ha erhållit uppehållstillstånd i en första ankomstkommun, ofta mindre kommuner. Det negativa nettot för utrikes födda under denna period indikerar med andra ord att, relativt sett, andra län är mer attraktiva för gruppen.

Inrikes födda kvinnor har en något högre flyttintensitet än inrikes födda män. Under perioden 2013–2017 flyttade 30 kvinnor per 1000 invånare från länet, motsvarande nivå för inrikes födda män var 28 utflyttare per 1000 invånare. Utflyttintensiteten från länet är som högst bland utlandsfödda män. För dem ligger utflyttningensintensiteten på 73 utflyttare per 1000 invånare. För utlandsfödda kvinnor låg nivån på 55 utflyttare per 1000 invånare.

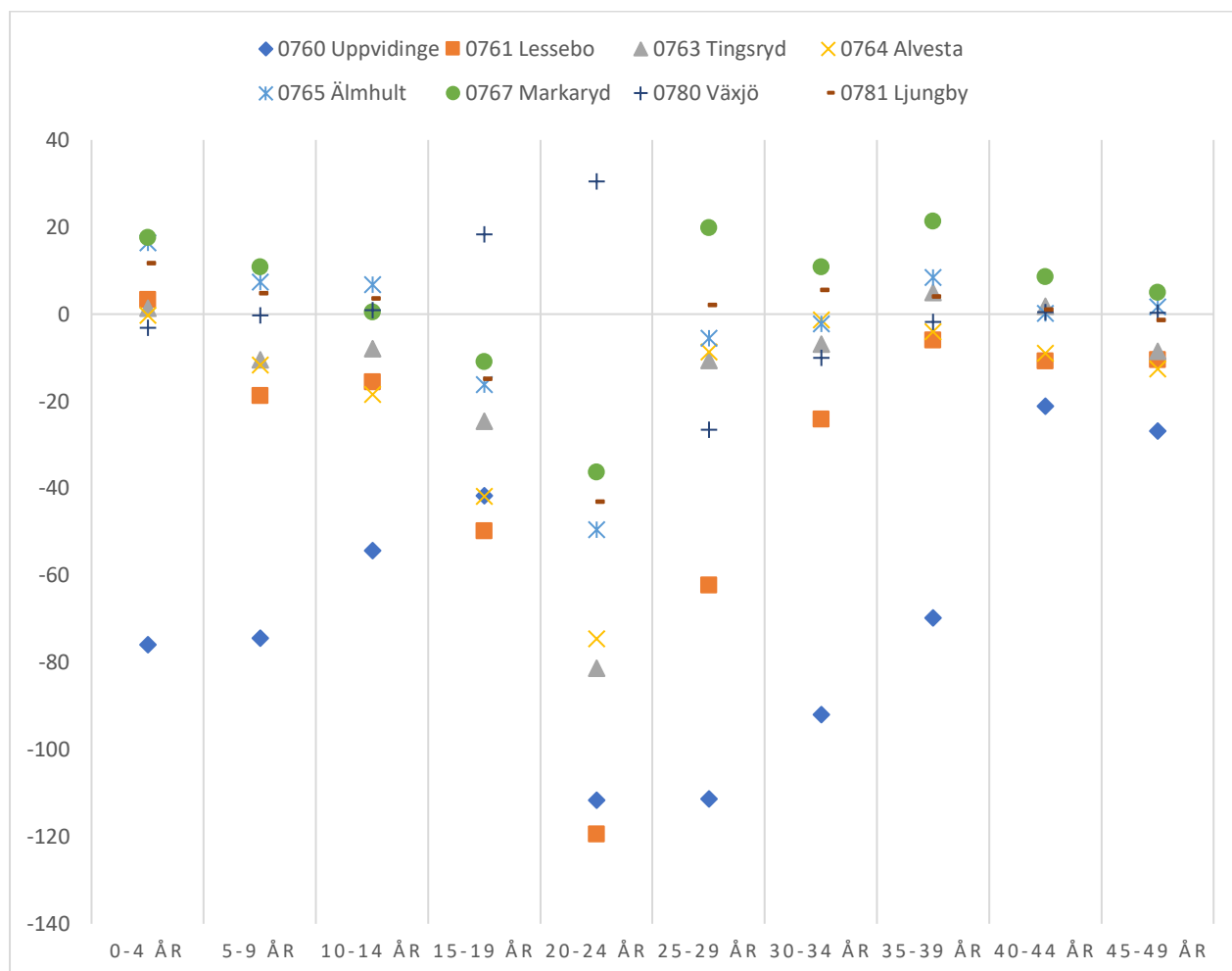

Diagram 21: Inrikes flyttnett för länets kommuner, efter femårsklasser, årligt genomsnitt (2013-2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Kommunerna i länet har olika flyttprofiler. Samtliga kommuner i länet, förutom Växjö, förlorar främst invånare som är mellan 20–24 år. I denna ålder är flyttintensiteten hög och i regel beror det på att många flyttar för att studera, vilket gynnar universitetsstäderna, i detta fall Växjö. Tittar vi istället på äldre och yngre åldersgrupper ser bilden annorlunda ut. För dessa grupper har bland annat Markaryds- och Ljungby ett positivt flyttnetto. I egenskap av mer arbetsorienterade kommuner, utan större universitet, blir dessa kommuner mer attraktiva för inflyttning i senare åldrar. Detta genererar i regel även en inflyttning av barn, då anhörigpersonerna som flyttar in ofta är föräldrar och i familjebildande ålder. Växjö kommun har däremot ett negativt flyttnetto sett till de som är i yngre arbetsför ålder. Detta hänger delvis samman med att universitetsstudenter flyttar vidare efter studierna.

De senaste fem åren (2013–2017) har Markaryds kommun lyckats balansera utflyttningen av 20–24 åringar genom inflyttning av andra åldersgrupper, vilket genererat ett positivt inrikes flyttnetto under denna period. Även Ljungby- och Älmhults kommun har legat nära denna balans under perioden. Att nå en sådan balans är eftersträfvansvärt för alla kommuner som inte är en universitetskommun. Faktum är att det är svårt, om ens önskvärt, att motverka utflyttningar av personer som flyttar för att studera. Däremot är det positivt, och möjligt, för kommuner utan ett universitet, att attrahera inflyttare som är i yngre arbetsför ålder och som studerat klart och står i begrepp att bilda familj. När det gäller kommunerna Markaryd-, Ljungby- och Älmhults kommun, som har haft ett förhållandevis högt flyttnetto för personer i denna grupp, är det intressant att notera att det är utlandsfödda som genererat ett stabilt inrikes flyttnetto. Ser vi till inrikes födda är det inrikes flyttnettot för dessa kommuner istället negativt. Detta indikerar att dessa kommuner verkar vara vinnare när det gäller sekundäromflyttning av utlandsfödda.

För kommunerna Uppvidinge och Lessebo är det inrikes flyttnettot mycket lågt sett till de studerade åldersgrupperna. Detta beror delvis på att kommunerna haft en hög invandring de senaste åren och som genererat en hög sekundäromflyttning. De båda kommunerna har även ett negativt inrikes flyttnetto även om vi endast ser till inrikes födda. Detta gäller även för Tingsryds kommun som har ett negativt inrikes flyttnetto både sett till inrikes- och utrikes födda.

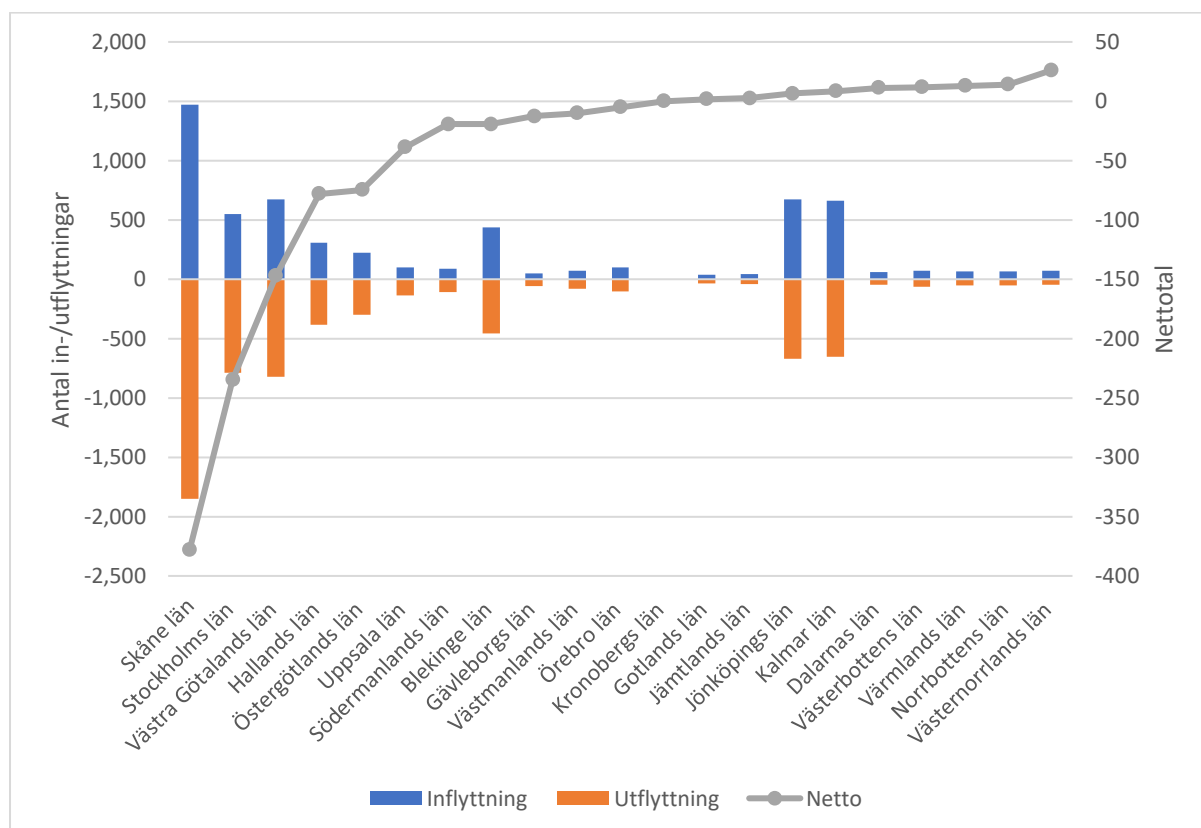

Diagram 22: In- och utflyttningar till och från Kronobergs län, riktade flyttningsrelationer. Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Den stora delen av flyttningarna till- och från länet sker i relation till grannlänen och storstadslänen. Utbytet med de övriga länen är ytterst begränsat. Länets negativa inrikes flyttnetto uppstår främst i relation till storstadsregionerna. Skåne län är det populäraste länet att flytta till och det är även från Skåne som Kronobergs län har den högsta inflyttningen. Dock är det fler kronobergare som flyttar till Skåne än skåningar som flyttar till Kronoberg. De län som Kronobergs län förlorar flest invånare till, i förhållande till antalet inflyttare från dem, är i rangordning; Skåne-, Stockholms-, Västra Götalands-, Hallands- samt Östergötlands län. Även om antalet in- och utflyttningar till- och från Blekinge-, Jönköpings- samt Kalmar län är många till antalet är nettosiffran nära noll. Med andra ord är det, till skillnad mot storstadsregionerna, ungefär lika många som flyttar mellan länen.

De senaste fem åren har kommunerna Alvesta, Tingsryd, Lessebo samt Uppvidinge haft det största flyttutbytet i relation till Växjö kommun. Samtliga av dem har ett negativt netto i relation till Växjö. Växjö kommun har sitt största utbyte med Alvesta kommun, sedan följer de tre storstadskommunerna. Växjö kommuns positiva inrikes flyttnetto kommer dels från de mindre grannkommunerna i länet, dels från mindre kommuner utanför länsgränsen, exempelvis Hultsfred, Vetlanda, Gislaved samt Nybro. Även Ljungby kommun har Växjö kommun som starkaste flyttningssamband. Dock är den svagare än för de kommuner som gränsar till Växjö. Ljungby har även ett stort utbyte västerut, med Halmstad och Göteborg. De senaste fem åren har Ljungby kommun haft ett positivt flyttnetto i relation till Alvesta, Hylte samt Uppvidinge. Under samma period har kommunen förlorat flest invånare till Halmstad, Helsingborg samt Göteborg. Markaryds kommun har störst utbyte med Ljungby-, Hässleholm- samt Halmstads kommun. Kommunen har ett positivt netto i förhållande till Hässleholms-, Uppvidinge-, samt Kristianstads kommun. Däremot är nettot negativt i relation till kommunerna Lund, Laholm samt Göteborg. Älmhults kommun är den kommun i länet med mest dragning söderut. De tre starkaste flyttrelationerna är i relation till kommunerna Osby, Växjö samt Malmö. Kommunen har ett positivt netto i relation till Alvesta, Lessebo samt Tingsryd. Däremot förlorar man invånare till Malmö, Växjö samt Lund.

I sammanhanget är det intressant att fråga sig vad det är som får en människa att flytta till en viss plats? Varför är vissa platser mer attraktiva än andra?

En grundförutsättning för att människor ska överväga att flytta till en plats är att där finns möjlighet till att få ett arbete eller en försörjning i form av studier. Här är det dock viktigt att poängtera att arbetena inte behöver finnas i den potentiella boendekommunen, utan tillgången till arbete är vad som är viktigt – arbetsmarknaden kan lika gärna finnas i en intilliggande kommun, så länge kommunikationerna dit är tillräckligt bra för att möjliggöra pendling.

Utöver försörjningsmöjligheter behöver en plats erbjuda potentiella inflyttare en rad olika saker för att de ska uppfatta platsen som attraktiv. Helheten av de olika delarna en plats erbjuder kan beskrivas som den erbjudna livsmiljön. En livsmiljö består av fysiska dimensioner, så som platsens arkitektur och naturmiljöer, men också av sociala och kulturella faktorer som känslan av trygghet, sammanhållning, tolerans och öppenhet hos befolkningen som bor på platsen. Inte minst omfattar attraktiva livsmiljöer olika boendialternativ. Tillgång till vackra boendemiljöer stärker en plats attraktivitet. Boende vid vatten, eller nära tillgång till kollektivtrafik och service är typiska egenskaper som förknippas med ett attraktivt boende. Enligt studier som följt olika flyttgenerationer har boendet kommit att tillmätas allt större betydelse. En bostad som motsvarar flyttarens preferenser sett till storlek, pris och placering är därför av stor betydelse ur ett attraktivitetsperspektiv.

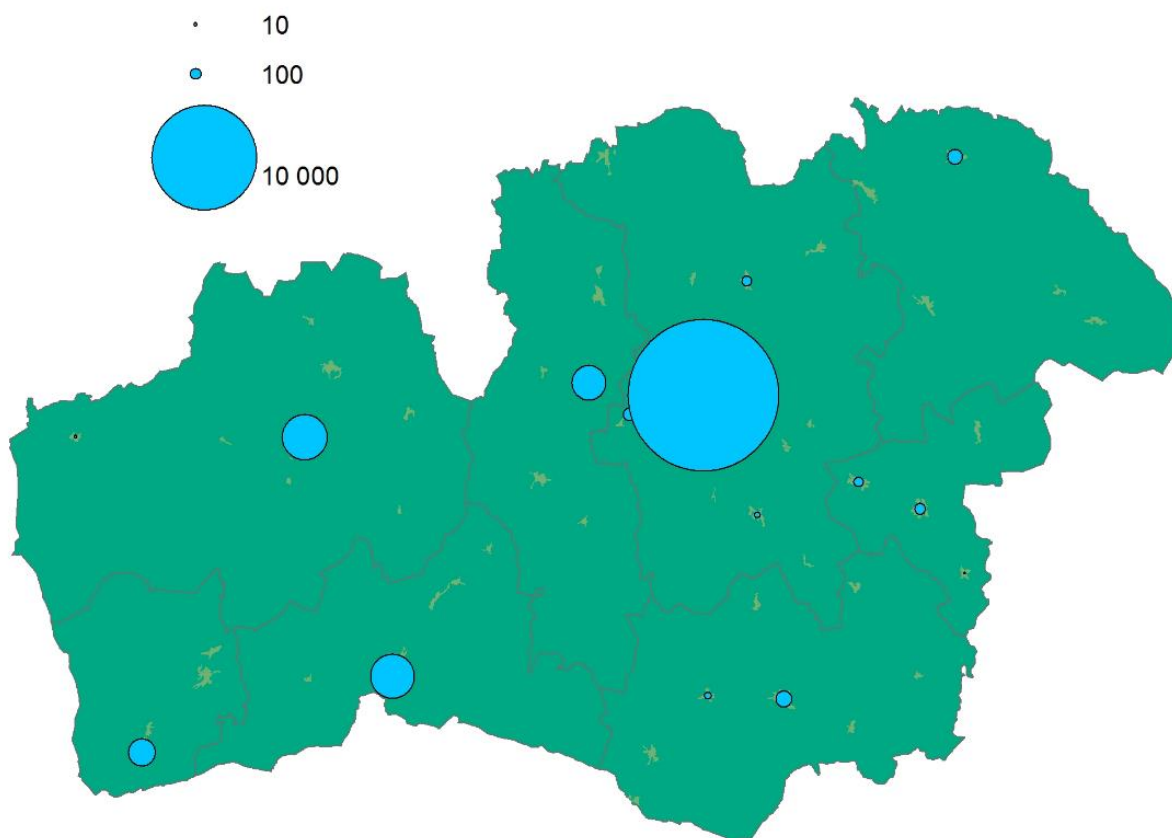
Utöver boende- och arbetsmöjligheter är ett tillfredsställande serviceutbud något som bör finnas på en plats för att den ska anses attraktiv. Med service avses här både offentlig- och privat sådan. En viktig anmärkning här är att serviceutbudet i viss utsträckning är platsbundet. Sådan service som kan definieras som ”vardaglig” bör helt enkelt inte ligga allt för långt från hemmet. Det är inte helt enkelt att avgränsa vad som är platsbundna egenskaper, alltså sådant som bör finnas på en plats, eller vad som endast behöver vara tillgängligt att nå inom en viss restid. En måttstock som kan användas är att utgå från vad som i regel är ”sällanköp” och ”vardagsköp” i människors liv.

En god kvalitet på det grundläggande serviceutbudet är förmodligen i flera fall viktigare än ett stort handels- och nöjesutbud, som istället kan nås genom goda kommunikationer. En plats attraktivitet är även beroende av hur det sociala kapitalet på platsen ser ut. Att definiera socialt kapital, eller mäta det, är svårt. En vanlig definition är dock att socialt kapital inkluderar att människor litar på varandra och känner trygghet. Tillgång till mötesplatser och en stark civil sektor utgör i detta sammanhang viktiga faktorer. Det är när människor möts som tillit uppstår. I den meningen utgör ett rikt föreningsliv grund för ett starkt socialt kapital. Föreningar bidrar även till att ett stort utbud av olika aktiviteter finns att tillgå på platsen.

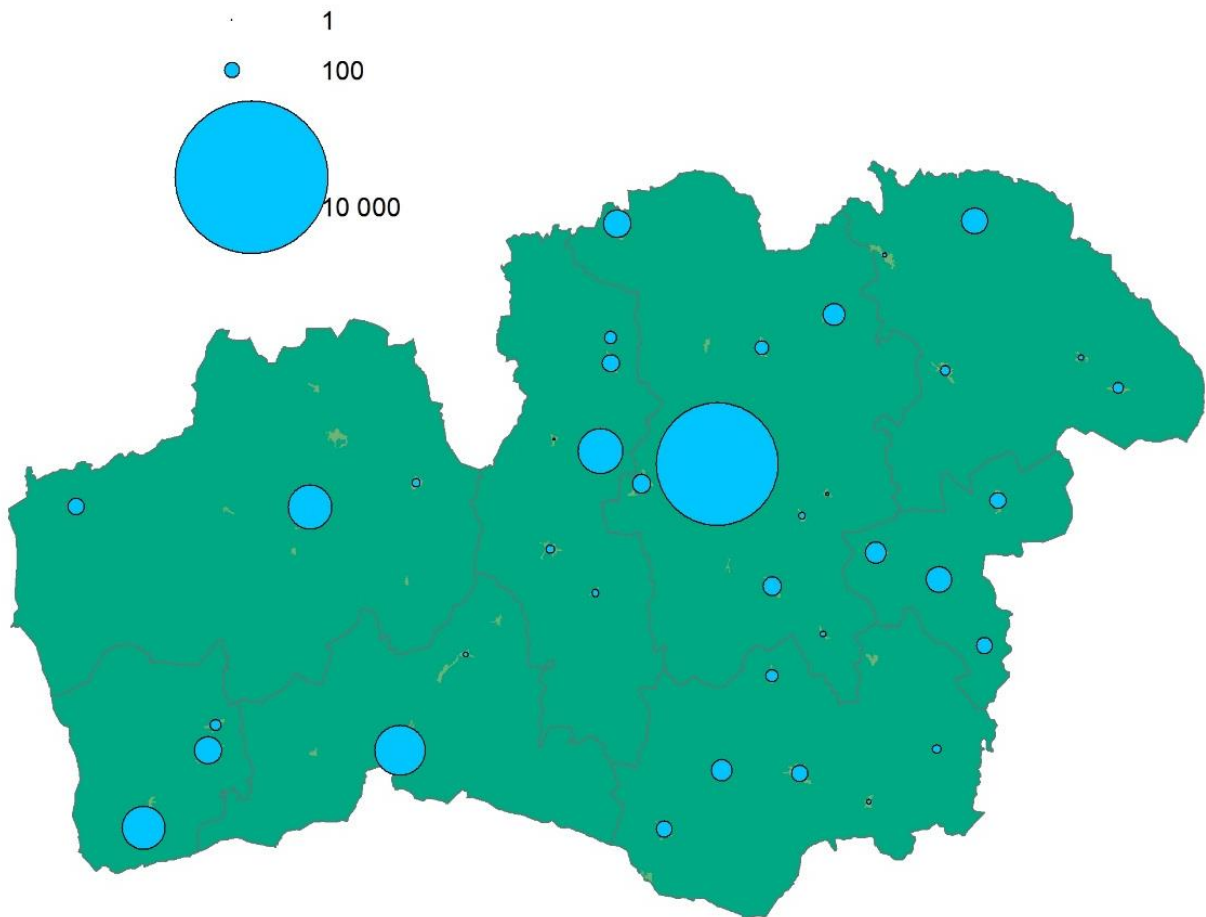
Slutligen är en plats attraktivitet beroende av den kollektiva föreställning som finns om platsen. En del platser är behäftade med ett dåligt rykte, andra av ett gott sådant. Exempelvis är det lätt att platser som växer hamnar i en positiv spiral – fler människor innebär större skatteunderlag som frigör kapital för utvecklingsinsatser som i sin tur skapar en känsla av utveckling och framåtskridande. Motsatt gäller att platser med en negativ befolkningsutveckling kan hamna i en negativ spiral, där det minskade befolkningsunderlaget leder till neddragningar och en känsla av tillbakagång.

TÄTORTERNAS UTVECKLING

På tätortsnivå är befolkningsutvecklingen i regel mer volatil än när man ser till en hel kommun. Vissa delar av en kommun kan ha en positiv befolkningsutveckling även om kommunen som helhet tappar invånare. Exempelvis kan vissa orter ligga strategiskt till i förhållande till arbetsmarknader utanför den egna kommunen, eller ha andra kvaliteter som attraherar människor att flytta dit.

Karta 17: Befolkningsutveckling på tätortsnivå, faktiska tal (1990–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 18: Befolkningsutveckling på tätortsnivå, faktiska tal (2000–2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Sedan 1990 har endast 15 tätorter i länet haft en positiv befolkningsutveckling. Vid utgången av 2017 fanns det 46 tätorter i Kronobergs län. Jämfört med 1990 är det färre tätorter som en följd av att flertalet har förlorat sin status som tätort som en följd av att invånarantalet kommit att understiga 200 personer. Samtliga av kommunernas centralorter har växt sedan 1990. Vi kan därför tala om en inomkommunal befolkningskoncentrering under denna period; i samtliga kommuner har andelen av befolkningen som bor i centralorten ökat. I faktiska tal är det Växjö, Ljungby samt Älmhult som har haft den högsta befolkningsstillväxten. Förutom de kommunala centralorterna har även Gemla, Rottne, Urshult, Ingelstad, Lidhult samt Skruv växt under denna period.

Om vi ser till tätorternas utveckling ur ett kortare tidsperspektiv, 2000–2017, har 31 tätorter i länet haft en positiv befolkningsutveckling. Det var främst under andra hälften av nittiotalet som många tätorter minskade och under senare år har utvecklingen vänt i flera av dem, ofta som en följd av en ökad invandring. I procent har flera av de mindre tätorterna under denna period haft en exceptionell hög befolkningsstillväxt. I exempelvis Urshult, Skruv samt Lamhult har invånarantalet ökat med 20 procent under denna period.

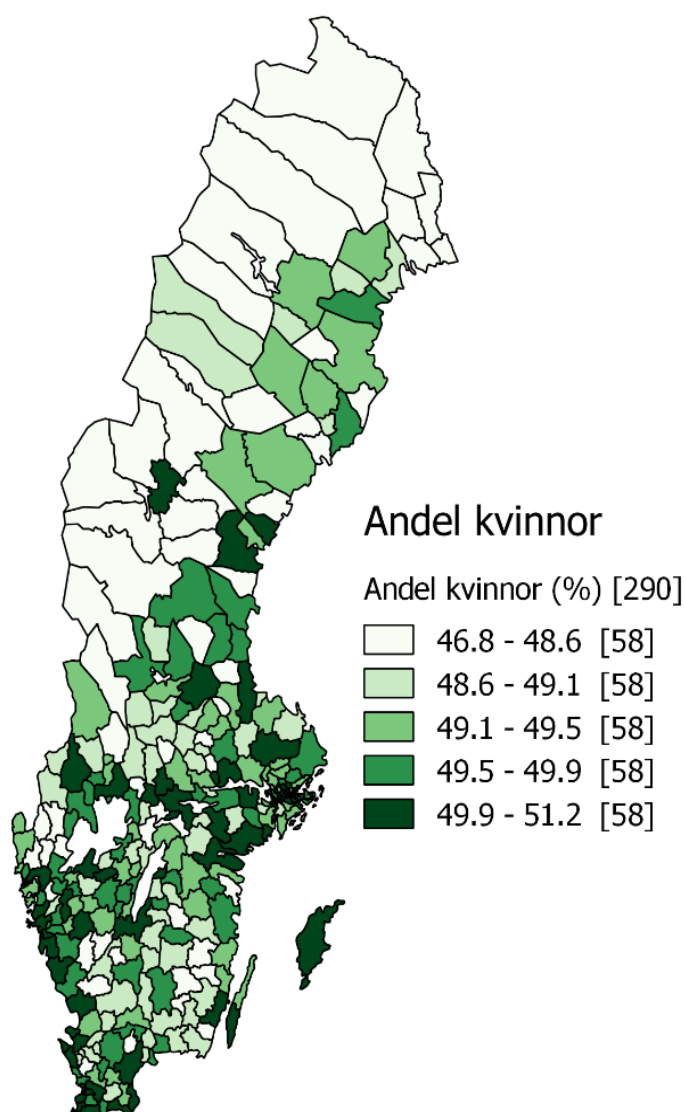
Det är svårt att dra några generella slutsatser om varför flera orter har haft en tillväxt under 2000-talet. Tidigare studier Region Kronoberg genomfört pekar på att invandringen har bidragit till återupphämtningen i flera mindre orter, ofta med anledning av att där fanns lediga bostäder. I dessa fall finns en risk att uppgången endast blir temporär om sekundäromflyttningen blir omfattande. Särskilt gäller detta för orter med långa avstånd till större arbetsmarknader och som under längre tid haft en negativ befolkningsutveckling. I andra fall kan en stabilare befolkningsutveckling under de senaste åren snarare handla om att orten kunnat dra nytta av sitt strategiska läge i förhållande till andra orter. Ofta är detta så kallade pendlingsorter med närhet till större arbetsmarknader, exempelvis Gemla.

För en mer utförlig genomgång av orternas utveckling och profil hänvisar vi till rapporten *Ortsutveckling i Kronobergs län* som Region Kronoberg har tagit fram.

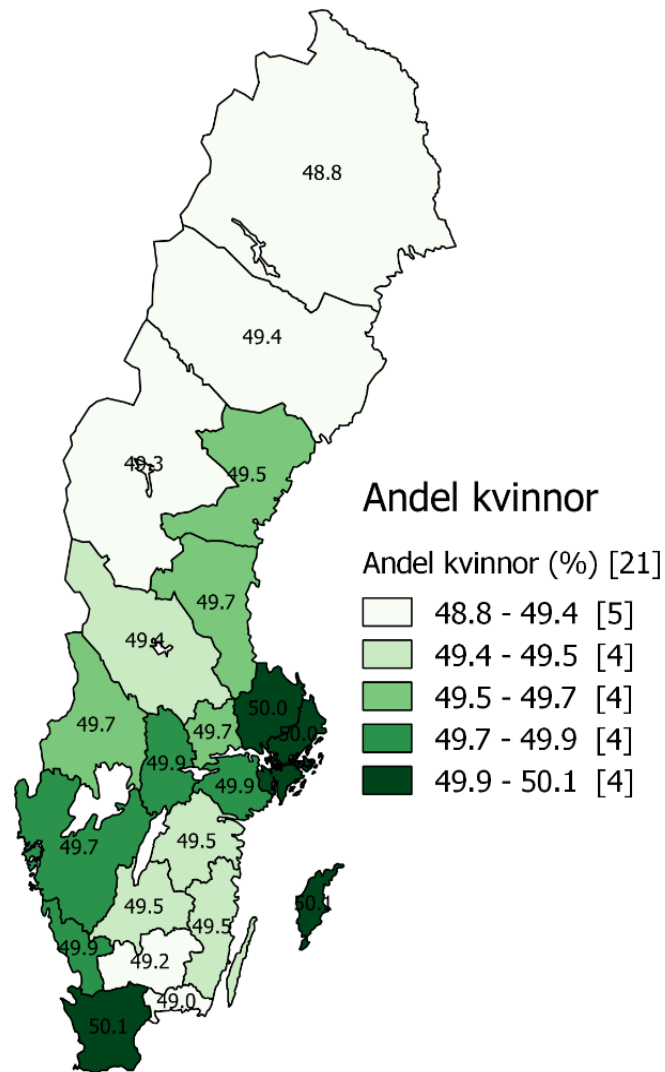
BEFOLKNINGS- OCH ÅLDERSSTRUKTUR I KRONOBERGS LÄN

2015 var ett historiskt år för Sverige; för första gången sedan befolkningsstatistikens födelse kom antalet män att överstiga antalet kvinnor. I Kronobergs län har detta förhållande dock varit rådande sedan lång tid tillbaka. Men under 2000-talet har könsgapet ökat i en historiskt sett hög takt och 2017 var endast 49,2 procent av länets befolkning kvinnor, i riket låg nivån på 49,8 procent. I faktiska tal bor det drygt 3 300 fler män än kvinnor i länet.

Den huvudsakliga förklaringen till att det idag bor fler män än kvinnor i Sverige är att det är fler män som flyttar hit från andra länder. Den historiskt sett höga invandringen under de senaste åren har därmed bidragit till det rådande mansöverskottet. Ytterligare faktorer till överskottet är att män lever allt längre och att det föds fler pojkar än flickor. Tillsammans med Blekinge län har Kronoberg den lägsta andelen kvinnor bland befolkningen i de södra delarna av Sverige.

Karta 19: Andel kvinnor av befolkningen, kommunal nivå (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 20: Andel kvinnor av befolkningen, regional nivå. Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Det finns regionala skillnader sett till hur stor andel av befolkningen som utgörs av kvinnor eller män. Högst är andelen kvinnor i regioner med ett näringsliv som har en mer service- och tjänsteinriktad branschstruktur. I län med hög branschkoncentration till industri- och råvarusektorn är andelen män högre. Kronobergs län har ett, i kulturgeografiska termer, ”traditionellt genuskontrakt”: Näringslivet är dominerat av branscher med en hög andel män anställda, exempelvis industri- och IT-sektorn, kvinnorna föder barn tidigare än kvinnor i riket och högt utbildade kvinnor flyttar i högre utsträckning än högt utbildade män från länet.

Regioner med ett modernt genuskontrakt, exempelvis Stockholm och Skåne, har ett mer diversifierat näringsliv där branscher som är mer jämställda utgör en större del av arbetsmarknaden. Detta innebär att dessa regioner erbjuder fler karriärmöjligheter för kvinnor, givet könsuppdelningen på arbetsmarknaden, därav en högre andel kvinnor bland befolkningen. I turistintensiva regioner, likt Gotland, finns ett mer otraditionellt genuskontrakt där det är förhållandevis vanligt att kvinnor är egenföretagare.

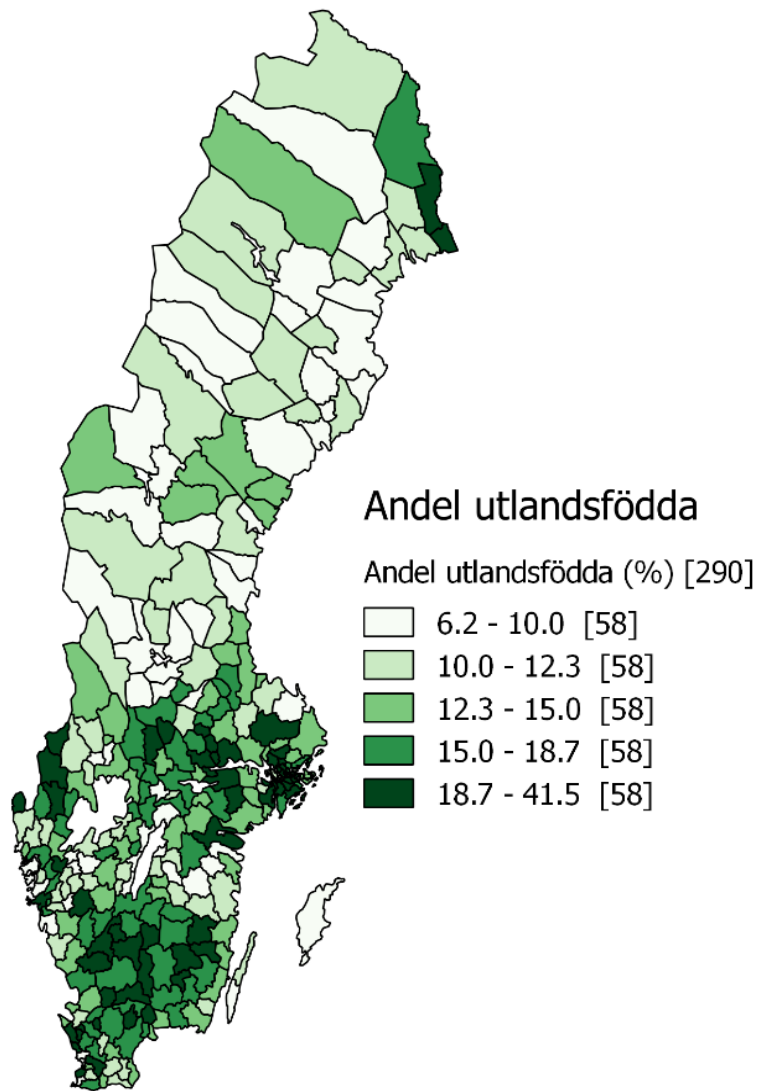
Inom Kronobergs län återfinns ett liknande mönster som i riket; andelen kvinnor av befolkningen är som högst i de mer service- och tjänsteintensiva kommunerna, som lägst i de mer industritunga. Ett annat samband är att de kommuner som har haft en hög invandring även har ett relativt högt mansöverskott, exempelvis Uppvidinge- och Lessebo kommun. Andelen kvinnor är som lägst i Uppvidinge kommun (47,7 procent) och som högst i Växjö kommun (49,6 procent).

På länsnivå finns den största överrepresentationen av män inom åldersgruppen 15–24 år. I denna grupp går det 114 män på 100 kvinnor. Högre upp i åldrarna jämnar fördelningen ut sig, men männen är

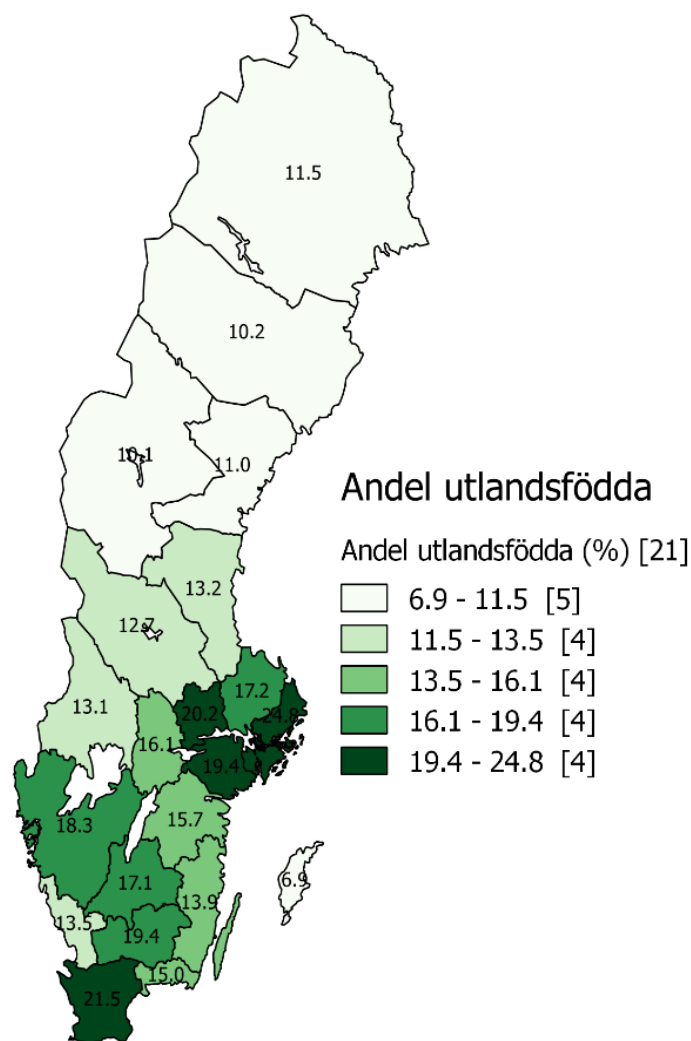
överrepresenterade långt upp i åldrarna. I en del kommuner och inom vissa åldersgrupper är männens överrepresentation påtaglig. I exempelvis Uppvidinge kommun går det 133 män på 100 kvinnor i åldersgruppen 25–34 år. I Tingsryds- och Lessebo kommun går det 124–126 män på 100 kvinnor när vi tittar på åldersgruppen 15-24 år.

Vilken betydelse har då mansöverskottet? I Sverige har Bo Rothstein, professor i statsvetenskap, behandlat frågan i samband med hans medverkan i Framtidskommissionens arbete. Rothstein menar att unga män som inte hittar ett arbete eller en partner riskerar att hamna i ett långvarigt utanförskap som förhöjer risken för att falla in i kriminalitet och samröre med extremistiska strömningar. Att just unga män utpekas som en riskgrupp har flera olika skäl. Ett av de främsta skälen är att unga män presterar sämre i skolan än unga kvinnor. I takt med de ökade kunskapskraven på arbetsmarknaden försvinner många av de arbeten som traditionellt sett lågutbildade män har verkat inom, exempelvis inom industrin. Svårigheterna att ta sig in på arbetsmarknaden leder i sin tur, enligt Rothstein, till svårigheter att hitta en partner, vilket förstärker känslan av att ha blivit ”ratad”. Detta skapar en grund för samhällsmissnöje, våld och extremism.

Att länet relativt sett har en lägre attraktivitet för kvinnor kan på sikt även hämma kompetensförsörjningen i länet. I de studier OECD genomfört om länet pekar de just på denna faktor; fler välutbildade kvinnor behövs inom exempelvis industrisektorn för att länet ska kunna bli en mer kunskapsintensiv ekonomi. Att locka kvinnor till de mer tekniska branscherna skulle på sikt kunna öka länets inflyttningsattraktivitet för kvinnor.

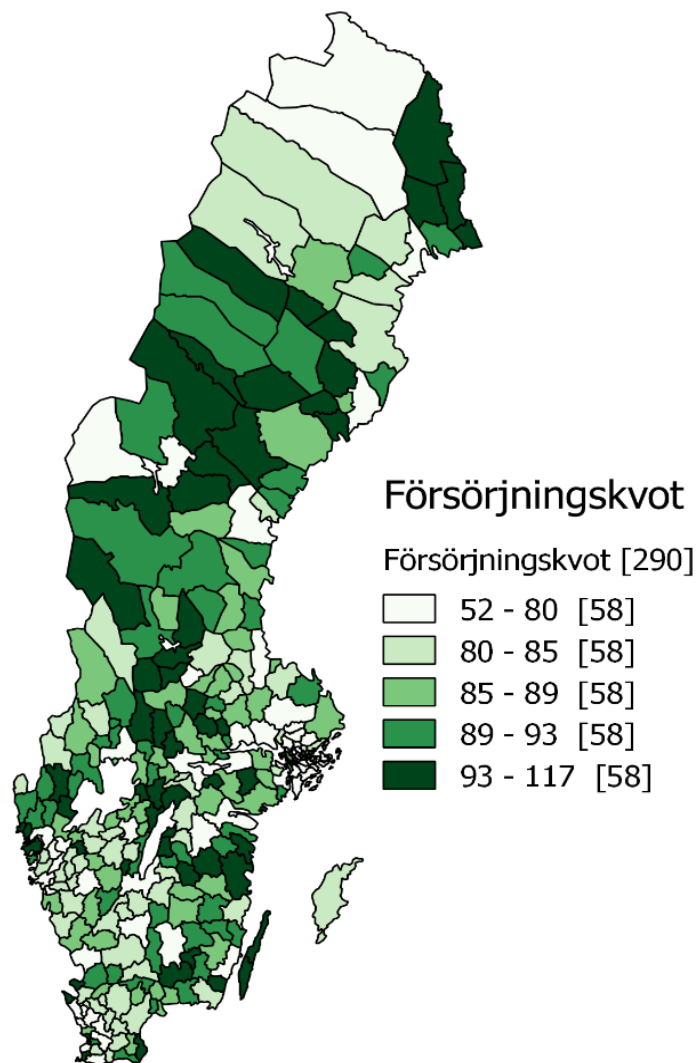
Karta 21: Andel utlandsfödda av befolkningen, kommunal nivå (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

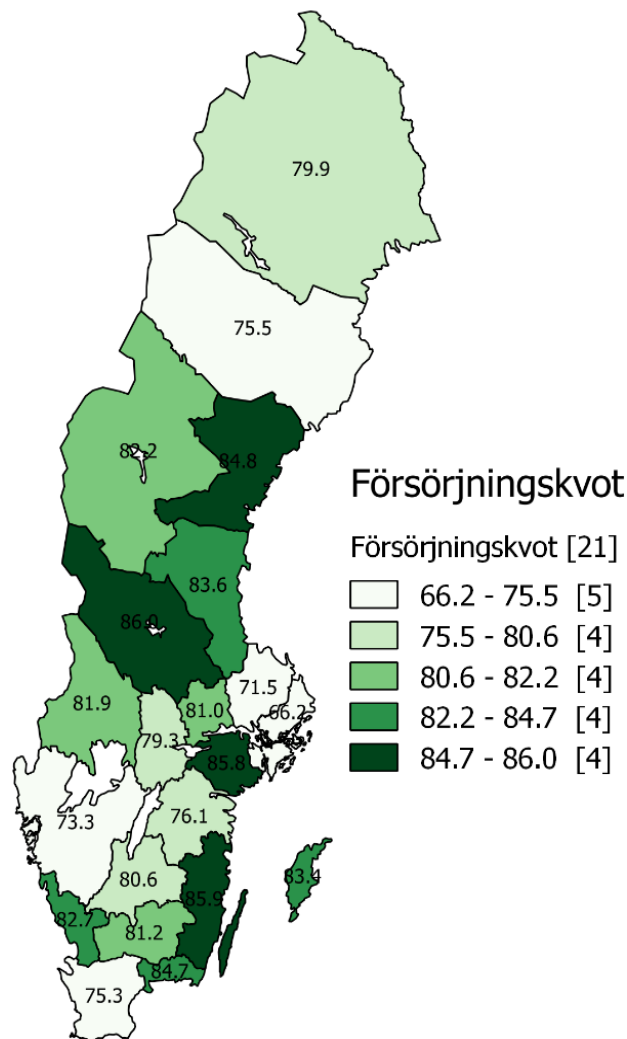
Karta 22: Andel utlandsfödda av befolkningen, regional nivå (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

I Kronobergs län är 19,4 procent av befolkningen född i ett annat land än Sverige. Detta är över riksgenomsnittet där andelen uppgår till 18,5 procent. Under relativt kort tid har andelen utlandsfödda boende i länet ökat förhållandevis mycket. I början av 00-talet var endast nio procent av länets befolkning född utanför Sverige. Jämfört med övriga län har Kronobergs län den femte högsta andelen utlandsfödda bland befolkningen. Som högst är andelen i Stockholms- och Skåne län. Som lägst är den i Jämtlands- och Gotlands län. Av länets kommuner har fem av dem en högre andel utlandsfödda bland befolkningen än riksgenomsnittet. Som högst är andelen i Älmhults-, Markaryds- samt Lessebo kommun, där den ligger på mellan 23–26 procent. Som lägst är andelen i Tingsryds kommun där den ligger på 15,9 procent. I Växjö kommun ligger andelen på 18,1 procent och i Ljungby kommun på 18,3 procent.

51,4 procent av de som bor i Kronobergs län och som är födda i ett annat land än Sverige är män, vilket är något över nivån för inrikes födda i länet där andelen män ligger på 50,7 procent. De utlandsfödda invånarna i länet har en betydligt yngre åldersprofil än de inrikes födda. Försörjningskvoten för utlandsfödda är 43,5 och för inrikes födda 93,3. Sedan 2000 har utlandsfödda stått för hela arbetskraftstillväxten i länet och totalt har antalet invånare arbetsför ålder ökat med drygt 8 000 personer. Utan invandringen hade länet istället haft en minskning på 7000 personer i arbetsför ålder. Nästan var fjärde person i arbetsför ålder i länet är född i ett land utanför Sverige, vilket är något över riksgenomsnittet (23,5 procent).

Karta 23: Demografisk försörjningskvot, kommunal nivå (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Karta 24: Demografisk försörjningskvot, regional nivå (2017). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Medelåldern i Kronobergs län är 41,5 år, vilket är 0,3 år mer än riksgenomsnittet. Försörjningskvoten i länet är 81,2 vilket även det är över riksgenomsnittet som ligger på 75,3. År 2000 låg kvoten i Kronobergs län på 75,1. En anledning till att den har ökat är att den stora kullen fyrtiotalister nu inträtt i pensionsålder, men även att antalet barn och ungdomar har blivit fler. Det finns stora regionala variationer sett till försörjningsbördan i länen. Som högst är den i Dalarnas län där den ligger på 86. I Stockholms län, där den är som lägst, ligger den endast på 66.

På kommunal nivå är skillnaderna i försörjningskvoten betydande. Totalt har elva kommuner i Sverige en kvot som överstiger 100, vilket innebär att det är fler som ska ”försörjas” än antalet personer som ska ”bidra”. Det finns dock olika anledningar till varför dessa kommuner har en hög försörjningskvot. En del av kommunerna i denna grupp är populära inflyttningskommuner för pensionärer, exempelvis Borgholm. Andra kommuner i gruppen, som Pajala, har en hög kvot för att de genomgått en strukturell befolkningsminskning och som en följd av den har andelen äldre ökat betänkligt. En tredje variant är Lomma kommun, där andelen barn och unga är mycket hög. Det finns således olika drivkrafter till varför en kommun har en hög försörjningskvot. I regel har dock kommuner med en hög försörjningskvot det för att inflyttningen av yngre är låg samtidigt som utflyttningen av yngre bidrar till en äldre åldersstruktur då det är den äldre delen av befolkningen som bor kvar.

I Kronobergs län har kommunerna Uppvidinge, Markaryd, Lessebo, Tingsryd samt Alvesta en försörjningskvot på 89 eller mer. Som högst är den i Lessebo där den ligger på 96. Att Lessebo kommun hamnar högt beror dels på att försörjningsbördan från de äldre ligger över riksgenomsnittet, dels på att

försörjningsbördan från de yngre är långt över riksgenomsnittet. Försörjningsbördan från de yngre i kommunen är högre än försörjningsbördan från de äldre. Medelåldern i Lessebo kommun är 41,7 år. Även Alvesta kommuns kvot på 90 förklaras främst genom att försörjningsbördan från de yngre är hög, medelåldern i kommunen ligger på 41,8 år. I Tingsryds-, Markaryds- samt Uppvidinge kommun förklaras den relativt höga kvoten främst av att försörjningsbördan från de äldre är över riksgenomsnittet, vilket den relativt höga medelåldern i de nämnda kommunerna påvisar (43,8–46 år).

I kommunerna Älmhult, Växjö samt Ljungby är försörjningskvoten betydligt lägre än i ovan nämnda kommuner. I Älmhult är den 82,9, i Ljungby 82,6 och i Växjö 74,1. Av kommunerna i Kronobergs län är det således endast Växjö kommun som har en kvot som ligger under riksgenomsnittet. Medelåldern i Växjö ligger på 39,8 år, vilket är 6,2 år lägre än i Tingsryds kommun. I Älmhults kommun ligger den på 41,1 år, vilket är under riksgenomsnittet, och i Ljungby kommun på 43,3 år. Att Älmhults kommun har en lägre medelålder men en högre försörjningskvot än riket beror på att andelen barn och unga bland befolkningen är högre.

BEFOLKNINGSPROGNOS OCH DEMOGRAFISKA UTMANINGAR I FRAMTIDEN

De senaste åren har Kronobergs län haft en historiskt sett mycket hög befolkningstillväxt. Även framledes förväntas länet att växa, men i en lägre takt. Den senaste femårsperioden (2013–2017) ökade länets befolkning med 6,3 procent. Den kommande femårsperioden (2018–2022) förväntas tillväxten att uppgå till 5 procent. I faktiska tal förväntas befolkningen att öka med nästan 10 000 invånare fram till 2022. Om man ser ännu längre fram, till 2032, förväntas antalet invånare i länet att öka med drygt 25 000 invånare jämfört med idag, vilket skulle innebära att invånarantalet i länet skulle vara 222 914 personer år 2032.

Det är fortsatt invandringen som förväntas att stå för den största delen av länets befolkningstillväxt de närmaste 15 åren. Dock förväntas den att minska något från och med 2018. Under den senaste femårsperioden invandrade det i genomsnitt 3 558 personer till länet om året. De kommande fem åren föreskriver prognosen att nivån minskar till i genomsnitt 3 287 personer om året. Dock är det viktigt att notera svårigheterna med att göra befolkningsprognoser under rådande förhållanden. Invandringen är avhängig en mängd olika faktorer som är svåra att kontrollera för, exempelvis nationella och europeiska regelverk, internationella konflikter och så vidare. Prognosen baserar sig på de antaganden för invandring till Sverige som SCB gjorde under 2018.

Även ett positivt födelsenetto förväntas att bidra till den framtida befolkningstillväxten. Den senaste femårsperioden föddes det i genomsnitt 2204 barn om året i länet. Den kommande femårsperioden förväntas antalet födselar att uppgå till 2 349 om året. Från och med 2024 pekar prognosen på att det kommer att födas 2 500 barn om året och sedan stabiliserar sig antalet för att vara ungefär detsamma hela prognosperioden ut.

Det inrikes flyttnettot förväntas enligt prognosen att fortsatt vara negativt de kommande fem åren. Både in- och utflyttningen till- och från länet förväntas att öka under prognosperioden, vilket beror på att antalet invånare både i länet och landet som helhet med stor sannolikhet ökar under prognosperioden.

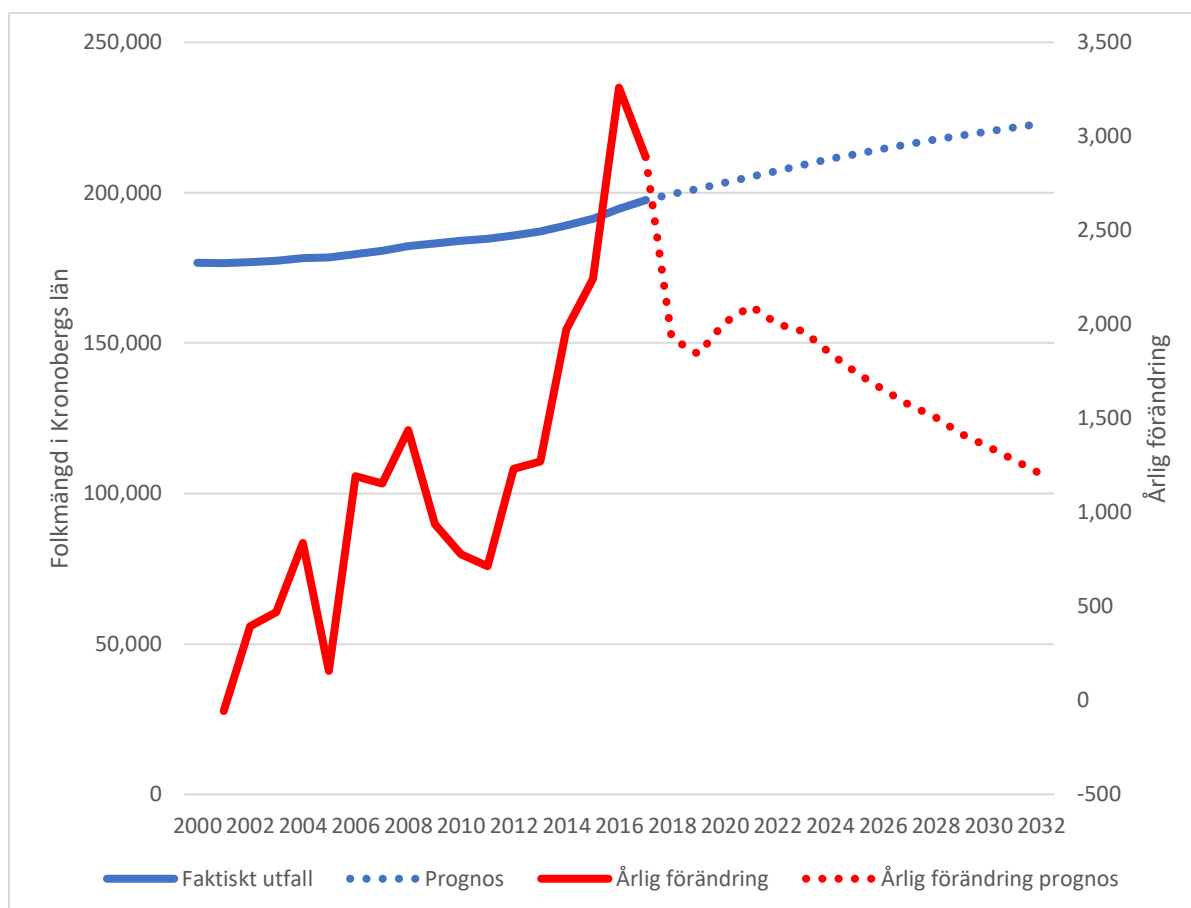

Diagram 23: Befolkningsprognos för Kronobergs län (prognosperiod 2018–2032). Källa: Region Kronoberg

Befolkningsprognosen för länet visar att försörjningskvoten kommer att öka som en följd av att fler förväntas att vara i ej arbetsför ålder samtidigt som antalet i arbetsför ålder inte förväntas att öka i samma takt. Under slutet av prognosperioden förväntas försörjningskvoten i länet att uppgå till 85,4, vilket är en ökning med 5,2 procent jämfört med 2017. Både unga och äldre förväntas att bidra till ökningen av försörjningskvoten. När det gäller den äldre åldersgruppen är det främst den grupp som är över 80 år som förväntas att öka, och det dramatiskt. Ökningen mellan 2017–2032 prognosticeras till nästan 50 procent.

Att gruppen unga och äldre förväntas att öka relativt kraftigt under prognosperioden innebär med stor sannolikhet att välfärdsbehoven kommer att öka och därmed även kostnaderna. Ur en kostnadssynpunkt är det främst ökningen av antalet äldre, över 80 år, som kommer att påverka kostnadsutvecklingen för den offentliga sektorn. Det är i denna ålder vi kostar som mest för välfärden och ju fler som är i denna åldersgrupp, desto större utgifter. För att nå en balans behöver skatteintäkterna öka i motsvarande takt om kostnadsökningarna. Givet dagens förutsättningar kommer detta inte att ske; de demografiska behoven förväntas öka mer än arbetskraften och skatteunderlaget. För att lösa framtidens välfärd pekar SKL därför på att vi behöver vidta en rad olika åtgärder, exempelvis arbeta fler timmar genom att öka pensionsåldern, förbättra effektiviteten inom den offentliga sektorn samt genomdriva omfattande digitaliseringslösningar. Att endast lösa det framskrivna kostnadsgapet genom skattehöjningar skulle, enligt SKL, innebära omfattande höjningar som inte bedöms som realistiska att genomföra.

I länet är förutsättningarna att klara ett ökat välfärdsbehov mycket olika. Som vi tidigare diskuterat är de demografiska skillnaderna redan idag omfattande. Det kommunala utjämningsystemet balanserar idag de skillnader som finns i förutsättningar mellan kommuner och regioner. Dock kan en ökad belastning i kommuner med en redan utsatt demografisk struktur innebära att man får svårigheter att möta behoven bland annat med anledning av att det är svårt att rekrytera den kompetens som krävs. En ökad specialisering

av samhällsservicen innebär att mindre kommuner kan få det svårt att hitta rätt kompetens i framtiden. På sikt ställer detta krav på att hitta nya kostnadseffektiva lösningar genom samverkan och innovation.

KULTUR

DE KULTURELLA KRONOBERGARNA

Rapporter från Myndigheten för Kulturanalys visar att den svenska befolkningen är kulturaktiv. Kulturaktiviteten varierar dock mellan olika aktiviteter och mellan olika grupper i befolkningen. 2016 genomfördes en regional kulturvaneundersökning i Kronoberg som visar att de vanligaste kulturaktiviteterna i Kronoberg är att lyssna på musik, se på film, läsa bok och fotograferat/filmat. Mindre frekventa kulturaktiviteter i undersökningen är exempelvis spela teater/deltagit i lajv, sjungit i kör eller gått på balett- eller dansföreställning.

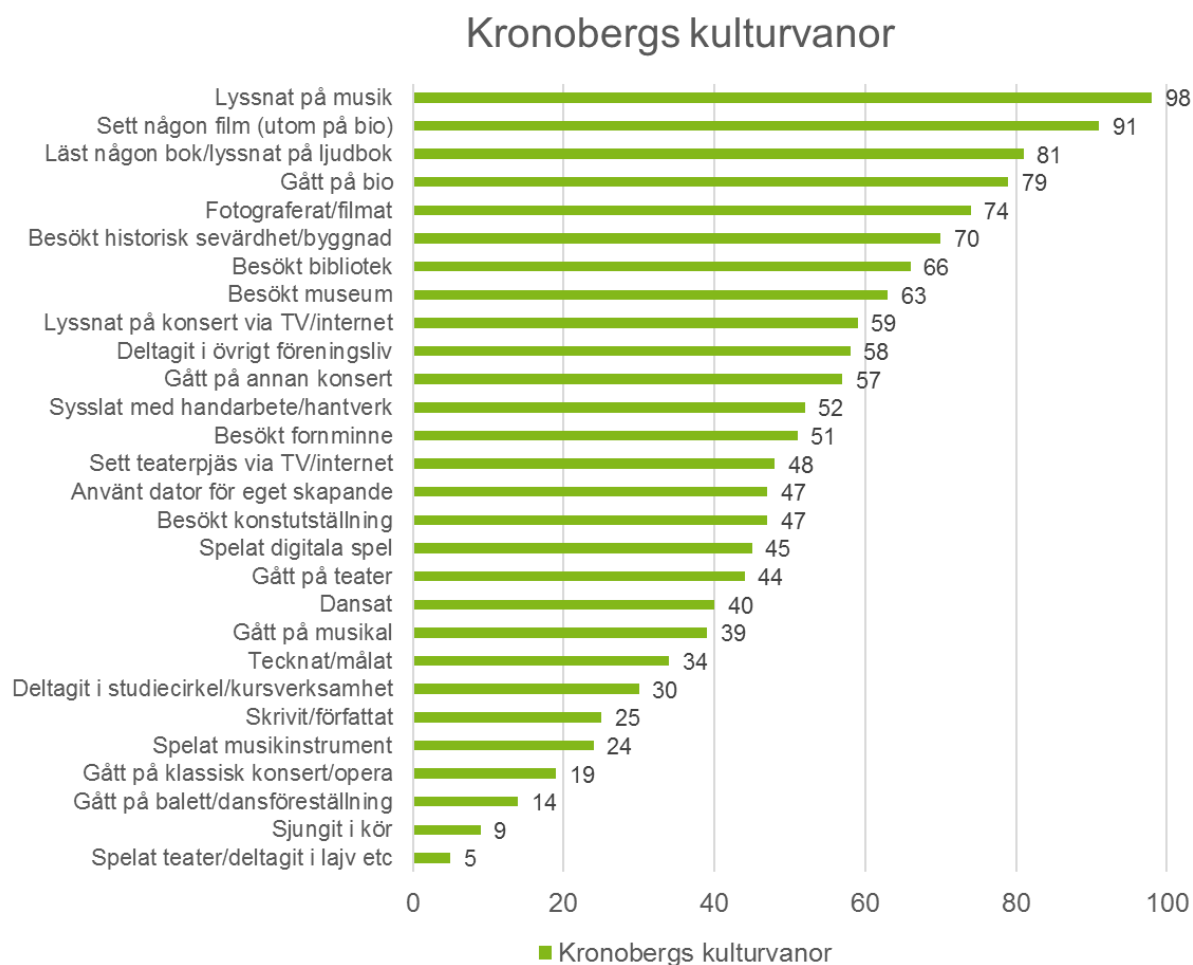

Diagram 24: Kulturvanor i Kronobergs län, andel av befolkningen som tagit del av kultur, efter aktivitet (2016). Källa: Region Kronoberg

Flera av de vanligaste aktiviteterna i Kronoberg är även vanligast i riket som helhet. De vanligaste aktiviteterna har en låg tröskel för genomförande, de kan ofta genomföras när som helst, var som helst, utan krav på någon annans medverkan medan de mindre vanliga aktiviteterna sker vid specifika tillfällen och kräver mer än en persons intresse. Vid jämförelse mellan Kronoberg och riket framträder en bild av en kulturell befolkning i Kronoberg. 14 av 19 jämförbara aktiviteter görs av Kronobergare i högre utsträckning än i riket.

kultur, låt säga teater, tenderar personen att gilla även en annan kulturtyp, såsom att gå på konstgalleri. Det finns tydliga mönster för vilka kulturyttringar som bänger samman och vilken publik som attraheras av samma kombinationer av kulturtyper. Teater och konst går bra ihop, men sammanfaller inte alltid med mer populärkulturella aktiviteter som att gå på rockkonsert.

Detsamma gäller media. Högutbildade tar till sig mer nyheter än lågutbildade och källorna är olika, högutbildade fokuserar på nyheter på nationell och internationell nivå medan lågutbildade fokuserar mer på lokallyheter. Forskaren Mikael Börjesson vid Uppsala universitet har i rapporten Rummet av kultur- och medievanor i Sverige 2015 tydliggjort skillnaderna i kultur och mediekonsumtion. Han visar att det ofta är en fråga om att vara kulturellt aktiv i relativt hög utsträckning eller inte alls vara aktiv. Att besöka konstutställning, museum, teater, naturpark, klassisk konsert, fornminne och bibliotek samt att läsa facklitteratur och lyssna på P1 och P2 hänger således ofta samman.

I rapporten lyfts även skillnader mellan sociala gruppers förhållanden till kultur och media. Vid vad Börjesson kallar den finkulturella polen finns grupper med hög utbildningskapital såsom läkare och universitetslärare tillsammans med kulturarbetare och journalister. Högre tjänstemän, ekonomer, civilingenjörer och sjuksköterskor konsumerar bred kultur kombinerat med viss finkultur. Samtliga arbetarkategorier och företagare är minst orienterade mot finkultur.

Detta innebär att kompetensförsörjningen av exempelvis läkare, civilingenjörer och sjuksköterskor är beroende av den kulturella infrastrukturen i länet. Rapporten synliggör även problematiken med kulturens angelägenhet för grupper som tar del av kultur i låg grad eller inte alls tar del av kultur.

BARN OCH UNGA

Det finns skillnader i barn och ungas möjligheter att ta del av kulturen i länet. Skillnaderna påverkas av geografiska avstånd, graden av resurser i exempelvis skolan, omfattningen av samordning mellan olika aktörer samt vårdnadshavares utbildnings- och inkomstnivå. Det gör att det regionalt finansierade kulturutbudet är tillgängligt för barn och unga i olika stor utsträckning. Skolorna i länet har också betydelse för barn och ungas tillgång till kultur. Samtliga kulturorganisationer med regionala uppdrag erbjuder ett utbud riktat till barn och unga och flertalet har målgruppen som sin starkaste prioritering. Kulturorganisationernas erbjudanden till skolor utformas för att bidra till att uppfylla skolans uppdrag och målsättningar. Region Kronoberg samarbetar med Växjö kommun kring en regional utbudsdag om kultur i skolan. Kulturorganisationer lyfter särskilt att det är svårt att nå gymnasieskolor, särskolor och unga vuxna.

Myndigheten för kulturanalys genomförde 2017 en nationell undersökning om barn och ungas kulturaktiviteter i årskurserna 5 och 8 samt gymnasiets årskurs 2. I rapporten Barn och ungas kulturaktiviteter konstateras att kulturdeltagandet på fritiden är högt bland barn och unga. Att titta på film, tv eller video var den vanligaste konsumtionen av kultur för barn och unga tillsammans med biobesök.

Vad gäller eget skapande är fotografering, att måla/rita eller sjunga solo/rappa vanligt tillsammans med att spela mobilspel eller tv-/datorspel. Barnen i de yngre årskurserna är generellt mer kulturaktiva än barnen i de äldre årskurserna. De går även i högre utsträckning i kultur- eller musikskola. Flickor är mer kulturaktiva än pojkar, exempelvis avseende dans, eget skapande, deltagande i kulturskola och läsning av skönlitteratur. Vad gäller facklitteratur syntes inga könsskillnader. Pojkar i de högre årskurserna spelar och tittar betydligt oftare på tv- eller datorspel än flickor.

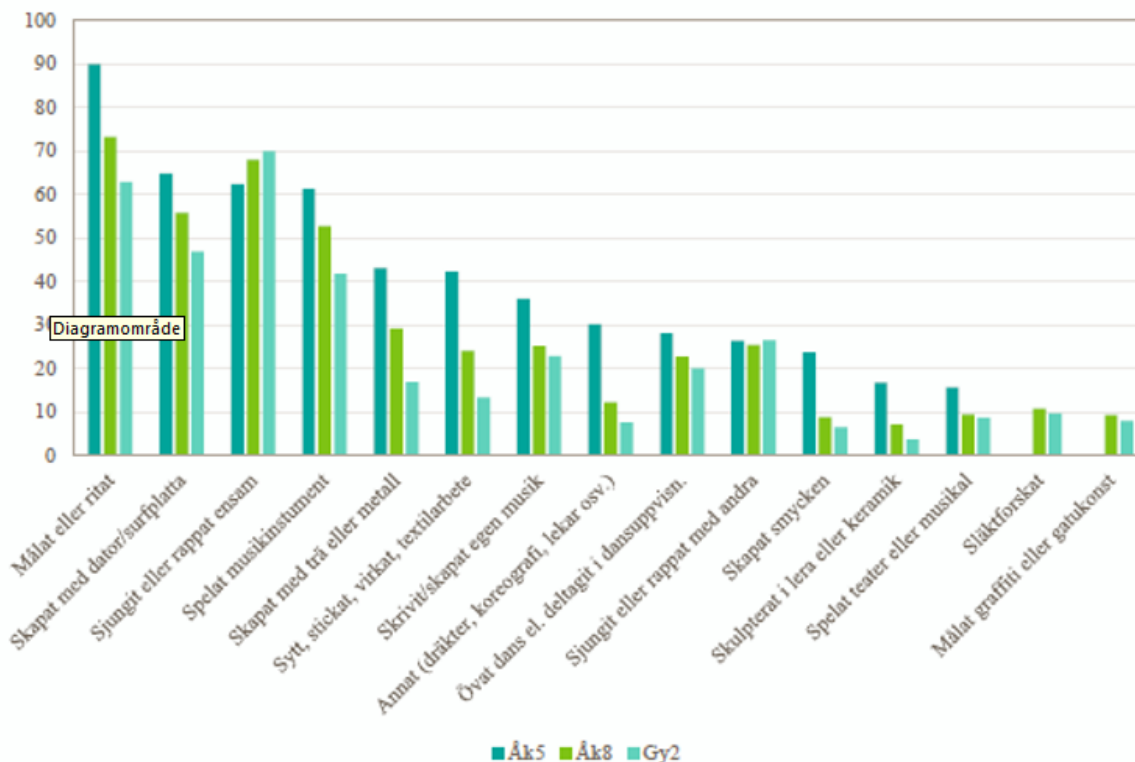

Diagram 26: Barn och ungas kulturvanor i Sverige

Föräldrarnas utbildning påverkar i hög grad barnens kulturaktiviteter och barn till föräldrar med högre utbildning har ett högre kulturdeltagande. De läser även mer än barn till föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning. Det är inga större skillnader i kulturutövandet vad gäller barn och unga med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund.

SMÅ FÖRÄNDRINGAR ÖVER TID

De nationella kulturvaneundersökningarna som genomförts sedan 1989 visar att förändringarna i befolkningens kulturvanor är relativt stabila över tid. Under perioden har vissa frågor tillkommit. Några förändringar som skett på nationell nivå är dock att biobesöken har ökat från 60-69 %, att teaterbesöken har minskat från 47-39 % och att besök på rock- och popkonserter har ökat från 24 till 36 % under perioden.

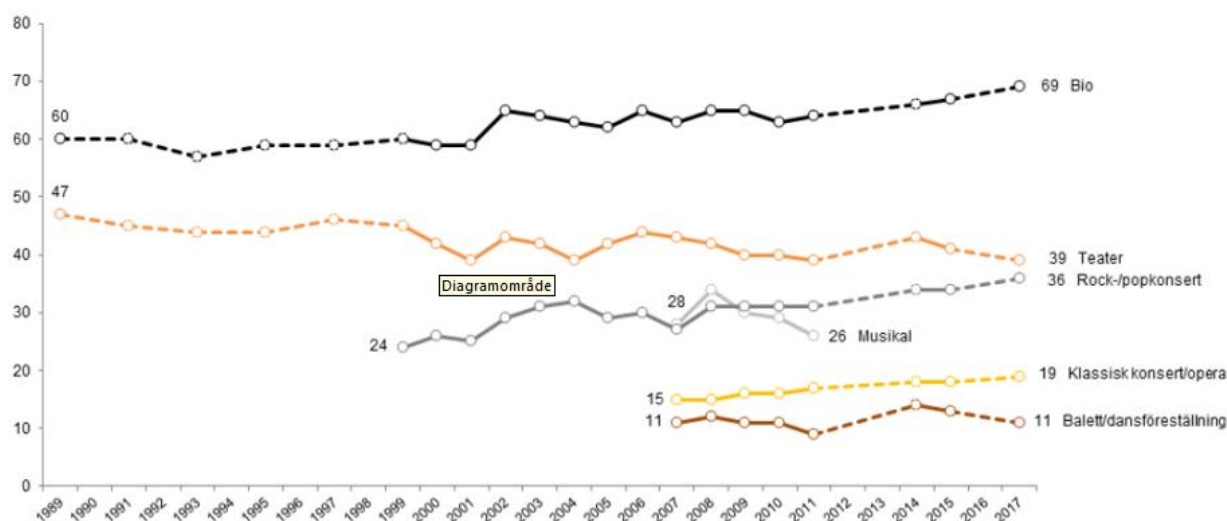

Diagram 27: Kulturvanor över tid, i riket (1989-2017). Källa: Kulturvaneundersökningen

PROFESSIONELLA KULTURSKAPARE

70 % av de professionella kulturskaparna i Sverige bor i någon av de tre storstadsregionerna. Störst koncentration till storstadsområden finns inom områdena dans, film och teater medan professionella kulturskapare inom musik samt bild och form har en större geografisk spridning. Många kulturskapare verkar dock i hela landet varför folkbokföringen kan ge en något missvisande bild. De flesta kulturskaparna i Kronoberg bor enligt Konstnärnsnämndens rapport Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor i Tingsryd och Växjö.

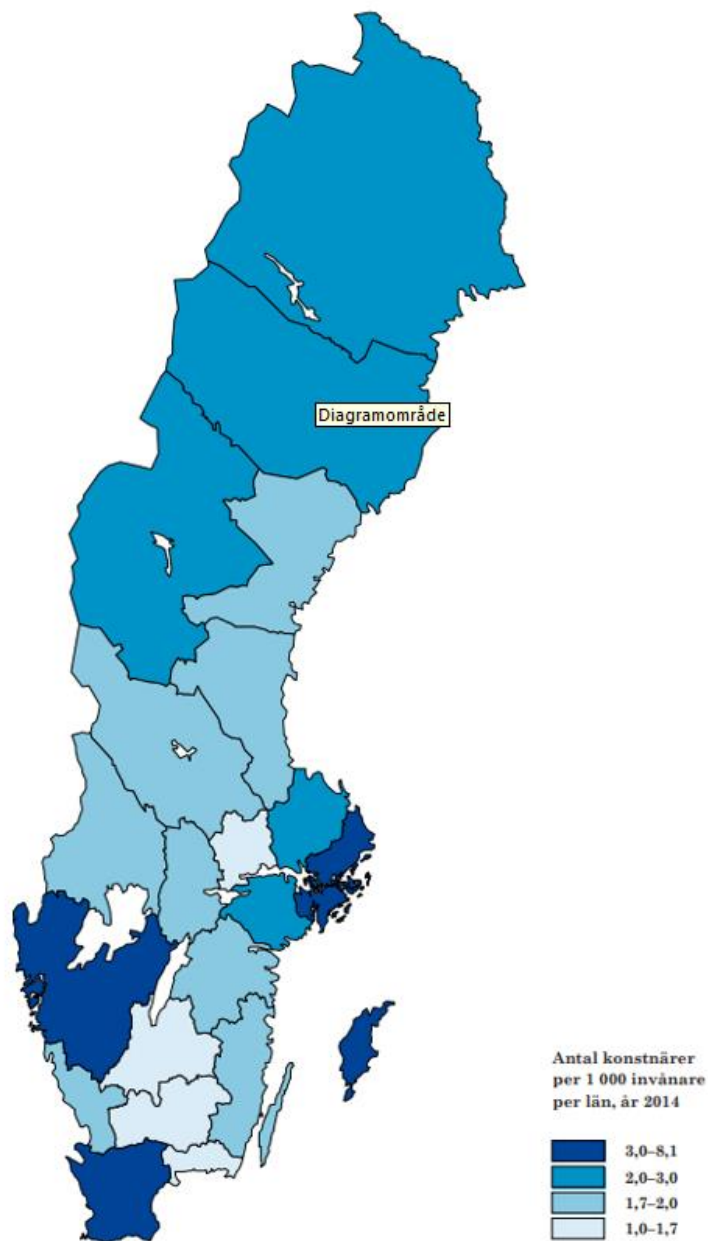
Utbildningsnivå	Samtliga, antal	Samtliga, andel (%)	Kvinnor, antal	Kvinnor, andel (%)	Män, antal	Män, andel (%)
Grundskola	884	3,5 (12,9)	248	2,0 (11,0)	636	5,1 (14,8)
Gymnasieutbildning	6 545	26,2 (47,1)	2 673	21,5 (44,1)	3 872	31,0 (49,9)
Eftergymnasial, mindre än 3 år	5 573	22,3 (15,7)	2 893	23,3 (26,6)	2 680	21,5 (17,8)
Eftergymnasial, 3 år eller mer	11 558	46,3 (22,2)	6 473	52,0 (26,6)	5 085	40,7 (17,8)
Forskarutbildning	300	1,2 (1,1)	121	1,0 (0,9)	179	1,4 (1,3)
Okänd utbildning	77	0,3 (1,1)	35	0,3 (0,9)	42	0,3 (1,3)
Samtliga konstnärer	24 937	100	12 433	100	12 494	100

Tabell 3: Konstnärernas utbildningsnivå, i riket (2014). Källa: Konstnärnsnämnden

Professionella kulturskapare kommer i högre utsträckning från hushåll med hög utbildningsbakgrund och nästan hälften av landets professionella kulturskapare har en eftergymnasial utbildning. I befolkningen i stort har 23 % eftergymnasial utbildning. Utbildade professionella kulturskapare har dock en mycket lägre årsinkomst än personer med motsvarande utbildningsnivå. Nationellt har bildkonstnärer och professionella kulturskapare inom konsthantverk, form och design lägst inkomster.

I Kronobergs län är mindre än 1 % av Sveriges professionella kulturskapare folkbokförda. Det sker även en utflyttning av professionella kulturskapare från Kronobergs län. Professionella kulturskapares villkor är tätt sammanknutna med den kulturella infrastrukturen inom det specifika konstområdet man verkar på. Kulturorganisationer med regionala uppdrag är arbetsgivare åt professionella kulturskapare, utgör mötesplatser, erbjuder nätverk och engagerar professionella kulturskapare från det fria kulturlivet.

Könsfördelningen hos professionella kulturskapare är i riket jämn mellan män och kvinnor och könsskillnaden inom konstområden har jämnats ut de senaste åren. Kvinnornas medianinkomst var 2014 85 % av männens. Det är en lite mindre inkomstskillnad än i befolkningen som helhet (81 %). I Kronoberg har kvinnorna dock en högre medianinkomst än männen. Kvinnornas medianinkomst är bland de högsta i landet för gruppen. Tilläggas bör dock att den trots detta enbart uppgår till 73 % av medianinkomsten för befolkningen.

Karta 25: Antal konstnärer per invånare (2014), regional nivå. Källa: Konstnärsnämnden

Det finns stora inkomstskillnader mellan yrkeskategorier och konstområden. Kulturskapare som är verksamma inom teater, ord och musik har högre inkomster och kulturskapare inom film och bild och form har lägre inkomster. Inga konstnärliga yrkeskategorier når dock upp till medianvärdet av befolkningen. Inkomstspridningen inom yrkesgrupperna har ökat genom både en sänkning av de lägsta inkomsterna och en ökning av de högsta. Denna spridning är även regional och ökningarna har främst skett i Stockholm. Kulturskaparna i Kronoberg har den näst lägsta medianlönen i Sverige, enbart Blekinge har lägre. Inkomstspridningen är stor mellan de kulturskapare som har lägst och högst inkomster i länet. Detta gäller inte Kronobergs befolkning som helhet i jämförelse med andra län. Upphovspersoner har även en lägre inkomst än utövare. Många kulturskapare har en egen näringsverksamhet och många är även kombinatorer som även arbetar i andra branscher.

Kulturskapare har i högre grad än befolkningen som helhet minst en förälder med hög utbildning (46 % kontra 24 %). I och med den ökande utbildningsnivån i Sverige har den yngsta åldersgruppen i rapporten (20-29 år) en högre andel bland både kulturskapare och befolkning som helhet (70 % kontra 43 %). Andelen kulturskapare med utländsk bakgrund är 16 % vilket är lägre än i befolkningen som helhet var 22 % har

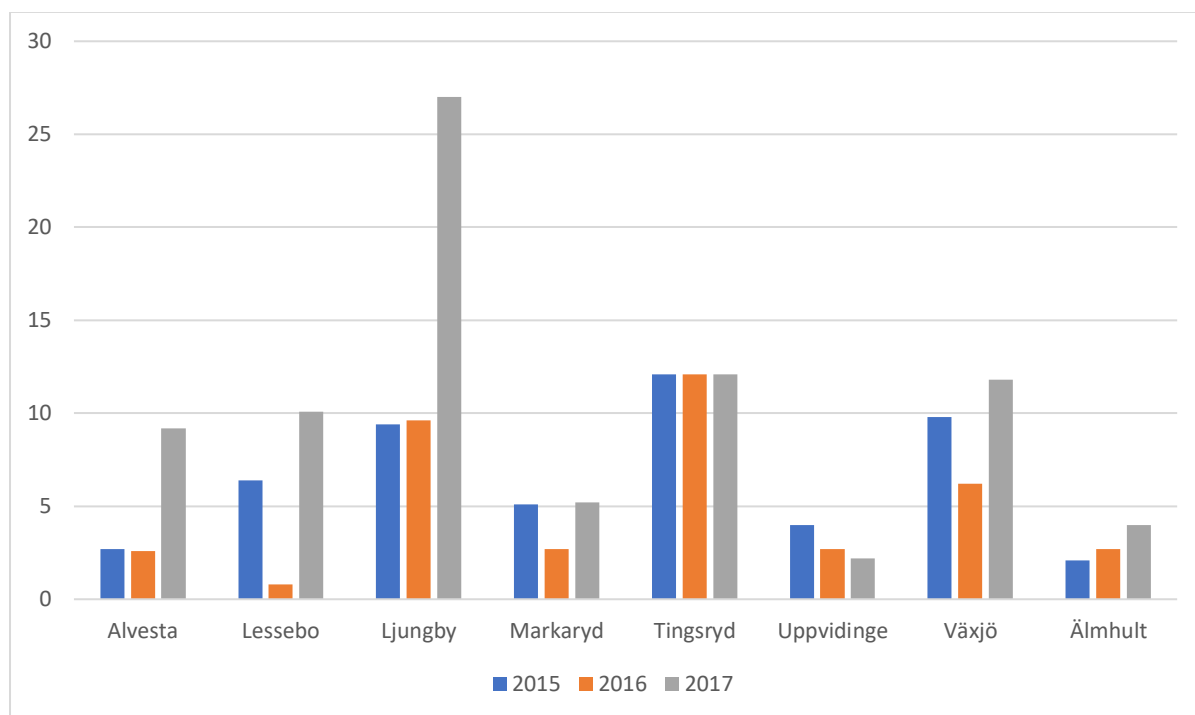
utländsk bakgrund. Skillnaderna är stora mellan konstområden och mellan varifrån kulturskaparna kommer. Det finns en högre andel kulturskapare inom dans och film med utländsk bakgrund än bland teater eller musik.

Kommuner, landsting och myndigheter är viktiga beställare av de tjänster som professionella kulturskapare tillhandahåller. Till exempel som arrangörer av professionell kultur eller genom inköp av konstnärlig gestaltning. Att följa gängse rekommendationer och avtal för olika konstområden, till exempel medverkans- och utställningsavtal och Sveriges Författarförbunds arvodesrekommendationer, är av stor vikt för att möjliggöra för professionella kulturskapare att leva och verka i Kronoberg.

Utbildningsområdet med grund- och gymnasieskola, kulturskola, folkbildning, universitet och högskolor är viktigt för utveckling av länets kulturliv genom att skapa förutsättningar för framtidens professionella kulturskapare. De utgör också en arbetsmarknad för professionella kulturskapare.

VAR FINNS KULTUREN

För att möta utmaningarna kopplade till länets geografi är den uppsökande verksamheten hos kulturorganisationer med regionala uppdrag viktig. Kulturorganisationerna i länet har utvecklat omfattande strategier men också olika former av tjänster till kommunerna för att tillgodose efterfrågan. De producerar ett relativt omfattande utbud som är anpassat efter mindre lokaler, däremot påverkar förutsättningarna på lokal nivå möjligheterna för det regionala utbudet att nå invånare i hela länet.

Karta 26: Aktiviteter per 1000 invånare inom kultursamverkansmodellen (2015-2017). Källa: Region Kronoberg

Region Kronoberg säkerställer att det finns en stabil regional infrastruktur. För att kommunerna ska kunna dra nytta av det regionalt finansierade kulturutbudet behöver Region Kronoberg och länets kommuner fortsätta arbeta tillsammans. Kulturorganisationer med regionala uppdrag signalerar att det blir allt svårare att nå ut på lokal nivå. Det är en utveckling som sker parallellt med verksamhetsutveckling kring mer rörlig kultur. Här finns en obalans och behov av tydlighet kring både förväntningar och ambitionsnivå i respektive kommun. Om regionala kulturorganisationer förväntas ta ett större ansvar för lokala arrangemang påverkar det deras möjligheter att genomföra sitt grunduppdrag. Det vill säga dels att producera ett utbud med hög konstnärlig kvalitet som i många fall även turnerar och dels utveckla arbetet med konstnärlig förnyelse.

ARRANGÖRSKAPET

Ett fungerande och väl utvecklat lokalt arrangörskap är en förutsättning för att nå ut med kultur i hela länet. En viktig uppgift är att hitta former för kultur på orter där det inte finns ett fungerande arrangörsnätverk. Många av arrangörerna är ideella föreningar såsom till exempel kulturföreningar och Folkets Hus och Parker. En generell utmaning inom det civila samhället är att rekrytera nya medlemmar, framförallt när det gäller styrelsearbetet. En annan utmaning är att arrangörskapet är i förändring. Den som arrangerar kan också själv producera kultur, och nya former av nätverk av arrangörer är ofta mer lösa än de mer traditionella arrangörsföreningarna. Det ställer höga krav på arrangörsledet att förnya den egna verksamheten och vara relevant för publiken.

LOKALER

Utöver tillgång till arrangörer påverkas möjligheterna till kultur i hela länet av tillgången till lokaler som mötesplatser, scener och utställningsplatser. Bibliotek, studieförbund, bygdegårdsrörelsen, Folkets Hus och Parker och andra samlingslokaler utgör viktiga mötesplatser, inte minst utanför centralorterna. I centralorterna är snarare bristen på lokaler samt hyreskostnaden en utmaning för föreningar med begränsad ekonomi. Det finns olika lokalbehov bland olika konstformer.

ATT TA SIG TILL KULTUR

All kultur är inte rörlig utan kräver att invånare och besökare förflyttar sig för att ta del av den. En stor del av befolkningen i Kronoberg bor i så kallade stråk, där infrastrukturen och kollektivtrafiken är mer uppbyggd än på platser med färre invånare. Invånare som bor längs med stråken har bättre förutsättningar att ta del av kultur än invånare utanför stråken.

För att möjliggöra för barn och unga att ta del av kultur under skoltid erbjuds subventionerade gruppbiljetter i ordinarie linjetrafik. Kostnader för transporter är fortfarande en utmaning både för skolor inom stråkstrukturen och de som inte har passande buss- och tåglinjer. Transportfrågan är också aktuell för andra målgrupper, till exempel när det gäller möjligheter att ta sig till och från olika besöksmål i regionen.

STATLIGT FINANSIERAD KULTUR I KRONOBERG

Kulturrådet släppte 2018 rapporten Regional fördelning av Kulturrådets bidragsgivning 2017 som beskriver hur Kulturrådet fördelat sina statsbidrag. 2 % av Kulturrådets totala bidrag gick 2017 till Kronoberg. Uppdelat på kr/invånare hamnar Kronoberg nära medelvärdet i riket. Även inom ramarna för skapande skola är Kronoberg nära medelvärdet i riket.

Kronoberg hamnar lågt i bidragsgivningen till den fria scenkonsten, litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande och högt i bidrag till regional kulturverksamhet. Kronoberg fick något mer än riksgenomsnittet till musik- och kulturskolan per invånare.

Kronoberg erhöll inga medel inom posterna:

- internationell verksamhet och minoriteters språk och kultur,
- kulturverksamhet i vissa bostadsområden,
- bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare

Region Kronoberg fördelar statsbidrag till regional kultur inom kultursamverkansmodellen.

För mer information om Kronobergs kulturella infrastruktur se Regional kulturplan för Kronobergs län.

KÄLLOR FÖR KAPITLET

- Ansvarskommittén. *Färre kommuner? Om små kommuners problem och utmaningar*. URL: http://www.sou.gov.se/pdf/Blandat/pdf_avslut_uttr/F%C3%A4rre%20kommuner.pdf
- Arena för tillväxt, 2008. *Pendlare utan gränser? En studie om pendling och regionförstoring*. URL: <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-931-7.pdf>
- Arena för tillväxt, 2018. *Sveriges nya geografi*. URL: <http://www.arenafortillvaxt.se/files/publikationer/SNG2018.pdf>
- Boverket, 2005. *Är regionförstoring hållbar?* URL: http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2005/ar_regionforstoring_hallbar.pdf
- Framtidskommissionens slutrapport: *Svenska framtidsutmaningar*. URL: <http://www.regeringen.se/download/9cde7be8.pdf?major=1&>
- Framtidskommissionen. 2012. *Försörjningskvoten i olika delar av Sverige – scenarier till år 2050*. URL: <http://www.regeringen.se/sb/d/16541/a/219106>
- Glesbygdsverket. *Kartläggning av strategier för att öka befolkningen i kommuner och regioner*. URL: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef8902943/1349863620822/Kartlaeggning_av_strategier_foer_att_oeaka_befolkningen.pdf
- Konjunkturinstitutet, 2013. *Tillväxt- och sysselsättningseffekter av infrastrukturinvesteringar, FoU och utbildning – En litteraturöversikt*. URL: <http://www.konj.se/download/18.1da3dfa314e563df7e0b9891/1436277026077/Specialstudie+37.pdf>
- Långtidsutredningen. *En åldrande befolkning – Konsekvenser för svensk ekonomi*. URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/17/61/faf073c2.pdf>
- OECD. 2012. *Territorial Reviews – Småland-Blekinge*. URL: <http://www.smalandblekinge.se/files/oecd/oecd-territorial-reviews-SmalandBlekinge-SV.pdf>
- PwC. 2012. *Föreställningar om landsbygden – mer myter än faktiska fakta*. Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB
- Sveriges kommuner och landsting, 2007. *Från hopplöshet till betluft? – Förutsättningar för bostadsbyggande på landsbygden*. URL: <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/5114.pdf>
- Statistiska Centralbyrån. 2000. *Ungdomar stannar i stora städer*. URL: http://www.scb.se/Grupp/valfard/dokument/A05ST0003_01.pdf
- Statistiska Centralbyrån. 2008. *Invandras flyttmönster*. URL: http://www.scb.se/statistik/publikationer/BE0701_2008A01_BR_BE51BR0804.pdf
- Statistiska Centralbyrån. 2010. *Invandrare som fått asyl flyttar mest*. URL: http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0001_2009K01_TI_09_A05TI0901.pdf
- SCB, 2010. *Lokala arbetsmarknader – egenskaper, utveckling och funktion*. URL: <http://www.scb.se/sv/Hittastatistik/Publiceringskalender/Visa-detaljeradinformation/?publobjid=13634>
- SKL, 2012. *Pendling till och från arbetet – med inriktning på perioden 2006-2011*. URL: <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-931-7.pdf>
- SOU, 2003. *Ökad rörlighet för sysselsättning och tillväxt*. URL: <https://data.riksdagen.se/fil/F8FB11A2-9B1C-4C49-AF07-441B754B6DB5>
- Statistiska Centralbyrån. 2010. *Fler pendlar till jobbet*. URL: http://www.scb.se/Grupp/valfard/dokument/A05ST0003_01.pdf

Statistiska Centralbyrån. 2011. *Glesbygden – Första stopp för flyktingar*. URL: http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0001_2011K04_TI_09_A05TI1104.pdf

Statistiska Centralbyrån. 2012. *Svensken flyttar i snitt elva gånger*. URL: <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Svensken-flyttar-i-snitt-elvaganger/>

Trafikanalys, 2013. *Indikatorer för en transportpolitisk måluppföljning – hur tillgänglighet påverkar konkurrens- och utvecklingskraft*. URL: http://www.trafa.se/globalassets/rapporter/rapport_2013_2_indikatorer_foer_en_transportpolitisk_maaluppfoljning.pdf

Konstnärnämnden, 2016, *Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor*, https://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Publikationer/PDF/Knamnden_Rapport_Konstnarernas_Inkomster_Webbversion_2016_12_20.pdf

Statistiska Centralbyrån. *Integration – Ett regionalt perspektiv*. URL: http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo_259923.aspx?publobjid=11988

Tillväxtfakta 2010. *Så växer Sverige och dess regioner*. URL: <http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1387> Tillväxtfakta 2011. *Från Arjeplog till Heilongjiang*. URL: <http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?id=1585>

Tillväxtfakta 2012. *Regional attraktivitet - tillväxtmotor i en global verklighet*. URL: <http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1797>

Tillväxtanalys. 2011. *Orter med befolkningstillväxt 2000-2010*. URL: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef89029c2/1349864046802/Rapport_2011_11.pdf

Tillväxtanalys. 2013. *Regional tillväxt 2013 – en rapport om regional tillväxt och utveckling*. URL: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.2cfe903f142e67167a18ab/1387371581679/rapport_2013_06_ver3.pdf

Tillväxtanalys. 2014. *Varför är vissa platser mer attraktiva för boende än andra?* URL: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.65ca4b24146d72da1d664e76/1404199582803/pm_2014_13_Varfor%20ar%20vissa%20platser%20mer%20attraktiva%20for%20boende%20an%20andra.pdf

Trafikanalys. 2011. *Arbetspendling i storstadsregioner – en nulägesanalys*. URL: http://www.trafa.se/PageDocuments/Arbetspendling_i_storstadsregioner_-_en_nulaegesanalys.pdf

Trafikverket. 2014. *Bygg om eller bygg nytt*. URL: http://www.trafikverket.se/PageFiles/155466/08_kapitel_8_regional_utveckling.pdf

Trafikverket. 2013. *Den attraktiva regionen, en antologi om tillgänglighet och regional utveckling*. URL: http://publikationswebbutik.vv.se/upload/7248/2014_037_Den_attraktiva_regionen_En_antologi_om_tillganglighet_och_utveckling.pdf Transportforskningsenheten. 2007.

Regionförstoring i glesa områden – Kollektivtrafikens möjligheter och betydelse. URL: http://www.trum.umu.se/digitalAssets/40/40766_slut1.pdf

Myndigheten för kulturanalys, 2017, *Barns och ungas kulturaktiviteter*, <http://kulturanalys.se/wp-content/uploads/Barns-och-ungas-kulturaktiviteter.pdf>

Myndigheten för kulturanalys, 2018, *Kulturvanor i Sverige 1989-2017* http://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/08/kulturvanor-webb_uppdaterad.pdf Kulturvanor i Sverige 1989-2017

Myndigheten för kulturanalys, 2018, *Rummet av kultur- och medievanor i Sverige 2015* <http://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/07/rummet-webb.pdf>

Ramböll, 2016, *Kulturvanor i Kronoberg*,

<http://www.regionkronoberg.se/contentassets/1b7333586ff8476aaa68418d6b4c757e/kulturvaneundersokning-kronoberg-2016.pdf>

Riksrevisionen, 2015. Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva? URL:

<https://data.riksdagen.se/fil/B3FB3A11-EA6F-4F76-895C-8895BA688A05>

Regeringen, 2018, *Konstnär oavsett villkor*,

<https://www.regeringen.se/496594/contentassets/9e77d09ab00c405bb0998490511ff2f4/konstnar--oavsett-villkor-sou-201823.pdf>

Region Kronoberg, 2017, *Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020*,

http://blogg.regionkronoberg.se/kultur/wp-content/uploads/sites/3/2017/12/regional-kulturplan-for-kronobergs-lan-2018-2020-2_tillganglig-kulturplan.pdf

VTI 2012, *Kollektivtrafik som verktyg för regional utveckling – En kunskapsöversikt*. URL:

<http://www.vti.se/sv/publikationer/kollektivtrafik-somverktyg-for-regional-utveckling--en-kunskapsoversikt/>

Väg- och transportforskningsinstitutet, 2004. *Infrastruktur och tillväxt – En litteraturöversikt*. URL:

<http://www.vti.se/sv/publikationer/infrastruktur-och-tillvaxt--enlitteraturoversikt/>

WSP. 2014. *Stråkanalys i Kronobergs län*.

Kulturdatan

NÄRINGSLIV, INNOVATION, ENTREPRENÖRSKAP OCH REGIONAL EKONOMI

OM REGIONAL TILLVÄXT

STÄNDIG FÖRÄNDRING

Kronobergs län är, likt Sverige, en liten och öppen ekonomi. Som ett av de minsta länen i Sverige, sett till folkmängd, är det viktigt att ha en stark och konkurrenskraftig exportsektor för att kompensera för det begränsade marknadsunderlaget i regionen. Regionen har idag en hög internationaliseringsgrad och ett stort inflöde av externt kapital. Detta är positivt då kapitalet kan användas för att återinvesteras i regionen, vilket bidrar till arbetstillfällena och inomregional konsumtion. Den internationella exponeringen innebär dock inte endast möjligheter, med den följer även hot i form av global konkurrens och stor känslighet inför den internationella konjunkturen.

De senaste decennierna har näringslivet i Sverige och Kronobergs län förändrats förhållandevis drastiskt. Vi har, mycket förenklat, gått från ett industri- till ett tjänstesamhälle. Allt färre arbetar med tillverkning och allt fler inom service- och tjänstesektorn. Detta är vad man brukar benämna som en strukturomvandling. Sådana har inträffat förut, exempelvis när jord- och skogsbruket rationaliserades. Strukturella omvandlingar inom näringslivet pådrivs av teknologutveckling och förändrade konkurrensförhållanden.

Strukturella förändringar är egentligen någonting positivt. När någonting gammalt lägger ner eller flyttar innebär det att resurser frigörs och kan användas till någonting mer produktivt. Detta är vad man kallar ”kreativ förstörelse”; ur det gamla kommer någonting nytt. De resurser som tidigare var uppbundna i något mindre värdeskapande kan nu ställa om och istället verka inom mer värdeskapande näringar. Att exempelvis yrken försvinner från en viss geografi till en annan innebär att de hamnat på ett ställe där de, relativt sett, gör mer nytta.

Men även om strukturomvandlingar på sikt är positiva och också nödvändiga för ekonomins förnyelse kan omställningsperioder vara besvärande för den enskilde och vissa geografier. Det finns nämligen inga garantier för att den plats som drabbas av nedläggningar kommer att vara den plats där nya konkurrenskraftiga näringar växer fram. Detta kan leda till regionala obalanser, där vissa regioner blir vinnare och andra förlorare. För den enskilde kan omställningsperioden vara besvärande, då dennes kompetenser inte längre är vad som efterfrågas, utan istället krävs vidareutbildning för att kunna få arbete inom de nya näringar som växer fram.

Ovan innebär att det är viktigt för en region att ha en hög omställningsförmåga. Utan innovation och anpassningsbarhet riskerar en geografi att hamna på efterkälken. Ekonomin och konkurrensförutsättningarna förändras ständigt. Om en region inte har en god anpassningsförmåga är risken att nedgångar i slutändan visar sig bli permanenta. Om försörjningstillfällena försvinner och inte ersätts följer en negativ spiral; kompetens försvinner, marknadsförutsättningar för olika verksamheter försämras och den allmänna attraktionskraften blir svagare.

VAR LOKALISERAR SIG NÄRINGSLIVET?

Allt sedan regional utveckling som studie- och politikområde vuxit fram har frågan om var jobben växer fram och hur detta påverkar folkomflyttningar varit själva kärnan. När skogs- och jordbruket rationaliserades och industrin växte fram skedde en inflyttning från landsbygd till tätorter. Under senare decennier har vi sett en liknande utveckling där framväxten av tjänstesamhället drivit på städernas tillväxttakt. Frågan är vad som påverkar ett företags lokalisering? Vad gör en plats attraktiv för företag?

Enkelt sagt lokaliserar sig ett företag där det förväntas åtnjuta mest fördelar med hänsyn till kostnader och intäkter. Faktorer som påverkar kostnader och intäkter varierar beroende på vilken typ av företag vi studerar. En historiskt sett avgörande faktor är dock transportkostnader. Om en plats erbjuder låga transportkostnader till olika marknader ökar attraktiviteten. Ett företag vill således vara lokaliserat nära sina kunder. De senaste decennierna har transportkostnaderna för varor dock minskat kraftigt vilket ökat varuproducerande företags rörlighet. Idag sänds varor över mycket långa avstånd med bibehållen

avkastning, exempelvis mellan Asien och Europa. För tjänste- och serviceföretag är det dock inte varor som är den främsta insatsvaran utan människor. För att få så låga transportkostnader som möjligt, i egenskap av service- och tjänsteföretag, är det därför fördelaktigt att lokalisera sig i närheten av större befolkningskoncentrationer. Denna process leder till en koncentrerad av både människor och verksamheter och driver på städernas tillväxt.

Det är inte endast låga transportkostnader som gör det attraktivt för service- och tjänsteföretag att lokalisera sig i närheten av större befolkningskoncentrationer. Ur tätheten uppstår även fördelar; så kallade agglomerationsfördelar. Ibland kan de även kallas för, när det gäller service- och tjänsteföretag, urbaniseringsfördelar. Mekanismerna bakom urbaniseringsfördelarna är delning, matchning och lärande. Delning för att företagen som ligger nära varandra kan dela kostnader för exempelvis fastigheter och infrastruktur. De delar även kundunderlag i och med att de är lokaliserade på samma plats där många människor bor. Matchning för att tätheten av människor och företag gör det enklare både för företag och arbetstagare att finna varandra inom en begränsad yta. Ju fler människor, desto fler specialistkunskaper att tillgå. Ju fler företag, desto större omställningsmöjligheter för invånarna. Matchningen gäller även för relationen mellan köpare och säljare; när flera företag ligger nära varandra får kunder enklare att ta del av tjänsterna, exempelvis gäller detta för butiker. En del näringar är helt beroende av att ligga nära befolkningskoncentrationer, exempelvis frisörer som inte kan transportera sina tjänster. Lärande för att flera företag och många människor på en relativt liten yta förenklar kunskapsspridning då interaktionsytorna blir många. Sammantaget leder dessa mekanismer till en positiv spiral för befolkningstäta geografier, vilket är en förklaring till att en allt större del av befolkningen lever i en stad och att den huvudsakliga jobbtillväxten sker där.

Ovan innebär inte att geografier utanför städer saknar attraktivitet ur ett lokaliseringssperspektiv. En del näringar är platsbundna och beroende av de råvaror som finns på en viss plats, exempelvis när det gäller mineraler men även skogs- och jordbruk. Även företag inom turistsektorn är ofta platsbundna, exempelvis när det gäller naturturism. En del företag är även bundna till en specifik plats med anledning av att platsen i sig utgör själva varumärket eller är en viktig del av företagskonceptet.

Men det är inte endast platsbundna naturresurser som gör befolkningsglesa geografier attraktiva för lokalisering. Ytstora verksamheter, exempelvis industrier, är i regel placerade utanför tätbefolkade geografier där markpriserna är billigare. Varuproducerande verksamheter, med varor som går att transportera över stora areal, är i viss mån inte heller lika beroende av ett stort befolkningsunderlag i den direkta närheten utan kunderna kan finnas långt borta. Snarare finns det incitament för företag inom varuproduktion att lokalisera sig nära företag inom samma bransch då detta ger skalfördelar och samarbetsmöjligheter mellan olika leverantörer och tillgång till branschspecifik kompetens. För befolkningsglesa geografier kan därför särskilda specialiseringar medföra täthetsfördelar inom en specifik bransch, vilket gör geografien attraktiv för lokalisering av företag som verkar inom den aktuella branschen. Detta kan benämnas som samlokaliseringfördelar snarare än urbaniseringsfördelar. Exempelvis är det samlokaliseringfördelar som olika kluster syftar till att generera.

NÄRINGSLEVSSTRUKTUR OCH INNOVATION

Det finns stora skillnader i hur näringslevsstrukturen ser ut i Sveriges olika regioner. En del har en tydlig specialisering mot exportindustri, andra är mer inriktade mot tjänsteintensiva branscher. Generellt sett är det positivt för en geografi att ha en stor branscbredd, det minskar sårbarheten om enskilda branscher drabbas negativt. Även ett stort beroende av ett fåtal större arbetsgivare skapar en hög sårbarhet vid eventuella neddragningar. Något paradoxalt är det dock samtidigt viktigt för en region att ha vissa specialiseringar för att klara sig i en global konkurrens. Starka specialiseringar skapar komparativa konkurrensfördelar som kan attrahera lokaliseringar och inflöde av externa investeringar till regionen. Med andra ord behöver en region å ena sidan ha en viss bredd för att minska sårbarheten, å andra sidan en viss specialisering för att stärka konkurrenskraften. Det är en svår balansgång, där en region kan drabbas hårt om den är specialiserad inom ett fält som av olika anledningar utvecklas negativt.

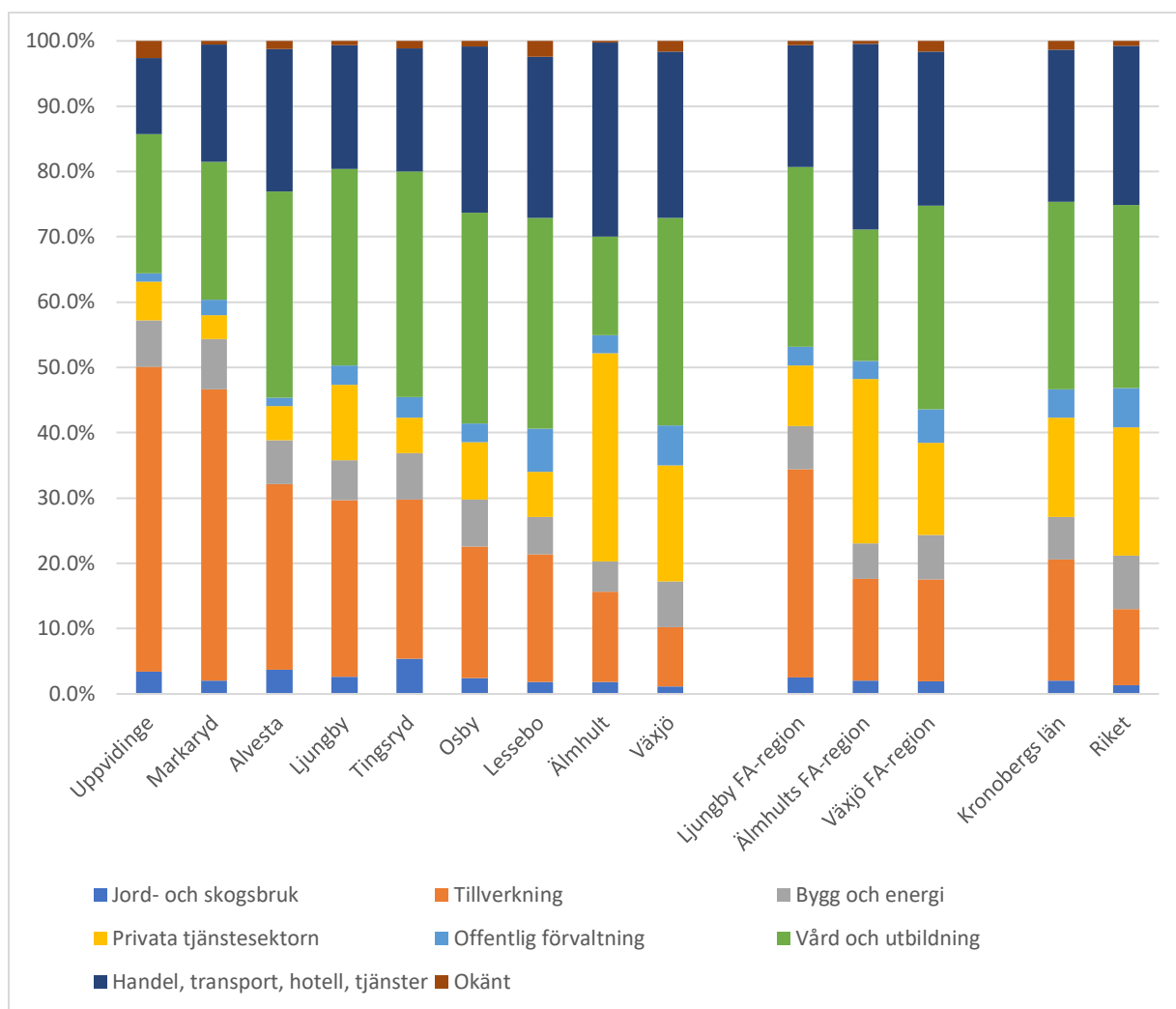

Diagram 28: Branschstruktur, sysselsatt dagbefolkning, 20-64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

	Växjö	Ljungby	Älmhult	Alvesta	Tingsryd	Markaryd	Uppvidinge	Osby	Lessebo
Jord- och skogsbruk	26%	18%	10%	14%	15%	5%	8%	6%	2%
Tillverkning	24%	20%	8%	12%	7%	13%	12%	5%	3%
Bygg och energi	51%	13%	8%	8%	6%	6%	5%	5%	2%
Privata tjänstesektorn	57%	10%	23%	3%	2%	1%	2%	3%	1%
Offentlig förvaltning	69%	10%	7%	2%	4%	3%	1%	3%	4%
Vård och utbildning	54%	15%	6%	9%	7%	4%	4%	5%	3%
Handel, restaurang, transport, hotell, tjänster	53%	11%	14%	7%	5%	4%	2%	5%	3%
Okänt	60%	7%	2%	8%	5%	2%	10%	3%	5%
Totalt	49%	14%	11%	8%	6%	5%	5%	5%	3%

Tabell 4: Arbetstillfällenas fördelning mellan regionens kommuner, efter bransch, dagbefolkning 20–64 år (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Det arbetar 90 200 personer i Kronobergs län, varav 65,3 procent är verksamma inom den privata sektorn, vilket är den femte högsta andelen i riket jämfört med övriga län. Den enskilt största branschen i länet, inom den privata sektorn, är tillverkningssektorn. Totalt finns 18,5 procent av arbetena i länet inom branschen. Det är även i detta avseende som länet skiljer sig gentemot riket. I riket som helhet arbetar endast 11,7 procent inom tillverkningssektorn. Jämfört med Kronobergs län är det i riket framförallt vanligare att arbeta inom den privata tjänstesektorn, byggbranschen eller med offentlig förvaltning. Detta innebär att länet har en större koncentration till exportintensiva näringar än riket. Småland-Blekinge är den mest industriintensiva regionen i Sverige sett till hur stor andel av arbetena som är förlagda till sektorn. Jämfört med övriga län är Kronobergs län det tredje mest specialiserade inom tillverkning.

Inom regionen finns det, sett till branschstrukturen, väsentliga skillnader mellan kommunerna. I samtliga kommuner förutom Växjö är en högre andel av jobben inom industrin jämfört med riket. I Uppvidinge- och Markaryds kommun är nästan hälften av alla jobb inom industrin och i Alvesta, Ljungby samt Tingsryd nästan var fjärde. Växjö- och Älmhults kommun skiljer sig från de andra kommunerna i länet genom att ha en mer service- och tjänstebetonad branschstruktur. En skillnad mellan Växjö- och Älmhults kommun är dock att en betydande andel av jobben i Växjö finns inom den offentliga sektorn. Detta är inget ovanligt för en regional centrumstad, då myndigheter, universitet och sjukhus tenderar att lokaliseras där. Ur ett nationellt perspektiv sticker Älmhult ut. Trots ett litet befolkningsunderlag har kommunen en mycket stor privat tjänstesektor, vilket kan förklaras av ett större företags lokalisering i kommunen.

Av samtliga jobb i regionen finns nästan hälften i Växjö kommun. Tillsammans med kommunerna Älmhult och Ljungby står Växjö för nästan tre fjärdedelar av jobbtillfällena i länet. Men fördelningen av jobben varierar stort beroende på vilken bransch vi studerar. Exempelvis återfinns endast var fjärde industrijobb i Växjö – trots att kommunen står för hälften av alla jobb i regionen. Tittar vi istället på den privata tjänstesektorn finns 57 procent av de jobben i Växjö kommun. Tillsammans med Älmhults kommun står Växjö för 80 procent av länets arbetstillfällen inom den privata tjänstesektorn. Fördelningen av jobben inom vård- och utbildning är mer proportionsenlig, vilket beror på att denna sektor inte är lika specialiserad och koncentrerad som flera av de övriga. Att fördelningen av jobb inom länet varierar beroende på vilken

bransch man studerar beror på att, som vi tidigare diskuterat, de olika kommunerna har olika fördelar för olika branscher.

Om vi istället ser till arbetsmarknadsregionerna, vilket är mer relevant i sammanhanget, blir branschstrukturen mer balanserad än om vi endast ser till de enskilda kommunerna. Det är främst Ljungby arbetsmarknadsregion som har en stark specialisering inom tillverkningsindustrin, som en följd av att både Ljungby- och Markaryds kommun är specialiserade inom tillverkning. Att branschstrukturen blir mer balanserad när vi ser till arbetsmarknadsregionerna istället för de enskilda kommunerna understryker betydelsen av att främja en funktionell region. Ju större arbetsmarknadsregion som tillgängliggörs, desto mindre sårbarhet för de ingående kommunerna. Av de tre arbetsmarknadsregionerna i länet är Växjö arbetsmarknadsregion⁵ den i särklass största med 63 000 anställda. I Ljungby arbetsmarknadsregion⁶ arbetar 17 000 personer och i Älmhults⁷ 14 000.

Vad innebär då länets näringslivsstruktur för dess konkurrensförutsättningar? Att ha en hög koncentration av arbeten inom tillverkningssektorn är positivt i den meningen att branschen attraherar externt kapital vid exportförsäljning. Dock innebär koncentrationen även en hög sårbarhet för konjunkturella nedgångar i viktiga exportländer. Branscher som är mer beroende av inhemsk konsumtion tenderar att vara mer motståndskraftiga och inte lika konjunkturkänsliga. För länet kan detta, och särskilt för geografierna med en hög koncentrationsgrad inom industrin, resultera i betydande nedgångar under lågkonjunkturer. De senaste åren har även en del industriföretag outsourcat sin verksamhet från regionen. För att fortsatt bevara en stark konkurrenskraft inom sektorn är det viktigt att successivt öka kunskapsinslagen i produktionen för att kunna konkurrera med länder som har ett lägre löneläge.

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att gränsdragningen mellan industri- och tjänstesektor blir alltmer diffus och att branschuppdelningen inte till fullo ger en rättvis bild över hur den regionala ekonomin är sammansatt. Idag tenderar industriföretag att i allt högre utsträckning arbeta med tjänsteinslag och inte endast producera varor. Ju mer avancerade varor som produceras desto större behov av att koppla tjänster till produkterna, bland annat när det gäller installation och service. Med andra ord ökar tjänsteinnehållet inom industrin. En annan aspekt som gör gränsdragningen mellan tjänster och industri diffus är att industriföretag i relativt hög utsträckning outsourcar tjänster som tidigare rymdes inom företaget, exempelvis när det gäller IT, ekonomi samt marknadsföring. Detta innebär att industrisektorn genererar jobb inom andra branscher. Tyvärr är dagens statistik inte tillräckligt utvecklad för att beskriva dessa värdekedjor mellan de olika branscherna.

Att vi idag saknar data för att på regional nivå kunna beskriva sambandet mellan industri- och tjänstesektor är olyckligt. Risker är att bilden av utvecklingen blir förenklad. För ett län likt Kronoberg är det självfallet så att den regionala service- och tjänstesektorn gynnas av en stark industrisektor, i och med att länet har ett litet befolkningsunderlag. Samtidigt finns det förstås tjänsteföretag i länet som i första hand inte har närmarknaden som primär marknad utan exporterar till andra regioner och länder.

Ur ovan följer att det är viktigt att studera den regionala arbetsmarknaden bortom ett kommunalt perspektiv. Om industrin i de mindre kommunerna utvecklas starkt har detta en positiv effekt på service- och tjänstesektorn i Växjö. Invånarna i de mindre kommunerna kan i sin tur dra nytta av tillväxten inom service- och tjänstearbeten i Växjö genom att pendla till dem. Det beskrivna förhållandet understryker vikten av att utveckla starka arbetsmarknadsregioner som överlappar de administrativa gränserna. Genom starka arbetsmarknadsregioner med olika specialiseringar, beroende på förutsättningar, minskar den sammantagna sårbarheten i regionen.

⁵ Växjö arbetsmarknadsregion består av kommunerna Alvesta, Lessebo, Uppvidinge, Tingsryd och Växjö

⁶ Ljungby arbetsmarknadsregion består av kommunerna Ljungby och Markaryd

⁷ Älmhults arbetsmarknadsregion består av kommunerna Älmhult och Osby

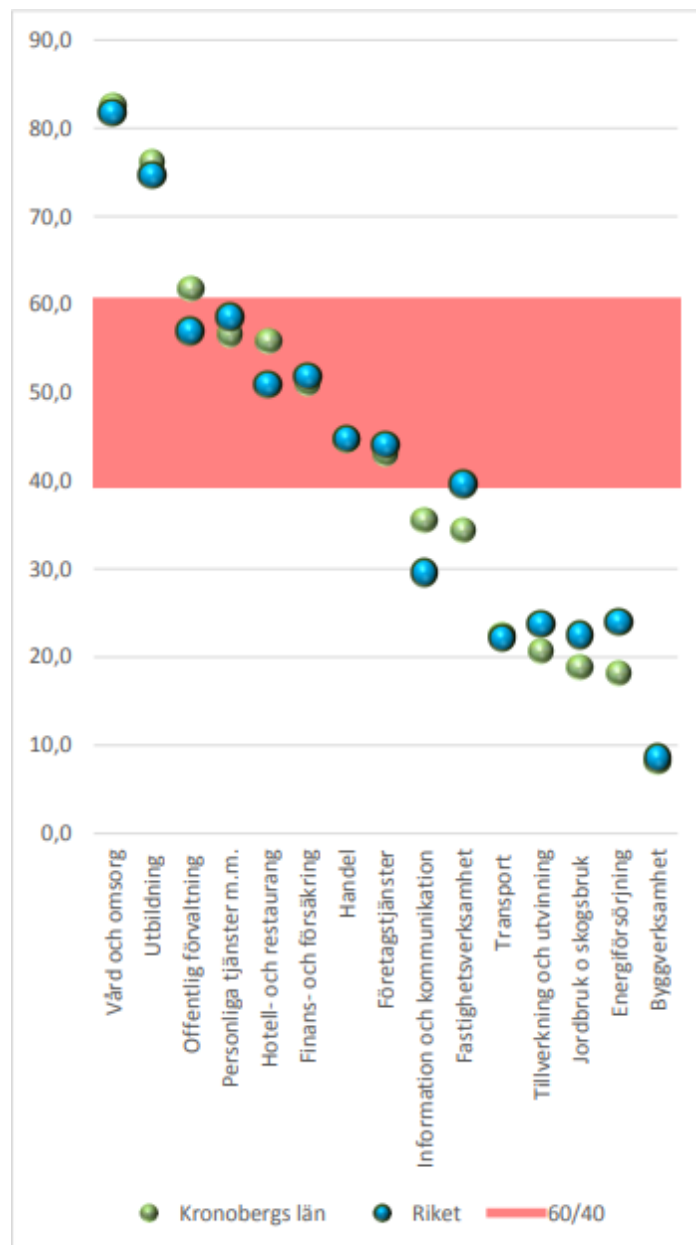

Diagram 29: Andel kvinnor inom olika branscher, Kronobergs län och Riket, dagbefolkning 20–64 år (2014). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

För att uppnå en hög innovationskraft är det viktigt att människor väljer yrke efter intresse och talang. Om rätt personer är på rätt plats, givet dess förmågor, ökar möjligheterna för en produktiv och växande ekonomi. Studier visar även att det finns ett samband mellan jämställdhet och tillväxt, att arbetsplatser med mångfald har en högre konkurrenskraft. Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv innebär den stora könsuppdelningen på arbetsmarknaden att rekryteringsunderlaget för vissa branscher minskar väsentligt.

Det finns en tydlig könsuppdelning på arbetsmarknaden. Kvinnor arbetar i långt lägre utsträckning än män inom den privata sektorn; 2014 var en tredjedel av arbetskraften, mellan 20–64 år, inom den privata sektorn i Kronobergs län kvinnor. Jämfört med 2009 var detta en ökning med 0,7 procentenheter. Könsgapet har med andra ord minskat, men i en mycket långsam takt. I riket var, under 2014, 37 procent av de anställda inom den privata sektorn kvinnor.

Det är inte helt enkelt att definiera vad som är en ”jämställd bransch”. Om vi endast ser till könsfördelningen hos de anställda, ett kvantitativt angreppssätt, är ett vanligt kriterium att använda ett 60/40-förhållande som en godtagbar nivå. Allt utanför ett 60/40-förhållande tolkas här som resultatet av någonting annat än slump

och individuella intressen. Diagrammet ovan ska alltså tolkas på så sätt att om en bransch befinner sig inom det röda området uppnår den 60/40-kriteriet.

Under 2014 var, enligt 60/40 definitionen, fem branscher i Kronobergs län jämställda, i riket var det en mer. Av de 15 branscherna hade riket en högre grad av jämställdhet än Kronobergs län i 11 av dem. Endast inom branscherna transport, kulturella- och personliga tjänster, information- och kommunikation samt finans- och försäkringsverksamhet hade Kronobergs län en högre grad av jämställdhet än riket, här definierat som avståndet från en 50/50 fördelning. Inom den största privata branschen i Kronobergs län, det vill säga tillverkningsindustrin, var andelen kvinnor av de anställda tre procentenheter lägre än riksgenomsnittet. Länet hade även en sämre position än riket inom de kvinnodominerade branscherna vård och utbildning, dock var gapet till riket i dessa fall mindre än gapet inom industrisektorn.

STORA ARBETSGIVARE OCH STORLEKSKLASSER

Det finns en vedertagen bild av att Kronobergs län har en småskalig företagsstruktur. Det är både sant och falskt. Om vi inkluderar arbetsställen utan anställda hamnar länet på plats nio jämfört med andra län när vi ser till hur många arbetsställen det går per anställda i länet. Ju fler arbetsställen per anställd, desto småskaligare företagsstruktur. Om vi däremot exkluderar företag med mindre än en anställd hamnar Kronobergs län näst sist jämfört med övriga län. I det avslutande avsnittet i detta kapitel ska vi mer ingående studera just företagande. Men redan här vill vi lyfta fram att det inte alltid är helt enkelt att definiera en regions näringslivsstruktur med hänsyn till storleken på arbetsställen.

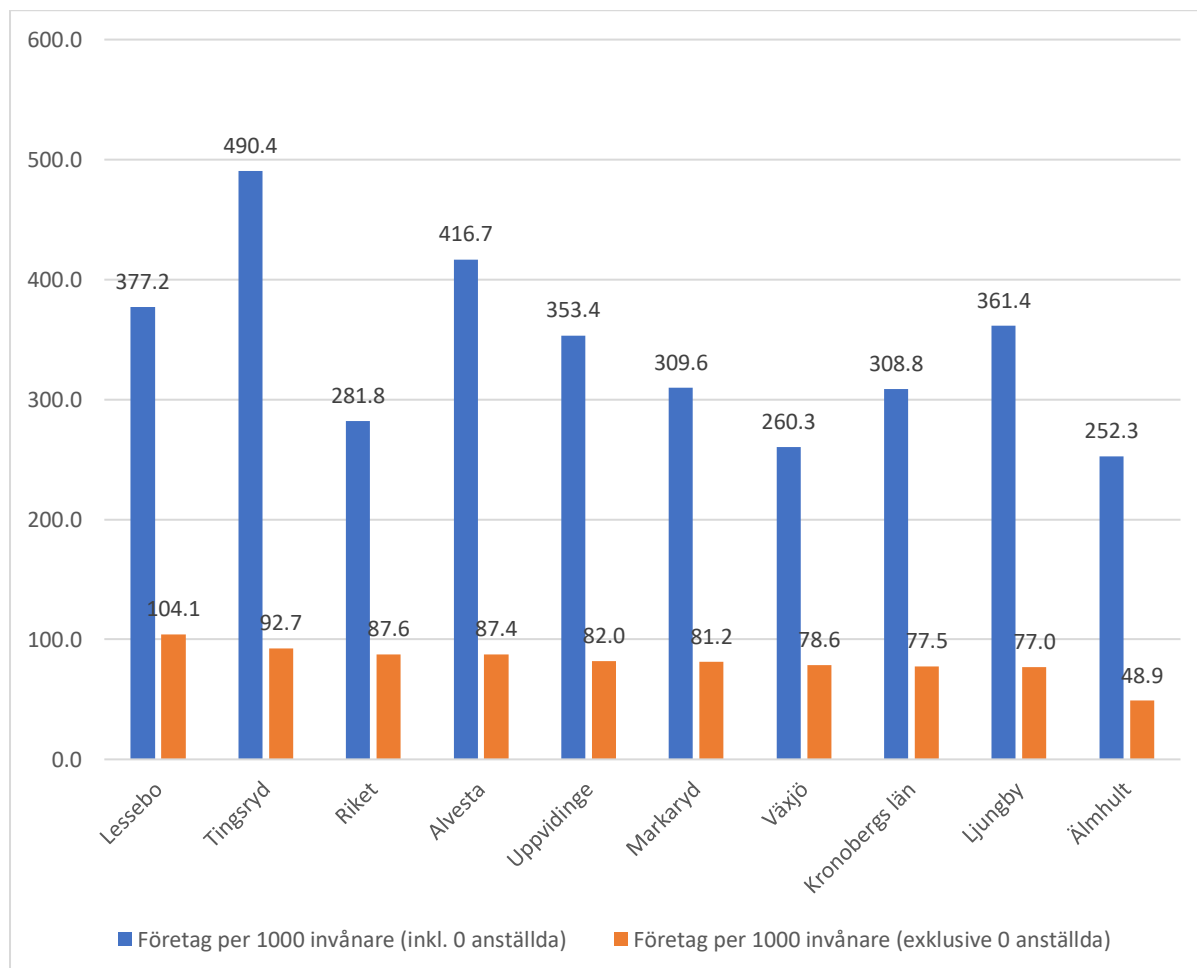

Diagram 30: Antal företag per 1000 sysselsatta (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Totalt har länet, om man räknar med arbetsställen med 0 anställda, 27 800 arbetsställen. Utan arbetsställen med 0 anställda minskar siffran till knappt 7 000 arbetsställen. Enligt SCB:s definition räknas ett företag som aktivt om det är registrerat för moms, är arbetsgivare eller har F-skatt hos Skatteverket. Detta innebär

att även lågaktiva företag, som inte utgör någon huvudsaklig försörjning för ägaren, inkluderas i statistiken. Av företagen med 0 anställda i regionen, totalt 20 800, är nästan hälften registrerade inom jord- och skogsbruk, vilket innebär att en skogsägare som registrerat skogsbruket för moms räknas som en företagare, oavsett avkastningen eller aktiviteten.

Om ett företag har en anställd är det ofta ytterligare en person plus ägaren. Alltså arbetar det i själva verket två personer inom företaget, trots att det står en anställd. Detta beror på att ägaren relativt ofta inte plockar ut lön från företaget, utan istället tar denne ut någon slags utdelning som lön. Nackdelen med att inkludera företag utan anställda är att vi får både aktiva företag och mindre aktiva företag. I en del företag med 0 anställda är aktivitetsgraden och utdelningen hög, i andra nästintill obefintlig. Det finns således en risk att vi överskattar företagsamheten genom att endast studera antalet företagsförekomster. Därför redovisar vi i denna rapport både och.

I Kronobergs län går det 77,5 arbetsställen, exklusive företag med 0 anställda, per 1000 anställda. Detta är under riksgenomsnittet som ligger på 87,6. På länsnivå finns den högsta siffran i Gotlands-, Jämtlands samt Hallands län, som alla tre är turistlän. Med den typen av näringslivsstruktur tenderar antalet företag att bli fler, då serviceföretag inom turism ofta endast har ett fåtal anställda. Bland länets kommuner återfinns en liknande struktur. I länet har Lessebo- och Tingsryds kommun flest arbetsställen per 1000 anställda. Som lägst är antalet i kommunerna Ljungby och Älmhult.

Om vi även inkluderar företag med 0 anställda i ekvationen framkommer att Kronobergs län har fler företag per anställda än vad som är fallet på riksnivå. Drygt hälften av företagen med 0 anställda är verksamma inom jord- och skobrukssektorn. Med andra ord är en förklaring till att länet har många företagare i detta avseende att det finns många skogsägare i länet. Detta framkommer även när vi studerar enskilda kommuner i länet. I exempelvis Tingsryd, som är en skogsrik kommun, uppgår antalet företagare per anställd till 490 stycken när vi inkluderar samtliga företagsstorlekar. Som vi påpekat tidigare kan vi dock tyvärr inte uttala oss om hur aktiva dessa företag är. En slutsats som kan dras är dock att om företag med 0 anställda i högre utsträckning än idag skulle anställa en person skulle det resultera i en rejäl hävstångseffekt för Kronobergs län.

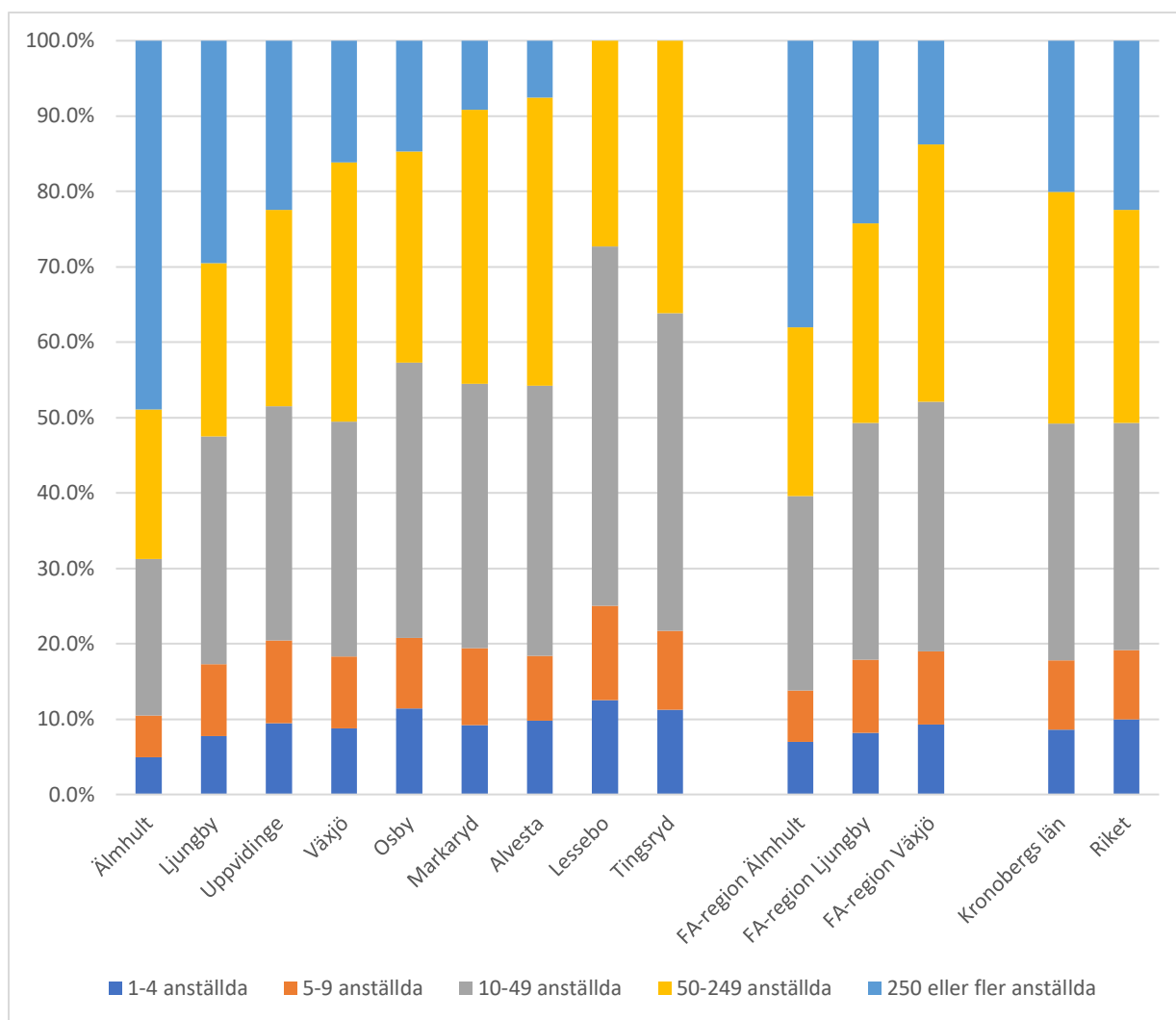

Diagram 31: Sysselsatta fördelat efter arbetsställets storlek (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg

Diagrammet ovan visar hur antalet anställda fördelar sig efter företagens storlek, därmed är inte företag med 0 anställda inkluderade. Jämfört med riket har länet både en lägre andel anställda inom större- (250+ anställda) och mindre (1–9 anställda) arbetsställen. Orsaken till detta är att länet har en hög andel anställda inom medelstora företag, här förstått som företag med 10–249 anställda. Detta hänger samman med länets näringslivsstruktur och hur den skiljer sig mot rikets. Företag inom tillverkningssektorn tenderar att ha fler anställda än företag inom exempelvis bygg och turism. Totalt arbetar 63 procent av de som är verksamma inom industrin i Kronobergs län i ett företag med mellan 10–249 anställda. Detta är en långt högre andel än i flera av de andra privata branscherna.

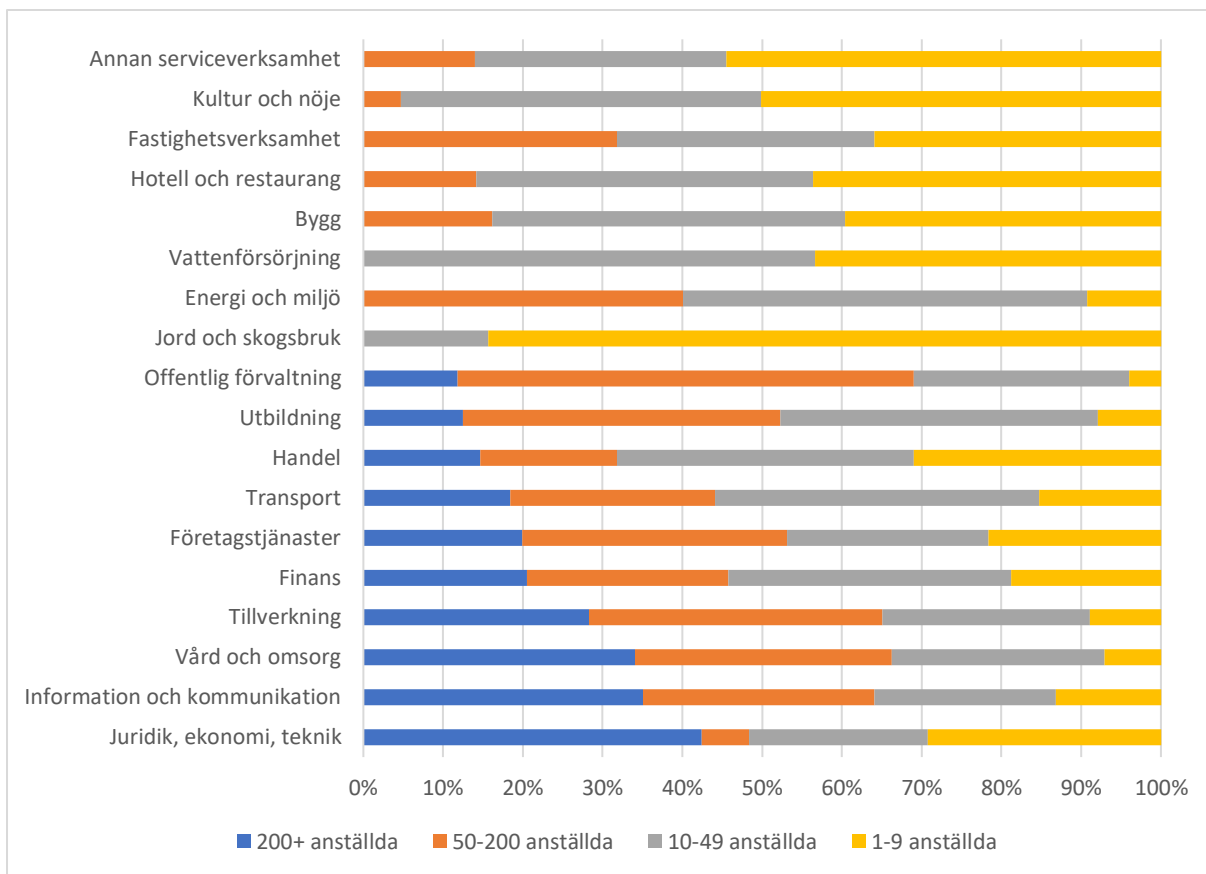

Diagram 32: Sysselsatta i Kronobergs län efter företagets storlek och bransch (2016). Källa: SCB och egna bearbetningar av Region Kronoberg